LAWRENCE DURRELL

Tunc

DACIA

Lawrence Durrell TUNC
Penguin Books Ltd. Hammondworth
Middlesex England 1979

© Editura Dacia 1994
Toate drepturile asupra acestei versiuni
sunt rezervate Editurii Dacia

LAWRENCE DURRELL

Traducere și prefață de
Mircea Crăciun

EDITURA DACIA
CLUJ-NAPOCA, 1994

Coperta de CĂLIN STEGEREAN

ISBN 973-35-0423-8

deux fois deux quatre, c'est un mur

Dostoievski, Voix Souterraine

IN UNIVERSUL HERALDIC AL LUI LAWRENCE DURRELL

Cititorul român, familiarizat cu universul de lumini și umbre al Cvartetului Alexandria, *cu realitatea mereu distorsionată de oglinzile heraldicii lui Lawrence Durrell va fi poate surprins să recunoască în* Tunc *modelul narativ al unui posibil roman polițist. Va descoperi însă curând că regulile povestirii cu detectivi sunt mereu uitate, mereu pierdute într-un labirint de semnificații ce-și dezvăluie frumusețile cu parcimonie. Ne aflăm în* Tunc *în aceeași lume emblematică a* Cvartetului, *o lume peste care plutesc purtate de brizele Orientului, parfumurile exotice ale Mediteranei, matricea spirituală din care se nasc formele românești — și nu numai ele — ale lui Durrell. La granița dintre vis și realitate, acolo unde experiența și senzația își pierd contururile, personajele evanescente din* Tunc *sunt angajate într-un joc al iubirii, al morții și ispășirii, ce se constituie într-un comentariu metaforic asupra unei realități iluzorii, imposibil de prins în capcana limbii. Cei ce vor consimți, așadar, să se aventureze în căutarea regulilor jocului nu vor găsi în* Tunc *decât o altă formă de manifestare a înțelesului total cu care Durrell investește literatura. Suprapunerea continuă a planurilor narative, dizolvarea sublimului în hilar, a tragicului în derizoriu, intruziunile ludicului în experiențele existențiale fac din* Tunc *încă o expresie a idealului romanesc pe care Durrell îl postulase în* Cartea Neagră: *„... un fel de itinerar spiritual... ceva fără început, ceva ce nu se va sfârși niciodată... un crâmpei de literatură*

în continuă mișcare, atârnând de un fir de păr și menținându-și echilibrul precar între viață și heraldică".[1]

Publicat în 1968, Tunc, *ce se numea inițial, în notele de lucru ale autorului,* Placebo, *va fi completat în 1970 de* Nunquam, *partea a doua a unui ciclu intitulat mai apoi* Revolta Afroditei. *Planul pentru* Tunc *se născuse încă în 1956, când Durrell începea să lucreze la un roman cu un titlu provizoriu nefericit:* Satul turturelelor. *De ce* Satul turturelelor? *Foarte simplu. Așezarea fictivă din roman se numea Peristeri, cuvântul grecesc pentru porumbiță. Durrell scrisese doar primele capitole (în total 16 pagini) pentru a-și relua apoi munca, mai plină de promisiuni, la* Justine, *primul roman al* Cvartetului. *Din încercarea timpurie mai supraviețuiesc în* Tunc *câteva idei ce aveau să servească la construcția desfășurării epice și două personaje: Caradoc, arhitectul puțin bețiv, puțin histrionic și puțin genial și Beba, starul de cinema. Între timp Durrell le va cunoaște pe Elizabeth Taylor (scrisese scenariul pentru superproducția* Cleopatra*) și pe Sophia Loren, care urma să joace în versiunea cinematografică a unei lucrări,* Judith, *niciodată publicată. Cele două staruri îi vor fi modificat, neîndoielnic, datele pentru schița de portret a Iolanthei.*

Prima încercare de amploare a lui Durrell, Cartea neagră, *se dorea „un atac împotriva literaturii, un atac cu pumnii încleștați al unui tânăr furios, din anii '30".*[2] *Tânărul furios căuta formele narative înnoitoare menite să anihileze ceea ce el numește „moartea engleză", să ducă la o renaștere spirituală și, în același timp, să producă o consonanță necesară cu noile postulate științifice ale vremii. În* Cvartetul Alexandria *și în romanele ce i-au urmat, scriitorul își va manifesta protestul cu o strălucire imaginativă și o eficacitate formală ce depășesc realitatea științifică a relativismului einsteinian de la care se revendică. Pentru Durrell, limbajul însuși reflectă*

[1] Lawrence Durrell, *The Black Book,* London, 1987, p. 66.
[2] Op. cit., p. 9.

lipsa unei logici intrinseci a lumii. Limba este o „închisoare" a percepțiilor și senzațiilor care, o dată eliberate, reapar distorsionate, pervertite, incapabile să mai redea esența lucrurilor. Lumea conceptuală va fi, așadar, o „imagine în oglindă" a unui palipsest, iar formele narative (ficțiunea despre „ficțiune") își pierd consistența pentru că încearcă să articuleze nearticulatul. Alături de relativizarea lingvistică, elementul care-l va conduce pe Durrell la bulversarea formelor romanești va fi o viziune paradigmatică asupra timpului. Atunci când își numește ciclul Tunc *și* Nunquam *„un roman cu două paliere", scriitorul nu face decât să ne atenționeze asupra rolului pe care-l va juca în romanele sale despărțirea de ficțiunile saturate de cronologie ale secolului al XIX-lea. Recunoscuse de altfel, în romanele lui Proust și Joyce, dar și în poezia lui Eliot și Rilke, viziunea nouă asupra timpului, mișcarea circulară, ciclică pe axa temporală și văzuse în această mișcare cauza ce duce la o relativizare totală a statutului personajelor și la aneantizarea exigențelor narative tradiționale. Nu vom întâlni însă în proza lui Durrell nici curgerea lină a duratei bergssoniene, „timpul regăsit" al lui Proust, și nici incursiunile programatice în zonele non-verbalului determinate de fluxul conștiinței. În itinerarul romanesc al lui Durrell, timpul și „timpurile" își vor schimba mereu rolurile în călătoria „fără început și fără sfârșit" prin universul heraldic.*

Universul heraldic, construcția teoretică a lui Durrell, o sinteză fantezistă a gândirii presocratice și a filosofiilor orientale, aparține fără îndoială unui poet care, nu de puține ori, încalcă rigorile demonstrației științifice și neglijează coerența demersului filosofic. Universul heraldic e însă matricea generatoare a tuturor formelor romanești ale lui Durrell, metafora esențială care guvernează și explică întreaga operă a scriitorului.[3] *Există pen-*

[3] Lawrence Durrell, fiu al unui englez și al unei irlandeze, s-a născut în India, în februarie, 1912. Ajunge în Anglia, „insula

tru Durrell o lume eternă, continuă și indivizibilă, dincolo de spațiu și timp, în care părțile se implică și își aparțin. Prin cooperarea dintre „peisajul intern" (explicabil în termenii psihanalizei lui Freud, Jung și Adler) și „peisajul extern" (în mare parte, continuumul lui Einstein) lupta împotriva vicisitudinilor generate de includerea noastră în timp încetează. Formele sensibile care se vor naște din universul heraldic, locul „stasis"-ului, al „cooperării cu timpul", se refuză conceptualizării și astfel accesul la adevăr este posibil doar prin intuiție. Într-o stranie concordanță cu semnificația ontologică a mecanicii cuantice, ontologia lui Durrell afirmă de fapt lipsa adevărului absolut într-un univers al cauzalității multiple și ambigue. Așa cum o spune un personaj din Tunc: *„Cauzalitatea e o încercare de a aduce lumea aceasta într-o stare de transă în care i se poate da o semnificație oarecare. Nu-i putem suporta indiferența." Ne aflăm, așadar, în romanele lui Durrell într-un univers fără cronologie și fără un post de observație absolut, în care personajele devin simpli agenți ai unui sondaj, deseori previzibil și uneori redundant al statutului nostru existențial. Întreaga operă a lui Durrell este, în fond, o reiterare în registre stilistice de o infinită varietate și un inedit deconcertant, a jocului „formelor" născute din universul heraldic, un „continuum de cuvinte". Putem recunoaște în* Cvartetul Alexandria *dizlocarea modelelor românești la care visa naratorul revoltat din* Cartea Neagră, *vom reîntâlni în* Tunc *și* Nunquam *lumea din* Cvartet, *lumea aparițiilor și dispariților*

---

meschină și sărăcăcioasă" despre care-i va vorbi mai târziu marelui său prieten și mentor spiritual Henry Miller, la 12 ani. Își începe cariera cu *Fluieraşul pestriț al îndrăgostiților* (1935), „un roman ieftin", după propria-i caracterizare. Va urma *Primăvara panică* (1938). Romanul, puternic influențat de H. Miller, fusese început în Anglia și continuat pe insula Corfu, unde Durrell se retrage în 1935. Își va petrece o mare parte din viață în lumea Mediteraneană, în Grecia, „patria lui adoptivă", Creta, Rhodos, Cipru, Cairo, Alexandria. Va mai petrece scurte perioade, purtat de tribulațiile războiului sau în misiuni diplomatice și culturale în Jugoslavia, Argentina sau în Paris. Ciclul

insolite, lumea enigmelor întunecate ale Levantului, a iubirilor mistuitoare luminate de „peisajul extern", cerul albastru al Mediteranei. Personajele lui Durrell, marionete (cuvântul îi aparține) manipulate printre meandrele „peisajului intern" se vor reîntâlni peste timp, mereu aceleași, mereu altele, în toate scrierile autorului. Durrell o afirmă fără echivoc în nota ce însoțește romanul Tunc: *„Cititorul atent va descoperi pe alocuri reverberații stranii din* Cvartetul Alexandria *sau chiar din* Cartea Neagră. *Ele nu sunt întâmplătoare."*

Tunc *va relua, așadar, povestea lăsată neterminată de Darley, naratorul mereu în căutarea identității din* Cvartetul Alexandria, *povestea care începea cu „A fost odată...". Imposibil de încadrat în canoanele romanești, farsă polițistă sau satiră menippee, meditație asupra unei civilizații ce și-a pierdut dimensiunea metafizică, romanul se sustrage de la orice etichetare definitivă. Universul heraldic e translat în imagini care neagă programatic realitatea din roman, formele narative se autoparodiază, iar cuvintele, eliberate din „celula limbii", eșuează, firește, în tentativa de exprimare a inexprimabilului. În felul acesta, orice încercare de citire literală sau alegorică se va dovedi infructuoasă. Durrell dizolvă înțelesul lumii în fragmente de adevăr care, asemenea cioburilor sparte ale oglinzilor Benedictei, vor reflecta, din când în când, „lumea neoglinzilor", o lume în care, ne anunță autorul: „Nu e nimic în neregulă cu* cogito *sau cu* sum. *Problema e cu* ergo". *Un incident insignifiant, strecurat, ca atâtea*

---

cărților de călătorie, monografii ale insulelor din Mediterana cuprinde: *Celula lui Prospero* (1945), inspirată de viața de pe insula Corfu, o carte intens personală. *Reflecții asupra unei Venus marine* (1953), cartea dedicată insulei Rhodos și *Lămâi amare* (1957), un portret al Ciprului grecesc. *Caruselul sicilian* (1976), lucrare consacrată Siciliei dar și teoriei lui Durrell despre „spiritul locului" și *Insulele grecești* (1978) întregesc, după mulți ani, ciclul cărților de călătorie, expresii ale „insulomaniei" pe care și-o asumă scriitorul. Opera lui Durrell mai cuprinde: dramele poetice *Sappho* (1950), *Acte* (1961) și *Un Faust irlandez* (1964); interludii comice inspirate din viața membrilor corpului diplomatic: *Esprit de Corps, Mereu cu demnitate* (1961); un eseu de critică literară: *O cheie a poeziei moderne britanice* (1952), ma-

altele, prin hățișul de simboluri din roman, ne-ar putea oferi un exemplu de citire metaforică, uneori sugerată, alteori impusă de strategiile la care recurge naratorul. Pe o stradă îngustă londoneză, o femeie își scapă poșeta și sute de monede se rostogolesc pe caldarâm, până în mijlocul străzii. Trecătorii grăbiți se transformă „într-o clipă", spune Durrell, în „vânători de melci și culegători de ciuperci". Asemenea trecătorilor ce se transformă în culegători va trebui să căutăm în „Tunc" „clipele" de intuiție care iluminează spațiul „îngust" dintre viață și heraldică, teritoriul în care senzațiile nu pot fi exprimate în cuvinte sau, uneori, vom coborî „în mijlocul străzii", vom asculta profesiuni de credință sau rechizitoriul la adresa insecurității culturale. Vom înțelege atunci că un „mnemon" dintre cele prin care își semnalează Caradoc existența se insinuează mereu printre cele mai grave afirmații, transformând agresorul în victimă, omul în mașină și paradoxul în rugăciune. Pentru că, ne-o spune naratorul din Tunc: *„Domnilor juriați, realitatea nu trebuie luată prea în serios; riscăm să-i pierdem sensul. Nimic nu e solemn, totul e joacă."*

Jocul din Tunc *apelează cu generozitate la elemente împrumutate din recuzita romanului polițist. Iolanthe își omoară propriul frate, ambițiile politice obscure ale lui Graphos duc la o urmărire prin catacombele ce ascund misterele unei conspirații de operetă, Sipple, clovnul, pare și el implicat într-un complot niciodată elucidat. Există în* Tunc *urmăriri în ceață, dispariții misterioase, sânge și focuri de revolver. Charlock e mereu în*

---

nifestul poetic al lui Durrell: traduceri din poezia greacă și a romanului lui E. Roydis *Papesa Ioana* (1974). Durrell a scris poezie, adunată în *Versuri alese* (1956), a fost editor, corespondent de presă, compozitor și pictor. Începută cu primul succes, *Cartea neagră* (publicată în 1938 la Paris), seria romanelor care i-au adus celebritatea continuă cu *Labirintul întunecat* (1974), (apărut inițial cu titlul *Cefalu*), pe care Durrell i-l descrie lui H. Miller ca o „moralitate scrisă în stilul unei povestiri cu detectivi", *Cvartetul Alexandria* (*Justine* — 1957, *Balthazar* — 1958, *Mountolive* — 1959, *Clea* — 1960). *Cvintetul Avignon* (*Monsieur* sau *Prințul întunericului* (1974), *Livia* sau *Îngropată de vie* (1978),

urmărirea unui Julian invizibil, moartea lui Sacrapant rămâne un mister, Koepgen e obsedat de semnificațiile unei icoane pe care-o caută neîncetat. Regulile genului sunt însă încălcate cu bună știință, personajele își modifică nu numai rolurile ci și identitatea, dispar sau reînvie, trama polițistă depășește limitele verosimilului și își trădează astfel esența. Devine evident că amestecul de senzațional și macabru, exotic și tenebros trebuie atribuit mai curând unor necesități retorice. E vorba de parodierea contrastelor stridente ale lumii de culori și forme fără conținut ce caracterizează o civilizație a stimulilor vizuali. Romanul invită așadar la o altă citire posibilă. O sugerează chiar Durrell în postfața la „Nunquam", atunci când afirmă că cele două romane sunt un fel de libret inspirat de prefața la „Declinul Occidentului". Dincolo de jocul postmodernist, Durrell încearcă, de fapt, o reconciliere a „principiului indeterminării" cu filosofia destinului, așa cum e postulată de Spengler. În Nunquam, *problema e abordată pertinent: „Dacă suntem reflexii ale culturii noastre și cultura noastră reprezintă ceva asemănător predispozițiilor psihice ale omului în termeni de destin, putem să îndrăznim să ne întrebăm ce este acel ceva ce face ca o cultură să apară, să dureze un timp și să decadă?"*[4]

Declinul Occidentului *rămâne însă doar un libret. Tezele lui Spengler sunt dizolvate în joc: contradictoriu al semnificațiilor din roman și devin simple pretexte pentru demonstrația romancierului. E suficient să amintim, de pildă, că îndemnul la asumarea responsabilității, „acum sau niciodată", opțiunea liberă a lui Charlock, și-ar găsi cu greu corespondența în fatalismul spenglerian.*

Constance sau *Practici solitare* (1982), *Sebastian* sau *Pasiunile dominatoare* (1983) și *Quinx* sau *Povestea spintecătorului* (1985). Durrell și-a petrecut 30 de ani din viață în Provența, la Sommières, unde moare în noiembrie 1990. Cu o săptămână înainte de moarte îi va apărea *Umbra atotstăpânitoare a lui Cezar*, un ultim omagiu adus lumii mediteraneene.

[4] Lawrence Durrell, *Nunquam*, Penguin Books, 1979, p. 95.

Durrell ne reamintește de altfel în aceeași postfață că lipsa unui punct de referință absolut este, în fond, premisa majoră a demersului său: „Desigur, jocul poetic e o încercare de a pune un capac pe o cutie fără laturi. Dar, atunci când, de exemplu, pășești pe punte și-ți dai seama că pământul nu se mai vede, te bucură să zărești în camera hărților o hartă cu un singur steguleț înfipt acolo de o mână invizibilă. Îți marchează poziția. Romanul se intenționează a fi un astfel de steguleț."[5]

Poziția noastră e, desigur, sugerată de modelul arhetipal al ciclurilor istorice formulat de filosofia lui Spengler. Ne aflăm în Tunc *într-o toamnă târzie a unui ciclu istoric, pe panta descendentă ce duce la căderea unei culturi organice în civilizație. Omul faustic al lui Spengler („toți suntem niște mici Faust", se spune undeva în* Tunc*) se înclină în fața invaziei valorilor materiale. Cultul materialului în care se complace civilizația vestului pervertește esența ființei, transformă indivizii într-o masă informă aservită comandamentelor unei civilizații care transformă valoarea în bunuri de consum. Goliciunea lumii din plastic, creatoarea unei false impresii de fericire, e sugerată în roman de imagini adeseori șocante. Durrell abandonează sinuozitățile stilistice și lexicul luxuriant și recurge la sentințe demolatoare, expresii nude ale confuziei, împinsă până la paroxism, dintre sărbătoare și derizoriu. Iată-l, de exemplu, pe Charlock în căutarea unui cadou de Crăciun, pierdut în mijlocul celorlalte fețe, într-un spectacol deșănțat care pervertește semnificația evenimentului: „Magazinele erau luminate feeric, oribila invazie a artificialului ce se instalase peste tot într-o paradă de culori și forme vestitoare ale triumfului comerțului asupra religiei. Se auzea din toate părțile* Silent Night. *Difuzoarele amplificau spiritul pruncului Christos, revărsându-l asupra a tot și a toate în tânguiri de orgă și xilofoane." Rod al megalomaniei lui*

[5] Op. cit., p. 319.

Julian, expoziția organizată de Firmă aduce prăzile Merlin față-n față cu pânzele maeștrilor, într-un alt exemplu ironic de „minunată simbioză" a intereselor materiale cu cele estetice, simptomatică pentru civilizația vestului. Orice încercare, însă, de a reduce gama de semnificații din Tunc *la o simplă diatribă împotriva mithosului civilizației vestice, civilizația lui Julian, ar însemna o absolutizare a „timpurilor" și, implicit, un refuz al lumii lui Jocas. Orientul, unde domnește cel de-al doilea frate, reprezintă matricea spirituală a unei lumi care prin refuzul istoriei a reușit să se sustragă de la preocupările temporale din „peisajul interior", cufundându-se astfel în plenitudinea existenței atemporale. Din veșnicul lui amvon invizibil, ne-o declară în roman Caradoc, „vocea" lui Spengler: „În Est vi se spune că s-a sfărâmat forma în care a fost modelat omul, omul de argint. Metodele voastre au eșuat însă în Vest. Creierul uman, stupida sa țesătură reticulară, nu poate genera decât un joc steril de simboluri și concepte. Șovăitori, stăpânim cu ele materia, dar nu ne suntem nouă înșine stăpâni."*

Dihotomia Est-Vest, o reflexie în plan narativ a coordonatelor universului heraldic, reprezintă de fapt principiul ce guvernează jocul opozițiilor din roman, fie că e vorba de construcția contrapunctică a personajelor, de alternanța spațiilor desfășurării epice (Londra lui Julian și Istambulul lui Jocas) sau de confruntarea unor imagini contrastante sub raport stilistic sau narativ. Nu e lipsit de interes să arătăm aici că în a sa „Cheie a poeziei britanice moderne" Durrell folosește teoria relativității și „ambivalența" lui Freud în sprijinul ideii că limba însăși se fundamentează pe o construcție duală. Dacă e așa, orice afirmație își conține propria negație, la fel cum orice eveniment poate fi atribuit unei multitudini de cauze.

Opoziția masculin-feminin constituie pentru scriitor temelia unei civilizații care a îmbrățișat presupusul pan-

sexualism freudian. Bazat pe regula perechilor opuse, oscilând între libido și reflecția pură, sistemul conotativ al lui Durrell amplifică însă posibilitățile combinatorii până la relativizarea totală. De altfel autorul își expune metoda pe primele pagini din Tunc: *„Cele două femei, una brunetă și una de un blond sculptural; doi frați, unul numai întuneric, celălalt lumină. Apoi, ce a mai rămas din cărțile de joc, dosare ale evenimentelor, umile accidente." Cărțile de joc sunt din când în când amestecate, protagoniștii își schimbă rolurile. Simple dosare ale evenimentelor, eroii din* Tunc *încetează a mai fi personalități discrete, își devorează trecutul, își cunosc viitorul și își neagă identitățile prezumptive. Caradoc e văzut, sau se pare c-a fost văzut alăptând doi prunci. Granițele dintre uman și mecanic dispar și ele, Abel, aparatul inventat de Charlock, oferă sfaturi și soluții, intervine în destinul personajelor cu înțelepciunea unui oracol. (În* Nunquam, *o Iolanthe fabricată din circuite electrice și combinații chimice va deveni ea însăși un fetiș mondial, o altă Iolanthe și totuși aceeași).*

Felix Charlock descinde din eroul genului utopic, simbol al incomprehensibilității, cel care prin atitudine „comună" potențează caracteristicile lumii cu care vine în contact. Prin acceptarea noii „ordini" (Charlock — Faust își vinde sufletul intrând în Firmă) se va integra în universul peste care domnește Firma, organizația multinațională ce-și revendică toate drepturile asupra destinului personajelor din Tunc. *În lumea emblematică din roman, Charlock, amant și soț, Felix și câteodată in-Felix, va juca, asemenea celorlalte personaje din roman, roluri multiple. E inventatorul („trestia gânditoare"), cel ce pune în mișcare mecanismele malefice de racolare ale Firmei, călătorul (Charlock Columb), mereu în căutarea adevărului „mândrei lumi noi", sau Charlock Vindicatorul, germenele revoltei, cel care-și permite să încalce legile Firmei, să se desprindă din rețeaua diabolică ce sfidează realitatea și modelează destine. Preot și avocat al*

Firmei, Julian domnește nevăzut (o contribuție majoră la tenta polițistă din Tunc*) peste un univers în care prezența lui fizică e inutilă, atât timp cât nimeni nu pune la îndoială și nimic nu amenință supremația organizației. O fotografie sau un articol de ziar, o telegramă sau un chip întrezărit în întunericul dintr-o mașină, Julian e mereu prezent, e „vocea" care apără și acuză, ordonă sau cerșește obidiență. În jocul metaforic din roman superioritatea lui Julian e însă asociată cu un complex al sterilității, „intelectul" ființează în opoziție cu „senzorialul" reprezentat de Jocas. (În* Nunquam *Julian, omul faustic, va recurge la construirea unei Iolanthe artificiale, un act pur estetic, prin care creatorul impotent râvnește să concureze armonia naturală. Întregul lumii heraldice nu poate fi însă scindat, artificialul nu poate înlocui plenitudinea naturii, Julian se face vinovat de „hybris" și va fi pedepsit).*

Alternanța registrelor și schimbarea continuă a unghiurilor de observație oferă, însă, posibilități multiple de lărgire a sferei de manifestare a principiului antitezei, folosit în construirea personajelor. Julian și Jocas, rezultatul scindării unei personalități, sunt în același timp Nessium și Narouz, cei doi frați din Cvartetul Alexandria *și, ca și ei, reprezintă polaritatea Occident-Orient, antiteza dintre tehnologia eclatantă și simplitatea naturală.*

Jocul opozițiilor sugerează însă și alte corespondențe, care trimit la ideea existenței unui „continuum" istoric, o repetare ciclică, peste culturi și epoci. (Koepgen, una din „vocile" lui Durrell: „obișnuia să spună că viața omului e o antologie de stări; progresia cronologică e o iluzie"). Prezența numelor împrumutate din Ciclul Arthurian ne face să recunoaștem în trio-ul Julian, Caradoc, Benedicta o reconstituire a triunghiului romanului cavaleresc. Caradoc a fost cavaler al Mesei Rotunde, dar a existat și un personaj istoric cu același nume, un rege britanic luat prizonier de invadatorii romani. Merlin e

bard al regelui Arthur dar şi pseudonimul sub care şi-a publicat tratatul de astrologie un şarlatan celebru din Anglia secolului al XVII-lea. De altfel, numele din Tunc *nu sunt niciodată inocente şi arareori forţuite. Julian şi Jocas sunt, la rândul lor, obiectul aceluiaşi joc nesfârşit al filiaţiilor multiple şi ambigue, amestec de istorie şi mit. În lumea romană, Julian Apostatul visa o reîntoarcere la riturile păgâne, mitul ne povesteşte cum Jocasta, regina Tebei s-a căsătorit cu Oedip, propriul fiu. În* Tunc *Julian fusese castrat în tinereţe, pedepsit pentru relaţia incestuoasă cu sora lui, Benedicta, iar Charlock, mereu în căutarea dovezii palpabile a existenţei fizice a celui care conducea Firma, găseşte o fotografie a lui Julian, dar descoperă că omul din poză e Jocas.*

Titlul romanului „cu două paliere" aparţine şi el aceluiaşi sistem de corespondenţe capabil să transforme succesiunea în simultaneitate şi să dizolve modelul alegoric în textura romanului. Sursa pentru Tunc *şi* Nunquam e Satyricon*-ul lui Petronius. În timpul ospăţului lui Trimalchio, unul din convivi deplânge pervertirea credinţei şi decăderea moravurilor din lumea romană. Mai demult, în vremuri de restrişte, oamenii cerşeau mila zeilor, nu aveau alegere, era „out tunc, out nunquam", „atunci sau niciodată", iar zeii se milostiveau de supuşii lor. Au venit însă timpuri când: „...nimeni nu mai crede că cerul e cer, nimeni nu mai ajunează, nimeni nu se mai teme de Jupiter, ci toţi îşi numără zeloşi banii".*[6] *Durrell introduce sintagma ce dă titlul romanelor în jocul său metaforic, o repetă, o parodiază (o femeie vrea să facă dragoste „atunci sau niciodată"), o mutilează (Tunc ajunge până şi un zeu obscur al* fertilităţii*) şi-i distruge valoarea simbolică. Fără îndoială, însă, Sipple, clovnul, cel ce-şi povesteşte drama printre hohote de râs, Banubula, contele mereu gata să plângă şi să se plângă, Caradoc, licenţios şi înţelept, Iolanthe, târfă divină, descind din* Saty-

[6] Petroniu, *Satyricon* (trad. E. Cizek), ed. Hyperion, Chişinău, 1991, p. 86.

ricon, *reconstituie periplul burlesc printr-o lume a „hazului de necaz", grotesc㠚i gravă, iremediabil erotică 㠚i funciarmente sterilă. Aşa cum o spune Durrell în postfaţa la* Nunquam, *romanul lui e un Ur-roman.*

Impregnat de erotism, Tunc *este un libret la* Declinul Occidentului *dar 㠚i o posibilă „temă cu variaţiuni" bazată pe principiile psihanalizei lui Freud. Durrell nu a încetat să accentueze, în cele mai variate circumstanţe, rolul major jucat de Freud in modelarea conştiinţei de sine a societăţii moderne. Vom căuta zadarnic în* Tunc *o expresie fără echivoc a tezelor freudiene. Aşa cum procedează 㠚i cu celelalte surse, declarate sau doar sugerate, de la care se revendică romanul, Durrell îşi tratează modelul fără nici un scrupul, îl corupe sau îl reneagă, îl coboară de la sublim la ridicol, transferându-l, aşadar, în universul emblematic. Retras într-o ambiguitate programatică, scriitorul evită adeziunea la o filosofie anume, răstălmăceşte diversele postulate ştiinţifice în folosul demonstraţiilor sale 㠚i, evident, refuză să ofere panacee. O mărturiseşte, de altfel, într-un interviu: „Nu sunt un filosof original. Nu fac decât să fur idei 㠚i să le plasez într-un context. Eu sunt ca un negustor ambulant cu tava lui de tinichea. Dacă există vreo pretenţie de originalitate, nu eu sunt cel care fabrică produsul... poate doar felul în care îmi rânduiesc marfa are o urmă de originalitate. Dar marfa nu e în realitate a mea. Eu sunt doar un mijlocitor. Artistul e un mijlocitor."*[7]

Nu e de mirare, deci, că în Tunc *afirmaţiile de extracţie pur freudiană (Un exemplu, printre multe altele: „Oamenii cărora nu li s-a oferit şansa unei copilării trăită normal vor descoperi întotdeauna ceva fals, vor simţi zădărnicia în reacţiile lor la tribulaţiile vieţii") alternează cu un tratament hilar al libidoului, (Durrell descoperind secretul lui Don Juan), că opoziţia masculin-feminin e subminată de accente parodice, patosul sfârşeşte*

[7] Lyons Eugene, Harry T. Antrim, „An Interview with Lawrence Durrell, *Shenandoah*, 22.2 (1971), pp. 45—46.

într-un comic debordant. Spaima de sterilitate — dicotomia Eros/Thanatos e tratată preponderent în termenii dualismului fertil/steril — și complexul castrării îl urmăresc mereu pe Charlock, impotența îl conduce pe Julian la negarea valorilor morale. În timp ce Caradoc închina un imn înțelepților greci care „au împăcat templul cu biserica", Duna, locul perfect de autoexaminare, „un loc mai bun decât o biserică", după părerea lui Caradoc, adăpostește orgiile masochiste ale lui Sipple. Doamna Henniker prezidează lăcașul plăcerilor cu aplombul matroanei neînduplecate, ca să devină în final o bătrână melodramatică veghind la căpătâiul Iolanthei. Dragostea și gelozia par a trece prin Paulhaus, sanatoriul și azilul Firmei, unde se practică spălarea creierelor, bordelul și vila de la țară, seraiul și taverna adăpostesc aceeași viață sexuală precară, în care erosul se ascunde în spatele unor imagini de postere colorate. E lumea contrastelor violente din Tunc, *oglinda unei civilizații care și-a construit propriul Parthenon, din celuloid, și a cărei zeiță e Iolanthe, o îmbinare perfectă a două bucăți uriașe de carton. Scriitorul sarcastic găsește o soluție și pentru problema sexului: „În dragoste s-ar putea evita multă nefericire dacă practicile sexuale ar dobândi cel puțin exactitatea pe care o aplică un strungar, să spunem, în prelucrarea obiectelor sale. E surprinzător că într-o epocă a tehnologiilor avansate se dă prea puțină atenție unor astfel de probleme."*

Durrell se miră sau izbucnește în imprecații directe dar de cele mai multe ori efectul distructiv e subminat de digresiuni savante sau burlești, se atenuează printre efluvii verbale sau e anulat de suprapunerea subversivă a registrelor narative. Schimbările de ritm și construcția contrapunctică a imaginilor respectă consecvent principiul dualității inerente a lucrurilor, o reflexie, în fond, a universului heraldic. Există în Tunc *pasaje descriptive de o extraordinară bogăție lexicală și o strălucire imagistică în care vom recunoaște cu ușurință ecouri prove-*

nînd din Cvartetul Alexandria. *Farmecul inefabil al Mediteranei, irizațiile răsăritului de soare din Bosfor, nemărginirea câmpiilor Atticei, spațiul fără timp al Orientului, reflectă la nivel narativ structura antitetică a universului din roman. Partida de vânătoare cu șoimi, patronată de Jocas, se desfășoară în consonanță cu ritmurile ancestrale generate de o comuniune organică om-natură, ceremonialul păstrează nealterate actele rituale ce conferă semnificație existenței. Echivalentul „civilizat" al vânătorii se petrece în vestul unde orga și xilofoanele anunțau nașterea Domnului. Printre zgomote de claxoane și detunături, Charlock îl „vânează" pe Julian. Locul e poligonul de încercare a darului pe care-l face Charlock civilizației: o armă sofisticată, cu posibilități de distrugere mult îmbunătățite. Charlock retrăiește ceremonia vânătorii printre siluete pierdute în ceață și mașini fantomatice, semnele lumii ce și-a pierdut organicitatea. Finalul urmăririi în care s-a angajat Charlock e simptomatic pentru jocul lui Durrell. Coșmarul se dizolvă, drama devine o parodie a „genurilor nobile", Durrell e un Thomas Hardy ironic: „La reușita spectacolului contribuia și efectul creat de prezența, chiar în fața noastră, a unor piloni care străluceau în soare, melancolici și enigmatici. Stonehenge". Asistăm, așadar, la un „spectacol în spectacol", la o reflexie a unei imagini (scena similară din* Tess D'Urbervilles) *într-o altă imagine (tratamentul parodic al lui Durrell) care, la rândul ei, deformează imaginile precedente. Rezultatul demonstrației ne conduce, fără echivoc, la binecunoscutul joc al oglinzilor care reflectă alte oglinzi, care ... E însăși definiția heraldicii. Multe din însemnele de pe scutul heraldic al lui Durrell reapar în* Tunc: *oglinda și cioburile ce-i multiplică imaginile, insula și călătoria inițiatică, labirintul intern și extern, boala fizică și spirituală. Romanul e însă un libret la* Declinul Occidentului, *reconstituie traiectoria descendentă a ciclurilor istorice. Vor exista așadar în* Tunc *salturi, căderi, prăbușiri spectaculoase, semne em-*

blematice ale de-căderii unei civilizații. Sacrapant cade pur și simplu „din cer", Sipple, clovnul, va face un salt grotesc „peste Atena", avionul ce-l transportă pe Caradoc se prăbușește. Căderile fac însă parte din spectacol, Sacrapant nu se aruncă decât „în mijlocul emoțiilor" lui Charlock și ale Benedictei, Caradoc reînvie, Sipple plutește peste auditoriul care ascultă înfiorat peroratiile lui Caradoc. Oratorul e, ca de obicei, beat și tezele lui Spengler despre superioritatea unei culturi organice sunt înecate în alcool. În Tunc *totul e joacă.*

Jocul, presărat cu atâtea morți misterioase și învieri, sex, paradoxuri și sentințe, conține, totuși, două puncte de referință esențiale pentru orice încercare de circumscriere a universului din roman. Firma și Abel, aparatul inventat de Charlock, sunt, în egală măsură, pretexte pentru declanșarea conflictului și instrumente necesare pentru sondarea mentalităților societății contemporane.

Firma, organizația fondată odinioară de Merlin, a devenit o forță atotstăpânitoare, capabilă să distrugă sau să înalțe, să cauzeze acte de intoleranță din partea celor angrenați în rețelele ei neștiute sau, dimpotrivă, să conducă la gesturi disperate pe cei ce încearcă zadarnic să-și câștige un loc în ierarhie. Firma manipulează fără să posede, domină gândurile și acțiunile, este, pentru unii, însăși rațiunea existenței, iar pentru alții răul din noi, personificarea unui impuls diabolic ce tulbură conștiințele. Moștenitor și ideolog al Firmei, Julian își apără proprietatea și, implicit, sistemul de valori. Maieutica lui Julian vehiculează cu bravură idei provenite din Darwin și Spengler, Keyserling, Groddeck sau Freud, asociază sisteme și doctrine, le reduce uneori până la simple silogisme. Dar, e bine să ne reamintim, pentru Durrell artistul e un mijlocitor, un creator de configurații noi din idei furate.

Plină de ambiguități voite, truisme și digresiuni moralizatoare, argumentația lui Julian conține, totuși, câ-

teva afirmații tranșante despre natura și rolul organizației multinaționale. Firma, spune de pildă Julian, „există ca să scapi din ea" și ne îndepărtează astfel de la o soluție interpretativă facilă, soluția transcendenței. Totuși, când Felix va încerca să acționeze în afara Firmei, va recurge la un gest eliberator menit să-i permită „să continue să respire", Julian neagă existența organizației ca realitate istorică: „...Firma nu înseamnă doar o extindere a unor însușiri morale, un produs al unei voințe diabolice, al unui spirit mercantil". Înțelegem, deci, că Firma nu e creația lui Merlin și nici a lui Julian, și că, dacă a existat întotdeauna, nu poate fi definită decât în termeni psihologici: „o nevoie profundă, neexprimată a psihicului uman". Unele premise teoretice pentru o atare definiție le găsim în tezele lui Georg Groddeck, un psiholog lipsit de anvergură științifică dar foarte admirat de Durrell[8]*. Teoria lui Groddeck interesează în măsura în care abordează polaritatea „interior" („forțele care sălășluiesc în noi"), „exterior" („întunericul din afară"), fundamentală pentru ontologia lui Durrell. Ca „dat" psihologic, o formă deci, a peisajului interior, Firma poate fi explicată doar prin interacțiunea cu peisajul exterior, lumea guvernată de principiul indeterminării. Așa cum o spune Durrell în* O cheie a poeziei britanice moderne, *noua fizică se bazează pe teoria că în dialogul cu lumea, omul modifică necontenit natura, tulbură armonia naturală. Dacă Firma a existat întotdeauna, vom putea oare recunoaște în prezența ei însăși manifestarea acestei tendințe de modelare a naturii, de transformare a lumii naturale într-un sistem? O ipoteză, printre multe altele. Emblemă a civilizației vestului dominată de cultul valorilor materiale, o forță care pervertește relațiile umane sau dat psihologic, Firma nu face decât să adauge încă o dimensiune la un univers romanesc mereu enigmatic.*

[8] În această problemă, vezi Lawrence Durrell, „Studies in Genius, VI: Groddeck", *Horizon*, *XVII* (Iunie, 1948), pp. 384—403; John Unterecker, *Lawrence Durrell*, New York, 1964, pp. 28—29.

Așa cum am văzut, Durrell explică relația noastră cu lumea exterioară ca pe un proces în care, cufundat în unitatea întregului, omul își pierde capacitatea de obiectivare. Trăitori în timp, exprimăm mereu un alt adevăr, cunoaștem doar o viață fragmentară, o închidem în închisoarea limbii. Abel, aparatul conceput de Charlock, este mașinăria neascultătoare, oricând gata să-și trădeze inventatorul, computerul ce încearcă să pătrundă în închisoare, să înregistreze senzațiile, amintirile, gândurile neexprimate în cuvinte. Abel, „meditează asupra Haosului" „radiografiază" o personalitate trecând dincolo de bariera limbii, în zonele adânci și fluide ale nonverbalului. Gluma electronică a lui Felix, abacul menit să-l prindă pe inventator în mrejele Firmei e, în același timp, o formă născută din universul heraldic al lui Durrell, timpul abolit în intuiția de-o clipă, senzația nealterată de sistemul înșelător al limbii. Abel e elementul de „science-fiction" din roman, o realizare tehnologică ce stârnește cu siguranță zâmbetele specialiștilor în computere, dar nu numai atât. Benzile colorate, butoanele și circuitele lui Abel, pușca ce-o ascunde în interstițiile sale mașina sunt un posibil răspuns la haosul existențial care domnește în lumea lui Felix. Visul inventatorului e o jucărie periculoasă, capabilă să vadă adevărurile ascunse în ficțiune, să se plimbe nestingherită în trecut și viitor și să reconstituie astfel, din fragmente de conștiință pură, sensul existențelor din roman.

Plin de sinuozități, itinerarul spiritual al lui Durrell explorează teritorii ce refuză să-și trădeze secretele sau, dimpotrivă, urmează, mereu în căutare de certitudini, căi de mult știute. Durrell poate să fie banal sau sofisticat, naiv și exuberant, filosofează jucându-se de-a cuvintele sau își rostește solemn verdictele. Fiu adoptiv al Mediteranei, scriitorul își construiește universul cu voluptatea degustătorului avizat de arome rafinate și cu versatilitatea gnosticilor.

Mereu umbrit de măreția Cvartetului Alexandria,

Tunc, *primul roman din ciclul ce avea să fie întregit de* Nunquam, *s-a bucurat de mai puțină atenție din partea criticilor. Totuși, încercările de interpretare potențează, prin însăși varietatea lor, mesajul reiterat de toate romanele lui Durrell. Îl vom recunoaște, poate, într-una din profesiunile de credință risipite cu dărnicie în* Tunc: *„Ne închipuim mereu că într-un moment oarecare în mintea noastră există un singur gând. Se întâmplă așa pentru că suntem nevoiți să ne așternem gândurile pe hârtie, unul sub altul, într-o ordine lingvistică; trăim cu o iluzie, cred eu". Dar, să nu uităm, universul lui Durrell e heraldic.*

MIRCEA CRĂCIUN

UNU

Dintre cei trei bărbați care ședeau la masă, toți îmbrăcați în costume negre de ceremonie, doi erau cu siguranță în ultimul hal de beți. Bineînțeles nu Nash, cel care-ți găsea mereu pricină, nu, nu el. Beți erau Vibart, editorul (în ultimul timp prea des în postura asta) și Umilul Dumneavoastră Charlock, trestia gânditoare: pus pe treabă din nou, Felix Charlock, la dispoziția dumneavoastră Sluga voastră, Doamnă.

Un fazan umplut cu o cantitate insignifiantă de castane, un vin uleios care curgea din false butoaie într-o cramă londoneză — „Poggio" — unde oamenii merg să se privească privindu-se. Încercasem să le explic cum funcționează Abel — nu, nu poți face un computer cu testicule, dar Abel îți creează o iluzie formidabilă că intuiește imediat. O operație la fel de tembelă ca și ghicitul în stele, dar ceva mai real, ceva mai concret decât globul de cristal sau bagheta magică.

— Iată, așternându-se în fața noastră, în copilărie (își dreg glasul sonor), o întreagă cultură, legată la stâlpul infamiei, biciuită până la orbire, sfâșiată de dulăi turbați. Grrr! Și iată-ne, trei bărbați, îmbrăcați în negru, corbi cobitori într-un stejar. Am scos niște gemete îngrozitoare. Capete umile dar uluite s-au întors spre noi.

— Ești beat mort, Felix. (Vorbește Nash).

— Nu, dar omul, la fel ca și destinul, poate fi deja anticipat aproape matematic.

— Aproape.

— Aproape.

— Ciudat. Și totuși mă interesează, spuse Vibart, trezit pentru o secundă.

Prinzând curaj, Charlock continuă:

— O numesc pogonometrie. Am ajuns la ea pornind de la pogon (Πογον) un cuvânt care nu există. E cea

mai mică unitate de sens care se poate concepe în vorbire: un milion de pogoni constituie o milionime dintr-un fonem. Dați-i lui Abel un oftat sau țipătul care însoțește nașterea și vă poate spune tot.

Vibart își scăpă furculița pe podea, eu am pățit același lucru cu șervetul. Ne-am aplecat simultan și capetele noastre s-au ciocnit violent. (Realitatea e ceea ce se manifestă cel mai pregnant prin absență). Totuși ne-a durut, eram amețiți.

— Ți-aș putea explica unde greșești, spuse Nash, tot numai pioșenie și moralizator, dar în psihologie nu poți prescrie un tratament pe baza unei explicații.

Am fost crescut de femei — două mătuși bătrâne, în Eastbourne, un loc oarecare, care nu-ți dădea prea mari speranțe pentru viață. Părinții mi-i amintesc vag. Se ascundeau în spatele unor timbre minunat colorate. Mi-am petrecut aproape toate vacanțele neauzit, prin hoteluri (când mătușile mergeau la Baden). Am ridicat introspecția la rang de artă. O picătură de acid în cana diurnă cu lapte. Acid ribonucleic. Unde era? Cum ar arăta ea dacă ar veni? Abel mi-ar fi putut spune, dar atunci nu se născuse. Doamne!

— Și ce, zice Nash, tot numai ifose și arogant, ce mi-ar putea spune Abel, ei?

— Multe, Nash, foarte multe. Ai apărut în cadru cu mai puțin de două săptămâni în urmă. Te-am înregistrat frecvent la telefon. Ceva despre o femeie întinsă, cu ochii închiși, pe canapeaua ta din păr de cal. Un recital atât de excitant al păcatelor sale, încât te-ai descoperit masturbându-te. O adevărată experiență psi. Ca atunci când îi găsești pe cei la care mergi să te spovedești îngropați până la genunchi în spermă și aplecându-se în față în strană, ca nu cumva să piardă cea mai mică scuză ca să te ierte de păcate. Nu m-am deranjat să-i aflu numele. Abel, însă, știe. Unde ți-e acum jurământul hipocratic? Ai lăsat-o să distrugă transferul afectiv pentru că voia s-o facă cu tine acolo și atunci. Tăticule! Sunt în posesia scheunăturilor și gâfâiturilor tale; mai târziu, să fiu drept, ai înjurat, ai vărsat lacrimi și te-ai plimbat încoace și încolo.

Nash scoase un țipăt strident, de papagal; e în picioare, stacojiu, cu gura deschisă, căzută la colțuri.

— Minciuni, strigă.

— Bine, minciuni, dar Abel nu poate minți. Trebuie să încerci să-ți imaginezi întreaga scenă așa cum e vă-

zută de Abel, cu ochiul său interior fotoelectric, infailibil. Abel radiografiază timpul însuşi, fotografiind o personalitate pe suprafaţa gelatinoasă a mişcării perpetue. Vezi, apăs pe un buton şi numele şi vocea ta se contopesc precum pâinea prăjită cu plita. Izbucnesc benzi albastre, topaz, verzi, albe. Răsucesc acele şi ele trec prin puncte fixe ale unui soi de „curriculum vitae". Cele trei puncte esenţiale sunt naşterea — iubirea — moartea.

Vibart izbucneşte într-un râs isteric; lacrimile îi împăienjenesc ochii. Cu siguranţă, în orice moment acum, vom fi rugaţi să plecăm.

— Deci, dacă iei o progresie geometrică simplă, o scară geometrică, poţi să-ţi construieşti graph-ul până când acul trece printr-o infinitate de puncte: te poţi hotărî să determini orice: să spunem slujbe, calificarea, pigmentaţia, I.Q.-ul, sentimente reprimate, credinţe... Vezi sensul jocului? Cu cogito şi cu sum totul e în regulă. Blestematul de ergo e problema. Lumea pe felii a lui Tunc, al cărui zeu e Mobego. Dar să fim serioşi, n-avem voie să fim plângăreţi, să ne smiorcăim.

Brusc, am simţit nevoia să vomez. Sprijinindu-mi capul rece de peretele de sticlă, şi mai rece, al closetului, am continuat, totuşi:

— În ceea ce mă priveşte, dacă abordăm problema ştiinţific, acea cumplită groază de moarte nu mi-a servit la nimic în dragoste. O, Nash, băiete, îmi lipsea o glandă. (O, Benedicta, aş fi putut adăuga în şoaptă). Nash îmi ţine capul în timp ce vomez; dar tremură de mânie din cauza acestei dezvăluiri umilitoare a lacunelor sale profesionale.

Sunt obligat să râd. Mă refer la farsa asta cu Abel, pregătită cu grijă. De fapt am obţinut datele chiar de la fată. În cele din urmă stomacul meu îşi revine. „Firma a dat, Firma a luat, binecuvântat fie numele Firmei", am intonat.

— Ascultă, spune Nash, stăruitor. Pentru Dumnezeu, nu-ţi construi un sistem prin care să te amăgeşti, aşa cum fac mulţi alţii. Te implor.

— Pfui! Abel coordonează toţi factorii psihici. Un computer care poate vedea după colţ, gândeşte-te! Se spune clar în instrucţiuni: „Rezolvă orice fel de amăgire"; şi ce e civilizaţia noastră, dacă nu o mahmureală ribonucleică? Ei bine, Abel ţi-ar putea furniza combi-

nații cromozomiale folosibile în literatură. Smucește! Împinge! Smucește! Tu pe scaunul de la pian, ea pe canapea.

— Ți-am spus că e o minciună, strigă el.

— Foarte bine.

Simțeam nevoia să fiu iubit și, auziți ce se întâmplă. Când în Polis e lună plină, când pisicile conjugă verbul „a fi", eu, captiv, pentru a o mie și doua noapte în brațe incompetente, privind spre minarete, termometre reci în care mercurul se ridică. Ah! Crâmpeie fără noimă pentru micul dactyl, ucenicul meu. Micul meu aparat înregistrează, își face credincios datoria. Ce am în gând? Vreau ca lumea să intre în posesia cuvintelor mele, îl vreau pe Julian orbecăind printre cuvinte. Bineînțeles, când eu nu voi mai fi, nu mai devreme.

Odată, chiar în această cameră, Iolanthe mi-a luat ochelarii căzuți pe nas — parcă deschidea un borcan cu măsline — și m-a sărutat. După mulți ani, după atâția ani, imaginea Iolanthei începe să se estompeze. Când era a mea, în posesia mea, nu-mi dădeam seama că mă iubește. Nu aveam ochi pentru altcineva decât pentru Benedicta. Cu ea era altceva. Perioadele de calm aparent ale celor care se droghează. Ceva îi zdruncinase economia interioară, nu avusese ciclu niciodată: să fi început dezordinea mintală de aici? Nu știu, dar eu am schimbat totul. „Acum", îmi spune Benedicta, „am hemoragie, în sfârșit, o hemoragie abundentă. Ți-o datorez ție, dragul meu Felix, mulțumită ție. Acum știu că voi avea un copil". Și ce-a ieșit din toate astea? Răspundeți-mi, domnilor jurați. Pe când mă întorc în alcovul unde mă aștepta Vibart, gândurile mele oscilează încă o dată între cele două femei. Iolanthe, vorbind despre soțul ei din lumea filmului: „Mă acuză mereu că nu-l iubesc, că nu «încerc»; dar în momentul când faci imposibilul să atingi acel moment final, îți trece prin minte un gând, un gând irațional, și te blochezi: dacă am uitat să sting focul, porumbeii aceia sunt deja scrum".

Nash se furișează pe lângă mine și mă apucă de mânecă:

— Am presimțirea ciudată că vrei să încerci s-o ștergi, s-o iei la goană. Oprește-te, pentru Dumnezeu! Știi doar că firma te găsește întotdeauna. I-am aruncat o privire crâncenă:

— Firma mi-a dat concediu, am răspuns hotărât. Sunt în concediu de boală, am dreptul să-l prelungesc până la doi ani.

— Aha! Așa da.

Nash s-a liniștit total.

— Plec, în concediu legal, spre mările sudului.

— De ce acolo?

— În zilele noastre, peste tot e la fel. De ce nu?

Oare de aceea sunt la Atena? Da, numai ca să le încurc, pe cât posibil, treburile. Felix Răzbunătorul. Dar mai e și altceva. Am simțit o dorință bruscă să revin la locul de unde a început totul — locul acela e Numărul Șapte, într-un hotel înțesat de muște. O lumânare. Și, Dumnezeule, micii saboți care s-au ivit recent dintr-o valiză plină cu vechituri — saboții Iolanthei. Capacitatea de supraviețuire a obiectelor nu încetează niciodată să mă uimească și să mă captiveze. Oamenii, da, ei apar mereu, dar existența lor e limitată. În schimb, obiectele persistă peste secole schimbându-și discret proprietarii când se plictisesc de ei: sau schimbându-și proprietarii *tout court*. Sunt teribil de obosit. Cea mai mare parte din materialul preînregistrat și sistematizat cu care l-am alimentat pe Abel-computerul nu e decât o bibliotecă a minții — cea mai mare parte a trecut prin acești minusculi dactyli, cum îi numesc eu. Ce credeți? Aș putea oare să prevăd viața cuiva, întreaga viață, să reconstitui destine? Pe-a mea mi-am imaginat-o așa de perfect încât poate fi evocată ca într-un necrolog. Cele două femei, una brunetă și una de un blond sculptural; doi frați, unul numai întuneric, celălalt lumină. Apoi, ce-a mai rămas din cărțile de joc, dosare ale evenimentelor, umile accidente. O poveste tenebroasă. Ei bine, am dus-o până la acest punct. Abel trebuie s-o continue. Acționați doar maneta pe care scrie „date întâmplatoare". Orice om rezonabil trebuie să-și facă un testament. Dar numai după un ocol prelung și dureros prin locuri pustiite de atâta celebritate, de atâta succes financiar. Eu, Felix Charlock, în deplinătatea facultăților mintale și fizice. Ha, Ha, prin aceasta hotărăsc etc., etc. Nu că aș avea multe de lăsat moștenire; firma a pus mâna pe tot ce am, cu excepția unor mici comori ca de exemplu acești dactyli, ultima mea invenție. Am găsit o cale de fabricare a prototipurilor, fără ca ei să afle. Ca dimensiuni și greutate sunt o capodoperă: nu mai mari decât

trusa de voiaj a unei doamne, ușoare ca un fulg. Ce sunt de fapt?

Vino mai aproape și-ți voi spune. Dactylul a fost proiectat pentru cei care vorbesc la nesfârșit cu ei înșiși, pentru oricare dintre noi, de fapt. De asemenea, pentru leneși, cei care, ca mine, detestă cerneala și hârtia. Vorbești și el înregistrează: mai mult decât atât, transcrie. Vocea joasă, feminină (am ales-o în funcție de frecvență) codifică cuvintele și apoi, abia auzit, lin, se pune în mișcare un alfabet fonetic minuscul, nu mai mare decât toba folosită la rugăciuni de călugării budiști. Capătul de sus al colii este împins spre exterior, începând cu o parte ieșită în afară, însemnată cu A, și procesul continuă până când, printr-un ultim impuls, din aparat apare o întreagă pagină, dactilografiată fără cusur. Care e procedeul? O, exact asta ar vrea să știe firma. Nimic nu împiedică funcționarea nelimitată a dactylului, în afara lipsei de hârtie sau a slăbirii bateriei. E ușor deci să observi de ce jucăria e atât de valoroasă — în câteva săptămâni ar putea să lase fără slujbă toți stenodactilografii din lume. Mai mult, aparatul e atât de sensibil la orice voce individuală, încât uneori nici nu trebuie să-l pornești și reacționează la o tonalitate cod. Bineînțeles, una arbitrară. În cazul meu, *Konx* declanșează pornirea, în timp ce *Om* întrerupe circuitul. În comparație cu aparatul meu, dactilografierea devine o glumă pretențioasă și anacronică. Totuși, n-am îndrăznit să încerc să obțin brevetul pe numele meu pentru că firma supraveghează Biroul de Brevetare cu mare atenție. Sunt informați imediat ce se ivește ceva nou. Julian, cel puțin, află imediat.

Există motive variate și complexe care să mă facă să părăsesc firma: cele superficiale se înțeleg de la sine, dar cele mai profunde zac la o adâncime aproape imposibil de estimat, în ciuda relativei mele experiențe în privința cuvintelor. La urma urmelor, cărțile sunt scrise decent, chiar dacă se ocupă cu mecanica, electronica sau altele de acest fel. Dar dacă, în cazul meu, ar fi să recurg la puțină arheologie, aș da, oare, peste culturi revolute, care, venite din adâncuri, au făcut din mine ceea ce sunt? Într-un fel, la un nivel absolut superficial, aș putea începe datarea existenței mele din momentul în care, cu un ghem de sfoară subțire și două cutii de metal, am reușit să construiesc ceva care imi-

tă un telefon. Ţârr, ţâr! Nimic deosebit în asta, veţi spune; bătrânul sistem Bell era limpede ca lumina zilei chiar şi pentru un şcolar. Dar atunci permiteţi-mi să abordez o altă direcţie. Treptat, am ajuns să echivalez invenţia cu creaţia — o cutezanţă prea mare? Anxietate, febră, migrenă, anorexie nervoasă, ciclotimie (Mama!)... da, toate semnalele fericite ale crizei de epilepsie. Încordare intensă, sentimentul că mă risipesc. Apoi, foarte brusc, noua idee, eliberată din amalgamul de vise şi nelinişti. Poc! E cazul meu. Durerea era instalată, permiţând ideii blestemate să fermenteze, să se contureze în imaginaţie. În tinereţe nu învăţasem să recunosc semnele. Când au început să-mi clănţăne dinţii, am crezut că sunt victima unui atac de malarie. Nu mă deprinsesem încă cu luxul unei crize de nervi. Ce porcărie!

Acum sunt scos din circuit de câteva zile, sunt singur în Atena cu ucenicul meu. Fac zilnic puţină terapie a muncii, sub forma acestor note autobiografice! Eforturile mele de a-l găsi pe Koepgen se prelungesc; singurul om care mi-ar putea spune unde să-l găsesc e plecat, nu se ştie pentru cât timp — *Om*.

Vizita pe care i-am făcut-o lui Nash a fost pur formală: ne-am înţeles întotdeauna bine. Uneori ajunge şi până acolo încât înţelege câte o glumă, pleosc! Ca toţi analiştii, e profund neurotic, ţinându-şi în frâu isteria prin scurte rânjete, căscând sau arborând o alură atotştiutoare. Îşi scoate ochelarii, tuşeşte, pocneşte din degete, îşi aranjează floarea artificială de la butonieră. În ce mă priveşte îl fac, cred, să se simtă puţin stânjenit; se întreabă, fără îndoială, în ce măsură ştiam ce s-a întâmplat. În fond, Benedicta e pacienta sa. Am schimbat amabilităţi, ca toţi englezii bine crescuţi care vor să-şi plătească poliţele. Nu a fost surprins când i-am spus că plec undeva să mă odihnesc. N-am pomenit nimic în legătură cu firma, dar am observat că la un moment dat i-a trecut prin gând să abordeze subiectul. Ştia firma unde plec? Da, firma ştia — am avut grijă să le spun tuturor prietenilor — plecam în Tahiti. Fără îndoială, agentului nostru de acolo i-a fost deja transmis un mesaj. În port voi da peste un individ oarecum stângaci,

masiv și plin de pete pe față, îmbrăcat corect și purtând o pălărie elegantă, albă. Pus să mă aștepte. Fără multă zarvă, cu tact, sosirea mea va fi înregistrată și raportată.

— Presupun că e vorba doar de oboseală, deși nu văd care ar fi cauza, spuse Nash. De luni de zile, sechestrat acolo în Wiltshire, nu faci nimic. Ești un om norocos, Charlock. Exceptând boala Benedictei. Ai de toate.

I-am aruncat o privire batjocoritoare și a avut bunul simț să roșească. Apoi a izbucnit în râs, cu o voioșie contrafăcută. Ne înțelegeam mult prea bine, Nash și cu mine. Așteptați până îi voi spune de Abel, aveți răbdare.

— Vrei silogisme, Nash, sau o discuție obișnuită? Cauzalitatea e o încercare de a aduce lumea aceasta într-o stare de transă în care i se poate da o semnificație oarecare. Nu-i putem îndura indiferența.

Lacrimi comicopatetice, care persistă după ce râsul devine amar, i-au apărut în ochi.

— Știu că ți-e silă de ce faci și mai știu că ești la fel de bolnav ca și mine, presupunând că sunt, într-adevăr, bolnav.

Îi scăpă o grosolănie neinteligibilă și-mi aruncă o privire piezișă, plină de înțeles.

— Vorbești în joacă de ARN. E periculos, Charlock. Un pas greșit și te trezești întins la pământ, printre simbolurile arhetipale. Vom fi nevoiți să-ți rezervăm o cameră la Paulhaus.

Paulhaus era azilul de nebuni al firmei.

— E adevărat, i-am răspuns, mă trezesc că-mi curg lacrimile, uneori de prea mult râs, alteori lacrimi adevărate.

— Vezi, zise triumfător, schimbându-și mereu poziția picioarelor. Ar fi bine să acționezi imediat. Du-te să te odihnești undeva, scrie altă carte de știință.

— Plec în Tahiti. Și Gaugain a fost acolo.

— Bine.

— O tagmă fericită, inventatorii ăștia, mereu veseli (Mi-am înăbușit un oftat, l-am înlocuit cu un căscat). Râzi Nash, dar de fapt strigi după ajutor.

— Asta fac toți, atunci când râd. Când pleci?

— Diseară. Hai să prânzim împreună.

— Perfect.

— Îmi simt toate glandele umflate. Pe-o parte a corpului, de sus până jos. Și simțul umorului e teribil de inflamat. Mergem la Poggio?

Tocmai turna niște Chianti, când și-a făcut apariția Vibart — editorul meu, vânăt de atâta bunăstare. Arbora o amabilitate deosebită ori de câte ori vorbea de cartea pe care dorea să i-o scriu. *Epoca autobiografiei.* Apelase și la bunele oficii ale lui Nash. Ca să mă convingă. Nash știa, la rândul lui, că în ultimii ani mă chinuisem cu niște dispozitive de înregistrare. Eram prieteni de douăzeci de ani. L-am întâlnit prima oară aici. Da, da, în Atena: biet birjar nătâng, înhămat la un tramvai cu cai, se îngropase în ceva funcție consulară neînsemnată. El și colecția sa de ouă, de la diverse păsări. Și iată-l pe Vibart încercând să-l convingă pe sărmanul Felix să abandoneze quasarii și să se dedice scrierii memoriilor. Continuam să beau vârtos și le zâmbeam celor doi. Mă prosteam, ce puteam să fac?

— Te rog, Charlock. (Era îngrozitor de beat).

— Să-i lăsăm să înceapă pe cei obișnuiți să scrie pe gustul publicului.

— Nash, nu-l poți convinge tu?

— Frivolitatea e o formă de alienare, spuse Nash. Asta m-a surprins.

Oricum, n-am putut să rezist și l-am pus pe scumpul de Vibart să mai cânte o dată *Cântecul editorului navigator.* Eram întotdeauna invitați să părăsim localul când se punea să-l cânte. Băteam ritmul cu furculița.

Doamne, de vrei retrage-mi darurile toate
Mă pot lipsi de ele
De-mi va rămâne unul doar,
A mea pompe à merde.

A, sunt cărți ce-or supraviețui în timp
Fie-mi-va faima intactă
Dar lasă-mi Doamne, lasă-mi
A mea pompe à merde.

Spre surprinderea mea, în ciuda unor priviri mănțoase, supraviețuim și după această revărsare. Vibart a fost tocmai Editorul Anului, proclamat de Asociația Artiștilor; își datorează celebritatea unei idei de o simplitate uluitoare. Cine altcineva s-ar fi gândit la traduce-

rea lui Bradshaw în franceză? Efectul asupra romanului francez a fost imediat. Toţi, ca unul, s-au raliat la ideile acestui geniu englez neglijat.

— Minunat! Au redus *evenimentele* la *incidente*. E întocmai ca în blestemata ta de ştiinţă. Nondeterminism. In termenii lui Nash ar fi catatonie pură. Uraaa! Nu vrem s-o ducem bine. Gata cu romanele despre complexul castrării. Îţi surâde ideea Dumnezeului lui Abraham venind spre tine cu secera sa aurie ca să-ţi taie, să-ţi taie mica, prea mica bucată?... Arată cu un deget teribil spre Nash, care se dă înapoi, îngrozit.

— Niciodată, continuă prietenul meu, grav. Nu mai vreau scriitori unguri, morţi după gulaş, nu mai vreau *vieux jeur*, nu dau un scuipat pe toate creierele voastre, mici şi pline cu pistrui. Sunt bogat! Sunt expus pe standuri care până acum gemeau de prea mult sex. Îţi îngheţa sângele în vine. Gata cu sexul, e prea plicticos. Toţi avem unul. Indecenţa brutală e un stimulent real, dar bietul, onorabilul sex, ca şi actul morţi, trebuie să rămână o problemă intimă.

Vocea îi deveni şovăitoare, se stingea. Am observat că avea pungi uriaşe sub ochi. Soţia lui s-a sinucis luna trecută; asta înseamnă mult pentru mândria masculină. Se spune că în asemenea cazuri nu ai nici o vină şi, de fapt, nu ai. Totuşi. Să schimbăm subiectul urgent.

Vedeam cum, ca nişte rufe puse la uscat, se unduia sub valurile de nervi. Şi, spuse Nash, răuvoitor:

— Trebuie să se odihnească, într-adevăr, Felix.

Da, aşa era.

Da, aşa era.

Mi-l amintesc pe Koepgen vorbind despre ceea ce el numea viziunea directă, Autopsia. Într-o poezie intitulată *Ce ne arată tunetul*, scrisă în rusă.

„Inutilitatea poate fi foarte bine axiomatică, dar să te surprinzi în actul morţii ar putea fi una din căile prin care să te trezeşti de-a binelea, nu-i aşa?" Am scos încă un urlet sălbatic.

Chelnerii au reacţionat prompt. Aha! Se îndreaptă spre noi, în sfârşit.

Mai târziu, aplecându-mă pe fereastra taxiului, rostesc cu o voce gravă, menită să impresioneze:

— V-am lăsat un mesaj pe peretele closetului de la Claridges. Vă rog, mergeţi şi citiţi-l.

Un schimb de priviri între prietenii mei. Cu câteva ore în urmă, beat criță (lichior de anason), scrisesem cu scrisul meu îngrijit: „După părerea mea, posibilitatea de a controla memoria umană este esențială pentru orice fel de dezvoltare viitoare a speciei. Problema s-ar rezolva prin purificarea de timp. Timp înșelător." N-am lăsat nici o indicație în ceea ce privește soarta pușculiței. Pentru oameni ca Nash e destul. Pot supraviețui. Când ne-am despărțit, într-un acces de bună-dispoziție, le-am făcut cu mâna.

In trenul care mergea spre sud, am citit (cu voce tare) *Starea bursei* din „Times". De fapt, am intonat-o, ca pe un psalm, cu pieptul plin de mândrie patriotică, pentru că apărea numele Merlin.

Milano

Ieri, la deschidere, a domnit calmul, dar creșterea interesului în cumpărare a cuprins un număr de sectoare ca: nemetalifere, proprietățile imobiliare și asigurările; s-a ajuns astfel la o tendință de urcare. Înainte de închidere s-a manifestat o creștere bruscă a cumpărării din partea principalelor firme, în frunte cu Viscosa și Merlin.

Amsterdam

Cotațiile de deschidere pentru Philips, Unilever și Royal Dutch au fost coborâte, dar, mai târziu, situația lor s-a îmbunătățit, în urma cererilor unor cumpărători locali și elvețieni.

Bruxelles

Piața la termen a fost calmă iar prețurile au fluctuat nesemnificativ.

Frankfurt

Tendința recentă de descreștere a cursurilor a fost inversată încă de la primele negocieri iar mai târziu s-a manifestat o majorare a sporurilor: încheierea a fost promițătoare, cu câștiguri, în general, până la șapte puncte.

Paris

Ușoare îmbunătățiri. În frunte: acțiunile din metalurgie, a căror tendință a fost fermă. S-a evidențiat Merlin.

Sydney

Fără fluctuații de prețuri, dar și fără prea multe tranzacții.

Tokio

Prețurile au crescut. Au contribuit toate grupurile industriale importante, alături de căile ferate. În așteptarea unei stabilități semnificative în timpul verii, autoritățile bursei își găsesc speranțele justificate. Printre companiile care anunță un profit net mai mare se numără: Bethlehem, Steel, Phelps Dodge, Standard Oil, Merlin Group.

Pe tabla din sala mare de consiliu a Casei Merlin, le lăsasem câteva însemnări criptice, posibile subiecte pentru deliberări mai serioase. De exemplu:

Automobile făcute din hârtie presată
Hârtie făcută din automobile comprimate
Carne făcută din idealuri comprimate
Idei făcute din impulsuri presate.

Vor lua totul în serios, vă rog să mă credeți. Foarte serios. Foarte.

În timp ce priveam copacii care treceau în goană și stâlpii care săltau și coborau apoi din nou, mă gândeam la Merlin și la F. F.. Fundația Fundațiilor, sfântul Graal, pentru noi toți. În ultimul timp, Nash îmi spusese de multe ori:

— Sper că nu-ți trece prin cap să încerci să scapi de firmă, Charlock. Îți dai seama că ți-ar fi imposibil?

De ce? Pentru că mă căsătorisem sub oblăduirea firmei? *Vagina Vinctrix!* Când vine momentul în care bărbatul se hotărăște că viața trebuie trăită fără ezitări? Probabil după ce a epuizat toate celelalte posibilități — în cazul meu, metodele științifice: știință, coada ta îmi rămâne în palmă, ca o șopârlă speriată. („Reacțiile la

obscuritate ale teniei sunt încă o enigmă pentru biologi. Și apoi, încă ceva. În laborator, într-o eprubetă etanșă forța gravitațională a mareelor se menține, împreună cu reacțiile specifice".)

Da, avea dreptate, aveam de gând să încerc să-mi recâștig libertatea.

— Începe, mă îndemna Koepgen, dezgustat, plin de venin, ridicându-și paharul, în timp ce mici picături de uzo pătau caietul ieftin din care, mai târziu, la ore mici din noapte avea să ne citească niște revărsări nervoase. Poezii. Boc, boc, puiul ciocănește timid coaja. Vrea să se elibereze — literatura! Memorie și identitate. *Om.*

Înainte de plecare am repetat, totuși, ceea ce făcusem atât de des înainte — am mers la gara Victoria și am zăbovit un timp sub ceas. E un gest sentimental — singurul lucru palpabil pe care-l știu despre părinții mei e că s-au întâlnit prima oară aici. Și el și ea așteptau pe altcineva. Soarta mi-a fost decisă de acest ceas. Pot să spun că e axa propriului meu început (Primele orologii aveau forma unui ou). Vorbesc serios, am fost adesea acolo, ca să petrec câteva minute de reflecție: probabil o încercare să-mi reidentific părinții în mijlocul fluxului și refluxului de fețe pale care se agită perpetuu în jurul acestui punct mnemotopic. Aici, în timp ce mănânci o chiftea apoasă și simți o nevoie deznădăjduită să te întrebi, să știi, mintea născocește ipoteze vane despre actul nașterii. Momente irosite, desigur. Oamenii sunt încă aici, fețe victoriene lugubre, imposibil de identifcat. Și totuși, ai mei au fcst și ei o părticică din mulțimea amorfă, esență a unei fețe trecătoare, un vot, o formă concentrată a acelui „90% nu cunosc" de la fiecare sondaj electoral. Odată, mi-a venit ideea să inventez ceva care să-i readucă în fața mea, un aparat care să transforme ecourile în materie solidă. În fond, vedem încă lumina unor stele care, tehnic vorbind, sunt moarte... Am fost, totuși, prea ambițios.

Mă poate oare conduce (iată-l pe Nash) nevoia asta nedefinită să întâlnesc oameni spre originea încercărilor mele obsesive de a construi unelte ale memoriei? Sigur, dispozitivele mele au devenit acum ceva obișnuit; la începuturile lor, însă, însemnau cam ceea ce trebuie să fi însemnat gramofonul pentru triburile primitive din Africa, prin anii '80. Cutiile mele negre, greoaie și magneții mei învechiți! Asta a fost părerea Hippolytei. Evoluția memoriei! M-a condus spre domenii stranii, ca de pildă stenodactilografia. Am fost atât de absorbit de munca

mea încât am ajuns să fac lucruri aproape de necrezut. Am învăţat, de exemplu, *Paradisul Pierdut* pe de rost. Când peste capitala asta răvăşită se lăsa zăpuşeala zilelor de vară, trudeam la aparatele mele toată noaptea. Mă opream doar ca să cânt ceva suav la vioară sau să mai fac câteva însemnări savante în caietele mele îngălbenite. Memoria la păsări, la mamifere, la violonişti. Memoria şi — aşa li se spune — instinctele. Acum îmi dau bine seama că aşa nu ajungi nicăieri; într-un fel m-am aprovizionat cu echipamentul necesar, înainte să fi ajuns inginer de sunet. Savoy Hill şi apoi B.B.C. mi-au plătit mici sume de bani ca să le furnizez material pentru fonotecă — cântece populare din Balcani, de exemplu. O universitate scoţiană aduna mostre cu particularităţi dialectale din Balcani, în scopul îmbunătăţirii studiilor de fonetică. Apoi, în timp ce nu aveam altceva mai bun de făcut decât să mă ocup de felul cum, prin structura sa, urechea umană acţionează ca o bancă de sunete, interesele mele s-au întâlnit cu cele ale firmei. O coliziune violentă. *Om.*

Da, da, gara Victoria: şi de aici, la bancă. Îmi transfer ceva bani în Tahiti. Apoi la club să-mi ridic corespondenţa şi să mai văd o dată dacă totul e pregătit cum trebuie. Aranjasem să mi se piardă orice urmă: urme lăsate pe hârtie, apoi urme trecătoare, aburi încrustaţi pe pergament subţire, cerul Italiei. Aveam să plutesc, mai uşor ca un fulg, prin noaptea de un violet alburiu, să planez peste Golful Saronic. Charlock în vacanţă. Charlock absentând premeditat din lumea societăţii de consum. Un al doilea paşaport pe numele Smith.

O, eră de consum, salut, se cântă avântat.
Dar cine e consumator, şi cine consumat?

Aşa cum era de aşteptat, am zărit pe unul din agenţii firmei învârtindu-se prin aeroport. Totuşi, nu-l interesau pasagerii pentru cursele de noapte, sau poate aştepta pe altcineva şi astfel, am reuşit să mă strecor fără dificultate până la platforma prost luminată unde mă aştepta un microbus hodorogit care să mă ducă spre nord, spre capitală.

Sentimentul acesta de libertate câştigată cu forme în regulă e încă puţin ciudat; mă simt într-un fel pierdut, aşa cum trebuie să se simte cineva care, după o lungă detenţie, aude cum se închid în urma lui porţile închi-

sorii. (Oare, dacă timpul s-ar putea filigrana, la fel ca o filă, l-am putea vedea în lumină?) Între ghilimele.

Şi totuşi, unicul hotel mai există. La fel şi camera — absolut neschimbată. Pe poliţa murdară de deasupra căminului se văd petele mele de cerneală, sunt încă acolo. Iată, patul cu cuverturi prăfoase e încă aici. Arată ca un hamac. Adânciturile îmi sugerează că Iolanthe s-a sculat să meargă la baie. O văd şezând şi săpunindu-şi sânii strălucitori în cada cu emailul ciobit, un coşciug. Sunt fericit. Am găsit un punct favorabil unde trecutul mi se aşterne în faţă, de unde pot să planific viitorul, unde timpul poate fi supus, înregistrat.

Iolanthe, Hippolyta, Charlock... lumina unor stele din alte galaxii, reci, dar trimiţând încă lumină. De aici, de la Numărul Şapte, cei morţi şi cei vii sunt una, orice diferenţiere e relativă, meschină. Atât timp cât rezistă ombilicul memoriei, moartea îşi pierde orice semnificaţie. În cazul Iolanthei, nostalgia însăşi îşi pierde puterea; faţa ei, amplificată la dimensiunile unui ecran lat, a străbătut continentele; un simbol la fel de puternic ca şi Elena din Troia. Aşadar aici, în acest pat, în tenebrele tinereţii... Acum e doar un zâmbet pe ecran lat.

Victime inocente ale farmecelor Mediteranei, învăţam să decantăm zgura aspră a vieţii. Amintiri despre Iolanthe se insinuează pe căi lăturalnice părând să caute cu tot dinadinsul „linia fermă care va da culoare dominaţiei atotcuprinzătoare a certitudinii".

Micile adânciturі de-a lungul şirei spinării erau săpate într-o piele fină, albă, amintind de albul lumânărilor de Paşti. La spate, părul se strângea într-o unică buclă. Culorile Pontului şi Traciei sunt de multe ori mult mai deschise decât cele ale Greciei metropolitane — Hippolyta cea bună şi irezistibilă, cu ochi măslinii, iată o dovadă! Nu, Iolanthe avea ochi de un verde intens şi părul de o nuanţă blond-cenuşie, ambele daruri conferite ei de Circassia. Era în obiceiul sultanilor să-şi populeze haremurile cu astfel de podoabe feminine: ochii verzi, deschişi şi buclele bogate, blonde erau la mare preţ. Oricum, pe Iolanthe, aceste picături, care se scurg prin zidul gros ce ne separă de trecut, n-o mai pot atinge. Iolanthe e o legendă. Poate că a uitat chiar, abandonându-şi amintirile prin vreunul dintre atelierele din studiourile sordide ale lumii noi. Un exemplu: am avut probleme până s-o conving să se radă sub braţe; Ca şi toate fetele de condiţia sa, prostituatele Atenei, era convinsă că bărbaţii

se dau în vânt după mica moștenire pe care ne-a lăsat-o sub fiecare braț strămoșul nostru, maimuța. S-ar fi putut să fie așa. Acum însă, când își ridica brațele fine, ramuri de migdal slutite de o perucă, scobiturile acelea sunt la fel de netede ca oul unui pescăruș.

Charlock, tânărul de atunci, nu poate scăpa de învinuirea de a fi exercitat o oarecare duplicitate în ceea ce o privește. Tânărul a intrat în joc, s-a lăsat dominat în întregime de narcisismul său. Nu știu ce să spun, existau multe implicații. Fata asta ca un înger avea degetele de la picioare murdare și, am credința că se îndeletnicea, într-un fel, cu furtul. Mi-am găsit niște note din perioada aceea. Inconsecvența lor poate sta mărturie că încă de atunci, Charlock era înclinat spre introspecție. O înclinație perversă care îi însoțea actele din viața mondenă. Al doilea Charlock era cel din caietul îngălbenit, Charlock care se ocupa cu desene ale anatomiei urechii și care schița pe atunci un model de aparat ajutător pentru surzi. Mai erau și alte date în caiet.

Plimbându-se noaptea prin Atena, acest Charlock ar nota, de exemplu: „Fiorul care te cuprinde, senzația dulce care-ți molește corpul... În tot cazul, structura organelor genitale este special adaptată pentru fenomene ca acestea, Bolsover. (Bolsover era tutorele meu la Colegiu). Cea mai ușoară atingere a unei mâini albe e de natură să alerteze multitudinea de ganglioni nervoși, puternic vascularizați. Efectul se transmite prin centrii de recepție ai sistemului nervos autonom, plexul solar, plexul hipogastric și lombosacral sau pelvic... Hm! Aici apare în prim plan sărutul. Autobiografia unui singur sărut al Iolanthei. Mai trebuie să observi, Bolsover, că, în embriologie, organul final se diferențiază progresiv de „anlage" — care poate fi definit ca prima acumulare de celule care se recunosc a fi debutul organului final. Nu putem merge mai departe. După părerea mea, aceasta înseamnă prea puțin în drumul spre origini. Oare, odinioară, în testiculele celui care a zămislit neamul meu, în glanda maimuței străvechi, *existam*?"

Confruntat cu aceste probleme, iubeam, trist și nedumerit. Examinam, la lumina unei lumânări, chipul adormit. Eram preocupat de istoria sa misterioasă; mi se părea că-mi stă în putință să pătrund până la origini, să cercetez subînțelesurile iubirii și ale durerii. Acum știu. Era o dorință absurdă. Asin. Maimuță. Vierme.

Avea dinți mici, destul de frumoși, o dantură cu minuscule imperfecțiuni — suficiente ca zâmbetul să-i fie, în același timp, trist și nesățios. Se abandona prea ușor plăcerilor și asta o făcea incapabilă să-și controleze eforturile presupuse de profesiunea sa. Sau, poate din onestitate, era gata oricând să-și ofere serviciile. Ajungea într-o stare de epuizare totală, atât de istovită încât părea moartă. Sărmana Iolanthe, mereu înfometată. Ce ușor îi era unui bărbat bine hrănit să-i provoace orgasm după orgasm, să o aducă într-o stare de epuizare totală. În cazul nostru, totul funcționa impecabil — într-adevăr, atât de bine încât era derutată; ne completam reciproc și acționam ca niște motoare perfect reglate. Desigur, e o problemă pur tehnică, o problemă de potrivire psihică și fizică. Mi se pare bizar că nu există nici o știință care să o abordeze, nici o școală în care să se încerce diverse experimente. De ce n-am putea aborda practicile sexuale cu exactitatea unui strungar, să spunem, cu minuțiozitatea cu care-și prelucrează el piesele? Câtă nefericire ar putea fi evitată! Într-o epocă a tehnologiilor avansate e surprinzător că se dă prea puțină atenție unor astfel de probleme. Da, chiar cu ochii închiși, încercând să se gândească cu evlavie la altceva, ca să evite epuizarea totală; chiar și atunci se lăsa purtată de val, purtată irezistibil spre cealaltă plajă, dusă spre binecuvântatul anonimat al secundei trecătoare. Uneori o trezea și-i căuta pur și simplu privirile. Dar, dacă în asemenea momente l-ar fi întrebat la ce se gândește, i-ar fi răspuns probabil: „Adevărata celula canceroasă, celula deficitului de oxigen; în ultimă analiză, o celulă care abia respiră, după cum spune Schmidt. Când ai tușit, am văzut deodată, în câmpul de observație al instrumentului meu, o îngrămădire de bacili ai tuberculozei, de un roșu strălucitor din cauza eozinei — anemone pe o câmpie din Attica". Oamenii cărora nu li s-a oferit șansa unei copilării trăită normal vor descoperi întotdeauna ceva fals, vor simți zădărnicia în reacțiile lor la tribulațiile vieții. Din acest punct de vedere, vina pentru nereușita finală ne aparține în egală măsură. Slăbiciunea trupului. O inimă care bate năvalnic. Desigur, alți factori, mediul, limba, vârsta, contribuie și ei. Dar, în astfel de situații, factorul determinant e acea sete ascunsă pe care sentimentul de impotență emoțională nu face decât să o agraveze. *Om.*

DOI

Parthenonul stingher, abandonat pe un vârf de colină, ca un ultim molar ițindu-se din gingia unei văduve sărmane. Decăderea și Grația, Grecia! „Arta e adevărata știință“ Ei, da. Unde coc turtă dulce în forma organelor femeiești. Pe Acropole eram în grădina din spatele casei — nu mai era nici un cotlon unde să nu fi făcut dragoste. Îți dădea o senzație de perfectă intimitate datorită proporțiilor sale reduse. Aerul tare, smălțuit, purta cuvintele la mari depărtări. Puteam s-o strig și să-i fac semne de pe culmea colinei, în timp ce ea se plimba prin Plaka, dedesubt. „I-o-lanthe“. Observați că accentul cade pe silaba a doua și nu pe a treia, și că valoarea sa e cea a lui omega. Acum Iolanthe e cunoscută în lume într-o pronunție hidoasă, erasmică, accentul e pus pe silaba a treia. De fapt, n-am nimic împotrivă, în acest fel, adevăratul ei nume devine proprietate privată. În posesia exclusivă a Numărului Șapte, a Dunei, a eternei Atene, cea care supraviețuiește miraculos dincolo de hotarele memoriei. În oglinda care atârna acolo se războia cu sprâncenele. Îi creșteau prea groase. Ar trebui să le vedeți acum — două linii simple, molatice, de un negru pur. Din cameră, se vedeau, undeva lateral, statuile. Nu îndrăzneam însă să tragem storurile până se lăsa seara. Zăceam toată ziua în penumbra din camera, ca niște crapi într-o băltoacă răcoroasă. Până în amurg.

Amurg! Te deștepți din letargie, pe unul din pereți mai cade lumina și, pentru un moment ai senzația că nălucile marmoreene au luat foc, se încovoaie în flăcări, ca un carton. Îți plimbi degetele peste tapetul hidos și simți ceea ce e doar o reflexie a căldurii adevărate — îți imaginezi, doar. Acolo sus, inundate o zi întreagă de soare, statuile de marmoră au căpătat culoarea mierii. Vor mai păstra căldura mult, în noapte. Sângele cald al mamife-

relor. Încet, încet, urmele zăpușelii se evaporă în aerul serii... rămân lipiți unul de altul ca două frunze reavene. Căscând, fumând, își trec timpul șușotind. Ea are un vocabular teribil de sărac și-un accent insular.

Statuile mai reflectă încă lumina, convertită într-un alb strălucitor, lustrul zilei care se săvârșește. Se întoarce, evită valuri nevăzute, se scufundă lin. Soarele își urmează cursul, tot mai jos, coboară dealul și apoi alunecă în mare cu un uriaș vaier neauzit. În urma sa, insulele mai pâlpâie încă, asemeni unor tăciuni pe care luna, încă fragedă, îi va trezi din nou la viață. (Zac unul lângă altul, într-o tăcere totală; din când în când, câte un sărut se interpune în calea gândurilor răzlețe). Încet, purtate de adierea brizelor serii, dinspre Salamis se preling miresme de pâine coaptă, pepeni, catran. Le mângâie subțiorile și piepturile asudate.

Erau refugiați din Pont și bătuseră drumurile cu ursul, pentru a se stabili în cele din urmă în Creta. Când a murit ursul (singurul lor mijloc de existență), la un ultim prânz înlăcrimat, i-au fript în ulei labele. Părinții ei trăiau de azi pe mâine, din puținul ce-l aveau. Venise la Atena în căutare de lucru, voia să le mai ușureze povara — rezultatul a fost inevitabil, nu găseai nimic de lucru. Când povestea de zilele acelea se ridica în picioare și imita ursul, mersul greoi, mișcările din labe, clinchetul clopoțelului, gâfâitul răgușit. Prin locul pe unde trecea inelul de fier, botul îi era plin de spume. Era pe jumătate orb, îi scoseseră un ochi cu biciul.

Pe cearșaf erau urme de ruj, la fel ca și pe paharul pe care-l folosea pentru spălatul pe dinți; pantofii stăteau aliniați, zăceau ca niște pești puși la uscat. Dar ea era veselă, prietenoasă, aproape băiețoasă în felul ei de-a fi, direct și simplu. Un mic papagal, în culori stridente, de pe vreo insulă. În zilele acelea, un întreg sezon, lacul de unghii negru era *de rigueur* printre prietenele și colegele ei de muncă. Lacul ăsta blestemat i se desprindea de pe unghii tocmai pe cearșaf. Fratele ei „apucase pe căi greșite"; spunea asta strângându-și buzele ca să confere cuvintelor greutatea brutală a unei sentințe populare. Însemna, deci, că ea „o apucase pe calea cea dreaptă"? Încerca să ia totul ușor, dar nu prea reușea. I se strâmba buza de jos și o podidea plânsul. În timpul testărilor lui Abel am încercat să prelucrez o mare parte din informațiile referitoare la Iolanthe, dar, de la regele com-

puterelor, n-am reuşit să culeg decât câteva crâmpeie ambigue, pline de generalităţi, provenite de la altă sursă — Koepgen probabil. Erau toate despre iubire, despre stadiile iubirii. (De la fereastră, o urmăresc pe Io, după ce pleacă. O ia în sus, pe cărarea care şerpuieşte pe coastele Acropolelui, merge puţin legănat. Parc-ar fi ameţită de băutură, pe cuvântul meu).

Deci, vorbit-a Abel: „Dacă am putea să aducem timpul mai aproape de realitate, am pătrunde mai adânc in esenţa a ceea ce continuă să ne uimească; conjuncţia ar aduce linişte pe două planuri. Bărbatul şi femeia sunt în egală măsură capabili să o realizeze. Dacă îşi vor uni vreodată forţele, fiecare cu sfera sa de acţiune, iubirea va deveni ceva mai mult decât un termen prin care definim un animal ce se sustrage oricărei clasificări. Va fi un eveniment care va schimba totul, îl vom resimţi ca o deplasare subtilă a epicentrului pământului. Ce tristă e imaginea noastră! Noi, insipidă hrană lichidă, risipindu-ne timpul cu construirea unor sisteme atât de ciudate, mistificări ale propriei persoane — imagini mediate ale unui pact asupra dorinţei. Enigma mistică, „corpul perfect" al psihologiei alexandrine, este o incercare într-un câmp telenoetic. (Sufletul e pentru minte ceea ce e spaţiul pentru realitate). Câţiva sfinţi au fost „pietrificaţi" (Maşina ţăcăne, ţăcăne mereu, dar nu produce nimic, e acum pe „calea plângerii", cercetează urmările pasiunii). Căutau, bieţi nebuni, să găsească un nou înţeles, revendicau paternitatea unui Dumnezeu. Din nefericire, în asemenea cazuri cuvintele sunt neputincioase şi de aici, deficitul de adevăr din exprimările verbale. Iată, acum ar putea interveni artistul. „Orice meşteşug e o limbă, limba e o cheie, o cheie, un zăvor". Pe de altă parte, orice sistem e doar îmbrăţişarea stângace prin care sărmanul matematician speră să-şi convingă mireasa să-i cedeze". După câte ştiu, Koepgen nu a întâlnit-o niciodată şi, totuşi, îmi dă impresia că vorbeşte despre ea.

Trebuia să am mare grijă de dispozitivele mele de înregistrare. Negre şi fragile. Se hurducăiau impreună cu echipamentul greoi, alături de mine, în autobuze de ţară, în caiace sau chiar pe spinările catârilor. Existenţa

mea depindea de buna funcționare a aparatelor. Așa mi-a apărut în cale Said, ceasornicarul mărunțel și chior, prieten al Iolanthei. Arab creștin, trecut prin școală, avea un mic atelier în Plaka, o cocioabă sordidă, mai potrivită ca să ții iepuri decât pentru uzul unui meseriaș atât de înzestrat pentru o muncă unde se cere o extraordinară delicatețe. Pământ pe jos, purici care făceau tumbe în grămezile de paie și ne ciupeau de glezne; petreceam împreună ore întregi, uneori până târziu noaptea, la mica sa masă de lucru. Făcea cópii după orice fel de desene. Said chiorul, cu un cilindru de culoarea untului fixat la ochiul său mereu umed, în mijlocul unei grămezi de mecanisme de ceasornice, rotițe, tambururi și alte piese minuscule. Gata să sară în ajutor, modest în discuțiile asupra unor probleme tehnice ca de exemplu folosirea aliajului fier-nichel etc. Mi-a construit amplificatoarele de sunet în câteva săptămâni. Mici cât un bob de mazăre și lucrate frumos în sidef. Acum Graphos! Dar, îi va veni și lui rândul.

Am intrat în atenția Hippolytei datorită dispozitivelor mele de înregistrare. Plină de viață, ascunsă sub o pălărie uriașă, ca o stropitoare de flori, vindea ceai și ecleruri la cel mai bun hotel. Schimbând mereu poziția picioarelor sale zvelte, mă interoga despre misterele din cutia aceea neagră. Se întreba dacă aș putea înregistra un discurs pe care avea să-l țină un demnitar oarecare, aflat în vizită. Prima mea impresie a coincis cu tot ceea ce am auzit ulterior despre reputația ei. Era foarte detestată. Nu era de mirare la Atena, unde lumea clevetea perpetuu. Adevărul e că era un amestec de naivitate și încăpățânare prostească din care izvorau, câteodată, acte de generozitate stranii. Vocea dură căpăta uneori tonalități grave, și, împreună cu îndrăzneala, nu lipsită de o anumită eleganță, a ochilor negri, compensau pe deplin trăsături ca, de pildă, timiditatea, de care n-a putut să se debaraseze nici în urma numeroaselor experiențe sociale. Fularul verde și unghiile de un roșu sângeriu îi dădeau un aer ușor desuet, de vampir.

— O, vă rog, puteți face asta pentru mine? Menționă o cifră, în drahme, atât de mare, încât a-nceput să-mi bată inima; mi-ar ajunge pentru o lună. Mi-a reținut mâna într-ale sale mai mult decât ar fi fost necesar. Era un personaj cald, tipul de om care nu te putea lăsa indiferent. În ciuda bijuteriilor impresionante și a

orhideelor, arăta mai curând ca un băieţandru. Am acceptat, bineînţeles, şi, după ce am primit un avans, m-am reîntors în Plaka, încântat de norocul ce dăduse peste mine. Îmi promisese să mă anunţe când va sosi persoana respectivă — cel cu discursul...

— Ce pot face, îmi plac femeile uşor isterice, m-am destăinuit Partenonului.

La crâşma lui Spiro, sub ramuri de viţă. M-am oprit la un pahar şi am zărit, la o masă goală, un obiect familiar: carneţelul gălbui pe care Koepgen îl folosea în egală măsură în scopuri religioase şi ca să-şi aştearnă pe hârtie gândurile. Zăcea acolo pe masă împreună cu stiloul şi cu un ziar. Probabil că proprietarul era plecat la closet. Pe atunci, Koepgen era student în teologie, lansat pe drumul nemilos ce duce spre viaţa monahală. Un produs tipic al Rusiei albe, vorbea şi scria cu aceeaşi uşurinţă în patru limbi. M-a învăţat greaca şi se dovedea de neînlocuit când era vorba de probleme ieşite din comun: fonetica limbii ăsteia bolovănoase, dialectul tsaconian, pe jumătate dorică veche, încă. Stăteam şi răsfoiam febril, în aşteptarea lui Koepgen.

„*Hybris,* mândria exacerbată, prezentă întotdeauna; e, totuşi, o problemă de măsură. Grecii au urmărit-o cu tot mai puţină precizie, privind cum se îndrepta spre *ate* — punctul la care greşeşti şi iei drept bine ceea ce e rău". Koepgen, plângând iarăşi soarta Rusiei. Îmi vine întotdeauna să strig: „Opreşte-te!" Iată-l, în faţa mea, în sfârşit, plin de cucernică indiferenţă. Era mic şi sprinten, izbutind să arate curat în ciuda sutanei jerpelite şi a cizmelor groteşti, urât mirositoare. Părul lung, strâns la spate, era întotdeauna curat. Purta arareori potcapul înalt de mătase. M-a mustrat pentru indiscreţia mea şi, zâmbind, s-a aşezat să-mi audă povestea. Cum dăduse norocul peste mine. Despre Hippolyta a spus:

— E adorabilă, dar s-a lansat în tot felul de afaceri. Am întâlnit-o recent. Am făcut nişte traduceri, doar ceva corespondenţă comercială — pentru o organizaţie. Cred că e o firmă din Salonic, o afacere a Hippolytei. Ceva mi s-a părut în neregulă la firma asta. Mi-au oferit sume foarte mari ca să continuu cu traducerile, dar am lăsat-o baltă. Nu prea ştiu de ce. Într-un fel, voiam să mă ştiu liber. Am nevoie de tot mai puţini bani şi de tot mai mult timp.

*

N-a fost tot. Alte și alte date plutesc asemeni firelor de praf într-o rază de soare. Își caută menirea, își așteaptă rândul. Deschizi trusa medicului venit să provoace un avort. Ustensile cu vârful ascuțit, accesorii ce-și râd de trubadurii înflăcărați ai iubirii de curte. Fetusul unui cântec de dragoste. („Ar exista o cale" a scris Koepgen, „să adoptăm ideea lui Plutarh despre Melisponda. Ar sta în puterile oricui"). Mara, cotoroanță bătrână, înarmată cu niște cleşti, a distrus bateria unei mașini. Nu știu dacă n-a obținut, prin bordelurile din Pireu, „mare pigrum" a filosofilor și alchimiștilor. Aici îți dezgolești sexul în fața unui peisaj integral — peisaje interne, o mare golașă, colonii de corali, trunchiuri de copac decolorate, pâlcuri de măslini arși cu leșie. Insule (fiecare o inimă și o minte) unde spiralele unduitoare ale valurilor învăluie, pentru a le dezgoli din nou, pământurile din adâncuri, palate lăsate pradă algelor cotropitoare. Scufundătorul cu piatra grea legată la centură, simbol al căutării. Bureți!

Mai apoi, printre înregistrările mele, am dat peste niște însemnări săpate în piatră, asemenea inscripțiilor de pe altare sau stele funerare; printre ele se strecurau momente de o fericire îngrijorătoare. Dacă Pausanias, care-și dădea atâta importanță, ar fi reușit să studieze pulsul orașului, pornind de la un simplu tânăr de pe stradă, descrierile sale ar fi fost mult mai pline de viață. Nume, pietre — ele ar fi fost adevăratele ficțiuni, iar noi, realități. După ce se lăsa întunericul ne strecuram adesea prin gardul spart și urcam spre peștera de dedesubtul Propileelor. În sandalele pline de praf, degetele îi sunt îngrozitor de murdare, ca și ale mele, de altfel. Părul e însă proaspăt spălat și nu miroase. Aici, sus, nu suntem niciodată singuri. Din loc în loc, puncte luminoase, țigările aprinse, indică prezența altor îndrăgostiți. Se plimbă sau zac cu ochii la cerul înstelat. Iarna, descoperi sus pe stâncile de lângă țărm, brizele dinspre sud, purtând strigătele slabe ale pescărușilor, ofrande aduse Afroditei. Primăvara, îți trimit semnale, chemări tainice, privighetori de mătase brună. E vocea lui Itys. „Itú, Itú, Itú" — mereu, mereu. Apoi, în lumina lunii își fac apariția huhurezii. Sunt îmblânziți. (Au fost!). Gâtlejuri răsucindu-se în ritmuri stranii — sursa cea mai evidentă a dansurilor cu măști din Grecia antică.

Jos, dedesubt, ceea ce rămâne din toate: mormintele, rostind cu fața întoarsă spre răsărit promisiunea patetică a învierii. Orașul modern inundă totul, ca niște valuri ce se sparg de un țărm stâncos. Străfulgerări prismatice ale petelor de benzină de pe caldarâm; zațul cafelelor și sclipirea rămășițelor (solzi de pește) din fața cârciumilor urât mirositoare în care vița de vie se cațără printre rafturi cu butoaie maronii. Demult, un măr de aur era pașaportul pentru lumea subpământeană. Astăzi, nu pot decât să-i cumpăr un măr acoperit cu zahăr ars, pe un băț. Îl înmoaie în șerbet și-l linge, ca o căprioară îmblânzită.

Adevărată fiică a Atenei, rămâne indiferentă la toată pălăvrăgeala asta de bătrân anticar. Nu știa nimic despre orașul ei și nu-i păsa; totuși, da, unele din povești o desfată, dar totul trece repede. Își îndulcește săruturile cu zahărul de pe măr. E plăcut să flecărești așa, să te împotmolești printre meandrele verbale ale vorbirii populare, în timp ce-i povestești cum apele Styx-ului erau așa de sfinte încât te otrăveau. Dacă voiai să-ți potolești setea, puteai să bei doar din copita unui cal. Așa l-au otrăvit pe Alexandru. Sau cum, odată, Antoniu își amenajase depozite de băuturi în Parthenon. În cazul lui, otrava se insinua pe alte căi, sub forma unui narcisism cronic. (Superstițioasă, cum îi stă bine unui ortodox, își face cruce, superstițioasă, se lipește de mine). Apoi... despre îmbălsămarea corpurilor în miere — mere glazurate umane; sau despre tratarea copiilor bolnavi: îi făceau să înghită șoareci tăvăliți în miere. Uh! Acum, se arată, la rândul ei, interesată, și-mi povestește despre vrăjitoare și farmece care produc greață și impotență și care pot fi anihilate doar cu talismane sfințite de un preot. Pune atâta suflet în ceea ce spune, încât, politicos, îmi arăt și eu credința și-mi fac cruce ca bizantinii, invers. Dumnezeu să ne ferească pe amândoi de oprobriul public. („Adevărul și realitatea sunt una — întrebați orice poet". Grăiește Koepgen neclintit, cu privirile înflăcărate, ametit de uzo). Sus pe colină un vânt blând răscolea praful printre cei ce sorbeau lumina lunii. În aerul greu, fierbinte, făceau dragoste cu extremă simplitate. Era un act prin care se întorceau inconștient într-o lume feerică, în imperiul binecuvântat al necuvântătoarelor, o lume în care curba biologică a efectelor nu e pervertită de setea devastatoare a activității mintale. O gură caldă, lascivă, brațe puternice, un trup plin de

pasiuni — iată toată educația spirituală de care are nevoie o ființă umană. Apoi, mai târziu, ești azvârlit fără scăpare printre introspecții și îndoieli. Câți oameni înaintea Iolanthei? Cu gâtul ars de aerul uscat, bem cu sete din izvorul sacru. Se spală de zahărul de pe buze, își spală corpul, se șterge cu fularul meu vechi de mătase. Nu, nici un alt loc nu era ca Atena. Limba complicată, izvorâtă din forme de gândire arhaice, o apără de privirile indiscrete ale străinilor, ca un scut. După aceea, într-o cârciumă, la o masă mizerabilă, cu două pahare de rachiu și o farfurie cu măsline în față, ne privim satisfăcuți, tăcuți, degetele noastre se ating. Ar fi trebuit să se termine totul acolo, printre morminte, la lumina unei lămpi cu parafină. S-a terminat? Oare?

Știrea despre venirea lui Caradoc mi-a fost transmisă de Hippolyta într-o după-amiază frumoasă de duminică; invitat din nou la ceai, am găsit-o într-un cotlon de la „Bretagne" făcând pasiențe printre palmieri. Avea aici un apartament, permanent la dispoziție. De data asta mi s-a părut mai puțin fioroasă decât de obicei. Gătită după ultima modă, gata de paradă, dar mai puțin gata de luptă. Sulemenelile prevestitoare de război se ascundeau sub bijuteriile opulente. Mai mult, am observat că e mioapă. În timp ce mă apropiam mi-a zâmbit și mi-a aruncat o privire fugară. Printr-un lornion care îi schimba fața inteligentă, cu nas acvilin, dându-i o expresie juvenilă și oarecum inocentă. Avea o privire plină de noblețe, în contradicție cu aroganța dintr-o căutătură piezișă. Se făcea imediat plăcută, deși, de data asta mi s-a părut mai puțin frumoasă decât la ultima noastră întâlnire. Reputația ei, ceea ce s-ar putea numi imaginea ei publică, se baza pe excesul de gesturi extravagante. Mi se părea acum că descopăr ceva ce contrazicea această imagine. Pe undeva, era de fapt o naivă — semn rău, întotdeauna, la o femeie angajată în viața publică și în politică.

— Îți amintești, am discutat. Vine — poate ai auzit de Caradoc, arhitectul. Nu? Știi ...

Brusc, izbucni în râs, ca și cum simpla pomenire a numelui lui Caradoc ar fi stârnit o amintire absurdă. Râsul îi era atât de sănătos încât a dezvelit o minusculă

plombă la un molar. Deveni apoi serioasă și abordă un aer conspirativ.

— Conferința o s-o țină pe Acropole — va putea aparatul tău . . .? (Mă îndoiam).

— Dacă bate vântul nu va fi prea clar. Pot, însă să fac niște teste în aer liber. Uneori, nimicuri, de exemplu clănțănitul de proteze, distrug calitatea sunetului și, la reluare, testul nu-mi reușește. Voi face, evident, tot ce pot.

— Dacă vii la Naos, casa mea de la țară, în grădină . . . Poți să-ți încerci instrumentul. Vine și el. Trimit mașina să te ia, vineri.

Am vrut să iau un creion, să-i dau adresa, dar m-a oprit. Nu era cazul.

— Știu unde locuiești. Am făcut cercetări. Nu știam precis cu ce te ocupi. Ți-aș fi oferit ajutor. Pot să-ți găsesc cântece populare, două pentru un penny. (Își pocni degetele albe, așa cum se procedează în Orient când chemi chelnerul).

— La reședința mea de la țară, printre săteni, am cântăreți și muzicieni . . . Te interesează pentru viitor?

— Bineînțeles.

— Atunci, rezolvă mai întâi problema asta cu discursul. (Râse din nou.) Te-aș reține la cină, dar diseară trebuie să merg la palat. Așadar, la revedere.

În seara aceea a sosit flota și Iolanthe a fost rechemată la bordelul marinarilor din Pireu. Am putut, deci, să-mi continui studiile cu Said. Trei din minusculele mele perle orientale erau deja gata și muream de nerăbdare să găsesc un surd pe care să le încerc. Koepgen îmi spusese că știe un diacon surd ce s-ar bucura de un dispozitiv mecanic care să-l vindece de poticneli atunci când trebuia să reacționeze într-un fel sau altul. Dar unde era Koepgen? I-am lăsat mesaje la școala de teologie și la cârciuma pe care o frecventa.

Naos, reședința din Attica a Hippolytei, era suficient de mare pentru a sugera, la prima vedere, o mănăstire plasată cu măiestrie, într-o oază de verdeață. În contrast, așadar, cu colinele pietroase, dezolante, care încadrează câmpia Attică. Existau aici grădini luxuriante în care,

la mai puțin de o milă de mare, creșteau din abundență copaci și tufișuri verzi. Secretul era că fusese amplasată în jurul unui izvor care șerpuia în două direcții — un lucru rar pe aceste câmpii arse de soare. Oleandrii, chiparoșii și palmierii contrastau pitoresc cu dealurile golașe, de un gri violet, ale căror pământuri mănoase fuseseră demult distruse de vreme și de neglijența omului. Grădinile prin care se cățărau trandafirii, exploziile de verde, compensau pe deplin urâtul arhitectural, rod al unor soluții ambigue, la care s-au adăugat, rând pe rând, șovăielile câtorva generații de constructori. Hambarele se înghesuiau unul în altul, lăcașuri de rugă zăceau neterminate, ca niște turnuri a căror construcție s-a oprit la jumătate. Erau lipite, ca niște cuiburi de rândunică, prin cimentări succesive. Un uriaș stâlp de susținere, neterminat și el, părea înfipt într-un ochi al naturii, ițindu-se spre cer. Doar un pas dincolo de ușa pe care scria W.C., de la etajul doi, și cădeai, de la o înălțime de douăzeci de picioare, în eleșteul de dedesubt.

În jurul unei structuri centrale, în formă de cruce, fuseseră încropite niște odăi pricăjite dar totuși demne. Se înălțau cam două etaje, terminându-se apoi în balcoane șubrede care dădeau spre uluitoarele pante liliachii de la poalele dealurilor. Cu puțină imaginație puteai să reconstitui istoria locului. Era clar. Fusese menit de Hesiod ca grajd pentru vite. Fără ca măcar o dată să arunce o privire peste umăr, turci, venețieni, francezi, greci, i-au continuat munca, au extins toată așezarea, tulburând profund atmosfera din jur. Pe timpul domniei lui Otto s-au încercat modernizări complet lipsite de noimă. În timp ce se construia o aripă nouă, alta se sfărâma în ruină. În cele din urmă, acei membri ai familiei care fuseseră suficient de norocoși și-și făcuseră educația în Franța adăugaseră elemente urâte din fontă și aranjamentul stângaci al ferestrelor care, ne putem închipui, le trezea nostalgii după Sanremo din anii douăzeci — țiglă de Marsilia, mobila stil Empire, heruvimi din ipsos, niște cornișe greoaie, jalnice. Fiecare din adăugirile succesive își reprezenta epoca cât mai prost cu putință și era, desigur, cea mai nefericită alegere dintre cele posibile. Totuși, poate chiar din cauza asta, așezământul avea o anumită omogenitate, o demnitate rustică prin care se făcea plăcut celor care-l vizitau sau veneau să locuiască aici. Eram deci la curtea Hippolytei; aici își pe-

trecea cu discreție timpul liber contele Banubula, un vechi prieten. Cataloga uriașa librărie, cu cărți mai mult azvârlite una peste alta decât adunate de câteva generații de nobili extravaganți, mai cunoscuți pentru excentricitățile lor decât pentru învățătură. Putregaiul, viermii, carii — erau toți activi și harnici, dar nu-i păsa nimănui, cu excepția bietului conte, care străbătea în vârful picioarelor balcoanele ce trosneau la fiecare pas sau se cățăra cu eroism pe scări șubrede ca să salveze de atacurile mucegaiului vreun Ariosto sau Petrarca.

Aici locuia, când venea acasă, Hippolyta (contesa Hippolyta, noi îi spuneam „Hippo"). Se întâmpla rar; în majoritatea timpului prefera Parisul sau New York-ul. Alți membri ai familiei (cu care nu întreținea relații) veneau și ei din când în când, neanunțați, și se instalau în vreauna din aripile pline de praf ale clădirii. (Există și o bătrână venerabilă, o enigmă pentru toți, pe jumătate oarbă, pe care o vedeam traversând un coridor sau dispărând în grabă de pe vreun balcon). Doamne de onoare la curte erau două verișoare mai tinere care își făceau uneori apariția însoțite de soți sau iubiți plini de importanță. Hippo își făcuse o regulă din a evita ca vizitele ei să coincidă cu ale lor; dar noi, (puținii ei curteni), îi găseam de obicei acolo — la Naos locuia întotdeauna cineva. Ni se dădea voie să ne petrecem fără opreliști o întreagă vară sau o iarnă acolo.

Aici, deci, la Naos, într-o nemaipomenită seară de vară, am fost depus, împreună cu mașinăriile mele infernale, la picioarele doamnei. (Au fost introduse în Abel benzile A, de la 70 la 84, notate cu G de la Grecia). Deci, era îmbrăcată în pantaloni fini chinezești, din șantung, prinși cu un cordon bizantin cu încrustații și o cămașă rusească cu mânecile crăpate, imposibilă. Era tolănită într-un șezlong lângă lacul pe care pluteau nuferii. Un țăran necioplit ne va alina, neîndemânatic, setea cu whisky și gin. Hippo fuma o havană subțire și era înconjurată de un morman de reviste de modă și mape colorate, pline cu însemnări. Mi-e teamă că literele acelea încărcate cu înfloriturі alambicate, semne esoterice grecești, erau de fapt începutul unei cărți. Două uriașe broaște țestoase, obișnuitele curții Hippolytei, țăcăneau pe o cărare. Izbindu-se de picioarele scaunelor, au venit apoi spre noi și-au cerut să li se dea de mâncare. Banubula nu pregetă să le hrănească și o făcu cu multă

scrupulozitate, cu un aer înțelegător și grav, fărâmițând ceva salată dintr-o farfurie. Jucărioara mea a fost întâmpinată cu încântare. S-au amuzat, Hippo bătea din palme și râdea cu poftă, ca un copil. Le-am oferit o mostră de conversație răgușită, dar pe care ea a găsit-o clară. Bătrânul Banubula și-a dres glasul oarecum surprins și a întrebat dacă nu e periculos. Un astfel de aparat.

— Vreau să spun că s-ar putea face înregistrări ale unor conversații particulare, nu-i așa?

Într-adevăr, așa era; ochii lui Hippo străluciră cu o sclipire plină de înțeles. Contele spuse cu vocea sa profundă, sunetul unui clopot de bronz:

— N-o să se supere Caradoc?

Hippo i-a răspuns, plină de dispreț:

— Știe de aparate. În afară de asta, dacă e prea leneș să pună totul pe hârtie, dacă preferă să improvizeze... ce să spun... treaba lui...

A urmat un moment de tăcere.

— L-am văzut pe Graphos astăzi, spuse Hippo, în timp ce pe față i s-a așternut o umbră de tristețe.

Se referea oare la politician? N-am spus nimic. Tăceam toți trei, stânjeniți. S-a auzit zgomotul unei mașini care se oprește și dintre oleandri s-a ivit Caradoc — o siluetă îndesată, adusă de spate, cu o mină sfidătoare. Puțin cherchelit. Pe braț ducea o pelerină de felul celor care se purtau în Scoția, plină de petece, iar în mână avea o ploscă din care, în timp ce se apropia, sorbea cu curaj. Spre surprinderea mea, n-a urmat nici un schimb de saluturi. Hippolyta continua să stea tolănită, contele îl studia doar pe noul venit. Aruncând, de sub sprâncene albe, stufoase, priviri scrutătoare, pline de amenințări, venea spre noi magul formelor arhitecturale. Cu o fervoare aproape inconștientă, vocea sa crâncenă mușca bucăți din aerul din jur. La prima vedere părea mult prea sigur de sine, dar mai apoi, de aproape, dădea impresia unui timid. O timiditate aproape infantilă. Își desfăcu larg brațele și, cu tonul unui bard galez, rosti doar:

— Iată ce înseamnă să muncești pentru acești farisei profitori!

Cu un hohot înfundat, plin de jale, se așeză pe marginea lacului și răsturnă sticla cu fundul în sus, cu multă grijă, — înainte să-i facă loc în buzunarul pelerinei.

Simțeam că ceilalți erau oarecum jenați și mi-am dat seama că prezența mea îi stânjenea; nu puteau să vorbească ce voiau, de față cu mine. Am decuplat aparatul și m-am retras. Dar, prin fereastra closetului mizerabil de la parter, am auzit, sau mi s-a părut că o aud, pe Hippolyta scoțând un strigăt slab și exclamând:

— O, Caradoc, Parthenonul! Numai Graphos se poate lupta cu el.

Caradoc a scos un urlet sceptic, urletul Marelui Han.

— Nu mi-au spus nimic, nu-mi spun niciodată nimic. Vii, pur și simplu, și-l aduci pe Pulley să-ți calculeze cheltuielile. Speram să-i construiesc lui Jocas un serai. Dar ăsta... Nu, nu-mi vine să cred.

— Da. Da.

Ca un țipăt de pescăruș. Asta a fost tot. Pe când m-am întors scena se schimbase în întregime; jena a dispărut. Discutaseră tot ce și-au propus și, deși mai avea încă lacrimi în ochi, Hippolyta râdea din toată inima. Îi spusese ceva Marele Han. Pulley, asistentul lui Caradoc — un tânăr înalt și uscățiv de prin nord, galben la față și cu niște mâini și dinți de o mărime considerabilă — se alăturase și el grupului. Vorbea puțin, dar din când în când, se isca o eclipsă de soare. Căsca.

Cina ne-a fost servită pe o terasă din apropiere, printre oleandri. În aerul greu, flacăra lumânărilor așezate în sfeșnice de argint părea nemișcată. Curând, alimentată cu vin, discuția a prins viață. Rezervat la început, Marele Han mi-a întins cu franchețe mâna:

— Charlton, ai spus?

— Charlock.

— Bine, Charlton, să dăm mâna.

Apoi s-a întors, vădit preocupat de treburi mai importante. Începu să clefăie viguros, mâncând și vorbind în același timp. Vorbea tare, sigur de sine. Nu s-a pomenit nimic de rostul meu acolo. Precaut, stăteam și eu în expectativă. Totuși, pe la mijlocul cinei Hippolyta mi-a făcut semn să fac o înregistrare. M-am conformat fără să opun rezistență, în timp ce Caradoc continua să bombăne de unul singur. Un monolog într-un singur cilindru. Părea să fie într-o stare ciudată, nu știa dacă să se lase înveselit de vin sau să devină ursuz și posomorât; era încă tulburat, probabil, de ce-i spusese Hippolyta, pentru că a început brusc să gândească cu voce tare:

— Desigur, nu voi înceta niciodată să fiu recunoscător firmei — cum ai putea să nu fii? Cum să spun? Mi-a permis să-i construiesc toate catedralele. Poți oare construi catedrale fără să fii credincios? Oricum, până când nu știu precis ce-are de gând Jocas, n-am dreptul să mă supăr.

Se întoarse apoi spre mine, încercând parcă să-mi explice metafora cu catedrala.

— Vorbesc despre familia Merlin, domnul meu. E ușor să fii cu ei, dar greu să-i părăsești. Cu toate astea, vine o zi . . .

Oftă adânc și o prinse de mână pe Hippolyta.

— Acum, spuse, chiar că trebuie să facem un efort și să ne distrăm diseară. N-are rost să ne facem griji. Vă invit pe toți la Dună, conduc eu expediția. Jur pe cordonul ombilical al lui Christos cel înviat că o să ne distrăm grozav. Deci? Știi de Dună, Charlton?

— Dunărea Albastră? Din auzite.

— E o părticică din noi, ce spui, Pulley?

În timp ce-și debita răstit fraza, se consultă cu cercul de fețe luminate de lumânări. Propunerea părea să fi stârnit destul de puțin interes și asta l-a durut. În ceea ce privește Dunărea Albastră, se bucura de o oarecare reputație printre cei care frecventau casele rău famate. Vântul și ploile îi modificaseră numele, înscris pe frontispiciu cu becuri mate. Unele erau arse, altele se desprinseseră pur și simplu. Acum, cei ce se abăteau pe acolo, puteau citi, lumini pe cerul nopții: „Dună, ans, abaret". E tot ce-a mai rămas.

— Eu aș merge, am spus, și m-am ales cu un ghiont prietenesc de la Marele Han, încântat că îl susține cineva. I-a revenit buna dispoziție.

— Patroana e o ființă adorabilă, fiica unui Mare Duce rus. A fost căsătorită cu un viceconsul britanic, se vede pe ea că e de rang înalt. Se numește acum doamna Henniker.

Hippolyta zâmbi:

— Toată Atena o cunoaște.

Caradoc dădu din cap aprobator:

— Și pe bună dreptate; are cele mai curate fete din Attica. Mai este și o turcoaică pe care o cheamă Fatma. (Ca să-i sugereze dimensiunile dizlocă un volum considerabil din aerul din jur.) Fatma, Fatma e un erou.

Totul devenea din ce în ce mai puțin esoteric. Caradoc ne-a pus la toți în față câte o carafă cu vin roșu. Voia să ne adeneească. Și-a rostit profeția:

— O să vedeți, Graphos o să vină și-o să ne scoată basma curată.

Hippolyta zâmbi, un zâmbet trist, totuși. Se cam îndoia.

— Vă dau mașina cea mare. Eu nu vin. Poate dă telefon sau trece pe-aici. Cred că la Duna o să vă întâlniți toți prietenii, inclusiv pe Sipple. Știe că ați sosit azi.

Caradoc dădu din cap. (Așa era). Se apucă să laude brânza pe care o tăia în bucăți. („Acest Camambert a stat mult timp, nu în sânul lui Avram, ci sub brațul păros al însuși Marelui Turc"). Adaugă, cu gura plină:

— Sipple, clovnul, oricând.

Pulley i-a explicat cum că Sipple, clovnul, era „indezirabil".

— Da, dar e irezistibil, „numero"-ul meu favorit, insistă Marele Han. Un talent omnipotent.

— De mâna a doua, spuse Pulley, care, dacă ar fi fost să ne luăm după ceea ce i se putea citi pe față, părea că trăiește o continuă stare de dezaprobare furioasă, pe care încerca să și-o reprime.

Caradoc (între timp se cam cherchelise) și-a întors fața dezgustat și i-a făcut o mare onoare blândului și șovăielnicului conte. I-a împărtășit câteva din gândurile sale. Idei capitale, fără îndoială. Atunci când s-a vorbit de casa rău famată pe fața contelui apăruse o expresie de îngrijorare, poate chiar de durere. Era evident că nu ne va însoți la bacanală. Caradoc nu-l lăsă să-și exprime rezerva și încercă, prin câteva considerații foarte profunde, să-l facă să cedeze și să admită că lumea aceea nu e total lipsită de virtuți. Ceva de genul:

— Duna e locul preferat pentru auto-examinare, un loc mai bun decât o biserică. De ce nu, la urma urmei? Orgasmul se substituie morții. E cel mai bun simulacru temporar la care putem recurge.

(„Oh!" exclamă Hippolyta cu un dezgust pudic.) Ma-Han păși acum maiestuos în amvon, vorbea cu inflexiuni mesianice, într-un templu galez:

— Ca atare, i s-au dedicat rugăciuni, versuri, jertfe, a devenit tabu. Înțelepți, grecii au văzut limpede corespondența și-au împăcat templul cu bordelul. Ne lipsește

imaginația lor. Preoții noștri au încercat să se folosească de puterea sa. I-au pervertit energiile, trecându-l prin filtrul vicios al materiei cenușii. Uitați-vă la halbele noastre. Actul odios stă scris pe ele. Uitați-vă la el, la ea. *Uitați-vă la mine!* În est ni se spune că s-a sfărâmat forma în care a fost modelat omul, omul de argint. Metodele noastre au eșuat însă în vest. Creierul uman, stupida sa țesătură reticulară, nu poate genera decât un joc steril de simboluri și concepte. Șovăitori, stăpânim cu ele materia, dar nu ne suntem nouă înșine stăpâni.

Pulley se porni să-și exprime dezaprobarea față de peroratiile găunoase ale bardului, lovindu-și pieptul și bicepșii cu pumnii, imitând sunete animalice și strâmbându-se în chip de maimuță. Asta l-a încântat pe Marele Han. În picioare acum, predicator galez care-și pledează cauza, îl admonesta, căuta să-l convingă pe Pulley:

— Ce e mai înțelept, dragul meu Pulley, să porți natura cum ai purta un costum de haine, sau s-o dezvirginezi și s-o îmblânzești?

Pulley a scos un scâncet subțire și a răspuns:

— Fii bun, Carry, las-o baltă. Toată ziua am stat în avion. (S-a întors spre noi, așteptând sprijin). Puteți suporta druidul din el? Scârba druidică?

— Bineînțeles că pot suporta, spuse Caradoc maiestos, încă pe picior de plecare.

— Că doar . . ., spuse Hippolyta.

— Mă face să mă cutremur, spuse Pulley.

— Bine. (Caradoc s-a așezat din nou, nedecis). Foarte bine, filistinilor.

M-a prins de mână și a început să recite:

De-un zidar dintre cei mari,
În baligă măreață ar sculpta,
Prinos al omului smerit în rugăciune
Și-apoi în bronz de l-ar turna,
Atuncea profesorii ar preda
Cu baliga pe masă, marea-nțelepciune.

Era destul de mulțumit de reacția noastră, așa că ne amenință cu o baladă care începea așa:

Învățătură goală, strat cu strat
De erudiție vană, gravă,
Strat lângă strat de cururi pe-o epavă,
Hipopotami anoști ce stau la sfat.

N-a îndrăznit însă să meargă prea departe, în momentul în care Hippolyta, amuzată totuși, și-a exprimat dezaprobarea. Amfitrioana își scosese sandalele și fuma o țigară turcească, dintr-un țigaret negru din os. Caradoc și-a luat un trandafir din vaza de pe masă.

— Ce târziu răsare luna azi, remarcă iritat.

Privea spre orizont, unde își făcea încet apariția o pată alburie. Deci, nu era aici pentru prima oară. Așa să fie?

O noapte liniștită, în grădină. La lumina lumânărilor cu flacăra parcă nemișcată, în mijlocul efluviilor de căldură, frumos mirositoare. Apoi, o briză ușoară a stins lumânările și ne-a lăsat în întuneric.

— Un sfârșit potrivit pentru cina noastră, spuse Caradoc. Și un semnal. Trebuie să ne punem pe treabă. Cum procedăm?

Hippolyta rămânea; Banubula a decis să fie dus la Atena și lăsat undeva, „dacă putem să facem un ocol". Am mai rămas, deci, trei. Cu gândul la o viitoare reîntoarcere, am găsit un adăpost sigur pentru cutiile mele neprețuite și am plecat apoi cu cei doi. Pulley se așezase la volan. Așezat în dreapta sa, șoferul arăta teribil de prost dispus. Știa că îl așteaptă o noapte albă.

— Atenție la condus, ne strigă din poartă gazda noastră.

Caradoc fredona ceva numai de el știut, folosindu-și un deget ca să bată ritmul:

Zaruri și zarvă, zaiafet
Zaiafet cu zarvă și zaruri,
Poți spune ce vrei — toate-mi plac,
Poți spune ce vrei — îmi plac toate.

. . . . . .

Fețe, și-n dosul lor nimic,
Dosuri cu nimic în față.

Pulley aproape c-a intrat într-o căruță care mergea fără nici o lumină. Ne-a azvârlit unul într-altul, de-a valma. Banubula scâncea strident, ca un curcan. Era fricos, e clar. S-a simțit ușurat când l-am lăsat undeva la periferia capitalei.

S-a oprit din scâncit doar ca să-şi recupereze bastonul cu măciulie de argint şi ca să ne ureze, cu o reverenţă ceremonioasă, noapte bună. Am coborât apoi spre mare, în timp ce, apatică, îşi făcea apariţia luna nouă; ne-a însoţit tot drumul, în jurul zidurilor lungi ce nu se mai terminau, de-a lungul puzderiei de căsuţe sărăcăcioase, cuibărite printre palmieri sterpi, pe lângă fabrica de bere şi Ilyssos-ul îngropat în gunoaie. Pe deal, la Acropole, panta cobora lin printre pâlcuri de măslini care se pierdeau undeva jos, spre calea ferată. Intr-un punct îndepărtat stelele începeau să străpungă timide întunericul. Urmau să contureze linia orizontului. Ne apăru brusc în cale, ca o ramură în floare, ultima curbă a drumului şi, parcă vrăjit de lumina lunii şi de sclipirile argintate ale mării liniştite, Pulley acceleră. Ne rostogoleam acum, mereu mai jos, spre Sunion. Pe cer, stele glaciale, flori de câmp stinghere pe stânca din care muşcă marea. Trandafirul lui Caradoc era negru, noaptea calmă, liniştitoare. Caradoc se decise să abandoneze câtva timp poza lui de saltimbanc retoric; cerul nopţii, de un luciu înşelător, acţiona ca un narcotic. Cu un aer absent, încercă să prindă în căuşul palmei o rază de lună.

N-a mai trecut mult şi am părăsit drumul principal şi hârtoapele sale. Mergeam acum printre dune. La început dune tari, solide, apoi tot mai nisipoase. Ne hurducam cu chiu cu vai, împroşcând nisip în jur, până când am ajuns, în sfârşit, în grădina părăginită a Dunei. Aici am oprit sub unicul balcon, unde, Julietă sfrijită, ieşită la pensie, ne aştepta unica, inconfundabila doamnă Henniker. Becurile firmei pâlpâiau obosite: din raţiuni economice (sau, poate, estetice), curentul nu fusese extins şi în interior. Aici se foloseau lămpi cu parafină sau lumânări. De îndată ce Caradoc ne-a anunţat sosirea, doamna Henniker a dispărut subit, ca să reapară un minut mai târziu, în faţa intrării principale, de unde, cu braţele deschise, ne ură bun venit. Faţa prelungă, cabalină, cu tenul deschis, plin cu pete, inspira încredere. Ca toate proprietăresele respectabile din zona litoralului răspândea în jur corectitudine şi onestitate. Se ţinea mereu dreaptă, vocea ei avea inflexiuni caustice şi tonalităţi marţiale. Era în acelaşi timp teribilă şi plină de afecţiune. Avea în urma sa o viaţă întreagă lipsită de mari bucurii, petrecută întru satisfacerea diverselor frus-

trări ale clienților săi obișnuiți. („Zeița Sexului, care, ca și tabla înmulțirii, își repetă necontenit pretențiile, încercând mereu să se ridice la o putere superioară, probabil pentru a forța apariția eului adevărat". Cine naiba a spus asta? Da, Koepgen).

În orice caz, ființele umane își târșâiau pașii spre „Duna", își târau într-acolo poverile grele — durerile interioare și marile depresii. Le exorcizau printre fetele doamnei Henniker. Atenție, nu noi, noi eram integri și, dacă ar fi să ne luăm după atmosfera pe care o impunea Caradoc, voiam doar să ne amuzăm. Am fost prezentat: „d-l Chilton", și Caradoc a adăugat amabil:

— Om de lume, ca noi.

Doamna Henniker, care lua totul absolut în serios, și-a zburlit penele, ca o zburătoare și, prinzându-mi mâna dreaptă între palmele ei aspre, a rostit:

— Păiatul meu, păiatul meu.

Totul era foarte ceremonios, foarte amabil, foarte relaxant.

Pulley a făcut o reverență, asemenea unui profesor german.

Am intrat la Duna cu un entuziasm temperat, marcat de ritualul la care, conform statutului, trebuia să ne supunem. Urma să ne dăm obolul uriașei statui din lemn reprezentând pe Curé d'Arles — un călugăr franciscan cu o căutătură nesănătoasă. Eram oarecum surprins. Caradoc îmbrățișă statuia cu căldură, adresându-i-se cu: Sfântă Fântână. Apoi ne-a arătat o deschizătură în umărul statuii, suficient de mare ca să poți introduce o drahmă.

— Inițiază-te, strigă jovial, oferindu-mi moneda.

Cu un clinchet, corpul călugărului înghiți ofranda. A urmat un huruit și apoi un țăcănit. Brusc, i s-a desfăcut roba și din deschizătură a țâșnit afară un penis pictat de mână, frumos și lung, lung cât o predică.

— Nu ezita, fără frică, mă îndemnă Caradoc, plin de reproș. Trebuie să-l atingi și să-ți exprimi o dorință.

M-am supus. Am formulat o dorință vagă, un gând ascuns, niciodată rostit. O speranță fragilă, plutind ca un balon de săpun în care soarele își revarsă generos culorile. Se referea la Io. La Io, cea absentă. A urmat Pulley.

— E un tip infailibil. Nu trebuie decât să-i ceri, și dorința se și împlinește. A fost dăruit Dunei de un co-

merciant care se ocupa cu vinuri franțuzești, un semn al stimei și satisfacției sale depline. Așadar, pe deplin iertați de păcate, am pătruns, după ce am străbătut câteva rânduri de perdele prăfoase, în interior. Aici, la lumina lumânărilor, așteptau fetele — cam jumătate de duzină. Căscau. Goale până la brâu și în pantaloni largi, turcești. Arătau drăguțe și blânde, deși cam ponosite. Mureau de plictiseală.

Nu era greu să-ți dai seama cât de apăsător se scurgea timpul aici la Duna, când nu erau clienți. Un gramofon, într-adevăr, dar plăci puține și uzate. Reviste cu poze de actori, din belșug, dar foarte vechi. Era firesc, deci, ca sosirea noastră, care conferea o anumită demnitate locului, să provoace un val spontan de energie și bună dispoziție nedisimulate.

Dar, stați puțin. Nu eram absolut singuri. Pe o masă, într-un colț al încăperii, zăcea un individ roșcovan care părea mort. Nu avea pe el decât o pereche de izmene. Mai mult ca sigur de neam celtic, masiv și neîndurător. Nu era mort, mai horcăia încă răgușit. Fetele se hlizeau și-l examinau ca pe vreun specimen entomologic. Îi ridicau un braț, lăsându-l apoi să cadă inert, îi studiau pupilele încețoșate, i se uitau în nas.

— Nu știu cine e, spuse doamna Henniker îngrozită. Va trebui să așteptăm până își revine.

Una din fete ne explică, imitând gestul oribil, cum, dintr-o dată, cadavrul își dăduse ochii peste cap, ca o păpușă.

Caradoc s-a apropiat de individ și-a spus, cu un aer de cunoscător în ale medicinii:

— Aha! Respirație Cheyne-Stokes! Diagnosticul meu: Marina comercială. V-ați uitat prin haine?

— Nu are. A venit cu bicicleta, cu niște bani în mână. N-avea pe el decât izmenele.

— Nu vedeți? se plânse doamna Henniker. Cum să ții o casă onorabilă în felul ăsta? Mereu se ivește ceva. O să-l sun mâine pe consul.

Cadavrul a trebuit să treacă print-o nouă serie de încercări. I-au gădilat testiculele cu o pană de gâscă, i-au pălmuit obrajii, l-au frecat cu apă de colonie — fără nici un rezultat. În cele din urmă, oftând, i-au acoperit fața cu o cuvertură, iar doamna Henniker ne-a condus spre alcovuri mai ascunse unde printre divanurile prăfuite ne așteptau sticle și sifoane, alături de farfurii cu

de-ale gurii. Aici Caradoc era foarte *en pacha;* Fatma descoperise deja în el dragostea sa pierdută. Îl compătimeam și-l admiram, pentru că Fatma era un monstru negru, înfricoșător. Fața ei ciupită de vărsat era cuceritoare. Filoane aurifere și straturi de staniu, dinții Fatmei. Garniseau un rânjet matern, binevoitor.

Fetele s-au strâns în jurul nostru. Gângureau și râdeau, înghesuindu-se pe perne ca niște pisici fără stăpân. Domnea o atmosferă domestică și ne simțeam bine. Undeva într-un colț, Miki scotea niște sunete metalice la un pian dezacordat. Un refren nostalgic, venind de foarte departe. Nimeni nu părea să se grăbească. Excepția era Fatma care, nebunatică, îl apuca mereu de testicule pe Marele Han. Voia să-și dea seama, zicea ea, „dacă pe ramuri apăruse, în sfârșit, vreun fruct". Pulley spuse cu o acreală nelalocul ei:

— Fatma speră, ce să-i faci.

Intr-adevăr, conversația părea să-l satisfacă pe Caradoc mai mult decât orice altceva. Sunetul propriei sale voci îl îmbăta pur și simplu.

— Sunt întrebat tot timpul, spuse, dacă nu sunt însurat și de ce și câți copii și-așa mai departe. Încerc să explic că starea civilă nu m-a convins niciodată. Totuși, în cele din urmă, am ajuns așa de sătul încât am început să port după mine o raniță plină cu copii, numai ca să le fac tuturor pe plac. Uitați-vă aici.

Scoase dintr-un portmoneu o serie de fotografii grotești. Copii de diverse vârste, în pielea goală.

— Asta e mezinul, spuse, arătând pe cel mai hidos. Acum trebuie să aibă vreo patruzeci de ani. Nici că se poate bărbat mai bun pentru această sărmană fecioară.

Fatma îngână ceva în timp ce se uita la poze. Apoi, fotografiile au trecut pe rând prin toate mâinile amatoare de minori, sporind considerabil entuziasmul. Fiecare încerca să-și aducă aportul la veselia generală. Cineva începu să fredoneze și să ne zgârie urechile cu sunete de mandolină. Doritoare să-și dovedească veneratia față de sentimentul matern, câteva fete și-au scos lucrul de mână și s-au pus pe croșetat, întru ajutorarea unui fetus imaginar. Tina ne-a tamponat pe toți cu parfum dintr-o sticlă care purta eticheta „Phul" și ne-a îndemnat la *kephi*-bucurie. Oarecum spre surprinderea mea, doamna Henniker s-a relaxat și ea. S-a întins cu capul în poala Demetrei, lăsând-o pe fată să-i perie părul aspru

și să-i maseze tâmplele. Alte două fete îi masau și-i palpau cu frenezie brațele subțiri. Doamna Henniker și-a scos pantofii și s-a abandonat mâinilor voluptuoase. M-a abordat, politicoasă și nonșalantă, o fată frumoasă de la țară. Bineînțeles, în acele zile fericite, înainte de apariția salvarsanului, eram cu toții stăpâniți de sifilofobie. M-am gândit la *Obit anus Abit onus* a lui Schopenhauer și, cu ochii ațintiți spre paharul pe care-l țineam în mână, am scos un oftat. Doamna Henniker păru să-mi ghicească gândul. Deschise un ochi, ca un cameleon, și spuse:

— Totul e în regulă, aici nu ne permitem să ne hazardăm. Siguranța clientului e garanția noastră.

Am încercat să dau impresia că nu am nevoie de astfel de asigurări și m-am lăsat hrănit cu bucățele aromate de măruntaie, înfipte în scobitori. Ca un canar.

— Vreau să-l văd pe Sipple, spuse Caradoc, pe acel ghimpe de catifea într-o mănușă de fier, acel specialist în patimi nespălate.

— Mai târziu, zise doamna Henniker, vine întotdeauna mai târziu.

Și apoi, de parcă și-ar fi amintit ceva, se uită la ceas și se ridică. Trebuia să se retragă.

— Angajez câteva fete noi, ne explică. Vine doctorul să le examineze.

Se strecură printr-un perete acoperit cu perdele și dispăru. În timp ce ne dispersam încet, fiecare pe traiectoria lui, l-am auzit, ca prin vis, pe Caradoc. Mă dojenea:

— Sper, Charlton, că nu faci parte din categoria aceea de englezi care se visează perpetuu stăpâni peste vreun principat predispus spre sodomie. Un loc ascuns de palmieri, unde arabii nu poartă nimic pe sub cămășile de noapte.

Liniște, eliberare, plenitudine. Cămărușele de la primul etaj al casei erau de o curățenie desăvârșită și mobilate fără ostentație. Podele de lemn, frecate îndelung și niște paturi demodate, enorme și șleampete ca niște cămile de povară. Saltele tari, atât de tari încât corpurile noastre le-au lăsat intacte. Afară, de-a lungul țărmului, suspina marea. „Văzându-l pe Harpalus abătut, magi sălășluind printre barbari i-au prevestit că va putea să readucă printre cei vii umbra Pythonicei,

care vieţuia în lumea de dincolo. Zadarnic. Fusese doar un glas ce izvora din dafinul turnat în bronz". Nu îşi avea obârşia pe vreo insulă. Venea de pe platourile presărate cu duzi pe unde curge Vardarul şi unde femeile au glasuri din fir de oţel. Pieţele de peşte din Salonic fuseseră singura ei şcoală. O fiinţă blândă cu ochi milostivi, bovini. Aducea, în părul proaspăt spălat, arome de mentă. Dar apoi, odată adormite, seduse de valurile ce inundă plaja, ideile îşi părăsesc făgaşul obişnuit şi, rătăcind alături de ele, te laşi purtat spre calmul somnului şi al visării. Printre morminte îl văd, încă o dată, pe Harpalus. „Harpalus din Macedonia, cel care l-a jefuit pe Alexandru de mari sume de bani, a fugit la Atena; acolo s-a îndrăgostit nebuneşte de Pythonice, curtezana, şi a irosit tot ce avea ca să-i facă pe plac. N-a mai fost niciodată înmormântare ca a ei, cu coruri, artişti, paradă, o mulţime de instrumente. Mormântul ei, ce să mai spui! Când te îndrepţi spre Atena, pe Drumul Sacru ce vine de la Eleusis, ajungi la un loc de unde se zăreşte deja cetatea. Aici, undeva în dreapta, se înalţă un mormânt care le depăşeşte pe toate celelalte în măreţie. Opreşti şi te întrebi a cui o fi — Miltiade, Cinon, Pericle? Nu. E mormântul Pythonicei, de trei ori sclavă şi de trei ori târfă."

Coborând scările, am greşit drumul şi, bâjbâind în toate părţile, m-am trezit într-un fel de pivniţă care cândva, când casa avea o destinaţie obişnuită, servea probabil ca bucătărie. Aici avea loc o scenă ciudată, reprezentată, ca să spun aşa, de umbrele tremurătoare ce se iveau pe neaşteptate şi apoi dispăreau pe tavanul murdar. Câteva siluete cu forme bine conturate stăteau în picioare în jurul unei mese de joc pe care zăcea corpul unei fete. Erau personajele ale căror umbre se proiectau sus pe tavanul de deasupra ca nişte insecte monstruoase: imagini fascinante de desen animat, mişcări groteşti sau gesturi obişnuite amplificate la dimensiuni enorme. În prim planul acestui Goya vivant era doamna Henniker. Prietenul său, doctorul, era aplecat foarte concentrat, asupra fetei de pe masă. Picioarele ei desfăcute aminteau de un pom fructifer crescut pe spalier. Pe o bancă laterală şedeau, cu nişte poşete ieftine în mâini, o duzină de candidate. Feţele lor deveneau tot mai neclare, pierzându-se în cele din urmă în penumbra gălbuie, acolo unde nu mai ajungea lumina lămpii din mijlocul încă-

perii. Ședeau pocăite, pline de speranță, ca niște concurente care așteaptă verdictul juriului.

Stânjenit dar și curios, stăteam ezitând în fața ușii deschise. Doamna Henniker, care ținea în mână o lampă de petrol, s-a întors și m-a poftit nonșalantă înăuntru cu:

— Intră păiete. Suntem pe terminate.

Doctorul bombănea. Utiliza un fel de sondă demodată, cu un balon la capăt sau tampon. Capul său aplecat s-a interpus între mine și Iolanthe. Iolanthe zăcea acolo, un uliu captiv. Doamna Henniker mi-a dat mie lampa. Era ocupată cu niște documente, din care citea numele și statutul persoanei în cauză:

— Samious Iolanthe, servitoare în Megara.

Doctorul și-a strâns instrumentele și a aruncat un prosop peste părțile rămase descoperite.

— Și asta e curată, spuse, în timp ce fata se ridică brusc și se uită atentă la fața mea zăpăcită. Își duse degetele la buze cu o expresie disperată, implorând parcă ajutor. Doctorul a apucat-o de mână și a înfipt o seringă în degetul mare. A extras cam o linguriță de sânge, cu care a umplut o mică fiolă. Ea a icnit și și-a mușcat buzele. Doamna Henniker începu să mi se confeseze, destul de nervoasă. Avea și ea problemele ei:

— Trebuie să am grijă să nu vină de oriunde, din locuri dubioase, vreau să spun. Mai ales bordelul marinarilor din Pireu. Iau toate măsurile de precauție.

Mi-am dat seama ce voia să spună — era exact locul de unde venea Iolanthe. Nu mi-a ascuns asta niciodată, n-aveam nici unul pretenții la exclusivitate. Dimpotrivă, odată, când flota nu era în oraș, m-a dus să văd și eu locul.

Intr-o vara, în amurg, am călătorit împreună într-un prăpădit de metrou, prost luminat și îmbătrânit, care zăngănea din toate încheieturile; nu aveam mult de mers până la Pireu — o așezare unde găseai de toate; sunete de sirene, zgomotul fabricilor, țipete de pescărușI. Locul pe care-l căutam era undeva în afara orașului, într-un cartier crepuscular, dezolant, presărat cu felinare bătrâne, albăstrii, evident rămășițe ale expozițiilor din '88 de la Paris. Trecea pe acolo o linie de tramvai care scârțâia, atât de sinuoasă încât tramvaiele ocazionale se bălăbăneau, legănându-se într-o parte și-n alta, parcă lovite

de dambla. Clădirea propriu-zisă mi-a răsplătit pe deplin curiozitatea. Era construită ca o cazarmă, pe trei laturi ale unei curți largi, pavată cu dale și cu o fântână în mijloc. Cel mai mult semăna cu un caravanserai de la marginea deșertului. Fântâna flamboiantă, înfundată și spartă pe alocuri se scurgea într-un bazin plin de mătasea broaștei și de licheni. Odăile fetelor erau așezate pe toate cele trei laturi ale clădirii, arătau ca niște cabine dintr-un ștrand; locul era acum pustiu, bineînțeles, și toate ușile erau deschise. Una sau două chilii erau luminate de fitilele de bumbac care pluteau în farfurioare cu ulei de măsline, ca și cum cele care locuiau acolo tocmai ieșiseră cu vreo treabă și urmau să se întoarcă imediat. Totuși, singurul locuitor al locului părea să fie portăreasa — o hoașcă bătrână, pe jumătate nebună care, veselă, vorbea singură. „Nu-i chiar întreagă", îmi semnală cu un gest Io.

In fața fiecărei uși era câte o pereche de saboți sau sandale cu talpa din lemn, niște tălpici, de fapt. Era extraordinar de frumos, ca într-o carte cu basme: umbra densă, lumina gălbuie ireală, cerul negru, catifelat, deasupra. Toate ușile aveau o ferestruică în formă de inimă care le permitea clienților să se uite înăuntru și să vadă acolo, în lumină, fata pe care voiau să și-o aleagă. Mai mult decât atât, pe fiecare ușă era scris, cu o mână stângace, numele fetei. Toate numele crestomației grecești, perfecțiunea absolută a anonimatului. Mobila din fiecare cămăruță era aceeași: un pat greoi de fier, o mică masă de toaletă, un scaun. Restul obiectelor aparțineau fetelor: o oglindă cu rama de baga, fâșii strălucitoare de staniol, culese de prin cutiile cu biscuiți, o icoană alături de o sticlă cu ulei de măsline. Uleiul avea două funcții: una religioasă și una laică, pentru că singurul mijloc anticoncepțional era o bucată de burete Kalymnos înmuiată în ulei. Astfel licoarea sacră își cinstea obârșia nobilă printr-o dublă ardere, încălzind cu flacăra sa, în egală măsură, omul și sfântul. Pe peretele din spate, inocent ca o diplomă de pe un perete al unui seminar teologic, stătea certificatul de sănătate, cu data ultimei consultații. Conținea numele real al fetei.

Camera ei (Antigona) era acum ocupată de o fată care, conform foii de observație, se numea Euridice Bacos. Era și ea plecată cu vreo misiune misterioasă, deși, în alcov, în fața unei Sfinte Barbara cu forme neclare,

mai ardea încă fitilul. Iolanthe a luat icoana (era se pare a ei) și a stins flacăra. A început apoi să cotrobăie în sertarul mesei de toaletă, un obiect jalnic, acoperit cu o mușama țipătoare. A scos la iveală un pieptene și o perie de o curățenie îndoielnică. În sfârșit, a cules de sub patul sub care se zărea o oală de noapte din tablă, un vraf de reviste ieftine — *Bouquetto*, *Romanzo* și altele de același fel — căuta un foileton în serial pe care voia să-l continue; și-a mai luat o gramatică franceză și un dicționar frazeologic englez.

Tălpicile nu le-a luat, deși erau ale ei; eu însă am îndesat câte una în fiecare buzunar. Erau grosolane, nu m-am îndurat să le las acolo. Le-am folosit mai târziu ca suport pentru cărți. Apoi au dispărut. Au reapărut! Icoana a apărut și ea mai târziu, pe polița de deasupra căminului, la Numărul Șapte. În fața ei se aprindea câte o lumânare scumpă și se stingea lumina electrică, prea puternică. Obiectele, dăinuind în timp, și omul care trece prin viață — stătea întins acolo, meditând fără încetare la asta, în timp ce asculta muzica îndepărtată a cârciumilor din Plaka și palpitațiile mai apropiate ale ceasului. Ea avea un somn atât de ușor, o respirație așa de slabă, încât uneori dădea impresia că a murit, inima părea că a încetat să-i bată. Apoi, culcat din nou sub un tavan acoperit încet de umbre, mai departe, iarăși lăsându-se pradă introspecției, permițând crâmpeielor de gând să-i invadeze mintea, plutind dincolo de ritmurile mereu reiterate ale actului ce-l săvârșea. Și totuși, neatinsă de gânduri, o parte a minții participă, își face datoria; se-ntâmplă și cu iepele sau la iepurii de câmp. Reflectând, aș zice, la ziua în care, din pură întâmplare, alchimistul din el va descoperi elixirul, va ajunge celebru. Nu, era doar o încercare perversă de reluare a unor amintiri care se estompaseră în timp. Amintiri despre sex? Nu. Despre moarte? Nu. Tânărul acesta nu se gândea niciodată să-și facă testamentul. Nu, el se gândea la câmpuri electrice și spera că într-o zi Abel o să le aranjeze după un sistem de valențe. Documentul ideal! Să înregistrezi cum, într-o zi, ca toți ceilalți, ai început să te confrunți cu erodarea apetitului obișnuit, câmpuri electrice la fel de greu de descris, de stăpânit, de convertit în scopuri practice ca și, să spunem, orgasmul luminii electrice într-un bec, sau o roată care se învârte sub impulsul unei pârghii.

Viața omului e o antologie de stări, obișnuia să spună Koepgen. Progresia cronologică nu e decât o iluzie. A fi pedepsit pentru ceea ce-ți amintești doar în vis, mai spunea Koepgen, e versiunea noastră, e pentru noi ceea ce era tragedia pentru greci, cei ce au inventat-o. Poezia e un lustru, zicea Caradoc.

Refrene abia auzite dinspre sud; cocoșii își spun în zori rugăciunea infernală. Clytemnestra a retezat brațele și picioarele vânjoase și și-a șters cu grijă degetele de țeasta năclăită. Umbrele din peștera lui Platon se alungeau și se mișcau alene pe pereții hrubei de la doamna Henniker. Spectacolul era pe sfârșite. Zâmbetul meu, ce sugera o complicitate plină de prietenie, o liniștise pe Iolanthe. Dar spre surprinderea mea, am simțit brusc ghimpele geloziei. Omului de știință nu-i place să vadă cum algebra se ridică, se scutură și se îndepărtează. Mi-am promis că mă voi ospăta din nou, cât mai curând, cu penumbra zorilor grecești, deși nu puteam scăpa de sentimentul absurd care mă cuprinsese. Mi s-a părut că întrezăresc pe peretele murdar ideograme mișcătoare, manifestări ale iubirii, în forma lor platonică: „om", „trandafir", „foc", „stea". Tot inventarul din poemele lui Koepgen, care, pretindea el, sunt: „acte, membrana care acoperă gândul". Caradoc zăcea culcat. Venise să reînnoade firul, să recapituleze materialul pentru Abel. Totul se petrecuse dincolo de prezența lui fizică. După ce vor fi trecute prin rețeaua de semne a computerului, după ce vor fi alese „bob cu bob" (filonul de aur în imensitatea plajei), datele astea vulgare vor fi toate cernute prin filtrul limbii însăși, pentru a fi cântărite și ordonate rațional într-o urzeală profetică, inaccesibilă războaielor de țesut obișnuite. Știu acum că totul se poate remedia, că în cele din urmă, într-un fel, undeva, amintirea se poate recupera în totalitate. Fragmente de gând, mici particule de conștiință pură își fac loc, pătrund la suprafață și vor furniza hrană Leului — carne crudă pentru Abel.

Viața este o imagine (Koepgen) și tot ce este e o reflexie a imaginii. Obiectele, toate, trec încet în alte obiecte — un om mort într-un copac mort, într-o stâncă fără viață, în vița de vie, în mamă, în argăseală, în apă, în nor, aer, foc... o mișcare de împlinire și nicidecum una de descompunere. (A împlini înseamnă a produce plinătate).

Reîncarnări chimice. În termenii lor devenim toți parte din toți — iertați-mi ecourile biblice. Abel rage, Abel urlă. Taur de bronz, leu de oțel e oracolul nostru modern. Ca și cel antic. Diagnosticul e următorul: „Tânărul acesta trebuie să-i citească din nou pe Empedocle. Necesară uneori, complexitatea nu e întotdeauna frumoasă. Simplitatea, da. Chiar și după ce s-a pus ultima întrebare, chiar și după ce s-a găsit răspunsul, opera de artă, ca și creațiile naturii, va păstra mereu ceva din mister. Nu poți niciodată goli *la dive bouteille*, oricât ai încerca."

Vedeți, obiectivul operațiilor lui Abel nu era niciodată să fabrice literatură. Nu, Abel era construit pentru remodelarea senzațiilor. Te punea în postura de a-ți provoca „cunoașterea de sine". Cuvintele devin atunci ciudate bătăi de inimi. Doar poetului i se întâmplă așa ceva. În viața „reală". „Micile mele sifonofore evlavioase" Oare nu așa-și numea Koepgen poeziile? Încet, bâjbâind printre perdelele soioase, mă reîntorc...

Caradoc era acolo, încovoiat de caznele prin care trecuse. Medita în fața unui pahar. Fatma scosese de undeva un set de manichiură și își făcea de lucru cu unghiile lui pătrate. Caradoc mi se adresă, arătând spre un sifon:

— Bea băiete, bea până când detonează ideea din tine.

M-am gândit că, în ceea ce-l privește, detonase deja. Îi lâncezeau prin minte idei răzlețe. A mângâiat-o pe Fatma, monstru negru, proslăvind mărețele ei „baloane ale abundenței". Oh! A rugat-o să-și ia cetera și să ne dea tonul și apoi, fără să aștepte să-l acompaniem, a început să cânte molcom, cu un aer obosit:

O, Doamne, ia-mă, du-mă-n gând
Spre oaza pură de nevroză,
Numită Mintea cea de rând;
Să mângâi și s-alint de pot,
Țâța nemuritoare, peste tot.

Asociații obscure l-au făcut apoi să vorbească despre Sipple:

— Sipple a fost clovn, clovn profesionist, pe vremuri L-am văzut la Olympia. Își făcea apariția cu niște bărci în chip de ghete și un nas precum falusul lui Shiva. Plastronul uriaș din celuloid i se ridica brusc și, rulându-se

ca niște storuri trase de un arc, îl trântea la pământ, dar pantalonii, pânze umflate de vânt, îl ridicau iarăși la suprafață Numărul lui cel mai grozav era când un al doilea clovn îi atingea părțile rușinoase cu o torță aprinsă. Supliciul lui Latimer*; ar fi trebuit să auziți cum țipau domnișoarele. Nu avea totuși înclinațiile unui rafinat. Obiceiurile sale erau dezgustătoare. După un scandal a trebuit să se retragă. Trăiește acum, pensionar onorabil, la Atena — nu mă întrebați din ce. Nici măcar firma nu poate să-mi spună.

S-a oprit și, uluit, a scos un urlet. Din cel mai îndepărtat ungher al camerei se ridicase brusc, căscând cu obidă, o siluetă care până atunci zăcea complet înmormântată în perne. Era o intrare în rol suficient de dramatică pentru a satisface simțul teatral al lui Sipple — pentru că el era. Fața lui de o paloare lugubră era încrețită de somn — ochii mici, injectați, din care răzbătea viclenia aceea a arabilor de rând, cei care-i întâlnești hoinărind pe străzi, au făcut, cu o expresie buimăcită, turul camerei. Totuși, când l-a văzut pe Caradoc înaintând spre el cu brațele deschise, pe față i-a apărut un zâmbet vag.

— Ai ajuns deci aici, rosti cu o voce pițigăiată, fără mult entuziasm, în timp ce-și prindea pantalonii, foarte largi, cu niște bretele care-l cam lăsau.

Râse. „Hi, hi". Avea fața mobilă din cauza unor contracții, a unor ticuri și grimase — dădea impresia ca nu știa asupra cărei mine să se decidă. Nu, arăta de parcă trebuia să-și întindă pielea încrețită de somn. După ce s-a lăsat supus unor ghionturi vajnice din partea prietenului său — un semn al bucuriei revederii — a scos un căscat enorm și a acceptat să vină și să se așeze în colțul unde ședeam noi. Ce să spun despre el? O maimuță leneșă, cu un cap ciudat, o pară plină de păr.

Marele Han îl trase după el, îl purtă de ici colo așa cum ți-ai plimba câinele. I-am fost prezentat și mi s-a întins o tentaculă umedă. Bizar mai era Sipple, și destul de neplăcut.

— Îi povesteam băiatului, spuse Caradoc, de ce a trebuit să-ți părăsești patria.

Sipple mi-a aruncat o privire bănuitoare, nedecis pe moment dacă să accepte sau nu provocarea lui Caradoc

* Latimer Hugh (1485?-1555): episcop al bisericii anglicane, ars pe rug după venirea pe tron a reginei Mary. (n.t.).

Ochii îi erau mult prea apropiați: „făcuți să se uite prin gaura cheii", ar fi zis un grec. Apoi se hotărî să se conformeze, Caradoc stârnise saltimbancul din el:

— Numai doamna Sipple a fost de vină, domnule, zise smiorcăindu-se. Buza de jos începu să-i tremure imperceptibil. Da, continuă pe un ton prefăcut, umezindu-și buzele și uitându-se la mine pieziș, cu un aer șovăitor, nu era de acord cu numerele mele. A trebuit să ne despărțim.

Caradoc, care părea că-i soarbe cuvintele, îl plesni peste genunchi, în semn de mare simpatie:

— Așa-i cu nevestele. La stâlpul infamiei cu toate, strigă, pe un ton măreț.

Sipple dădu din cap aprobator și continuă să mediteze la necazurile sale:

— Aveam probleme, chiar la sfârșit, îmi explică. N-o pot face decât în condiții excepționale și, chiar și atunci, nu știu cum, se pulverizează toată.

Arăta copleșit de durere și buza de jos i se umflase de atâta auto-compătimire. Totuși, ochii săi vicleni mă cântăreau încă, încercând să-mi sondeze reacțiile. Mi-am dat seama ce ușurat s-a simțit când m-am decis să-l consider nostim și am început să râd — mai mult ca să-i fac pe plac lui Caradoc decât dintr-un impuls propriu. Oricum, a prins curaj și s-a lansat, gata să-și facă numărul. Un recital exersat, evident, de multe ori și canonizat din cauza deselor repetări. Ca semn de netăgăduit al prețuirii adânci pentru talentele prietenului său, Caradoc adăuga și el propriile înfloriturii retorice.

— Ai avut dreptate, Sippy, strigă. Era dreptul tău s-o părăsești, nu aveai voie să-ți știrbești demnitatea. Sunt consternat de tot ce-mi spui despre ea. Căzăturile Domnului! Cârpite cu bulgări de mortar. Oh, Doamne, s-o vezi cum își leagănă coapsele în lumina lumii. Nu, ai avut dreptate, perfectă dreptate. O femeie care refuză să-l lege pe Sipple și să-l lovească bine cu cătușele nu-și merită numele.

Sipple a zâmbit, ca o lună plină, dând la iveală niște dinți decolorați și, între ei, serioase spații goale.

— Nu ținea, Carry, admise. Dar, aici la Atența „poți face altuia, ce ție nu-ți place", cum spune Cartea Sfântă. Presupun că am putea să-i spunem percepție extra-suspensorială.

— Mai povestește-mi o dată, spuse Marele Han, nerăbdător să mai guste din astfel de desfătări.

Mica pară se puse să zumzăie din nou.

— M-a cuprins foarte puțin câte puțin, spuse, ridicându-și brațele ca să mângie aerul. Foarte treptat, s-a întâmplat. La început eram normal, precum un diacon, întrebați-i pe colegii mei. Îmi întindeai un măr și eu luam toată livada. N-am fost niciodată unul din ăia care se țin după băieți, Carry. Nu atunci. Dar, dintr-o dată, saltimbancul din mine a învins. Am fost o floare care înflorește târziu, Carry, o floare tardivă. Probabil c-a fost așa pentru că eram clovn, era fascinația luminilor rampei. Nu știu.

Sipple era amuzant, dar îți producea și o vagă neliniște. Și-a înclinat capul și a tras cu ochiul. Cu ochiul drept. S-a ridicat în picioare și și-a împreunat mâinile ca pentru rugăciune, ca să ne spună, cu o tristețe serafică.

— Într-o zi a trebuit să înfrunt adevărul. Am fost luat prin surprindere. Când să scot capul, simt că-i moale și lichidul se scurge prin reticule. M-am îngrozit. Am mers la doctor să mă consulte. Îmi spune: „Ascultă Sipple. Trebuie să fiu cinstit cu tine. Ca de la bărbat la bărbat. Sperma ta nu are eficacitatea trebuincioasă. Motilitatea produsului tău e *zero*.“ Am simțit că mi se taie picioarele. Fusesem atât de tânăr, atât de vesel, habar n-aveam de nimic. „Sipple“, a continuat doctorul, „ție ți s-a întâmplat ceva în copilărie. Pariez că nu ți-ai țuguiat buzele cum trebuie ca să apuci sfârcul. Nici n-ai fost ajutat, pot să jur.“ Sigur, avea dreptate; dar, în fond, ce sugaci știe cum să atace corect sânul ca să evite rușinea aia moale, mai târziu în viață? Mai târziu, când ai nevoie de toată reticulația pe care-o poți obține.. Spuneți-mi, care e țâncul ăia? (Și-a șters o lacrimă invizibilă. Stătea foarte comicopatetico în fața unui invizibil medico).

— Ai toată simpatia mea, spuse Caradoc, beat și într-adevăr impresionat. (I se pusese un nod în gât).

Sipple continuă, cu o voce mai ridicată, mai adânc tânguitoare:

— Dar n-a fost tot, Carry. Nu era destul că doctorul storsese toată încrederea din mine cu blestemata lui de diagnostică. Urma să vină o lovitură și mai crudă: „Sip-

ple", mi-a spus, „nu ai nici o ieșire. Îți lipsește total ÎMPINGEREA PELVICĂ".

— Ce nedrept, exclamă Caradoc, cu adâncă simpatie.

— Și, mulțumesc lui Dumnezeu, neadevărat, cârâi Sipple. Sub o conducere de scenă adecvată, e o minciună sfruntată.

— Bun.

— Ți-am arătat, nu-i așa?

— Da.

— Și-ți voi arăta din nou, diseară. Unde e Henniker?

— Mă bazez pe cuvântul tău, Sippy.

Sipple și-a turnat o cantitate apreciabilă de băutură și s-a avântat și mai tare cu povestitul, acum, când se asigurase că a reușit să-și captiveze auditoriul. Trebuie că pe vremuri fusese un foarte mare clovn; îmbina într-o singură sferă expresivă farsa și sinistrul.

— Într-o zi voi scrie povestea vieții mele amoroase — privită dintr-un unghi propriu. Începând cu prima licărire de înțelegere. Într-o zi mi-a căzut vălul de pe ochi. Am văzut iubirea așa cum numai un clovn o poate vedea. Ce m-a șocat, în primul rând, era *poziția,* poziția e *ridicolă*. Nimeni cu simțul absurdului n-ar putea s-o privească sincer, fără să-i vină să râdă. Cine a inventat-o? Dacă ați fi văzut-o pe d-na Arthur Sipple lățită acolo, toată numai încredere, pipăindu-și nerăbdătoare buclele creț, ați fi simțit, pun pariu, cum vă crește apetitul pentru comic. Pentru mine a fost prea mult, n-am putut să mă stăpânesc și i-am râs în față. Bine, nu chiar în față. Era prea masivă ca să se întoarcă, ai fi avut nevoie de o lopată. A trebuit să-i ia foc cămașa de noapte ca să-și dea seama că totul s-a terminat. N-am putut să-mi stăpânesc râsul și, atunci, a început să bocească. „Adio, pentru totdeauna, Beatrice", am spus, în timp ce-mi luam tălpășița. Am dispărut și, timp de multe luni, sufletul meu s-a bălăcit într-o noapte adâncă. Meditam. Treptat, ideile mele s-au clarificat, au devenit histrionice. Găsisem o portiță de scăpare.

— Pe deplin edificat, m-am întors, așadar, la doctor și i-am povestit despre noile mele metode. Doctorul a sărit în sus și mi-a spus că sunt o minune. Un fenomen. „Nu-i deloc în spirit britanic, să știi", spunea doctorul Nu mă gândisem la așa ceva. Mai spunea că trădam lumea celor nenăscuți, că vrea să scrie o lucrare despre

mine, despre Sipple. Am fost puțin prea dictatorial cu el, recunosc. Dar să bați tot drumul până la dogar, să-i spui de cep și el să te insulte... M-a făcut „anomalie" și asta a fost ultima picătură. L-am lovit și i-am spart ochelarii (Sipple făcu o scurtă descriere a loviturii și se cufundă din nou în sofa).

— Așadar, continuă potolit, am venit aici la Atena să-ncerc să-mi găsesc liniștea sufletească. Și n-aș spune că n-am reușit. Mulțumită fetelor doamnei Henniker și cozilor lor de mătură. M-am ostoit.

Caradoc trecea prin unul din scurtele sale momente de exaltare; băutura părea să aibă asupra sa un efect ciudat; acționa intermitent, amețindu-l pe perioade scurte. Se produceau atunci înnourări temporare ale gândului; reușea să le depășească printr-un act de voință.

— Odată, povestea el visător, firma m-a trimis să construiesc un palat pentru un rege din Burma și am descoperit acolo că bărbații aveau mici clopoței legați de testicule — clopoței, credeți-mă! Erau acompaniați la fiecare mișcare de un clinchet delicat, de argint. Ce sugestiv și melodios, ce poetic să-i auzi cum zăngăne de-a lungul drumurilor întunecoase ale junglei. Aproape c-am vrut să-mi comand niște zurgălăi.

Intră și tu în ritmul tot mai îndrăcit
Ia-ți niște clopoței cu dangăt nemaiauzit.

N-am făcut totuși nimic. Am fost rechemat prea devreme.

Undeva, printre perdele, se desfășura acum o activitate diversionistă de mare amploare; apăru Pulley, care arăta foarte supus și parcă amețit, urmat de doamna Henniker, pe care Sipple o salută cu un strigăt.

— Cum stăm, doamnă Henniker? țipă. V-am spus că diseară vreau să fiu torturat în fața prietenilor mei aici de față. Henniker cloncăi ceva și răspunse, imperturbabilă, că s-a produs o oarecare întârziere, dar că se făceau pregătiri în „camera de tortură", iar fetele se echipau. La asta, clovnul s-a scuzat plin de aplomb, spunând că trebuie să-și pregătească actul dar nu va lipsi mult.

— Nu-l lăsați să adoarmă, adăugă el, arătând spre Pulley, care tocmai căsca. Am nevoie de public, altfel nu iese nimic.

N-a durat prea mult nici amenajarea spațiului teatral. Doamna Henniker a reapărut și, cu mâinile împreunate ca pentru rugăciune, ne-a invitat să o urmăm încă o dată jos, în aceeași bucătărie cumplită, unde, alunecând pe perete, mai dansau încă umbrele — alte umbre, însă. Mai era ceva: în hruba luminată acum mai bine răsunau zornăituri melancolice de lanțuri și, chiar în mijlocul camerei, dominând totul, stătea Sipple. Complet gol. Tocmai isprăviseră cu legatul. Îl ținuiseră de un pat cu rotile, de o urâțenie medievală. Sipple nu era atent la ce se întâmpla în jur, părea profund concentrat. Îi prinseseră picioarele cu niște cătușe grele, demodate. Totuși, spectacolul cel mai bizar îl oferea, cum să-i spun?, grupul de organizatoare. Cele trei fete care fuseseră desemnate să-l „tortureze" purtau tocă și robă, asemeni universitarilor englezi. Robele erau tivite cu bucăți prăfuite de blană și contrastau plăcut cu pantalonii largi, turcești. Fiecare fată era înarmată cu o coadă de mătură, provenită de la măturile de felul acelora cu care-și curățau podelele de lut cârciumarii. Le puteai cumpăra cu câteva drahme. Când am intrat, fetele s-au adunat hotărâte, gata de atac, în jurul lui Sipple. Clovnul părea să le fi zărit pentru prima oară. A tresărit și a căzut în genunchi pe podea.

A început să tremure și să transpire, ochii i-au ieșit din orbite, iscodind în jur, în căutarea unui mijloc de salvare. Apoi a scos niște zornăituri jalnice și a capitulat. Nu trebuia să uit că totul era o înscenare — oare era, într-adevăr? Aproape imposibil să-ți dai seama în ce măsură comportamentul ăsta traumatic era fals sau adevărat. Cu brațele încrucișate, doamna Henniker privea scena zâmbitoare, plină de mândrie. Cele trei mari preotese decretau acum într-o engleză foarte stricată:

— Arthur, iar ai fost rău! Trebuie să fii pedepsit.

Spinarea lui Sipple se îndoi.

— Nu, strigă îngrozit. Nu mă bateți! Jur că niciodată...

La rândul lor, fetele își jucau rolul foarte bine, încruntându-și mânioase sprâncenele și scrâșnind din dinți. Vorbeau o engleză plină de farmec. Suna ca niște oale de lut care tocmai se spărgeau. Cu accente inedite, de la cel cretan, bolovănos, până la ioniana plină de melodie.

— Mărturisește, strigau.

Sipple a început să scoată gemete.

— Înainte! spuse doamna Henniker, cu o voce sugrumată. Îndemnul era rostit în greacă. Intonația absolut rusească dădea cuvintelor sale o tonalitate aparte.

— Înainte, copilele mele, puicuțele mele!

S-au aplecat neîndurătoare asupra lui Sipple și-au strigat într-un glas:

— Iarăși ți-ai udat patul.

Apoi, înainte ca el să mai poată protesta, au tăbărât asupra lui din toate părțile și-au început să-l lovească fără milă cu cozile de mătură.

— Porcule, porcule!

— Ah, strigă Sipple, covârșit de plăcere, după primele lovituri devastatoare. Ah!

Se chircea, se zvârcolea cerând îndurare. Câteva gesturi anemice au avut darul să provoace un atac și mai înverșunat. Oricum, tot n-ar fi avut nici o șansă în fața amazoanelor venite de la țară. Sipple zăngănea, Sipple scârțâia, scheuna. Încercând să atenueze intensitatea crescândă a zgomotului, doamna Henniker s-a strecurat într-un colț al camerei ca să pună un disc cu *Dunărea albastră*. Bucățile de mătură zburau în toate direcțiile. Caradoc privea scena cu gravitatea reflexivă a unuia care urmărește o luptă de tauri. În ceea ce mă privește, trăiam un sentiment de neliniște amestecată cu uimire. Între timp, clovnul, pentru care noi, cei din jur, nu mai existam, își lua medicamentul — ba nu, îl sorbea lacom. Se prăbușise sub loviturile atacurilor tot mai violente, începea să se dezintegreze, să se mistuie. Brațele și picioarele sale păreau tentaculele unei mici caracatițe care se zvârcolește în agonia morții. Urla și gemea, cerând îndurare. Respira tot mai rapid, gâfâia și se înăbușea de atâta plăcere perversă. În cele din urmă a scos un icnet subțire și, vultur cu aripile desfăcute, a rămas întins pe dalele de piatră. Fetele au continuat să-l lovească până când nu mai dădea nici un semn de viață. S-au oprit atunci să-și tragă răsuflarea și au izbucnit în hohote isterice de râs. Cadavrul lui Sipple a fost scos din lanțuri, dezlegat și așezat cu duioșie pe pat.

— Bună treabă, spuse doamna Henniker. Acum o să doarmă.

Într-adevăr, Sipple căzuse deja într-un somn adânc, un somn de copil. Cu gura deschisă, își sugea liniștit și ritmic degetul mare.

S-au strâns curioase în jurul patului, pline de un fel de admirație compătimitoare. Sipple uitase de toate, dormea. I-am observat urmele de pe brațe și picioare — nu mai mari decât punctele negre de pe o chiuvetă unsuroasă; neîndoielnic, înțepăturile unei seringi. Umbrele se legănau în jurul nostru, una dintre lămpi începuse să fumege. Apoi, peste întreaga scenă s-au revărsat de undeva sunetele unor bătăi vehemente în ușă. Doamna Henniker a sărit ca înțepată de-o viespe și s-a repezit afară, pe coridor. Grupați în jurul patului cu rotile (tablou vivant), așteptam cu toții să se întoarcă. N-a trebuit să așteptăm prea mult. Doamna Henniker a revenit în fugă și a strigat:

— Repede, poliția!

S-a iscat dintr-o dată o confuzie de nedescris. Într-o panică totală, fetele s-au răspândit care-ncotro, ca niște iepuri la auzul unei împușcături. S-au deschis ferestrele, se descuiau uși, cele care dormitau erau avertizate să se grăbească. Cei din casă se revărsau în toate direcțiile. M-am trezit în lumina anemică a stelelor, fugind împreună cu Pulley și Caradoc de-a lungul dunelor. Mașina noastră dispăruse. Lumina slabă a unor lămpi de poziție indica totuși posibila prezență a unei mașini. Ajunși suficient de departe de casă, ne-am trântit gâfâind într-un șanț, în așteptarea evenimentelor viitoare. Mai târziu totul s-a dovedit a fi fost o neînțelegere. Era vorba doar de doi marinari care veniseră să-și ia prietenul, matelotul care zăcea în casă. Noi însă ne simțeam ca niște școlari speriați. Zăceam acolo printre bulbii de ceapă de mare ascultând oftatul valurilor. Caradoc și-a consacrat o parte din gânduri clovnului care-și continua somnul. Apoi, o dată cu scăderea tensiunii, Marele Han s-a întors pe spate. Asta a însemnat și o schimbare a direcției gândurilor sale. Probabil că șoferul Hippolytei s-a retras pe undeva, ca să nu încalce în vreun fel legea și să-i compromită astfel reputația. Se va întoarce, prietenii mei erau siguri de asta. Căscam și mestecam tutun. În timpul ăsta Caradoc s-a concentrat asupra altor și altor subiecte, deși doar el și Pulley erau *au courant*. Prin fața ochilor mi se perindau imagini vagi ale întâmplărilor, ceva despre Hippolyta care și-a ruinat viața din prea multă dragoste, din cauza legăturii de-o viață cu Graphos

— Și ce naiba crede ea că vom realiza dacă o să țin o predică pe Munte, dacă vorbesc la Acropole?

Nimănui nu-i păsa de părerile savanților. Graphos ar putea salva ceva, dar cariera sa era aproape de ruină. Avusese câteva depresii nervoase și era virtual incapabil să-și conducă partidul, chiar dacă o să cadă guvernul, așa cum erau prevestirile pentru la iarnă. Surzenia lui Graphos avansa, asta era problema.

Iată deci ceva ce mă interesa.

— Vă puteți imagina o soartă mai tristă pentru un politician educat în spiritul expunerilor retorice? Nu-i de mirare că e terminat.

— Ziceai că-i surd? am întrebat.

Surd! Îndrăgisem cuvântul și-l repetam plin de tandrețe. Devenise un cuvânt foarte frumos pentru urechile mele.

— Și mai trebuie să predic pe Munte, repeta Caradoc, dezgustat. Ceva care să-i impresioneze pe surzi, ceva plin de iubire plângăcioasă și de urări de care mă doare în fund. Ce să spun... Ca și cum asta ar putea preveni răul final.

— Care rău? am întrebat; mi se părea că de zile întregi nu făcusem nimic altceva decât să pun întrebări la care nimeni nu putea și nu voia să-mi răspundă.

Caradoc mi-a răspuns mânios:

— De unde să știu? Eu sunt doar arhitect.

Pe drum au apărut niște lumini. Era mașina Hippolytei. I-am făcut semn și ne-am grăbit să urcăm.

Aici undeva continuitatea e tulburată din nou. Întrerupere, dispersare.

— Am fost fructul unei căsătorii mixte, spuse Caradoc, în timp ce cina la „Chez Vivi" cu un grup de mitocani lustruiți, mari iubitori de bani. (Râzând până când i-a căzut floarea de la butonieră în paharul cu vin.) Trebuie să muncim întru prea-fericirea puținilor aleși.

Îmi încredințasem deja perlele mele orientale Hippolytei, grijii pe care i-o purta lui Graphos. Asupra acestui interval de timp domnește un fel de personificarografie ciudată. De exemplu, ajuns prea devreme, am așteptat în grădina cu trandafiri, în timp ce Hippolyta îl conducea pe Graphos la mașină. Pe Graphos îl văzusem în fotografiile din ziare. Îl mai zăream în vreo mașină ar-

gîntie salutând, de pe bancheta din spate, mulțimea. Nu știam nimic de piciorul mai scurt, diform; acum, în timp ce veneau pe cărare, braț la braț, am auzit mersul târșâit, sincopat și mi-am dat seama că purta pe umeri poveri mai mari decât surzenia lui progresivă. Cravatele argintii, importate din Germania, îi scoteau în evidență părul cărunt și capul îngust, de gândac, cu ochi inexpresivi, melancolici. Pe undeva, în ciuda rafinamentului, emana din el apatia la care te aduc bogățiile nesfârșite. Într-un vechi poem grec, un poem despre un îndrăgostit, am întâlnit exact tipul de iubire pătimașă pe care o stârnise:

Nimic la el nu-i farmec nou,
Mersul, un dans unduitor de coapse
Excrementele, tort dulce, cu susan,
De scuipă, mere scuipă.

Intuiția e un handicap sigur când e vorba de iubire. (Rivalul l-a doborât pe loc, cu o săgeată). Pe peretele closetului, cineva notase cele trei stadii ale vieții. Formula clasică:

saţietate
hybris
ate

— Pericolul care-l pândește pe Graphos e că a început să gândească despre sine la persoana a treia singular, spuse Hippolyta tristă.

Asta, însă, se întâmpla mult mai târziu. Toate datele astea vibrează acum pe ecranele computerizate ale lui Abel, apar apoi într-un unghi potrivit.

Experimentul cu vocea lui Caradoc a fost, la rândul său, reușit; în mijlocul sunetelor neclare, în murmurul general al conversației, apărea un mic fragment în care erau proslăvite farmecele Fatmei. Îl ascultă grozav de amuzată. După mult, mult timp am descoperit fragmentul undeva prin bagaje și l-am introdus în A.

„Poate că nu e pentru toți o zeiță", începe Caradoc, scuzându-se oarecum, „deși după trăsături e evident de origine nobilă. Era o victimă a infibulării rituale. Mai târziu, doctorii albanezi i-au cusut himenul cu un fir de o grosime apreciabilă, ca să poată contracta o căsătorie onorabilă. Nici o mirare că, după o lungă și arzătoare

lună de miere, soțul i s-a aruncat de pe o stâncă. În zelul lor doctorii utilizaseră din greșeală corzi de chitară. Când își desfăcea picioarele producea arpegii întregi. După ce și-a revenit, soțul a trimis-o înapoi la părinți. I-a făcut o gaură în rochie, semnul că nu e virgină. Litigiul în această problemă mai continuă încă și azi, cu siguranță. Dar, între timp, ce să facă Fatma? S-a dedat plăcerilor vinovate, ca multe alte fete. La procesiunile doamnei Henniker purta, împăcată cu sine și plină de strălucire, falusul din piele, sacrul *olisbos*. Să nu uităm că astfel de părți ale corpului erau pentru greci *aidoion:* „inspiratoare de veneratie divină". În greaca veche nu există nici un cuvânt pentru castitate. Alarmați și puțin perverși, preoții creștini au inventat *agneia*. Dar, Dumnezeu să vă binecuvânteze, nici până azi, Fatma n-a auzit de asta. Când o să moară Fatma, chipul ei va bântui prin tavernele Atenei, mormântul ei de la Duna va fi acoperit cu lauri, pentru că Fatma își va fi câștigat pentru timpurile viitoare, titlul de *noblissima meretrix*. Biologia va trebui îmbrâncită ca să i se facă lot Fatmei".

Restul s-a risipit printre alte conversații, ca niște păsări care-și iau zborul la o bătaie din palme. Mai rămâne ceva vag, probabil ceva în legătură cu bordelul din Pireu, unde continuă să supraviețuiască urme din războjul Atenei: Damasandra, adică „zdrobitoarea de bărbați", sau „anșoa", cum li se spune fetelor cu ochi holbați, mici și subțiri, numai piele și os. Și lumea Iolanthei, o lume morală descinsă din timpuri nu mai puțin străvechi Plasturi cu alb de plumb, meniți să ascundă șancrele, obrajii pătați cu zeama dudelor, părul cenușiu de atâta pudră, niște umbre palide, nereușite, de măslini în bătaia vântului. Lydienii le distrugeau femeilor ovarele și le biciuiau în sunete de flaut. Apoi ceara cu care se depilau, luptând disperate împotriva bătrâneții. Sunete inconfundabile de șopot de fântână și lichidul care curge încet din plosca de piele. În sfârșit, lumea cască și C. recită o poezie intitulată „Origene al speciilor":

Odat-un neofit scârbit
De Domnul părăsit, scopit
Voia lumină, dor deplin
Și s-a ales doar c-un suspin.

Undeva trebuie găsit un loc și pentru vorbele pe care le risipea Koepgen — caietele sale de însemnări erau

întotdeauna pe-aproape, nu s-a vărsat nici o picătură. Mărturii ale unei seri oarecare în Plaka, sub acoperământul de viță, când miaună mandolinele:

— Ia-ți, mai întâi, vinul; stoarce-ți în el apoi, strop cu strop, sământa vie. Bea-l, și vei completa astfel iconografia unui suflet ce-și este propriul vrăjmaș. Aici, sub coviltirul înstelat, umile carafe din tablă pot aduce, pentru un timp, împăcarea.

În continuare vocea se pierde printre sunetele muzicii, dar din loc în loc, la fel ca sclipirea unei bucăți de mică în piatra cenușie, urechea surprinde un gând coerent: „Ați observat că în clipa morții, omul inspiră aerul prin ambele nări?"

Simptomele evidente de anxietate, creștere a pulsului, intemperanță, lipsă de coordonare motorie (carafa de vin vărsată, florile risipite, vaza spartă) implică pierderea reflexelor dobândite în cursul primului an de viață. Iolanthe nu-i cu nimic vinovată. Doarme ca o șoricioaică văduvă, (i-au intrat fire de păr în gură) cu unghiile negre răsfirate pe pernă ca niște amprente grotești. Corpuri care duhnesc a transpirație.

Tot aici undeva, printre fragmentele disparate recuperate din înregistrări vechi, Abel dispune de germenele plasmatic al vocii Hippolytei, vivace și ezitantă, curgând ca un izvor ce-și croiește drum prin albia secată a unui fluviu. Ieșit din mâinile coaforului, părul negru, parfumat, pare a fi cărbune, sculptat și lustruit — sau cerneală chinezească, ce-și păstrează strălucirea și în întuneric. Se plimbă goală pe balcon, într-o uitare de sine completă. Își caută cheile de la mașină. Apoi el pleacă, fără să arunce vreo privire înapoi și ea pășește desculță pe cărarea din grădină, merge spre capela bizantină să consulte ochii draconici ai icoanelor și zâmbetul plin de reproș al Sfintei Barbara. Aici, aprinde luminile și murmură rugăciunile tradiționale.

Gândul că în toată această perioadă, când încă n-o cunoșteam, Benedicta îmi era tot mai aproape, nu va înceta niciodată să mă uimească: aluneca în jos, pe Dunărea cea puternică al cărei izvor se ivește stingherit dintr-o mică deschizătură din zidul ce împrejmuiește vreun castel german. Legănată de vocile Nibelungilor, Benedicta zărește ruinele măreților castele și meditează la imaginea lor, reflectată de unduirile apelor. Copacii se arcuiesc deasupra unui orășel german, apoi Viena, Buda-

pesta, Belgrad și, mereu la vale, prin Porțile de Fier, pentru a iscodi dintr-un vaporaș românesc, subțire ca o țigară, țărmul bulgar al Mării Negre; și, mai departe, spre Bosfor și în Polis, unde o aștepta caligrafia întortocheată a moscheelor și a turlelor de biserică. Pe ea și pe Caradoc.

Excursia fusese aranjată de firmă; tinerele văduve trebuiesc ajutate să uite.

Din loc în loc, te pierdeai printre coloane, în mijlocul efluviilor de rozmarin și lămâiță. Nu sufla nici o briză. Soarele își terminase impresionantul travaliu și plonja în întuneric. Golful Saronic violet, Hymettus topaz, bronz liliachiu statuile de marmură. Seara vestea prospețimea din miez de noapte și de mai târziu. Eram adunați aici, la capătul de nord al Parthenonului, cam două sute de oameni. *Tenue de ville,* costume închise, rochii de gală. Părea un public suficient de reprezentativ pentru o conferință — membri ai Academiei și ai Societății de Științe, profesori și alte lepădături de aceeași speță. În aerul răcoros, erau toți relaxați și neprotocolari, aveau o mină degajată, chiar veselă. Cu excepția Hippolytei care, într-o cumplită stare de nervi, înghițea, una după alta, cașetele de valeriană. Pe terasa de la cea mai mare înălțime fusese așezat printre coloane un pupitru echipat cu o lampă. De aici urma Caradoc să-și țină conferința. Dispunerea generală a scaunelor pentru public sugera o neglijență plăcută. Erau răspândite în pâlcuri printre sfărâmăturile de piatră. O ambianță plină de promisiuni — cel puțin așa credeam. Fără îndoială, locul însuși era răspunzător de ceea ce simțeam. Cine poate vedea blestematul de Parthenon în amurg, fără să simtă nevoia să-l cuprindă cu brațele? Mai ales când, cu promisiunea unui răsărit de lună târziu, se lasă, aurie, noaptea, iar jos pe pante tresare, năucită, câte o libelulă și bufnițele își încep chemările.

Dedesubtul parapetelor licărea o colecție feerică de pietre prețioase: noaptea ateniană. Se răsturnase o cutie cu bijuterii. Colinele golașe făceau penitențe în jurul nostru, ne învăluiau cu o cupolă de liniște încordată. Da, dar ce se întâmplă cu cel ce urma să ne vorbească?

— N-am dat de el toată ziua. A ieșit cu Sipple și au băut din greu. Au fost văzuți pe biciclete azi după-amiază, se clătinau serios. Am scotocit peste tot. Dacă nu vine în următoarele cinci minute va trebui să anulez

totul. Imaginează-ți cât vor fi femeile de încântate să mă vadă în halul ăsta de umilită.

Am apucat-o de braț și am încercat s-o calmez. Tremura, însă, în egală măsură nerăbdătoare și furioasă. E adevărat că în rândurile publicului începuse să se facă simțită o ușoară agitație. Conversațiile începuseră să lâncezească, erau tot mai fragmentate. Femeile își făcuseră reciproc inventarul toaletelor și se plictiseau.

— Dați-i timp, am zis, a patra oară. (Oamenii începuseră să tușească și să se foiască în scaune.)

În acel moment, dintre coloanele mai îndepărtate, și-a făcut apariția o formă nedefinită. Venea spre noi pășind încet, apăsat. La început părea silueta vagă a unui bărbat, treptat, pe măsură ce se apropia, imaginea devenea clară. Ținea în mâna stângă ceva ce părea a fi o sticlă. În timp ce înainta cu capul plecat și cu un mers tărăgănat și nesigur, părea cufundat în cea mai adâncă meditație.

— E Caradoc, șuieră printre dinți Hippolyte. O Doamne! Și a uitat total de conferință.

Într-adevăr, asta nu era greu de ghicit, judecând după expresiile pe care le lua succesiv fața lui Caradoc, o față nobilă, în ciuda unor neregularități ale trăsăturilor. Era fața cuiva care se întreabă cu disperare ce naiba caută în acel loc, în acel moment. Privea spre pupitru cu o uimire crescândă, apoi se uita la grupul adunat în fața sa.

— Ei, să fiu al dracului, spuse, destul de tare.

În acel moment, în disperarea sa, Hippolyte a salvat situația. A început să aplaude. S-au luat toți după ea și ropotul de aplauze păru să atingă o coardă în zonele adânci ale memoriei vorbitorului. S-a încruntat, și-a supt dinții, în timp ce-și explora amintirile trecătoare și încerca să le ordoneze. Aplauzele exaltate au crescut în intensitate și, încet, încet, în mintea lui a început să mijească înțelegerea. Erau pentru el, s-au adunat pentru el! Da, de fapt era ceva cu o conferință. Un zâmbet larg i-a luminat trăsăturile eroice.

— Sigur, conferința, zise, evident ușurat și, fără să-și trădeze prea mult nesiguranța, așeză sticla jos pe terasă, lângă el.

Era imposibil să ne dăm seama dacă și pentru restul publicului arăta la fel de beat cum îl credeam noi. Probabil că nu-l cunoșteau suficient de bine ca să descopere

în atitudinea sa mai mult decât o ostentație necesară — nonșalanța unui mare savant străin. Mai mult, coama sa încălcită și hainele mototolite păreau, ciudat, să se potrivească cu locul. Dintre coloane apăruse un înțelept, un profet — purtătorul oracolelor? O undă de interes a străbătut audiența. Cu simțul lor infailibil când era vorba de oratoria dramatică, grecii credeau probabil că intrarea fusese plănuită să corespundă cu tonul omului care urma să vorbească despre cel mai misterios dintre monumentele antice. Ar fi fost bine ca, măcar acum, în ultimul moment, să-și amintească ce voia să le spună. Trebuie că undeva, la limita subconștientului gândul conferinței îl măcinase toată ziua. Dar dacă n-a pregătit nimic? Hippolyta tremura ca o frunză-n vânt. Mâinile noastre s-au înlănțuit. Eram alături în momentul de panică. L-am văzut înaintând câțiva pași și apucând energic pupitrul, cu gestul unui dentist gata să extragă un molar. Cu sprâncenele încruntate, arunca priviri bovine în jur. Apoi, cu un gest scurt, a ridicat mâna și aplauzele s-au potolit.

— Toată ziua, zise pe un ton răgușit, profetic, m-am retras în meditație, întrebându-mă ce-am să vă spun despre ele în seara asta. Făcu un gest cu brațul, arătând spre coloanele din spate. Hippo răsuflă ușurată:

— Încă mai rezistă.

Neîndoielnic. Cuvântarea era umflată, dar clară și răspicată.

— Mă întrebam, continuă cu același ton pătrunzător, cât de departe pot îndrăzni să merg cu dezvăluirile.

Găsise inconștient o stratagemă splendidă de deschidere. Nuanța de mister, de ocult, se potrivea de minune cu ambianța. Publicul a început să se agite, plin de interes. Caradoc și-a scuturat capul și și-a lăsat bărbia să-i cadă pe piept, într-un lung moment de meditație. Nouă, prietenilor săi, ne era teamă că era o poziție care-o să-l facă să înceapă să moțăie. Îi făceam însă o nedreptate. La timpul potrivit și-a mai ridicat o dată coama și, cu un sughiț care a trecut neobservat, a continuat în aceeași manieră oraculară:

— Timpul trebuie să ne insufle întreaga grandoare a mărturiilor aflate în jurul nostru. Cine au fost, în primul rând, cine au fost strămoșii noștri? Cine? Și cum au reușit să pună în valoare potențialul ascuns în ideile omului despre frumos, să facă abstracție de istorie, să

scurteze eternitatea? Probabil prin rugăciune — dar dacă e așa, către cine, la ce? Și-a lins buzele satisfăcut și a străfulgerat din priviri asistența.

M-am trezit cu un ghiont de la Hippolyta.

— Vorbește bine, șopti ea. Dar cea mai mare parte dintre ei nu știu engleza și nu-și dau seama că nu spune nimic. Tonul însă e perfect, nu-i așa?

Era. Mi se părea evident că încerca și reușea cu destul de mult succes să treacă peste starea în care se afla. Dacă și-ar putea menține același ton profetic, ceea ce spunea nici n-ar mai fi contat de fapt.

Ni s-au umplut inimile de speranță.

— Oricine poate să construiască, să pună piatră peste piatră, dar cine poate realiza gigantica impersonalitate a unei arte ca aceasta? Cumpănirea rece a acelei indiferențe clasice care apare doar atunci când nu-ți mai pasă. Problema e aceeași și în epoca noastră, dar reacțiile noastre s-au schimbat. Noi am încercat să purificăm intuiția cu ajutorul rațiunii și cu tehnica ce se naște din ea. N-am reușit — o arată construcțiile noastre. Și totuși, suntem încă aici, încă plini de elan, încercăm. Ne tragem din aceste străvechi rădăcini din marmoră. Nu ne-au renegat încă. Progenituri egoiste și indiferente ale materiei ne așteaptă în continuare, da, da; forma lor e fructul de marmură, figura eroică a fiecărei epoci. Monumentele sunt mărturii ale timpului lor, semnifică destinul, doctrinele, predispozițiile fiecărei epoci, fiecărui individ, fiecărui loc, fiecărei substanțe. Noi trăim însă într-o epocă a fragmentelor, ne lipsește o adevărată idee cosmologică despre sentimente și despre puterea lor. Ce putem face? Înaintăm anevoios, improvizăm, ezităm. Orice construcție e o limbă, o limbă care dezvăluie totul. Nu poate trișa.

— Singurul necaz, îmi șopti din nou Hippolyta, e că nimic din tot ce spune nu mi-e de vreun folos. Bolboroseală neroadă, lua-l-ar dracu'!

— Nu-i nimic. Cel puțin e aici.

Caradoc devenea tot mai sigur de sine. Fără ca nimeni să observe, își recuperase cu o mișcare îndemânatică sticla. A așezat-o pe pupitru, în fața sa. Îi arunca, din când în când, o privire afectuoasă. Părea să-i insufle curaj. Își continuă discursul, pe care-l însoțea acum cu gesturile de rigoare, foarte expresive.

— Ce pot să vă spun despre el, despre omul acesta, despre acei oameni care au conceput şi-au ridicat acest monument? În esenţă, totul. Ba mai mult, tot ceea ce voi ştiţi foarte bine, deşi, probabil fără să vă daţi seama. Pentru că toţi am trăit o vreme în pântece. Toţi am fost odată locuitori ai preistoriei, toţi ne-am zvârcolit acolo, ca să ieşim apoi în aşa-zisa lume. Vă pot da autobiografia acestui monument pentru că începe cu propria mea naştere; vă pot oferi arborele său genealogic. Asta pentru că vi-l dau, de fapt, pe al meu.

— Trebuie să admitem că, în primele douăzeci şi patru de ore după naştere se produce o reorganizare totală a creaturii de care vorbim. Devine animal de uscat, după ce fusese unul acvatic. Nu se poate imagina o transformare mai radicală, mai completă, mai drastică a crisalidei în fluture. Pielea, de exemplu, se transformă dintr-un organ intern, încapsulat, într-unul extern, expus atmosferei, aerului aspru cu care intră în contact. Corpul micuţului martir trebuie să facă faţă şocului teribil provocat de temperatura exterioară. Lumina şi sunetul îi străpung, ca nişte burghie, ochii şi urechile. Nu-i de mirare că am scos un urlet. (La acest punct, Caradoc scoase un urlet scurt, dar care-ţi îngheţa sângele în vine).

— Apoi, ca să-mi continuu ideea, copilul trebuie să-şi furnizeze singur necesarul de oxigen, ca un explorator. Asta-i *libertate?* Factorii care stimulau funcţionarea fragilului mecanism erau şi ei teribil de agasanţi — mici îngurgitări de monoxid de carbon şi inevitabila hipoxie. Auu! Vă mai miraţi că singura mea dorinţă era să mă refugiez, nici măcar în punga protectoare a mamei, ci de-a dreptul în testiculele maimuţei primitive care-l alesese ca agent pe taică-meu. Pot să vă spun că numitul Caradoc nu găsea nimic de râs în tot ce se-ntâmpla. Centrul meu respirator se chinuia să-şi facă datoria. Zăceam pe lespedea de marmoră, lespedea mortuară a vieţii mele nemuritoare — ţeapăn ca un calcan într-o tigaie. Era prea mult. Şi nu era totul. Peste câteva ore aveam să fiu supus unei reorganizări şi mai drastice. Întregul meu sistem cardiovascular, atât de armonios şi echilibrat constituit în stadiul socialist din pântece, a trebuit să treacă de la pulsaţiile surde dar atât de generoase, ale respiraţiei placentare, la o nouă ordine a lucrurilor — un sistem total diferit. Sursa primară, de fapt singura sursă de oxigen, urmau să fie, de

acum încolo, propriii mei plămâni. Gândiți-vă la asta și fie-vă milă de copilul care se cutremura înfiorat. (Aici, vorbitorul trase o duşcă scurtă din sticlă, ca pentru a-și căuta căldură și consolare. Se cutremură înfiorat, copleșit de amintiri.)

— La naștere centrii de reglare ai căldurii sunt îngrozitor de imaturi. Rodajul mecanismelor durează săptămâni de-a rândul. La naștere, așa cum am mai spus, se produce o cădere de temperatură dezastruoasă, dar lipsesc dinții care să clănțăne. Trebuie să depășești situația și eu, într-un fel, eu am reușit. Am atins stadiul poichilotermic — temperaturile variau ca reacție la temperatura din exterior. Când pomenea cuvântul, doctorul era extaziat. Poichilotermie! Mi-a vârât în anus un dinamometru și-a început să înregistreze impulsurile. Bătea ritmul cu degetul. Eu, însă, doream să mă retrag din această luptă inegală, să-mi ridic pensia și să părăsesc ringul. Nu vă ascund că exersasem înghițitul încă din timpul perioadei *in utero*. Existaseră, de asemenea, câteva mișcări anemice ale tractului intestinal — mai mult un simulacru de mișcare. Înțelegeam la fel de mult din tot ce se întâmpla ca și recrutul care meditează la ce se ascunde în spatele unor exerciții intense cu arma; chiar mai puțin, aș zice, mult mai puțin. El poate ghici dar eu, cum pot eu să-mi ghicesc viitorul?

— Bineînțeles, apăruseră niște mișcări caracteristice suptului. Înainte de a exista ceva de supt, ca să zic așa. Ah, sfârcul, când a apărut sfârcul — ce inexprimabilă ușurare! Ce recompensă primeam pentru că mă predasem!

— Dragi prieteni, dacă vrem să ne gândim serios la Parthenon, e esențial să știm totul. La naștere interiorul unui sugar e steril, dar, câteva ore mai târziu... ei bine, e deja plin de toți microbii care fac viața printre contemporanii noștri muritori de netrăit. Așa cum vă puteți imagina, toate astea erau cât se poate de dezagreabile și, cu ce aveam, ceva din corzile vocale, mi-am exprimat clar nemulțumirea. Între timp, oricum, pielea începuse să influențeze prin evaporare echilibrul lichidelor. Dar povestea era cam precară — sistemul capilar e foarte predispus la dilatație și contracție. Și totuși îmi continuam drumul, deși nu o făceam conștient, în conformitate cu propria-mi voință, ci îndemnat de eul meu biologic. Încet, respirația a început să se stabili-

zeze. Dar, ce încet crește în copilărie presiunea sangvină sistolică! Pulsul, atât de înalt la naștere, coboară încet la pulsația medie de șaptezeci și două de bătăi pe minut a adultului. Între timp, însă, în mine se dezvolta un sistem enzimatic care urma să digere diversele substanțe chimice pe care va trebui să le ingerez ca să mențin unitatea dintre corp și moluscă. Ce încetineală! Mă refer la evoluția membranei protectoare, menită să filtreze cum se cuvine proteinele. La naștere, elementele tractului intestinal acționează în chip de obstacol, o barieră foarte proastă, care permite absorbția în circuitul sanguin, a unor proteine complexe nedigerate. O posibilă explicație pentru alergiile de mai târziu! Până în ziua de azi nu pot să văd nici un rac dacă nu e mai întâi marinat și cufundat în whisky. Mă gândesc, cu durere, și la puterea de filtrare și concentrare a rinichilor, absolut nedezvoltată la naștere.

— Până și în a douăzeci și șasea săptămână după fatalul eveniment mă mai luptam cu trecerea la un tip total diferit de hemoglobină. Știți, respirația mea era, de departe, mai mult diafragmatică decât intercostală. Am răbdat. Și nu m-am ales niciodată cu nimic. Bineînțeles, *in utero,* existase un fel de tonus muscular. N-o spun ca să mă laud, e ceva firesc. La naștere copilul posedă o hipertonicitate musculară care dispare treptat. Mi s-a întâmplat și mie. N-am de gând să mai lungesc discuția cu alte deprinderi pe care trebuia să le dobândesc ca să pot spera să trăiesc și să construiesc orașe sau temple: controlul intestinelor, înțărcatul, ingurgitatul hranei. Am trecut prin toate fazele, până când, înainte de pubertate, s-a stabilizat homeostazia fiziologică. După multe sforțări, mușcatul și mestecatul înlocuiseră suptul. Dinții, care încep să apară după șase luni de la naștere, ating treptat mărimea normală a danturii de lapte pe la vârsta de doi ani. Pe atunci, bineînțeles, maică-mea purta deja semnele personalității mele. În repetate rânduri, mameloanele i se inflamaseră din cauza mușcăturilor mele.

— Aș adăuga aici că, pe când am reușit să rostesc primul cuvânt, absolvisem deja școala copleșitoare a grijii materne, mă impregnasem — din vocea ei, din gustul, mirosul, tăcerile ei — cu o atitudine culturală care m-a marcat integral. Mi-a trebuit o jumătate de secol sau mai mult ca s-o modific, s-o obiectivez. Era o atitu-

dine culturală derivată din fiecare părticică a propriei ei anxietăți, a preferințelor, prejudecăților morale și mentale ale mamei. Am fost supus parcă unui masaj spiritual, bombardat de unde care-mi transmiteau totul. N-aveau nimic comun cu activitatea cerebrală. Prelucrat, turnat într-o formă deci, și cu clasicul penis în erecție, am apărut zburdalnic pe scenă, să-mi joc rolul — un rol remarcabil, de înaltă ținută — într-o șaradă. Participăm cu toții și credem că suntem liberi. „Femeie, am strigat în bătaie de joc, ce-am eu cu tine?" Nu era nevoie să-mi răspundă. În cele câteva luni de dependență, într-o intimitate de alcov, a avut loc modelarea mea. Mi s-a aplicat o pecete, o ștampilă care probabil nu se va șterge niciodată. Tot ceea ce mă caracterizează — aspectul neglijent, stângăcia, mersul greoi, propensiunea pentru băuturile tari — se datorează mamei. Sădise în mine reacțiile la felul ei de-a fi. Prea mult mă lăsa să stau singur, să plâng, în timp ce era plecată. Cum pot să-i mulțumesc? Toate orașele mele au fost construite după chipul și asemănarea ei. Nu au mai mult de cele patru porți, necesare să simbolizeze integrarea. Seria de patru a conflictelor rezolvate, chiar dacă e mai greu să construiești într-un dreptunghi decât în revărsarea nestingherită a unei curbe sau a unei elipse.

— Și totuși, odată ajuns aici, după atâta luptă, pot spune oare, că am reușit? Ce înseamnă educația adolescentului, chiar și educația adultului, în comparație cu școala primară, școala sentimentelor, cea care maculează cu urmele labelor sale mințile noastre și, nu mai puțin, marmura ce o supunem modelării. În înțelesul obișnuit, noțiunea de educație este, cu siguranță, un nonsens. Sau poate să fi denumit cândva un fel de antrenament psihic menit să aducă eliberarea din lanțuri, din închisoarea biologică în care toate mamele își visează fiii în chip de baionete sexuale și îi încurajează în acest sens, în timp ce toți tații văd în fiicele lor prelungiri, pline de rod, ale consoartelor. Și totuși, baionetele sfârșesc în luptă, în morminte adânci — uitați-vă în jur; iar femeile, văduve îndoliate, își ascund satisfacția în dosul rochiilor croite ca să stârnească poftele deșănțate.

— Plăsmuit printr-un gest de insolență fără margini, fragil și lăsat în voia sorții potrivnice, omul acesta, mereu în umbra mamei, s-a ridicat în două picioare și a construit teribilul vis în piatră. N-a îndrăznit să se gân-

deasca la existența unei alte umbre, o umbră neînlănțuită: sufletul. Un placebo care dă roade. O primă concepție despre sufletul celor morți presupunea o continuare subpământeană a vieții de pe pământ și a condus, inevitabil, la construirea primelor morminte... în Epoca de piatră legau cadavrele. Înseamnă că le voiau atașate pe veci de un singur lăcaș, de o casă. Prima casă, mormântul, a devenit învelișul exterior pentru sufletul care a murit, așa cum prima casă propriu-zisă (cu ferestre respirând ca plămânii) era un înveliș pentru om. Corpul mamei fusese el însuși un înveliș care adăpostea embrionul legănat de apă. De la toate astea la templu — ce salt imaginativ! Omul își rupe în zbor legătura cu lumea subpământeană; apare, în sfârșit, un acoperământ și-o arcă pentru cei nemuritori, pentru cei înzestrați cu har divin.

— Într-un fel, omul meu reușea, pentru o clipă, accesul la nașterea ideii, sfărâma legătura incestuoasă. Ura! ați putea spune; Ura!. A scăpa de lumea subpământeană e, însă, un lucru, iar a te confrunta cu propria-ți dispariție (fără ca mămica să fie acolo să te ajute) e complet altceva. Mormântul său devine ambarcațiunea care-l poartă peste apele întunecate ale lumii de dincolo. Biet embrion, ce pretenții de gigant! Clipa revelației trece, pentru a reveni mereu, dispare și e recâștigată. Un joc etern. Cenotafurile bietului gigant cad în ruină, așa cum s-a întâmplat cu cel de aici.

— Moștenirea — nu poți s-o porți cu tine mereu, dar nu poți nici să te eliberezei total de ea. Apare marea, istorica dilemă. Simțul său artistic trebuia să rămână credincios morfologiei a ceea ce știa deja, ceea ce experimentase tactil și faptic.

Oricât de mult trecut, prezent sau viitor ar fi inclus, proporțiile viziunii sale trebuiau să se păstreze umane. Rodul acestei lupte îl aveți aici, în proiectul săpat în piatră, o dilemă doar parțial rezolvată. Vitruvius ne-a spus povestea. Cum Ion, pe când punea bazele celor treisprezece colonii din Icaria, a descoperit că pe imigranți începea să-i trădeze memoria, nu-și mai aminteau nimic cu precizie. Lucrătorii însărcinați cu ridicarea noilor temple și-au dat seama că au uitat măsurile celor din vechime, pe care voiau să-i imite. În timp ce dezbăteau cum să construiască niște coloane grațioase și în același timp solide, le-a venit ideea să măsoare laba

piciorului uman și să compare rezultatul cu înălțimea corpului. Descoperind că un picior măsura, în medie, o șesime din înălțime, au aplicat relația la coloana lor, construind diametrul de la bază la o dimensiune care reprezenta o șesime din înălțimea totală, inclusiv capitelul. În construcția templelor, coloana dorică a început să imite și să reprezinte proporțiile și frumusețea compactă a corpului masculin. Femeia, parte indispensabilă a întregului, avea să-și aibă și ea rolul său. Autorul nostru ne spune că, atunci când au avut de înfruntat problemele ridicate de templul Dianei, constructorii s-au gândit la ceva care să poată simboliza suplețea delicată a formelor feminine. Diametrul urma deci să reprezinte doar o optime din lungime, pentru că se măsurase o talpă mai fină, feminină. În capitel au introdus spirale care atârnau la dreapta și la stânga, asemănător unor bucle artificiale; au gravat pe frunte volute și mănunchiuri de fructe reprezentând șuvițele de păr, iar pe lungimea coloanei au fost săpate șanțuri discrete asemănătoare faldurilor veșmântului femeiesc. Astfel, cele două stiluri ale coloanelor reprezentau un nud masculin și o femeie înveșmântată. Cele două măsuri n-au supraviețuit pentru că artiștii de mai târziu, cu gusturi mai rafinate, au preferat coloane mai puțin masive (sau femei mai înalte?) și au fixat înălțimea coloanei dorice astfel încât să reprezinte de șapte ori diametrul mediu: la rândul ei, coloana ionică avea de nouă ori diametrul mediu.

— Cum să-ți interzici elucidarea realității — aceasta e problema. Cum să reaprinzi miracolul geometriei umane — iată fondul problemei. Nu, vina noastră nu e nici în știința mai rafinată, nici în ingineria mai adevărată. Sărăcirea spiritului. Iată ce simt că ne reproșează marmura, iată greșeala noastră fatală. Ne facem vinovați de viziunea noastră vlăguită și nu de mijloacele la care am apelat. Și totuși... În ce măsură erau conștienți de ceea ce fac? Simțeau, oare, ca și noi, fatala imperfecțiune, vedeau oare, cum în timp ce construiau, se insinua în fundațiile lor ruina? N-o să știm niciodată răspunsul — e prea târziu. Dar, ca și ei, am fost poate trimiși aici să încercăm să lărgim infinitul. Altfel, de ce-am citi atâtea în boțul de marmură sfărâmată? Știința noastră e moașa stearpă a materiei — putem oare s-o facem să rodească?

— Dar, veți întreba, cum stăm cu omul de fiecare zi? Cum își clădește adăpost? Nu e greu să observăm că locuința sa poartă, chiar și în formele de cea mai strictă utilitate, sigiliul narcisismului ascuns care-i domină imaginația. Capul, stomacul, pieptul. Camera de zi, dormitorul, bucătăria. N-am să mă refer pe larg la ele. Sunt acolo toate orificiile. M-aș referi mai curând la oraș, la orășelul a cărui formă poate întruchipa, în egală măsură, comerțul și venerația divină. În acest caz Vitruvius, de comun acord cu toate părerile clasice, descrie ombilicul ca punct central al corpului uman. În ceea ce mă privește, ca unul care și-a făcut cu bine datoria de câte ori s-a ivit cea mai mică ocazie, mă simt atras mai mult de argumentele conform cărora *adevăratul* centru îl formează organele genitale. Am întâlnit acest argument o singură dată, și, chiar și atunci, într-un text corupt — la Varro! Era, probabil, doar o problemă de politică a Romei, o încercare de a înlătura omphalos-ul delphic din postura de adevărat centru al lumii. Ar fi ceva foarte roman, foarte subtil: o încercare de înlăturare a principiului matriarhal, adânc înrădăcinat, pentru a înscăuna o lege a tatălui, un mijloc de întărire a puterii statului. Să zicem că-i așa. Acum, să deliberăm puțin asupra orașului însuși.

— Vă amintiți ritul care preceda construirea unui oraș? Îl practicau mai ales națiunile mediteraneene. Orașul era fondat în jurul unui centru marcat în prealabil, așa numitul *mundus*. În mijloc se săpa o groapă circulară în care se turnau fructele și diversele daruri care însoțeau sfințirea locului. Apoi, în jurul lui *mundus*, centru ritual al lucrărilor pământului, se trasa o linie circulară care marca hotarele orașului. Groapa propriu-zisă, sau *fossa* — pe fundul ei erau *dis manibus*, ofrandele sacre oferite celor morți și zeilor subpământeni — era umplută și închisă cu o piatră rotundă, *lapis manalis*. Observați cum se încheagă legătura dintre cele două idei — *urbs* și *mundus*?

— Urmau apoi alte elemente, provenite probabil din vechi complexe, pe jumătate uitate. De exemplu, jertfa, fără de care orice construcție s-ar nărui. Se fac și azi jertfe rituale. Pe drumul spre casă, uitați-vă la clădirea, în construcție, a noii săli de sport din Pancrati. Chiar astăzi lucrătorii au sacrificat un cocoș și au mânjit cu sânge stâlpii de susținere. Sau, și mai la îndemână. Ca-

riatidele de colo... Un exemplu grăitor de sacrificiu ritual. Dacă s-ar întâmpla să fie deschise, sau dacă s-ar sfărâma, n-am găsi oare, în una din ele, urmele corpului unei femei? O practică obișnuită și adânc înrădăcinată. O ceremonie de acest fel e amintită în marele nostru poem narativ despre podul din Arta — o fată e zidită în temelie. Ideea se menține, persistă cu îndârjire. Stupiditatea e contagioasă și societatea încearcă întotdeauna să mențină boala într-un stadiu endemic.

— Urmează acum importanta problemă a orientării care trebuie adoptată astfel ca locuitorii sau credincioșii să se afle în interiorul câmpului magnetic (cum am spune azi) al influențelor cosmice care se revarsă asupra lor de la stele. Astrologia avea, și ea, un cuvânt de spus când se puneau temeliile templelor și ale orașelor. Spica, din constelația Virgo, era steaua după care se orientau anticii — strămoșii constructorilor sofisticați care au ridicat sanctuarul ăsta. Pe vremuri, cel chemat să-și asume responsabilitatea așezării temeliei era regele. Se folosea de doi țăruși legați cu o sfoară și de un ciocan auriu din lemn. Marea preoteasă înfigea un țăruș pe locul care fusese sfințit. Apoi, regele își îndrepta privirile spre constelația Taurului, mai precis, spre piciorul din față. Avea grijă să întindă sfoara în așa fel încât să unească Spica și copita din față a taurului și apoi implânta un al doilea țăruș care marca axa viitorului templu. În măsura în care vedea ceva de sub coafura extrem de bizară, preoteasa supraveghea operația. Gata!

— Mobego, zeul nostru de azi, nu ne cere astfel de eforturi. Dar dacă totuși înfrângerea și decăderea sunt și ele rodul unei intenții inconștiente? La urma urmei, ne construim eroii după chipul și asemănarea noastră. Un Caligula sau un Napoleon lasă o rană veșnic deschisă pe țesutul grăsuliu și degenerat al istoriei. Nu suntem mulțumiți? Nu i-am meritat, oare? Ce face orice abordare științifică a istoriei? Scormonește după realități provizorii și le postulează ca adevăruri universale. Ideile, însă, ca și îmbrăcămintea femeilor sau bolile celor avuți, se schimbă o dată cu moda. Precum cimpanzeul, omul nu se poate concentra prea mult timp; cască, îi trebuie o schimbare de aer. Se nasc, atunci, un Descartes sau un Leibnitz ca să-i distragă atenția. O starletă de film ar fi fost de ajuns dar, nu, biata natură e forțată să supraliciteze. Suntem, cu toții, meniți a fi pe-

lerini, mereu pe drum, în căutare; dar, foarte puțini își împlinesc menirea. Cei mai mulți sunt simple ființe vegetale, bolnavi închipuiți, își sfârșesc zilele la marginea drumului. Lumea umană a golit de adevăr toate marile cosmogonii. Au devenit spitale pentru schilozi, loc de refugiu pentru sinistrați.

Hippolyta nu înțelegea prea mult din toate astea. Era foarte deprimată deși, undeva își făcuse loc și o senzație de ușurare. Dar, cu părul în vânt, cu o voce tunătoare, Caradoc continua să peroreze. Singura mea grijă era blestemata mea de cutie. Mi-era frică că orice pală de vânt putea să producă hârâituri și scârțâituri în microfon.

— În mintea mea nu există nici o îndoială. Sunt absolut sigur că geometria construcțiilor noastre e o proiecție biologică. Același fel de modelare se poate observa și în acțiunea altor animale sau insecte, păsări, păianjeni, moluște și așa mai departe. Materia nu-și impune forma, o modifică doar, ca să se asigure că pânza de păianjen poate într-adevăr să țină musca sau că oul și-a găsit cuibul potrivit. Rolul pe care-l joacă factorii sexuali în întreaga structură a materiei e încă o problemă nelămurită. La unele specii de sepie sau la octopode, de exemplu, masculii sunt înzestrați cu un braț special care transferă sperma femelei, introducând spermatoforul în cloaca sau sub mantaua doamnei. La cefalopodul compartimentat numit nautilus, femela apucă brațul, pe care-l reține și-l sfarmă. Nici păianjenii n-au fost uitați: capătul pedipalpului e folosit asemenea unei seringi, pentru a extrage și a transfera sperma. Dar, înainte ca această operație să fie posibilă, masculul trebuie să elimine sperma într-o plasă pe care și-o construiește în acest scop. Femela nici nu trebuie să fie de față. La axolotl, o specie de salamandră mexicană, femela culege punga cu spermă cu picioarele din spate și o introduce singură — un dispozitiv care le-ar fi extrem de folositor fetelor doamnei Henniker, în cazurile când au de-a face cu clienți oarecum înaintați în vârstă. Din oul păsărilor pot apărea, printr-o greșeală, ciudate forme hermafrodite, jumătate mascul, jumătate femelă. O înțelepciune seculară zace ascunsă în cele mai mici lucruri pe care le construim.

— Toate astea și multe altele îmi treceau prin minte în tinerețe când, ucenic arhitect, îmi făceam de lucru

printre fundațiile Canberrei, împreună cu Griffin, unul din băieții lui Sullivan*. Mi-au venit în minte iarăși, aici, la Atena, în mahalalele mizere care înconjoară, ca o centură, orașul. Noua Ionie, de exemplu, cu cocioabe ridicate în pripă, aproape peste noapte, de refugiații voștri din Turcia. În construcțiile astea provizorii și uneori chiar periculos de șubrede veți descoperi multe din tendințele fundamentale pe care le-am discutat. Precum păianjenul care-și țese, fir cu fir, pânza, oamenii au adăugat mereu, cu răbdare, cutii vechi de tablă, bucăți de lemn aduse de ape, resturi de bambus și ferigă, rogojini din trestie, pânză și lut. Varietatea și inventivitatea soluțiilor sunt fără egal. Deși ridicate fără nici un plan inițial, fără să existe ceea ce am numi proiect, așezările acestea sunt absolut omogene, în perfectă concordanță cu locul și mi-ar părea rău să le văd dispărând. N-au nici un sistem, au perfecțiunea unui organism. Străzile cresc natural, ca lujerii viței de vie. Menirea lor e să satisfacă necesitățile celor care locuiesc acolo. Cișmelele și grupurile sanitare sunt amplasate la distanțe convenabile, s-au păstrat, fără multă zarvă, toate distanțele vitale. Nevoile au fost cântărite cu grijă, n-a fost uitată nici una, însă totul e făcut după ochi, fără nici o urmă de profesionalism. S-a creat microclimatul din care se putea înfiripa un oraș. Străzi din lut moale, îmbibat cu urină, vin, sângele mieilor sacrificați la Paști — toate libațiile ocazionale. Din bidoane vechi de benzină se revarsă pretutindeni florile, silite de mâna omului să se încolăcească pe spaliere ca să umbrească pereții fierbinți, arzând în soare, ai cocioabelor. Un balcon din rogojini de trestie. O colivie din care răzbat trilurile Pontului. O capră. Un bărbat cu o scufie roșie. Mai este și o cârciumă unde carafele albastre circulă necontenit dinspre și înspre butoaie. În vreun colț umbros, se târguie câțiva oameni, dar, uitând de mânie și de afaceri, adorm. Alții se ceartă, la o partidă de cărți. Comparați efortul acesta eroic cu celălalt, cel pe care-l examinăm în seara asta. Au multe în comun. Vedeți dumneavoastră, un oraș e un animal, nu stă locului niciodată. De exemplu, dacă nu există vreun obstacol, oricare și toate așezările umane se extind spre vest și spre nord. Există vreo lege gra-

* Sullivan, Louis, Henry (1856—1924) arhitect american, promotor al unor forme noi în construcții (n.t.).

vitațională, necunoscută mie, care să explice asta? Nu știu. Vreo lege a mușuroiului de furnici? Nu vă pot da un răspuns. Reflectați, apoi, la felul cum tind să se grupeze cartierele. Spune-mi cu cine te-nsoțești... Cartierele sunt ca oamenii pe care-i găzduiesc. Un bordel, două, trei și curând, ai un nou cartier. Bănci, muzee, clădiri administrative — se strâng împreună și se apără una pe alta. Orice nou venit modifică întregul. O industrie nouă dereglează un întreg cartier, îl infestează. Sau, să spunem, dispariția unei tăbăcării — poate aduce periferia unui oraș la ruină. Gândiți-vă la toate astea când citiți despre altarul lui Zeus Idaeanul, pardosit cu sânge roșu de taur — ca și Africa de Sud în zilele noastre.

— Acum că am vorbit pe larg despre pântece ca acoperământ și mormânt, mormânt ca acoperământ și acoperământul ca mormânt, a venit timpul să discutăm, poate, construirea uneltelor și uneltirile în construire.

Aici înregistrarea devenea neclară, plină de întreruperi și distorsiuni. Caradoc continua să vorbească dar ceva extraordinar se petrecea după coloana din spatele lui, ceva care capta atenția tuturor. O mână mare, albă, cu unghiile pictate grotesc, se încolăcea în jurul coloanei, pipăind adâncițurile din piatră. Observând valul de neliniște care a străbătut audiența, vorbitorul își aruncă și el privirea spre punctul pe care-l fixau toți înfiorați.

— Iată-te, deci Mobego, murmură abia șoptit. Așa, deci.

Priveam toți, extrem de concentrați, mâna care devenise un braț acoperit cu o mânecă largă, neagră, terminată cu o manșetă oribilă din celuloid. Îngrozită, Hippolyta abia-și mai trăgea răsuflarea.

— E Sipple, șopti ea înfricoșată.

Într-adevăr, era Sipple. Un Sipple pe care nici unul din noi nu-l văzuse vreodată, pentru că ciudata creatură afișa costumația, de mult uitată, a primei sale profesiuni. Vedenia se înălța printre coloanele templului și insolitul apariției îți tăia respirația. Pentru că Sipple era într-o teribilă consonanță cu locul. Era ca o figură hidoasă din lemn de la bacanalele Greciei antice, pe care huruitul cuvintelor lui Caradoc o trezise brusc la viață. Mai întâi fața, un corn ca al unui rinocer, confecționat din chit. Pictate pe chitul feței, niște nări dilatate ce semănau cu boturile din lemn ale căluților pe care-i călăresc copiii; smocuri de păr aspru se iteau de sub jobe-

nul turtit; o cravată ca un baston de crichet; labe uriașe de pinguin, în niște pantofi crăpați; fire de păr roșiatic se revărsau prin găurile de la subțiori.

Silueta ce apăruse clipind sfios din ochi, parcă în transă, în lumina slabă a lămpii, a stârnit fiori în rândurile auditorului. Hippolyta se temea că tot ce pusese la cale va fi dat peste cap. Publicul amuțise total neștiind dacă să râdă sau să strige. Pe ici pe colo s-au auzit niște chicoteli, reacții pur și simplu isterice. Noi însă am rămas țintuiți pe locurile noastre.

Clipind încă din ochi, vedenia s-a îndreptat cu pași vicleni spre Caradoc care, surprins și el, nu știa ce să facă. Apoi, aproape paralizați, cu respirația tăiată, l-am văzut cu toții pe Sipple repezindu-se spre locul unde se afla sticla. Trezit la realitate, Caradoc a încercat, fără mult succes, o contralovitură, apucându-l pe Sipple de încheietura mâinii. Dar, cu o dexteritate la care nu te-ai fi așteptat din partea unui batracian, clovnul reuși să pună mâna pe sticla grea și, cu un salt mortal, ateriză drept în mijlocul publicului. Începu apoi să alerge iepurește spre meterezele dinspre nord, răsturnând în calea sa șezlonguri și doamnele așezate în ele.

Vraja s-a risipit. Femeile, răsturnate pe amândouă laturi ale drumului pe care și-l croise Sipple s-au apucat să țipe. Toți bărbații erau în picioare cu gura căscată. Unii, nu prea mulți, au început să râdă. Caradoc își pierduse echilibrul și căzuse de pe platformă. Se răsturnase în față dar se ținea încă de pupitru. Zdruncinat de izbitură, zăcea aproape fără simțire printre pietrele istorice. A explodat lampa cu petrol și a luat foc un scaun. Din fericire, focul a fost stins repede. Plini de compasiune, câțiva profesori au venit în față să ridice corpul vorbitorului. Cea mai mare parte a auditoriului însă, privea, printre țipete, traiectoria dramatică parcursă de silueta care plana ținând sticla cât putea de sus deasupra capului, ca pe o umbrelă. Zbura cu o viteză uluitoare; te întrebai cum va reuși să se oprească atunci când va ajunge la zidul exterior.

Sipple însă avea alte idei. Cu un țipăt sălbatic, o pasăre masivă scoasă din minți, a făcut un salt pe cer și s-a prăbușit în hău, înspre orașul care pâlpâia undeva departe în vale. Era un salt acrobatic extraordinar, cu genunchii strânși până aproape sub bărbie, cu pulpanele hainei desfășurate pe cerul nopții, ca aripile unui liliac.

Câtva timp, păru că atârnă în cer, luminat de licăririle multicolore ale capitalei de dedesubst. Apoi plonjă cu capul în jos și dispăru, însoțit de țipătul teribil care se stingea încet. Cei din public au început să strige și mai tare și jumătate din ei s-au repezit spre o parte mai înaltă a platoului să se uite peste parapete. Sperau să vadă, undeva dedesubt, corpul care zăcea strivit. Dar, chiar sub zidul împrejmuitor, exista o stâncă, un fel de prag destul de întins. Au răsuflat ușurați, deși mai plana încă incertitudinea. Trebuie că se oprise acolo, nu-l vedeau ei de pe platou. Dar dacă nu se oprise la pragul stâncos și căzuse, într-adevăr, în Atena? Stăteau și chibzuiau îngânduraţi. Auzeau zumzetul constant al circulației din vale, zgomot de claxoane. Nu părea să existe nici un drum care să coboare de pe stâncă la vale. Și atunci unde naiba era? Se zgâiau în continuare, îngânduraţi, aruncându-și priviri contrariate. Întâmplarea asta neasemuit de ciudată se petrecuse atât de repede încât unii se întrebau probabil dacă n-a fost totul o iluzie. Într-atât fusese de bruscă dispariția lui Sipple, o dispariție totală. Nimic nu era clar.

Dar, între timp, fuseseră deja chemate ajutoare. Câțiva șoferi examinau, la rândul lor, pantele colinei, în căutarea presupusului cadavru. S-au pus în funcțiune lanterne. Un șir de licurici își făcuse apariția la marginea stâncii. Totul avea să fie zadarnic. Sipple, clovnul, găsise o cărăruie abruptă, din cele pe care coborau oile, și se făcuse nevăzut. Scăpase.

Și-au îndreptat atunci atenția spre Caradoc, care avea o tăietură ușoară pe frunte și-și cam pierduse elanul. Nu reușea încă să vorbească suficient de coerent și nu putea, deci, să răspundă la întrebările în legătură cu cele întâmplate. Pe deasupra, existau destule indicii că era cam beat. Hippolyta era și ea atât de șocată încât aproape că plângea. A dat însă dovadă de multă prezență de spirit și l-a încredințat pe Caradoc unor savanți locali care l-au condus, foarte grijulii, pe scări și apoi în jos pe pantă, spre mașină. Părăsea locul ca un erou, însoțit de aplauze frenetice. Între timp, stăpânindu-și cu greu lacrimile, Hippolyta a urat oaspeților noapte bună. Își dădea seama și era extrem de surprinsă că, în ciuda tuturor evenimentelor sau, poate, tocmai datorită lor, seara avusese un mare succes. Uluiți, oamenii mai zăboveau încă pe platou. Se formaseră grupuri și se dis-

cuta aprins despre cele întâmplate. Impresiile erau diferite și erau urmate de păreri contradictorii. Mi-am adunat cutiile care scăpaseră ca prin minune nevătămate și-am coborât împreună cu Hippolyta scările nesfârșite. Pășea atât de furioasă încât îmi era teamă că-și va scrânti piciorul.

În tufișurile de dedesubtul Victoriei Înaripate s-a apropiat de ea un bărbat care i-a șoptit ceva. Judecând după hainele zdrențuite mi-am închipuit că-i un cerșetor care cere pomană. Mă înșelasem. I-a înmânat o scrisoare. Mi s-a părut că era deja preocupată de altceva. A desfăcut plicul și a citit mesajul la lumina farurilor. Am avut impresia că e palidă deși s-ar fi putut să fie doar efectul razei de lumină care venea de la mașină. Mi-am încărcat ustensilele în portbagaj, (Caradoc dormea pe locul din față) am urcat în mașină și Hippolyta m-a apucat de braț. Îi tremurau degetele:

— Te rog, vrei să faci ceva pentru mine diseară? E ceva foarte urgent. O să-ți explic mai târziu.

Am pornit val-vârtej spre casa de la țară. Fumam, moțăiam și-l ascultam pe Caradoc turuind continuu; părea să-și continue, în somn, conferința. Hippolyta ședea țeapănă și dreaptă, adâncită în gânduri, în colțul ei.

La Naos ardeau toate luminile. Hippolyta a străbătut cu pași mari grădina de trandafiri. Când am intrat în casă am zărit figura somnoroasă a contelui care aștepta, pe jumătate adormit, lângă telefon. Hippolyta îi întinse bucata de hârtie, dar el părea să fie deja *au courant*.

— Da, au telefonat aici, spuse și întrebă: ce-i de făcut?

— Ai viză pentru Turcia?

— Da.

— Atunci, ia mașina și du-l la punctul de frontieră. Dacă nu pierdem timpul, n-o să fie greu să-l scoatem din țară.

Contele căscă cu sete și-și împreună mâinile pline de inele.

— Foarte bine, zise calm. Foarte bine.

Hippolyta se întoarse spre mine:

— Vrei să i-l găsești pe Sipple? Știi unde locuiește.

— Sipple?

— Trebuie să-l scoatem din Atena cât se poate de

repede. Îl duce contele la Salonic, dacă îl găsești și dacă-l convingi să-și facă urgent bagajele.

— Ce-a făcut?

— O să-ți explic mai târziu.

Nu mi-a explicat niciodată.

După ce și-a împachetat o mică valiză conținând, presupuneam, un rând de haine, Banubula s-a urcat la volanul limuzinei încăpătoare; va lipsi cel puțin o noapte. Oarecum spre surprinderea mea, s-a dovedit un șofer destul de sigur de sine și a condus suficient de viguros așa că, nu peste mult timp, eram înapoi pe străzile capitalei. Ne-am propus să ne împărțim misiunile; el va merge la Kandili după ulei și benzină, în timp ce eu urma să traversez Plaka și să-l alertez pe Sipple. Trebuia să ne întâlnim, cât se poate de repede, la Turnul Vânturilor. În ceea ce mă privește nu se va întâmpla prea curând, mă gândeam, pentru că eram foarte obosit și era târziu. Ivită deasupra mării la orizontul din răsărit, o paloare slabă, cenușie vestea apropierea zorilor, vara se face lumină foarte devreme. Între timp... Sipple. Am traversat grăbit Plaka, folosind, prin unghere mai întunecate, lanterna.

Nu intrasem niciodată la Sipple dar locuința lui îmi fusese arătată în timpul plimbărilor mele nocturne prin Atena. Sipple ocupa întreg etajul întâi al unei clădiri drăguțe, de proveniență vag bizantină. Cam dărăpănată. Balcoane lungi de lemn dădeau spre Observator și Theseum. O orientare plăcută. De la nivelul străzii urcau spre etajul întâi două rânduri de scări din lemn, amândouă o revărsare de verdeață și flori ce se iveau din bidoane goale de benzină. Găseai cu greu un loc pe unde să te strecori. În timp ce-mi croiam totuși drum am observat că ușa de sticlă de la capătul balconului era crăpată și că de undeva din labirintul de camere sărăcăcioase răzbătea o lumină. Am prins curaj — nu va trebui să bat și să trezesc toți vecinii.

Prima cameră era întunecată și aproape goală, conținea doar câteva bucăți șubrede de mobilă din lemn de bambus. Pereții erau decorați cu obiecte esoterice: fanioane, drapele (nenumărate națiuni) și fotografii cu Sipple în diverse ipostaze. Raza albă și jucăușă a lanternei se plimba de colo-colo, descoperind tot. Învelite într-un șal verde menit să le ferească de lumină, la fereastră atârnau două colivii mari. Am rostit numele lui Sipple

— mai curând l-am şoptit — n-am primit nici un răspuns din camera interioară, şi, după ce am aşteptat puţin, aşa cum se cuvenea, m-am îndreptat într-acolo şi am deschis uşa.

Lumina — mai slabă decât mă aşteptasem — venea de la o ferestruică ovală care aparţinea, fără îndoială, unui closet. În colţul îndepărtat al camerei se afla un pat cu aşternutul boţit, în totală dezordine. În primul moment nu i-am dat prea multă atenţie, socotind că Sipple trebuie să fie în spatele uşii de unde venea lumina, angajat în satisfacerea unor necesităţi naturale. Îl auzeam, într-adevăr, respirând. Mai mult ca să-mi treacă timpul mi-am îndreptat lanterna spre masa ieftină de brad. Pe ea zăcea o sacoşă împachetată doar pe jumătate şi un paşaport britanic pe numele de Alfred Mosby Sipple. Deci îşi făcea deja bagajul! Am înaintat puţin în cameră, ca să mă uit la fotografia de pe scrin. Apoi, ceva m-a îndemnat să arunc o privire mai atentă asupra patului. Ceea ce am văzut m-a şocat profund. Nu eram pregătit pentru aşa ceva. Mi-am dat seama că era cineva în pat: zăcea cu faţa întoarsă spre perete şi cu cearceafurile trase până sub bărbie. Era Iolanthe! Aşa mi s-a părut la început, într-atât era de mare asemănarea chipului Iolanthei cu cel al persoanei care dormea. Ai fi spus că-i fratele ei geamăn — pentru că era un tânăr, se vedea după felul cum era tuns. M-am apropiat intrigat, simţind cum în faţa tăcerii şi a palorii de pe chipul celui culcat acolo — chipul Iolanthei — curiozitatea face loc spaimei. Printre buzele fără viaţă i se zăreau dinţii albi. Apoi, după ce am tras cearşaful şi i-am dezvelit corpul, mi-a îngheţat sângele în vine. Tânărul avea beregata tăiată, i-o tăiaseră ca unui viţel. Crezusem că doarme, dar paloarea şi tăcerea erau semnele morţii. Nu se vedeau urme, sângele se scursese în pat. Fapta fusese deci comisă în timp ce zăcea dormind, în poziţia în care îl găsisem. M-am îndepărtat îngrozit de pat şi în acelaşi timp am auzit zgomotul neplăcut al closetului improvizat. S-a deschis uşa şi în cameră a pătruns o rază de lumină gălbuie. Sipple stătea în faţa mea încheindu-se la pantaloni. Am stat mult aşa, ne holbam unul la altul. Presupun că după expresia mea trebuie să-şi fi dat seama că ştiam ce se întâmplase în patul acela mototolit şi jegos. Faţa părea să-i plutească în lumina gălbuie, asemeni unui gălbenuş

urlaș. În jurul unui ochi și pe bărbie, urmele de fard îi dădeau un aer grotesc. Degetele îi atârnau din încheieturile mâinilor ca niște banane cubiste. A scos un sunet — ceva între oftat și chicot — a făcut apoi un pas spre mine, a întins o mână rugătoare și a șoptit:

— Jur că nu eu am făcut-o. E al meu, recunosc, dar jur că n-am fost eu.

Am rămas așa încremeniți o veșnicie. Undeva ticăia un ceas. De sub șal s-au auzit apoi primele ciripituri somnoroase ale păsărilor lui Sipple. Îmi era uscat gâtul, mă durea. Pe lângă asta, în minte începea să-mi încolțească un gând neliniștitor. Când am ridicat cearșaful am observat — ici-colo, pe cearșaf și pe pernă — niște urme, niște fărâme dintr-o substanță care lucea. La început am crezut că e praf de grafit. Mi-am amintit apoi de lacul de unghii al Iolanthei, de amestecul negru care se întărea, devenea lucios și se desprindea foarte ușor. Nu m-a dus gândul mai departe, mintea mea era golită de orice judecată, eram ca un animal hăituit. Totuși, amintirea aceea bruscă continua să mă frământe, nu-mi dădea pace. Între timp, însă, mi se înfățișa privirilor Sipple, clovnul în chip de om căruia i se face o nedreptate. Își potrivea bretelele de la pantaloni și se strâmba bosumflat, gata, gata să izbucnească în lacrimi. În spatele lui, peste orașul adormit se profila pe cer linia albă a zorilor. Undeva, în depărtare, toaca de la seminarul teologic chema seminariștii la rugăciunile de dimineață. Sipple spuse cu o voce spartă și totuși extrem de scăzută, numai de el auzită:

— Ceea ce mă doare e că trebuie să-mi părăsesc păsările.

Am auzit scâncetele limuzinei care urca panta dreaptă de lângă templu. Apoi, cum merge cu spatele și parchează.

Oboseala de care mă lăsasem copleșit a dispărut într-o clipă. Am hoinărit prin oraș mai mult de o oră, am băut câte un rachiu sau un uzo în cele câteva cârciumi care se deschideau în zori, pregătite să întâmpine căruțele care aduceau mărfuri la piață. Nu puteam să-mi scot din minte imaginea dormitorului gol al lui Sipple și silueta celui care zăcea nemișcat într-un colț. M-am întors chiar, am făcut înconjurul casei, ca un criminal reîntors la locul crimei. Am privit în sus spre ferestrele mute, întrebându-mă ce trebuie să fac. Într-un final am

adormit într-un parc, pe o bancă. Când m-am trezit soarele era sus pe cer, iar eu eram țeapăn și mă dureau oasele și încheieturile. Roua grea îmi înmuiase hainele.

Am pornit șchiopătând spre hotel. Când am văzut că poarta masivă de la intrare e deja deschisă am răsuflat ușurat. Nick, portarul, încă în maieu și izmene, făcea cafea într-un ibric mic turcesc. Dădea din cap somnoros — un gest care devenise formula prin care saluta și-n același timp confirma că în acel moment Iolanthe era sus, la Numărul Șapte. Căscând obosit, am urcat târâș scările. Hainele și poșeta Iolanthei erau pe pat dar ea nu era în cameră, nu mă auzise intrând. Ceva se petrecea, fără-ndoială, în baie. Am mers spre ușa pe jumătate deschisă și, încă o dată, mi-a zvâcnit inima în piept. Zăcea în cada de tablă, acoperită din cap până-n picioare cu sânge proaspăt — imaginea exactă a unei crime brutale în care victima a fost tăiată în bucăți.

Eram gata să strig dar, brusc, i-am zărit fața fericită, cufundată în visare. Fredona ceva cu o voce domoală, nazală. Am prins doar cuvintele unei melodii venită de undeva de pe insule, în mare vogă pe atunci: *Tata și măslinii săi*. În timp ce cânta, își tampona ușor obrajii, fruntea și sânii cu sânge proaspăt, menstrual — se scălda efectiv în sânge. Înainte ca ea să mă observe m-am retras în vârful picioarelor și m-am refugiat pe coridor, de unde am reintrat la Numărul Șapte, de data asta făcându-mi o intrare zgomotoasă, așa cum obișnuiam. Am auzit-o strigându-mi numele. Ușa de la baie s-a închis brusc și a început să se audă susurul robinetelor.

Mi-am scos pantofii, m-am întins pe pat și am moțăit acolo până când a terminat. A apărut în vechiul meu halat verde, cu o față radioasă și oarecum sfidătoare.

— Am noutăți, spuse, dintr-o răsuflare. Uite!

Luă o cheie de pe polița de deasupra sobei și o flutură prin aer.

— Cheia de la o vilă!

Se așează la picioarele mele. Era în culmea fericirii. Vorbea ca-ntr-o gazetă ieftină de scandal.

— În sfârșit! Am fost solicitată de o mare personalitate. Gândește-te, Charlock! Salariu, țoale, o vilă mică în Plaka.

Pentru fetele de teapa sa era realizarea visului suprem — să ajungi metresa unui om bogat. Felicitările mele i s-au părut cam fără vlagă, deşi erau de fapt sincere. Mă simţeam pur şi simplu buimăcit, aproape adormit şi cu gândul aiurea. Prea multe au fost evenimentele din seara aceea. Plină de înţelegere, îmi mângâie cu lăbuţa coapsa. Interpretase greşit apatia mea:

— Aş fi rămas cu tine chiar dacă nu voiai, să ştii. Dacă m-ai fi scuipat în gură şi ai fi spus că sunt a ta. Da-i mai bine să fim prieteni buni ca acum, nu?

Sinceritatea ei era atât de dezarmantă încât aproape c-am început să regret intruziunea acestei „mari personalităţi" în viaţa fără griji şi fără prihană pe care o duceam la Numărul Şapte. Am văzut, ca să spun aşa, cum se prăbuşesc repede una peste alta, cum se resfiră ca un pachet de cărţi de joc viu colorate, cele o mie şi una de imagini ale Atenei pe care le văzusem prin prisma prezenţei sale. Am văzut-o cumpărând peşte, panglici de Paşti, cumpărând cărţulii ieftine cu poze şi texte pentru piese improvizate, am urmărit-o înotând, cu părul despletit plutindu-i pe spate, într-un mic golf.

— Sunt veşti într-adevăr excelente. (Şi-a ridicat privirea, mijind ochii şi a râs, eliberată). Şi lucrurile nu se vor opri aici. Omul e foarte influent.

Atunci nu-mi puteam imagina la ce alte lucruri ar putea duce o astfel de legătură.

— Cine e? Ştii?

— Încă nu.

Mintea, desigur.

Problema memoriei şi a proceselor prolixe prin care îşi fabrică singură sevele hrănitoare e că amintirea poate întotdeauna să ocolească punctele de intersecţie la care recunoaştem, sau ni se pare că recunoaştem, efectul unei cauzalităţi temporale. Să fie oare o slăbiciune a noastră că vrem să ne supunem amintirile, să le îndreptăm, aşa cum facem cu o şuviţă rebelă de păr? Părul spălat şi încreţit, barba pomădată şi orbitele ochilor masate cu creme. Munca unor bărbieri greci îngroziţi. Erau capetele de trădători turci, pregătite scrupulos pentru a fi arătate mulţimii. Mi-am mai amintit şi de testele zbârcite din sticlele cu spirt, talismane care aduc încă bani buni pe muntele Taurus. Şi, printre aceste amintiri răzleţe am găsit una decolorată care o înfăţişa pe Io. Io, pe insula sa, ajutându-şi bătrânul tată pe mi-

cul său lot cultivat cu porumb. Putea, dintr-o lovitură, să se lepede de oraș și de fățărnicia lui sofisticată și să redevină femeia sănătoasă de la țară. Odată într-o vacanță o văzusem plimbându-se desculță prin praful adânc al drumului, pudrată din cap până-n picioare cu bronz. Ținea între dinți o floare de mac. Ce-ar fi însemnat, la pretențiile ei, să ajungă bine? Să-l ajute pe bietul om cu fața pământie și plină de crețuri, undeva pe vreo colină, în arșița nemiloasă, printre vipere flămânde. Cheia vilei mohorâte de la Pancrati era sesamul care ar putea s-o readucă acasă, deși nu înainte de a fi îndurat toate vicisitudinile și privațiunile generate de o posesiune exclusivă. Și, câteva luni mai târziu, adulterul. Urma să apară înfășurată într-o eșarfă uriașă și cu ochelari fumurii (adultera tipică) și să-și anunțe plecarea — vreun târg încheiat cu un client bogat undeva pe Nil. Nu, nu, perspectivele erau cu mult mai promițătoare. Intervenea, totuși, latura comică a vieții ateniene, Aristophan și rostirea sa simplă, directă: „Of, nu prea pot să șed; ăstuia îi cam place să lucreze cu biciul".

M-am reîntors la Naos doar când am fost convocat, după o săptămână sau două. O ciudată chimie a inconștientului m-a făcut să nu pomenesc nimic de Sipple sau de vizita pe care i-am făcut-o. Nici Hippolyta n-a zis nimic. Extrem de curios, nici ziarele pe care le parcurgeam sârguincios în sălile de lectură ale bibliotecii locale n-au publicat nimic în legătură cu cele întâmplate. Nici un cuvințel, nici o aluzie. Trebuia deci să-mi închipui că nu fusese altceva decât un vis urât? Hippolyta era singură în casa plină cu cotloane și coridoare ascunse. Zăcea scufundată aproape până la brâu în maculatura care apărea zilnic. Hippolyta cea cu obrajii rozalii, cu vocea care pârâia la încheieturi, o voce triumfătoare, de data asta. Mă îmbrățișă cu o căldură nefirească, afectuoasă și plină de pioșenie — așa cum se închină țăranii ortodocși la o icoană.

— Graphos, strigă, și ochii ei de pasăre cântătoare se acoperiră cu lacrimi. O, privește. Ai citit asta? (Nu citisem, deși presa era plină). E cel mai mare discurs pe care l-a ținut vreodată, toată Atena e emoționată. S-a regăsit, în sfârșit.

Probleme esoterice, vicisitudinile vieții politice ateniene. Nu mă interesau; sau, cel puțin așa stăteau lucrurile atunci.

— Tot nu mă-nțelegi. Partidul său a renăscut dintr-o lovitură. Acum e sigur că Graphos va conduce alegerile din toamnă. Și asta înseamnă salvarea.

— Ce salvare? Salvarea cui?

— A noastră, a tuturor. De ce ești prost?

Cu o mână tremurătoare mi-a turnat ceva de băut, făcându-și loc printre maldărele de jurnale cu titluri viu colorate, toate cu numele lui Graphos scris cu litere de-o șchioapă, toate cu caricaturi și fotografii înfățișându-l pe Graphos.

— Vrea să te vadă, să-ți mulțumească. Te primește când dorești.

M-a primit, într-adevăr, într-una din camerele acelea înalte de minister, cu podeaua din parchet lustruit, acoperit cu splendide covoare de Belucistan — ba mai mult, m-a primit în fața unui minunat birou din lemn de trandafir, pe care însă nu era nimic, cu excepția suportului pentru sugativă și a brichetei lui de argint. Era tipul acela de birou care e folosit doar la discuțiile premergătoare încheierii vreunui tratat. Văzut de aproape, Graphos era mai palid, mai slab și mult mai trist decât mi-l imaginasem — dar, bărbatul acesta firav emana un soi de incandescență exaltată. Era recunoștință, dar și o oarecare doză de curiozitate. Și-a pipăit urechea cu un deget ciudat, extrem de îngust la vârf și m-a întrebat dacă știe cineva de invențiile mele și dacă făcusem ceva ca să le valorific. Mă gândisem doar vag la problemă — primul meu gând era să concretizez ideea.

— Nu, nu, spuse, dându-și importanță și ridicându-se în picioare emoționat. Nu rata ocazia, scumpe prietene. Ai perspectiva unei averi imense, într-un fel trebuie să te pui în gardă.

Vorbea repede și fluent într-o franceză care reușea să redea starea sa emoțională mai bine decât ar fi făcut-o engleza. Probabil că nu mă făcusem deloc înțeles, presupun că am fost cam neclar, pentru că aparenta mea apatie îl scotea din sărite.

— Te rog — spuse — te implor, dă-mi voie să-mi exprim recunoștința. Te pun în legătură cu asociații mei. Vor fi încântați să te ajute să-ți creezi o bază de pornire solidă. N-am să permit să ți se aducă nici un prejudiciu. Sau trebuie să pledez pe lângă Hippolyta ca să te convingă? Te rog, gândește-te.

Mărturisesc că aveam senzația că exagerează oarecum, dar n-aveam nimic de pierdut.

— Ai putea cel puțin să examinezi propunerile lor. Ți s-ar asigura protecția, cu condiția să fii de acord cu ce-ți sugerează. Dispozitivul ăsta te poate face foarte bogat.

I-am mulțumit și mi-am dat consimțământul.

— Îți voi aranja să stai în Polis câteva zile. Ca să-i întâlnești și să stai de vorbă cu ei. Mă ocup eu de toate problemele. N-ai decât de câștigat. Eu, cel puțin, o să fiu cu conștiința împăcată. Am o datorie față de dumneata.

Eram, într-adevăr, destul de intrigat, nu înțelegeam de ce ezit. Evident, mă gândisem și eu să-mi brevetez într-o bună zi invenția, și, poate, să vând licența; apăreau însă, câteva probleme. În primul rând, probabil că s-ar fi dus dracului toată distracția, în al doilea rând, nu puteam fi sigur că nu se gândise nimeni la dispozitive de același fel — principiul era simplu ca bună ziua. Gândurile astea, însă, păreau să cântărească foarte puțin în ochii lui Graphos, care le-a înlăturat urgent, spunând că într-o săptămână poate afla toate amănuntele și poate aranja ca problema să fie abordată de specialiști în materie. Nu m-am împotrivit și, înainte de plecare, doritor să-l măgulesc, l-am felicitat pentru discursul pe care nu-l citisem. A tresărit și a devenit circumspect. Brusc, mi-am dat seama ce efort trebuie să fi făcut această minte rezervată, bănuitoare și chibzuită ca să se lanseze în afaceri publice. Avea sufletul unui om de litere, nu al unui demagog. De exemplu, când vorbeam de fiorul poetic pe care pretindeam că l-am descoperit în discursul său și-a pus mâinile lui subțiri la urechi și a protestat.

— Retorică, nu poezie. Doar cu poezia nu poți convinge. De când am citit că Rimbaud a insistat să poarte joben la Londra am avut întotdeauna oarecari suspiciuni în ceea ce privește poezia. Nu, obiectivele noastre sunt limitate. Dacă ne implicăm din nou e numai ca să încercăm să dovedim că soluția pentru animalul politic e generozitatea. O speranță fragilă, recunosc.

Zâmbi, palid și trist și-și umezi buzele cu limba ascuțită, de șarpe. Dinții mici și regulați erau înclinați spre interior semănând cu stinghiile subțiri de la coșurile pentru homari.

— Deci ești de acord, îmi permiți să te trimit la asociații mei?

Am dat din cap în semn de încuviințare, iar el a oftat, sincer ușurat și s-a ridicat să-mi dea mâna. Nu înțelegeam de ce îmi arată atâta recunoștință. Continuă:

— Nu-ți închipui ce plăcere îmi face că mergi să-mi vizitezi asociații; chiar dacă, prin absurd, nu iese nimic, mă voi simți eliberat de obligațiile față de dumneata. În ceea ce privește firma, nu vei avea, desigur, nici un motiv să te plângi.

Irizațiile albastre ale soarelui atenian erau ca un reper statornic și infailibil la care se raportau gândurile mele rebele, veșnic neliniștite, incapabile să cuprindă o decizie oarecare și, cu atât mai puțin, o decizie importantă. Hippolyta ședea în scaunul său din împletituri de trestie. Adormise sub un ziar care anunța un nou triumf și zâmbea în somn, lăsând să i se vadă vârful limbii. Era ca un aruncător de suliță după o încercare reușită. Lângă ea, Caradoc își duse degetul la buze și zâmbi. Era încă devreme, albinele își vizitau florile și plecau împovărate cu rouă. „O ramură de măslin prinsă pe poarta care se deschide spre lume". În depărtare, în port, s-au pus să sune sirenele: vaiere scurte, repetate de ecourile care se unduiau molatice printre valurile de sunete, pornind, pe rând, spre alte și alte suprafețe de oțel.

— Plec în Turcia.

Caradoc îmi făcu semn: „Sst!"

Ședeam toți trei tăcuți, în voia razelor de soare și curând am simțit cum încet, încet, toropeala punea stăpânire pe mine, mă copleșea cu amintiri, cu fragmente de conversații recente care se întretăiau, se suprapuneau perpetuu —, macazuri peste care trece în goană un expres. Hippo, de exemplu, ca pentru sine: „Nu pot să dorm singură și totuși nimeni nu mă satisface. E o adevărată dilemă". Placa turnantă se rotește, face loc somnului, buzele se întredeschid. Apoi, brusc, obiecte din apartamentul lui Sipple; nu mi-am dat seama că le observasem atunci: niște prune și bundincă de ouă într-un castron de supă ciobit, un ceainic din email albastru și niște foarfeci mari de croitorie. Apoi o femeie goală „cu maniere delicate și plină de insinuări"; o femeie fără nume din Antologia greacă. Note moarte de pe un portativ clasic — să fi fost deja Benedicta? Iată o scrisoare

de dragoste: „Benedicta, te iubesc. Înregistrarea spațiilor delta pentru mai multe radiații permite identificarea unor false vârfuri care rezultă, fie din contaminarea țintei, fie din filtrarea incompletă a radiației K alfa. Al tău, Felix". Da, pe o mașinărie rebelă ca Abel se va ivi într-o zi zâmbetul Cabirilor. Plutind agale, puful păpădiilor purtat de vânt, apare Koepgen cu ale sale „obligații contractuale cu realitatea". Călugări rași în cap, suferinzi de impetigo, stârnind sarcasmul virulent al lui Koepgen cu pârțurile lor mărețe, in octavo, legate în piele. „Trebuie deci să negociem cu Dumnezeu?", exclama înciudat; Să cauți mereu nod în papură — nu-mi corespunde. Dinspre nord se simt adieri ușoare de vânt care înfioară trandafirii. Caradoc încearcă să stea treaz, scriind un „mnemon", cum îi spune el. Am promis să colaborăm la o pantomimă macabră care se va numi *Pruncii din mâncare.* La fel de brusc, dar mai puțin distinct. apare ploaia pârjolitoare cu trandafirii albi din *Faust* — epoci de izbăvire sau dorință. Caradoc, vorbind cu multă asprime despre K: „Se bălăcărește printre Gnostici, vânzându-și dreptul de primogenitură pentru un pumn de cuvinte. Va sfârși prin a deveni un Prous ortodox sau un trapist monarhist. Toți călugării au mutre laice, grotești — duhnesc".

Apoi, departe, dincolo de Capul Sunion, spre acele faruri de tristețe de peste ape (amintiri despre Leandru), spre locurile unde ne așteaptă cu indiferența lor rafinată morții musulmani. Dulci, unduitori, cruciali, răsar lujerii mormintelor femeilor, femeile fără suflet ale canoanelor Islamului. Marmura lor vorbește despre simplitatea sobră a morții, o moarte fără promisiuni pentru o viață de apoi, fără imagini iluzorii despre sufletul celui mort sau înviere. În lumina soarelui atenian sforăitul meu ușor și cel al lui Caradoc se contopesc cu respirația lină, egală a Hippolytei.

TREI

În sfârșit, iată că, îmboldit de un vânt proaspăt dinspre nord, micul „Polybus“ se scufundă și răsare din nou din hăurile Egeii, o mare agitată și totuși însorită, o mare fragmentată de limbi lungi, unduitoare de apă sărată. Toate astea și altele, mai rele, erau ceva obișnuit pentru vasul mic și murdar, victimă a răpăitului mânios al coloanelor de spumă care îi atacau mereu puntea soioasă. Valurile ne purtau în salturi, ca pe un rățoi din celuloid. Voma și munții de excremente ne-au însoțit, pasageri buimăciți, pe tot timpul periplului marin, până când am pătruns în strâmtoare și am trecut prin defileul lung, maroniu, printre tufe pricăjite — imaginea unui tub digestiv care se varsă în marea internă. Aici, cu chiu cu vai, am câștigat un nod sau două în viteză. Ne-am îndreptat, în fine, către un golf cețos și de acolo am descris un arc de cerc larg spre stânga, ca să ajungem la Kebir Kavak și să obținem libera trecere. În port, în timp ce se arbora și apoi se cobora din nou drapelul galben care semnala carantina, printre schimburile inutile de replici din jargonul marinăresc, mi-au căzut ochii pe domnul Sacrapant, cel care avea sarcina să mă întâmpine. Ședea în cuterul portului, undeva între pupă și locul vâslașilor, privindu-mă cu un fel de evlavie, foarte atent la expresia care mi-a apărut pe față în momentul când mi s-a înmânat o carte de vizită gravată. Pe cartea de vizită scria:

Elias Sacrapant
Doctor în Științe Economice, Londra

M-am înclinat și mi-a răspuns printr-un gest similar. Un zâmbet ușor a luminat fața palidă de umil slujbaș. Zgomotul infernal de motoare excludea contacte mai apropiate, dar a fost imediat lăsat să urce la bord. Se

tocmise, cu niște gesturi oarecum dezordonate și puțin bătrânești, să fie lăsat să treacă. Avea mâini calde și moi, iar ochii îi erau umezi din cauza emoției.

— V-am așteptat cu atâta nerăbdare, spuse, aproape cu reproș. Iar acum domnul Pehlevi își petrece week-end-ul pe insule. M-a rugat să am grijă de dumneavoastră până se întoarce. Nu găsesc cuvinte să-mi exprim plăcerea.

Mi s-a părut puțin prea exagerat, dar, în costumul său alb din doc, cizmele cu elastic și pălăria albă de paie, arăta fermecător. Un ac de cravată uriaș îi străpungea gulerul în jurul gâtului uscățiv. Avea ochii albaștri, un albastru foarte deschis. Odinioară trebuie să fi fost foarte frumoși, aproape de culoarea grafitului. Vorbea engleza care se învață în școlile comerciale din Levant, un fel de engleză comercială; se exprima, totuși, corect, cu un accent simpatic.

— Puteți să vă relaxați, domnule Charlock, vă aflați în grija mea. Sunt gata să vă răspund la orice întrebare. Sunt consultantul principal al firmei.

Astfel s-a făcut că am navigat mai departe în tovărășia lui Sacrapant, până când, în sfârșit, în fața noastră a început să se legene priveliștea Cornului de Aur. Și atunci, purtată de marea lâncezindă, veni să mi se așternă în suflet o imensă apatie — marasmul Turciei. O criptogramă — zidurile uriașe de bălegar lichid pe care soarele le pârjolește și le încheagă în forme tumefiate. Totul era de un farmec mistuitor — palmierii înșelători, domurile cu turle în chip de penis, coloritul flasc, șters, al unui vis care se transformă în coșmar... Domnul Sacrapant îmi semnala tot ce era de văzut și dădea explicații riguroase. Avea ceva din exactitatea unui contabil, dar era binevoitor și, din când în când, își însoțea explicațiile cu chicoteli satisfăcute. Mai mult, era de o eficacitate admirabilă. Alerga încoace și încolo cu bilete și pașapoarte, trăgea de mânecă tot felul de persoane oficiale, dădea indicații marinarilor și hamalilor.

— Diseară, îmi explică, Hotelul Pera vă va oferi ocazia să vă odihniți. E luxos, are tot ce-ți dorești. Mâine vin să vă iau și să vă duc la reședința lui Pehlevi — un pavilion construit pe apă. E pregătit pentru dumneavoastră. Aveți tot confortul, o să vă simțiți excelent, excelent.

A repetat cuvântul cu agitația plină de pioșenie care-mi era deja familiară, împreunându-și și scuturându-și mâinile. Totul e perfect.

Când am sosit, în sfârșit, ceea ce i-am putut oferi a fost să-l invit la cină. A acceptat imediat. Mărturisesc că eram bucuros că n-o să fiu singur pe terasa aceea plăcută, dar cam sărăcăcioasă. Soarele se pregătea să apună și mă simțeam deja cuprins în încleștarea fatală a nopții turcești, un fel de panică nedeslușită venind, împreună cu mirosul iasomiei, din grădinile de dedesubt, dinspre sistemele de fortificații cu forturi și bastioane din jurul Polisului. Înconjurau Polisul ca un țesut cicatrizat, un cheag de sânge negru, în jurul unei vechi răni. Sacrapant făcea parte din acea categorie de oameni cu care-ți găsești ușor subiect de discuție. În cazul său trebuia, însă, să aștepți până spre sfârșitul mesei. Plin de aceeași fervoare, a atacat mai întâi meniul. Apoi, înainte să ia cuțitul și furculița, și-a scos ceasul și l-a așezat pe colțul mesei, la loc sigur. Și-a mai pus și un pince-nez, voia să se orienteze mai bine printre subtilitățile bucătăriei locale. Un vermut mic l-a ajutat să prindă culoare în obraji și, într-un final, s-a lăsat pe spate, descheindu-și nasturii de la haină. Se părea că-și ostoise oarecum foamea.

— Nu pot să vă spun ce plăcere îmi face, zise, când mă gândesc că intrați în firmă. O, știu că ați venit doar să discutați cu domnul Pehlevi. (La acest punct arătă cu degetul spre propria ureche ca să văd că știe subiectul discuției noastre). Dar, dacă ajungeți la un acord, n-o să regretați niciodată, domnule Charlock. Cât e de minunat să lucrezi pentru o firmă ca Merlin, sau să-i permiți să lucreze pentru tine.

Chicoti satisfăcut și-și dădu ochii peste cap.

— Minunat, zise. Fie că ești sclavul ei, fie că-i ești stăpân.

L-am privit atent, nerăbdător să aflu și alte lucruri. Domnul Sacrapant continuă:

— Vă rog să-mi scuzați sentimentele care poate vi se par excesive, dar când vă privesc nu pot să nu mă gândesc că dacă aș avea un fiu ar fi cam de vârsta dumneavoastră. Cât de bucuros aș fi fost să-l fi văzut lucrând pentru firma Merlin!

Vorbea de organizație de parcă ar fi fost un ordin religios. Îmi mângâie cu delicatețe mâna, adăugând trist:

— Doamna Sacrapant nu-mi poate dărui decât fete, am cinci fete. Și aici, la Istambul, fetele cer... (Și-a frecat, semnificativ un deget de degetul mare și a șuierat pe un ton mai scăzut: „zestre").

S-a întins apoi la loc în scaun, cu un fel de extaz infantil, și a continuat:

— Dar, apare iar firma; firma, bătrâna, se îngrijește de toate, mulțumesc lui Dumnezeu că există. Nici un detaliu nu e prea nesemnificativ pentru firmă. În Levant nici o organizație nu oferă un statut și beneficii comparabile cu cele ale firmei. Suntem cu o sută de ani înainte.

Și-a turnat un deget de vin și l-a băut dintr-o înghițitură, era de-a dreptul eroic.

Mă uimea șirul ăsta de predici — parcă ar fi fost trimis să mă îmbuneze înainte să încep negocierile cu Pehlevi. Și totuși... Sacrapant era așa de deschis, așa de plăcut... Își scăpă șervetul și în timp ce-l recupera, a lăsat, neatent, să i se vadă o parte din șosetă și din picior. M-a intrigat să văd, înfășurat în jurul gleznei subțiri, un mic cuțit de cercetaș, un cuțit extrem de util pentru o fetișcană doritoare să străpungă capacul de tablă al unui borcan cu gem. Îmi surprinse privirea.

— Sst, zise. Să nu spuneți nimic. În Istambul, domnule Charlock, nu se știe niciodată. Dar, dacă ar fi să mă atace un musulman, nu m-aș face de râs, puteți fi sigur. Roșii, râse pe înfundate, apoi, dintr-o dată, deveni grav, cufundat în gânduri.

— Ah, firma! (Oftă...) Voi înceta vreodată să-i fiu recunoscător? Dar am să fac ceva mai bun, am să v-o arăt. Am instrucțiuni în acest sens. Cel puțin cât putem vedea aici — suntem doar o parte, ramura din Levant a firmei. Știți, firma are sucursale în întreaga lume, la Londra, Berlin, New York. Julian, fratele domnului Pehlevi, conduce sediul din Londra. Dar, va trebui să vedeți totul. Vă va umple timpul până când se întoarce domnul Jocas de pe insule.

Suna promițător. Mai trecea timpul și vedeam și orașul. În timp ce mă însoțea prin grădina umedă în care țârâiau greierii, continuă să explice, sincer și destul de înduioșător:

— Știți — poate nu știți — cât de greu e să trăiești în Levant. N-ai nici cea mai mică siguranță. Dacă ai copii e greu să câștigi bani cinstiți. De asta sunt atât

de fericit. În cazul meu, firma înseamnă o viață senină pentru soția mea și pentru toți ai mei. Da, și siguranță, suntem toți asigurați. Credeți-mă, în afara firmei poate ieși... jale mare. Foarte mare.

Înainte să luăm un taxi hodorogit am mai zăbovit la vorbă, nu voiam să încheiem seara. Mă bucuram, pentru că-mi venea în minte dormitorul oribil care mă aștepta. Uitasem să-mi aduc ceva de citit. În ceea ce-l privește pe Sacrapant, se purta ca unul care fusese privat de orice viață socială, era setos de companie. Și totuși, aborda tot timpul un singur subiect: firma.

— Vedeți dumneavoastră, e foarte extinsă. Bătrânul domn Merlin, fondatorul, nu era adeptul unor construcții restrânse mai apoi la o singură piață; prefera să construiască pe orizontală. (Aici, își plimbă mâna de-a lungul corpului, părând să-l mângâie.) Suntem mai curând foarte largi decât foarte înalți. Există o mare varietate de proprietăți, dar puține ne aparțin în exclusivitate. Din cauza asta firma e așa de largă, există loc pentru toată lumea în ea — sau, mă rog, aproape pentru toată lumea.

Se opri și se încruntă, apoi continuă:

— Sunt câteva excepții. Am uitat să vă spun că Banubula, contele, locuiește la hotelul dumneavoastră. De ani de zile încearcă, fără speranță, să intre în firmă. Asta n-are nici o legătură cu comportarea sa, deși când e la Istambul se poartă... hai să spunem ciudat. Cred că-l cunoașteți.

— Da, bineînțeles. Ce-a făcut?

— Nu știu, spuse domnul Sacrapant, strângând din buze și aruncându-mi o privire care ascundea ceva. Dar cred că firma știe. Oricum, nu i se permite să lucreze în firmă; și-a distrus nervii cu rugămințile dar domnul Jocas e de neclintit. Mai sunt unul sau doi în situația lui. Firma îi folosește ca exemple, sunt mereu blocați. E mare păcat de conte, pentru că e un domn, deși dacă te-ai lua după comportarea lui la Istambul n-ai zice asta.

— Dar e un om foarte blând și liniștit.

— Ah, suspină domnul Sacrapant, dojenitor.

— Și Merlin... mai trăiește?

— Nu, spuse domnul Sacrapant, dar de data asta în șoaptă, pe un ton nu prea convingător, (Am avut impresia că nu era deloc sigur.) Bineînțeles că nu, adăugă,

încercând să-şi întărească afirmaţia; dar, dintr-o dată, a tresărit şi mi s-a părut oarecum ruşinat, asemeni unui iepure speriat. Mi-a luat mâna şi mi-a strâns-o.

— Vin mâine să vă iau, zise. Mergem să aruncăm o privire prin birouri. Acum trebuie să plec.

Cu asta ne-am despărţit, fără să putem însă evita ambiguitatea pe care o stârniseră cuvintele sale. M-am întors la hotel şi m-am simţit uşurat când am văzut cele câteva lumini care mai erau aprinse, printre care şi cea de la bar. Am fost extrem de încântat să-l găsesc acolo pe contele Banubula, singurul client, de altfel. Îşi consulta înnegurat propriile-i imagini în oglinzile care-şi cam pierduseră luciul.

Se pare că venirea mea a avut un oarecare efect, chiar dacă aproape insesizabil, asupra contelui. Am avut impresia, poate mă-nşelam, că avea un aer schimbat. Cum să spun? Era parcă aprins la faţă, arogant şi oarecum libidinos. Se legăna uşor, aproape imperceptibil, aşa cum se întâmplă cu blocurile foarte înalte.

— O, spuse când mă zări, pe un ton nou pentru mine. O, Charlock!

Am ingânat şi eu un „O!", pe acelaşi ton. Mă făcuse curios, pentru că întâlneam acum un alt Banubula, diferit de cel pe care îl cunoşteam.

— Bei ceva? continuă cu răceală.

Suna ca un ordin şi m-am supus cu plăcere.

Avea vesta descheiată şi, din când în când, monoclul scotea un clinchet, îi atingea nasturii. Lumina era prea slabă ca să fiu sigur, dar mi se părea că buzele şi sprâncenele îi erau rimelate discret, un serviciu pentru care puteai recurge, fără-ndoială, la oricare bărbier din Orient. Îşi ridică sprâncenele stufoase şi grele şi închise ochii, respirând încet pe nas. Da, era beat.

Barmanul a adus două pahare cu whisky şi a dispărut într-o nişă din perete. Cu ochii încă închişi, contele îmi zise:

— Ştiam că vii. Stau cam demult aici. O, Doamne, dac-ai şti! Acum nu mai pot pleca până joi.

Fără să vrea, începu să se învârtească precum un titirez. Abia a reuşit să ajungă la un scaun.

— Şezi, zise, la fel de autoritar. E mai bine aşa.

M-am supus. M-am aşezat în faţa lui şi l-am privit atent. A urmat o linişte lungă, atât de lungă încât realmente am crezut că va adormi din nou. Mă înşelam însă.

Își aduna doar gândurile în vederea discuției ce avea să urmeze.

— Știi ce-a spus Caradoc despre mine? întrebă, pe un ton tărăgănat și trist. A spus că arăt ca o căpățână de conopidă și că voi muri, o mumie înțepenită de atâta whisky, într-o baie turcească.

Scoase brusc un cârâit — râdea — și apoi, în timp ce mă privea cu atenție, se cufundă iar într-o tristețe copleșitoare.

— Crud om, spuse. Toți sunt cruzi. De ani de zile fac munca lor murdară. N-am cerut niciodată nici cea mai mică recompensă. Nimic. Nu mai am nici o speranță. Merg mai departe, tot mai departe... Am ajuns la capătul puterilor, Charlock. Sunt disperat. La vârsta mea nu poți continua mereu la fel, la infinit... Vocea i-a devenit un murmur abia îngânat.

— Despre cine vorbești?

— Nu e vorba de o persoană anume, e vorba de firmă.

— Merlin?

Aprobă din cap, trist.

— O, Doamne, am spus, nu discută nimeni despre altceva în orașul ăsta?

Banubula se lansase acum într-o scurtă autobiografie. N-a ținut seama de remarca mea.

— Îmi iubesc soția, începu contele, și-o stimez. Dar șade toată ziua cu părul prins în bigudiuri și înfășurat într-un șal, scriind scrisori lungi despre Dumnezeu. Le adresează teosofilor. Îți dai seama, Charlock? Am devenit anormal. Fără să vreau. În locurile astea cu climă fierbinte nu poți să fii privat de drepturi fără să se întâmple ceva. De când a devenit religioasă s-a terminat totul. Totuși nu pot divorța, scandalul ar fi prea mare. Port un nume străvechi.

Își suflă violent nasul într-o batistă de mătase și-și implântă un deget în urechea dreaptă. Intenționa s-o curețe. Apoi, își scutură la fel de violent capul, parcă ar fi vrut să-și curețe și creierul.

— Și, pe urmă, toate târguielile astea, toate rugăminții le. M-au făcut foarte superstițios, Charlock. Simt că mă așteaptă ceva groaznic. Trebuie să încerc să lupt. Uite!

Își desfăcu vesta dând la iveală un piept alb, grăsuliu, pe care atârna un mic flacon cu iod; flaconul cu

iod era talismanul la modă. I se făcea reclamă în presa de senzație, promitea sănătate celui ce-l purta. Cu cheltuieli minime.

— Dacă soarta ți-e pecetluită, sănătatea nu-i bună la nimic, spuse trist Banubula. Mă ocup de Abraxas* de câteva săptămâni și știu că soarta mi-e pecetluită. Știi cum mă apăr?

Am făcut un semn din cap. Nu știam. Își scoase din legătura de chei o mică foiță din bronz, o amuletă caldeeană cu următoarea inscripție:

s a t o r
a r e p o
t e n e t
o p e r a
r o t a s

Banubula dădea din cap ca un mandarin.

— Asta numai ca să-ți dovedesc că am încercat totul. Am încercat chiar să-i administrez licori cu efecte erotice, dar am îmbolnăvit-o cumplit. O făcusem cu cele mai bune intenții. Sper că nu te-ndoiești de asta.

Am dat din cap. De asta nu mă-ndoiam.

— O, Dumnezeule, spuse Banubula, sorbind cu nesaț din băutură, jalea mea pare fără fund, fără fund.

Aveam eu impresia că se exprimă cam bizar, dar n-am comentat.

— Dar dacă toate pertractările astea s-ar termina cu bine? — am întrebat. Ar fi vreo schimbare?

Fața sa mare, spână, și-a schimbat dintr-o dată expresia, s-a luminat animată de un entuziasm de nedescris.

— O, atunci totul ar fi altfel, nu-ți dai seama? Aș aparține și eu firmei.

Barmanul a început să trântească aferat obloanele și ușile. Ne sugera, fără să ne menajeze deloc, că e timpul să închidă. A refuzat să ne mai servească.

— Vezi, spuse contele. Așa-i toată viața mea — un refuz după altul, peste tot, în toate.

Își plângea soarta. Buza de jos i s-a coborât amenințător, era gata-gata să izbucnească în lacrimi amare, dar s-a stăpânit, plin de bărbăție.

---

* Cuvânt cabalistic cu care gnosticii denumeau Ființa Supremă, sursa a 365 de emanații, suma numerelor reprezentate de literele alfabetului grec. Cuvântul era deseori gravat pe diverse pietre prețioase, folosite ca talisman. (n.t.).

— La culcare, e timpul, am spus cu toată veselia de care mai eram în stare.

M-am silit din răsputeri să manevrez corpul inert — un imens căscat de fapt — în aşa fel încât să ajungă sus, în preajma patului.

— Nu-mi fac treabă cu dezbrăcatul, spuse bine dispus, prăvălindu-se în pat. Noapte bună.

Ajuns la uşă, m-am întors şi am văzut că mă privea cu un singur ochi deschis, cu aerul unui vrăbioi şmecher.

— Ştiu, spuse, mori de curiozitate să afli ce-i cu el. Eu ştiu foarte puţin.

— E posibil ca Sipple să lucreze pentru Merlin?

— Cu siguranţă. În orice caz ei au fost cei care i-au telegrafiat şi i-au telefonat Hippolytei. Au rugat-o, ne-au rugat să-l scoatem şi să-l transportăm în Polis cu toată viteza omeneşte posibilă.

— Cu ce naiba se ocupă Sipple? Spion?

Banubula căscă şi se întinse somnoros:

— Cât despre băiatul pe care spui că l-ai... găsit, n-are nici o legătură cu afacerea. Vreau să spun că firma nu e implicată în nici un fel. E o problemă personală a lui Sipple.

— De unde ştii de ea?

— Mi-a spus Sipple. A negat că ar avea vreun amestec.

— Ziarele n-au scris nimic: totuşi, cineva *trebuie* să fi găsit corpul. Cine a muşamalizat toată afacerea?

— Un detectiv londonez şi-ar pierde precis slujba în Orient, spuse Banubula oftând — sunt atâţia oameni, cu interese atât de neobişnuite... Vreau să spun... Ascultă. Să presupunem că gazda lui Sipple s-a gândit că descoperirea cadavrului îi va cauza prejudicii când o să închirieze camera altcuiva. Ce să facă? Pune cadavrul într-un sac şi-l aruncă într-un canal, sau îl cară pe vârful lui Hymettus şi îl azvârle într-o râpă — sunt crevase adânci de sute de picioare, aproape verticale, care n-au fost explorate niciodată.

Banubula îşi drese glasul şi continuă, de data asta pe un ton circumspect:

— Odată, am fost obligat să scap într-un fel oarecum asemănător de un rival care-i cerea şi el mâna viitoarei mele soţii; deşi, în cazul meu, lucrurile s-au complicat pentru că au intervenit şantajul şi ameninţările.

— Ai omorât un om? am întrebat, admirativ.

— Mda... da... cam așa ceva, spuse contele cu modestie.

S-a culcat la loc, închizând ochii și respirând nepăsător pe nas... A rostit apoi, aproape profetic:

— Ai observat, Charlock, că în viață aproape totul se întâmplă în afara razei noastre vizuale, că trebuie să vedem cu coada ochiului? Orice lucru poate fi efectul a oricât de multe alte lucruri. Vreau să spun că întotdeauna par să existe zeci de explicații perfect plauzibile pentru fiecare fenomen. De aceea, mințile noastre, prin care trec toate judecățile, nu ne sunt de ajuns; și totuși, sunt tot ce ne-a fost dat; mințile noastre, sărmanele, atât de sărăcăcios înzestrate.

Sacrapant s-a ținut de cuvânt și a apărut punctual în dimineața următoare — de data aceasta într-o mașină mare, americană, condusă de un șofer turc îmbrăcat ca un măcelar, într-un fel de halat plin cu pete de sânge. Ne-am avântat cu mult elan pe drumul plin de gropi, spre cartierele de la mal ale orașului. Sacrapant era foarte afabil, ba chiar se lăsa uneori cuprins de entuziasm. Am trecut prin piețele musulmane care-și pierduseră culoarea o dată cu apariția hainelor oribile, luate de prin talciocurile europene, pe care le purtau acum locuitorii acestui pământ modernizat artificial. Turcii din Istambul arătau în cel mai bun caz ca niște opiomani sau ca niște oameni bătuți cu ciomagul până când au devenit insensibili: hainele de pe ei scoteau în evidență cât se poate de bine dezordinea lor mintală. Bineînțeles, nu mi-am exprimat toate sentimentele cu voce tare, dar au fost suficiente aluzii care să-l facă pe Sacrapant să înțeleagă cam ce gândeam. Spre surprinderea mea și-a exprimat ferm dezacordul:

— Poate că sunt urâți, spuse, dar mulțumită lor am dus la bun sfârșit una din loviturile noastre cele mai reușite. Firma era în legătură cu partidul lui Mustafa încă de pe vremea când partidul era încă o societate secretă. Le cunoștea planurile și știa că atunci când vor ajunge la putere vor aboli fesul și scrierea arabă. A așteptat. A dat mită cui trebuia și a realizat un acord. Am

avut pregătite, chiar în ziua când s-a dat firmanul, șase vapoare pline cu șepci de pânză. Am invadat piața. Am pus mâna și pe contractele pentru emiterea mărcilor poștale și pe tot ce era legat de documentele publice. De luni de zile importam mașini de imprimat. Vă dați seama la ce mă refer. Afacerile sunt ceva cu totul special în Levant.

Ridică mândru capul, roșu de emoție. Da, îmi dădeam seama, într-adevăr, la ce se referă.

Biroul comercial al firmei era destul de impozant, deși cam de modă veche. Situat undeva printre tăbăcăriile urât mirositoare aparținând șantierelor navale, ocupa o suprafață uriașă, pardosită cu dale, pe locul unde fuseseră demolați pereții interiori a trei fabrici mari. La birourile așezate cap la cap, practic atingându-se, lucrau cot la cot angajații firmei Merlin. Se auzea un susur profund, un zgomot de viespare, pe care ecoul gutural al ventilatoarelor îl făcea și mai penetrant. Aveam senzația că lucrau fără oprire — fețele acelea care își trădau imediat obârșia: greci, evrei, armeni, copți, italieni. Mi s-a părut că se petrece ceva dramatic, o undă de curent electric părea să străbată încăperea. Sacrapant pășea printre birouri, salutând în dreapta și-n stânga, înconjurat de un nimb de mândrie civică. După felul cum era salutat mi-am dat seama că era foarte iubit. Se purta ca proprietarul unei grădini care-și arată încântat rezultatele vizitatorilor, oprindu-se din când în când să culeagă o floare. S-au făcut prezentări — aleseseră, cam în grabă, aș zice, câteva mostre de salariați; vorbeau, toți, bine englezește, am schimbat amabilitățile de rigoare. De asemenea, într-un colț — singurul sector separat de rest — am făcut cunoștință cu trei indivizi care, după accent și înfățișare, erau elvețieni. Păreau autoritari și hotărâți și erau îmbrăcați la mare ținută în niște fracuri demodate în care vara trebuie că se înăbușeau.

— Vorbesc toate limbile pământului, spuse domnul Sacrapant și adaugă: vedeți, aici fiecare își conduce aproape independent secția. Am descentralizat cât a fost omenește posibil. O permite marea varietate a activităților noastre.

A luat de pe un birou un vraf de hârtii, printre care și facturi CIF și a înșirat repede, înghițind silabele:

— Beirut, Mozambic, Alep, Cairo, Antananarivo, Lagos.

Am acceptat o cafea, specialitatea orientalilor și mi-am arătat aprobarea față de această activitate demnă de laudă; mai târziu am ieșit, clipind din ochi, la lumina soarelui. Sacrapant își luase zi liberă ca să-mi arate câte ceva din oraș. Inspirați, ne-am abătut de pe traseul circular să vizităm cele mai de preț monumente. În obscuritatea dulceagă a bazarurilor am cumpărat câteva monede și niște lănțișoare din argint bătut provenite din Yemen, cu intenția vagă să i le fac, la întoarcere, cadou Hippolytei. Am străbătut fără grabă curți de moschei care se coceau la soare și ne-am oprit să hrănim porumbei dintr-o pungă de hârtie plină cu năut venit din India. De aici, mai departe, spre Al Quat, la un prânz cu pui și orez, într-adevăr excelent. Când am pornit agale spre hotel era după-amiază târziu și-mi formasem deja o părere despre Istambul: îți dădea impresia unui imens cimitir, cu mormintele presărate la întâmplare, fără nici o intenție de a se constitui în vreo formă geometrică. Locurile de veci erau împrăștiate pretutindeni unde umanitatea lăsa în urma ei o piatră de mormânt. Moartea părea răspândită aici en gros, într-un mod absolut arbitrar. O melancolie grea, o tristețe apăsătoare părea să plutească asupra monumentelor frumoase și goale. Iți trebuia timp să cunoști Turcia.

Ca să fiu cinstit, eram destul de nerăbdător să plec și să mă întorc în aerul zgomotos dar mai liber al Atenei.

— V-ați adus, desigur, aparatul, zise domnul Sacrapant. Știu că domnul Pehlevi este foarte nerăbdător să-l vadă. Dar, bineînțeles, încă douăzeci și patru de ore nu va putea fi abordat.

Da, îmi adusesem aparatul. Domnul Sacrapant acceptă un ceai cu pâine prăjită și în acest timp se lăsă pradă amintirilor despre cercul de oameni de afaceri din Smirna, locul unde învățase engleza. Adăugă, într-o paranteză:

— Apropo, domnul Pehlevi m-a rugat să vă spun că avem aici un consilier comercial și că va insista ca orice contract pe care vi-l oferim să fie văzut de el. Asta în cazul în care nu vă pricepeți la afaceri. Vrea ca totul să fie cinstit și clar, face parte din politica noastră. I-am comunicat domnului Vibart și e de acord să vă acorde asistență juridică. Totul e, deci, în ordine.

Nu știu de ce, dar această ultimă intervenție a lui

Sacrapant mi s-a părut oarecum de rău augur. A oftat și, fără multă tragere de inimă, s-a scuzat, spunând că are fixată o întâlnire pentru cină. Cât despre mine, după o plimbare așa de lungă și de obositoare, eram bucuros să mă retrag în cameră și să-mi fac siesta — o siestă atât de benefică încât când m-am trezit era întuneric și a trebuit să cobor la cină mai mult pe bâjbâite. Judecând după fizionomia celor care stăteau la masă, nu prea nutream speranța unei conversații care să facă să mai treacă timpul. Pe conte l-am dibuit mai târziu, într-o sală de biliard ascunsă undeva în subsolul clădirii. Zdrăngănea la o pianină hodorogită. Niște melodii persane, tânguitoare. În fața sa zăceau câteva whisky-uri mari — își luase măsuri de precauție în cazul în care ar fi fost supus capriciilor barmanului, care avea obiceiul să închidă barul exact când simțeai nevoia să mai bei ceva. Aș spune că Banubula era oarecum mai puțin beat decât în seara precedentă, deși numărul de whisky-uri nu prevestea nimic bun; mi-a permis să iau și eu un pahar și să mă așez lângă el. Era morocănos și pus pe harță și scotea o mulțime de note false. În cele din urmă a renunțat și a trântit capacul pianinei.

— Deci, zise, sugându-și dinții, diseară îl predau pe Sipple și apoi... „bye-bye" Polis.

— Îl predai? E în lanțuri?

— Așa ar trebui, spuse contele fioros. Toți ar trebui puși în lanțuri.

Bodogăni câtva timp în barbă și apoi continuă:

— Presupun că l-ai văzut pe Pehlevi? Porcul ăla!

Uluitoare izbucnire din partea acestui om blând, politicos și cultivat! Banubula oftă și dădu din cap cu o mină întunecată, chipul omului căruia nu-i surâde niciodată norocul.

— Mâine... mâine intri în firmă. Peste capul meu. A fost randul meu să fiu iritat. Repeta perpetuu și inutil aceeași placă — o melopee eternă.

— Ascultă, am spus, prinzându-l de vestă. Nu sunt nici de-al firmei, nici lăsat în afara firmei. Nici n-o să fiu vreodată în una din cele două situații. S-ar putea să închei un acord comercial în legătură cu o jucărioară cu care pot să face ceva bani. Asta-i tot. Auzi?

— O să vezi, mârâi.

— Ba mai mult, am adăugat, plin de importanță, orice contract va fi verificat de consulul comercial.

— Ha, ha!

— De ce râzi?

— Peste cadavrul cui? întrebă Banubula, schimbând tonul. Peste al meu, băiete. Tu intri, iar eu rămân în afara firmei.

Goli un pahar și îl puse jos cu o grijă exagerată. Apoi, brusc, cerul păru să se mai însenineze. A zâmbit satisfăcut și și-a mângâiat un timp bărbia, privindu-mă pieziș.

— Caradoc nu ne menajează deloc, zise.

— Caradoc e în firmă?

Banubula mă privi intrigat.

— Bineînțeles, spuse dezgustat. E în firmă de când lumea, dar vrea să iasă.

— Parc-ar fi un tâmpit de internat. Un internat de fete, am zis.

— Da, spuse, resemnat. Ai dreptate. Dar hai să discutăm despre ceva mai plăcut. Dacă n-aș fi fost de serviciu aici ți-aș fi putut arăta câteva locuri de interes din oraș. Lucruri pe care puțini oameni le văd. În unul din chioșcurile Seraiului, de exemplu, se află colecția de penisuri false a lui Abdul Hamid. Există exponate aduse din toată lumea — etichetate și întreținute toate cu grijă. Se spune că Abdul Hamid era impotent și asta era una din puținele lui plăceri.

— Bătrânul Merlin mai trăiește? am întrebat dintr-o dată.

Banubula mi-a aruncat o privire și, pentru o clipă, și-a schimbat poziția, a stat țeapăn în scaun. Mi-a ignorat întrebarea și-a continuat:

— Le ținea pe un șir lung de stative pentru pipe, cadou de la guvernul britanic. O încercare inutilă de a-i câștiga favorurile. Aveau nume atât de frumoase — *passiatempo*, în italiană, *godemiche* sau *bientateur*, în franceză. Ce spui? Numele, numele ilustrează mai bine decât orice altceva atitudinile naționale. Cel german se numea fantoma falică — o sculă metafizică fantomatică acoperită cu sudoarea morții. Vai băiete, n-am timp să-ți arăt nici comoara asta, nici altele.

— Mare păcat!

Se uită la ceas, țuguindu-și buzele supărat.

— Încă o jumătate de oră. Te preiau ei și eu voi fi liber. Cred totuși că trebuie să văd dacă totul e-n regulă cu Sipple. Vrei să vii cu mine?

— Nu.

— Nu ne implicăm deloc.

Mă cam îndoiam; deprimat cum eram, cu gândul că o să petrec încă o noapte aici, singur, nu voiam să fiu amestecat în nici una din escapadele contelui. Pe de altă parte îmi făceam griji și pentru soarta lui. Nu era înțelept să-l las singur. Probabil că se vedea că eram derutat, pentru că încercă să mă convingă, pe un ton mieros:

— Hai. Îmi ia un sfert de oră. Arunc doar o privire prin perdeaua de la „Asociația pentru ajutorarea marinarilor" și ne putem apoi întoarce fericiți, cu gândul că ne-am făcut, pe deplin, datoria.

— Bine, am spus. Mai întâi dovedește-mi că poți merge drept.

Contele păru jignit în amorul propriu. S-a ridicat greoi în capul oaselor și a făcut câteva ture, s-a plimbat în sus și-n jos prin cameră. Se descurca onorabil. Nu-i venea nici lui să creadă că poate pluti peste valuri așa de ușor, cu atâta siguranță.

— Vezi? zise. N-am absolut nimic. Oricum, luăm un taxi. Trimit whisky-urile care au rămas, sus în cameră, la loc sigur, și putem pleca. Ei?

Sună chelnerul și dădu instrucțiuni într-o turcă perfectă, pentru care l-am invidiat.

Coboram, încă o dată, pe străzile prost luminate unde mugea ca un porc înjunghiat câte un tramvai rătăcit. Banubula a consultat un carnețel care părea să conțină punctele mai importante ale unui plan de bătaie. De ce nu o busolă? mă întrebam, pentru că avea foarte mult din alura unui explorator. Am abandonat taxiul la un colț de stradă și, ocolind bazarele, am pornit spre răsărit. Contele mergea într-un fel pe care nu-l pot descrie decât ca o exemplificare a precauției. Se oprea din când în când și se uita înapoi, ca și cum ar fi vrut să verifice dacă e sau nu urmărit. Juca oare teatru? Orașul răspândea un miros greu de piei tăbăcite și de gunoaie. Am traversat o serie de mici piețe și am ocolit zidurile exterioare ale moscheelor. Totul începea să devină aproape sinistru, orașul era tot mai pustiu. În cele din urmă, am ajuns la un loc unde lumina și zgomotele erau din abundență, un loc cu sfârâit de fripturi și sunete de cimpoaie, un loc unde beția de lumini sfârteca o porțiune din cer. Era — în privința asta un poți greși niciodată —

cartierul grecesc al orașului. Imperiul agitației și al veseliei infernale. Am intrat într-o cafenea spațioasă, cu interiorul plin de oglinzi și colivii. Și jucători de domino. Am traversat încăperea și am ajuns într-o curte unde n-am putut zări în întuneric decât o firmă: „Asociația pentru ajutorarea marinarilor". Banubula a început să urce bombănind niște scări șubrede.

— Cum pot fi ajutați marinarii? am întrebat, dar n-am primit nici un răspuns.

La etaj era un fel de sală de gimnastică, plină de fum, de târșâit de picioare și de scaune; se râdea mult înăuntru, se bătea din palme ca la un cuplet, sau ceva asemănător. Banubula s-a oprit în fața ușii murdare, protejată de o perdea din mărgele.

— Nu intru, șuieră printre dinți, hai să ne uităm. Cred că se prostește ca să-i facă să râdă.

Într-adevăr, am auzit, cu strângere de inimă, scâncetele nazale ale lui Sipple, întrerupte din când în când de hohotele de râs ale veselilor mateloți.

— Da, puteți râde, domnii mei, râdeți cât poftiți, dar aveți în față o tragedie. Am fost odată și eu ca voi toți: într-o ureche, îmi purtam căciula de paradă, trasă pe-o ureche. Trăiam două vieți paralele. Îmi era perpendicular. A venit apoi ziua fatală când am tras scurta. Mi-a rămas scurtă. Până atunci cântam bine la saxofon, n-aveam treabă cu tensiunea. Trăiam cu doamna Sipple. Într-o bijuterie de casă, din alea cu pitici de ghips în grădinița din față, undeva la periferie. Nu departe de Penisdor (Urale!). Mă sculam în fiecare dimineață purificat de somn, îmi îmbăiam și-mi încrețeam părul și trăgeam pe mine o foaie de varză curată. Călătoream spre Olympia, luam cursa locală. Îmi purtam hainele într-o sacoșă, ca și gâdele public. Nu era prea bănos să faci pe clovnul — un fel de rahat în ploaie. Când mi s-a stricat saxofonul însă, n-am mai fost eu. (Aplauze). Puteți râde, dar când vă ruginește saxofonul, ce faceți? Am început să beau ca un cal, aveam cam patru stele, cred. Simțeam că-mi dau mortul popii. Am mers atunci la doctor. Nu mi-a spus decât: „Sipple, ți se scurge marmita".

Trebuie că toate astea erau acompaniate de gesturile de rigoare, pentru că erau însoțite de răcnete de râs. Din cauza balconului, de pe locul unde ne aflam nu-l vedeam pe Sipple. Era chiar dedesubtul nostru. Tot ce

puteam vedea era, cum să zic, felul cum se citea tot ce face pe feţele vulgare aşezate în semicerc în jurul lui. Exprimau o imensă satisfacţie barbară. Banubula se uita la ceas.

— Încă patru minute şi am scăpat. Pfui, ce uşurat mă simt! (În ciuda întunericului, am văzut cum se întinde şi cască). Hai acum să mergem să bem ceva. Ce zici?

Am coborât din nou şi am traversat curtea. Când am intrat în cafeneaua luminată am văzut că în stradă se opreşte o maşină mare, neagră şi din ea coboară căscând, doi oameni. Au trecut în grabă pe lângă noi, fără să privească în dreapta sau în stânga. Banubula s-a uitat după ei, zâmbind:

— Ăsta e comitetul, şopti. Acum suntem liberi.

Porni săltăreţ în jos pe stradă, spre piaţa unde aştepta taxiul. Neîndemânatic, se încurca la fiecare pas în picioarele sale lungi.

— Nici nu ştii cât de uşurat mă simt, spuse, scufundându-se în bancheta din spate a taxiului şi tamponându-şi sprâncenele albe cu batista. (Avea, într-adevăr, o faţă destinsă, aproape tinerească). Acum poţi veni să te uiţi cum împachetez. Bem împreună şi whisky-urile.

Eram uimit de propria-mi stăpânire de sine, de uşurinţa cu care păream să accept succesiunea asta de evenimente nemaipomenite şi cumva neliniştitoare.

— Am încetat să-mi mai pun întrebări, mi-am spus, cu voce tare.

Banubula m-a auzit şi a hohotit scurt:

— Şi să-ţi ţii gura ai încetat, spuse.

Şedeam pe pat şi priveam cum omul ăsta greoi ca un urs, groaznic de neîndemânatic, încerca să împăture şi să înghesuie într-o valiză o pereche de pantaloni. Era uşor cherchelit din nou şi spectacolul pe care-l oferea aproape că i-ar fi făcut cinste lui Sipple, clovnul.

— Să te ajut, am spus.

Recunoscător, Banubula s-a prăbuşit pe un scaun şi şi-a tamponat sprâncenele albe.

— Nu ştiu ce-i cu hainele astea, spuse. Par să aibă o viaţă a lor. N-am reuşit niciodată s-o intuiesc. Victile noastre nu s-au întâlnit niciodată. Oricum, le port cu decenţă şi mă mândresc cu faptul că am o înfăţişare destul de elegantă. Pantofii ăştia sunt de la „Firpo", de pe Bond Street. (Se uită la ei cu satisfacţie.)

Când îi scuturam haina i-a căzut din buzunar un teanc de hârtii; s-au împrăştiat pe podea.

— O, Doamne, Doamne, spuse contele. Ce uituc sunt!

Culese hârtiile şi le dădu foc în scrumieră. Stătea uitându-se la flacără ca un copil şi între timp mişca mereu hârtiile cu un băţ de chibrit, până când au ars de tot şi cenuşa s-a împrăştiat în scrumieră. Apoi a oftat şi a spus:

— Mâine mă întorc la Atena, la soţia mea iubită. Îmi reiau vechea mea viaţă.

— Şi Sipple? am întrebat, biruit de curiozitate. Ce-o să fie cu Sipple?

Banubula şi-a făcut de lucru cu amuleta, dus pe gânduri.

— Nimic special, spuse. Nu-i cazul să dramatizăm. Hippolyta spune că a fost informată că Sipple se pricepe la pietre preţioase; cu aşa ceva îşi face precis nişte legături în firmă. Altcineva mi-a spus că e reţinut de guvern ca să furnizeze informaţii politice. Atunci ... Câte nu se pot afla în bordelurile din Atena! Fiecare politician îşi intocmeşte dosare cu punctele slabe ale adversarilor. Cu greu găseşti unul care să nu aibă vreo perversiune ascunsă, cât de mică, prin care devine cu uşurinţă vulnerabil la presiuni politice sau chiar la şantaj. Graphos le pune să se gătească şi le flagelează cu moderaţie. Aşa se spune. Alţii au nevoi mai complicate. Pangarides preferă „trăsurica" ...

— Trăsurica? Ce-i aia?

— Presupun că e într-adevăr o invenţie turcească, un fel de efect *en brochette*. Eu n-am încercat niciodată. Înseamnă să posezi un băiat mic în timp ce băiatul, la rândul lui, posedă o fată. Dacă timpul e calculat cum trebuie, se presupune că ... Dar, pentru Dumnezeu, de ce-ţi spun toate astea? De obicei sunt discret.

Suspină adânc. Am văzut cât de mult regreta că în curând era chemat să-şi reia îndatoririle oficiale, la Atena. Nişte îndatoriri absolut respectabile.

— De ce nu stai aici, să locuieşti într-un loc cu fete frumoase? am întrebat.

A oftat şi expresia feţei i s-a schimbat.

— Şi contesa, soţia mea? Cum aş putea?

Se îneca de atâta afecţiune pentru consoartă, i s-au umplut ochii de lacrimi.

— Mi-e devotată, spuse aproape în șoaptă. Și nu am pe nimeni altcineva pe lume.

Cuvintele sale m-au mișcat.

— Bine. Atunci, noapte bună, am spus, și contele mi-a strâns mâna cu căldură.

Am dormit până târziu în dimineața următoare și când am coborât, în sfârșit, am aflat că Banubula plecase la Galata; îmi făcuse favoarea unui ultim semn de rămas bun, sub forma unei cărți de vizită pe care, sub nume, (Conte Horatio Banubula) era gravată o coroană. Îmi lăsase și un mesaj, scris cu creionul: „Mai presus de toate, fii discret". Dar ce naiba aș fi putut eu să destăinui, și cui?

Sacrapant urma să apară doar spre seară, așa că mi-am pierdut timpul prin grădină, înfruntând arșița sub teii care străluceau în soare. Am stat și am privit cerul, aburii trecători care prindeau contur și apoi dispăreau iar, în timp ce soarele urca spre zenit. Apoi, după miezul zilei, a început să se zărească mai clar, să se închege din nou, imaginea puzderiei de cupole și turle. Brize ușoare dinspre Bosfor invadau Cornul, împingând aerul reavăn în sus, spre oraș. Cerul era animat, ca într-o zi de sărbătoare. În înălțimi pluteau zmeie cu cozi lungi, iar când am ajuns la țărm, sub podul Galata, ca să urc la bordul ambarcațiunii care fusese trimisă după mine, am privit înapoi și am văzut bolta care părea pregătită pentru carnaval de niște copii nebuni. Într-o astfel de lumină, la un astfel de moment al zilei, întunericul începe să ascundă urâțenia și mizeria orașului. Rămân doar contururile desenate de domuri și de ziduri. Le profilează formele pe cerul nopții care se apropie. Dacă ești pe punte la o asemenea oră, trăiești o beție a simțurilor care te face să uiți tristețea infinitului mării. Doamne, cât e de frumos. Adieri molcome încrețesc apele aurii-verzui ale Bosforului, melancolia opulentă a Seraiului licărește ca un pește în putrefacție printre umbrarele și boschetele ce-l înconjoară. Ne-am îndepărtat pieziș de țărm și, desenând pe ape o jumătate de arc de cerc, ne-am îndreptat spre Bosfor. I-am dat lui Sacrapant șansa să-mi povestească despre locurile pe lângă care treceam. Am văzut turnul după care se orientează marinarii, „turnul lui Leandru", apoi, ascuns cu iscusință în zidul unui palat ce străjuiește marea, un pavilion în care unul din ultimii sultani se distra ochind cu arbaleta supușii care intrau în

câmpul său vizual. Una din plăcerile vieții de palat în vremuri de demult. Din nou în larg, prindeam viteză și dâra înspumată pe care o lăsam în urma noastră se îngroșase, unt împrăștiat de un cuțit. Sacrapant a trebuit să-și țină pălăria lui albă ca să n-o ia vântul; ne încovoiam pe sub frunțile mari, placide și ochii larg deschiși a două vase de linie americane care pluteau lenește prin strâmtoare. După ce am înconjurat capetele de stâncă și am intrat în Bosfor, vânturi schimbătoare au început să agite marea. Luminile zilei se stingeau încet. Între timp, unul din acele apusuri de soare pe care le vezi doar la Istambul își trimitea văpăile peste orașul care avea să dea foc nopții. Întunericul atotcuprinzător îi va servi drept combustibil. Sacrapant își agita brațele, privind spectacolul. Scoase niște sunete nearticulate, ca și cum ar fi uitat pe moment cuvintele care ar trebui să ofere explicația la un asemenea tablou. Eram acum, însă, aproape de țărmul de dincolo și înaintam rapid. În fața noastră se desfășurau, ca un sul de papirus, cheiuri de piatră și sate cu case din lemn vopsit. Dispăreau apoi repede în urmă. Mai departe, înecate în verde, se lăsau totuși surprinse grădinile împrejmuite cu ziduri, contururi de chioșcuri ce se sufocau sub flori uluite, cățărate pretutindeni, balcoane de marmură, curți presărate cu crini albi. Mai sus, din nou, pajiști umbrite de platani gigantici, păzite de siluetele abia conturate ale colinelor. Câte un vârf delicat de chiparos, o sedilă dintr-o limbă de mult uitată, răsărea provocator printre umbrelele pinilor. Cohorte întregi de mici ambarcațiuni se căzneau să ne depășească, sub privirile soarelui care se pregătea să apună. Își croiau drum spre Galata. Undeva pe-aici, într-unul din micile golfuri nisipoase străjuite de stânci înalte, trebuia să fie debarcaderul din lemn care marca intrarea în împărăția lui Merlin. Regatul lui, căruia Merlin i-a dat numele de „Avalon". Sacrapant mi-a explicat că atunci când l-a cumpărat Merlin, era o ruină — o parte fortăreață bizantină, o parte serai ruinat care aparținuse unei familii otomane bogate, căzută în dizgrație.

— Sultanul i-a nimicit pe toți, spunea Sacrapant cu un ton blând și trist. Domnul Merlin însuși i-a dat numele de Avalon. (Făcu un gest cu mâna sa fină).

Când am ajuns la debarcaderul unde ne aștepta un mic grup de servitori era încă lumină. În așteptarea nopții, doi dintre servitori purtau deja felinare aprinse.

Erau supravegheați de un ins dubios, foarte gras și chel, în care am identificat, fără nici o ezitare, un eunuc. Asta, pe de o parte datorită palorii nesănătoase a pielii de culoarea unturii, pe de altă parte datorită vocii plângărețe de fată bătrână care sălășluia în corpul cel gras. S-a aplecat într-o temenea care însemna supunere deplină. Domnul Sacrapant i-a făcut semn să-mi ducă valiza și apoi am urcat o cărare abruptă care ducea spre grădina unei mici vile. Era o clădire fermecătoare, acoperită pe trei laturi cu ramuri de viță de vie. Un balcon atrăgător dădea spre golf. Se părea că aici urma să locuiesc și tot aici mi-am găsit valiza, deschisă deja, zăcând pe pat. Sub supravegherea majordomului chel, doi servitori îmi aranjau lucrurile. Înainte de plecare, Sacrapant s-a uitat în jur cu un ochi critic. S-a declarat satisfăcut că, în ceea ce mă privește, totul e în regulă.

— Mă întorc cu barca, spuse. Într-o jumătate de oră va veni un om cu un felinar. O să vă conducă la vila unde sunteți așteptat de domnul Jocas — de amândoi, de fapt.

— Amândoi frații?

— Nu. Domnișoara Benedicta a sosit noaptea trecută. Stă câteva zile aici, în cealaltă vilă. O veți întâlni și pe ea.

— Înțeleg. Eu cât voi sta aici?

Domnul Sacrapant păru uluit.

— Atât cât... nu știu domnule... atât cât va fi necesar pentru încheierea afacerii cu domnul Jocas. Se va clarifica totul, imediat ce-o să-l întâlniți.

— Ați auzit vreodată numele de Sipple? am întrebat.

S-a gândit câtva timp plin de gravitate, și apoi a dat din cap:

— Niciodată, după câte-mi amintesc, spuse, într-un târziu.

— M-am gândit că, dacă-l cunoașteți pe contele Banubula, s-ar putea să-l știți și pe Sipple, o cunoștință a lui.

Sacrapant părea deznădăjduit, dar apoi se lumină la față:

— Dacă nu cumva vă referiți la arhidiaconul Sipple. Sigur! Preotul anglican.

Mi se părea inutil să continui cercetările pe filiera asta, așa că am abandonat subiectul. L-am însoțit îna-

poi pe drumul spre debarcader, pe cărări şerpuitoare care exalau o aromă puternică — să fi fost miros de verbine?

— Încă ceva, am întrebat, incapabil să mă stăpânesc. Cine era tânăra aceea care se uita la noi în timp ce trăgeam şalupa la mal? Era sus acolo, printre copaci. S-a întors şi a dispărut în micul crâng care se vedea acolo.

— N-am văzut pe nimeni, spuse Sacrapant. Dar acolo e vila domnişoarei Benedicta. Însă, domnule Charlock, să ştiţi că putea fi oricine din harem. Mai sunt încă foarte multe mătuşi şi guvernante care locuiesc acolo. Domnul Merlin era foarte generos. Cu rudele, cu servitorii . . . Sau ar fi putut fi profesoara de engleză sau cea de germană — amândouă locuiesc acolo, încă.

— Era tinerică, bine făcută, creolă.

— Atunci nu era domnişoara Benedicta.

Îşi luă rămas bun fără să-şi poată ascunde părerea de rău. Am simţit că ar fi dorit foarte mult să primească el însuşi o invitaţie la masă din partea lui Pehlevi. N-a fost să fie; oftă de două ori adânc şi se urcă din nou în barcă. Membrii echipajului erau turci. Căpitanul însă era grec, pentru că îi vorbea lui Sacrapant în limba lui maternă. Îi explica ceva despre vântul care se întetea. Prietenul meu a răspuns nerăbdător, punându-şi pălăria la loc sigur, lângă el. Mi-a făcut, gentil, cu mâna. Distanţa dintre noi devenea tot mai mare.

Am stat un moment sau două şi am privit cum peste colinele şi crestele liliachii ale ţărmului asiatic se aşterne întunericul. Apoi m-am întors la vila mea. Cineva aprinsese deja lămpile de petrol şi flăcările albe, jucăuşe proiectau umbre prin camerele din jurul lor. Mi-am bărbierit reflexia mişcătoare din oglinda din baie şi am îmbrăcat singurul costum de vară pe care-l adusesem cu mine. Şedeam pe terasa laterală, împăcat cu lumea, când am văzut un felinar coborând încet înspre mine, printre copaci. Îl purta majordomul gras, cel ce fusese prezent la debarcader. Se închină şi l-am urmat fără nici un cuvânt. Am urcat prin grădini şi printre pâlcuri de pomi spre locul unde, într-un salon (despre care nu-mi puteam forma o imagine) mă aştepta la cină gazda mea, Jocas Pehlevi. (Dacă îmi face o vagă plăcere să povestesc toate astea, dragul meu dactyl, e pentru că par să se fi petrecut acum o sută de ani).

Era nespus de frumos, dar şi puţin lugubru să urci astfel colina, condus doar de un singur con de lumină

care se proiecta brusc pe siluetele neclare, aproape imateriale ale unor clădiri. Prin tufe se auzeau chemări de bufnițe și în aerul greu al nopții eram asaltat de miresme persistente. Am trecut printr-o curte interioară pustie și apoi pe lângă niște construcții scunde care-mi sugerau crescătorii de iepuri sau cotețe. A trebuit să ne aplecăm ca să trecem pe sub o arcadă și am urcat niște trepte largi, pavate cu dale, plasate pe una din laturile unui foișor în ruină. Au început să apară lumini și am zărit apoi corpul principal al clădirii. Îmi sugera un uriaș caravanserai turcesc, construit, ca toate clădirile de acest fel, în jurul unei curți centrale cu o fântână la mijloc; am auzit, sau mi s-a părut că aud, clefăitul asinilor și al cămilelor, scâncetul dulăilor. Am trecut printr-o poartă centrală, masivă și de-a lungul unui coridor luminat de abajururi filigranate, de o frumusețe mai curând fragilă. Jocas ședea la o masă lungă de stejar, întors pe jumătate spre ușa pe care am intrat, cu ochii ațintiți asupra mea.

Mâinile acelea disproporționat de mari se jucau cu o sfoară pe care o înnodau și o desfăceau mereu. În timp ce ne studiam reciproc, am avut senzația că sunt invadat brusc de un amalgam de impresii diferite — se abăteau asupra mea ca o ploaie de săgeți. M-am simțit dintr-o dată în prezența unui om înzestrat cu mari virtuți, cu resurse psihice nebănuite; în același timp mi-am simțit mintea străbătută parcă de un curent electric, trecută prin filtrul unei examinări minuțoase, ca și cum mi s-ar fi întors și controlat toate buzunarele. Era același efect neliniștitor pe care-l întâlnești când ai de-a face cu un mediu. Efectul acesta era, totuși, însoțit de senzația că mă aflu în fața unui om naiv și nesăbuit, pe jumătate mutilat de starea lui nervoasă. Purta, Dumnezeu știe de ce, redingota tradițională și boneta de lână de Angora o ținută care, într-o astfel de noapte, trebuie să fi fost insuportabilă. Oare se îmbrăcase așa numai din dorința de a arbora, în prezența unui străin, ținuta de gală? Nu știu. M-am uitat la fața ciudată, la peruca de păr ondulat, la inelușele mici, de pirat, din loburile urechilor și m-am simțit nespus de liniștit. Când s-a ridicat, am văzut că, deși bine clădit, era mai degrabă scund; avea însă brațe extrem de lungi și niște mâini uriașe. Mi-a întins o palmă umedă. Din cauza nerăbdării — sau poate asudată numai din cauza costumației absurde. Purta

două decorații — Legiunea de Onoare și încă una pe care n-am reușit s-o identific. N-a spus nimic; ne-am strâns doar mâinile. Mi-a făcut semn, invitându-mă să mă așez. Apoi și-a dat capul pe spate și a râs — un râs care ar fi putut părea sinistru. Eu însă, simțeam că ceva la acest om începe să mă atragă. Caninii îi erau îmbrăcați în aur și atunci când zâmbea dădea impresia unui ins însetat de sânge. Avea însă dinți frumoși și regulați și buzele roșii, sănătoase. Obrazul îi era tuciuriu — o față „tăbăcită"; înfățișarea unui om sănătos, de vârstă mijlocie. Prin păr îi apăruseră, totuși, câteva fire cărunte.

— Deci, spuse, ai venit la noi, în sfârșit.

M-am scuzat pentru obiceiul meu de a tărăgăna lucrurile și pentru întârzierea pe care o cauzasem.

— Știu, ai alte lucruri de făcut, nu te interesează să câștigi bani.

L-am asigurat că greșește.

— Așa zice Graphos, spuse, aruncând sfoara în coșul de hârtii și trosnind din degete abătut.

Păru pentru un moment cufundat în gânduri, apoi expresia feței i s-a schimbat. A devenit binevoitor.

— Știi, Charlock, Graphos avea dreptate; nu era timp de pierdut; în astfel de cazuri nu este niciodată timp de pierdut. Distribuiai lucrurile astea gratuit, nu-i așa? Ei bine, am pus să mi se facă o copie după una din invențiile tale și am obținut patentul asupra proiectului și a produsului obținut. În numele tău, bineînțeles. Asta înseamnă că orice s-ar întâmpla — poate că nu vei consimți să ne permiți s-o folosim — invenția e a ta și nu poate fi furată.

A așteptat mult timp, privindu-mă mâhnit.

— Fratele meu, Chewlian, a făcut asta pentru dumneata. Chewlian conduce de la Londra partea europeană a firmei. E absolvent de Oxford. (În ochi îi apăru o privire hăituită, plină de regrete). Eu n-am fost niciodată dincolo de Smirna. Deși, într-o zi . . .

I-am mulțumit cât se poate de călduros pentru intervenția binevoitoare în favoarea mea; știa perfect că singur n-aș fi reușit să mă descurc cu obținerea patentului. S-a ridicat să potrivească o flacără de gaz care începuse să pâlpâie și mi-a spus:

— Îmi pare foarte bine că ești mulțumit. Între timp, Chewlian a formulat o ofertă de contract pe care te rugăm s-o studiezi. A adus-o cu ea Benedicta; o vei primi

diseară. In ceea ce mă priveşte, consider ca păcătuieşte prin exces de generozitate dar, ce să-i faci, aşa-i Chewlian.

Oftă, plin de admiraţie, şi pe faţă i-a apărut pentru o clipă o expresie aproape plângăreaţă, prea mare era dragostea pentru fratele lui. Continuă:

— Se comportă ca un prinţ, nu ca un om de afaceri.

Apoi, dintr-o dată a devenit încordat şi foarte serios:

— Remarca asta te-a făcut suspicios. De ce?

Era perfect adevărat. Îmi citise gândurile cât se poate de exact. Am răspuns, oarecum ruşinat:

— Mă gândeam cât sunt de incompetent când e vorba de documentele referitoare la afaceri şi speram că o să-mi daţi timp de gândire.

Râse din nou şi-şi plesni genunchii, de parcă ar fi auzit o glumă excelentă.

— Bineînţeles, o să ai timp. Oricum, sunt sigur că ţi-ai luat deja măsuri de precauţie.

Mi-am dat seama că ştia că mă hotărâsem ca înainte să semnez ceva să mă sfătuiesc cu Vibart. Am confirmat, dând din cap.

— Hai să bem ceva, în cinstea evenimentului, spuse vesel.

A mers într-un colţ al camerei, unde sclipeau farfuriile şi carafele cu băuturi. Mi-a turnat un pahar de mastică foarte tare şi a pus pe braţul fotoliului, lângă mine, o plăcintă cu brânză.

— Există însă ceva mult mai grozav decât fleacul ăsta. Chewlian spune că trebuie să încerce să se asocieze cu dumneata şi să valorifice toate invenţiile dumitale. Sau ai în vedere pe altcineva?

S-a ridicat nervos şi a început să se plimbe în sus şi-n jos prin salon, foarte agitat.

— Poftim! Ţi-am creat iarăşi suspiciuni. Iau oamenii prea repede, ca de obicei.

Vorbea o engleză curioasă, cu o puternică intonaţie de Smirna, articulând prost cuvintele, ca şi cum le-ar fi învăţat după ureche, fără să le fi văzut vreodată scrise.

— Nu, am spus, totul e că ideea e complet nouă pentru mine.

Scoase un mârâit.

— Fratele meu ţi-ar fi pus problema mult mai ... civilizat, cred. Îmi spune mereu că mă port ca un vânzător din piaţă.

Arăta jalnic, absurd, în haina sa neagră de diacon.

— Oricum, ți-a trimis să studiezi un proiect care conține termenii tranzacției. (Își pipăi, pentru un moment, gropița din bărbie și mă privi atent). Nu, nu e vorba de vreo suspiciune. Dar știi ... înțelegi, înțelegi cam greu.

— Recunosc.

— Nu-i nimic. Când o să înțelegi o să poți să-ți dai seama dacă vrei să vii la noi sau nu. Termenii sunt generoși și nimeni, până acum, nu s-a arătat nemulțumit de firmă.

Am încercat din toate puterile să nu mă gândesc la Caradoc și la criticile sale, de teamă că omul acesta mic și impăciuitor, dar foarte hotărât, îmi va citi gândurile. Am dat din cap, încercând să iau un aer de om înțelept. Jocas s-a dus la ușă și a strigat o singură dată, pe un ton ascuțit de uliu, un ton în același timp umil și autoritar: „Benedicta!" Apoi s-a întors și s-a oprit în mijlocul salonului, privind în jos spre propriii-i pantofi. M-am uitat în jur la harababura din cameră: mobile și obiecte în dezordine. Aspectul unei magazii. Un cronometru scump pe perete. O casetă care conținea două pistoale de argint gravat. Apoi, am identificat mirosul puțin grețos de carne în putrefacție. Intr-un colț, pe o stinghie înaltă, acoperit cu o husă moale de catifea, dormea un șoim. Avea niște clopoței care scoteau un clinchet ușor ori de câte ori se mișca. Am stat așa și am așteptat până s-a deschis ușa și a apărut o fată brunetă. Ducea în mână o servietă pe care a plasat-o într-un fotoliu. Am avut impresia că seamănă cu fata care ne urmărise din crângul de pe deal în timp ce trăgeam barca la mal. Exact înainte să ajungă în raza de lumină a lămpii, s-a oprit și a spus pe un ton oarecum insolent:

— Ce-i cu costumația asta?

Disprețul rece ca gheața care răzbătea din vocea ei l-a doborât pe Jocas Pehlevi. S-a făcut mic, cam jumătate din cât era, s-a chircit și și-a împreunat mâinile cu un gest care aproape că cerea îndurare:

— Pentru el, spuse, pentru domnul Charlock.

Fata m-a măsurat cu o privire indiferentă, răspunzând cu un semn scurt din cap la reverența mea respectuoasă. Avea o față rece, cu trăsături regulate, încadrată de o masă lucitoare de păr negru, strâns pe gât într-un coc împletit neglijent. O frunte înaltă, albă, conferea feței o aură de seninătate. Când închidea însă ochii, le-

gânându-şi capul ba spre Jocas, ba spre mine, îţi puteai da seama imediat cum îi va arăta masca mortuară. Avea buzele pline şi frumoase, dar expresiile pe care le luau oscilau de cele mai multe ori între dispreţ şi scârbă. Era, cel puţin atunci, arogantă, avea îndrăzneala aceea pe care şi-o permit doar fiicele de bogătaşi. Am observat-o şi mi-a displăcut din primul moment. Asta o făcea interesantă.

Intrarea ei l-a redus pe Jocas la dimensiunile uneia din acele mici figuri medievale care apar pe cărţile de joc; îşi scărpina capul prin boneta de lână.

— Du-te şi schimbă-te imediat, spuse fata autoritar, ştirbindu-i şi mai mult din demnitate.

Cu o plecăciune slugarnică în direcţia mea, Jocas s-a strecurat afară. Ne-a lăsat faţă-n faţă. Dacă ar mai fi făcut încă un pas spre mine, i-aş fi putut vedea albastrul ciudat al ochilor. A rămas însă în penumbră, ca să-şi sporească vraja albastră, perversă, ce-i pâlpâia în priviri. Se uita la mine dându-mi să înţeleg că îi era foarte greu să-şi descopere vreun interes în persoana mea sau în ceea ce fac. Apoi s-a scuzat cu o voce scăzută şi s-a retras spre colţul întunecat al camerei, unde trona, ca un predicator în amvon, şoimul uriaş. Rochia fetei, o rochie lungă, plină de pete, era făcută din ceva ce părea a fi piele, sau un fel de catifea ieftină. Îşi trăsese pe braţ o mânecă de protecţie şi şi-a pus o mănuşă specială. Undeva în întuneric se auzea cum bătea din aripi, în agonie, o pasăre mică, probabil o prepeliţă. Am văzut dezgustat cum fata o rupe în bucăţi cu degetele. Apoi, brusc, a început să scoată un sunet curios, un vaier bolborosit, repetat la nesfârşit, şi să gâdile labele şoimului cu o pană lungă. Mâna protejată de mănuşă a început să ducă bucăţile de carne sângerândă spre ciocul căscat al păsării, care le înşfăca şi le înghiţea hulpav. Şi-a reluat apoi, pe acelaşi ton monoton, bolboroseala tânguitoare. Încet, foarte încet, cu multă precauţie, a reuşit să-şi aducă pasărea pe încheietura mâinii. A zâmbit atunci, în sfârşit, şi s-a întors spre mine.

— Ultima achiziţie, spuse. Încă nu ştiu dacă voi reuşi să-l fac să se obişnuiască cu momeala. Vom vedea. Vânezi? Tatăl meu a fost şoimar vestit. Îţi trebuie secole să-i înveţi.

În momentul acela s-au deschis uşile cele mari de la capătul salonului şi am văzut un balcon spaţios pe care

era așezată o masă lungă, pregătită pentru cină. Jocas se schimbase și era deja acolo. Purta o cămașă rusească, lejeră, croită dintr-un material moale, mătăsos. Avea păr bogat, periat pe spate, peste urechi.

— Lumina, strigă Benedicta ascuțit, și servitorii au redus imediat lumina, stingând jumătate din lumânări.

A rămas luminat doar un mic ungher dintr-un capăt al mesei. Aici erau puse tacâmuri pentru două persoane.

— Vă rog, nu vă mișcați.

Ingânând încă încet, fata a traversat balconul spre capătul rămas în întuneric. Avea să șadă acolo, fără să se atingă de mâncare, tot timpul mesei. Își hrănea doar, din când în când, șoimul. Jocas și cu mine stăteam la celălalt capăt al mesei și eram serviți de un eunuc cu o față inexpresivă. Plin de curiozitate profesională, omulețul din fața mea privea mereu cu coada ochiului spre celălalt capăt al mesei. Cât despre Benedicta, era ocupată cu învelitoarea care acoperea capul șoimului. O scotea și apoi o punea la loc la intervale scurte.

— Iți trebuie o răbdare de fier, spuse Jocas. Dar Benedicta e pricepută. Dacă vrei, într-o zi când mergem la vânătoare te luăm cu noi — la potârnichi sau la sitari. Ce zici, Benedicta?

Fata, însă, ședea absorbită în fața platoului cu rămășițe care mai sângerau și n-a catadicsit să-și ridice privirea sau să răspundă. Deodată s-a ridicat — părea a fi parte din rutină — și a anunțat că trebuie „să plimbe" șoimul; ne-a urat noapte bună, a coborât cu pași ușori scara de marmură ce ducea spre grădină și a dispărut. Mi s-a părut că după aceea Jocas și-a continuat cina oarecum ușurat. Devenise mai volubil.

— Merlin era un mare specialist la șoimi, spuse. Și noi îi semănăm cu toții — până la cele mai mici amănunte. Apropo, ai luat hârtiile? În servieta aceea pe care a adus-o Benedicta. (S-a ridicat și a luat servieta). Iată-le, vezi, astea sunt proiectele de contract. Două contracte separate. Unul pentru dispozitivul de ascultare; celălalt, un contract mai detaliat — se referă la toate lucrările dumitale. Ar urma să devii parte a firmei, cu venit garantat la semnare, cu drepturi depline asupra invențiilor etc. (Puse cu grijă documentele în servietă și o pipăi cu afecțiune).

— Ai timp destul. Patenta e în mâini bune — nu e nevoie decât de semnătura dumitale. Trebuie însă să te

consulți mai întâi cu specialiștii noștri. Voi dispune ca mâine să-ți petreci ziua în Polis, ce spui?

— Vorbește-mi despre firmă, am spus, și ochii lui Jocas străluciră de mândrie și plăcere, amintindu-mi într-un fel de Sacrapant.

— Bine, spuse, unde să încep? Să mă gândesc.

— Începe cu Merlin.

— Bine. Merlin a fost ceea ce s-ar putea numi un prinț al comerțului. A ajuns sus de tot prin propriile forțe. A sosit la Istambul probabil prin anii '80 din secolul trecut, la bordul unui iaht britanic. Făcea curățenie în cabine. A părăsit nava, s-a stabilit în capitală și a intrat în afaceri. Mult mai târziu, când afacerile deveniseră prea extinse ca să le conducă singur, ne-a găsit pe mine și pe fratele meu și ne-a oferit șansa să-i devenim asociați. Binecuvântată fie ziua aceea!

Și-a împreunat mâinile enorme și, râzând foarte sonor, le-a strâns până i-au trosnit degetele.

— În afaceri a fost un adevărat geniu, și-a impus întotdeauna voința. Firmanele sale au fost întotdeauna acceptate, în tot timpul domniei lui Abdul Hamid. Știi, desigur, că Abdul Hamid era nebun — trăia cu spaima perpetuă că o să fie asasinat. Locuia la palatul Yildiz, într-o teroare de nedescris. În fiecare cotlon, pe fiecare masă, zăcea câte un pistol încărcat. Hamid tresărea la orice mișcare bruscă. Deschidea focul. Odată, nepoata lui, o copilă, a intrat în fugă în camera în care Hamid aproape că adormise. A împușcat-o. Merlin își lua de obicei măsuri speciale de precauție când mergea să-l vadă pe nebun — pășea încet, vorbea încet, ședea în liniște. Inventa de asemenea lingușeli meșteșugite. Odată i-a trimis o sculptură ce-l reprezenta în mărime naturală, făcută din unt și înghețată. Îi trimitea orologii de o rară măiestrie, comandate special la Zürich. Tot Merlin era acela care, prin zvonuri dirijate cu îndemânare ducea la bun sfârșit unele obiective ale firmei. Abdul Hamid era foarte superstițios și punea să i se reînnoiască horoscopul în fiecare zi. Firma l-a mituit pe astrologul curții. În felul ăsta Merlin a devenit, într-un sens, cel mai important om din Turcia. Era, însă, la fel de înțelept pe cât era de prevăzător. În tot acest timp oferea bani revoluționarilor, „Tinerilor turci". Ce să spun de flotă — era lăsată să zacă și să putrezească acolo în port, pentru că Merlin îi vorbise lui Hamid despre niște zvonuri în le-

gătură cu felul cum o vor folosi aliații. Îl știa credul și fricos. Află că, de când mă știu, observ cum ruginesc în port vasele alea de război. Cultivă flori pe punte. Ca atare, firma a crescut mereu, chiar și în cea mai grea perioadă. Acum, sigur, timpurile s-au schimbat, ne e mai ușor. Mai târziu, când Merlin... ne-a părăsit, noi, cei doi frați, ne-am asumat răspunderea pentru Benedicta. Am devenit unchii ei.

Râse din toată inima și-și șterse ochii cu mâneca hainei.

— Dar soția lui? am întrebat.

Jocas păru încurcat. Și-a luat o expresie preocupată, și-a proiectat bărbia în față și a făcut un gest larg, de neputință — ca și cum i-ar fi fost imposibil să dea un răspuns satisfăcător.

— S-au făcut multe compromisuri, spuse, oarecum în defensivă. Trebuia să le facem. Merlin, de exemplu, a trecut la religia musulmană după ce împlinise cincizeci de ani. Au circulat inevitabilele zvonuri despre soțiile lui și... doamnele lui, dar nimic nu era concret, nimic foarte clar. Locul ăsta era ca o mică cetate împrejmuită de ziduri și când trăiești *a la turque* secretele haremului sunt păzite de intruziunea străinilor. La început, Benedicta a fost crescută în harem cu guvernante străine, apoi câțiva ani în Elveția, de aceea știe perfect toate limbile pe care le vorbește.

— Dar e englezoaică, nu?

Jocas aprobă repede din cap.

— Da, da. Dar n-am vorbit niciodată cu ea sau cu Chewlian despre asta. Merlin nu discuta cu noi despre problemele sale personale. Nu-și dezvăluia secretele. Sunt sigur că nici Chewlian nu știe nimic pentru că odată m-a întrebat pe mine.

La capătul mai îndepărtat al terasei fusese improvizat un fel de chioșc, cu carpete și perne. Cafeaua, țigările și coniacul ne-au fost aduse aici. De data asta subiectul conversației a fost mașina mea de înregistrat pe care o pusesem la dispoziția Hippolytei la Atena.

— Am auzit de aparat de la Graphos, mărturisi Jocas. Mi-a fost ușor să-l rog pe Chewlian să-mi facă rost de unul și să mi-l trimită. Totuși, după cât îmi dau seama, sunt greu de manipulat. Si foarte sensibile. Așa că am așteptat să mă lămuresc.

— La ce-ați vrea să-l folosiți? am întrebat, cu gândul la ședințe de consiliu și altele de felul asta.

I-au zvâcnit buzele. M-a privit chiorâș, voind să sugereze că nu se lăsa înșelat. Cântărea în minte problema.

— Am să-ți spun. După cum știi, nu ne amestecăm în politică, dar politicul intervine așa de des în afacerile noastre încât trebuie, într-adevăr, să fim informați la zi, să fim la curent cu tot ce se întâmplă. În prezent există un grup de ofițeri din organizația „Tinerii Turci" care țin ședințe secrete. Nu vreau să-i spionez, în fond nu mă interesează ce au de spus; caut doar o anumită voce pe care o cunosc foarte bine. Dacă e printre ei, atunci restul îl știu. Mi-aș dori un aparat care să-mi redea cam ce se vorbește la o astfel de ședință. Vrei să faci asta pentru mine? N-are nici o legătură cu celelalte probleme.

Am consimțit, aveam însă anumite rezerve de ordin tehnic. Micile mele microfoane nu erau suficient de puternice ca să înregistreze prin pereți groși la sute de metri.

Dădu din cap:

— Au o sală, undeva în subteran, pe locul pe unde trec canalele de apă. Există acolo o sobă. Voi pune să se scoată o cărămidă și-o să poți să-ți plasezi instrumentul.

— În cazul ăsta, totul e în regulă.

— Atunci îi voi spune lui Sacrapant să meargă să te ia, zise, vădit ușurat, strângându-mi ușor mâna. Foarte bine.

Se ridică și privirea îi rătăci prin întunericul grădinii. În timpul discuției noastre, dinspre mare se pornise o ceață deasă care s-a așternut valuri-valuri peste brațul de apă de dedesubt. Auzeam în surdină claxoanele și sirenele ambarcațiunilor ce se îndreptau foarte precaute spre oraș. Aerul se răcise puțin și devenise umed. M-am gândit că e timpul să-mi iau rămas bun de la gazda mea, dar Jocas n-a vrut să mă lase să plec înainte de a face o vizită la șopronul vechi, întunecos, care fusese transformat într-o „reședință" pentru păsările sale de vânătoare. Politicos, m-am supus dorinței sale, deși nu prea era nimic de văzut, mai ales că încăperea respectivă zăcea într-o beznă aproape totală. Am văzut, vag, siluetele păsărilor care se foiau pe stinghiile de lemn. Jocas se plimba degajat printre ele; locul îi era,

desigur, foarte familiar. Scotea un fel de șuierat, cu limba între dinți și trecea pe la fiecare ca să verifice curelele cu care erau legate de stinghii. Mirosul de carne putredă era aproape de nesuportat și am simțit puricii care-mi săreau pe glezne de pe dalele murdare.

— La sfârșitul săptămânii le punem la treabă, strigă Jocas. Te interesează?

Nu m-am opus, pentru că, deși personal îmi era indiferent dacă „le puneam la treabă" sau nu, m-am trezit că-mi apare în minte imaginea fetei brune cu șoimul pe încheietura mâinii. Într-un fel, mă interesa — probabil că-mi stârnise curiozitatea. Oricum, ar fi fost interesant să ies cu ei, chiar și numai pentru o partidă de călărie. I-am spus asta.

— Splendid, strigă, splendid.

După un ultim whisky pe terasă, a apărut majordomul, cu o lanternă în mână și m-a condus înapoi la casa de oaspeți. Am descoperit că mă țineam cam greu pe picioare deși capul îmi era destul de limpede. Căzuserăm de acord că-mi voi petrece a doua zi în Polis, urma să mă sfătuiesc cu consilierii și să mă reîntorc seara târziu, cu o șalupă. Încet, sigur pe el, bătrânul eunuc m-a condus în jos pe colină, potrivindu-și pașii după ai mei și m-a părăsit în cele din urmă pe mica mea terasă. A intrat în casă să aprindă luminile iar eu am rămas să respir aerul umed, cețos, al nopții. Nu era cer, nu era apă sau stele, mă legănam în unduirile pâclei de pe terasă, ca pe o plută. Servitorul își încheiase misiunea. S-a înclinat și a pornit în sus pe deal, unde a dispărut imediat în spatele obloanelor întunericului. Atunci, dinspre crângul de deasupra, am auzit vocea fetei. Mi-era imposibil s-o văd, îi auzeam doar glasul grav, tânguitor, chemând pasărea de pe încheietura mâinii: *Geldik gel ulalum,* iarăși și iarăși. Mici schimbări ale intonației atenuau monotonia cuvintelor repetate la nesfârșit. Vocea rătăci, desprinsă de trup, pentru a se stinge apoi undeva peste colină. O singură dată, doar o dată, am fost tentat să-i chem numele — gândul acesta m-a surprins mult. N-am făcut altceva, însă, decât să merg la culcare și m-am zvârcolit toată noaptea printre cearșafurile umede și frânturile de vise agitate, în care vocea unei păsări uriașe înlocuia vocea de femeie. Era o îngânare ciudată, sunetul apei de trandafiri ce clocotește în vasul său când o aspiri cu narghileaua; un su-

net în același timp delicat și obscen. Într-un fel, dulce, ca o chemare de turturele, tăios, într-un fel, ca șuieratul de șarpe. Pe cerul întunecat, planau deasupra mea aripi negre; gheare mari de fier îmi pătrunseră în carne. Am țipat. Apoi, căderea prelungă, șovăitoare, spre pământ. Am căzut într-unul din chioșcurile Seraiului și aici au pornit în urmărirea mea trei oameni înarmați cu iatagane. Fugeam pe coridoare întunecate și prin săli de bal pustii. Urmăritorii mei erau orbi, se orientau după sunete; când stăteam nemișcat, se opreau încurcați, îmi auzeau apoi respirația, intrau în alertă și se repezeau iarăși spre mine cu iataganele lor. M-am trezit într-un lac de sudoare, îngrozitor de agitat. Ceața se ridicase puțin și în apă plutea anemic un corn de lună. Din nou în pat, luptându-mă pentru un timp cu insomnia, înainte să mă cufund încă o dată în meandrele mlăștinoase ale visului.

M-a trezit soarele care-mi bătea în ochi, după ce se revărsase peste terasă și prin ferestrele odăii. Surprins și încurcat, am văzut-o atunci pe Benedicta Merlin. Era acolo, ședea pe balustrada de piatră a verandei și-mi veghea cu atenție somnul, cu servieta din seara trecută alături. Avea o față serioasă, preocupată, dădea impresia că se concentrase profund în timp ce mă privea dormind. Am îngăimat un bună dimineața și mi-am trecut în grabă mâna prin păr. Benedicta a dat din cap în semn de răspuns.

— Ai stat și te-ai uitat la mine în timp ce dormeam, am spus ușor iritat. De ce nu m-ai trezit?

Oftă și spuse:

— Număram până la o sută. Urma apoi să te trezesc.

Se ridică și încercă să-și curețe mâinile, pline cu ceva ce părea a fi polen sau mucegai de pe frunze.

— Ți-am adus-o, spuse, arătând spre servietă. Barca a sosit deja și așteaptă.

— Vii cu noi în Polis?

Dădu din cap.

— Nu, nu astăzi. De ce?

— Nu știu; am putea sta de vorbă.

— Să vorbim? spuse, într-un registru mai înalt și părând sincer surprinsă, ca și cum ideea că cineva ar dori să discute cu ea era o foarte mare noutate.

Se întoarse cu spatele, cu un gest aproape timid și șopti:

— Trebuie să plec.

A traversat cărarea și a urcat încet dealul, iar eu stăteam în pijama și mă uitam după ea. La capătul plantației de arbuști s-a întors și m-a privit. I-am făcut semn cu mâna și mi-a răspuns, dar într-un fel ciudat, scurtându-și gestul, rupându-l în două. Apoi s-a întors iarăși și s-a pierdut printre arbori.

Mi-am recuperat servieta și m-am îmbrăcat în grabă, știam că Sacrapant mă aștepta răbdător la pupa lui „Imogen", elegant și țeapăn, ca o insectă cu picioarele din față împreunate în rugăciune, un cocostârc stingher rătăcit printre docuri.

Mi-am cerut scuzele de rigoare pentru că îi făcusem să aștepte și m-au iertat toți, din toată inima. Curând, treceam, cu surle și trâmbițe, pe lângă coasta Bosforului, crestând adânc marmura mării și lăsând în urmă o dâră de cioburi albe. O nălucă alburie, șovăielnică se insinua parcă în fața noastră din spatele unei cortine uriașe — orașul. Miraj sau realitate? Frumusețe. Ședeam la câțiva centimetri de apă într-o — dacă există așa ceva — pasivitate concentrată și priveam cum alunecă pe sub noi suprafața lucitoare. În astfel de momente gândurile răzlețe configurează formații stelare, nori fugari se îngrămădesc în mintea care-ți lâncezește. Mi-a venit în minte Jocas și puterea lui de a-ți citi gândurile. Am comparat-o cu puterea mea; nu era, nici una din ele foarte esoterică. Dacă te concentrezi asupra unei ființe umane, dacă te concentrezi cu-adevărat, poți vedea cum se desfășoară, cum înaintează spre viitor forma ei astrală, poți prezice conturul a ceea ce urmează să devină. Am avut un gând pervers: nu suntem, cei de aici, acum, în acest moment, niște mici Faust? Și, spune-mi *cher maitre*, ce-ai putea ghici de pe fața netedă, pioasă a domnului Sacrapant care șade lângă tine ținând în mână geanta sfântă ce va să aibă un efect atât de straniu asupra vieții mele? „Sacrapant"? mi-am răspuns. „Hm... Să văd". Toate astea se întâmplau cu mult înainte ca el să cadă din cer. Cuvintele veneau nechemate. „Cazul 225 Elias Sacrapant. A ascultat toată viața muzică turcească, o muzică de o monotonie transcendentală. Soția îl iubește cu asemenea evlavie încât l-a împins, încet, încet, spre criza nervoasă". Da, dar domnul Sacrapant povestește, indică locurile de

interes turistic. (Cum îți îngustează mintea o călătorie!) Am dat din cap (înțelesesem) și mi-am găsit refugiu în zumzetul constant al motoarelor. Apoi, încă în comuniune cu eul meu faustic, am început iarăși să analizez, să-mi supun subiectul razelor X, ca să spun așa. Subiectul meu: Benedicta! În cazul ei n-am mai putut fi atât de sigur pe mine. Am văzut o serie de secvențe rapide cu fața aceea rece: am văzut nepăsarea inconștientă a frumuseții, în liniile, în reliefurile, în expresiile feței. Cazul 226, ca să spun așa. „Trăiește — fără nici un motiv — într-o teroare continuă. Nu și-a dat încă seama că, la fel cum arta nu e pentru oricine, alte domenii — matematica sau actul sexual, de pildă — sunt doar pentru cei cu har, singurii chemați să le facă să rodească. Cazul Benedictei e așa de disperat încât ești obligat s-o iubești. O obligație absolută". Niște date atât de înspăimântătoare încât aproape că mi-a înghețat sângele în vine.

Vibart ocupa o mică vilă, modestă dar confortabilă, înconjurată de o grădină plină cu palmieri, undeva dincolo de Pera. De aici își conducea o bună parte din treburi care, în cele mai multe cazuri, însemnau legături cu diverși oameni de afaceri. Camera din față fusese transformată în birou de lucru; avea câteva dosare și un bufet ospitalier, plin cu sticle. Parcurse documentele din servietă atent, dar în grabă și cu gura căscată de uimire. Apoi își mută ochelarii pe creștetul capului și spuse:

— Dumnezeule, ai citit ce-i aici?

Am confirmat din cap, adăugând:

— Oricum, nu sunt jurist și tot nu mi-aș fi dat seama de eventualele capcane.

— Capcane!

Râse, uluit și exasperat. Apoi, după ce făcu agitat un tur al camerei, zise:

— Scumpul meu domn! Ai observat oare până la ce limită se poate ridica plata pentru drepturile de inventator, ai observat valoarea onorariului la angajare? Ar fi trebuit să semnezi clauzele asocierii *imediat*, auzi? Nu numai că se oferă să te plătească regește pentru tot ceea ce faci, dar se mai ocupă și de vânzări; și, ca și cum asta n-ar fi destul, se oferă să-ți facă toate înlesnirile și să-ți furnizeze mijloacele prin care să-ți faci experiențele după pofta inimii.

Se așeză și, pentru scurt timp, duse mâinile la urechi, în semn că nu mai vrea să audă nimic.

— Nu știu ce să spun, continuă. Dacă vrei, mă uit mai atent la detalii, dar, într-adevăr, cu așa ceva în față...

— Am avut senzația că e prea frumos ca să fie adevărat; ca și cum ceva ar fi în neregulă.

— Merlin? În neregulă? Trebuie să fii nebun, Charlock. Firma e tare ca o stâncă. Și absolut respectabilă. Ai un noroc teribil să ajungi în firmă la vârsta ta și cu genul de afaceri care te preocupă. În situația ta, n-aș ezita. De fapt, știu câte ceva despre Merlin pentru că, odată, am fost rugat să scriu un articol despre comercianții noștri din Levant, pentru „Times", și mi-am început investigațiile cu Merlin. Dar, într-un fel sau altul, am ajuns pe o pistă falsă, n-am putut culege destul material. Pehlevi a avut câteva obiecții minore. Nu e vorba de cel de aici. Julian Pehlevi, cel care conduce filiala londoneză. Mi-a părut rău pentru că povestea era cât se poate de romantică, ceva de genul: cum a ajuns un băiat sărac milionar. Începea foarte modest cu un cadet care își părăsește nava militară, coborând în Polis. Apoi, încet-încet, instalat într-un magazin de băuturi spirtoase, omul nostru se lansează, cu o chibzuință cu adevărat scoțiană, în comerț: piei, cărbuni, cereale, semințe de mac din Liban, ierburi pentru ceai din Yemen, tutun, probabil ceva comerț cu oameni în Marea Roșie... A crescut pe nesimțite, constant, și s-a transformat într-un gigant pe care nu-l mai putea controla de unul singur. Așa au apărut cei doi frați Pehlevi, Dumnezeu știe unde o fi dat Merlin peste ei; cu greu găsești ceva mai deosebit când e vorba de temperament, de instruire... Jocas... pe el l-ai întâlnit. Pe Julian nu l-am văzut niciodată. Am auzit doar de el. O carieră fantastică la Oxford, un timp la Banca Angliei și apoi filiala de la Londra, preluată de la Merlin. O dată cu ieșirea din scenă a lui Merlin firma s-a divizat printr-un fel de fisiune binară — cam la fel cum s-au despărțit bisericile de apus și de răsărit, cu diferența că cei doi frați conlucrează perfect. Julian se ocupă exclusiv cu tranzacții bancare, planuri de investiții, producție, fonduri, acțiuni și așa mai departe, pe când ramura de aici se axează pe comerțul bazat pe materii prime, ușor vandabile. Prin tradiția firmei, Istambulul e încă un antrepozit strategic pentru

tot ce vine dinspre Marea Neagră spre Mediterana. Nu fi așa de posomorât, Charlock. O simplă semnătură și poți să-ți asiguri mai mult decât independența financiară și să obții garanția că-ți vei continua munca liniștit. Devin isteric când mă gândesc la norocul tău.

— Ce e cu Benedicta Merlin, fiica cea brunetă?

— Brunetă? E blondă — sau unul din noi e daltonist. Ba nu, acum îmi amintesc, obișnuiește să poarte peruci de diverse culori. Dar jur că e blondă și bine făcută. Vezi, băiete, un alt chilipir pe care n-ai voie să-l scapi. Aș zice că-i una din cele mai bogate femei din lume.

— Bine, dar e văduvă. Deși nu-i folosesc niciodată numele de după căsătorie.

— Da, așa se pare. Nu i-am văzut soțul niciodată.

M-am ridicat și, dus pe gânduri, mi-am terminat sherry-ul.

— Bine, am spus. Deci, îți las deocamdată actele, să le studiezi mai atent. După aceea, dacă crezi... Nu știu.

Aveam o presimțire neclară dar persistentă, care mă făcea să ezit să iau o hotărâre definitivă, deși nu exista nici o rațiune care să mă împiedice. Nu găseam nici o explicație.

— Mda, spuse Vibart dezamăgit. Atâta că, într-o lume în care aproape toți au făcut compromisuri, aproape toți fac ceva ce nu le place sau n-ar prea vrea să facă — și toate astea ca să-și câștige o pâine — nu poți să nu invidiezi un individ căruia i se face o asemenea ofertă.

— Ce-ai face?

— Aș ieși din diplomație, o lume măruntă în comparație cu viața reală... nu, nu vreau să rostesc cuvântul, Charlock, nu-l spun.

M-a făcut să oftez. Iarăși, aceleași vorbe goale...

— Știu, am spus. Vrei să scrii.

Vibart scoase un geamăt și zâmbind zâmbetul lui plăcut — își netezi părul blond. Îmi confirmă, puțin timorat, presupunerea.

— Dragul meu Charlock, spuse, am fost întotdeauna gata să aduc pe lume cartea, dar n-o voi scrie dacă nu MĂ TREZESC. (Ultimele două cuvinte erau mai mult un urlet, însoțit de o lovitură cu pumnul în birou, atât de puternică, încât am tresărit violent).

— Scuză-mă, zise.

Soția l-a strigat din cealaltă cameră să-l întrebe ce are.

— N-am nimic, bineînțeles, strigă indignat. Asta e tot necazul.

Mi-am dat seama că tot teatrul ăsta ascundea o mânie și o frustrare reale. Vibart era, evident, o fermecătoare victimă a educației sale.

— Trebuie să scap înainte să mă molipsesc de pruritul diplomatic, continuă. Mai bine orice altceva decât să trăiești mereu cu spaima că o să comiți vreo imprudență, cât de mică.

Am râs, și ca să-i treacă proasta dispoziție, l-am invitat la puțină mișcare. A consimțit bucuros să mă însoțească înapoi, spre locul unde urma să mă întâlnesc cu Sacrapant. Lunga plimbare îi oferi prilejul să se desfolieze, să azvârle în dreapta și-n stânga zvonuri mărunte, fărâme de informații care uneori m-au șocat prin neadevărul lor — și chiar dacă n-ar fi fost false, chiar și atunci, judecate din exterior, veneau în contradicție cu ceea ce eu însumi presupuneam a fi adevărat. De pildă, că Sacrapant e un trăgător de elită; sau că Julian comandase câteva coloane corintice pentru domeniul Merlin, pusese să fie ciobite și împrăștiate frânturi din ele prin jur, ca să imite un templu grec.

— Să-ți vorbesc însă despre mine, spuse Vibart, cuprins de clocotul dorinței de autopedepsire. E singurul meu subiect real. Provin, Charlock, dintr-o familie interesantă, cu înclinații spre desfrânare, degenerescență, filistinism și egoism, de tradiție îndelungată, datând încă de pe timpurile Tudorilor. Ce-a mai rămas din calitățile astea? Pornirile de acest gen s-au subțiat, s-au anemiat, pentru că eu sunt înțelept și bun. Lene, micime sufletească, autoamăgire, fățărnicie — asta-i tot ce poți vedea la mine. Nimic mai serios. Destul, îți vine să spui, suficient de rele și astea. Și eu ce să fac? Să-mi continuu veșnic traficul de influență cu nimicnicia mea? Să fac mereu pe boua constrictorul în timp ce dansez cu soția unui consilier?

— Bine, dar de ce să nu începi? am întrebat.

— Aici e problema, spuse trist. Nimic ce nu e absolut perfect nu mă satisface. Am impresia că n-ajunge să fii, pur și simplu drăguț, politicos, plin de idei — deși, de ce dracu nu? Ca și cum, când m-au trimis la Winchester, părinții mi-ar fi cumpărat niște unelte de grădinărit scumpe, iar eu m-am arătat prea indolent ca să intru în grădină. Sunt demn de dispreț.

Își lovi piciorul cu bastonul și trase o înjurătură.

— Pe de altă parte, cum să crezi în literatură? Și nici scena contemporană nu e foarte liniștitoare pentru noul venit. Coroane de rabarbăr, categoria întâia, pătrunjel, rută, salvie. Zorzoane pentru băieții lumii noi. Titluri onorifice de genul: „Cintezoiul anului"... E mai mult decât deprimant.

— Nu am nici o soluție.

— Sigur că nu, nici eu n-am. Și mai e și timpul care zboară. Am început să mă-ngraș. În curând n-o să mai fiu bun decât să scriu istoria lui „Rex Adeps" — îmi pare rău!

Am ajuns, în cele din urmă, la intersecția unde mă-nțelesesem cu Sacrapant să mă aștepte. Vibart a mai zăbovit un timp și-a continuat să-mi vorbească. Găsise pe cineva gata să-l asculte și nu voia să lase să-i scape prilejul.

— M-am mințit singur, anunță, arătând cu bastonul, cu un gest plin de grandoare, în direcția Marelui Bazar. E quindi uscimmo a riverder le stelle — dar, te rog, spune-mi, unde mi-e locul? Să mă pitesc în vreun cotlon, printre pionierii socialismului — cântăreții de gang? Sau să mă molipsesc de spirit critic, o formă superioară de septicemie. Să mă înfățișez în chip de protestatar radical — unul care să nu accepte niciodată pe „da" drept răspuns? Sau să fiu rezervat? Poate că vitejia e, în bună parte, reticență. Să-mi concentrez privirea de două sute de iepuri putere asupra viitorului și să tac chitic?

L-am convins să-și mai domolească zbuciumul. L-am chemat într-o cafenea să bem o mastică. Aici își continuă, de dragul meu, neobosita examinare de sine.

— Mi-am schițat întreaga carieră. Și nu o dată. Mi-am scris și propriile aprecieri elogioase din partea presei: „Plin de expresii bine găsite, caracteristice, de altfel, și scris cu o forță furibundă. Cine e acest Vibart? Trebuie să știm" *(Sheffield Clarion)* sau: „Subtil, incitând la meditație și plin de politeturi simpatice". *(The Times)*; sau: „Extaz care trebuie răsfoit și dat mai departe" *(Vogue)*. Sunt deja la apogeul carierei. Cum am ajuns în postura asta transcendentală? M-am maturizat, am atins vârsta necesară. Ca atare, mi-au dat Premiul Nubil și mi-au dedicat câte o pagină în *Suplicantul Literar* al gazetelor.

— Nu ține, Vibart.

— Știu. Nurliu era destul, dar, șoarece de câmp la fire. La naiba!

Sigur, toate astea ascundeau o dilemă reală; mi-am dat seama că autoacuzațiile de orgoliu, narcisism, egoism și așa mai departe, erau ceva mai mult decât un simplu mijloc de apărare: pe de o parte câștiga credit pentru că se arăta onest și clarvăzător, pe de altă parte, era absolvit de necesitatea de a mai întreprinde ceva. Dar, în fond, de ce ar face ceva? Mie îmi plăcea așa cum e. Mai mult, s-ar putea să scape cândva de viciul beției și să înfrunte viața ca orice om onest.

— Mai vezi ce e cu contractele, am spus, și, într-o zi sau două iau legătură cu dumneata.

Și-a luat rămas bun, dând din cap cu tristețe. A repetat gestul de mai multe ori. Am privit silueta înaltă, atletică, strecurându-se prin labirintul supraaglomerat al pieții. Și atunci, ca prin farmec, m-am trezit cu domnul Sacrapant lângă mine. Pios, ca de obicei, m-a privit cu ochi umezi și și-a împreunat mâinile:

— Ați intrat la noi, domnule Charlock? Ați semnat? Nu știu de ce, dar insistențele astea nesfârșite începuseră să mă calce pe nervi.

— Nu, am spus, bățos și încăpățânat ca un catâr. Am lăsat actele în vederea unei examinări atente. Durează o zi sau două.

A scos un oftat dezamăgit și a dat din umeri. Arăta teribil de întristat și îndurerat — presupun că din pricina ezitărilor mele. Trezeau suspiciuni. Dintr-o dată, mi-am dat seama cu cine vorbeam: un omuleț cărunt, unul dintre cei din cortegiul lui Dionysos, purtătorii zeloși ai falusului în erecție, o imagine imortalizată pe vecie a tristeții, un chip tăcut de pe vreun ciob de statuie frigiană, un chip tăcut ca ploaia sau ca norii. Domnul Elias Sacrapant. Stătea, mut și înțelegător, pe axa formată de intersecția arcadelor.

— Hai să discutăm altceva, am spus. Ce e cu întâlnirea aceea politică pe care o doriți înregistrată?

A revenit imediat pe pământ și și-a luat un aer conspirativ; după ce aruncă o privire în jur, se aplecă în față și zise:

— Aveam de gând să abordez subiectul astăzi. Știam că vi s-a făcut propunerea. E vorba de un minut sau două. Săptămâna asta se întâlnesc în fiecare seară, pe la șase. Puteți, deci, să vă alegeți momentul.

— Știi, am spus, după o clipă de gândire, mi-am lăsat unul din aparte la „Pera". Dacă vrei, poți să-l iei și să operezi în seara asta. Ce spui?

Am observat cum, brusc, privirile i se înflăcărează.

— Bine. Excelent. Cu cât va afla domnul Pehlevi adevărul mai devreme, cu atât va fi mai bine pentru firmă. Cobor să comand să ne aștepte șalupa și vin apoi să vă iau de la hotel. N-aveți nimic împotrivă să mergeți pe jos, nu? Avem timp, avem timp destul.

M-am declarat de acord cu dorințele sale și apoi, cu mințile aiurea, m-am întors la hotel, și mi-am testat mașinăria și microfonul de rezervă. M-am întins apoi pe pat și am ațipit imediat — am avut un vis confuz, ceva cu niște femei sterpe dar cu pretenții literare, care-i țineau lui Vibart o conferință despre roman.

Mică bas bleu
Hai să graseiem prin lan
Tu să vii să-mi sufli-n corn
Eu să sar la tăvăleală
Tu să-mi perorezi în van
Eu să fac blestemății,
Hai la măscării, cherie.

Am tresărit și m-am trezit ca să constat că mă uitam pe țeava unui pistol. Am scos un țipăt surprins. Domnul Sacrapant hohoti cu un glas pițigăiat.

— Nu e încărcat, bineînțeles, strigă.

— De unde era să știu?

L-au copleșit remușcările.

— Îmi pare rău, mi s-a spus să iau cu mine o armă. Nu se știe niciodată.

— Ce nu se știe?

— Se poate întâmpla orice.

Începeam să fiu indignat.

— Ascultă, nu mi s-a spus nimic despre existența vreunui pericol în povestea asta.

— Teoretic nici nu există. Absolut nici unul.

Ascunse precaut pistolul în buzunarul interior al hainei, o trase apoi în jos.

— În curând putem pleca, spuse.

Era prima oară când făceam cunoștință cu acel fantastic labirint de bazine străvechi pe care se pare că era construit orașul. M-am întors, mai târziu, ca să-l studiez

în amănunțime. Acum, însă, ne-am văzut de drum spre seraiul Yeri Batan — palatul subteran construit de Justinian chiar sub porticul basilicii. Intrarea era o gaură întunecoasă, asemănătoare unui tunel săpat într-un gorgan. O ușă dintr-o combinație de piele și lemn, legată cu sârmă, indica accesul spre un șir lung de trepte care coborau abrupt spre marginea apei. La acest punct, respectând consemnul, domnul Sacrapant a scos două lanterne de buzunar. Am plonjat brusc într-o catedrală de ape. Era amețitor. Pretutindeni în jurul nostru se înălțau șiruri simetrice de coloane care configurau, din lumini și umbre deopotrivă, extraordinare reliefuri. Adâncul, întunericul, ecourile pașilor noștri pe trepte amplificau senzația de mister. Am zărit apoi o lumină — venea de undeva din beznă, plutind peste coridoarele lungi de apă întunecată care arunca umbre tremurătoare pe bolțile mari de deasupra. Domnul Sacrapant a fluierat foarte încet și, după o pauză, s-a auzit un răspuns, un sunet lin, melodios. Lumina s-a apropiat de noi și am observat că venea de la prora unei mici ambarcațiuni cu un singur vâslaș, un turc bătrân cu fes pe cap.

— Haideți, șopti domnul Sacrapant, în timp ce ținea capătul ascuțit al bărcii, ca să pot urca cu aparatele.

Apoi, sprinten ca o șopârlă, sări și el în barcă. Am pornit de-a lungul galeriilor lungi și întunecate de apă. Vâslașul își conducea barca fără zgomot. Își ținea capul drept și, cu o mișcare simplă, răsucea vâslele în așa fel încât să nu permită nici un moment lopeților să se ridice la suprafața apei. Totul era teribil de deprimant; cel mai mic sunet — gâlgâitul apei în grote, foșnetul granulelor de nisip care se desprindeau de pe boltă — creștea, căpăta proporții uriașe, se pierdea în gol. Nici unul din noi nu spunea nimic. Vâslașul părea să cunoască destinația. Domnul Sacrapant ședea încordat, cu lumina lanternei îndreptată spre hăul din față. I se mișcau buzele, am avut impresia că numără coloanele, pentru că, la un moment dat, l-a lovit ușor pe spate pe vâslașul turc, care a înțeles semnalul, a întors barca în unghi ascuțit și a luat-o pe o galerie laterală. Am ajuns în cele din urmă la un șir de trepte prelungi, un soi de stăvilar, care urcau prin — cum să-i spun? — gâtul rezervorului, un „gât" ce pătrundea în tavan printr-un chepeng de lemn putred. Se părea că am ajuns la obiectul nostru. Sacrapant începu acum să fie foarte circumspect în ceea ce

privește aspectul sonor al acțiunilor, gesturile și mimica potrivită înlocuiau cuvintele vorbite ori de câte ori era posibil. Treptele erau destul de solide, dar aparatul de înregistrat era greu și incomod de cărat în mână. Mai era și lumina nesigură a micilor lanterne, care ne juca feste. Operația a reușit, totuși, fără nici un incident neplăcut; mergeam acum, urcam, în urma unei forme neclare, silueta lui Sacrapant, dreaptă ca un odgon. Sus, într-o beznă totală, apoi de-a lungul unui coridor înțesat cu pânze de păianjen, și iarăși în sus... Sacrapant pipăia zidul, căuta un loc anume. Degetele unui orb. Lumina albă dansa pâlpâitoare de-a lungul dalelor mohorâte de piatră — parterul unei Veneții subterane. O Veneție părăsită, mă gândeam în sinea mea, în timp ce-l urmam pe Sacrapant și mă lăsam tot mai mult pradă unor gânduri de rău augur. Când Pehlevi îmi vorbise despre aparatele mele de inregistrare nu mă gândisem la astfel de isprăvi temerare. Era acum, însă, prea târziu să bat în retragere și să renunț. Sacrapant, șopârlă îndemânatică, a alunecat de-a lungul coridoarelor până când a găsit, în sfârșit, semnul pe care-l căuta. A scos din buzunar un briceag și, făcându-mi semn să păstrez liniște deplină, l-a introdus în spațiul dintre pietre, folosindu-l în chip de pârghie. Piatra însemnată s-a desprins relativ ușor și am fost invitat să arunc o privire într-un fel de coș de fum care, așa cum aveam să-mi dau seama curând, era hornul unei sobe uriașe. Gaura, admirabil camuflată, se afla cam la șase picioare de nivelul solului.

În ceea ce privește sala, părea a adăposti o reuniune deja în curs de desfășurare; scârțâiau scaune, se auzea murmur de voci care creștea din când în când în intensitate pentru a se potoli din nou. Pentru mine toate astea erau doar sunete răstite și icnete. Tot ce-am avut de făcut a fost să las microfonul să atârne cât de jos posibil deasupra vetrei și să încep să înregistrez amalgamul sonor. Vajnicul domn Sacrapant părea teribil de neliniștit; se balansa continuu de pe un picior pe altul. De ce? Operația era simplă și, nu peste mult timp, am văzut cum îmi trage cu ochiul din întuneric beculețul albastru de control și am auzit zumzetul lin al aparatului care înregistra. Dedesubt, în sala de consiliu, sau popotă, sau orice-ar fi fost locul acela, s-au auzit voci noi. Se ținea un fel de discurs de bun venit; fraze bine cântărite, sentențioase, fără adaosuri inutile, se succedau într-o pro-

gresie dactylică. Înregistram de vreo zece minute, când Sacrapant mi-a făcut semn să mă opresc. Se strâmba la mine, sugerând că e destul. Am început, deci, asemeni unui pescar pe care l-a prins noaptea, să-mi strâng firul și să-mi adun, printre clipoceli, echipamentul. Atunci, pe neașteptate, ceva n-a mers bine. Probabil că firul meu se agățase de horn și a mișcat vreo piatră mai mică sau o bucată de mortar din interior — pentru că a căzut ceva în sobă. S-a lovit de grătarul de fier și a scos un zăngănit. Mi-am dat seama imediat că zgomotul i-a pus în alertă pe cei din odaia de dedesubt. Vocile veneau acum în sus, spre noi — încercau să se uite prin horn. Înnebunit, am tras imediat firul; nu mai era nici un minut de pierdut. Sacrapant tropăia de nerăbdare, îndemnându-mă să mă grăbesc. Cât despre mine, agitația bietului om era atât de molipsitoare, încât nici n-am așteptat să punem piatra la loc. Mi-am aruncat de-a valma ustensilele în barcă și am sărit și eu în ea. Sacrapant m-a urmat dar, pe când urca, i-a alunecat din buzunar pistolul Micul lui pistol. A căzut în apă cu un pleoscăit. L-am îndemnat pe turc, Caron al nostru, să ne poarte cu toată viteza, cât mai departe de locul acela. Dar, demn reprezentant al neamului său, se hotăra greu și se urnea și mai greu, astfel că am pornit în același ritm de înmormântare, coteam în unghiuri drepte printre grupurile de piloni. Pe barcă fusese stinsă orice lumină și ne găseam calea folosind clipirile pe care le arunca, din când în când, lanterna lui Sacrapant. Așa, încet, ne-am croit drum pe apele de cerneală ale grotei. Deodată, în depărtare, undeva în dreapta noastră, a început să licărească o lumină gălbuie — parcă se deschisese o ușă — și s-au auzit șușoteli. Cu o oarecare întârziere — probabil deliberau — am auzit hohotitul gloanțelor care ricoșau din arcade și cădeau în apă. Nu ne era clar dacă ținta eram noi, dar sunetul nu prevestea nimic bun. Foarte prudent, domnul Sacrapant se culcă pe fundul bărcii, plângându-se de rău de mare. Turcul a rămas absolut impasibil și a vâslit mai departe, spre debarcaderul nostru. Am încercat să-mi iau, pe cât posibil, o poziție care m-ar fi ferit de agresori, deși, nici locul de unde trăgeau și nici direcția împușcăturilor nu erau clare. Când am ajuns la ponton și ne-am oprit cu o zgâlțâitură mi s-a părut că trecuse o veșnicie. Eram deja la o oarecare distanță de locul unde comisesem imprudența și se părea că putem să folosim

din nou lanternele; i-am plătit bătrânului și am coborât din barcă. Am descoperit atunci cu surprindere că asupra orașului se lăsase deja întunericul. Nu era o oră la care aveam prea multe șanse la un taxi, așa că am fost obligați să ne mulțumim cu o birjă care ne-a hurducat, printre trosnete și smucituri, până la podul Galata, unde ne aștepta șalupa și căpitanul ei care fuma nerăbdător pe pod.

Am cinat târziu în noaptea aceea, pe aceeași terasă-balcon care dădea spre grădina stăpânită deja de întuneric. De data asta, gazda mea era bine dispusă în urma succesului operațiunii noastre din timpul serii. Sacrapant a fost invitat să fie de față tot timpul cinei și ședea pe terasă amețit de atâta mulțumire de sine.

— S-a tras în noi, repeta cu uimire. Și nu o dată. S-a tras în domnul Charlock.

N-am spus nimic despre felul cum zăcea Sacrapant pe fundul bărcii sau despre efortul meu eroic de a folosi vâslașul în chip de scut. Eram eroi. Bravo, Felix! Singurul meu regret era că Benedicta, misterioasa Benedicta nu a fost și ea acolo și n-a trăit alături de noi grandoarea situației; trecuse pe malul asiatic și urma să ne întâlnim a doua zi dimineața la o partidă de vânătoare cu șoimi.

— Știi, desigur, că a fost foarte bolnavă, spuse Jocas Pehlevi, încercând să dea impresia că e vorba doar de o remarcă întâmplătoare.

O remarcă ce nu avea nimic comun cu conversația anterioară. Nu mi-am putut da seama dacă tonul său însemnă un avertisment sau e, pur și simplu, o formă prin care îmi transmite o informație. Totuși, cuvintele sale au avut darul să mă conducă pe căi de înțelegere neurmate până atunci. M-am gândit mai bine și am înțeles acum secretul unor priviri care te frapau, sursa privirilor rătăcite — sursa, de fapt, a ceea ce eu numeam frumusețea ei. Nu se datora doar trăsăturilor fericit modelate; era vorba de tristețea și recluziunea pricinuite de boală. Atenția fragmentată, tipic neurastenică. Îi dădea aerul unei persoane care ascultă distrată un monolog interior, o partitură muzicală proprie. Solipsismul total al... dar nu vreau s-o spun: de ce să-i jignesc pe doctori? Oricum, dacă n-ar fi fost asta, ar fi putut să pară la fel de comună ca cincizeci de blonde care arată bine; așa însă, câștigase ceva care făcea din ea o legendă —

o muză bolnavă care și-a găsit lăcaș într-o statuie în carne și oase. După ce mi-am dat seama de asta, simpatia mea a devenit atât de vie încât abia l-am auzit pe Jocas spunând:

— Te rog, putem acum să-ți ascultăm înregistrările?

Am tresărit, trezit brusc la realitate.

— Da, bineînțeles.

Avusesem oarecari îndoieli în privința calității înregistrării, dar am avut iarăși noroc. Se auzea clar. Jocas fuma un trabuc și asculta foarte concentrat, cu capul plecat. După a patra ascultare spuse cu un oftat de ușurare:

— Nu era Mahmud, nu-i așa?

Sacrapant dădu din cap, vesel.

— Deci, deocamdată, nu e cazul să acționăm, spuse Jocas. Foarte bine.

Conversația evolua în salturi neașteptate de la un subiect la altul, probleme generale care nu mă priveau, și gândurile mele au luat-o razna, deși nu m-a surprins deloc să constat că se îndreptau toate în direcția Benedictei. Invocam cele mai neînsemnate detalii din purtarea și înfățișarea ei, căutam în fiecare frântură de gând o mostră a frumuseții bolnave care, odată, pusese stăpânire pe ea. M-am retras devreme în noaptea aceea, urma să pornim înainte de ivirea zorilor. Am plecat spre vila mea de pe malul apei, unde mi-am dat jos toate hainele și mi-am studiat trupul în oglindă. Punct cu punct, cu lampa în mână, în scopul unui studiu cât mai aprofundat. Nu știam de ce o fac și nici nu mi-am pus întrebări. Dar, mai târziu m-am așezat disperat pe pat și am rostit cu voce tare: „Chiar așa să arate?" Despre ce vorbeam? Nu știu. Am descoperit, cred, că frumusețea mea e neconvingătoare. Mai mult, senzației de risipire și de insuficiență veni să i se adauge acum și cealaltă față a medaliei — convingerea că făcusem o alegere greșită și, totodată, irevocabilă. O, Doamne, cât de clar vedeam fața aceea! Cu toate astea, faptul că-mi dădeam seama a avut darul să producă — nici nu știu cum s-o numesc — o purificare a aerului din jurul meu, pentru că în noaptea aceea am avut un somn fără vise, un somn de copilandru. Probabil că Iolanthe mă visa și ea.

Cât despre Benedicta, trebuie să mărturisesc că, într-un anumit fel, o văzusem înainte de întâlnirea noastră. Gestul prin care Iolanthe se tolănea pe covor și scotea

la iveală micul pachet de cărți de joc soioase anunța întotdeauna o lungă examinare a semnelor prevestitoare, un sondaj al viitorului ei și al meu. Încă de pe vremea aceea ne despărțeam în viitor. Cine știe, poate o făcea din delicatețe, dar era trist, iar eu, mocofan necopt și îngâmfat, nici nu observam tonul mâhnit cu care spunea, de exemplu: „Povestea noastră se sfârșește. Pentru mulți ani. Curând ne vom despărți, eu voi pleca și va veni cealaltă, văduva. Va fi mai tristă, mult mai tristă. Văd multe uși în jurul ei și toate închise". Eu casc, bineînțeles, ca unul care a cunoscut (cum ar spune Caradoc) *des femmes de toutes les catégorilles*. Suntem odrasle ale științei, ne este imposibil să acceptăm prevestirile unor așa de pică. „Povestea mea e una cu bogății, cu averi nesfârșite, dar cu multe insatisfacții, cu multă nefericire. Apoi, uite, ne întâlnim din nou, în altă țară — va fi însă prea târziu să începem din nou. Între timp, te va acapara văduva. E blondă. O vei recunoaște după laba piciorului drept — ceva nu e în regulă acolo".

— Oloagă? Șchioapătă?

— Nu. O văd dansând cu tine, dansând splendid.

Mă uitam dezgustat la cearșafurile fierbinți și boțite. Și, printre ele, Iolanthe. Mă fixa cu priviri tandre. Acum, orice gând în legătură cu cele întâmplate mă deprimă. Tot ce-a fost însemna pentru mine pură plăcere, nimic n-a reușit să pătrundă până la zonele înțelegerii și să tulbure curgerea egocentrică a fantasmagoriilor care mi se perindau prin minte. Meandrele introspecției, o introspecție hrănită de singurătatea juvenilă și de prea multă educație stupidă. Ce era să fac? Pentru mine, ființele care se lasă dominate de simțuri erau încă niște marionete care aproape că reușeau să convingă. Sunt așadar un caz tipic? O mie de mici dovezi de afecțiune au trecut pe lângă mine neluate în seamă. Apoi, mai târziu, memoria le preia și le transformă în vârfuri ascuțite de lance. Țipi în somn, rostești blesteme. Ca atunci când, de exemplu, cu același gest cu care ar scoate capacul de pe un borcan cu măsline, mi-a ridicat ochelarii de pe nasul ars de soare să mă sărute. Prostit de prea multă știință, n-o vedeam așa cum era în realitate, în starea ei naturală: am început s-o „văd" doar atunci când își crease eul artificial, cel care juca în filme. M-a lovit, în acel moment, în moalele capului. Nu poți, însă, să iubești retroactiv — sau, să fie totuși, posibil? Prea puțin,

Felix, şi oricum, prea târziu. În firea lucrurilor sau lucrările firii? Cu Benedicta, învăluit în ceţurile necunoaşterii, mi-am tăiat singur craca de sub picioare. Aşteptaţi, însă. În tot hăul, şi-un bine. Mai erau şi locuri unde ceaţa din jurul Benedictei nu era chiar atât de densă. Trăise nişte experienţe care lasă urme adânci, experienţele ei demne de milă, capabile să-i furnizeze destule subiecte de meditaţie. Mai avea şi o minte pătrunzătoare, o minte ciudată, care gândea aberant. De pildă odată, în timp ce-şi descria primele experienţe sexuale, am auzit-o spunând: „Dacă împingi pasiunea la extrem, vei sfârşi prin a eşua în simplu misticism". O alăturare de cuvinte cam bizară: „simplu misticism". Aşteptaţi, însă, puţin.

Am tresărit violent, m-am trezit, cu mult înainte de ivirea zorilor. Jocas stătea aplecat deasupra mea şi rânjea ca un câine. Purta cizme înalte de vânătoare, cu pinteni şi ţinea în mână o lumânare aprinsă.

— Ceaţă pe mare, spuse, pe un ton profetic.

Am auzit, în întunericul de dedesubt, tusea carburatorului. Se încălzeau motoarele ambarcaţiunii. Jocas avea pe braţ o garnitură întreagă de haine şi cizme — un echipament mult mai potrivit pentru o zi de călărie decât costumul pe care mi-l adusesem eu. Am cotrobăit prin lucrurile pe care le transportasem cu mine şi m-am echipat într-o pereche de cizme, măsura mea şi nişte pantaloni de călărie care stăteau prost pe mine. Mi-am mai luat o bandulieră fără cartuşe şi alte câteva lucruri care mă gândeam că-mi vor fi necesare. Apoi, înainte să coborâm dealul spre barcă, Jocas ne-a turnat câte un ceai de salvie, groaznic de fierbinte. La ceaşca de ceai s-a mai adăugat câte o înghiţitură de mastică, atât de tare încât îţi tăia respiraţia. Am părăsit portul şi-am intrat într-o pâclă galben-cenuşie care se încolăcea în jurul nostru şi ni se depunea apoi pe păr şi pe sprâncene. Câinii moţăiau pe punte. Căscau deprimaţi.

— Ea a trecut pe ţărmul celălalt devreme în zori, cu şoimarii cei bătrâni, urmează să ne-ntâlnim mai târziu, spuse Jocas. Hei! Ce-i asta?

Chiar şi la ora asta timpurie, canalul fremăta, plin cu vapoare care navigau cu multă prudenţă în jos, spre Corn, printre ţiuituri stridente de sirene, printre sunete insolente, moi şi umede, menite să semnalizeze pericolul etc. Pe vasele mai mici, observatorul de pe punte lovea cu

putere într-o oală și scotea din când în când câte un strigăt. Își indica poziția. Ca să ajungem la țărmul asiatic trebuia s-o tăiem drept prin mijlocul circulației intense. Am fost siliți, deci, să recurgem la manevre extrem de delicate, și asta, în ciuda faptului că vasul nostru era echipat cu motoare de mare putere și cu sirene pentru ceață, ale căror reverberații melancolice erau suficiente să provoace urletele câinilor de pe punte. Jocas aștepta răbdător, pufăind dintr-o pipă scurtă, în timp ce pilotul lui își croia atent drum printre formele și sunetele nedeslușite de pe întinderea întunecată de apă. Ne-am chinuit așa, ca un cortegiu funerar urnit cu greu, aproape o oră, dar în curând, într-o răbufnire dramatică, o pală rebelă de vânt avea să sfâșie perdeaua de ceață și ne-am trezit deodată în lumina deplină a unui răsărit timpuriu de soare, înaintând de-a lungul promontoriilor joase, vineții ale celuilalt țărm. Valurile adânci pe care le lăsam în urma noastră își trimiteau acum undele spre satele adormite și făceau să tresară bărci colorate, acostate prin debarcaderele pustii. Totul era încă reavăn, îmbibat cu ceață umedă și Jocas nu ne-a permis să scoatem armele de la locurile lor până când soarele va fi ajuns sus pe cer. Au început să frece câinii cu paie. Am băut cafea din căni de metal și am privit gama cromatică a luminii galbene a Bizanțului răsfrângându-se asupra capătului dinspre răsărit al cerului — până când, galbenul s-a întins peste tot, s-a repezit revărsându-se peste văi albastre, pline de umbre și s-a pus să dea culoare contururilor vagi ale colinelor. Răsărit de soare. Roșcov, castan, stejar — și chemarea tânguitoare a huhurezilor.

Navigam acum de-a lungul coastei, pe lângă promontorii joase și stâncoase, în căutarea terenului unde urma să aibă loc vânătoarea. Pâlcuri de bambuși unduitori indicau locuri unde pârâiașe firave își croiseră cale în jos, spre adânciturile țărmului. Limba de pământ se pierdea lin înspre centura de coline, văile puțin adânci care se mai iveau din când în când își purtau cu bravură grohotișurile și lăstărișul verde, dând la iveală, pe ici pe colo, penajul unui chiparos însoțit uneori de regimentele sale de măslini, dar, în cele mai multe cazuri, de stejar pitic, ienupăr, mirt și arbuști — combinația clasică, ușor accesibilă (ți se pare) până când încerci să mergi, pe urmele unui câine de vânătoare, prin hățișul de nepătruns al rădăcinilor și mărăcinișurilor. Jocas

sonda terenul cu un binoclu puternic, mârâind satisfăcut; apoi, după ce mi-a întins binoclul mie, mi-a arătat locuri unde se vedeau rămășițele sfărâmate ale unui templu abandonat, sau câte un morman de pietre șlefuite de ape, tot ce mai rămăsese din vreun fost far, prundișul peste care picurii de apă își puseseră pecetea perpetuă. Mai departe, spre nord, degetul butucănos îmi indică un mic debarcader, un port în miniatură, săpat în roca argiloasă: locul unde ne așteptau caii. Apoi, deplasându-și degetul spre dreapta, peste câmpul verde, îmi arătă un deal înalt, unde umbra unor stejari impozanți oferea un loc de popas ideal. Am văzut acolo forfota și sclipirile care păreau să indice un loc de tabără.

— Benedicta e acolo sus, spuse Jocas. I se aduc păsările. Azi n-o să folosim puștile... doar dacă... cred că ne-ar putea tenta vreun mistreț. Totuși, nu prea mai sunt mulți acum.

Am fost întâmpinați de un mic grup de călăreți de o urâțenie respingătoare și într-o costumație atât de ciudată încât te făceau să te gândești la locuitorii străvechiului Tartar. Erau îmbrăcați în flanele soioase și cizme înalte din piele moale, cusute grosolan și aveau niște puști arhaice, care se încărcau prin țeavă. Pălăriile mici, rotunde, cu borul îngust le scoteau în relief ochii migdalați. L-au salutat pe Jocas scurt, cu o stângăcie care sugera nu atât lipsă de respect cât rezerva din manierele oamenilor singuratici de la munte. Nici un zâmbet în întreg grupul.

Am urcat în șa și am pornit peste câmpuri, cu soarele dogoritor în spate. Nu călărisem de mult — de fapt de când închiriasem de câteva ori cai pentru călărie la universitate — și mă simțeam ca un novice. Jocas se ținea bine în șa dar călărea fără eleganță, arăta ca un sac de făină așezat pe spinarea calului. Totuși, mâinile enorme și hotărârea cu care a apucat frâul dădeau de înțeles că un cal nesupus nu s-ar fi bucurat din partea lui de milă.

Am traversat o mlaștină pe jumătate secată și am început să urcăm dealul. Aici, din pământul încălzit de soare începuseră să iasă aburi în timp ce pâcla se ridica vălătucindu-se printre coroanele arborilor. În acel moment, când totul în jurul nostru era nebulos, își făcu apariția Benedicta. Într-o poză teatrală, cu pletele blonde în vânt, călare pe un armăsar de culoarea bronzului.

Nu mai era aceeași fată brunetă cu chipul în formă de inimă; aveam în față o altă femeie: autoritară, sigură de sine și, dacă te gândeai la ochii aceia albaștri, fără expresie, poate chiar crudă. Niște ochi mari, sălbatici, frumos conturați, de un albastru intens.

— Al naibii de târziu, îi spuse lui Jocas, trăgând de dârlogi.

Calul s-a ridicat nervos în două picioare și, până când și-a schimbat direcția de mers, ca să ni se alăture, a zgâlțâit-o serios în șa, cred c-a durut-o. Apoi, fără un zâmbet, măcar, Benedicta și-a întins brațul și m-a apucat de încheietura mâinii. Un salut cel puțin bizar. N-am putut să-mi dau seama dacă gestul își avea originea în vreo formă de salut orientală sau se dorea o expresie a intimității dintre noi. Eram tentat să-mi duc la buze locul unde mă atinsese, dar m-am abținut. Gestul în sine putea să nu fi avut nici o semnificație, dar a produs scânteia ce a cauzat revelația. Am înțeles sensul comportării mele din seara precedentă; mă refer, sigur, la examinarea aceea atentă în oglindă, la încercarea de a-mi măsura în fața reflexiei de acolo, cum să-i spun?, gradul de narcisism. În clipa aceea gândeam, cred, cam așa: „Da, dar în cazul ăsta e adevărat. Conținutul cutiei craniene, partea ce ține de gândire, ne schimbă, într-adevăr. Nonsensul ăsta al științei ți-a redus capacitatea de a acționa așa cum ai dori. Tot ceea ce faci în fața unei provocări de acest gen — cazul cu fata care ți se plasează în fața obiectivului — este să redai întreaga experiență în propozițiile golite de sens care-și au sălașul în mintea cugetătoare. Îți este imposibil să muști pur și simplu din față, așa cum ai proceda cu un măr proaspăt. Hm! Și dacă încerci totuși să-ți canalizezi sentimentele într-o direcție mai generoasă, te lasă puterile, devii sentimental. Prea multă gândire științifică ți-a otrăvit simțurile, ți-a coborât pulsul, ca să zic așa. Ce te faci dacă te prinde în brațe?“ O să cazi de pe cal, presupun.

Cam aici ajunsesem când m-a cuprins melancolia aceea extraordinară. (În acest moment îmi fremăta inima, sângele se transformase în mercur. Atunci, am văzut-o într-o întruchipare care făcea din ea aproape o legendă — femeia asta suplă năvălind călare asupra noastră ca o regină beată a icenilor*.) Individul melanco-

* Trib britanic care în anul 61 A.D., sub conducerea reginei Boadicea, s-a răsculat împotriva ocupanților romani. (n.t.)

lic din noaptea trecută reflecta şi îşi spunea că suntem, probabil, obligaţi să alegem ca parteneri în dragoste, ca tovarăşi de echipaj sau prieteni de joacă, pe aceia care se potrivesc cel mai bine cu urâţenia noastră interioară — suma propriilor noastre defecte. Nu, nu ştiam asta. Atunci.

Avea broboane de sudoare deasupra buzelor şi la tâmple, obrajii îi erau aprinşi, îi scăpărau firele de păr blond. Nici o expresie anume în priviri — poate o undă de dispreţ. Totuşi, când privirile noastre s-au întâlnit, ochii i s-au înnegurat cu întunericul unor sentimente noi, o lume întreagă de senzaţii noi. Incredibil, dar aş fi jurat că se îndrăgostise de mine. Înaintam prin ceaţă, eram într-aşa o stare încât am simţit brusc că sunt aproape de leşin, pe punctul să cad din şa în vreun tufiş de pe drum. Senzaţia de ameţeală n-a durat prea mult, dar a avut darul să schimbe o întreagă gamă de sentimente. Eram, dintr-o dată, sigur de ceva, ştiam; doream nespus să scap, cam aşa cum râvneşte peştele să scape din cârlig. Cât de frumos ar fi dacă asemenea subiecte ar putea fi abordate printr-un sistem raţional! În loc de asta, siliţi mereu să recurgem la soluţii provizorii, găsim cuvinte, poetizăm. Dar, ce naiba, Charlock e om de ştiinţă — şi oamenii de ştiinţă acţionează sub imperiul raţiunii, raţiune pură, nu se lasă niciodată atraşi în astfel de situaţii neplăcute. Oare cine spunea că ştiinţa e făcută pentru apărare şi arta pentru jertfă? Koepgen?

— Ştiam că va trebui să-mi apari în cale, spuse Benedicta cu voce joasă.

Un ton ameninţător, puţin prea apăsat; nu mi-a plăcut deloc. Iarăşi, inutil, exprim în cuvinte ce-am simţit: când mi-a atins încheietura mâinii mi-am dat seama că ar fi vrut să mă întorc în timp, să revin, într-o curbă lentă, la acel punct de referinţă în care două fiinţe s-au aprins, în aceeaşi clipă, de la aceeaşi flacără. Doamne, ce exprimare! Aşa e, suntem, ineluctabil, modelaţi de mintea gânditoare. (Charlock, calculează, Charlock, astâmpără-ţi focul din minte!) Benedicta a aşteptat să-i răspund — dar, ce era să-i spun despre împreunarea în iubire, o adevărată escatopadă? Sufletul omului modern e făcut din fier galvanizat. S-a întors, muşcându-şi buzele. Mă întrista că trebuie s-o rănesc cu tăcerea şi stângăcia mea, într-un moment când sentimentele noastre se conturaseră, îşi găsiseră făgaşul şi aşteptau doar să

fie mărturisite și recunoscute într-un mod onorabil. În timp ce mă legănam în șa urcând panta, mi se perindau prin craniu gânduri disparate, incoerente. Am auzit, de exemplu, (de ce?) vocea spartă a lui Sipple zicând: „Să mă ia dracu' dacă întrezăresc ceva cultură în Parthenon. Pentru mine e doar o colivie de marmură. De unde să știm că e vechi, așa cum se spune? Viermii nu rod marmura". Dar, dacă aș putea s-o văd acum la fel de clar cum mi-a apărut în ziua aceea, aș putea — printr-o simplă prelungire în timp a imaginii ei, a felului ei de-a fi — s-o văd și pe acea Benedicta care era capabilă să șadă ore întregi în fața unei oglinzi, cu degetul dus la buze și ochii măriți de spaimă, aș putea vedea dulapurile acelea pline de costume pentru bal mascat. Măștile. Marionete! Teatru. Bice cu noduri în curele atârnau lângă modele de carton înfățișând călugări sau duhuri rele. Da, am văzut-o pe Benedicta, mereu într-o ținută foarte studiată și purtând întotdeauna peste mănușa de pe mâna stângă câte o brățară care trebuie să fi costat sume fabuloase. Benedicta învești mântată ca o Infantă, venită să-mi ureze bun-venit printre pereții albi și balcoanele lucitoare ale sanatoriului din Zürich, lăsat pe vremuri moștenire de tatăl ei. Dacă aș fi avut atunci îndrăzneala să spun, pur și simplu: „Benedicta, te iubesc", cuvintele ar fi răsunat ca o detunătură, ca descărcarea unei arme de foc care-ți retează partea de sus a craniului. Eroul Noii Comedii va fi omul de știință îndrăgostit, angajat într-o luptă pe viață și pe moarte cu formele androgine ale patimilor sale. Nu credeți?

Acum, însă, am ajuns într-o poiană umbroasă, răsărită în mijlocul copacilor de pe partea cealaltă a dealului, și panta plonja din înalt spre un teren neted, verde, cu tufișuri banale, în culori violacee. Acolo, în jurul custilor din lemn construite stângaci în care erau închise păsările lor cele mai de preț, se adunaseră bătrânii șoimari. Arătau la fel ca toți membrii cluburilor de bowling, artizanii, artiștii. Bătrânii meșteri șoimari, unși cu toate unsorile, care-și petrec timpul hoinărind prin piața de șoimi a Istambulului, așteptând să le pice vreo afacere — un pui abia coborât din cuib, un șoim călător, un erete mascul. Formaseră acum un mic grup și vorbeau pe tonuri joase, trecându-și din mână-n mână o țigară. Se plimbau apoi posomorâți și gravi, asemenea unor oameni aflați la căpătâiul unui bolnav, printre păsările ce

rămâneau impasibile. Purtătorii armelor își făceau de lucru prin preajma lor, abătuți. La sosirea noastră, totul s-a pus în mișcare: se pregăteau caii, se verificau chingile; Jocas și-a ales cel mai mare dintre șoimi, favoritul său, în timp ce fata purta pe încheietura mâinii un exemplar mai mic, cu aripile scurte — genul de șoim care se lansează în zbor aproape instantaneu, ca un glonț, în clipa când se ivește prada. Am coborât șerpuind dealul. La început mergeam în șir indian, dar apoi gonacii s-au desfășurat în formă de evantai. Erau însoțiți de câini antrenați cu grijă să nu se repeadă asupra vânatului. Ajuns la poalele dealului, Jocas s-a asigurat că ne ocupaserăm locurile în dispozitiv și, cu un țipăt ascuțit, melodios, a dat drumul șoimului, îndepărtându-i apărătoarea de pe ochi. Pasărea uriașă a aruncat o privire în jur și s-a înălțat maiestos, străpungând în zborul său fremătător aerul din preajmă. A descris un arc larg, ca să-și ocupe apoi poziția, undeva în înalt. Era șoimul care urma să „țină totul sub observație". Înălțimea mare îi oferea un avantaj față de acele victime care aveau să zboare până departe. Nu începuseră încă hăituirea propriu-zisă; în timp ce ne deplasam cu soarele după noi, o pereche de sitari s-a înălțat în aer cu un fâlfâit buimăcit și și-a început zborul la joasă înălțime, pe o traiectorie care urma să-i fie fatală. Au izbucnit imediat chiuiturile gonacilor. Niște sunete ascuțite, menite să încurajeze șoimul cel mare, amintind uneori de chemările cu care invită la rugăciune muezinii din vreun minaret al orașului vechi. Era începutul luptei. Unul din sitari a zburat înapoi în tufele de ferigi, refuzând să fie atras din nou spre înălțimi. Al doilea însă, s-a avântat în luptă cu o iuțeală uluitoare și cu mișcări abile. Părea capabil să intuiască momentele în care șoimul se pregătea să se prăvălească asupra lui; plonja brusc spre adăpost, doar pentru a fi alungat încă o dată de șirul de gonaci care înainta mereu. După a treia sau a patra repetare a aceleiași tactici, sitarul a început să oboseasc ă; zborurile i-au devenit tot mai scurte și mai nesigure, plonjoanele spre adăpostul din tufișuri, tot mai disperate. Grupul de vânători era acum dispersat pentru că alte și alte păsări se înălțau în aer, stârnind interesul. Am văzut cum șoimul cu aripi scurte se desprinde de pe brațul Benedictei, se lansează în zbor cu o viteză ui-

mitoare, pornit, parcă, dintr-o praştie. De undeva dintre stejari apăruse ceva care se ridica în aer.

Atraşi, însă, de lupta dintre şoimul lui Jocas şi sitar, goneam fascinaţi pe câmpia întinsă, în urmărirea prăzii. Am ajuns astfel în faţa celorlalţi călăreţi şi, cam după o milă şi jumătate, am văzut cum spiralele pe care şoimul le desena pe cer devenau tot mai mici. Se apropia de victimă, micşorând spaţiul ce-i despărţea, aidoma unui pescar care-şi înfăşoară mulineta ca să aducă peştele la suprafaţă. Aproape epuizat, sitarul era, totuşi, agresiv. Se ridica, iarăşi şi iarăşi, spre cer, dar zborul îi devenise acum şovăitor. Era tot mai evident că sfârşitul e aproape. Încă o dată, şoimul îşi ocupă poziţia. Îi veni în ajutor şi o uşoară schimbare de direcţie a vântului. Îşi fixă ţinta cu grijă şi, brusc, cu o viteză incredibilă şi cu o forţă sporită de greutatea sa considerabilă, se avântă într-un zbor planat. Sitarul încercă să-l evite cu o mişcare înşelătoare. Prea târziu. S-a abătut lateral şi a căzut. Şoimul i-a aplicat o lovitură nimicitoare cu ghearele — lovitura finală, probabil. Căzeau acum împreună, într-o învârtejire de aripi şi lăsau în urmă o dâră de pene ce coborau încet din cerul cuprins şi el de uimire. În aceeaşi clipă, călăreţii au scos ţipete ascuţite şi, chiuind, au pornit într-un galop năvalnic să aducă prada. Jocas avea faţa roşie şi transpirată, radia de bucurie.

— A fost schimbarea aceea a vântului, spuse. Vânatul nu zboară niciodată împotriva direcţiei vântului atunci când şoimul e deasupra. Ce eleganţă!

Nici nu simţeam cum se scurge timpul. Prada era bogată şi variată, întâmplările din timpul vânătorii absolut captivante. Uitasem cu totul de durerea pricinuită de şezutul în şa. Destul de ciudat, Jocas a dus lupta cea mai lungă şi cea mai înverşunată cu un bâtlan de baltă, o pasăre greoaie, unul din cele mai nereuşite specimene din neamul său. Nici nu ţi-ai fi închipuit că pasărea asta nătângă putea să păcălească un şoim de vânătoare antrenat. Şi totuşi, cam aşa s-au întâmplat lucrurile. Într-adevăr, bâtlanul s-a dovedit atât de viclean încât a stârnit admiraţia lui Jocas, l-a făcut să înjure. Deşi cam încet când zboară lateral, aripile mari, concave, îi conferă destulă forţă să se ridice rapid, drept în sus, aproape ca un balon. Între timp, şoimului nu-i rămâne de făcut decât să atingă înălţimea care i-ar permite să coboare

asupra lui, rotindu-se în cerc. Bătrânul bâtlan se folosea de avantajul său cu atâta îndemânare încât bătălia s-a întins pe câteva mile. De două ori, fie că şi-a calculat greşit distanţa, fie că bâtlanul l-a evitat printr-o mişcare laterală, şoimul eşuă în tentativa lui; pierdea superioritatea în înălţime şi era obligat să se rotească din nou, cu mult efort, până când reuşea să-şi reia poziţia necesară. Dar, până la urmă — ambele păsări începeau să obosească — şoimul şi-a găsit locul potrivit, a plonjat asupra victimei. Însoţiţi de o bufnitură şi de un ţipăt, s-au rostogolit înlănţuiţi căzând din văzduh.

Când a încetat vânătoarea şi grupurile de vânători s-au adunat din nou pe deal, soarele trecuse bine de zenit. Eram acum toţi pe latura dinspre răsărit a dealului, unde, într-un loc în care pădurea devenea mai deasă, zăcea abandonată o veche fântână din marmură. Aici, printre stânci se strecura susurând un izvor, iar aerul reavăn era proaspăt şi tare. Ne-am tolănit pe iarbă şi-am mâncat în tihnă hrana care ne fusese trimisă de la barcă într-un coş de nuiele. Umbra răcoroasă îndemna la voluptate şi somn şi, într-adevăr, când a apărut mesagerul călare, pe Jocas tocmai îl furase somnul. Omul venise, trimis de cei de pe barcă, să-l cheme înapoi în oraş, pentru treburi urgente, şi Jocas a plecat imediat, cu o bună dispoziţie resemnată, promiţând să trimită şalupa după noi în noaptea aceea. Am rămas singur cu Benedicta. În timp ce-o priveam făcându-şi de lucru printre şoimari, cu o ţigară în mână, am avut aceeaşi strângere de inimă pe care o simţisem atunci când se-ndrepta călare spre mine, desprinsă din mijlocul ceţii. O strângere de inimă însoţită de un sentiment neliniştitor, o premoniţie care-mi sugera că am pornit pe un drum la capătul căruia aveam să-mi primesc răsplata cuvenită: pierderea încrederii şi a respectului faţă de mine însumi. Prostii. Şi totuşi, tot ceea ce se întâmpla cu mine îşi avea obârşia în domeniul magicului — aveam senzaţia că nu am nici o alternativă, nu există nimic care să mă facă să ezit. Un fel de impuls interior venea să se adauge lăcomiei din privirile şi din mintea care-i contemplau frumuseţea strălucitoare, abstractă — era ca şi cum aş fi fost programat să execut exact ceea ce se petrecea. Am auzit-o atunci spunându-mi:

— În seara asta îi trimit pe toţi înapoi pe vas, iar eu o să rămân cu tine. Bine?

Da, fusesem sortit să mă aventurez în această formidabilă, fascinantă încurcătură. Prin urmare, n-am făcut decât să dau din cap în semn de aprobare, cu siguranța și calmul pe care le simți când ești fericit.

Rostise ultimul cuvânt pe un ton întrebător și puțin trist. I-am risipit îndoielile inutile. I-am luat mâna și i-am strâns ușor degetele fine, un gest menit s-o facă să ierte neglijența de care dădusem dovadă înainte. Ne-am așezat pe iarbă, unul lângă altul, și-am mâncat o rodie, în mijlocul larmei și agitației pricinuite de ridicarea taberei. Ne lăsau saci de dormit, vin și mâncare. Mai erau lanternele, țigările și caii, le-au trebuit ore întregi să termine cu împachetatul. Ședeam alături de ea în lumina verzuie a înserării și priveam cavalcada care se risipea jos în vale, pe drumul spre mare. Apoi, îngândurată, s-a dezbrăcat și s-a întors încet spre havuzul spart din marmură în care clipocea apa. A intrat în apă, trecându-și degetele prin șuvoaiele înspumate și strigându-și bucuria la atingerea undelor reci. Am zăcut astfel, legănați într-o parte și-n alta, biciuiți de izvorul rece ca gheața, pentru ca în cele din urmă să ieșim din apă înfrigurați și gâfâind și să ne întindem, uzi ca doi pești, unul în brațele celuilalt. Dar, înainte să facem dragoste, înainte chiar să încerce orice gest de apropiere intimă, în timp ce zăcea parcă hipnotizată și tremurând încă din pricina apei reci, Benedicta m-a avertizat cu niște cuvinte care în mintea mea buimăcită sunau la fel de normal, la fel de natural ca și șopotul, ca și răpăitul apei din fântâna de marmură de dedesubtul nostru:

— Să nu mă întrebi niciodată nimic despre mine, bine? Dacă vrei să afli ceva, trebuie să-l întrebi pe Jocas. Sunt multe lucruri pe care eu nu le știu. N-am voie să aud nimic care să-mi stârnească frica.

Mi s-a părut perfect logic și am acceptat propunerea. Am parafat înțelegerea noastră cu săruturi tot mai pătimașe care, purificându-se apoi, explodau aidoma bulelor de oxigen în sânge. Cam așa s-au petrecut lucrurile: clipocitul apei, strălucirea soarelui, senzația că totul era acum limpede. Ne cufundam tot mai adânc, dincolo de orice durere, într-o profundă uitare a sinelui. Și iarăși (ca întotdeauna în momentele de iubire fizică) și-a încrețit buzele și încleștându-și dinții disperată, mi-a spus:

— O, ajută-mă, te rog, ajută-mă, trebuie să mă ajuți.

S-a născut atunci un nou Galahad, un Galahad cam stângaci. Am jurat s-o ajut, dar nu știam cum. În sinea mea, am răspuns: „Bineînțeles, draga mea, bineînțeles, dar de unde vine pericolul, cine e dușmanul?“ O întrebare care continuu s-o pun și acum. O întrebare sortită să rămână veșnic fără răspuns, pentru că tot ce-a existat între noi a fost dureros, o durere din ce în ce mai intensă. Se lipea tot mai strâns de mine, părea că vrea să alunge durerea, să potolească suferințele pricinuite de o cicatrice profundă. În felul acesta, în senzualitatea noastră se insinua o cruzime inconștientă — săruturile ei dureau, anihilau plăcerea. „Ajută-mă“. Înțelegeam și o făceam. Dar zăcea apoi ca o stană de piatră — aproape că reușea să dea impresia de *rigor mortis* — cu buzele vinete și cu inima bătându-i atât de tare încât abia putea să respire. Într-un târziu, o dată cu eliberarea de sub stăpânirea terorii, agonia din privirile ei dispărea. Sexul limpezea creierul, chiar dacă pentru un foarte scurt timp. Eu însă o simțeam ca o durere ce-mi persista în minte ca o abstracție pură.

Prin fața noastră a trecut în zbor un stol de păsări — probabil grauri — ignorante, puse pe gâlceavă. Un nor care s-a așezat într-un copac din apropiere. Benedicta s-a pus să cotrobăie în căutarea micii carabine pe care ne-o lăsaseră atunci când ne-au lăsat și caii. A-nceput să tragă. O făcea fără nici un plan aparent, ca o femeie care-și fardează fața, dar cu o măiestrie neîntrecută și cu o precizie infailibilă. Păsările cădeau pe pământ ca niște fructe prea coapte. Și-a golit încărcătorul și apoi a aruncat arma fierbinte pe sacul de dormit. Ce ușor reușea să mă dezguste! O polaritate minunată. A mers pe urmă și s-a culcat lângă izvor, cu fața în jos, astfel că aproape atingea cu buzele șuvoaiele de apă care se repezeau făcând spume. Mi s-a părut atunci, în timp ce fumam și o priveam, că era femeia pe care trebuia s-o dorești cu toată ființa. Intensitatea sentimentelor mele a început să mă înspăimânte. Niciodată înainte nu-mi fusese cu adevărat teamă de despărțirea de o femeie; noutatea senzației era copleșitoare. Mâine trebuie să plec la Pera, am hotărât; chiar dacă o fac doar ca să scap de rețeaua sufocantă de ambiguități în care eram prins. La urma urmei, cu averea ei etc. etc... Nu mi-aș fi putut permite să întrețin o astfel de amantă. Aidoma unor vrăbii stârnite de un foc de

armă, ideile pluteau undeva într-un nor care se ridica în aer. Dar, înainte să revină în matca lor, Benedicta spunea deja:

— Simt că e un moment hotărâtor, că nu mă vei părăsi niciodată. N-am mai simțit vreodată așa ceva.

O spunea întotdeauna, simțea că bărbații așteaptă s-o audă. Acum, indiferent de natura ei, introspecția n-ar mai fi fost altceva decât o inutilă orgie mintală. Am uitat să mai gândesc în vreun fel și am căutat cu tot mai multă înverșunare gura cu buzele pe care le îmblânzisem, gura care s-a împreunat acum cu a mea, tremurătoare, copleșită de emoție. Era o îmbinare perfectă, la fel ca la aparatele de ras japoneze.

Am cules o pereche de lipitori enorme care mi se așezaseră pe coapsă. Până când am ajuns să simt efectul mușcăturilor, o senzație neplăcută pe partea din spate a coapsei, erau deja umflate cu sângele meu și gata să plesnească. Benedicta a găsit în coș o solniță și le-a administrat porții de sare, până când au vărsat tot sângele pe care l-au supt și au căzut, zbârcite, în praf. Incidentul părea să fi fost pe placul Benedictei. Am mers la izvor să mă spăl. Era acum rândul ei să stea și să mă privească și a făcut-o cu o insistență supărătoare.

A dat apoi din cap, mulțumită, și a venit să se așeze lângă mine și să-și bălăbăne picioarele lungi peste pragul din marmură. După ce, plină de bănuieli ascunse, a iscodit împrejurimile vrând parcă să se asigure că prin pădure nu se afla nici un intrus care să-i surprindă gestul, s-a aplecat și mi-a arătat piciorul drept. Observasem deja că avea un bandaj pe degetul mic. Era vorba, probabil, de o zgârietură. Cu un gest îndemânatic a dezlipit fâșia de leucoplast și și-a întins piciorul ca să-l inspectez. Avea două degete mici! Dezvoltate normal, amândouă, dar lipite într-o îngemănare perfectă. Cu capul aplecat într-o parte, îmi urmărea privirile.

— Te dezgustă? întrebă.

Mă dezgusta, dar i-am spus că nu și m-am aplecat să-i sărut degetele gemene. Mai mult, am înțeles de ce le ținea înfășurate, ferite de privirile locuitorilor plini de superstiții ai regiunii. Reziduul rudimentar, cunoscut celor din evul mediu ca „sfârcul diavolului", era, în credința populară orientală, un semn neîndoielnic de vrăjitorie. Își îndoi picioarele, se întinse și apoi se depărtă ca să se așeze, cu un aer de încordare posomorâtă, sub

un copac. S-a cufundat într-o reverie adâncă. Medita, gravă și total detașată de tot ce-o înconjura.

— La ce te gândești, Benedicta?

Întrebarea mea a avut darul s-o readucă pe pământ. A luat un fir de iarbă între dinți și a spus:

— Mă întrebam ce vor zice când o să afle. La urma urmei, ce-o să poată face?

— Cine?

— Julian, Jocas, firma; când vor afla ce-am hotărât. E vorba de tine.

— Are vreo legătură cu ei?

A părut surprinsă de întrebarea mea. S-a încruntat și și-a întors capul spre linia ce separa uscatul de mare, de unde începea să se ivească întunericul.

— În afară de asta, am continuat, ce-ai hotărât, de fapt?

Unicul ei răspuns a fost însă un semn prin care mă îndemna să mă refugiez sub pături și am zăcut apoi acolo, ne-am legănat voluptuos în mijlocul sfărâiturilor sau al momentelor de veghe. Pentru că, între perioadele scurte de somn, am discutat în șoaptă aproape toată noaptea. Mi-a vorbit despre o tinerețe petrecută în Polis, dar a făcut-o evocând amintiri răzlețe, lăsându-și gândurile pradă hazardului. Din fragmente vagi de dialog am încropit imaginea perfectă a unei copilării plină de singurătate, la fel cu a mea, dar petrecută în grădinile ascunse ale seraiului, în mijlocul deșertăciunii sclipitoare a haremului, a plăcerilor senzuale și vane, femeiești. Înainte să ajungă la pubertate învățase, în arșița verilor din vechea capitală, tot ce trebuia să știe despre apetitul sexual. A învățat și-a uitat. De aceea poate, exista întotdeauna ceva superficial în felul ei de-a face dragoste, actul însuși părea golit de orice mister. Să fi fost doar o impresie? Se purta ca și cum simțămintele ei, gândurile ei cele mai ascunse erau protejate de un înveliș extrem de fragil, gata să se spargă la orice întrebare indiscretă. Am vrut să știu, de exemplu, dacă tatăl ei mai trăiește. O întrebare oarecum inofensivă, dar care a neliniștit-o, a făcut-o să devină încordată. A rămas țintuită, gata, parcă, s-o ia la fugă și m-a sfătuit foarte iritată să nu mai încalc regula pe care o instituise. Trebuie să-l întreb pe Jocas, mi-a spus. Nu mi-a fost deloc ușor s-o liniștesc.

Când s-a luminat de ziuă sau nu mult după aceea,

am auzit zumzetul lin al vaporului și am văzut creasta prelungă și albă de spumă unduindu-se spre port. Benedicta și-a pansat în grabă degetul de la picior, sosise momentul să ne strângem lucrurile și să plecăm. În timp ce caii se opinteau pe pantele line ale dealului, a rămas adânc cufundată în gânduri, pentru ca, în cele din urmă, să mă întrebe:

— Când intenționezi să semnezi contractele?

Uitasem complet de existența lor și cuvintele ei m-au făcut să tresar.

— De fapt, n-am luat încă o hotărâre. Vrei, deci, să le semnez?

M-a măsurat cu o privire plină de gravitate, încruntându-se.

— Mi se pare că ai îndoieli în ceea ce ne privește, spuse.

— Nu-i adevărat, am protestat. Ezit, dar nu pentru că n-aș avea încredere în valabilitatea contractelor. Nici vorbă. Dacă e să vorbim despre ele, sunt mult prea generoase. E vorba de altceva. Știi de ce nu mi-e ușor? Pentru că te iubesc.

Își ridică biciul și mă lovi peste încheietura mâinii.

— Reflectează, spuse, reflectează.

— Voi vedea.

Mi-a aruncat o privire cercetătoare dar n-a mai spus nimic. Drumul călare, înapoi spre port, a decurs liniștit, fără incidente. Jocas mă aștepta cu o masă aranjată sărbătorește. Benedicta, însă, avea să dispară, după ce a anunțat că va lua prânzul în harem. Am încercat să mi-l imaginez — un fel de „bombonnière" din sticlă și atlaz roz, cu vedere spre strâmtoarea cu ape liniștite, un loc în care lumina se scurge printre paravane din lemn cu incrustații complicate. Am adăugat la acestea triluri melancolice de păsărele și câteva bătrâne surde, toate învesmântate în negru, unele purtând rochii greoaie, croite prost, achiziționate pe la Paris sau Londra. O mulțime de oglinzi și canaturi aurite. Ar mai fi pâlnia și gramofonul străvechi, cu un maldăr de valsuri demodate și alte muzici de același gen și vrafurile de gazete vechi, cu poze. M-am întrebat în ce măsură mă apropiam de adevăr. De pildă, nu părea să existe nicăieri vreo carte.

— Greșești, spuse Jocas tăios. Are un apartament mobilat elegant, cu cornișe din aur și satin și candelabre

strălucitoare. În el, o pianină electrică, două pisici negre și o bibliotecă plină de cărți legate cu măiestrie la Loti.

— Mulțumesc, am spus ironic, iar el făcu, în batjocură, o plecăciune.

— La dispoziția dumneavoastră, zise. Vai, nu toți suntem la fel de înzestrați. Eu ar fi trebuit, cred, să fiu unul din ăia care ghicesc viitorul prin bazare. Așa zice fratele meu, Chewlian. Rămâneam mereu în urma celorlalți, încă de mic copil; am, chiar și acum, dificultăți cu cititul și scrisul. Trebuie să pretind că mi-am pus ochelarii greșit. Asta mi-a adus multe neajunsuri. Eu am rămas doar un negustor, în timp ce Chewlian este un adevărat prinț al comerțului. Eu m-am oprit aici, în timp ce el a continuat cu studii strălucite. A dat de-un patron; unul dintre călugării care aveau în grijă orfelinatul a găsit un bogătaș care să-i finanțeze educația. Eu, în schimb, eram mereu bolnav, mi-am udat mereu patul, până la douăzeci de ani. Nu mi-a plăcut să învăț și nici nu mă prea ducea capul. Eram trecut de prima tinerețe când mi-am făcut și eu un rost. Atunci când ne-a găsit Merlin.

— Erați deci orfani?

— Da.

— Frați, de unde știați că sunteți frați?

— E doar o presupunere, poate fi luată și ca o glumă, așteptam în fața aceleiași uși în aceeași seară. Nu e destul ca să fim frați? Îl iubesc pe Chewlian și Chewlian mă iubește și el.

— Cred că mă-ntorc la Pera diseară.

— Da, de ce nu? spuse, net tulburat, prinzându-mă de braț — era cât se poate de amabil. Cel puțin două zile n-o s-o mai vezi deloc pe Benedicta. E în tratament. Dacă o să vrea, va lua ea legătura cu tine. Cred că trebuie să se întoarcă la Zürich săptămâna viitoare.

Destul de straniu, m-au trecut fiori. Nu m-am putut abține și-am întrebat:

— N-a spus nimic?

— Nu sunt pus s-o păzesc, zise, încruntându-se foarte nemulțumit.

Conversația părea să fi luat o turnură care ar fi creat între noi un zid de netrecut. Simțeam că fusesem atât de lipsit de tact încât îl jignisem și m-am străduit în continuare să fiu puțin mai conciliant.

— Mâine am o ultimă întâlnire cu Vibart și voi lua

o hotărâre în privința contractelor. Voi semna cu siguranță pentru micul dispozitiv de ascultare — „jucărioara", cum îi zic eu. Cât despre termenii mei generali de asociere la firmă... va trebui să mă mai gândesc.

— Știu care e cauza ezitărilor tale, spuse, și izbucni pe neașteptate într-un hohot de râs sănătos. Ezitări perfect justificate. Vorbeam odată de un anumit lucru și am văzut după expresia ta că ești surprins; pentru că însemna că cineva s-a uitat prin hârtiile pe care le-ai lăsat la Atena. Noul dispozitiv pentru sistemul electric Braille, îți amintești?

Avea perfectă dreptate. M-am uitat la nasul lui proeminent și la ochii ce râdeau.

— Ai crezut că noi am fost, nu-i așa? Ei bine, nu eram noi. Era Graphos, mai bine zis unul din oamenii plătiți de el. Ei ți-au cercetat hârtiile. Nu știu ce așteptau să găsească, dar au fotografiat totul — fiecare stenogramă care descria piesele componente și toate materialele cu calculele matematice. După ce ne-a venit o primă idee și i-am cerut deci lui Graphos detalii despre tine, a fost în măsură să ne furnizeze destul de multe informații în legătură cu materialele la care lucrezi. Mi-am dat seama imediat că avem nevoie de tine în aceeași măsură în care și tu ai nevoie de noi. Poți economisi ani întregi de muncă dacă îți asigurăm echipamentul potrivit. Ani de trudă economisiți. Cum, de exemplu, să faci cercetări asupra insectelor care produc lumină, — licuricii —, fără un chimist, fără să ai la îndemână un mare laborator? Noi avem așa ceva — firma de produse farmaceutice „Lunn" e a noastră. Înțelegi?

„Insectele nocturne produc lumină fără căldură", scrisesem, nesăbuit, odată. „Notă. Dacă am putea afla cum, dacă am găsi natura procesului chimic, am fi probabil pe drumul descoperirii unei noi surse de lumină". Dar, bineînțeles, avea dreptate. Era greu să conduci asemenea experiențe, de la Numărul Șapte. Jocas mă urmărea încordat, zâmbind încă. Spuse:

— Siguranța automată, experiența în baia de iod și sodiu — o vei realiza vreodată?

Brusc, am simțit cum crește în mine, cum mă apucă de beregată, o dorință pătimașă. Simțeam nevoia ardentă să-mi valorific chemarea — să scormonesc universul și să-i scurt-circuitez comportarea. Mi-am sorbit vinul dintr-o înghițitură, în timp ce privirea mea buimă-

cită pătrundea dincolo de interlocutorul meu. O, Doamne! Exista şi pericolul ca ei să semene speculaţiile astea deşarte fără ştirea mea şi astfel, alte talente, cu mijloace mai mari decât aveam eu, să şi le însuşească şi să le facă să rodească. Mi-era ruşine de ea, dar totuşi ideea exista. Ştiinţa pură! Unde intervine animalul?

— Mai este şi un pasaj unde întrebi de ce liliecii pot zbura în întuneric, în timp ce orbii bâjbâie când trebuie să meargă.

— Ajunge, am zis, lasă-mă să mă gândesc.

Eram încolţit. Căzusem în cursa întinsă de ezitările mele pline de contradicţii. Gândurile mi se repezeau furibunde spre Benedicta. Jocas spuse cu blândeţe:

— Nu văd de ce situaţia Benedictei ar schimba ceva. Recurgea din nou la capacitatea sa de a citi gândurile, dar acum se înşela. Duhul Benedictei, un *ignis fatuus*, veghea asupra tuturor acestor gânduri abstracte, asupra tuturor incertitudinilor. Faţa aceea prelungă, de cobră, părea să simbolizeze întregul înţeles al unui vast sistem de însuşiri ieşite din comun. Vedeam în ochii aceia celebritatea, vedeam averi nemăsurate. Privirea lor adăuga împlinirea în promisiuni de iubire.

— Da, am spus, în cele din urmă, surprins să descopăr cât de răguşită îmi era vocea. Da, sunt nebun. *Trebuie* să semnez.

Privite retrospectiv, astfel de momente, scene de felul acesta îmi trezeau amintiri care nu încetau să mă uimească. Le-am trăit însă după ce s-a ales praf şi pulbere din toate: perioade de îmbolnăviri şi confuzie, timpuri de excesive acuze reciproce, certuri, plecări subite. Odată, pe când plutea, undeva la limita exterioară a logicii, am auzit-o chiar spunând:

— Te-am iubit cu adevărat doar atunci când am crezut că eşti hotărât să fii liber, să nu ai nimic cu firma. Mi se părea o promisiune că eu însămi voi fi liberă. Mai târziu, însă, mi-am dat seama că eşti la fel ca toţi ceilalţi.

Atunci, cuprins de furie, am răspuns, aproape urlând:

— Totuşi, tu m-ai făcut să semnez, Benedicta. Tu ai insistat, îţi aminteşti?

A dat din cap aprobator şi a răspuns:

— Da. A trebuit s-o fac. Dar ai fi putut să rămâi credincios ideilor tale şi asta ar fi însemnat o schimbare radicală. Pentru amândoi.

— Atunci de ce, știind asta, ai insistat să ai copilul? Nu era nevoie, nu-i așa?

— Au existat mai multe motive. Pe de-o parte, așa mi-a spus Julian; și Nash a spus-o, făcea parte din tratament. Mai era și problema succesiunii, a moștenirii. Apoi persoana mea. Toate acele avorturi constituiau pentru mine o provocare. Mai presus de orice, îmi doream un Merlin al meu, numai al meu.

Se opri și se uită atentă în jur, încercând parcă să localizeze un sunet slab pe care doar urechea ei internă îl percepea.

— Știi, adăugă cu o voce stinsă, aproape nimeni nu l-a văzut pe tatăl meu în carne și oase — deși, pe Julian toți l-au văzut într-un moment sau altul. Apoi firma. — O, Felix, Benedicta e doar o femeie, a încercat întotdeauna să fie corectă. (Aproape gemând).

— Vorbești despre tine ca și cum ai fi o *marfă*.

— Sunt, sunt.

Și *tu quoque!*

Apoi, mai târziu, când îi vorbeam despre dragoste, era în stare să spună, profund indignată:

— Dar dragostea e o realitate, nu o rețetă.

Ca și cum, oferindu-i dragostea mea, indiferent de forma sub care o făcusem, am înșelat-o. Femeie!

Toate acestea, însă, aveau să fie în viitor, mult timp după ziua în care, cu mersul său cumpănit, săltând de pe un picior pe altul, Jocas cobora alături de mine spre debarcader.

— Te întorci la Atena și aștepți, spuse, încântat să scape de mine.

Mă îmbrățișă cu căldură și adăugă:

— Benedicta va veni foarte curând la tine. În ea vei găsi, poate, cheia care dezleagă totul. Cu detaliile contractuale se va ocupa Sacrapant. Eu o să plec pe insula pentru o săptămână. Felix!

— Da, Jocas?

— Vei fi cu siguranță foarte fericit.

Eu însă mă simțeam încă buimăcit și tulburat de propria mea hotărâre. Sacrapant se uita la mine plin de duioșie, aproape că-i dădeau lacrimile; îmi făcea impresia că știa și el, fără ca cineva să-i fi spus, că acceptasem să semnez.

Plin de tact însă, tăcea. Cu un zgomot asurzitor, ne-am pornit să străbatem apele multicolore, spre orizon-

tul nebulos după care se ascundea, pe jumătate adormit, orașul. Orașul împotmolit în timp ca într-o mlaștină Așa își trecea viața Veneția orientului — într-un somn adânc.

Vibart era la biroul obișnuit, doar că de data aceasta scotea conținutul unui ou pe care urma să și-l adauge la colecție. Înțepase partea mai îngustă, de culoare albastră, cu un ac și sufla cu multă meticulozitate în gaura minusculă; gălbenușul ieșea prin gaura din cealaltă parte, căzând cu un plescăit în coșul de hârtii.

— Așa, spuse ușurat, așezând oul minuscul într-un recipient căptușit cu catifea, alături de alte specimene de același fel.

Închise caseta cu o grijă reverențioasă și își împreună mâinile, uitându-se la mine. Contractele zăceau pe colțul biroului printre alte hârtii. Fără să spun nimic, am luat stiloul de pe suportul de marmură și am semnat peste tot unde era necesară semnătura mea.

— Bine, spuse grozav de satisfăcut, cred și eu, ce naiba. Glorie și avere, domnul meu, și toate doar cu prețul unei semnături. Ce noroc au unii.

Ședeam privind undeva în gol, încă derutat și, într-un fel, teribil de trist. Probabil că și-a dat seama ce se petrece cu mine (sub înfățișarea ușuratică se ascundea, de fapt, un tânăr cu mult discernământ) pentru că a continuat să mi se adreseze cu tot mai multă simpatie; a turnat ceva în pahare, ca să sărbătorim evenimentul. O băutură foarte tare. Am simțit că aveam nevoie de așa ceva. Sau, să fi fost oare doar o impresie? În fond, de ce?

Mi s-a părut că aud vocea lui Sacrapant spunând: „Firma e minunată, Charlock, domnule Charlock. Atunci când nu reușeam să găsesc pe nimeni pentru pântecele nevesti-mi, firma mi-a făcut rost de cineva".

Sună, strident, telefonul.

— Pentru tine, spuse Vibart.

Am recunoscut vocea lui Jocas, răgușită și venind parcă de foarte departe.

— Felix, am uitat. Am un mesaj. Te rog să-l transmiți prietenului tău Koepgen la Atena. Sunteți prieteni, așa-i?

— Da. Nu știam că-l cunoști.

— Personal, nu. Dar dacă-l vezi, te rog să-i transmiți că am descoperit icoana pe care o caută.

— Icoana?

— Da, Am găsit mănăstirea unde e icoana.

— O să-mi notez.

— Mulțumesc mult, Felix.

Am tras aer în piept și am zis:

— Jocas, tocmai am semnat clauzele asocierii.

— Știam, zise. Am simțit-o. Eram sigur.

Vibart stătea sorbindu-și băutura și holbându-se la mine.

— Cred, spuse, cred că ai nevoie de ceva care să te înveselească. O să te invit la cină să te pun în temă cu toate detaliile carierei mele literare. Sunt, într-adevăr, pe calea cea bună. Și, apropo, am descoperit o crâșmă grozavă, franțuzească. Știi că francezii mănâncă orice și de toate. Dacă din cer ar ploua cu picioare de cadavre, ar deveni fără ezitare canibali. Pe lângă asta, ar fi de două ori mai plăcut. Nu costă nimic. Vii cu mine?

— În regulă. Dar mai întâi trebuie să duc hârtiile la firmă și să fac rost de niște bani.

Așa am și făcut, neîntârziat, după ce am străbătut străzile insalubre, aglomerate, printre câini care umblau în gașcă, mârâind. Domnul Sacrapant mă aștepta. Dar, vai, arăta atât de grav și impresionat ca un cioclu și cei din cortegiul lui. (Atunci când își iau rolul în serios). A preluat documentele și mi-a achitat o chitanță. O sumă care mie mi s-a părut imensă. Cu o mână tremurândă, mi-am burdușit cu bani portmoneul subțirel.

— O să reveniți la Atena, nu mă îndoiesc, domnule Charlock. Voi păstra cu sfințenie amintirea asocierii noastre.

— Mulțumesc. Într-o zi sau două sunt înapoi, sper.

Adevărul era că nu voiam să plec din oraș înainte s-o mai văd încă o dată pe Benedicta, deși se părea că nu am nici o șansă. N-ar trebui oare să-i trimit un mesaj? Poate că simpla știre că sunt încă în Polis ar face să

— Dacă aveți cumva nevoie de mine, cred c-o să mai stau o săptămână întreagă, i-am spus. La Pera, ca de obicei.

Tumoarea malignă a unei iubiri pasive! Brusc, mi s-a părut că pe străzile orașului sumbru, învăluit parcă în aburi, se preumblă cohorte de stafii. Nu reușeam să-mi revin, eram copleșit de libertatea pe care mi-o câștigasem dintr-o lovitură, libertatea care mă scutea de toate preocupările minore de care e asaltat în fiecare moment omul obișnuit — dependența financiară, slujba etc. Era de-

concertant şi pentru că oricine în locul meu ar fi fost fericit, s-ar fi simţit în al nouălea cer. Eu nu simţeam absolut nimic. Am luat un taxi şi m-am întors la hotelul meu detestabil, am confirmat rezervarea camerei şi am comandat prânzul în grădină. Spre regretul meu, n-am văzut acolo nici o faţă cunoscută. În momentele acelea de aşteptare compania lui Vibart ar fi fost reconfortantă. Aşteptare! Dar, să presupunem că Benedicta nu vine. Ce-ar fi? Sigur, mai era Zürichul.

Vibart a venit să mă ia când se înseră. Am hoinărit împreună prin oraş, pe drumurile care duceau spre noua sa descoperire în materie de localuri. Soţia lui urma să vină şi ea mai târziu. Era preocupat, ca de obicei, de imaginea carierei despre care-mi vorbise, îşi făcea tot mai mult reproşuri, de toate felurile. Se hotărâse să inverseze ordinea obişnuită a lucrurilor şi să înceapă prin a-şi scrie propriile recenzii.

— De ce nu necroloagele? i-am sugerat. Sunt întotdeauna cele mai calde cronici. Singura consolare pe care ţi-o oferă moartea e că toţi sunt obligaţi să fie drăguţi cu tine, fără ca tu s-o ştii.

— La asta nu m-am gândit niciodată, spuse Vibart, potrivindu-şi şervetul în jurul gâtului, cu aerul unui om care-şi leagă centura. Şi cred că e prea târziu. Romanul meu „Asparagusul" apare săptămâna asta. („Un roman de o cuminţenie excesivă"). Presa va fi foarte împărţită. Mă consolez spunându-mi că gelozia unor ignoranţi dogmatici e cel mai frumos compliment literar. Am aranjat, oricum, o imagine bună în privinţa vânzărilor. Ce părere ai de treizeci de mii în prima săptămână? Pe o scară de calcul mobilă, asta ar trebui să însemne cu siguranţă o mie, nu?

— Mai puţin de jumătate, spuse soţia lui, cu resemnarea celei ce e obligată să trăiască cu o obsesie.

Era o brunetă plăcută, cu ochii verzi, sfioşi. Se numea Pia

Mâncarea era excelentă.

— Eu aş renunţa, am spus, şi m-aş apuca de critică. Să-ţi reverşi ranchiuna prin săptămânale. Îţi aşterni calea spre celebritate şi-ţi zici că de fapt, nu eşti rău ci doar neprincipial.

— Pot, întrebă Vibart plin de invidie, pot să-i destăinui soţiei ce lovitură grozavă ai dat? Noua ta slujbă?

— Bineînţeles.

I-a spus imediat, și i-a mai oferit și unele detalii. Pia mă privea intrigată, surprinsă de lipsa mea de entuziasm. Presupun că păream vinovat. Am încercat să explic:

— Știi, Vibart, suntem, într-un fel, în aceeași situație. Nu aveam de gând să fiu un simplu meseriaș, voiam să ajung la abstracții, să folosesc calculul în chip de trambulină. Ca și tine, nu am talent. Voi fi obligat să mă mărginesc la cârpeli, la șuruburi și piulițe, în loc să mă ocup cu abstracții poetice, cu noi universuri. Și cât de mult voiam să fiu un Copernic al timpurilor noastre! De aici provine apatia pe care tu mi-o judeci. Nu sunt un bun om de știință. Va trebui să mă mulțumesc să încerc, după puterile mele, să fac ceva pentru cele cinci simțuri, așa imperfecte cum sunt ele.

Vibart se apucă să debiteze un citat: „Un vultur pentru simțul văzului, un cerb pentru auz, un păianjen pentru pipăit, o maimuță la gust, un câine pentru miros".

— M-am angajat pe un drum ce urma să mă ducă la ceva asemănător unei opere de artă — ceea ce prietenul meu Koepgen a definit ca act de insubordonare disciplinată. Ce te faci, însă, dacă nu te poți ridica până acolo?

Doamne, eram pe cale să ne îmbătăm.

— Of, spuse soția sa, iată-mă înconjurată de eșecuri.

Îmi era totuși recunoscătoare. Mă identificam, nesilit de nimeni, cu mitul personal al soțului său.

Vibart era acum bine dispus și a decis că e cazul să înceteze să-și mai găsească vreo vină; cel puțin până se va ajunge la cafele. Mâncarea, zicea, e prea bună ca s-o otrăvească. Ne spuse apoi care e singura problemă metafizică a gurmandului: să nu-și risipească viața în desert.

Se stârnise o furtună, un capriciu al vremii, și ploaia se insinua peste galeriile boltite. Am mai zăbovit în fața paharelor cu coniac, așteptând să se oprească, iar eu m-am simțit încă o dată copleșit de o neliniște chinuitoare. Ceasul pe care-l purtam continua să ticăie sâcâitor, neîntrerupt și mi-a venit în minte Benedicta și amalgamul de relații ambigue pe care doar ea putea să-l descâlcească. Era singura capabilă să facă ordine. Timpul, doar timpul rămâne mereu același.

— Cred că o să plec mâine la Atena, am spus.

Îmi amintisem că Vibart plănuia să organizeze la sfârșitul săptămânii un picnic și-am început, dintr-o dată, să mă satur de el. Ploaia părea să se potolească și

un vânt proaspăt agita prelatele cafenelelor. Am avut norocul să găsim un taxi care ne-a dus înapoi la Pera și m-a lăsat în fața hotelului. Odată ajuns în cameră toate îndoielile mele s-au risipit, pentru că pe poliţa de deasupra căminului am găsit un beţișor aromat ce ardea într-o vază și o carte de vizită a lui Jocas pe care erau scrise câteva cuvinte cu scrisul acela straniu, lăbărţat și șovăielnic care avea să-mi devină atât de cunoscut — scrisul Benedictei. Venea să mă viziteze a doua zi la prânz. Brusc — asemenea vântului care împrăștie dintr-o suflare norii vestitori de furtună — am simţit cum se ridică și se risipește toată greutatea gândurilor care mă apăsau. Am adormit aproape instantaneu, dar urma să am niște vise complicate, contorsionate, demne de Vibart, despre vastul sistem de comunicaţii prin care erau canalizate spre firmă, spre uriașele hambare peste care prezida Jocas, toate bogăţiile Orientului — blănuri, piei și semințe de mac, caviar, sare și ceară, ambră, pietre prețioase, porţelan și sticlă. Visuri de o fervoare atât de ireală încât am fost silit să-mi corectez imaginile în timp ce visam, a trebuit să le apropiu de realitate, înzestrându-le cu articole mai puţin romantice, ca de exemplu lemn pentru galeriile din mină adus din Slovenia, petrol și grâu din Rusia, bauxită, cositor și cărbune. Și, undeva, în mijlocul acestor himere pline de strălucire, am văzut chipul palid al Benedictei. Privirea ei mă urmărea de undeva de sus, poate de la o fereastră foarte înaltă. M-am trezit brusc, îmi persistau pe buze câteva cuvinte. Iată-le: „Trebuie să fii sigur că bogăţiile ei nu joacă nici un rol în hotărârile pe care le iei". Averile, însă, nu pot fi ocolite, te marchează, ca o buză de iepure, de exemplu. Invadat de presimţiri rele, i-am studiat scrisul. Un grafolog ar fi descoperit acolo indicii de dezechilibru glandular. Eu însă o iubeam, o iubeam, o iubeam.

A doua zi dimineaţa am început să mă comport într-o manieră lipsită de orice noimă. Puneam de fapt în aplicare multitudinea de idei confuze care-mi fuseseră inoculate de somnul de peste noapte. Am pornit spre cartierul comercial modern Pera, cu intenţia să cheltui o mare sumă de bani. Săvârșeam un act ştiinţific: voiam să verific ce simt. M-am gândit că mi-aș putea cumpăra o pușcă de vânătoare, un ceas de mână sau un stilou, unul pretenţios până la dezgust. Obișnuit cu traiul sără-

căcios dar totuşi decent, obişnuit cu lipsurile, chiar dacă nu era vorba de cele necesare ci de obiectele de lux, voiam să trăiesc senzaţiile celui care-şi aşterne pe taraba unui negustor aurul câştigat onorabil. Dar, imediat ce am avut în faţă obiectele acelea ce nu-mi erau necesare, n-am mai simţit nici o poftă să le cumpăr. Ce naiba să fac cu o puşcă? Hippolyta mi-ar împrumuta oricând una. Un ceas? Aş uita să-l dau jos când înot. Un stilou? Nici nu l-aş cumpăra bine şi l-aş pierde. Rătăceam aiurit prin târg, lăsându-mă tras pe sfoară, ademenit, admonestat, dojenit de vânzătorii tuciurii. Pe atunci nu ştiam prea multe despre pietrele preţioase. (Acum, diamantele mele artificiale prosperă, bineînţeles, în întreaga lume). Nici despre parfumuri nu ştiam. În cele din urmă, însă, cu gândul la Benedicta, m-am lăsat tentat de un mic covor, frumos lucrat — un Shiraz, dacă era să mă iau după etichetă. Cu covorul înfăşurat sub braţ, m-am întors la hotel, chiar la timp ca să văd o ceată grotescă de vite de povară. Erau „hamalis", cărătorii de bagaje profesionişti ai capitalei. Transportau un maldăr de geamantane şi cutii pentru pălării, toate negre, toate purtând monograma de aur pe care urma s-o cunosc atât de bine. Ea era deja acolo. Descinsă parcă din ultimul jurnal de modă, şedea pe terasă ţinându-şi mâinile înmănuşate în poală. Mănuşi! Pe faţă îi dansau pete jucăuşe de lumină gălbuie, agitate mereu de mişcările pălăriei de paie. O pălărie somptuoasă.

Îşi privea concentrată mănuşile în timp ce buzele i se mişcau ca într-o rugăciune nerostită sau, poate, o conversaţie secretă cu eul său interior. Deşi toată atitudinea ei părea menită să mă pună în gardă, am făcut câţiva paşi şi i-am luat mâinile într-ale mele — îmi aparţineau. Voiam să le îndepărtez din raza ei vizuală şi să-i câştig astfel atenţia. Când i-am rostit numele a reacţionat aruncând o privire în gol, ca şi cum m-ar fi văzut pentru prima oară.

— Există un consens, spuse cu duioşie. (Erau cuvintele cele mai dezolante pe care le poate auzi un îndrăgostit). Consens absolut. Toţi, fără excepţie, chiar şi Julian, sunt de partea ta.

Când ne-am îmbrăţişat am simţit că tremura uşor. Zveltă şi suplă, răspândea în jur un parfum pe care nu l-am putut identifica.

— Vreau să-mi spui numele, să aud cum sună. N-am fost atentă înainte.

I-am repetat numele de două ori. Oftă și spuse:

— Da. Așa e. Exact cum am crezut.

Părea să fi făcut o verificare. M-am așezat lângă ea și am desfăcut covorașul, darul meu.

— Ți-am cumpărat un mic Shiraz, am spus, mândru de achiziția mea, pentru ca în secunda următoare să mi se năruiască toate speranțele:

— E afghan. Te-au înșelat.

Râse și bătu din palme, ca la o glumă bună.

Tot calabalâcul din camera mea fusese mutat într-un apartament foarte spațios de la etajul al doilea, alături de valizele ei strălucitoare. O combinație curioasă. O servitoare turcoaică era foarte ocupată cu aranjatul rochiilor. Pe balcon se vedea masa pregătită pentru servitul prânzului. Cu niște ochi îngustați într-o privire critică, Benedicta a trecut în revistă camera și patul enorm cu baldachin din catifea. S-a întors apoi brusc spre mine și mi-a spus:

— De data asta nu pot să stau decât trei zile. Trebuie apoi să plec în nord. Dar o să vin la tine la Atena sau la Londra, după aceea. Bine?

— Foarte bine.

Trei nopți, trei zile din timpul măsurat de calendar. Năucit cum eram (la fel ca și ea), ar fi putut la fel de bine să fie trei secole, într-atât era de uimitor ritmul în care secundele risipite îmi aduceau în față imagini, mereu altele, ale Benedictei și ale orașului ei plin de melancolii. Supraviețuind ca o reflexie târzie a istoriei, orașul devenise un fel de prelungire a copilăriei, a amintirilor Benedictei, domeniul ei, cu granițe precise. Mulțimea de frumuseți inerte, ungherele respingătoare, cuiburile de murdărie și boala, miasmele pe care le răspândea cadavrul în putrefacție al Bizanțului — se contopeau toate într-o formă unică, plină de înțelesuri. Iar Benedicta se plimba în mijlocul lor cu siguranța inconștientă pe care ți-o conferă o lungă familiarizare. Un loc păcătos, un loc de pierzanie, sau, pur și simplu, sălașul Benedictei, unde târâie încăpățânat deșteptătorul. Sunetul îmi răsuna în minte, înăbușit de chemările dulcege ale minaretelor și de șuieratul înțelept al sirenelor ce venea dinspre Corn. Sau poate ceea ce vedeam era doar o reflexie a imaginii Benedictei — conturul de lumini și umbre din care se

năşteau săruturile noastre, săruturi care se doreau vesele şi libere dar nu erau decât chin, perversiune, obsesie. Dilema acelor zile mai persistă şi azi pentru că n-am încercat atunci, demult, când n-ar fi fost prea târziu, să văd adevărul: Benedicta era femeia născută pentru iubire dar sortită să moară în singurătate, ca un animal fără stăpân. Am avut totuşi noroc, pentru că am fost în stare să cedez şi să-mi creez astfel iluzia că aş putea, pentru o clipă, să traversez puntea ce o aşternea între noi. Succesele ştiinţei aplicate! I-am oferit tot ce învăţasem de la Iolanthe! A existat un moment în care am avut convingerea că oprisem uriaşa scară rulantă care-mi purta inima. Încăpăţânat, refuzam să privesc în faţă gândul că tot ceea ce am văzut în timpul acestei prime întâlniri a fost doar un început, un crochiu să-i spunem, al unei înstrăinări mult mai serioase. Cred că aşa s-au petrecut lucrurile. Nu ştiu. Oricum, am făcut dragoste pe nerăsuflate, cu un fel de resemnare, ori, altădată, cu disperarea celui care încearcă să extragă din carne o săgeată otrăvită înainte ca otrava să aibă timp să se răspândească. Iar ea, călugăriţa, insecta cu tentaculele împreunate în rugăciune, ştia cum să mă provoace: „Strânge-mă, frânge-mi mâinile", sau, mai puţin inspirat: „O, e prea mare, o să mă rupă în două". Incitări pentru furiile dezlănţuite în bărbatul care iubeşte o femeie agresivă. O cuplare absolut perfectă, dar care, totuşi, îţi refuză orice fel de înţelegere. Cufundat în senzaţia minunată, ameţitoare a împlinirii, refuzam să ţin seama de avertismentele din săruturile sale — nici nu s-ar fi putut altfel, nu-i aşa? Domnilor juraţi, realitatea nu trebuie luată prea în serios; riscăm să-i pierdem sensul. Nimic nu e solemn, totul e o *joacă!* Bietul Felix! Acum i se poate spune, desigur, totul. Cele întâmplate l-au făcut foarte înţelept. Ce-ar fi să putem face din scaunul electric un simbol romantic? Dacă i se secţionează glanda olfactivă, iepurele e condamnat la impotenţă; reteză capul salamandrei în timp ce se acuplează şi nu va simţi nimic: prinsă în ritmul divin, îşi continuă actul, ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. Poate nici nu s-a întâmplat nimic. Benedicta! Două corpuri, meteoriţi ce şi-au pierdut căldura şi lumina, dormim îmbrăţişaţi, eliberaţi de orice mister. O zăresc întâmplător, şade pe balcon înecată într-o mare de lacrimi.

— Ce-i cu tine, Benedicta?

Nu-mi poate explica, mă priveşte pe sub genele înceţoşate. Lacrimile se scurg apoi pe lângă nasul lung şi fin.

— Nu ştiu.

Şi totuşi, după zece minute, râde din toată inima de giumbuşlucurile unei maimuţe de pe o flaşnetă.

Deci, aşa cum vă spuneam, pentru mine oraşul a început să împrumute ceva din personalitatea Benedictei. Periplele, plimbările noastre. Mă îmbătam cu savoarea neprevăzutului, pentru că Benedicta cunoştea locuri şi cotloane ascunse care poate nu erau pe gustul altor ghizi ca Sacrapant sau Vibart. Sau, deşi extrem de zeloşi, cei doi le neglijaseră, pur şi simplu. Nu-mi mai pot imagina acum Polisul, fără ca faţa Benedictei să se insinueze peste tot: moschei, cimitir, pădurea unduitoare de vapoare care zac în Cornul de Aur — poartă chipul Benedictei E stăpâna lor, aşa cum Io stăpâneşte peste Atena. Au fost şi încurcături, desigur, şi întâmplări ciudate. Îmi amintesc că oriunde mergeam eram aşteptaţi. De pildă, cineva ne aştepta cu cheile în faţa unei moschei. E bine ştiut cât de greu poţi pătrunde în moscheile mai mici, cât de dificil e să dai de paznicul care să-ţi deschidă. Toţi cei care au trecut prin Polis o ştiu şi s-au plâns de asta. Nu e cazul să insist. Şi totuşi, oriunde am fi mers — un cuplu fatidic preumblându-se agale — paznicul era prezent, ne aştepta. Îl prevenise ea sau pusese să fie anunţat ?Am întrebat-o.

— Nu, suntem pur şi simplu norocoşi, asta-i tot.

Apoi, din nou, cu acelaşi aer plin de echivoc — mândrie amestecată cu regrete — m-a condus prin frumosul cimitir din Eyub, printre formule magice săpate în straturile de marmură, turbane şi înfloriturl contorsionate sub care zace trădarea. Am ajuns la un mormânt protejat de un mic grilaj. Arabescurile încrustate pe piatra funerară nu-mi spuneau nimic dar, dedesubt, am văzut o inscripţie cu literele alfabetului latin. Un nume: Benedicta Merlin. Fără nici o dată.

— Cine e — mama? am întrebat.

S-a întors şi a smuls un lujer verde pe care avea să-l frământe între buze în timp ce cobora dealul.

— Benedicta, te rog, spune-mi.

S-a uitat atentă la mine, apoi s-a întors din nou şi şi-a reluat drumul printre morminte. Era inutil să-ncerc s-o fac să-mi spună. La marginea cimitirului s-a oprit şi

m-a îmbrățișat, m-a înlănțuit aproape cu furie, parcă ar fi vrut, strângându-mă, să distrugă amintirea unei nelegiuiri din trecut. Dar, nici un cuvânt, vă dați seama? Și-a scos apoi batista și, cu gesturi tandre, s-a pus să-mi șteargă, plină de râvnă, urmele de ruj de pe buze. Mi se părea că nimeni, niciodată, nu mă privise cu atâta dragoste nețărmurită, cu atâta afecțiune plină de delicatețe; ce importanță avea că nu voia să-și dezvăluie secretele? Masca severă de mare preoteasă căzuse. Am zărit, pentru o clipă, o femeie.

Timpul își urma cursul, un timp deplin, timpul desăvârșirii pe care ți-o conferă posesiunea fizică; refuzam să mă gândesc că Benedicta se va întoarce într-o zi în Europa, c-o să dispară într-un Orient Expres ce se va târî leneș printre zidurile măreț ale orașului, purtând-o pe drumul de întoarcere, spre Zürich. Apoi, chiar în mijlocul evenimentelor, sau mai curând la sfârșit pentru că era ultima seară, s-a întâmplat cel mai bizar lucru cu putință: moartea lui Sacrapant. O moarte atât de bruscă, atât de neașteptată, încât mintea mea nu putea s-o conceapă. Mai târziu, bineînțeles, s-a găsit o explicație satisfăcătoare. Privite retrospectiv, evenimentele de acest gen sunt înconjurate întotdeauna de o aură care deformează cauzalitatea. Așa să fie?

Ora ideală se ivește la apusul soarelui, când orașul se contopește pe nesimțite cu întunericul, în timp ce soarele își duce lupta lui astrală împotriva orizontului, obligând negurile dese la o retragere spre înalt, tot mai sus, în străfulgerări încântătoare de culori și forme pasagere. La o masă de la hotel, în grădina peste care se lasă înserarea, în fața unui pahar, așteptând ca muezinul orb să urce la locul său de veghe dintre pavilioane și să-și trimită țipătul său de bufniță către credincioși — era modul ideal în care puteai petrece această oră, să urmărești de acolo cum, dinspre Taxim, încep să pâlpâie luminile, în timp ce asculți freamătul și mugetele vapoarelor de pe apele tot mai întunecate.

Era o seară deosebită, o seară hotărâtoare pentru noi; expresul pleca puțin înainte de miezul nopții, Benedicta terminase cu împachetatul. În fața a două alternative ireconciliabile am răspuns prin tăcere, fără să ne lăsăm pradă disperării, dar nici teribil de bucuroși în fața unui viitor ce nu ne oferea vreo certitudine. Chemarea plină de taine ce urma să vină curând dinspre moschee ne

absorbea o parte din gânduri. Eram în așteptarea sunetului molcom, nazal și a feței bătrânicioase, oarbe, o față de pasăre croncănitoare, care urma să vestească ora rugăciunii. Și atunci, în amurgul tot mai apăsător, am văzut o siluetă îmbrăcată în alb care mergea șchiopătând printre copacii din depărtare. Avea o ușoară nuanță de nesiguranță în mișcări, dar se îndrepta hotărâtă către o destinație ce părea demult stabilită. Mi-am recunoscut prietenul, dar n-am făcut totuși nici un comentariu. Cred că, urmărind direcția privirilor mele, Benedicta l-a recunoscut și ea. N-ar fi fost nimic deosebit în toate astea, dar am fost foarte surprins să-l văd oprindu-se și privind, cu ochii întredeschiși, în sus, spre cer, pentru ca apoi să înceapă să urce scara circulară a moscheii Acum își schimbase, însă, mersul; pășea încet, ostenit, aplecat parcă sub o uriașă povară. L-am văzut apărând la mica deschizătură de la jumătatea scărilor și nu mi-am putut reține un icnet uluit:

— Ce naiba, e bătrânul Sacrapant...

Ea se uită la ceas și apoi își ridică privirile spre cer.

Nu venise încă ora muezinului. Silueta firavă a apărut în cele din urmă în spatele balustradei din vârf, cu niște mâini mici, asemenea frunzelor de ferigă, ridicate, cerând parcă ajutor lumii de întuneric dimprejurul copacilor. Era într-adevăr o invocație, rostită însă cu o jumătate de glas, șovăitoare și nedeslușită. Sensul cuvintelor se pierdea în noapte, printre straturile grele de aer umed. Am avut impresia că aud ceva de genul: „... va găsi împlinirea sub oblăduirea firmei. Dă-i tot ce ai mai bun și ți se va da înapoi însutit". Nu puteai fi sigur, bineînțeles, dar cam astea păreau cuvintele ce se puteau distinge printre incantațiile pline de ezitări. Am sărit atunci în picioare, pentru că silueta firavă se apleca acum în față, gata să se avânte în gol. Domnul Sacrapant a început sa se desprindă de pe cerul nopții și să plutească lin spre pământul întunecat. Trosnetul unui palmier și apoi o bufnitură ale căror consecințe nu lăsau nici o umbră de îndoială, urmate de un zăngănit de mărunțiș și cioburi de sticlă. Totul s-a petrecut atât de rapid încât eram ca și paralizat, incapabil să fac vreo mișcare sau să spun ceva. Dar, se auzeau deja pași ce veneau în fugă din toate părțile și zgomot de voci. Aproape instantaneu s-a format un grup de oameni care mișunau prin preajmă, asemeni unor muște roind în jurul unei artere deschise.

— Dumnezeule! am spus.

Benedicta şedea încremenită, cu capul plecat. M-am întors spre ea şi i-am şoptit numele, dar nu s-a mişcat.

Am scuturat-o uşor de umeri, aşa cum ai scutura un ceas care s-a oprit şi atunci m-a privit cu o tristeţe fără margini.

— Să plecăm, repede, spuse, şi mă apucă de mână. După ce ne-am îndepărtat, sunetele care se auzeau printre copaci au început să capete sens. „Strângeţi fărâmiturile cari au rămas, ca să nu se piardă nimic". „Le-a dat să mănânce pâine din cer". M-am cutremurat. Mână-n mână, am traversat grădina întunecată şi am mers spre lumină: terasele şi saloanele hotelului. Benedicta îmi spuse:

— Probabil că Jocas l-a dat afară. O, de ce trebuiesc împinse lucrurile la extrem?

De ce, într-adevăr! M-am gândit la faţa palidă, faţa umilă a lui Sacrapant, strălucind sus acolo, pe cerul nopţii. Sigur, Benedicta găsise o explicaţie potrivită. Şi totuşi... Seara era ratată. Cina luată în tăcere, transportul bagajelor (îşi făcuse apariţia maşina de serviciu) — toate operaţiile astea au fost executate automat. Eram stupefiaţi, copleşiţi de tristeţe. O moarte atât de neaşteptată! Îmi revenea mereu în minte imaginea unei feţe palide care se apleca peste balustradă. În clipele acelea Sacrapant părea să fi fost obiectul unui experiment. Dădea impresia unui om care, cu ajutorul drogurilor sau printr-o operaţie chirurgicală, fusese privat, cu meticulozitate ştiinţifică, de orice gândire proprie. Timp de o secundă, pulpanele fracului, purtate de vârtejul căderii, l-au făcut să ia forma unei săgeţi — era ca o raţă sălbatică în picaj. Căzuse, însă, ca să spun aşa, drept în mijlocul emoţiilor noastre; moartea lui ne invada cugetele, în valuri circulare, mereu mai largi, ne făcea să ne simţim străini unul faţă de celălalt.

Ne-am îmbrăţişat — ne despărţeam — aproape cu dezgust. Gara hidoasă, plină de viermuiala turcilor cu feţe de broască ţestoasă s-a îndurat să ne scutească de orice cuvântare de rămas bun. Îi ţineam mâinile într-ale mele. În timpul ăsta, şoferul a găsit compartimentul şi i-a transportat bagajele.

— Sau poate, spuse ea grav, cu tonul cuiva care-şi continuă un monolog interior, poate a aflat pe neaştep-

tate că are cancer, sau nevastă-sa are un amant, sau fiul lui favorit....

Am descoperit că oricare din explicații e plauzibilă și, ca atare, vor rămâne, toate, veșnice ipoteze. Poate așa se-ntâmplă cu noi toți, cu toate actele noastre. Da, da. I-am studiat încă o dată fața, atent, încordat, aproape cuprins de panică și, într-un târziu, mi-am dat seama că iubirea ce i-o purtam e absolut derizorie. Urcase în vagon și stătea în picioare la geam privindu-mă cu o umbră de mâhnire. Niciând distanța dintre noi n-ar fi putut fi mai mare. Am simțit cum deznădejdea încearcă să se smulgă din chingile cu care încercam s-o țin înlănțuită. Mâine mă întorc la Atena — voi fi liber, voi scăpa de toate, chiar și de Benedicta. Doamne, singurul cuvânt care contează, câteva litere. Trenul se pusese în mișcare. L-am însoțit câțiva pași. Părea și ea ușurată, bucuroasă chiar. Cel puțin așa mi s-a părut. Poate pentru că era sigură de mine, convinsă că sunt în întregime al ei. A ridicat fereastra și apoi, dintr-un impuls brusc, a suflat peste sticla geamului și, pe mica porțiune aburită, a scris cuvântul „curând". Dintr-o dată, am simțit din nou durerea despărțirii.

Am plecat și mi-am lăsat gândurile să se risipească printre pâlcurile de fețe posace, fără trăsături. Mașina aștepta să mă ducă înapoi la hotel. Am dormit singur în noaptea aceea, și am trăit, pentru întâia oară, senzația sufocantă de singurătate care-mi însoțea convingerea că n-o s-o mai văd niciodată pe Benedicta. Întreg acest episod urma să-mi rămână în memorie, pus în ramă și atârnat, stingher, într-un colț. Își va avea propria existență, complet detașată de ceea ce făptuisem sau simțisem vreodată. Un episod din viața la Istambul!

N-am reușit să depășesc starea în care eram nici atunci când, de pe puntea răscolită de vânturi, am văzut cum se ivesc deasupra apelor velele albe de la Sunion. Vara era pe sfârșite, venea toamna, statuile păreau albastre din cauza aerului rece, iar eu întorsesem o filă din presupusa mea viață. Eram mereu copleșit de o senzație de nesiguranță, poate pentru că totul era acum diferit. Mă simțeam absolut derutat și căutam să-mi explic ce se întâmplă cu mine. Explicația era însă cât se poate de clară: trăiam o viață nouă. Atât. Ce simplu!

Hippolyta venise cu mașina în port, să mă întâmpine. Era teribil de emoționată, radia de bucurie.

— Suntem salvați, strigă, în timp ce coboram greoi de pe pasarelă, cu valiza în mână. Hai, vino, Charlock, trebuie să sărbătorim evenimentul. Totul ți se datorează ție. Graphos! A făcut ravagii în fiecare provincie. S-a schimbat total, dragul de el. Revine la putere, e ceva sigur.

Părea limpede că reînvierea partidului condus de acest mare bărbat și succesul său electoral avuseseră darul să înlăture o mare primejdie. Ce puteam face? M-am așezat lângă ea și am lăsat-o să trăncănească după pofta inimii. Ne-am îndreptat imediat spre reședința de la țară, pentru că toată lumea „aștepta să mă felicite". Ca un erou biruitor, mă întorceam în casa ospitalieră a Hippolytei.

— Mai mult decât atât, spuse, luându-mi mâna ca s-o ducă la obrazul ei, ai intrat în firmă. Ești acum de-al nostru.

Undeva în străfundurile minții mi-a apărut brusc o imagine a Benedictei plimbându-se singură într-un colț îndepărtat dintr-o grădină în paragină, printre tufișuri și flori rare care, în scurte rafale silențioase, își revărsau la fiecare pas polenul asupra veșmintelor sale. În casă, focurile ardeau din plin și scânteiau paharele de șampanie. Caradoc era acolo. Și Pulley, și o siluetă imaculată, purtătoare de ghetre: Banubula. Au izbucnit toți într-un torent de felicitări. Dezmierdat cu atâta căldură umană, mi-am înecat în alcool sentimentele ultimelor săptămâni. Abia într-un târziu mi-am amintit că trebuie, poate, să le spun ceva. Am anunțat:

— Mă însor cu Benedicta Merlin.

S-a lăsat o tăcere grea. Era jumătatea de secundă de liniște din finalul unei simfonii executată minunat, momentul de extaz hipnotic ce precede tunetul aplauzelor. Da. O tăcere de felul acesta, o tăcere care durează o jumătate de secundă; apoi, aplauzele, sau mai curând furtuna de felicitări în care, spre mirarea mea, mă străduiam, plin de suspiciune, să descopăr o notă falsă. Dar, nu. Sunau cât se poate de natural. Caradoc părea, într-adevăr, destul de mișcat de veste, mă strivea cu îmbrățișările lui de urs. Învins, m-am lăsat îmbătat de propria-mi fericire, simțind în același timp că-mi recâștig încrederea în mine. Când, în sfârșit, mi-am strâns bagajul și am împrumutat o mașină ca să mă întorc la Atena, se făcuse târziu. Eram nerăbdător să revăd Numărul Șapte,

să-mi răsfoiesc carnetele cu însemnări. Și totuși, am fost surprins să constat că, brusc, absența Iolanthei începea să cântărească mai mult în gândurile mele decât cea a Benedictei. Probabil că se pusese în mișcare vreo lege obscură a asociației de idei; nu mă gândisem deloc la Iolanthe cât eram în Istambul, nu se potrivea cu locul. La fel cum nici Benedicta nu se va potrivi niciodată cu Atena. Am ridicat privirea, am evitat lumina ce cădea pe birou și mi-am imaginat-o intrând în cameră. Iolanthe, întotdeauna punctuală, exactă ca o pulsație a inimii. Astfel de polarizări sentimentale ale stărilor de spirit erau ceva nou pentru mine: le dezaprobam total. Am revenit încruntat la mâzgălelile mele și am schițat un plan după care urma să-mi încep munca pentru firmă, când voi fi, în sfârșit, solicitat. Am observat apoi că aveam o scrisoare. Zăcea pe polița de deasupra căminului. Era de la Julian, scrisă cu caractere cursive, caligrafiate impecabil. La aflarea excelentelor știri, mă felicita și mă anunța că deocamdată nu era nevoie să mă deplasez la Atena, dar va trebui să-mi întocmesc un plan de lucru pe care să-l prezint firmei. Urma să se înființeze o companie cu răspundere limitată numită „Dispozitive Merlin". In cadrul firmei, „Dispozitive Merlin" va funcționa ca parte a uneia dintre filialele ce se ocupau cu industria ușoară. Îmi vor fi puși la dispoziție tehnicieni și voi găsi pregătite instrumente pentru orice-mi va trece prin minte. Era o perspectivă minunată. În noaptea aceea am adormit fericit, sub un maldăr de hârtii. Cămăruța mea, în care abia puteai respira, era ticsită cu notițe, formule și diagrame.

La șapte când mi s-a adus cafeaua l-am descoperit pe Koepgen, cel iute de picior. Nu se dezmințea nici de data asta, era, ca de obicei, la locul său de veghe din fotoliu. Koepgen, drac împielițat, Koepgen, cel sprinten la minte. Dacă era să ne gândim la ora timpurie, arăta neobișnuit de spilcuit și sigur de sine.

— Dă-i drumul, zise, încercând în zadar să-și ascundă emoția. Spune-mi despre ce-i vorba.

Pentru moment, nu mi-am dat seama ce vrea.

— Mi-a telegrafiat Jocas că are să-mi transmită un mesaj prin tine.

Atunci mi-am amintit. Încă adormit, i-am repetat mesajul. Trase aer în piept, cu un șuierat și făcu o figură dezamăgită dar, în același timp, amuzată.

— Ce câine hain, ce porc, spuse admirativ, și se lovi peste genunchi. N-am lucrat decât câteva săptămâni pentru ei și le-a fost de ajuns ca să-mi găsească punctul slab. Sunt nemaipomeniți.

Începu să scoată niște triluri, asta însemna că râde cu poftă.

— Ce vrei să spui? am întrebat.

Pe polița căminului era o sticlă mică de uzo. Koepgen schiță un „cu permisiunea dumneavoastră", scoase dopul și își turnă o porție într-un pahar folosit la spălatul pe dinți. O dădu pe gât cu mult profesionalism.

— Diavol bătrân, zise. Își cere plata pentru răscumpărarea mea. Dorește să mă întorc la Moscova în legătură cu niște contracte pentru firmă; am refuzat, nu mă interesează. Acum îmi dau seama că dacă vreau să pun vreodată mâna pe tâmpenia aia, va trebui să merg.

— Ce tâmpenie?

— Icoana.

— Asta ce mai e?

Mă făcea să-mi închipui că firma se ocupa cu un comerț extrem de pretențios, cu antichități; dar nu, spuse Koepgen, nici vorbă de așa ceva. Aveau în vedere niște contracte cu guvernul comunist. Primeau grâu și petrol în schimbul unor utilaje. Nimic mai prozaic. Și icoana — ce legătură avea asta cu icoana? O! Izbucni din nou în râs și spuse exasperat:

— Dragul meu Charlock, e vorba de tradițiile folclorice rusești, o să-ți sune destul de ridicol. M-a costat, totuși, câțiva ani și sute de mile de umbat pe jos.

Se trânti în fotoliu, cu o bufnitură.

— Oare nu-i periculos? Mă gândesc la comuniști, la treburi de felul ăsta.

Nu. Am un unchi care e ministrul comerțului. Nu, nu-i vorba de asta. Pur și simplu n-am vrut să lucrez pentru firmă. Am făcut, însă, o greșeală. Le-am istorisit povestea mea și, firește, rezultatul nu putea fi altul. Știi, când am intrat în tevatura asta cu iz teologic, mi-am ales drept ghid pe unul din marii mistici, un bonz important din Rusia Sovietică. Așa cum știi, ți se cere supunere absolută, chiar dacă ți se dă o însărcinare care pare o idioțenie. Am fost supus unei probe ce s-a transformat, fără voia mea, într-un lung pelerinaj. Vai de bietul meu picior plat! În capela ce aparținea mamei mele

existase odată o icoană. A dispărut când ne-au fost confiscate proprietățile. Urma s-o găsesc sau dacă nu...

— Dacă nu?

Koepgen rânji.

— Dacă nu, urma să stau pe loc, înțelegi? Urma să rămân printre cei de rang inferior, să nu-mi câștig niciodată galoanele. Nu râde.

— Ce poveste!

— Sigur, așa crezi, există însă mai multe feluri de adevăr, Charlock.

— Ce dracu, am zis, doar n-o să mă iei cu cel teologic...

— Bine, oricum, rezultatul a fost călătoria asta groaznică, pe jos. În drum spre Athos, am străbătut toată Rusia. I-am dat de urmă. După aceea, câtva timp, n-am avut noroc. Era o Sfântă Ecaterina oarecum deosebită. Și, bineînțeles, prin păduri e plin de ele — Sfinte Ecaterine. S-ar putea să fie undeva, într-o capelă de la o margine de drum, pe muntele Olimp, sau dosită în vreo mare mănăstire în Meteora. În ciuda ajutorului primit, dădeam mereu greș. Biserica ortodoxă are o organizare ciudată, sau, poate, ar trebui să-i spun dezorganizare; ce rost are, de exemplu, o enciclică, dacă jumătate din preoții de rang inferior sunt analfabeți?

— De ce nu oferi o recompensă?

— Am încercat și asta. Am triat sute de icoane, mari și mici, dar pe cea care aparținuse mamei n-am găsit-o. Înțelegi? Acum a intervenit firma, au găsit-o și-o să-mi spună unde e, cu condiția...

— Așa ceva... N-am auzit în viața mea.

Aproape că-l podidise plânsul.

— Nici eu, nici eu.

— Să fiu al naibii dac-aș merge.

— Poate c-o să refuz. Voi vedea. Pe de altă parte, mă gândesc că nu-i o afacere chiar atât de complicată; m-ar putea costa vreo lună, două de stat la Moscova. În timpul ăsta sper s-o găsesc, în sfârșit, și să-l mulțumesc astfel pe bătrânul Demetrius, *starețul* meu. Măcar atât. O, Doamne!

Mai trase o dușcă din sticlă și căzu pe gânduri. Stătea tăcut, chinuindu-se să găsească soluții pentru cele mai ciudate eventualități.

Mi-am umplut cada și am zăcut acolo câtva timp, lăsându-l să mediteze în fotoliu. Eram, dintr-o dată, po-

sesorul unei mari averi, aveam noroc. Luasem hotărârea să-mi mut neîntârziat lucrurile într-un apartament confortabil, la cel mai bun hotel din oraș. N-aveam nevoie de mai mult spațiu, dar eram foarte nerăbdător să văd cum te simți când cheltuiești o groază de bani. Neîndoios, aveam să-mi îndestulez și burta. Mă ștergeam tacticos după baie, când mi-a apărut în ușă. Era încă adâncit în meditație și se uita la mine fără nici o expresie în priviri.

— Știi, spuse în cele din urmă, lungind cuvintele, am sentimentul că va trebui să fac cum spune Julian. La urma urmelor, dacă vrei să ajungi undeva în viață, trebuie să faci sacrificii, nu?

— Hm, am răspuns, foarte sfătos și sigur de mine, deși, în sinea mea, indiferent.

— Vei vedea, zise, vei vedea, băiete. Va veni și rândul tău. L-ai întâlnit vreodată pe Julian?

— Nu.

Era o zi plăcută, cu mult soare. M-am îmbrăcat fără grabă și ne-am pornit într-o plimbare prin Atena. Ne opream din când în când sub câte un umbrar de viță de vie să bem ceva și să mâncăm un mézé. Mi-a părut bine că n-a mai pomenit de icoana lui; toată povestea mi se părea ca un basm puțin sinistru. În fond, dacă un om trecut de patruzeci de ani și cu o inteligență atât de ascuțită permitea firmei să se amuze pe seama superstițiilor astea infantile, ei bine, treaba lui. N-avea decât. Am văzut însă cât era de trist și de tras la față și m-am simțit rușinat de ceea ce-mi trecea prin minte. Ajunsesem să țin foarte mult la el. Când ne-am despărțit, eu ca să-mi fac rezervarea pentru nou meu sediu și să pun în mișcare mutarea, el ca să se întoarcă la școală, mi-a șoptit:

— Mi-e teamă că nu i nimic de făcut. Va trebui să plec. Îi telegrafiez chiar azi lui Jocas.

A pornit în jos pe strada întortochiată și apoi s-a întors, cu un gest brusc, a fugit înapoi după mine și m-a prins de mânecă, să-mi spună pe un ton umil, aproape implorând:

— Charlock, dacă mă hotărăsc să plec, pot să-mi las caietele cu note la tine?

— Bineînțeles.

Și chiar în seara aceea, când m-am întors la noul meu hotel, conștient că dacă aș fi să încerc să fac față

la splendoarea din jur, garderoba mea sărăcăcioasă va trebui înlocuită, am văzut pe polița de deasupra căminului vraful de caiete școlare care-mi erau deja familiare. Erau legate cu un elastic. Nu-mi lăsase, însă, nici un mesaj. Trebuia să presupun că Koepgen consimțise să se supună dorințelor firmei și era deja undeva pe drum, spre nord. Destul de ciudat, aproape că-l invidiam pentru călătoria asta. Cina îmi fusese lăsată în dormitor și mă aștepta. Nu m-am putut abține și am pipăit șervețelele și fața de masă călcate impecabil. La Atena asemenea splendori moi și scumpe erau aproape o raritate. Mă hotărâsem ca în seara aceea să lucrez la cristalele mele și-mi așezasem tăvile albe de porțelan în baie. A sunat, însă, telefonul și când am răspuns — cum să spun? — mi-a apărut în față Benedicta; vocea îi era atât de clară încât dădea impresia că sună de la etajul de dedesubt. Nu, nu, era în Elveția. „Dragul meu". Cuvintele alintătoare mi-au făcut imediat inima să se răsucească în mormânt. Toate îndoielile, toate ezitările s-au risipit într-o clipă. Am simțit cu durere renăscută, cât de mult o doream lângă mine, aici lângă mine. Mă îngrozea teribila ineficiență a cuvintelor. „Niciodată nu mi-a lipsit cineva atât de mult. Asta îmi confirmă totul". Aveam și eu confirmarea, pentru că, în timp ce stăteam și țineam în mână aparatul acela negru și mă schimonoseam în receptor, am simțit același lucru.

— Ne căsătorim în aprilie. Julian a aranjat totul. La Londra. Ești de acord?

— De ce să așteptăm atât, Benedicta?

— Trebuie să aștept. Până atunci sunt consemnată. Nu sunt liberă să mă deplasez. O, cât de mult îmi lipsești, îmi lipsești.

În vocea clară, o voce care te fascina, a apărut nuanța de disperare care-mi era binecunoscută.

— Julian aranjează contractul de căsătorie. Se ocupă și cu clauzele acordului.

— Ce acord? am întrebat perplex.

— În legătură cu partea mea din firmă. Dragul meu, în dragoste trebuie să fim perfect egali.

Vocea a amuțit brusc, s-au auzit în schimb o mie de alte voci care încercau să restabilească legătura.

— Benedicta, am strigat.

O auzeam încă; deși nu-mi puteam da seama ce spune. A fost întreruptă de operatoare care mi-a promis că voi

fi sunat. M-am dus şi m-am întins pe pat, într-o stare de confuzie — un amestec de mânie şi euforie.

Domnilor juraţi, acum pot să vă spun că am iubit o femeie care făcea parte dintr-o mulţime de comitete pentru emanciparea altor femei, participa la şedinţe fără să scoată vreodată un cuvânt, o femeie care-şi rodea mereu unghiile de la mâna stângă şi îşi trăgea o mănuşă ca să le protejeze. De fapt, femeilor nu le trebuieşte altceva decât o bătaie cruntă, au nevoie să fie înjosite, violate şi obligate să gătească în ultimele luni de sarcină. Muşc-o de ceafă, Wilkinson, în locul cel mai sensibil, împunge-o cu baioneta şi e a ta pe vecie. Nu le satisface decât un masochism fără fund. Asta caută toate; penisul e o armă de departe prea blândă. Nu, nu, emanciparea unei asemenea creaturi e o glumă. (Benedicta, uită-te-n ochii mei). Neam de sclave, slabe. Şi, totuşi, undeva, printre ele, poate exista *una*, una singură, care e altfel decât celelalte, una care simţi că e a ta. Şi e a ta, numai a ta, Felix Iubire! Vreau să spun că simţi altfel decât ai simţit vreodată înainte, diferit de ce va mai fi vreodată. Îţi vine să vomezi! Uă! Iertaţi-mi paraheliul.

M-am gândit: egalitatea perfectă în dragoste. Dumnezeule! Să merg mâine în oraş şi să cumpăr cel mai scump microscop din lume şi un Stradivarius şi nişte căpşuni şi o maşină... Dar în dragoste nu există niciodată destulă egalitate ca să ajungă pentru toţi. Va trebui să ne propunem un ţel mai puţin ambiţios — relaţii echitabile între bărbaţi şi femei. Benedicta continua să doară. După ce am pierdut o jumătate de oră într-o aşteptare încordată am încercat să refac eu legătura întreruptă. S-a dovedit, însă, imposibil. Nu reuşeau să găsească numărul de la care mă sunase. Un băiat din serviciul hotelului mi-a adus o sticlă de whisky şi sifon. Am încercat să reînnod şirul de idei — atât de preţioase — în legătură cu cristalele, să reconstitui etapele unor raţionamente delicate care, după mulţi ani, au conferit firmei Merlin un monopol aproape total în domeniul laserului. Nechemată, Benedicta se strecura mereu printre notiţele mele. („Dispunerea atomilor nu e niciodată absolut perfectă, pentru că dacă s-ar întâmpla aşa ceva, cristalele n-ar putea să se formeze, să se dezvolte").

A sunat, în sfârşit, telefonul şi m-am repezit să răspund. Nu era, însă, decât Caradoc, destul de beat şi con-

fuz. Mă suna de la Duna. Îi auzeam vocea mâniată, pe fundalul unor acorduri de mandolină.

— Charlock, spuse, gata de ceartă, ca de obicei, te aşteptăm. Ce faci, nu vii?

M-am cufundat însă în marasmul pe care-l crease, meticuloasă, Benedicta. Mă ţinea captiv, înconjurat de o reţea fină de insatisfacţii.. Nu mă puteam gândi la sudorile de la Duna, la perdelele pline de praf, fără să simt repulsie.

— Aştept un telefon şi mai lucrez câte ceva, am răspuns, înspăimântat la gândul că discuţia noastră ar putea împiedica obţinerea legăturii pentru convorbirea interurbană.

Caradoc continua să-şi bombăne reproşurile:

— Ce ţi-e şi cu savanţii ăştia îndrăgostiţi! Nu mai e mult şi o să acuzi natura de existenţa unei ordini morale. Pfui! Mi-e scârbă.

— Şi mie, am zis. De tine. Acum, pentru Dumnezeu, închide telefonul şi lasă-mă-n pace.

A închis, dar fără multă tragere de inimă.

— Eşti o belea, spuse, în loc de rămas bun.

M-a făcut să mă gândesc, dintr-o dată, la domnul Sacrapant. Îl vedeam cum şade aplecat la un birou şi, privindu-mă plin de gravitate, îmi spune: „Ai dreptate să fii precautiv, domnule Charlock". Şi, care era cealaltă expresie? Da. „Am imprecizat documentul, domnule". Presupun că voia să spună că a parcurs documentul ca să caute eventualele imprecizii. O, palid Sacrapant, ce cazi din cer precum frunzele toamnei planând prin parcuri. Telefonul sună din nou şi de data asta din receptor se revărsa, ca din urechea unei zeiţe, vocea clară, tinerească a Hippolytei:

— Charlock, am auzit că te-ai mutat. Cum e să fii iubit cu adevărat?

— O, lasă-mă-n pace, am strigat disperat, spre surprinderea ei. Închide, aştept un telefon.

Benedicta, însă, n-a mai sunat.

Aşa e, n-am primit, în toate lunile care au urmat, nici o veste de la ea. Totuşi, plin de *gai savoir*, m-am pus serios pe treabă. Mi-am făcut planuri în legătură cu mica filială Merlin pe care urma s-o conduc practic de unul singur de la Londra. Doi membri ai unui ipotetic consiliu de administraţie, Denison şi Broad, s-au suit în avion şi au venit să mă întâlnească. Mi-a părut bine să

constat că erau amândoi competenți și cu multă experiență. Nu mai e cazul să spun că nu cunoșteam legea societăților comerciale, nu știam nimic despre drepturile de brevetare sau alte subiecte esoterice de același gen, așa că i-am lăsat bucuros să se ocupe ei de aspectele juridice ale problemei. Când va fi totul pregătit urma să mă mut la Londra cu o sacoșă plină de idei preliminare. M-am folosit de scurtul răgaz ca să-mi schițez mai clar obiectivele și să le aștern pe hârtie. Mai era și apartamentul în care mă instalasem, călduros și confortabil. N-aveam de ce să mă tem de iarna ateniană.

Am făcut ordine, nu numai printre hârtii dar și prin vasta mea colecție de benzi, frânturi de discuții, dialecte etc. și le-am transcris în vederea înregistrării; multe dintre ele conțineau expresii fericite, selecționate din conversațiile cu prietenii. (Vocea lui Sipple, plină de gravitate: „S-ar zice că sunt de viță împărătească. Sunt Purpuriu. În ceea ce-o privește pe doamna Sipple — deși n-am aflat-o decât mai târziu — venea în fiecare miercuri de la Bordelia, unde cânta la piculina unui potentat, posesor al medaliei cu panglică pentru servicii speciale. Mai punea mâna și pe muzicuță").

Îl întâlneam des pe Caradoc care număra zilele rămase până când urma să fie trimis într-o nouă misiune. Așa cum am mai spus, inventase ceva ce el numea mnemon și susținea cu tărie că e o formă literară — „o formă de artă în care Freud și sofipsismul se logodesc și se veselesc în libertate. S-ar putea spune că e un calambur capitonat cu duioșie și strecurat printre anunțurile din „Times". Apăreau, într-adevăr, la *Mica publicitate* în „Times" și aveau o ușoară tentă suprarealistă. În câteva cazuri am avut și eu plăcerea să asist la nașterea lor. Eram surprins că reușise să le publice în „Times", unde, fără îndoială, fie că treceau complet neobservate, fie că erau citite ca un fel de cod obscur, un îndemn la iubire între semeni, aparținând vreunei secte religioase.

Domn de origine evreiască, din Romford,
expert în vibrafoane, caută urgent
figură paternă.

Bărbat scund, cu piele sintetică, bolnav
închipuit, caută masor palpabil
la apogeul carierei. Furnizez fișă
de contact.

Poeții nu simt niciodată o mare fericire la publicarea propriei opere, iar Caradoc cheltuia sume mari de bani pe micile lui pastile edulcorate. A venit apoi aniversarea a șaizeci de ani de viață și în dimineața respectivă s-a trezit îngropat până la genunchi în telegrame de felicitare și tăieturi din presă. Peste tot zăceau articole lungi despre opera sa, fotografii ale podului Hoarah, ale Universității din Tobago și alte capodopere ale unui geniu de neegalat. Spre surprinderea mea, tămâierile care se revărsau din toate părțile l-au întristat. S-a apucat iar să se tânguie și să vorbească de părăsirea firmei. „Șansa să schimbi totul, să te autodepășești, se ivește cam de două ori în viață; e de ajuns însă un singur moment de ezitare și ratezi ocazia. Pentru mine e târziu dar, cine știe? S-ar putea să se mai ivească ceva. Sunt cu ochii-n patru". Între timp firma îi făcuse rost de o altă misiune, la care nu putea avea nimic de reproșat: o universitate nouă și un sediu pentru senat, în Insulele Cook. Era stăpân absolut, n-o să-i mai dicteze nimeni ce să facă. Începeau să-i sfârâie degetele ori de câte ori se găsea prin apropierea vreunui creion și, ca orice copil, era aproape tot timpul absorbit de figurile care le modela în plastilină.

— Jocul volumelor, băiete, cel mai îmbătător dintre toate. Mi-au promis fotografii luate din avion, ca să cunosc locul. Nu mai am răbdare să aștept până ce-o să le am în mână. Și gândește-te la amplasament, la palmierii din zonă, la vulcani, la valurile care se sparg de țărm.

— Când pleci?

— Cât pot de repede. Nu mi-a mai rămas nimic de făcut aici.

Se schimba vremea, pe nesimțite, micul nostru grup începea să se disperseze. Hippo s-a reîntors la Paris cu toate pânzele sus și ne trimitea din când în când câte o ilustrată. Banubula se prezentase la balul de Anul Nou purtând o eșarfă edwardiană, fistichie și ieșită din modă. Și-o prinsese în jurul gâtului cu un ac lucitor. Semăna foarte mult cu un vampir ce și-a luat o zi liberă.

— Întunecat, negru de tot, blestematul, decretă Caradoc încântat să parodieze expresiile căutate și lapidare ale prietenului său. Sunt sigur că i-ar plăcea să ne ureze: „Toate cele brune".

Sărmanul conte, nu pomenea nimic de excesele sale

turcești și m-am ferit s-o fac eu. Arborase din nou masca ateniană. Contesa își petrecea și acum cea mai mare parte a zilei șezând singură la o masă, în halat și papuci, cu părul prins într-o eșarfă purpurie. Făcea pasiențe și îi scria lui Gurdiev. „Horatio a fost atât de ciudat iarna asta", scria probabil, întinzând niște degete lungi, ftizice, spre ceașca de cafea. „Așa de ciudat". Îl vedea și ea, oare, la fel cum îl vedeam noi, cei care nu eram părtași la secretele lui cele mai intime? Adică un glas de bronz, venit din străfunduri întunecate, mănuși de bumbac, baston cu măciulie de argint și cu un manșon greu din cauciuc la capăt, inel cu sigiliu, talismanul cu iod la gât, enigmă... Era greu de spus. Mi-a scris Benedicta și m-a tulburat: „Am fost bolnavă, am avut o scurtă perioadă de amnezie", mă anunța, de data asta în franceză.

Apoi Caradoc a fost convocat la Londra ca să-și stabilească echipa de proiectanți pentru lucrarea cea nouă. Mi-am dat seama că o să mă simt foarte singur fără el și, ceea ce era mult mai neplăcut, nu mi-am dat seama că n-o să ne mai întâlnim niciodată — deși, gândind retrospectiv, nu văd logica unui astfel de sentiment. Am organizat o petrecere de adio la Duna și m-am prefăcut că mă simt suficient de rău ca să fiu scutit de punctul culminant ce urma să se desfășoare în pat. O idioțenie, presupun — dar ce mai contează una în plus, printre atâtea altele? A intervenit aici Sipple, sau mai curând amintirea lui. Caradoc era de vină pentru că avea o părere nemaipomenită despre calitățile prietenului său și regreta mult că nu-l vede înainte de plecare. I-am pus câteva întrebări în legătură cu moartea băiatului acela dar am descoperit că nu știa mult mai multe decât mine. Se pare că era ceva în legătură cu un șantaj.

— Părerea mea e că Sipple lucra probabil pentru cineva, poate Graphos, cine știe?

— Cei din înalta societate. Purpurii, fără îndoială, am spus

— Pe de altă parte, Banubula crede că a fost pur și simplu o afacere de familie, o problemă de onoare. Tatăl băiatului afirmase că-l va pedepsi pentru că a pătat onoarea familiei. La urma urmelor, suntem, totuși, în Balcani.

— Hippo ce crede?

Caradoc își goli paharul și rosti profetic:

— Așa e cu toate în viață: cei care știu nu pot să spună.

Și, exact în acest moment, intră în cameră doamna Henniker, nechezând ca un ponei în timpul unei partide de polo și fluturând o revistă ferfeniță, din cele pe care le citeau fetele, o revistă despre lumea filmului.

— Uită-te, strigă, roșie la față și triumfătoare, vârându-mi revista sub nas, una din fetele mele.

Spre surprinderea mea, am văzut-o pe Iolanthe. Iolanthe mutilată de rotativă, multiplicată în sepia, holbându-se la misterele lumii cu un fel de rictus stingherit și libidinos. Era costumată în chip de hurie ajunsă în Europa și părea să poarte pe o tavă capul Sfântului Ioan Botezătorul. Textul care însoțea fotografia se referea la un nou film, turnat de un francez în Egipt. Se pare că, cine știe cum, obținuse și ea un mic rol. Eram încântat și mă amuzam fără să știu că aveam în față începutul unei formidabile cariere. Doamna Henniker era în al nouălea cer.

— Una din fetele mele, repeta mereu, total copleșită.

Mă simțeam mișcat. Mă uitam cu o emoție ciudată la fața înfiorătoare, lipsită de experiență a tinerei Samiou. De ce „lipsită de experiență", totuși? Caradoc puse la o parte revista și mârâi surprins.

— Bine. Să trăiască și să-nflorească toate, spuse, în cele din urmă. Gălușcuțele.

Intră Pulley, cu un ceas enorm, care i se bălăngănea în mână. Era timpul să mergem acasă. Am înghețat în mașină. Câmpia Attică sclipea sub un strat de brumă și de-a lungul întregului drum pe Strada Stadionului, prin gurile de canal ieșeau aburi. Semănau cu niște gheizere. La despărțire Caradoc mi-a strâns mâna și, dând dovadă de o voință neobișnuită, a refuzat un ultim pahar.

E timpul să-mi împachetez catrafusele, zise, și apoi la drum, spre Insulele Virgine. Imaginează-ți că mă vezi acolo, lungit pe plajă, ce zici? Și nu uita că toate culturile ajunse la perfecțiune s-au bazat pe o mortalitate infantilă ridicată. (Nu, nu era beat. Era doar tristețea despărțirii). Cât despre tine, Charlock, timpul lucrează în favoarea ta. Nu trebuie decât să-ți desfășori puțin pânzele. Vei fi, cu siguranță, foarte fericit. O, da. O fericire deplină. Viitorul îți surâde, băiete.

Nu găseam nimic ilogic în ce spunea și, totuși, m-a copleșit brusc o nostalgie chinuitoare. Mi-aminteam de

zilele când eram sărac și singur, zilele când nu fusesem încă adoptat de firmă. Apoi, ceva s-a rupt în mine. Amintirea Benedictei s-a dezlănțuit ca un uragan, măturând în cale orice alt gând. Am simțit că încetasem să exist doar prin mine însumi.

— Dumnezeu să te-ajute, Charlock.

— La revedere.

Om

PATRU

Konx. O, lume mândră, mândră lume nouă, scăldată-n aur şi-n irizări diamantine. Londra lui Charlock, soţul Benedictei. O lume a fericirii mediate, lumea misterelor şi a marilor împliniri. Maşinile luxoase care mângâiau asfaltul drumurilor ca un balsam aducător de alinare, hainele ce se mulau, se contopeau cu corpul. Şi, printre toate, bagheta albă, toiagul cu care orbul scormoneşte izvoarele subterane, aurul pământului — Benedicta. Nu eu vorbesc, Doamne, prin mine vorbeşte cultura mea. Momentele existenţei se disociau într-un joc reiterativ al speranţei şi tristeţii — Benedicta pleca mereu, se întorcea mereu. Nu lipsea nimic la Paulhaus — şase capele pentru şase credinţe. Oamenii nu sunt niciodată prea bolnavi ca să se roage. Benedicta sosea prin aeroporturi în veşminte îndoliate sau, altă dată, descindea surâzătoare, vindecată, dintr-o ambulanţă albă, glumea cu şoferul, ca să urce apoi în fugă treptele abrupte şi să se arunce în braţele mele. Nebunia, fericirea, moartea — nu pot fi explicate, oricât aţi încerca. La început ar fi fost stupid să vorbesc despre două suflete înnegurate de presentimente tulburătoare, despre dialoguri scăldate în lumini stranii. După un timp găseşti, bineînţeles, răgazul să studiezi la nesfârşit metastazele fatale din ideea de iubire.

Trăiam un sentiment nou. Umilit, redus la o supunere înjositoare, la limita degradării, încercam să-mi ordonez emoţiile şi descopeream că totul depinde de ea. Eram creaţia ei, proprietatea ei. Îşi promulga, asemenea seniorului stăpân pe domeniile sale, propriile-i legi. Nu ştiam nici măcar numele soţului său şi, de la cine aş fi putut să-l aflu? Şi totuşi, unde aveam să ne-ntâlnim, în sfârşit? Sigur, în gara Victoria, sub ceasul acela care duce timpul înapoi. Atunci, acolo, imaginea pe care mi-o con-

struisem în Turcia, o imagine strălucitoare ca un timbru poștal, s-a schimbat brusc; slăbise foarte mult, era foarte încordată, vibra în brațele mele ca un cablu de înaltă tensiune. Rimelul abundent de la ochi nu făcea decât să-i accentueze paloarea, să-i contureze obrajii trași. Dar ce ușurare, câtă patimă, după o absență atât de lungă.

— Și în tot acest timp... n-ai scris niciodată, Benedicta.

— Știu.

(De acum încolo, însă, va scrie în fiecare zi, săptămâni de-a rândul, cu literele ei aplecate spre stânga, făcute parcă să fie citite în oglindă. De exemplu: „Ninge iar. M-au legat de același scaun"). Aici, însă, în timp ce ne desprindeam din îmbrățișare, a scos doar un geamăt ușor, înfiorat. Ne-am privit apoi cu nesaț.

— Felix!

Reușise să-și însușească numele meu, să și-l facă numai al ei. Îi dăduse viață, era nou, proaspăt. Nu mi-a plăcut niciodată, dar acum speram că va continua, poate, să-l repete.

— S-a terminat, în sfârșit.

În sfârșit, începuse.

De aproape o lună, eram singur aici, locuiam în casa aceea frumoasă de pe Mount Street, înconjurat de mobilierul somptuos, fără personalitate. N-am știut nimic de venirea ei. Contemplam cu o teamă superstițioasă garderoba imensă care umplea dulapurile cu sticlă din camera noastră — noua mea garderobă. La dracu! Mi-am amintit că într-o zi, cu mult timp în urmă, Jocas mă rugase, ca o favoare personală, să-i permit croitorului său să-mi ia măsurile și că, deși nedumerit, m-am supus dorinței sale. O întâmplare care nu-mi era prea clară, una dintre atâtea altele, fără importanță, în fond. Mi s-a părut că nu merită să-i dau atenție. Acum am înțeles. Stăteam mușcându-mi buzele și contemplându-mă în oglindă, rușinat și în același timp încântat de propria-mi splendoare. Periile cu mânere de argint îmi creau senzații plăcute, baia gemea de ape de toaletă scumpe și săpunuri dintre cele mai grozave. E absolut de înțeles, mi-am spus. Se cuvenea să mă îmbrac în așa fel încât să fiu pe măsura noului, enormului meu salar și, în general, pe măsura rolului pe care-l jucam acum în afaceri. De dragul Benedictei, pentru firmă... oricum. Nu era prea devreme, în nici un caz, pentru că preluasem deja

birourile din Casa Merlin — clădirea din City — și făcusem cunoștință cu toată lumea, cu excepția lui Julian, bineînțeles. Julian era plecat. Lucrurile s-au pus în mișcare cu o viteză ametitoare. Da, mă întâlnisem și cu un sclivisit, unul Shadbolt, ca să-mi dau consimțământul pentru contractul acela absurd care parafa căsătoria. Iar acum îmi telefona de la gara Victoria și nu făcea decât să adune toate elementele disparate și să rezolve totul. „Sunt aici, în sfârșit. Te rog, vino imediat". Un telefon de la o ființă ce-mi era familiară, bineînțeles. Același parfum, aceleași și toate semnele de recunoaștere. Ceva se schimbase, totuși. Trecuse timp și, subtil, timpul aducea cu sine schimbarea. Gara ascunsă în ceață, gara ca un cazan plin de cărbuni ce-și scuipă mugind funinginea. Și apoi, cantitatea imensă de bagaje venind în urma noastră într-un al doilea taxi, împreună cu servitoarele și majordomul. Din subconștient s-au ivit alene, ca norii de iarnă care se-nghesuiau unul într-altul, doar să se disperseze iarăși, câteva rânduri de-ale lui Koepgen. Ceva de genul: „Fața umană — o mască înșelătoare, înfiptă într-un par. De mori râzând sau plângând, respiri minciună sau respiri adevăr, masca rămâne, te-arată dârz și neînduplecat. Prea rare sunt momentele de extaz, prea puține clipele în care te lași pradă deznădejdii, ca să-și lase semnele pe fața impasibilă". Benedicta se uita pe fereastra mașinii. Mă ținea strâns de mână (mâna de care se ocupa mai nou o manichiuristă) și privea undeva în gol. Pe lângă noi trecea greoaie Londra, ne împresura alene în încolăcirile ei libidinoase.

— L-ai întâlnit pe Shadbolt, nu-i așa?

— Da.

— Ți-a explicat și ai consimțit. Acum ești într-adevăr cineva.

În contextul acesta fraza suna, desigur, extraordinar.

— Am semnat documentul deși, de fapt, în interiorul meu nu sunt nici acum prea convins. E prea generos, iubita mea. De ce trebuie să împărțim absolut totul?

— O, Doamne, strigă furioasă. Știam eu, mi-era teamă că n-o să-ți dai seama.

— Prea multă generozitate; la urma urmelor, acum îmi câștig singur existența. De ce să nu-ți păstrezi averea? Am fi putut să facem un aranjament de *separation des beins*.

— Nu. Niciodată. Mai este ceva. Nu ți-a spus Jocas?

N-am nici un fel de avere. Nimic, în afara firmei. Asta-i tot ce am, firma. Felix, vreau să fii în întregime al meu, fără nici un fel de opreliști. Nici nu pot să mă închipui altfel. (Nici eu, de fapt, nici eu). Doream, în același timp, să-ți rămână puțină independență, să poți respira.

Murmura ceva cu glas scăzut, de parcă ar fi înjurat *sotto voce*. M-a strâns de mână până când articulațiile de la degete și-au pierdut culoarea. Începeau să ne înconjoare umbre de rău augur, trăiam senzația că ne pândeau amenințări obscure, prevestitoare de iminente neînțelegeri. Poate c-o să reușim să scăpăm de ele, să exorcizăm răul. O sărutam și mă gândeam la Shadbolt. Era unul din cei cinci avocați care se ocupau de afacerile firmei. Îmi prezentase spre consultare un registru gros conținând liste cu toate posesiunile firmei și toate filialele. Un omuleț indolent, care respira greu, cu o față de culoarea prunei și cu ochelarii atârnați de reverul hainei cu o fundă mare, neagră. Când și-i punea pe nas, o făcea cu atâta evlavie de parcă era în doliu. Voce dogită, de taur bătrân, plină de scuipat. Contractul de căsătorie era un document complicat formulat într-o frazeologie care provoca ameteli chiar și unei minți cu experiență în domeniu. Prea intimidat de omul ăsta cu aerul lui de emisar papal, n-am mai încercat să obțin nici un fel de explicație. Mă irita vocea lui seacă, scrâșnită.

— Toți cei ce aparțin de Merlin par a fi obsedați de obligații contractuale, am spus, enervat.

Shadbolt și-a scos ochelarii și s-a holbat la mine, plin de reproș.

— Cum altfel să faci afaceri? întrebă mirat, aproape cu duioșie.

— Asta nu-i o afacere, am spus.

— Cinstit, spuse omulețul, ridicându-se cu infinită încetineală, doar ca să se uite pe fereastră, dacă aș fi fost în locul domnișoarei Benedicta aș fi ezitat. Permiteți-mi să fiu sincer. Ea, însă, a insistat. Din punctul dumneavoastră de vedere, domnule Charlock... Nu aveți decât de câștigat, nimic de pierdut. E un gest cât se poate de generos, un act de credință și încredere și, dacă-mi este permis să spun fără să-mi considerați cuvintele necuviincioase, un gest de iubire. Vă face în întregime părtaș la tot ceea ce posedă. Dar, dacă vreți, putem să rupem documentul.

Traversă greoi camera, cu mersul lui de pinguin. Au

trecut lungi momente de ezitare. Nu reușeam să-mi adun gândurile.

— Într-un fel, nu-mi prea place să mă gândesc la relațiile dintre noi, la căsătoria noastră, în asemenea termeni.

Într-adevăr, dacă aveam rezerve, erau în întregime legate de acest aspect. Avocatul zâmbi strâmb.

— Sentimentul dumneavoastră vă onorează. Înțeleg perfect ce simțiți. Pe de altă parte, nu văd nimic neobișnuit în existența unui contract de căsătorie. Foarte mulți recurg la așa ceva. Pe mine m-a preocupat mai curând situația domnișoarei Benedicta decât a dumneavoastră. Tot ce-i aici (își lovi genunchii cu foile albe ale contractului)... Nu va fi deloc ușor să revoci totul în caz de nevoie. Într-un sens, domnișoara Benedicta se pune în întregime la dispoziția dumneavoastră. La fel și firma.

— Tocmai asta mă neliniștește. Nu e cazul.

Dar, la urma urmei, dacă totul e doar o toană de-a ei... Am luat stiloul, stiloul meu cel nou de aur, și am semnat contractul. În timp ce punea sugativa pe cerneala proaspătă, Shadbolt a scos un oftat prelung.

— Sunteți un om norocos, spuse, un om foarte norocos.

Acum când o aveam lângă mine și mă ținea de braț, simțeam brațul acela subțire alături și mi se părea că nimic n-ar fi putut să exprime mai puțin decât cuvintele acelea ale lui Shadbolt. Ochii ei neliniștiți și tandri, de un albastru pe care lumina incertă a cerului încărcat cu nori îi făcea să capete nuanțe cenușii, îmi căutau privirile cu atâta candoare, cu atâta dorință, încât m-am simțit rușinat de rezervele, de îndoielile pe care le avusesem în legătură cu peticele ălea de hârtie.

— Ce e, Benedicta?

Dar, privindu-mă foarte concentrată, dădu doar din cap (nu trebuia să-mi fac griji) și continuă să-și sondeze simțămintele cele mai tainice, foarte preocupată, asemenea cuiva care încearcă să localizeze o durere provenind de la un dinte cariat. Când am oprit, în cele din urmă, la reședința de pe Mount Street, eram în transă, euforici. A deschis Baynes, a coborât în fugă treptele ca să-i ureze bun venit. Ea însă, aproape că nu i-a observat prezența. A trecut maiestuoasă pe lângă el și a intrat în hol

cu un aer ce ar fi putut părea insolent dacă n-ar fi fost evident că era profund adâncită în gânduri.

își aruncă mănușile pe masă și, cu o mină arogantă, își studie chipul în oglinda înaltă. Pe o masă laterală, lângă perete, era o vază mare cu flori, iar alături de ea, pe o tavă de argint, câteva cărți de vizită gravate și note de plată de la diverși oameni de afaceri.

Benedicta s-a adresat cu o răceală de gheață majordomului:

— Ți-am spus că nu-mi place mirosul de flori în casă. Scoate-le imediat.

De fapt, eu comandasem florile, dar, în bunătatea sa Bayncs mi-a aruncat doar o privire și a înghițit și asta, hotărât să ia vina asupra lui.

—Da, doamnă.

Benedicta s-a întors spre mine și mi-a spus, cu un zâmbet cuceritor:

— Hai să ne plimbăm prin casă, bine? Îmi place enorm să mă întorc aici.

Am călătorit deci dintr-o cameră în alta, am trecut în revistă obiectele ei cele mai de preț: mica statuetă a Niobei, de exemplu, și minunata colecție de capete aurite ale unor zei greci și romani, lucrări moderne în *cire perdue*. Urcam deja scările, când m-a întrebat:

— Nu mai e nimeni altcineva aici, nu-i așa?

— Bineînțeles că nu. Sunt absolut singur.

Mersul său căpătase însă un aer bizar. Precaută, mă lăsa să intru primul în fiecare cameră, să trag perdelele. Zâmbind, dădea din cap în semn de satisfacție și continuam apoi să traversăm încăperile, să pășim pe covoarele somptuoase, până când am ajuns, în cele din urmă, la dormitoarele elegante ce-mi fuseseră destinate. Aici, în sfârșit, se simțea mai în largul său. S-a postat în fața mea și a bătut ușor din palme, iar când i-am luat mâinile într-ale mele, a început să râdă. Deci, orice-ar fi, am fost mai deștepți decât ei. S-a plimbat prin dormitoare, a deschis scrinuri, s-a trântit pe paturi, s-a uitat prin dulapurile pline cu hainele ce-ți desfătau privirea. Apoi, brusc, s-a oprit și a zis:

— Doamne, sunt obosită și murdară. Trebuie să fac o baie.

Am încuiat ușa și i-am pregătit apa în baia mea de culoare stacojie, în care am îngrămădit un maldăr de săruri. S-a dezbrăcat cu mișcări simple și rapide și a

intrat în cadă, iar pe mine gândul m-a dus într-o clipă la acea Benedicta care, odată, intrase în fântâna spumegândă de la „Torentul de apc", în îndepărtata Turcie; nu mai avea acum prejudecăți. Ședeam lângă ea și-mi plimbam degetele pe umerii palizi. La sfârșit s-a înfășurat în halatul de baie uriaș și s-a întins pe pat aprinsă la față din pricina căldurii.

— Acum, povestește-mi.

Și atunci, incapabil să-mi ascund triumful și emoția din glas, i-am povestit totul despre palpitantele activități londoneze ale lui Charlock. Asculta și, din când în când, dădea din cap aprobator. Mișcările ei aveau însă și-o altă semnificație: începuse să moțăie, gata să adoarmă în orice moment. Deci, despre cele două mici fabrici construite lângă Slough ca să înceapă să producă două din „dispozitivele" mele, despre constituirea unui grup de cercetători care urmau să testeze problemele încă neelucidate din materialul experimental. A început să clipească tot mai des iar apoi pleoapele i s-au închis, grele. Sigur, nu puteam să-i reproșez nimic, nu avea nici o vină.

— Și, imediat ce se întoarce Julian, voi lua legătura cu el și...

Dar, dintr-o dată, era perfect trează. S-a uitat la mine intrigată, a căscat și apoi mi-a mângâiat cu mișcări tandre părul — un gest ciudat, gestul unei mame înțelegătoare care, plină de afecțiune, își ascultă fiul lăudându-se cu lucruri care n-are cum să le înțeleagă încă.

— Ah, Julian, spuse, iar mie mi-a venit în minte scaunul gol din sala de consiliu, cu placa de marmură și sugativa virgină așezate în față.

— E într-adevăr uluitor, am spus. Deși e plecat, cred că e la New York, primește informări de la toate ședințele noastre, face observații pe procesele verbale și ne trezim imediat cu ele înapoi, uneori în douăzeci și patru de ore. Nu știe ce-i odihna. În ciuda scaunului gol își face, cu prisosință, simțită prezența.

Căscând, merse la telefon descuind, en route, ușa. Am auzit vocea răgușită a lui Baynes răspunzând din bucătărie. Benedicta i-a ordonat să aducă o frapieră cu șampanie și să anunțe la secretariatul firmei că-și va folosi loja de la operă. Apoi, fără să se întoarcă spre mine:

— Vii, nu? E prima mea noapte la Londra, după

atâta timp. A, Baynes, adu-ne „*Times*"-ul. Să vedem ce se joacă; și o mașină, te rog.

Simplitatea unei patriciene, autoritară și în același timp amabilă. M-am uitat la ceas. Mai era timp destul. Benedicta a dispărut printr-un panou fals din perete. Mergea în camerele ei, printre oglinzi, urma să înceapă lungile operații ale toaletei. Baynes n-a întârziat mult, a apărut purtând trofeele ce ți le conferă viața mondenă. Am răsfoit absent ziarul.

— O, am spus. Un mnemon al lui Caradoc, categoric. Mă-ntreb unde e.

Am citit apoi cu voce tare: „Familie britanică decentă solicită orgie de tip continental. Zona Bisericii cu Corn. Fără mijlocitori".

— Întreabă la secretariat și-o să-ți spună, zise Benedicta și apoi, fără să se întrerupă: știi, vor să ne trimită să ne facem luna de miere într-o călătorie în jurul lumii. Gândește-te, în jurul lumii.

— Cine vrea?

— Firma, Julian, toți. (Asta mă punea pe gânduri). Nu-i o idee minunată? (S-a uitat la mine).

— Da, am răspuns destul de evaziv.

Tonul meu părea s-o pună în încurcătură, pentru că, terminând cu aranjatul părului, s-a oprit în fața mea și a insistat:

— Așa-i că-i minunat?

Mi-am aprins o țigară:

— Da, sunt extraordinar de drăguți. Dar, știi, speram să dispărem, să fugim undeva unde să fim singuri, numai noi, ca doi studenți îndrăgostiți. Știu zeci de cotloane ascunse în Italia, în Grecia, unde am putea fi absolut singuri, imposibil de găsit, chiar și de firmă. Pe lângă asta, de ce să-i punem la cheltuieli? Gândește-te cât ar costa!

— Cât ar costa? întrebă pe un tot glacial, și fața îi căpătă o expresie ciudată. Nu-nțeleg. Întrebi cât ar costa?

Dacă n-aș fi fost așa de șocat de expresia de pe fața ei, probabil că mi-ar fi venit să râd. Totul a devenit clar mai târziu, după căsătorie, când am făcut descoperirea, de natură să-mi producă amețeli, că nu aveam de fapt un venit real care să ne permită să ne calculăm cheltuielile. Nu exista, într-adevăr, nici un plafon, nici un buget, nu exista nici o limită. Își ridica pur și simplu banii

de la bancă, așa cum ar ridica o batistă căzută. Toate cele patru bănci ale firmei îi onorau cecurile; notele de mână — simple mâzgălituri pe dosul unei ilustrate sau pe o foaie ruptă dintr-o agendă — erau onorate de Nathan, secretarul administrativ. Benedicta n-a văzut niciodată vreo chitanță de plată în legătură cu vreuna din casele pe care le avea în proprietate și asta o făcea să se poarte absolut incredibil, stupefiant, când era vorba de probleme financiare. Iar acum, după ce, prin documentul lui Shadbolt averile noastre se uniseră, m-am trezit și eu, dintr-o dată, în aceeași situație. Nu aveam bani „ai mei" — și totuși ce naiba o fi însemnând „ai mei"? La început, da, sigur, faptul că nu trebuia să mă gândesc la cheltuieli îmi crea o senzație ametitoare, mai târziu, însă (mă refer la perioada depresiei nervoase) am început să simt libertatea asta financiară ca pe un factor cu o contribuție majoră la confuzia din mintea Benedictei. Era în stare să dea zece mii de lire pe o brățară și să o uite într-un taxi. Îmi amintesc momentul când starea ei generală începuse să devină alarmantă. Mi-am dat seama că-mi era imposibil să-l văd pe Julian, mereu dispărut pe undeva, și i-am scris atunci un raport plin de elocință care a sfârșit până la urmă pe biroul lui Nash. Scoteam în evidență că până și regina are un plafon bugetar, votat de parlament. Benedicta nu avea așa ceva. Încurcăturile și risipa se datorau pur și simplu lipsei sale totale de cunoștințe în ceea ce privește posibila semnificație a banilor. Julian n-a făcut altceva decât să răspundă la nota mea cu o altă notă, dactilografiată îngrijit și purtând semnătura aceea inimitabilă. „Au fost consultați medicii. S-a cerut părerea celor din conducerea firmei. Pentru moment nu se preconizează nici o schimbare". Acum, însă, vedeam doar fața aceea adorabilă, plină de uimire copilărească și simțeam o nevoie enormă s-o sărut. Poate fi ceva mai fermecător decât capriciile unei femei bogate? O, minunat. Cred că astăzi răspunsul meu la o întrebare retorică de felul acesta ar putea fi mult diferit. Și, Doamne, am avut la dispoziție opt ani, mai mult de opt ani, să mă gândesc la ce se întâmplă, opt ani și pentru alte subiecte absconse. Charlock șezând la biroul lui masiv din Casa Merlin, mâzgălind pe sugativă cu stiloul de aur ce-și avea sălaș pe o placă masivă de agat, Charlock desenând pe o tablă cu cretă colorată.

Oftă și își întoarse umerii ei albi către mine:

— Vrei te rog să-mi închei rochia la spate?

Și, că era bine, că era rău, semn de boală sau sănătate, m-am executat, aplecându-mă să-i ating cu buzele pielea albă. Am coborât pe urmă la parter, ținându-ne de mână și aruncându-ne priviri pline de admirație la fiecare palier. Baynes adunase hainele mele preistorice, pantalonii gri cu genunchii ieșiți, haina din tweed cu petece de piele la coate și așa mai departe: uniforma înțeleptului sărac. Învelise pachetul într-o hârtie maronie și m-a întrebat respectuos ce să facă cu el. Eram pe cale să-i spun să vândă totul la piața de vechituri, să miluiască vreun om sărman, dar Benedicta a intervenit prompt și, cu un aer care nu admitea vreo împotrivire, a ordonat:

— Arde-le în cuptor, Baynes.

Robul s-a închinat în fața voinței divine, la fel ca și mine de altfel, deși deschisesem gura ca și cum aș fi vrut să spun ceva. Ce mai contează? Baynes găsise într-unul din buzunarele hainelor jertfite o pipă veche, franțuzească. O pusese deoparte și m-am bucurat s-o văd din nou, deși era uzată, aproape arsă. M-am simțit însă țintuit de privirile acelea disprețuitoare și n-am mai putut face nimic. Am descoperit cu stupoare că nu eram în stare să-mi revendic posesiunea pipei. Mi-a venit atunci în minte cutia cu havane aromate din salon. Buzele lui Charlock erau de-acum menite doar pentru Juliete de mare preț, nimic altceva nu le va mai atinge. Pe polița de deasupra căminului era pregătită o geantă de piele, plină deja.

— Cred că poate fi aruncată, e destul de uzată, i-am spus, perfid, lui Baynes, care s-a înclinat încă o dată.

— Cizmele și pantofii le-am dat grădinarului, spuse. Îi vin bine.

Așadar, ne-am echipat cu pardesie, fulare și toate cele de trebuință și am ieșit, plutitori, pe poarta principală. Rolls-ul de serviciu — simbol van al noului Charlock — ne aștepta ancorat în fața casei.

Restul serii se pierde în spatele unor portative, printre măsuri și tempo-uri — muzica lui Busoni. Memoria refuză să reconstituie momentele, să restituie detaliile. Spre dimineață m-am trezit brusc; zăceam sfârșiți unul lângă altul și am auzit-o vorbind în somn — limba ciudată, tânguitoare și gâlgâitoare, șoaptele cu care, odată,

se adresase șoimului — limba turcă. Foarte agitată, se răsucea și se zvârcolea în pat, încercând parcă să scape din încleștarea imaginară a unui vis dureros. O dată cu ivirea zorilor, însă, fantasma avea să dispară și Benedicta strălucea iarăși, în cea mai bună dispoziție. Am făcut jumătate din drumul meu spre birouri pe jos, prin orașul cuprins de freamătul vestitor de primăvară, m-am desfătat cu verdele din parcuri unde, luminată de un soare timid, iarba zăcea încă sub un strat subțire de brumă. Emanam fericire prin toți porii — sărman om de știință, gata să-și trompeteze bucuria, precum un elefant. Jevons, portarul, era ca de obicei la post. Țopăia și dădea din picioare să alunge frigul dimineții. Era îmbrăcat în haina sa verde cu nasturi lucitori de alamă și avea pe cap chipiul de fetru. Umbrela lui uriașă se odihnea lângă liftul directorilor. Și-a revărsat asupra mea obișnuitele-i efuziuni verbale, cuvintele lui pline de umor viguros, ba chiar a mers atât de departe încât, atunci când am trecut pe lângă el purtându-mi propria umbrelă neagră, mi-a făcut un semn complice. E uimitor cât de repede te deprinzi cu legănarea aceea semeață a umbrelei, atât de necesară în cazul unei ținute de rigoare. Și cu melonul! Liftul m-a purtat, triumfător și falnic, spre etajul trei, spre biroul silențios și confortabil de unde se zărea în depărtare, undeva în stânga malului invizibil al râului, un colț din catedrala St. Paul. Domnișoara Tee îmi adusese deja caseta cu scrisori și acte oficiale. Conținutul casetei, aranjat cu grijă, îmi era prezentat spre consultare pe o tavă de metal. Curând aveam în fața ochilor raportul asupra ultimei ședințe, consacrată proiectului pentru noul bec de iluminat. Raportul fusese prompt adnotat de Julian, care nu participase la ședință, și semnat, în absență, de secretarul său. Mă întrebam cum de-a reușit Julian așa ceva. Presupun că-i fusese transmis prin telex procesul verbal. „Sunt foarte nerăbdător să văd acest plan realizat", scria, dătător de speranțe, „pentru că pare să fie unul din cele mai îndrăznețe proiecte pe care ni le-am asumat vreodată. Rog să fie menținut pe lista secretă până când departamentul producție va fi gata să înceapă comercializarea. Există însă un aspect pe care va trebui să-l avem în vedere. La calcularea costului se va lua în considerare și prețul prohibitiv al mercurului (150 lire pentru o butelie de 75 livre). În acest context, sper, totuși, să pri-

mesc în curând veşti bune de la negocierile care înregistrează progrese la Moscova. E vorba de o ofertă de mercur. Dacă vom reuşi să ne câştigăm noua piaţă şi apoi să reorientăm producţia la uzinele de clor, cele care poartă răspunderea pentru penuria de mercur şi pentru preţul ridicat, vom face paşi serioşi pe drumul nostru spre un succes de anvergură. Urgentaţi, vă rog, producerea primelor cinci sute de becuri prototip".

Am sunat depozitul de alimente şi l-am anunţat pe omul de acolo că pentru pauza de la ora 11 mi-aş dori nespus de mult căpşuni cu frişcă şi un pahar din cel mai bun sherry. Corbin era foarte obişnuit cu astfel de doleanţe; trimitea imediat pe vreun băiat de la birouri în căutare de căpşuni. Am telefonat la Slough să mă interesez cum mai merg lucrurile la secţia de producţie.

Era vorba de noul filament, de concluziile după prima testare. Totul era în regulă. În ciuda încărcăturii teribile, rezistase, nu s-a întâmplat nimic. Era aproape prea frumos ca să fie adevărat, treburile progresau rapid şi fără probleme. Era o zi în care nu aveam şedinţă şi nu prea erau multe hârtii de semnat. Am deschis deci ziarul şi m-am cufundat într-o reverie adâncă. Visam cu ochii deschişi, vise cu Benedicta, cu viitorul nostru, imagini disparate ce se perindau de-a valma, fără început şi fără sfârşit, aşa încât orice încercare de sistematizare, de regăsire a coerenţei s-ar fi dovedit inutilă. Cel puţin atunci.

Mai târziu m-a sunat Benedicta să-mi spună că-mi simte lipsa. *Imi simţea lipsa!* Eram copleşit. Benedicta era o veşnică dilemă şi îmi plăcea tot mai mult, pe măsură ce deveneam conştient că ştiu tot mai puţine despre ea. Asta nu făcea decât să sporească misterul cu care se înconjura. Avea o fire ciudată, era mereu gata să se retragă în solitudine, înflorind acolo ca o magnolie cu parfumuri rare. De aceea, totul la ea era neaşteptat. Dacă aş fi simţit că păstra secrete lucruri pe care ar fi putut să mi le împărtăşească şi că o făcea deliberat, ar fi fost altceva, fără îndoială, dar reţinerile ei, felul în care căuta mereu un refugiu în momentele de panică, nu sugerau deloc aşa ceva. Era vorba, pur şi simplu, de mijlocul de apărare la care recurg mereu persoanele ultrasensibile, sau poate uşor nevrotice. Îşi construise un fel de scut de protecţie şi-l utiliza în confruntarea cu experienţele trăite prea intens ca să fie subiec-

tul unor discuții deschise. Sigur, la început, tabuurile sale erau oarecum surprinzătoare dar, în fond, ce e rău în faptul că cineva nu dorește să discute despre tată sau foștii soți și așa mai departe? Ceva cât se poate de normal. Bineînțeles, pe măsură ce vom ajunge să ne cunoaștem mai bine, scutul de apărare va deveni tot mai transparent lăsând să se întrevadă noi și noi adevăruri și atunci nimic nu va mai sta în calea spre deplina armonie. (Căpșunile erau apoase, sherry-ul fără gust, dar nu-mi păsa. Mă purta în vârtejul ei dâra luminoasă a unei comete). Iar seara, când mă întorceam pe Mount Street și simțeam căldura, vedeam nerăbdarea cu care deschidea ușa luând-o înaintea lui Baynes să coboare în fugă scările, așteptând aproape înfometată îmbrățișarea mea, orice umbră de îndoială dispărea. Și apoi, braț la braț, spre căldura focului trosnind în vatră, spre sticlele și paharele ademenitoare și perspectiva unei seri lungi, împreună, numai noi doi.

— Azi a telefonat Julian și mi-a spus să-ți transmit cele mai calde salutări.

Toată lumea mă iubea.

Observasem cum, încă din primele zile, pe masa din hol aterizase un stol uriaș de porumbei călători, o grămadă de plicuri albe ce purtau numele Benedictei.

În dimineața aceea i s-a trimis de la birou o secretară, gata să se ocupe cu o asemenea corespondență, astfel că atunci când m-am întors am găsit un vraf la fel de serios, cu plicuri timbrate, cu diverse adrese, pregătite de expediere. Le-am examinat și am căzut pe gânduri, întristat.

— Dumnezeule, am impresia că nu există nici o persoană importantă în Londra pe care să n-o cunoști.

— Sunt toate refuzuri, spuse. Să știi că nu mă mai întâlnesc cu nimeni, am încetat demult să-i mai văd. Nu te vreau decât pe tine. Și să mai știi că sunt sigură că nu vrei să ieși sau să faci vizite.

— Sfinte Dumnezeule, nu!

— Mai e ceva. Pe la începutul lui mai o să fiu la țară, unde nu vine nimeni, niciodată. Înțelegi? Și o să vii la mine la sfârșit de săptămână sau ori de câte ori ai ocazia. Ne căsătorim acolo, dacă vrei. Așa a aranjat Julian Numai noi doi, fără nimeni altcineva.

— Nu intenționai, deci, să scapi, să fugi cu mine?

— Nu de asta era vorba, Felix. Pur și simplu nu pot

să dispar chiar așa. Trebuie să mențin legătura, știi doar.

— Cu cine? Cu ce?

S-a uitat la mine într-un fel ciudat, ca și cum întrebările mele ar fi fost neașteptat de prostești și, desigur, nu s-ar fi așteptat la ele chiar din partea mea.

— Mă gândeam, am continuat, că nu lucrezi pentru nimeni, că n-ai, de fapt, nici o obligație.

— Absolut nici una.

Râse scurt și tăios, un râs trist, și se așeză pe covorașul din fața căminului ca să-și odihnească bărbia pe genunchii strânși la piept și să privească cu ochii larg deschiși cărbunii incandescenți. Atunci mi-a venit în minte că ar putea să fie ceva în legătură cu medicii ei curanți și mi s-a făcut scârbă de curiozitatea mea prostească. M-am așezat în genunchi lângă ea ca să-i pot cuprinde umerii.

— Iartă-mă, Benedicta, am spus.

Am zărit o lacrimă rebelă. Zâmbetul persista, însă.

— Nu-i nimic. Hai, șezi lângă mine și povestește-mi ce-ai mai făcut pentru firmă. Bine? Vreau să fim alături în toate.

Nu mi-a fost greu să-i fac pe plac, mai ales că asta mă scotea acum din impasul în care intrasem. Și totuși, când am început să-i vorbesc despre primele trei dispozitive care urmau să intre imediat în producție firmei Merlin, n-am putut decât să simt o disperare iremediabilă la gândul că nu erau destul de interesante. Le-aș fi vrut mai revoluționare, dar în realitate, deși utile, erau doar niște aparate mecanice menite să vină în ajutorul celor aflați la nevoie, un fel de cârje în care să-ți găsești sprijin. Undeva în mintea mea sălășluiau, se ordonau de-a lungul unor vectori mai abstracți, gânduri profunde; încă nesigur, sondam căile ce m-ar fi dus dincolo de Abel, prototipul încă rudimentar. Urmăream să realizez un abac al comportamentelor, cu modele de răspunsuri, ceva care să reacționeze până și la fluctuațiile produse în sistemul nervos — un aparat ce ar putea să facă profeții și, în același timp, să abordeze profețiile retroactiv. Deocamdată nu era nimic clar; mai aveam încă mult de lucru la teoria probabilităților. Simplul gând la ce va urma mă făcea să am ameteli. Între timp, însă, *alter Felix-ul* își continua expunerea lucidă asupra jucăriioarelor pe care le dăruisem firmei iar Benedicta mă asculta transportată, cu ochii închiși, și capul lăsat ușor

pe spate, așa cum te cufunzi în extazul muzicii. Iar când am isprăvit, când am mers chiar până acolo încât i-am arătat unul dintre minusculele filamente, așa cum unii își arată particula nocivă extrasă după o operație — un calcul într-o sticlă — a oftat adânc și m-a cuprins cu brațele, lipindu-se de mine, de parcă recitalul meu prozaic i-ar fi produs o excitație sexuală.

— Va fi minunat, spuse. O să vezi.

În mintea mea nu exista nici o îndoială, nu exista decât recunoștință nețărmurită față de această ființă de aur care-și apleca acum capul spre genunchii mei, aproape în transă.

— Singurul meu gând e să te fac fericită, am spus. Vreau să fii fericită și să nu-ți mai fie frică.

Lasă jos paharul ăla, Felix!

Sări brusc în picioare, înspăimântată.

— Cine a spus că mi-e frică?

Părea gata să se îndrepte spre ușă, dar am reușit s-o prind de mâini și încet, cu blândețe, am adus-o înapoi lângă cămin.

— A spus Julian ceva? întrebă cu o voce ridicată, iar eu am răspuns pe același ton.

— N-a spus-o nimeni; pe lângă asta, pe Julian nu l-am întâlnit niciodată. Mă gândeam că uneori dai impresia că te frământă ceva, asta e tot. Dar s-a terminat, o dată pentru totdeauna. Mă ai acum pe mine. (Mi-am zărit fața în oglindă și brusc, m-am simțit caraghios).

Pentru totdeauna! Pledoaria mea neîndemânatică și-a făcut în cele din urmă efectul; s-a așezat din nou lângă mine, era iarăși relaxată și calmă. În seara aceea am găsit lângă pat câteva cărți de eseuri legate frumos în piele verzuie.

— Le-am împrumutat de la Julian, din apartamentul lui, mi-a explicat Benedicta.

Nu mi-a spus când. Conținea fiecare un ex libris simpatic în care inițialele posesorului se îmbrățișau. Alături de ele, un rebus — o maimuță urcând într-un pom plin cu rodii. Pe ici pe colo, unele pasaje fuseseră subliniate, probabil de către proprietar. „Fabricăm viitorul din ceea ce e prezent; visurile noastre devin realitatea de mâine. Toate relele provin din visurile imprudente. Nesăbuite și impure, erodează edificiul construcțiilor viitoare. Visările unui psihic ales, doar ele, contribuie la rezolvarea tensiunilor și se constituie în surse valoroase".

Am căscat. Cuibărită lângă mine, Benedicta adormise cu capul ascuns sub un braț protector. Eram pe cale să-i urmez exemplul. Aproape că mi se închideau ochii, când am început să visez că le vorbesc subordonaților din firmă, iar ei mă ascultă cu supușenie politicoasă. Abordam probleme de o inestimabilă importanță. „Pânzele imaginației, domnilor, se umflă în vântul stârnit de reușitele ce vor urma". Învățam când trebuie să ridic tonul, cum să-mi însoțesc cuvintele cu gesturile potrivite, învățam să perorez...

Incrustații strălucitoare în metale rare, zilele ce au urmat. Se părea că Julian revenise din călătoria în străinătate, dar nu-și făcea încă apariția la întrunirile comitetelor directoare deși remarcile sale asupra activităților noastre erau, ca întotdeauna, prompte și peremptorii. Mi-am închipuit că își rezolvă majoritatea treburilor acasă și își petrece foarte puțin timp în birou. Mi se părea ciudat că nu mă contacta personal, chiar și numai să dea mâna cu mine. De fapt, eram foarte nerăbdător să-l întâlnesc și chiar i-am sugerat Benedictei că ar putea să-l invite să cineze cu noi, dar ea a dat din cap neîncrezătoare și mi-a spus:

— Nu-l cunoști pe Julian. E îngrozitor de timid. Se ascunde mereu. Sunt sigură că nu ar veni. Ar trimite doar un coș uriaș cu flori însoțit de scuzele de ultim moment. Știi, Felix, aproape nimeni din cei care lucrează în birourile firmei n-a reușit măcar să-l vadă. Preferă să discute cu ei prin telefon.

Am început să am suspiciuni și chiar să mă gândesc la ceva mult mai rău, deși la început am fost înclinat să cred că exagerează. Mă înșelam, însă. Apoi, într-o zi, Julian mi-a telefonat să discutăm o problemă oarecare — vorbea de data aceasta din țară. Avea o voce amabilă, dar distantă și rece, o răceală care te făcea să te înfiori. Vorbea domol, cumpănit, auzeam vocea unui vizionar obosit până la dezgust de cele lumești — ți-l imaginai pe Disraeli dictând un act oficial exact pe același ton, un ton menit să risipească orice iluzii. Mi-am exprimat nerăbdarea să-l întâlnesc și mi-a mulțumit, dar a adăugat:

— Da, toate la timpul lor, Charlock. Sigur, trebuie să ne întâlnim, dar pentru moment sunt pur și simplu până peste cap de ocupat, iar tu ai atâtea alte treburi de

rezolvat — mă refer la căsătoria cu Benedicta. Nici nu-ți pot spune cât de fericiți ne face pe toți.

Se părea că nu era nimic de făcut deocamdată decât să-i accept toanele. Dar, într-o zi, am fost chemat la telefonul din cabinetul meu și după timbrul vocii, mi-am dat seama că suna de undeva din clădire. Da, era Julian, nu era prima oară că-l auzeam și eram destul de familiarizat cu vocea lui. Mai mult decât atât, știam că are un cabinet la capătul coridorului. Nathan, secretarul administrativ, prezida acolo peste hârtiile sale. Îl și înregistrasem o dată sau de două ori pentru colecție. M-am gândit să-i fac, așa în joacă, o surpriză și să-ncerc să-l văd în carne și oase. Deci, în timp ce vorbea încă, am pus receptorul pe registrul de pe birou și am început să străbat coridorul cel lung. Vânător care-și urmărește prada, intenționam să deschid brusc ușa cabinetului în cauză. Acolo, însă, nu era decât Nathan, așezat la biroul lui; un mic dictafon, cuplat la telefon, mai mergea încă.

— Ah, ați închis telefonul, domnule Charlock, îmi spuse, pe un ton de reproș politicos, în timp ce punea jos receptorul.

M-am simțit teribil de stânjenit. Nathan a decuplat dictafonul și-a continuat:

— A fost pe aici azi dimineață, foarte devreme, și a înregistrat o jumătate de duzină de conversații. Procedează deseori așa.

Oarecum umilit, i-am povestit incidentul Benedictei. S-a mulțumit să zâmbească și să dea din cap.

— Pe Julian n-o să poți niciodată să-l iei prin surprindere. Până când el însuși hotărăște.

— Cum arată Julian, Benedicta? am întrebat-o.

M-a privit un moment gânditoare:

— N-are nimic special, a spus. E ca toți ceilalți, cred. Cu un impuls brusc, am întrebat:

— Tu l-ai văzut vreodată?

Intrebarea era absolut involuntară și mi-am dat seama că e absurdă chiar în clipa când am pus-o. Totuși, Benedicta a reușit să se stăpânească și mi-a răspuns imperturbabilă:

— Bineînțeles, fără nici o îndoială.

Tonul pe care a spus-o m-a șocat. Dacă aș fi fost nevoit să-l „interpretez" în maniera inimitabilului Nash aș fi zis că înseamnă ceva de genul: „Cred că persoana pe care am văzut-o e Julian, dar nu sunt absolut sigură".

M-am hotărât, însă, să alung din mine toate gândurile insidioase — mi se părea meschin — așa că am schimbat subiectul.

— Bine atunci, am spus, sper că o să-l vedem, oricum, la nuntă.

Dar, aveam să-mi dau seama, încă o dată, că greșesc, pentru că nici Julian nici nimeni altcineva n-a venit la nuntă, deși casa era înțesată de cadouri și telegrame de felicitare.

Nunta! Ce-ar fi putut fi mai neobișnuit? Nu puseserm, bineînțeles, nici o întrebare dar, pe de altă parte, nici pe mine nu m-a întrebat nimeni nimic. N-am luat parte la pregătiri, dar era de presupus că Benedicta (chiar dacă nu era chiar direct răspunzătoare de ele) fusese cel puțin consultată. Bănuiesc că ea hotărâse să se căsătorească în cea mai strictă intimitate, asta e tot. Atât și nimic mai mult. În ce mă privește, nu aveam pe nimeni pe care aș fi dorit să-l invit. Familia mea... un unchi în America, niște veri în India, cam asta era.

Mergeam în prima mea vizită la „Casa chinezească", reședința de la țară, monstruoasă și mohorâtă, ce urma să fie căminul nostru; prima vizită și încă una nocturnă, pentru că nunta era fixată pentru miezul nopții. „Chineză", casa, de bună seamă, cu foișoare și eleștee cu pești, cu o grădină uriașă, odăi tapisate cu brocart și o orgă construită de Basset. La sfârșitul unei zile obișnuite de lucru ceilalți directori de la firmă au venit unul câte unul în cabinetul meu să-mi ureze noroc și fericire în luna de miere. Au debitat obișnuitele bancuri proaste cu vizita la celula unui condamnat etc. După ce le-am ascultat vorbele de duh, binevoitoare de altfel, am luat un taxi până acasă, cu gândul să cinez devreme. Am găsit holul plin de bagaje și mașina de serviciu deja parcată la scară. Era ceva inedit, misterios și destul de tulburător să fii dus așa, într-o mașină, spre un loc ascuns, departe de lume. Ceva cu miros de flori de portocal și cu răpiri în miez de noapte, o noapte nesfârșită. Îmi imaginam o mare petrecere, cu Julian și unii dintre colaboratorii săi, poate și cu una sau două soții care să echilibreze forțele binelui și ale răului. Într-adevăr, mă gândeam că cel mai mic lucru pe care-l putea Julian face pentru noi era să fie și el de față. N-am schimbat prea multe cuvinte pe drum. Mașina se chinuia să înainteze pe străzi alunecoase, prin suburbii gromboleane, spre

Hampshire. Palidă și cu un aer spășit, Benedicta se lipise de mine și-și ținea mâna într-a mea (Purta mănuși). Urma ca după ceremonie să ne continuăm imediat drumul spre Southampton și să ne îmbarcăm pe *Polaris* — un vas de linie al firmei Merlin. Nu era vorba, bineînțeles, decât de o căsătorie civilă. Fără clopote nupțiale pentru Charlock.

A fost o călătorie lungă și aerul nopții era destul de răcoros. Ploua mărunt, picăturile fine sclipeau în lumina albă a farurilor pentru a se insinua apoi prin verdele pădurilor și al tufișurilor din cale. Elanul de la plecare se potolise. Un fel de gravitate plină de afecțiune înlocuise imensa fericire inițială.

— Benedicta, am șoptit, dar ea îmi strânse doar mâna și spuse:

— Sst, mă gândesc.

Privea absentă undeva în zare, acolo unde lumina făcea loc întunericului biruitor. M-am întrebat la ce se putea gândi. Poate la un trecut despre care nu vorbise niciodată.

În sfârșit, mașina a început să străbată scrâșnind niște alei lungi și la capătul coridoarelor de verdeață a apărut o oază cu străluciri aurii. Casa era scăldată în lumini și, slavă Domnului, înțesată de lume. Undeva suna insistent un telefon. Dar, spre surprinderea mea, „lumea" era toată formată din servitori. În balconul rococo destinat orchestrei, răspândind un parfum desuet, un iz de Burne-Jónes, cânta în surdină, îngâna, de fapt, îngrozitor de înăbușit, un cvintet. Muzicanții păreau speriați la gândul că s-ar putea auzi unul pe altul. Majordomi și servitoare mișunau peste tot, își îndeplineau impasibili, cu mișcări precise, atribuțiile — și totuși, pregătirile erau cele premergătoare unei festivități grandioase. Atâta personal ar fi fost de ajuns să pregătească o nuntă cu patru sute de invitați. Nici urmă, însă, de nuntași. Doar un munte de telegrame ce zăceau nedesfăcute pe mesele de marmură din hol. Încăperile oribile, în stil edwardian, care dădeau una într-alta creând o senzație tot mai pronunțată de inutilitate, gemeau de cadouri — orice, de la un pian de concert până la ulcioare de argint și zorzoane femeiești de toate felurile și toate mărimile. Amestecul de solemnitate găunoasă și de risipă fără noimă mă făcea să mă cutremur.

Benedicta, însă, se plimba printre toate acestea, ușoa-

ră ca un fluture, cu o bucurie debordantă, cu fața radiind de plăcere și mândrie. Capul ei ridicat semeț se profila pe fundalul pădurii de sfeșnice cu brațe întinse peste tot și al lustrelor venețiene cu lumini spectrale. In acel moment am simțit-o pe Benedicta ca pe o străină și am înțeles atunci rostul casei ăsteia bătrânicioase, plină cu semnele decrepitudinii și ale unui prost gust năstrușnic. Îți readucea în memorie Istambulul — palatele acelea aproape putrede, cu stilul lor pompieristic, copiat și recopiat, împânzite cu oglinzi montate-în cornișe ce-și pierduseră strălucirea. Descopereai ceva din Baden și Pau — da, asta o făcea să se simtă în largul ei, tot ce-o înconjura îi era familiar.

— Nu e, totuși, nimeni în afară de servitori? am întrebat, iar ea își întoarse pentru o clipă ochii jucăuși, înainte de a răspunde, scuturându-și părul blond:

— De ce ești prost, doar ți-am spus. Numai noi.

Numai noi! Dar tocmai treceam pe lângă un bufet incredibil de lung, pregătit pentru supeul de la miezul nopții; se părea (făceam în minte niște estimări care mă amețeau) că toate bunătățile alea erau destinate festinului din sala servitorilor. Minunat, macabru. Aproape c-am simțit o undă de afecțiune pentru bietul Baynes care se îndrepta acum spre noi cu un vraf de telegrame — felicitări de la Jocas, Julian, Caradoc, Hippolyta; Baynes — o față ce-mi era apropiată. Primeam mesajele scurte, venite din lumea pierdută a Atenei și Istambulului, cu o strângere de inimă — îmi sugerau o veselie aproape brutală.

— Sunteți așteptați în bibliotecă, doamnă — anunță Baynes.

Benedicta și-a înclinat capul, un gest princiar, și a pornit înainte să-mi arate calea. Zgomotul cvintetului ne-a urmat dojenitor. Flori peste tot — nu flori, ci mormane de flori, aranjate cu profesionalism. Aromele lor grele se învălătuceau printre umbrele aruncate de lumânările arzânde. Și totuși — m-am descoperit cugetând — parcă eram la cinema. Baynes mergea cu pași apăsați înaintea noastră și, fără să pregete, a mai deschis o ușă.

Biblioteca! Bineînțeles — dar asta n-aveam s-o descopăr decât mai târziu — încăperea enormă, aranjată cu gust, cu galerii și arcade sculptate și un tavan boltit, de un verde marin, cu nenumăratele ei globuri pămân-

teşti, atlase, astrolabi, lexicoane era în întregime un fals: o colecţie de coperte goale! Dacă scotoceai printre titluri ţi-ai fi putut închipui că ai în faţă chintesenţa culturii europene. Cărţile, însă, nu erau decât o himeră, o himeră din pânză suflată cu aur. Descartes, Nietzsche, Leibniz... Totul aici era lumină: focul din cămin, pâlpâirile lumânărilor, discreţie desăvârşită. Puţin funerară, poate? Nu, nu chiar. Un birou mare, acoperit cu postav verde, cu florile sale, cu lumânările şi registrele sale deschise, oferea sugestia mută a unui altar. Aici, încălzindu-şi la soare spinarea ce se frângea undeva brusc luând forma unei lopeţi, stătea însuşi Shadbolt, iar alături de el ofiţerul de stare civilă din Weymouth. Funcţionarii care-i însoţeau erau şi ei prin preajmă, gata să acţioneze ca martori, în caz de nevoie — nişte figuri jalnice, cu feţe deprimate. Ne-am salutat ceremonios şi cu multe false politeţuri. Benedicta a dat semnalul de începere, în timp ce eu scotoceam prin buzunare în căutarea inelului.

Am observat cu surprindere că părea destul de mişcată de rutina cumplită a ceremoniei civile. N-a durat mult. La un semn, a apărut, destul de agitat, Baynes. A adus tava cu sticlele de şampanie şi o destindere a atmosferei. Cu toţii se simţeau uşuraţi, Shadbolt a toastat din toată inima în cinstea noastră, iar Benedicta a trecut agale prin mulţimea de încăperi să ciocnească un pahar cu servitorii, cărora li se oferise câte un strop de şampanie ca să poată face faţă situaţiei. Mi s-a părut că totul a durat doar o clipă. Peste o oră eram iarăşi pe drum, pe şoselele lungi care ne duceau spre Southampton. Ploua. Ploua, iar eu tânjeam nostalgic după tigva albastră a cerului mediteranean. Benedicta adormise cu nasul ei lung, acvilin, îndreptat în jos, proptit în mâneca mea. Am legănat-o cu duioşie în braţe, era atâta viclenie pe faţa ei. Din când în când scotea printre buze un sforăit plăpând.

Când, în sfârşit, am ajuns să ne croim drum prin zona umedă şi alunecoasă a docurilor, printre pulsaţiile galbene ale luminilor din port, pe cer îşi făcuseră loc, încă stinghere şi neîndemânatice, primele raze ale dimineţii. Am trecut puntea de îmbarcare, destul de lungă, şi, ajunşi la bordul vasului somnolent, am pornit în căutarea apartamentului nupţial de pe puntea principală. Când l-am găsit eram atât de obosiţi încât nu mai pu-

team scoate nici un cuvânt. Prea epuizați să ne mai supraveghem stiva de bagaje, prea epuizați să mai gândim, ne-am trântit pe paturile din cabină și am adormit. Aveam să mă trezesc îmbătat de alunecarea lină a vaporului pornit peste ape. Cu inima ușoară, mă lăsam din când în când ridicat de legănările vasului, ascultam plesnetele spumei pe punte și duduitul liniștitor și tenace al motoarelor puternice care ne purtau, ineluctabil, spre larg. Am făcut o baie și am ieșit pe puntea zgâlțâită de vânturi, unde-și vărsa năduful o ploaie ușoară. Pământul rămăsese departe în urmă, o pată cenușie de neant atârnată sub nori, printre valurile de pâclă ale unei dimineți obișnuite. O dată cu ivirea zorilor aducătoare de neguri, Anglia dispărea în mare. Călătoria noastră în jurul lumii începuse. Eram fericit că trăiesc.

Venise însă timpul să mă reîntorc în cabină și să termin de citit studiul pe care mi-l împrumutase Marchant. Era o lucrare despre insecta numită călugăriță. „O altă teorie are la bază experiențele fiziologice ale lui Rabaud și alții; au descoperit că centrii nervoși superiori încetinesc sau inhibă reflexele. Controlul slăbește prin decapitare. Rezultatul vizibil ,e că activitatea genitală reflexă a masculului fără cap devine mai viguroasă și, în consecință, mai eficace din punct de vedere biologic". Benedicta oftă în somn, doar ca să se cuibărească apoi mai adânc in pernele moi. Același lucru e valabil pentru broaștele decapitate, după cum orice călău vă poate spune că fracturarea șirei spinării produce ejacularea instantanee. Am pus cartea deoparte și am început să fumez, legănat de mișcarea cadențată a vasului pornit să îmblânzească marea verzuie. Am dormit apoi din nou și când m-am trezit am găsit micul dejun lângă mine și pe Benedicta șezând vizavi pe un scaun, goală și zâmbitoare, probabil pentru că reveneam pe nesimțite în Polis, ne întorceam la primele noastre gesturi intime, ce păreau acum atât de departe în trecut. Își potrivea oare felul cum făcea dragoste cu țara în care se găsea? Acum, când a venit și s-a așezat turcește la capătul patului meu, mi-au revenit în minte săruturile acelea străvechi și micile pedepse — cele câteva suplicii: apa, ceara, săruturile frenetice, sălbatice, însoțite de gesturi mute ale unui nesfârșit devotament — formau, toate, o parte din urzeala luminoasă a unui trecut care se cuvenea să fie prelungit într-un viitor strălucitor, plin de promisiuni.

Și, iată-mă cu ființa aceea lângă mine, atât de aproape de mine. Mai era ceva. Ce-ar fi putut fi mai încântător decât viața de pe bordul vaporului, cu rutina ei zilnică, o viață care nu te obliga la nimic și te scutea de orice inițiativă personală? Și izolarea celui înconjurat de ape. Ce repede mi s-a părut c-a zburat vremea, atunci când am descoperit că treceam de Gibraltar, spre mări mai liniștite, alintați de mici nori pasageri și de ape cu mult mai albastre decât o meritam. Înfloritoare, Benedicta ajunsese la o trândăvie cinetică ce se potrivea de minune cu atmosfera de vacanță. Singura întrerupere era câte o telegramă lungă de la Julian care ne informa din când în când despre detaliile nesemnificative ale unei operații industriale; dar telegramele deveneau și ele din ce în ce mai rare și au ajuns să sfârșească în tăcere.

Trei luni! Au trecut însă, un vis desfășurat cu încetinitorul. Eram deja buimăciți de viața leneșă de pe vapor, ne cufundaserăm într-o inconștiență extatică. Să vorbesc despre insula lui Calypso — am uitat până și să-mi fac note, să re-creez. Citeam ca un convalescent. Am izbutit să mă eliberez chiar și de șirurile de raționamente, pe jumătate inconștiente, care în viața mea cotidiană funcționează întotdeauna ca un fel de laitmotiv. Liber, și încă în așa măsură, încât puteam spune cu sinceritate că până acum nu existase nici un moment în care să nu fi fost ocupat în întregime cu gândurile mele intime. Un cenzor invizibil, purtând cizme de cauciuc, se plimba fălos încoace și încolo în fața pragului subliminal al lui Charlock, un tip de departe mai competent decât cel cu barba sură, freudianul. Asta era un cenzor biologic primordial, cam ca și paznicii aceia din Turnul Londrei.

Sigur, au existat în tot răstimpul acesta în care zăceam inert sub oblăduirea femeii, momente când celălalt Charlock îmi făcea reproșuri amare și mă împingea spre încercări involuntare să mă mai scol din pat. La Monte Carlo, de pildă, mi-am revenit îndeajuns de mult ca să-mi treacă prin cap să mă distrez puțin cu mesele de joc. Am adunat o mulțime de teancuri de hârtii, hârtiile acelea lungi pe care se înregistrează cifrele ieșite la roata norocului. Cifre de mare interes pentru bietele suflete nesăbuite ce-și pun în cap să studieze configurațiile și să stabilească un sistem care va sparge apoi banca. Nu eram nici eu mai puțin nesăbuit și mă gândeam că

o scurtă analiză — îmi făcusem doar de lucru cu probabilitățile matematice — ar putea... o, biet meseriaș! Când i-am sugerat, însă, ideea, Benedicta mi-a replicat foarte hotărâtă:

— O, nu, dragul meu. Ai uitat că firma deține aproape toate acțiunile Cazinoului? Doar nu-ți închipui că m-ar lăsa să pierd chiar în luna de miere. Am face avere, Felix — și, ce-am câștiga cu asta?

Într-adevăr! Am lăsat mănunchiurile lungi de hârtii în voia vântului. Au plutit prin aer și au aterizat pe suprafața palidă a apelor.

Firma era omniprezentă deși, oarecum bizar, acționa cu mult tact; nu mă refer la faptul că, neîndoielnic, căpitanul și echipajul vasului știau cine suntem și că primiseră instrucțiuni să se poarte cu noi cu o grijă specială. Era ceva puțin mai subtil.

La fiecare punct de debarcare eram așteptați fără multă ostentație de agentul local al firmei, care ne conducea într-un tur al locului. O făcea într-o manieră demnă de vizita unor membri — chiar dacă nu foarte apropiați — ai familiei regale. Primirile de acest gen erau mai mult decât binevenite în țările în care nu cunoșteam limba și obiceiurile băștinașilor — Cambodgia sau India, de exemplu. Totuși, îmi dădeam prea bine seama că tutela asta discretă devenea, în cele din urmă, apăsătoare. Au fost și câteva invitații protocolare pe care nu le-am putut refuza și care m-au făcut să tânjesc după anonimatul unei camere de hotel din Florența. Ici-colo, ne invita la masa lui câte un guvernator; casele acelea rezidențiale uriașe, deprimante, pline cu suspine de stambă ieftină și mese de biliard gigantice, de tablouri proaste și mâncăruri insipide. Ce să fac, oftam — amândoi oftam — dar nu aveam de ales, trebuia să acceptăm și să facem față situației. La est de Suez, a fost, bineînțeles, și mai rău: Eram la noi acasă în Mediterana și la Atena sau în Jocasia, țara minaretelor lăsate de izbeliște, n-aveam nevoie de ajutor. Totuși, în Atena domnea o liniște ciudată — părea că toți erau plecați în străinătate sau pe insule. În ciuda străduințelor mele n-am putut afla nici o veste despre Banubula sau Koepgen. La un moment dat am fost tentat să vizitez Plaka și probabil și Numărul Șapte, dar am renunțat, spunându-mi că timpul e prea scurt. La Istambul, însă, n-am fost deloc surprinși când l-am văzut pe Jocas la timona

unei mici ambarcațiuni ce tăia zorită valurile să ne vină în întâmpinare. Și asta, cu mult înainte ca negurile să se dea la o parte înfățișându-ne orașul străvechi, ce fremăta printre bastioanele cu creneluri în chip de lalele. Am văzut mâna uriașă, liniștitoare, a lui Jocas alunecând de-a lungul frânghiei care mărginea puntea de debarcare, asemeni unei sepii de pe fundul mării; ne-a apărut apoi în față, cu ochiul său lucitor și jucăuș. Nu exista nimic echivoc în salutul lui afectuos, în felul cum ne-a strâns, tandru, lângă inima lui. Adusese mici daruri: ziare, caviar din Marea Neagră, țigări turcești și câteva bijuterii rare pentru B. Ne-am petrecut deci ziua sub o marchiză albă, flecărind și privind cum se ivește, smulgându-se din adâncuri, orașul. Prânzul ne-a fost servit pe punte și Jocas a închinat un pahar de șampanie în cinstea noastră, rostind obișnuitele toasturi druidice întru binecuvântarea unirii noastre. În pielea ei nouă, bronzată, Benedicta era răpitoare. Puful fin care-i umbrea tâmplele și cobora spre obraji căpătase nuanțe gălbui, era auriul viermilor de mătase.

— Nu am văzut-o niciodată atât de calmă, n-a fost niciodată așa, îmi spuse Jocas în șoaptă și, într-adevăr, mi se părea că are dreptate.

Avea o mulțime de noutăți despre domeniile lui și, bineînțeles, despre păsări și starea lor. Benedicta îi punea, nesățioasă, întrebări. La un moment dat a vrut chiar să rămânem o săptămână, dar itinerarul era deja foarte încărcat. Omar, șoimarul, murise, dar îi luase locul Said și se descurca foarte bine. A inventat un nou tip de momeală. Și așa mai departe. Dar, printre atâtea schimburi de cuvinte, printre fapte și noutăți, se amestecau fărâme de știri despre alți prieteni, despre alte cunoștințe. Caradoc, de exemplu — la New York, pregătindu-se să zboare într-o nouă aventură. Graphos mergea din triumf în triumf, după ce aproape că și-a ruinat cariera din cauza unei pasiuni nebune pentru o femeie de stradă. Și Koepgen?

— Se descurcă bine la Moscova; mai are încă un an sau doi. Știu că ai la tine carnetele lui cu însemnări. (Într-adevăr, luasem unul cu mine în călătorie).

— Și ce-i cu asta?

Pe fața lui Jocas licări un zâmbet larg (dinții lui de aur) și își frecă mâinile.

— Va primi o gratificație mare și va fi liber să-și continue studiile.

— Ce-i cu icoana?

— Da, am găsit-o. Cea care o caută; e în siguranță, îl așteaptă. Dar mai întâi firma (Chicoti). O momeală, nu?

Conform orarului, vaporul urma să stea doar câteva ore; pentru un timp așa de scurt nu prea merita să coborâm pe țărm; doar un grup de gâsculițe doritoare de priveliști noi a fost hâșâit spre mal și înghesuit în autobuze. Li s-a dat astfel prilejul să arunce o privire la marile ziduri de excremente urât mirositoare. Noi însă am rămas să povestim și să moțăim pe punte până când, o dată cu întoarcerea lor, sirena și-a trimis țipătul prevenitor în stoluri de ecouri ce s-au răspândit bubuind pe cer. Benedicta stătea acum aplecată peste balustrada de pe punte și privea în jos spre apă.

— Pe vremuri, în zilele bune, povestea visător Jocas, erau târguri de păsări în toată Europa centrală — târguri de păsări cântătoare. Tatăl ei era un crescător renumit și câștiga peste tot premii cu exemplarele sale. Se spune că a fost primul care s-a gândit că dacă li se ia vederea, păsările o să cânte mai frumos. Știți, firul de cupru înroșit în foc; nu e greu și nu pricinuiește dureri, se zice. Inițiase, într-un timp, un comerț prosper cu păsări de colivie, dar s-a dedicat apoi altor afaceri, de altă anvergură. Acum mai sunt interesați doar câțiva specialiști, târgurile s-au demodat. Nu e loc pentru ele în lumea modernă, cred.

— Cântau mai frumos?

— Oricine ar cânta mai frumos; se dezvoltă unul din simțuri ca să compenseze lipsa altuia — știți doar. De ce sunt oare muezinii aleși să fie orbi? Și nu e neapărat cazul să fie vederea. Vocea castratului, de exemplu. (Căscă sănătos, pe jumătate adormit). Benedicta, trebuie să te părăsesc, iubito. Aș vrea să pot veni și eu, dar mi-e imposibil.

Doritorii de priveliști reveniseră pe punte și gâfâiau prin preajmă, conduși de doi prelați cu fundul mare, slăninoși — sutane umplute cu sângeretți. Benedicta reveni lângă noi, absorbită de gânduri. Întrebă fără nici un fel de introducere:

— Jocas, l-ați dat afară pe domnul Sacrapant?

Jocas zâmbi surprins.

— Bineînțeles că nu, răspunse.

— Atunci de ce? întrebă intrigată, încruntându-se.

— De ce s-a sinucis? Știi doar că a lăsat o scrisoare în care enumeră câteva motive — în majoritate nesemnificative, s-ar spune, absolut nesemnificative. Totuși, adunate la un loc, au avut ceva greutate. Dumnezeu mi-e martor, firma n-a avut nici un amestec în toată povestea.

Arăta șocat. Benedicta a oftat ușurată și s-a așezat.

— Și atunci? continuă Jocas, încruntându-se, ca și cum ar fi încercat să-și lămurească o dilemă. Privim lucrurile dintr-un punct de vedere greșit. De exemplu, tu câte rațiuni poți găsi, câte motive pentru care ai dori în continuare să trăiești? Lista ar fi nesfârșită. Există întotdeauna nu unul, ci zeci de motive. Știi, sună caraghios, dar el nu s-a putut niciodată obișnui cu ideea unui trai lipsit de griji — aproape ca și cum n-a mai putut aștepta până va ajunge nevastă-sa să-și ia pensia.

Izbucni într-un râs ciudat, pe jumătate mâhnit, și se lovi peste coapsă.

— Ah! Bătrânul Sacrapant, spuse și dău din cap. E de neînlocuit.

Am văzut cum se prăbușea trupul acela minuscul.

Jocas ne-a părăsit cu părere de rău și, de undeva de la pupa micii ambarcațiuni, s-a uitat în sus la noi cu o expresie ciudată — un amestec de afecțiune și tristețe.

— Vă doresc fericire! a strigat peste apele care ne separau, de parcă ar fi simțit o neînțelegere trecătoare ce ar putea să amenințe armonia din noi.

Corabia ușoară s-a ridicat brusc peste valuri și s-a pus, săltăreață, în mișcare, îndepărtându-se în mare grabă spre mal.

— Hai, spuse Benedicta, luându-mă de braț, hai să coborâm.

Voia să meargă în cabina și sa zaca acolo, stand de vorbă, citind — mai mult ca sigur făcând dragoste — până când vom fi anunțați că cina e servită. O dată cu întunericul, însă, ne târam iarăși prin Strâmtoare, iarăși în drum spre cele mai îndepărtate colțuri din lume.

Charlock Columb! Nu cred că poți iubi fără să analizezi, deși știu că prea multă analiză poate să distrugă iubirea; eu însă nu simțeam, cel puțin atunci și acolo, decât mulțumire, nu era loc pentru altceva; abdicasem, uitasem de mine într-o voluptate care făcea ca moartea să pară extrem de îndepărtată. Asta era, moartea!

Există pe undeva un album plin cu instantanee din călătorie, fotografii ce nu erau făcute de noi ci de căpitanul și de echipajul care ne-au păstorit cu asiduitate docilă toate aventurile de pe drum. Mai târziu, pe masa din hol avea să apară un volum legat cu măiestrie în care erau imortalizate, într-un montaj care respecta cu grijă cronologia, imagini din drumul nostru. Ne fusese trimis, împreună cu respectuoase complimente, de compania maritimă. Ei bine, iată-ne pe spinări de elefanți cretini, opintindu-ne pe pantele muntelui sfânt din Ceylon, împopoțonați cu niște căști tropicale menite să ne apere de soare. Apoi la niște partide de vânătoare de tigri în India — Benedicta, firavă, și palidă, o paloare liliachie, cu o cizmă mică așezată triumfător pe căpățâna fiarei; *rigor mortis* încremenise mârâitul animalului într-o parodie mută a unui ultim gest de apărare. Tâmpenii! Hong Kong, Sydney, Tahiti — lungul drum inițiatic ne purta mereu mai departe, fără să ne ofere șansa unor experiențe cu adevărat decisive.

Erau, însă, mărturii superficiale, ce nu pot, n-au cum să cuprindă, să consemneze totul. De pildă, fără știrea noastră, Iolanthe se afla și ea la bord — sau mai degrabă imaginea ei, cea publică, imortalizată pe celuloid. Printre filmele ce ni s-au prezentat în timp ce am traversat Oceanul Indian era și unul turnat în Egipt, un film ieftin și melodramatic în care, spre surprinderea mea, Iolanthe avea și ea un rolișor. S-a desprins plutitoare de pe ecran și fața ei cu ochii încadrați într-un contur îngroșat violent a căpătat brusc dimensiuni enorme într-un prim plan care aproape c-a proiectat-o pe genunchii mei. Am fost atât de surprins încât m-am ridicat în capul oaselor, am scos un strigăt și am strâns violent mâna Benedictei.

Dumnezeule!

— O știi?

— E Iolanthe. Nu-mi vine să cred. Ea e.

Nu era chiar un rol, nu dura mai mult de o jumătate de minut. Dar cele câteva clipe mi-au fost suficiente să întrezăresc o persoană în întregime nouă, grefată pe cea pe care o știusem. În fond, un gest, cât de mic, oferă un indiciu asupra naturii unei personalități — felul cum pășește cineva, poziția mâinilor, înclinarea capului. Așa, deci. Aici trebuia să taie mâncarea și s-o așeze pe-o farfurie: apoi să meargă cu farfuria pe o porțiune aco-

perită cu nisip, să se incline, să servească. În acest foarte scurt repertoriu de acte și gesturi — unele atât de familiare mie, reamintind de vechea Iolanthe — am văzut-o pe Iolanthe cea nouă.

— O fetișoară obișnuită, spuse Benedicta dezgustată și plină de un dispreț care s-a extins, pe bună dreptate, asupra întregului film, ridicol cu toți șeicii și dansatoarele sale tinerele.

— Da, da.

Sigur, avea dreptate. Dar ce diferență, totuși, față de vulgaritatea Iolanthei pe care-o cunoscusem! Era, în bună măsură, o altă persoană, mai puțin comună, o persoană care ajunsese la o benefică maturizare: gesturile studiate, grațioase, fluide, înlocuiseră reacțiile impulsive și stângace. Am încercat să-i explic Benedictei ceva din toate astea dar nu mă asculta. Și-a întors doar spre mine zâmbetul ei enigmatic și mi-a strâns mâna, încercând să mă asigure:

— Totul e regizat, *le metteur en scène* a pus-o să repete, dragul meu; și probabil că se și culcă cu ea ca s-o facă să joace cum vrea el.

Bineînțeles, avea dreptate, și totuși... să fi fost chiar totul artificial? Pentru mine schimbarea părea să aibă o gamă întreagă de semnificații. Eram derutat și, ceea ce era mai misterios, trăiam o senzație ambiguă, mă simțeam jignit — aproape ca și atunci când ești înșelat. E posibil oare ca, din pură neatenție, să fi scăpat din vedere partea cea mai interesantă a micuței mele iubite? Scena aceea scurtă, insignifiantă, m-a luat prin surprindere. Atunci am mai făcut ceva. În după-amiaza următoare, în timp ce Benedicta își făcea siesta, am cerut să-mi fie reproiectată secvența, voiam să analizez mai temeinic cum reacționez la ce se întâmplă pe ecran. Nu. uimirea persista. Grosolănia, abilitatea șireata a arabului de pe stradă își găsiseră un punct de sprijin, un loc unde se putea manifesta calm, în voie, ca pură experiență umană. Aceasta a făcut posibil unghiul nou de înclinare a capului, a dus la reînvierea unui zâmbet pe care-l cunoșteam, pe buze pe care le cunoșteam, dar pe care nu le observasem niciodată. Să nu fi existat atunci? Iolanthe! O, Doamne! Am văzut statuile cu pete ruginii înălțându-se pe fundalul cerurilor profunde ale Atticii. Am cotrobăit, ca să spun așa, prin rezerva mea de amintiri, căutând ceva analog, ceva asemănător cu acest per-

sonaj nou — în zadar. Silueta de pe ecran se potrivea atât de puțin cu originalul încât îmi crea senzația că fusesem, într-un fel, păcălit. Am fost total absent și dezorientat până când a venit timpul cinei și Benedicta a observat starea în care sunt — nu-i scăpa nimic.

— Aud că în timp ce dormeam ți-ai vizitat prietena, spuse, cu un zâmbet aproape crud, cu buzele ridicate răutăcios la colțuri. Nu crezi că azi te-ai pornit cam devreme să mă înșeli?

Era o glumă și-ar fi trebuit luată ca atare.

Eu aș fi vrut însă să fiu serios, să-i explic cât de tulburat și derutat fusesem în fața acestei parodieri a naturii. Țineam mult să-i explic. Benedicta nu voia să audă de nimic.

— Poți să ai toate femeile pe care le dorești cu condiția să-mi povestești fiecare detaliu, spuse, și în ochi îi apăru brusc o lumină nouă, de rău augur.

Mă cam agasa, interpretase greșit lucrurile. Mai era și faptul că nimic nu poate fi mai dezgustător decât să te apuci să provoci ciondăneala asta mic-burgheză, frecventă la cuplurile din clasele de mijloc din suburbiile capitalelor scârboase. Vulgaritatea Benedictei mă scotea din sărite.

— A fost doar o glumă, spuse.

— E de-a dreptul idiot să ne certăm pentru o bucată de film.

— Eu nu mă cert. Felix, uită-te la mine.

— Nici eu nu mă cert.

Am cedat. Ne-am sărutat, destul de forțat, însă. Ce naiba nu mergea? Ne-am terminat totuși masa în tăcere și apoi am ieșit bățoși pe punte și am șezut în șezlonguri, unul lângă altul, fumând și meditând.

— Cât de bine o cunoști pe fata asta? întrebă, într-un târziu

I-am răspuns arțăgos:

— Cu siguranță mai bine decât te cunosc pe tine, chiar și după atâta timp.

Ochii Benedictei s-au îngustat, plini de mânie și când era în starea asta își proiecta urechile în spate ca o pisică speriată.

— Sunt gata să-ți răspund la orice întrebare îmi pui.

— N-am insistat niciodată să-mi răspunzi la întrebări.

— Cum ai putea *insista?*

— Nici măcar n-am pus întrebări. Te doresc așa cum ești, exact așa cum ești în clipa asta. Cu toate enigmele tale. Nu mă mai interesează.

Ochii albaștri, nemiloși, s-au întors spre mine, cu o expresie nouă, pe care n-o mai văzusem până atunci și pe care aș putea s-o descriu ca pe un fel de dispreț amuzat. A căscat apoi, în spatele degetelor bronzate.

— Bietul meu Felix, spuse, pe un ton care mă făcea să doresc din tot sufletul s-o lovesc.

M-am culcat și mi-am luat o carte care să mă remonteze dar când a bătut miezul nopții și nu-și făcuse încă apariția m-am îmbrăcat din nou și m-am întors pe punte s-o caut. Ședea singură în barul pustiu, sprijinită cu toată greutatea de tejghea. Dormita.

— Mulțumesc lui Dumnezeu, ai venit. (Vorbea incoerent). Nu pot să mă ridic.

De fapt era beată criță. M-a surprins cu atât mai mult cu cât știam că nu obișnuiește să bea. Am ieșit împreună pe punte și m-am chinuit s-o ajut să ajungă în cameră. S-a așezat pe pat, legănându-se și ținându-și capul în mâini.

— Joi ajungem la Macao, spuse. Acolo a murit Max. Febră tifoidă. Nu vreau să cobor pe țărm.

N-am spus nimic. Benedicta a continuat:

— Era muzician. Nu era el prea bun dar a inventat ceva ce nu existase până atunci — o mașină de copiat partituri și știme. N-a terminat-o și a fost nevoie de câteva din cele mai bune creiere ale firmei ca s-o pună la punct și s-o lanseze pe piață. Mai vrei să știi ceva?

— Aveai cu el contract de căsătorie?

Ochii i s-au luminat și licărul fierbinte a reaprins pentru o clipă jarul iubirii, făcându-l să strălucească, triumfător și straniu, printre aburii de whisky.

Nu, mi-a răspuns, dar tonul pe care a spus-o mi a permis să deslușesc adevăratul sens: „Nu era nevoie". (Am tresărit vinovat la gândul meu netrebnic).

Și-a ridicat apoi mâinile, împreunându-le ca într-o rugă:

— Însă chiar de-ar fi trăit, l-aș fi părăsit pentru tine.

Era imposibil să-i reziști când era în starea asta — stătea asemenea unui edificiu părăsit, gata să se năruie în ruinele propriilor sale suferințe. M-am simțit strivit sub greutatea reproșurilor pe care mi le făceam. Am

cufundat-o cu stoicism în apă fierbinte, am ajutat-o să vomeze; am șters-o răbdător; a început să semene iar cu cea care fusese înainte. Mi s-a cuibărit apoi în brațe și a zăcut acolo, palidă și extenuată, până când s-a luminat de ziuă și a reușit să îngâne încă o dată fraza aceea scurtă care devenise pentru noi aproape un slogan. O spunea întotdeauna după ce făceam dragoste:

— Întotdeauna, Felix, mereu.

A trecut, deci, momentul Macao și o dată cu el ceva din apăsarea gândurilor ce-o frământau. Eliberată și iarăși veselă, se trezise din nou la viață. Eram deja obișnuiți cu marea, cu stilul de viață de pe vapor, aproape ca și cum n-am fi trăit niciodată o viață de uscat. Și, pe când ne apropiam de ultimul port unde urma să debarcăm am început chiar să luăm parte la cinele și balurile mascate absurde, pe care le găseam atât de dezagreabile în timpul primelor săptămâni ale voiajului. S-a întâmplat, de fapt, în noaptea premergătoare debarcării la Southampton. Am făcut-o lată. Împrumutasem costume și măști din vasta garderobă a vasului, eu eram, cred, Mephisto, cu sprâncenele date cu cărbune; ea era călugăriță, purta un coif uriaș, alb, din pânză apretată. În timp ce se farda în oglindă s-a oprit și mi-a spus, aproape îngrozită:

— Știi, Felix, s-ar putea să fiu însărcinată — te-ai gândit la asta? Ce să fac?

— Ce vrei să spui?

Despre sânge, și toate celelalte. Nu foarte coerent.

Ședea în fața oglinzii și privea încordată, cu o expresie de panică mută, ochii mari ce-i vedea acolo. A oftat apoi prelung, tresărind înfiorată, s-a deșteptat din transa trecătoare și a pornit spre ușa cabinei cu aerul unui condamnat la moarte ce-și părăsește, pentru ultima oară, celula. N-a scos nici o vorbă toată seara; o surprindeam din când în când privindu-mă cu o expresie de nespusă tristețe.

— Ce e Benedicta?

Dădea doar din cap și-mi zâmbea înspăimântată, iar când s-a terminat dansul și am ajuns în cabină și-a rupt coiful în bucăți, și-a scuturat părul auriu și, întorcându-se subit spre mine, și-a rostit acuza, și-a strigat-o, cu o deznădejde ajunsă la paroxism:

— O, nu vezi? Asta o să schimbe totul, totul.

Am stat treji în acea ultimă noapte, culcați unul lângă

altul, cu ochii deschiși în întuneric. Straniul nostru voiaj se apropia de sfârșit.

Când am pășit pe țărm, în pâcla de mătase cu luciri cenușii, mașina ne aștepta deja la docuri. Trimiseseră pe cineva pe vas să ne ia în primire bagajele, așa că n-am mai avut nimic de făcut decât să trecem de puntea de debarcare și să ne refugiem sub umbrela neagră ce o ținea șoferul. „Bun venit acasă". Am șezut pe bancheta din spate a mașinii, ne țineam tandri de mână și priveam în tăcere învolburările peisajelor fantomatice care se perindau pe lângă noi. Copaci înalți, stârniți de pale de vânt, câmpuri sterpe ce se pierdeau unele în altele. Ici-colo, câte un grup statuar — pâlcuri răzlețe de căluți de munte înmuiați de ploaie. Am ajuns într-un târziu la clădirea impunătoare. Nu mai părea atât de populată, însă focurile ardeau pretutindeni și prin aer plutea un miros incert de calorifere învechite. Ne așteptau cu masa de prânz. O senzație ciudată, revenirea la viața de uscat; simțeam marea legănându-mi-se în canalele semicirculare. Baynes era acolo, venise să ne întâmpine, cu aerul lui de amabilitate lugubră; preparase unul din excelentele sale cocteiluri. Benedicta și-a luat paharul și a dispărut pentru un timp la etaj. Am auzit un telefon sunând și l-am văzut pe Baynes manevrând maneta care punea în funcțiune un al doilea telefon, instalat pe palierul de la primul etaj. Am auzit-o pe Benedicta vorbind cu multă însuflețire, în tonalități înalte. A coborât apoi, toată numai un zâmbet.

— Era Julian. Ne îmbrățișează cu dragoste. Îmi spune că o să ai o surpriză plăcută când mergi la birou. Am avut mare succes cu primele dispozitive. Cu amândouă.

În după-amiaza aceea m-am urcat în mașină și am mers la Londra, la biroul meu pe care aproape că-l uitasem. Congreve și Nathan m-au întâmpinat cu veștile bune pe care mi le promisese Julian. Au adus întreg dosarul, inclusiv reclamele și toată publicitatea.

— Ai produs un adevărat cutremur, Charlock, îmi spuse Congreve fericit, spălându-și mâinile cu un săpun invizibil. Ține-te bine și uită-te ce se întâmplă cu valorile dreptului de autor; se pare că nu există plafon — cifrele din Germania și America nici nu sunt complete; uită-te la vânzări.

Extrem de agreabile toate astea, dar la dosar era anexat un studiu intitulat criptic: „Adaptarea filamentu-

lui la un dispozitiv de ochire. Autor: dr. Marchant". Nu m-au putut lămuri despre ce-i vorba nici Congreve și nici Nathan. Am așteptat să plece, am ridicat receptorul și am cerut centralei să încerce să-l găsească pe Julian, să mi-l scoată din fundul pământului. A durat destul de mult, iar când l-am reperat, în sfârșit, vocea părea să-i vină de foarte departe, vorbea parcă de undeva dintr-un fund de țară. I-am întrerupt salutările și felicitările foarte convenționale și am abordat imediat subiectul dosarului:

— Da, aveam de gând să discutăm despre asta, mi-a spus. Merchant se ocupă, la Slough, de tot ce ține de partea electrică. Poate l-ai întâlnit. Nu știu. Dar când intram în producție Marchant a prins imediat ideea ta și a aplicat dispozitivul la propriul lui obiect de cercetare — un sistem de ochire mult îmbunătățit. Pare, într-adevăr, foarte promițător; cei de la Servicii sunt absolut încântați. N-am trecut încă la prototipul propriu-zis dar peste o lună sau două urmează să avem niște trageri de probă cu Armata și vedem cum stăm. Cred că nu mai trebuie să subliniez importanța contractelor pe care le-am putea încheia; și, bineînțeles, patentul se află sub protecție deplină. Ar însemna un salt incredibil în valoarea drepturilor tale. Sper că ești satisfăcut.

Probabil că tăcerea mea l-a trezit la realitate pentru că, oarecum îngrijorat, a repetat ultimele cuvinte și a continuat:

— Sigur, poate ar fi trebuit să te consult. Pe vremea aceea, însă, erai în largul mării și Marchant ardea de nerăbdare să se pună pe treabă la dispozitivul în infraroșu.

Vocea s-a stins, apatică.

— Mă simt, am spus, de parcă cineva mi-ar fi smuls invenția din mâini.

Nemaipomenit ce talent avea să dea, prin telefon, senzația unui zâmbet înțelegător, să te facă să simți că te bate cu simpatie pe umăr.

— O, n-o lua așa, Charlock. Nu e cazul. E dispozitivul tău, aplicat diferit, asta e tot.

— Și totuși, am spus încăpățânat, cu ochelarii căzuți pe nas. Și totuși, Julian.

A plescăit din limbă cu simpatie și a continuat:

— Te rog să accepți umilele mele scuze. Ar fi trebuit să te întreb. Dar acum că răul s-a înfăptuit, mă ierți, așa-i? Te rog.

De fapt nici nu prea aveam altceva de făcut. M-am supus.

— Unde e Marchant? am întrebat.

— E în drum spre tine, spuse Julian, în timp ce vocea i se pierdea brusc într-un hățiș de întreruperi care-mi zgâriau urechea.

S-a auzit un țăcănit și legătura s-a întrerupt. Am ridicat privirea și l-am văzut pe Marchant stând în fața biroului meu cu aerul unui dulău bătut; părul vâlvoi și ochii mari, miopi, în dosul unor ochelari cu multe dioptrii, prinse într-o ramă metalică lipită cu bandă izolatoare. Îmi întinse o mână fără vlagă. (Avea unghiile pătate din belșug cu nicotină și acid).

— Eu sunt, spuse, cu nechezatul său dezagreabil, fără să-și scoată chiștocul umed, lipit de buza de jos. Desigur, ne-am cunoscut.

— Ia loc, am spus, cu întreaga cordialitate de care eram în stare.

Toată înfățișarea lui vorbea despre laboratoarele puturoase din vreo universitate de provincie — haină de tweed foarte jerpelită și pantaloni gri bufanți; o cămașă extrem de murdară și boțită, cu un nasture lipsă. A zvârlit un mănunchi de desene pe birou și și-a tras un scaun mai aproape, să dea explicații; se folosea, cu multă circumspecție, de un creion cu măciulie de argint. Haina de tweed răspândea un miros stătut. Aveam de gând să-mi arăt ostilitatea și să adopt o atitudine dură, dar a fost de-ajuns să arunc o privire asupra hârtiilor sale ca să-mi dau seama de eleganța impecabilă a demonstrației. Se folosise, în întregime, de noul dispozitiv cu sodiu la vârf. L-a aplicat, modificând ușor modul de asamblare, la sistemul de ochire convențional. Îi ascultam explicația lucidă cu o admirație înciudată.

— Și, deci, arme! n-am putut să nu exclam, în cele din urmă. Ce dezamăgire! Și eu care speram ca jucăriile mele să ajute rasa umană, și nu... cum să spun?, să-și aducă aportul la luptele dintre oameni.

M-a măsurat cu privirea, rece, critic, puțin disprețuitor. Apoi și-a aprins o țigară și mi-a spus:

— În ceea ce mă privește e exact invers. Urăsc rasa umană. Voi face tot ce pot să-i fie viața amară, pe onoarea mea. (Dădu la iveală un șir de dinți neregulați, gălbui, pe care-i etala într-un rânjet fioros).

— Oricum, am spus, cu scârbă nedisimulată, trebuie să te felicit, cred.

— E prea devreme. Să vedem dacă funcţionează dispozitivul de cătare fără vizor. Aşteptăm până la prima tragere. Nu-i cazul să bombăni prea mult, Charlock; în comparaţie cu unele dintre lucrurile pe care le are în vedere firma, ăsta e... ce să spun? Virtual inofensiv.

S-a auzit un bâzâit şi pe micul tablou de dedesubtul biroului a început să pâlpâie un bec. Vocea liniştită a lui Nathan a anunţat:

— Domnule Charlock, alte veşti bune. Domnul Pehlevi ne transmite despre succesul discuţiilor în legătură cu mercurul. Contractul e sigur. Recalculăm totul, putem acum să reducem substanţial costul.

Marchant îşi strângea în linişte schiţele şi se pregătea să le strecoare înapoi în tubul lor de carton. Ţigara i se bălăngănea în gură.

— Marchant, l-ai văzut vreodată pe Julian Pehlevi? am întrebat curios.

În ultimele zile m-am descoperit punând întrebarea asta la tot mai multe persoane. Foarte puţini puteau răspunde afirmativ — Nathan era unul dintre rarii oameni care au avut prilevilegiul ăsta. Marchant dădu din cap şi obrajii i s-au lăţit într-un rânjet.

— Nu pot spune că l-am văzut, zise. Ţinem legătura telefonic.

Şovăi o clipă, legănându-se într-un picior. Trebuia să înţeleg, cred, că ăsta era un subiect deosebit despre care mai rămâneau multe de spus.

— Ştii, am zis râzând, e detestabil, bântuie nevăzut de nimeni şi trebuie să-ţi spun că asta mă omoară — o nenorocită de stafie!

Marchant îşi scărpină nasul.

— Totuşi, spuse, spre surprinderea mea, trebuie că există undeva, uită-te la ziarul de azi.

Pe tava mea pentru corespondenţă zăcea nedesfăcut un cotidian. Marchant a pus mâna pe el şi a-nceput să caute. L-a deschis la pagina financiară şi mi-a dat să citesc ceva. Julian ţinuse un discurs la „Institutul Directorilor". Ziarul îl reda în întregime.

— Vezi? spuse Marchant. Mai mult ca sigur, ieri l-au ascultat vorbind timp de o oră tâmpiţii de directori. Şi erau câteva sute.

În ciuda războiului lung de succese pe toată linia, în seara aceea m-am întors la țară mâhnit și melancolic. Când am ajuns, Benedicta se culcase deja. Am urcat în dormitor și am văzut-o dormind în lumina dulceagă a veiozei. Pieptul i se ridica și cobora în somnul liniștitor, trăsăturile candide ale feței se relaxaseră în uitare. Mi se părea că am să-i pun mii de întrebări; stăteau însă ținute încătușate undeva dedesubtul pragului conștiinței. Era imposibil să le aduc la suprafață, să le raționalizez. Conținutul lor? Nu-l știam de fapt, dar roiau, germinau în mine aidoma unor albine într-un stup ce s-a răsturnat. Am stat și am privit-o îndelung, m-am întors apoi și am pășit fără zgomot spre ușă. Aveam deja mâna pe tăblia ușii, când i-am auzit vocea:

— Felix.

M-am întors, dar nu se ridicase, zăcea culcată cu ochii închiși.

— Mă priveai, spuse.

— Da.

— M-au consultat Nash și Wild. Părerea lor este că e adevărat, sunt.

— Deschide ochii.

— Nu.

De sub pleoapele închise s-au ivit timid două lacrimi ce s-au prelins de-a lungul nasului acvilin.

— Benedicta, am zis răstit.

Oftă adânc.

— Doar tu ai spus că vrei un copil.

— Vreau. Dar nu știam că va fi așa.

I-am tamponat nasul cu batista, m-am oprit o secundă să-i sărut buzele, dar s-a smuls de lângă mine și, crispată, s-a ghemuit din nou printre perne.

— Nu pot suporta să mă atingă cineva, nu vezi? Te rog, nu mă atinge.

Total descumpănit, mi-am dat seama că erau cuvintele ce aveau darul să vestească apariția unui nou fel de-lație între noi.

— Pleacă, acum trebuie să dorm.

Tonul pe care a spus-o ar fi putut foarte bine să însemne „Găsesc că totul la tine e respingător, dezgustător". Ochii, deschiși acum, spuneau mult din ceea ce nu puteau spune buzele. Ajuns în salon, m-am așezat pe un scaun și m-am uitat țintă la peretele din față, năucit și descurajat. „O să treacă, presupun".

În seara aceea, tocmai terminasem cina când am auzit zgomotul unei mașini pe pietrișul de pe aleea din fața casei. Era Nash. Îl văzusem doar o dată sau de două ori înainte — mic, îndesat, roz. Cam plin de sine, a stat în fața focului să bea un whisky, legănându-se ușor pe călcâie. Am vorbit despre Benedicta.

— Are des stări de ușoară confuzie sau ieșiri isterice — dar probabil că știi. Nu trebuie însă să acționăm și nu e cazul să ne alarmăm prea tare. I-am adus una sau două tablete, somnifere. Dacă nu te supără, merg sus să schimb o vorbă cu ea. Un minut. Apropo, ceva teribil, ce s-a întâmplat cu Caradoc.

— Ce e cu el?

— N-ai văzut „Evening Standard"? Mort într-un accident de avion. Nu mi-a venit să-mi cred ochilor.

Caradoc mort! Era ca o lovitură de ciocan în moalele capului. Nash a scos din servietă un ziar și, dând din cap și bodogănind, s-a pus să urce șirul lung de trepte.

Abordaj în timpul prăbușirii unui avion

Sydney

Un avion de pasageri australian ne transmite că a evitat în ultimul moment coliziunea cu un DC-7 aparținând companiei „Eastern Overways", care s-a prăbușit ieri după-amiază în mare, în apropiere de Sydney. Agenția de presă a Aviației Federale a dat publicității transcrierea convorbirii dintre avion și turnul de control. DC-7 a atins 3700 picioare curând după decolare, în timp ce avionul de pasageri, care se pregătea pentru aterizare, se afla la o înălțime de 3500 picioare, deși nu exact în același moment. Iată transcrierea schimbului de mesaje:

„Am evitat de puțin abordajul. Virăm pe cap 360. Ați avut altă țintă pe aceeași direcție? Când ați preluat-o sub control?"

„Corect. Direcția sud. Da. Totuși nu e pe monitorul meu, pe moment".

„E încă pe monitor?"

„Nu, domnule".

„Părea să fie în golf în acel moment. L-am văzut. Am crezut că se înclină brusc lateral ca să ne evite am încercat să-l ocolim și cam după un minut am văzut o explozie luminoasă. Era mult deasupra noastră și se pare că a intrat în vrie și a continuat să se răsucească".

, Air Japan raportează un incendiu puternic care se stinge pe apă. Controlul de rută continuă să întrebe unde e Eastern 636. Nu-l mai pot repera".

La bordul avionului care s-a prăbușit se aflau 40 de pasageri. Există doar 4 supraviețuitori, unul dintre ei grav rănit. S-au recuperat până acum 12 corpuri. Unități ale marinei australiene sunt prezente la fața locului pentru a acorda sprijin. Printre cei declarați dispăruți... *profesorul Noel Caradoc.*

Numele s-a desprins de pe pagină cu o forță ce m-a paralizat. Am rămas țintuit de scaun, cu paharul alături, neatins.

Nash a mai coborât o dată, să-și recupereze whisky-ul. A rămas mult timp în picioare, lângă mine, într-o tăcere plină de compasiune.

— Ce catastrofă îngrozitoare pentru noi toți, spuse în cele din urmă. O să-mi lipsească, banditul bătrân.

Își umplu apoi din nou paharul și reveni la subiectul care ne preocupa.

— Știi, Charlock, m-am gândit mai bine și cred că am procedat corect. Am sfătuit-o să plece, dacă așa are chef, să dispară fără multă zarvă și să stea undeva până o să-și revină; la Zürich, să spunem. Să fie departe de tine — ce zici? Nu sunt exagerat de îngrijorat dar, la urma urmei, în cazul ei există și unele antecedente și știi că femeile devin deseori ciudate și isterice când urmează să nască.

— Dar nici măcar nu e absolut sigur, așa-i?

— Nu.

— Și, pe lângă asta, știi, nu-i nevoie să păstreze nenorocitul ăla de copil dacă asta-i face rău. Nu vreau să fiu eu de vină dac-o ia razna.

Nici nu-i trece prin cap să piardă copilul.

— Ești sigur?

Nash s-a așezat și a zâmbit. Și-a încrețit de fapt buzele într-un surâs trist și anemic. O făcea întotdeauna pe neașteptate și căpăta, dintr-o dată, aspectul unei maimuțe.

— Sunt sigur.

— Eu nu sunt chiar așa de sigur.

— Oricum, fii îngăduitor cu ea câtva timp.

— Bineînțeles.

Se părea că nu aveam nici o altă alternativă demnă de luat în seamă. Plictisit și apatic, l-am condus pe micul Nash la mașină și am privit luminile farurilor pierzându-se prin tunelul lung de frunze. M-am întors fără grabă în casă, preocupat încă de plecarea subită a lui Caradoc spre alt tărâm. Brusc, casa enormă părea înăbușitoare, ca o închisoare. Am luat ziarul și am urcat scările cu gândul să merg la culcare. Când treceam de al doilea palier am simțit brusc un impuls care m-a făcut să privesc în sus.

Benedicta stătea și mă fixa cu o privire ciudată, înfrigurată, ce făcea ca trăsăturile ei ascuțite să capete ceva din ferocitatea unui lup. Își umezi buzele și întrebă:

— A plecat Nash?

Am confirmat cu o mișcare din cap.

— Și nu te superi dacă plec câtva timp?

Am dat din cap în semn că nu.

— Mulțumesc lui Dumnezeu, spuse ușurată.

S-a întors, a dispărut imediat și am auzit zgomotul cheii care se răsucește în broască. Se încuia în camera ei.

Când m-am întors în seara următoare era deja plecată. Îmi lăsase totuși câteva cuvinte calde, pe o ilustrată. Termina cu fraza: „N-o să lipsesc mult, crede-mă. Și atunci, fericire. Din nou."

CINCI

Trăiam în mijlocul adierilor amăgitoare ce veniseră, purtate de viața cea nouă, să se insinueze, dominatoare, în sistemul meu de valori. În jur pluteau însă umbre amenințătoare, temerile în legătură cu soarta Benedictei, care sfărâmau cu brutalitate punțile ce mă legau încă de viața ce-o trăisem până atunci. Nash era foarte drăguț și mă ținea la curent; era bine, se pare, locuia într-o mică vilă din parcul de la Paulhaus, lângă Zürich. Se simțea întotdeauna în elementul ei în mijlocul peisajelor acoperite cu zăpadă. Se hotărâse să aibă copilul, părea chiar să fi acceptat ideea cu mare satisfacție, și norii, pinii înzăpeziți, albul din jur îi aduceau în suflet liniște și mulțumire. Îi scriam în fiecare săptămână și îi povesteam cum ne merg treburile, mă neliniștea, însă, goliciunea scrisorilor. Renunțam în grabă, cu prea mare ușurință, la vechiul eșafodaj pe care reușiserăm să ni-l construim din gesturi intime și dovezi de încredere știute numai de noi și am impresia că undeva în subconștient simțeam că noua construcție, crudă încă, trădează, asemeni unei piese de arhitectură nereușită, lipsa de fermitate și iluzoriul din dragostea mea. Da, ceva de felul ăsta. În același timp, mă simțeam cumva umilit să fiu înlocuit de o serie de curieri care-mi aduceau vești despre ea, fără să aibă, însă, niciodată, de transmis un mesaj direct. Julian era, la rândul lui, bunăvoința întruchipată, îmi telefona regulat, voia să-mi demonstreze cât de mult se implica în desfășurarea evenimentelor. Săptămânile se prelungeau și se transformau în luni, și totuși, timpul părea să-și fi încetinit curgerea, aproape că se oprise. Părăsiserăm casa de la țară, m-am mutat din nou în oraș, să fiu mai aproape de birouri. Ieșeam însă foarte puțin, nu cunoșteam aproape pe nimeni în Londra. Persoana de care m-am atașat probabil cel mai mult în această pe-

rioadă era Pulley — legasem de fapt o mare prietenie, datorită, destul de ciudat, nenorocirii prin care am trecut amândoi prin pierderea lui Caradoc. Departe de a fi absent, Marele Han părea să devină din ce în ce mai Mare, pe măsură ce-i sortam lucrurile și încercam să-i facem ordine printre hârtii, în vederea unei viitoare publicări. Scotoceam prin masa enormă și atât de variată de materiale, căutam orice ar fi putut fi publicabil. Prin carnetele în care-și făcea însemnări era împrăștiată o mare cantitate de versuri scabroase, limerick-uri și altele de același soi. Nu le dădeam prea mari șanse de publicare deși le-am citit cu plăcere și ne-am amuzat copios — aproape ca și cum autorul însuși ar fi fost de față. Mai era și o altă ciudățenie. Prezumptivul editor al eseurilor asupra istoriei arhitecturii s-a dovedit a fi — nu mi-aș fi imaginat-o niciodată — nimeni altul decât Vibart. Într-o zi a intrat agale în cabinetul meu, să-mi strângă mâna. În mare formă, bronzat și zâmbitor, s-a cufundat într-un fotoliu și m-a anunțat că e „salvat".

— Salvat? am îngânat; cuvântul avea un iz de convertire religioasă.

— Și totul datorită ție, Charlock Holmes, spuse, făcându-și vânt cu pălăria, în timp ce-și aprindea, cu un gest măreț, o țigară. (Eram, într-adevăr surprins). Cum se spune în povestirile pe care le citesc slujnicuțele, „mi-am aflat menirea"; am plecat de la Foreign Office și așa am evitat să fiu trimis la Sofia. Acum sunt — dar de ce să-ți mai spun? Iți dau cartea mea de vizită.

— Editor! am zis, în timp ce cercetam documentul. Cum așa?

— Jocas Pehlevi, răspunse cu obișnuitul lui, sfiosul lui rânjet-încruntare. A venit să mă vadă la câtva timp după ce ai plecat. Mi-a spus că știe tot despre planurile mele ambițioase. De la tine.

— Nu i-am vorbit niciodată de ele.

— Așa era, dragule. A fost chiar în stare să recite câteva din conversațiile mele. Pe de rost.

Să-l fi înregistrat, într-o anumită fază, pe Vibart? Memoria mea n-a păstrat evenimentul. Era adevărat, însă, obișnuiam să iau câte o mostră de voce de la toată lumea; pentru biblioteca mea — cele cinci vocale etc. (Mai mult despre asta, numaidecât). Să se fi servit Jocas singur?

— Să mă ia dracu' dacă înțeleg.

— A mers și mai departe. Mi-a spus că, după părerea lui, nu sunt scriitor; în schimb, aș putea fi un bun editor. Acum când firma deține jumătate din stocurile de hârtie din Norvegia...

— Da? Nu știam. Oricum, în zilele noastre nu mă mai miră nimic.

— Da, da, așa e. Jocas s-a oferit să-mi mijlocească o afacere cu un tânăr francez. Aici, la Londra. Presto! Primele 15 titluri sunt deja în pregătire, printre ele și treaba aia unde ajuți la dezhumare, scrierile prietenului tău, cum îl cheamă? Caradoc. Îți dai seama?

— Fără vreo obligație?

— Firma nu-ți cere niciodată nimic în schimb, spuse, pe un ton patetic, teatral. De ce-ar face-o?

— Mă surprinzi, într-adevăr. Dar mă bucur.

A devenit acum foarte serios, afișând, în timp ce trăgea din țigară, expresia sa cea mai umilă și afectuoasă.

— Și eu mă bucur. Bucurie? O Doamne, mai mult decât atât. Simt, într-adevăr, că sunt pe cale să mă realizez. Sunt cu adevărat salvat — știi, căsătoria mea se ducea încet-încet dracului, și asta din pricina tânguielilor mele nesfârșite. Iar eu, în loc să scap, eram tot mai constipat. Viața mea devenise o mare ratare. Dar, uită-te la mine acum! Un exemplar uman admirabil, nu-i așa? Un editor. Trabuc gros, oarecare *embonpoint*.

Se ridică și-și desfășură pulpanele hainei în chip de aripi, rotindu-se încet în fața mea, precum un manechin ce-și pune în evidență rochia. Am râs amândoi, iar eu am comandat un sherry să celebrăm surprinzătoarea înviere din morți.

— Ai înțeles, zise, am trecut pe-aici doar să-ți mulțumesc și să te întreb, în calitatea mea oficială de editor, când voi avea manuscrisul gata de publicare.

— Am tot materialul acasă, lucrăm încă la el; știi ce? Ar trebui să cinăm împreună, tu, Pulley și cu mine și să ne ajuți să-l punem în ordine — în fond, ție îți revine răspunderea și sunt de luat niște hotărâri. Ne mai și distrăm. Există pe-acolo niște chestii absolut năstrușnice.

O schimbare. Întâlnirea noastră a condus la cel puțin una sau două seri încântătoare și fructuoase, în casa de pe Mount Street unde, citind și sortând, am căzut pradă amintirilor, cufundați în vraful uriaș de lucrări și caiete

cu însemnări. Am reușit chiar să mai adaug ceva la materialul imens. Erau înregistrări ocazionale, multe de calitate îndoielnică, suficient de clare, însă, ca să fie transcrise. Caradoc în fața ochilor noștri, bombănind, mârâind, perorând, Caradoc, în carne și oase, dănțuind greoi în cercul de lumină desenat de pâlpâirile focului. Din când în când, Pulley avea lacrimi în ochi, lacrimi iscate, în egală măsură, de râs sau de plâns. „Pulley stând acolo ca o vacă grasă, cu ugerele înfoiate, cerându-se mulsă de dragostea asta abstractă, transcendentală, pentru umanitate — religia lui de serviciu. Ei, Pulley, să te ia dracu'. Etica nefundamentată pe metafizică — asta e". „Uuai", răspundea un defect de înregistrare.

Surd precum lemnul
Înțelept, cumpănit,
Mai tânăr ca țâncii
Venerabil ca soarta
Odraslă divină
Bătrân nesmintit.

Undeva aici trebuie să fi fost Duna; împânzită de vaiere de mandolină, cheia sol, cheia fa și țăcănitul peninsulei pictat al Fântânii Sfinte. Apoi o schimbare bruscă a decorului; zgomotul unei cârciumi: clinchetele stacanelor, gâlgâit de poloboace, șuierul vântului prin copaci. După care, destul de surprinzător, vine o voce mânioasă. Koepgen își ridică glasul — nu era greu de ghicit împotriva cui. „Nu devii decât ceea ce urăști prea mult, îți atragi ceea ce te înspăimântă prea mult". O altercație înăbușită de o serie de șuierături ascuțite.

Ascultam, ascultam. Marele Han își continua răgetele și Vibart nota într-un carnețel. Fără îndoială, o să trebuiască să transcriem cât mai mult. Se ivea însă o problemă. Trebuia să găsim o secretară cu vaccinurile la zi și roșie în obraji de la natură, care să transcrie totul, totul.

Când s-a auzit soneria era aproape unsprezece și Baynes se culcase. În prag stătea un tânăr curier cu o scrisoare. Sosise în seara aceea. Am recunoscut imediat scrisul Benedictei — era, însă, un scris în oglindă. O altă mână trăsese o linie peste literele ciudate și trecuse în loc adresa mea de la birou. I-am dat ceva băiatului și, scuzându-mă, am mers sus în baie unde am găsit, dosită

pe undeva, o oglindă pentru bărbierit. Am desfăcut scrisoarea și m-am pus să descifrez rândurile Benedictei. „Fiule", începea, cu un scris tremurător, repetând cuvântul de trei ori, „e așa de întuneric aici, jos aici. Cea mai întunecată dintre cele trei nopți și trenul n-a venit. Merge foarte încet când îl aștepți, dar ochii vor fi întotdeauna aceiași, urmăresc. O să ne comparăm impresiile mai târziu, dacă n-o să fiu prea plictisită să exist. În acest caz rămâi cu bine. Julian știe ce simt".

Am revenit în cameră, la lumina veselă a focului, dar totul în jur îmi părea acum mohorât.

— Ce e? întrebă Pulley. Ești palid.

— Vești de rău augur, am răspuns. Hai să bem ceva.

Am stat până târziu, dar pentru mine seara își pierduse tot farmecul. N-a mai rămas decât o neliniște profundă, născută din frustrare — pentru că, evident, nu era nimic de făcut, nimic de spus, nimic de îndreptat. Am vrut să profit cât pot de compania lui Vibart și m-am plimbat, de dragul lui, prin toată Londra, până la noul său apartament din piața „Red Lion". Când ne-am despărțit, în sfârșit, mi-am continuat plimbarea de unul singur și, cu gândurile aiurea, bezmetic, mă întorceam, iarăși și iarăși, pe aceleași drumuri. Vagi intenții să găsesc undeva deschis și să cer o cafea sau ceva de băut; dar era sau prea târziu sau mult prea devreme. Pe Oxford Street, câțiva inși se puseseră deja pe treabă. Lipeau anunțurile cu filmul săptămânii viitoare. O jumătate de afiș era deja lipită și-și aștepta jumătatea geamănă să-l întregească, asemeni unei bucăți lipsă dintr-un joc „puzzle". Pe afiș apărea o față îmbrăcată în negru, despicată și ea, cu multă îndemânare, în două — jumătate de față, un sân, un picior. Era Iolanthe — sau cel puțin așa mi s-a părut. Am citit cu atenție anunțurile să văd dacă îi apare numele pe generic. Da, era acolo, deși rupt și el, în două. Dimensiunile, însă, indicau deja un star de oarecare importanță. Incitate de vânt, se revărsau acum de pretutindeni, multicolore, zorile. Câțiva oameni ieșiseră deja pe stradă. Treceau cu pași de nălucă, purtând pe fețe o paloare cadaverică de dimineață timpurie. În timp ce stăteam minunându-mă în fața panoului, un polițist s-a uitat la mine plin de înțelesuri. Părea să aibă de gând să mă îndemne să-mi văd de drum, dar l-am scutit de deranj. Am sculat din somn un taxi de la colțul cu Bond Street și m-am întors, fără chef, acasă. Ziarele

de dimineață aveau să aducă la cunoștința întregii lumi căsătoria ei intempestivă cu starul cel mai bine plătit de la Hollywood. Reno. Iolanthe punea astfel capăt vieții ei private. În *Times* arăta radioasă, dar în ziarul de seară, mai aproape de adevăr, plângea de emoție.

Câteva zile mai târziu am primit un telefon de la Marchant. Mă anunța că noul său dispozitiv de ochire era gata pentru probe.

— Totul e pus la punct. Poimâine dis-de-dimineață, Câmpia Salisbury. Pot să merg în mașina ta? Ar fi bine să luăm un termos și ceva de mâncare. O, încă ceva. Julian zice că vine și el, așa că o să-l vezi, în fine, în carne și oase.

În carne și oase! În sfârșit, o perspectivă ce promitea să mă elibereze de curgerea monotonă a zilelor, în sfârșit, ceva ce-mi stârnea interesul.

Am pornit împreună deci, în toiul nopții — trebuia să ajungem la poligonul de încercare la șapte. Dar, aproape că am ajuns la destinație, când peste lume a început să coboare o ceață compactă și nu peste mult timp înaintam cu viteza melcului prin sfera înghețată de lumină gălbuie ce venea de la tabloul de bord. Pe alocuri, cortina albă lăsa să se întrevadă câte un petic de lumină și, accelerând brusc, șoferul se repezea în față să mai câștige teren, înainte ca valurile groase să coboare iarăși, inundându-ne farurile puternice cu învârtejirile fulgilor de zăpadă. Spre norocul nostru, pe șosea nu mai era nici o mașină care să ne facă înaintarea și mai anevoioasă. Cu toate acestea, aproape că am intrat într-un mic pâlc de jeep-uri și mașini oficiale ce așteptau la locul rendez-vous-ului. Freamătul formelor și siluetelor care se agitau încoace și-ncolo pe fundalul alb și apos avea în el ceva lugubru. Din întuneric se căscau farurile mașinilor. Șoferul era neliniștit, se temea că pe câmpia plată o să ne împotmolim de tot în noroi. Marchant însă era încântat.

— Totul se face orbește. Nici că se putea mai bine, condițiile sunt perfecte, repeta mereu.

Din valul de ceață s-a desprins pe neașteptate, asemeni unui înotător ce iese brusc la suprafață, o siluetă înaltă, spectrală.

— General Tanner? a întrebat Marchant și a răsuflat

ușurat pentru că personajul înalt i-a răspuns, confirmându-și astfel identitatea.

— Îmi pare bine c-ați venit, zise. Am ordonat unei mașini oficiale să vă conducă. Suntem toți în dispozitiv, pe un versant al colinei. (Râse, exasperat de faptul că indica un loc invizibil.) Vine ministrul, cred. Dumnezeu știe dacă o să ajungă vreodată prin mocirla asta. Cam pe unde ați dat de ceață?

Destul de fără chef, ne-am spus fiecare părerea în legătură cu ceața. Dintr-o dată se făcuse foarte frig și Marchant a scos de undeva o blană veche de oaie în care arăta, mai mult decât oricând, ca un câine ciobănesc mițos. N-am îndrăznit să ne îndepărtăm prea mult de mașină. Am fi riscat să n-o mai găsim niciodată.

— Julian e cu ministrul, spuse Marchant. Dar eu propun să nu stăm; terminăm tragerea și după ce mâncăm, ne cărăbănim înapoi în oraș, ce zici? Pot să vină să discute cu Armata oricând.

La început, generalul nu prea părea încântat de idee, dar când Marchant i-a explicat că ceața i-ar putea ține prizonieri, practic, la infinit și că ar fi posibil să nu ajungă niciodată, a acceptat planul; va lăsa o patrulă pe șoseaua principală să le arate drumul, în caz că își fac apariția. Noi urma să ne alăturăm coloanei de licurici care străbătea câmpia. Pericolul trecuse, nu mai era noroi, drumul era perfect uscat și sigur.

Am pornit în formație, cu motoarele scâncind în viteza întâia; în ritmul ăsta călătoria părea că nu se va sfârși niciodată. Mașinile din față trebuiau să se oprească mereu, verificau dacă suntem pe traseul cel bun. Transportorul ușor din spatele nostru se orienta după niște coordonate poziționale care nu coincideau cu cele ale mașinii de recunoaștere din față. Un conclav al unor figuri încotoșmănate până-n dinți a avut drept rezultat un schimb de glume macabre și înjurături și mai și. „Porcăria asta-i demagnetizată", am auzit o voce care provenea din suburbiile Londrei. Înfofoliți, înfruntând aerul tare al dimineții, mișunau și, pe fundalul alb, păreau o ceată de umbre din Epoca de piatră, angajată în niște treburi obscure. Din când în când se ridica o fâșie din perdeaua de ceață și întreg convoiul începea să galopeze, ca să spun așa, cale de vreo sută de iarzi. Se făcea, totuși, lumină; una după alta, părțile mai înalte ale albului din jur se colorau în nuanțe roz, portocalii,

roșiatice, de parcă din cer se scurgea încet sânge, de parcă ceva murea acolo sus. Variațiile în vizibilitate confereau mișcărilor umane aspectul unui dans subacvatic. Alteori, aveai senzația unor secvențe de film proiectate cu încetinitorul. Distanțele, mereu altele, erau chinuitoare pentru ochi și-ți zdruncinau creierii. Pentru o clipă, oamenii apăreau foarte departe, în clipa următoare răsăreau în fața mașinii, proiectați parcă dintr-un tun. Panta devenise mai abruptă, treceam acum pe lângă tufișuri răzlețe și prundișul ce înlocuia pământul moale de până atunci scârțâia plăcut sub roțile mașinii. Șoferul mormăia ușurat. Nu crezuse poveștile generalului despre drumul fără noroi.

— Nu poți niciodată să ai încredere în Armată, domnule, îi spuse lui Marchant. Am fost și eu, și știu.

Marchant chicoti și își strivi țigara grețoasă, răspândind în mașină un fum înțepător.

— Și eu, spuse.

În sfârșit, ne-au apărut în față, s-au materializat brusc și foarte misterios pe o colină care cobora lin — cele trei tunuri înalte, semănând mai mult cu niște combine cu boturile îndreptate spre cer. Omuleții care le serveau, gnomi ieșiți la suprafață, ne-au oferit la început un fel de tablou vivant. Se aplecau în față ca să ne identifice, speriați, cred, să nu-i călcăm. Voci răgușite își răcneau ordinele și schimbau răspunsuri. A reapărut, ca din pământ, generalul. A deschis brusc portiera mașinii. Am mers apoi în urma lui peste câmp, spre locul unde se deplasau acum soldați — se mișcau, înfofoliți, cu veșnica nepăsare ce se naște din apatia lor caracteristică. O voce de șmirghel aparținând unui sergent major încerca să-i învioreze cu înjurături picante și bancuri cazone. Mergeau însă ca niște somnambuli. Jucăria lui Marchant era un instrument greoi, o flașnetă uriașă cu niște tablouri de comandă pe care butoanele străluceau într-un întreg spectru de culori.

Marchant s-a apropiat de ea cu mers legănat și și-a deschis brațele, i-a urat parcă bun-găsit, așa cum întâmpini o fată frumoasă; s-a aplecat apoi asupra ei cu nespusă delicatețe, răsucind butoane, mângâind câte-o piesă, alintând-o și scrutând între timp locul din jur cu ochii lui miopi, de parcă ar fi așteptat un semn ceresc întru confirmarea justeții gesturilor sale. Îl vedeam arătându-și întreaga gamă de gesturi naive, vedeam cum

își trădează neliniștea, speranțele fragile, cum se expune, devenind astfel extrem de vulnerabil. Am simțit brusc un val de simpatie și, exact în același moment, am avut convingerea că nu aveam de-a face cu un simplu om de știință, ci cu un fel de geniu. Mintea lui trează se mișca acum în zona speculațiilor abstracte, acolo unde se simțea în elementul său, un pește în largul oceanului. Am făcut atunci o comparație involuntară cu propriile mele calități — cârpocelile mele din sârme și fire, felul cum, fără nici o chemare, îmi făceam și eu de lucru, ca orice meseriaș de mâna a doua. Mi-am dat seama că aș fi dat orice să fiu Merchant, să am harul lui. Cât de neînsemnate îmi păreau toate dispozitivele mele rudimentare, acum când participam la trăirea intensă, la acest abandon total în fața creației, pe care-l simțeam la celălalt; însăși mintea născocitoare părea să aibă un alt puls, o stare febrilă străbătută de o încărcătură electrică.

— Va trebui să modificăm toată armătura, bineînțeles, spuse Marchant. E mult prea grea. Dar să vedem mai întâi dacă merge, ce zici?

Ne-au înconjurat acum și alte personaje. Se aplecau asupra metalului motoarelor cu aerul unor oameni care, undeva, la o fereastră, stropesc florile dintr-o glastră înaltă. Erau vârfuri de săgeată, vârfuri din cremene, ale bietei noastre culturi!

Reușeam să urmăresc tot ce se întâmplă cu o oarecare detașare buimacă, n-aveam idee cum să interpretez diversele manevre. Eram în situația novicelui care asistă pentru întâia oară la un balet sau o luptă de tauri. Știam doar că aceste boturi butucănoase ce se înălțau într-o înclinare sinistră spre cerul care se lumina vor lovi instantaneu, scuipând flăcări. Generalul număra; ținea în mâna dreaptă un obiect legat cu un fir lung; îi dădea aerul unui doctor luând pulsul pacientului. Un avion pluti mohorând deasupra noastră. A stabilit contactul radio și a dispărut. Din negură au răsunat răgușite alte comenzi și s-a auzit un clinchet gros de oțel uns. Marchant a scos la iveală o mică cutie, de felul celor care se distribuie pasagerilor pe liniile aeriene. Conținea dopuri pentru urechi. M-a făcut și pe mine să iau o pereche și a urmat o altă, interminabilă, așteptare, până la începerea tragerilor.

Când s-a întâmplat eram destul de nepregătit; o pulsație teribilă a zguduit pământul de sub picioarele noas-

tre și s-a îndepărtat rapid spre orizont într-o acumulare de unde. Fâsâind, boturile s-au dat înapoi încet, cu multă eleganță, doar ca să revină instantaneu și să scoată iarăși flăcări. Foc, recul, foc, recul. Părțile cele mai apropiate ale ceții fuseseră pulverizate în fâșii sângerânde. Pretutindeni în jurul nostru învelișul de ceață era sfâșiat, atârna și se unduia, formând mici vârtejuri. Marchant a îngenunchiat, și-a dus mâinile la urechi și, holbându-se la flașneta lui, a îndrugat ceva numai de el știut. O fulgerare bruscă și-a aruncat lumina asupra unei hărți la scară mare pe care se mișcau câteva mantale rătăcite. A urmat apoi un moment de liniște în timpul căruia un soldat zelos de la transmisiuni comunica prin căști cu cei nevăzuți. Cutia lui cu minuni scotea bolboroseli și pârâituri. M-am scăpat de dopurile din urechi și mi-am ridicat gulerul de la pardesiu. Marchant radia de fericire.

— Merge bine, modificările sunt o nimica toată, repeta mereu.

Îl înșfăcase de mânecă pe soldat. Transmisionistul s-a eliberat însă politicos, continuându-și foarte atent schimbul de mesaje. Iarăși. Mi s-a părut că a urmat un moment lung de ezitare, după care s-au auzit schimburi intense de replici ininteligibile în argou militar. Generalul a dat mâna cu Marchant și, în aceeași clipă, s-a petrecut ceva aproape neverosimil. Din stânga noastră s-a desprins încet din ceață o siluetă ecvestră. Și-a îndreptat calul impunător spre bateria de tunuri.

— E comandantul armatei, a spus Tanner și s-a deplasat în direcția lui să-și prezinte raportul asupra misiunii.

— Bună treabă, spuse personajul călare, pe un ton sepulcral. Puteți să încheiați toate operațiunile. Ministrul a rămas blocat undeva pe drum, așteaptă să se ridice ceața. Va trebui să așteptăm și noi, vom vedea ce spune. Bănuiesc că o să amâne pe săptămâna viitoare.

— Așa mi-e soarta, ce să-i faci, spuse Marchant.

Ne-am urcat din nou în mașină; el ședea lângă șofer, voia să profite de lumina de la bord, pentru că-și luase iar carnețelul și creionul, urmând să acopere paginile cu hieroglife și desene.

— Iartă-mă, spuse peste umăr, foarte reverențios, dar dacă nu le notez, lucrurile astea și-au cam luat obiceiul să dispară.

Ceața se subția văzând cu ochii și, odată ajuns pe

drumul cu pietriș, șoferul a declarat că știe calea; am putut, deci, să dăm drumul jeep-ului solitar care fusese însărcinat să ne conducă până la șoseaua principală. A întors cu un scrâșnet, repezindu-se val-vârtej în negură și lăsându-ne să ne descurcăm singuri. Am accelerat ușor, cu faza mare aprinsă; din când în când șoferul apăsa claxonul melancolic — un croncănit dezolant, aidoma unei păsări singuratice din mlaștini. Apoi am descoperit că ne-am rătăcit iarăși. Pietrișul s-a terminat și străbăteam o pantă ușoară acoperită cu iarbă. Marchant și-a folosit din plin limba spurcată, dar a adăugat:

— Mulțumesc lui Dumnezeu, am adus ceva haleală. Nu poate dura la infinit. Ce-ar fi să-i dăm bătaie? În fond, care ar fi cel mai mare rău ce ni s-ar putea întâmpla? Am putea s-o sfârșim în Cornwall, asta-i tot.

— Încă nu-i noroi, domnule.

— Totuși, e vina voastră. Ați trimis Armata înapoi.

— Îmi pare rău, domnule.

Dar, chiar în timpul discuției noastre a început să se producă un miracol. S-a stârnit din senin o adiere de vânt ce ridica mase uriașe de ceață, le rostogolea înapoi, una peste alta, ca pe niște pagini de ziar îmbibate cu apă. În jurul nostru se iveau pretutindeni fisuri uriașe, vârtejuri, vâltori. Pânzele albe s-au pus să se scurgă pe la colțuri ca și apa plină de clăbuci dintr-o chiuvetă, să dârdâie și să facă bulboane asemenea furtunilor de nisip din deșert, prăvălind asupra noastră felii uriașe de vizibilitate. În aerul opac a-nceput să mijească soarele. Păream a fi martori la retragerea în derută a unei armate. Până și terenul se arăta mai solid, mai plin de promisiuni. Încântați, am trecut în viteza a doua și ne-am croit drum în goană pe pantele line. Tot mai departe.

— O busolă; s-o ia dracu'; ar fi trebuit să împrumutăm una, spuse Marchant.

Eu, însă, urmăream cu respirația tăiată fosforescența miraculoasă ce însoțea retragerea negurii. Spațiile se lărgeau, creșteau mereu, până când a urmat o ultimă zvâcnire bruscă și în fața noastră se desfășura dintr-o dată întreaga vale, inundată de soare și de verdele ierbii pe care scăpărau un milion de diamante lăsate de ceața ce se condensa. La reușita spectacolului contribuia și efectul creat de prezența, chiar în fața noastră, a unor piloni care străluceau în soare, melancolici și enigmatici. Stonehenge. Involuntar, am scos toți trei o exclamație. Eram

singuri, înconjurați, pe o rază de mai mult de o milă, de o lumină feerică.

— Minunat, strigă Marchant. Aici mâncăm. Părăsiți corabia vitejii mei.

Am avut de două ori noroc pentru că șoferul putea acum să se orienteze luând ca repere monumentele de piatră — mersesem în unghiuri drepte față de poziția corectă. Ceața dispărea deja cu și mai mare iuțeală, restituindu-ne, puțin câte puțin, întreg peisajul. Și chiar acolo, în mijlocul blocurilor misterioase de piatră, ne-am așezat, plini de elan și fericiți, să ne devorăm proviziile.

Soarele lumina destul de anemic, dar nu era exagerat de rece. Marchant s-a năpustit la pui și la șuncă, plin de ardoare și în timp ce înfuleca a devenit foarte volubil.

— Deci, a mers bine, Charlock, așa-i? Nu l-am văzut pe Julian, dar asta numai dac-ar fi să căutăm nod in papură. (Rânji maliții.os.) Nici nu m-am așteptat să-l văd. Nu mai aștept. Mă gândesc că nu prea stai bine cu chimia, ce spui? Nu vreau să fiu rău. Întreb numai.

Am dat din cap întristat. Vai mie.

— Cu atât mai bine, o idee genială, găselnița aia a ta, dar nu sunt sigur că sodiul e răspunsul care-ți trebuie. Să văd ce pot face, poate o mai îmbunătățesc. Nu ești gelos și asta e grozav.

— Vai, sunt.

S-a holbat la mine îngrozit. Parcă înghițise un ardei iute.

— O, Doamne, spuse consternat. Zău că speram să nu fii.

Foarte bine dispuși, ne-am mai ciondănit puțin și între timp am mâncat și am dat pe gât cafeaua îngrozitor de fierbinte; șoferul umbla brambura printre ruine, rănit în al său *amour propre* de faptul că greșise drumul.

— Cat despre Julian... să-l ia dracu! Acum nu mai vreau *eu* să-l întâlnesc. (Râse cu satisfacție.) De fapt, odată am avut impresia că, în sfârșit, l-am întâlnit; și nu mă prea las eu pradă închipuirilor deșarte. Totuși, m-a rugat într-o zi să iau niște desene și să i le duc în apartamentul lui. Când am ajuns acolo, în ascensor era un tip care arăta absolut ciudat, am rămas șocat. O față cu riduri adânci, ochii ca niște melci morți, de statură puțin peste medie, îmbrăcat destul de bine. Cam așa cum se îmbracă agenții de bursă, cu un papion cu picățele. Un inel cu sigiliu maroniu. Mă aștepta în ascensor. Am

încercat să-l fac să vorbească pentru că i-aș fi recunoscut vocea, n-am izbutit, însă. Am spus deci, pur și simplu, „la doi" și l-am lăsat pe el să apese butonul. I-am pus o întrebare oarecare, dar a dat din cap fără să vorbească și mi-a zâmbit — tristețea de pe lume într-un zâmbet. Am ieșit „la doi", iar el a urcat la ultimul. Ei bine, am sunat, dar servitorului i-au trebuit secole să vină să-mi deschidă. În tot acest timp îl auzeam pe individ prin casa liftului, chiar deasupra mea — adică îi auzeam respirația și îi simțeam mirosul trabucului. Nu coborâse din ascensor, stătea acolo, așteptând. În sfârșit, când s-a deschis ușa și am fost lăsat înăuntru — în timp ce stăteam încă în hol și ușa de la intrare se închidea în urma mea — am auzit liftul coborând din nou. Servitorul mi-a spus: „Ați întârziat câteva secunde. V-ați fi întâlnit. Domnul Pehlevi tocmai a ieșit, domnule". Oare chiar întârziasem? Mă-ntrebam și eu. (Râse din nou, un râs de școlar zglobiu.) Sper că nu ești supărat.

— Nu.

De fapt eram. Supărat și derutat.

— În ceea ce-l privește pe Julian, continuă, am renunțat la el, așa cum știi. Dar, curios, refuzul lui încăpățânat, de-a dreptul pustnicesc, să apară, dă naștere la zvonuri. Nu poți da niciodată de urma sursei, bineînțeles; e întotdeauna ceva auzit de la altul. Dar cineva zice că e desfigurat de lupus și îi e rușine să se arate; alt tip din birou auzise că Julian tocmai se supunea unei lungi și complicate operații de chirurgie facială. Aici poate că e ceva adevăr. Bărbatul care li se adresase directorilor la Institutul Directorilor avea un bandaj enorm pe frunte și ochelari fumurii. Cam năstrușnic, cred, dar eu m-am obișnuit. Cel mai ciudat dintre toți a fost unul, Bolivar, un pictor cam trăsnit. Julian i-a cumpărat câteva lucrări pentru firmă. Poate că le-ai văzut. Știi, pretindea că i-a făcut un portret în care a amestecat mărturii de la cei care spun că l-au văzut — ceea ce s-ar numi în zilele noastre „portret robot", cred. Făcut pe ascuns, bineînțeles. Bolivar era un bețiv înrăit și trăia într-o cameră la subsol, în Campden Hill, hrănindu-se cu ceva respingător, mâncare pentru pisici. A murit, bietul; dar m-a sunat în timpul ultimei sale boli și mi-a spus că are de gând să-mi lase portretul mie și că-l voi găsi în sertarul biroului din camera lui. Am trecut pe-acolo, dar delira deja, iar sertarul era gol. Sus capul, Charlock.

Ce putem face când o civilizație s-a hotărât să-și îngroape capul în nisip, decât să-i gâdilăm fundul cu o pană?

Marchant a ridicat un deget alb și unsuros ca să-i apostrofeze pe înțelepții antichității:

— O, Aristotel, civilizația ta s-a bazat și ea pe sclavie și pe coruperea minorilor.

Când ne-am înghesuit din nou în mașină să ne începem călătoria spre casă era deja către amiază și peisajul se limpezise, înfățișându-se privirii aproape clar. Bancuri de ceață se adunau spre nord și spre vest dar în imediata apropiere vizibilitatea devenise practic totală. Era plăcut să simți că mașina poate, în sfârșit, să accelereze lin și să ajungă pe nesimțite în viteza a patra, era plăcut să vezi cum rămân în urmă șirurile de copaci și tufișuri. În depărtare, acolo unde se mai contorsionau încă resturi de negură, se mișca o coloană de furnici. Era un convoi de mașini ale Armatei ce traversau câmpia bâzâind în surdină. Noi însă goneam deja și cauciucurile scrâșneau pe drumul pietruit. M-am cuibărit pe locul meu din spate, mi-am tras gulerul pardesiului peste urechi și am ațipit. Nu știu cât am dormit dar m-am trezit într-un târziu și am tresărit surprins. Înaintam prin mijlocul unei păduri, într-o beznă aproape totală, înconjurați de o ceață mult mai deasă decât cea dinainte. Mai mult decât atât, eram într-o coloană lungă ce se mișca încet pe șoseaua principală, înaintam bară la bară, într-o procesiune ce-și pierduse orice speranță.

— Iar s-a lăsat, spuse Marchant, furios. În ritmul ăsta o să ne trebuiască săptămâni să ne întoarcem la Londra.

Părea să aibă dreptate.

Avansam încet, cu prudență, pe porțiuni limitate. Polițiști fantomatici cu lanterne în mâini bântuiau pe la intersecții, se plimbau de-a lungul coloanei, chinuindu-se să mențină șirul de mașini în mișcare. Interveneau opriri lungi, inexplicabile, apoi avansam puțin și ne opream iarăși. S-a întâmplat în timpul unei astfel de opriri. Deodată, am văzut în lumina albă a farurilor numărul mașinii din fața noastră. Distanța era atât de mică încât aproape că-l atingeam. Mașina era Rolls-Royce-ul lui Julian!

— Doamne, e Julian! i-am strigat lui Marchant. Probabil că s-a întors din drum.

Înainte să putem dezbate problema — și absolut spontan, fără îndoială — am deschis portiera și m-am trezit pășind nesigur pe șosea. Am început să alerg pe lângă Rolls-Royce, am strigat „Julian" și am bătut în geamurile laterale. Toată mașina, însă, la fel cu a noastră, era o masă albă de ceață. Am încercat să mă fac observat de șofer, singurul care avea în față un triunghi de vizibilitate, opera ștergătoarelor de parbriz. Privea însă înainte, cerceta drumul și nu părea să mă vadă. Am mai făcut o încercare la unul din geamurile din spate și atunci, de undeva din interiorul mașinii, a apărut o mână care a coborât geamul. Câțiva centimetri. O voce, nu a lui Julian, a întrebat:

— Cine e?

Am desenat pe geam un cerc, ca să îndepărtez ceața din exterior.

— Domnul Pehlevi e acolo, e în mașină?

Vocea — probabil a ministrului — a răspuns morocănoasă prin ceața din interior:

— Da, ce doriți?

Cineva a coborât încet geamul iar eu am zis, cumva prostește:

— Julian, eu sunt, Charlock.

Ascunse în adâncul mașinii stăteau cufundate în întuneric două siluete. Nici una din fețe nu se vedea clar, tot ce puteam zări erau umbrele a două pălării de fetru.

— Eram nerăbdător să te întâlnesc, în sfârșit, am continuat naiv.

Una din pălării s-a întors spre cealaltă sugerându-i parcă să ia inițiativa și să-mi răspundă; Julian însă n a vorbit. Încă mai zăboveam acolo nervos când s-au auzit sunete de claxoane și strigătele confuze ale polițiștilor care dirijau circulația: „Circulați, vă rugăm, mai repede". Undeva în apropiere a străfulgerat, ca o insecta nocturna, fasciculul de lumină al unei lanterne. „Julian", am strigat, am urlat, dar Rolls Royce-ul se punea acum în mișcare — întreaga coloană de mașini a început să se urnească și apoi s-a desprins înaintând în obscuritate. S-a auzit țăcănitul geamului care se ridica iau eu a trebuit să mă întorc, furios și dezamăgit, lângă Marchant.

— Chiar e mașina lui, am spus. Și e acolo. Data viitoare când oprim . . .

Ne apropiam însă de o intersecție cu mai multe artere și cu un loc de refugiu. Vizibilitatea era puțin mai bună,

mașinile din față o luau acum la stânga și la dreapta. Coloana se îngroșase și începea să se disperseze pe diverse străzi laterale. Pe când am ajuns în intersecție, la semafoarele ce abia pâlpâiau, mașina lui Julian dispăruse iar noi aveam în față un autobus charter și eram flancați pe ambele părți de alte mașini mici. Prin aer pluteau tânguirile claxoanelor. Marchant râse și se plesni peste genunchi.

— Presupun că nu-i poți prinde, îi spuse șoferului. Răspunsul era evident, Rolls-ul putea să se fi strecurat pe oricare dintre cele patru drumuri. Scăpase de noi încă o dată.

Într-o oră — așa cum ne obișnuisem — ceața s-a risipit iarăși iar noi ne grăbeam spre Londra pe o ploaie fină, limpede. Șoferul gonea serios, încerca să ajungă din urmă Rolls Royce-ul, dacă, într-adevăr, s-ar fi întâmplat să fim pe același drum — șoseaua principală spre Londra. Dar, oricât ne-am străduit, n-am depășit nimic să semene cu ceea ce căutam. Marchant găsea că dezamăgirea mea e destul de comică și o dată sau de două ori l-am surprins privindu-mă cu zâmbetul lui strâmb și plin de cruzime. Când am ajuns înapoi pe Mount Street s-a invitat înăuntru să facă o baie și să bea ceva; ne aștepta un teanc de mesaje; felicitări de la birou, probabil în virtutea succesului lui Marchant în problema cu Armata, o notă de la Pulley care mă anunța că o să mă caute după cină — câteva dintre desenele lui Caradoc fuseseră purtate de valuri pe țărm. Am fost însă foarte surprins și am prins curaj pentru că printre mesaje am găsit și o scurtă notă, coerentă și foarte tandră, de la Benedicta. Îmi promitea că totul se va termina curând și va fi din nou alături de mine. L-am sunat pe Nash să-i spun noutățile, doar ca să aflu că era absolut *au courant*.

— Da, trece printr-o perioadă splendidă acum, o schimbare completă, și perspectivele sunt excelente. Apropo, e convinsă că va fi băiat. Femeile obțin de obicei ce-și doresc, ai observat, nu?

Marchant a făcut baie deși, cu excepția părului lins și ud, pieptănat stângaci peste urechi, nimic n-ar fi putut să conducă la o asemenea concluzie. Ne-am așezat amândoi lângă foc să bem ceva și m-a întrebat dacă poate să cânte puțin la pian înainte de plecare. A atacat câteva dintre preludiile și fugile mai complicate din cele 48. Cu multă siguranță, dar cu o totală lipsă de sensibilitate,

muncindu-se să le redea cu râvnă de ciocănitoare, ca un cizmar aplecat asupra calapodului său.

— Bietul Bach! am spus.

— Știu, mi-a răspuns vesel. Știu.

Părea însă să se bucure nespus de operația asta oarecum ieșită din comun și își legăna capul în dreapta și-n stânga în timp ce cânta. Când s-a oprit să-și aprindă o țigară l-am întrebat:

— N-ai fost niciodată căsătorit, nu-i așa, Marchant?

Îmi aruncă o privire șireată. Mâinile îi erau gata să atace din nou clapele.

— Doamne, Dumnezeule, ce întrebare! Nu. De ce?

I-am umplut din nou paharul.

— O întrebare inutilă, am spus. Mă întrebam de ce nu, totuși.

— De ce nu? repeta, de parcă ar fi folosit întrebarea asta absolut inedită ca să facă un prim experiment pe propria-i persoană. N-am simțit niciodată nevoia. Mă îndoiesc că un adevărat om de știință o simte vreodată — n-are nevoie de fermecătoarele mumii vorbitoare. Eu, cel puțin, cred că noi aparținem unui trib dezmoștenit de soartă; toată viața noastră afectivă se petrece în cap; și apoi, încă ceva. După ce treci de 40 de ani începi să te simți depășit și neinteresant. Dacă vrei să știi ceva despre vârsta asta îți spun eu. Odinioară aveam ca erou un Sf. Gheorghe biruind balaurul ca să elibereze o fecioară; acum însă, eroul nostru pare să fie un spion care omoară o fecioară ca să facă scăpat balaurul. A pătruns în lume duhul suspiciunii, băiete. Și, în fond, ce poți citi pe fețele tinerilor? Parcă ar fi sfărâmat zăvorul de la cămara cu bunătăți a sexului, să descopere doar că bunătățile au prins mucegai. Sexul trebuie să fie un festin, un festin de rege, nu doar niște purcei ce se înghesuie la țâță.

— Doamne, am spus încântat. Ești un romantic, ești demodat, Marchant. Nu mi-aș fi închipuit-o niciodată.

— Pe vremuri am fost îndrăgostit de o măcelăreasă, o văduvioară mică și simpatică. Dar, știi, și-a tot băgat lăbuțele prin cărnuri, până când grăsimea i-a intrat definitiv în piele. În degetele albe, grăsulii, degete de morgă. Când mă atingea simțeam că pipăie stârvurile ce se legănau atârnate în cârlige. Mi-a trecut, dar nu înainte s-o folosesc pe micuță ca subiect pentru câteva foarte valoroase observații științifice. Îi știi pe băieții ăia de la Lund, cei cu partea farmaceutică a firmei. Lucrează la parfu-

muri. Am reușit să obțin o cremă pentru bătrânul Robinson, o cremă fără egal pentru pielea aspră sau crăpată. Dar de trebuit a trebuit s-o părăsesc pe fata respectivă.

— O poveste tristă.

— Poate, dar într-o privință, extraordinar de elocventă pentru jocul de care-ți vorbesc. Dovedește că descoperirile cele mai mari sunt întotdeauna accidente, produse auxiliare ale unor căutări ce nu duc niciodată la nimic; pornești la drum, cauți și, presto, apare cu totul altceva, ceva absolut neașteptat. Ți-am povestit de proiectul nostru — îi spunem în glumă „sudoare la butelie". E în stadiu de experiment, adică nu există încă. E interesant dar are și ceva caraghios în el. Așa cum știi, la parfumuri lucrează Toller. Ei bine, Nash a venit cu ideea unui psihiatru ceh, cum că în toate parfumurile persistă ecouri ale sudorii umane și că anumite tipuri de sudoare masculină au ceva paralizant, ceva la care nu rezistă nici o femeie — cam la fel cum li se întâmplă pisicilor cu valeriana. Lucrarea respectivă era complicată și foarte sofisticată, dar avansa ideea că nu înfățișarea și farmecul său îl făceau pe Don Juan irezistibil, ci mirosul. Toți tipii de Don Juan sunt urâți și destul de piperniciți, spune autorul care, în câteva cazuri, a recurs la psihanaliză. Toți, însă, aveau un miros ce vestea pericolul. Sună ridicol, sigur, dar echipa care nu mai prididea cu pomezile pentru subțiorile feminine s-a distrat nemaipomenit. Totuși, pe Toller și pe mine ne-a pus pe gânduri; am început să examinăm pe îndelete sudorile, să studiem fiecare tip de transpirație: a unei femei în timpul ciclului, a atletului după cursă, cum transpiri când stai în soare, când ți-e frică. N-o să-ți vină să crezi cât de mult se schimbă mirosul în funcție de împrejurări, de temperatură și așa mai departe. Ani de zile ne-am tot învârtit în jurul acestei idei, chiar dacă nu pot să spun că o făceam cu toată seriozitatea. Deși în comerțul nostru cu parfumuri problema ocupa un loc secundar, însemna, totuși, puțină relaxare și o oarecare schimbare. Nu ne mai băteam capul să găsim mirosul care le face pe femei irezistibile. Ce-l face pe bărbat irezistibil? Asta era acum întrebarea. Cercetarea propriu-zisă — analiza componentelor chimice — era înspăimântător de complicată, un adevărat calvar: a trebuit să întocmim un fel de tabel cu mirosuri și mult timp am fost total debuso-

lați. Am folosit tot ce știam despre celelalte mirosuri. Am studiat tot spectrul — de la usturoi la floarea de magnolie. Am avut apoi o sclipire; la femei, dorința să fie violate, să fie posedate cu forța e, cred eu, fundamentală. Lucrurile nu s-au schimbat prea mult din Epoca de piatră. Pe de altă parte, femeile — jumătatea biologic dezavantajată a unui parteneriat — erau răspunzătoare în fața tribului de aducerea pe lume a progeniturii și își resimțeau tot mai intens rolul ca pe o povară grea ce apasă asupra conștiinței. Ca să cedeze, trebuiau s-o facă de o manieră care să justifice, fără nici un echivoc, căderea în greșeală. Cu alte cuvinte, trebuiau speriate până deveneau aproape inconștiente, adică libere de apăsarea propriei conștiințe. Ipoteticul nostru Don Juan avea, așadar, darul acesta de a paraliza. Putea să le înspăimânte cu mirosul său și să le facă să cedeze. Bine, îți dau voie să râzi dar câteodată au și ideile astea nebune rostul lor. Ceea ce căutam noi era un fel de substanță compozită, substanța violului. Unde să găsim un laborator pentru miros? Brusc mi-a trecut prin cap (cunoști mirosul schizofrenicilor sau al epilepticilor?) că toți marii autori de violuri din regatul nostru stau închiși la Broadmoor. Nash a aranjat să trimitem acolo o mică echipă care să le dea târcoale să vadă ce pot găsi. Ei bine, după patru ani de muncă am reușit să izolăm — suntem încă într-o fază experimentală — o substanță din care s-ar putea să extragem secreția vitală. Femei, păziți-vă! După o muncă migăloasă am colectat din sudorile paranoicilor ceva care permite lascivității să se desfășoare în voie în timp ce conștiința se odihnește. Încă nu are nume și cantitatea e mică, dar a intrat deja în probe experimentale.

— Vrei să spui că ați făcut o mulțime de polițai să bântuie prin Londra mirosind ca niște țapi și amenințând femeile de la volan?

Marchant chicoti în felul său caracteristic:

— Bineînțeles că nu. De obicei, polițiștii nu se apropie de ele îndeajuns să producă efectul. Altceva am făcut. Am apelat la un grup de cincisprezece coafeze din provincie, care s-au arătat doritoare să ne ajute la testare. Au fost de acord ca timp de șase luni să nu se parfumeze cu altceva decât cu substanța noastră. Coafezele se apleacă mereu asupra clientelor și mai e și aerul încins care ajută și el. O să vedem care va fi efectul, dacă va exista vreunul. Pe străzile lăturalnice din Norwood sau

Finchley, cărora, altfel, nu li se poate reproșa nimic, s-ar putea stârni un val de lesbianism. Asta ne-ar dovedi că micul nostru extract e, într-adevăr, ceea ce căutăm.

Trânti capacul pianului și se ridică, bâjbâind după servietă. A scos din ea o batistă jegoasă, îi curgea nasul.

— Ți-aș oferi puțin extract, spuse, dar nu-ți trebuie ție așa ceva, om cu greutate, cu o poziție importantă și căsătorit.

Nu exista nici o nuanță de sarcasm în tonul lui, era pur și simplu plin de elan și jovial dar, spre surprinderea mea, m-am simțit lezat. M-a cuprins pe neașteptate un sentiment copleșitor de inutilitate și frustrare și m-am trezit spunând cu ironie mușcătoare:

— Da. Eu sunt domnul Benedicta Merlin și cam atât.

Marchant îmi aruncă o privire pătrunzătoare, sugerând că acum mă înțelege mai bine.

— Sincer, nu trebuie să iei în serios ce-am spus, zise.

— Știu.

— Bine atunci.

La despărțire i-am turnat un ultim pahar, voiam să-i dovedesc că nu am nici un fel de resentimente.

— Ascultă Marchant, am spus. Mă-ntreb dacă ai vrea să-mi îngădui să te bat puțin la cap. M-ai putea într-adevăr ajuta să construiesc ce mi-am propus. Nu acum, mai târziu, după ce-mi fac ordine în colecția de voci — o să-mi trebuiască secole. Aveam în gând să creez o bancă de sunete — mă bazam pe fonetică. Pot deja să construiesc voci umane, recurg la banca mea de vocale. E un fel de embriologie a limbii. Exact ca și Cuvier care pornea de la un os și reconstituia întreg animalul. O să ajung într-o bună zi să-mi dezvolt colecția, dar mi-ar trebui ajutor la partea practică — partea mecanică a sistemelor de unde electrice. Momentan m-am împotmolit în alte proiecte.

Și eu. Dar o să te ajut, bineînțeles.

— E însă ceva la care lucrez pe cont propriu. Lui Julian, de exemplu, n-aș vrea să-i spun nimic.

Merse încet spre ușă, meditând:

— Mă-ntreb, Charlock, zise, dacă trăiești și tu cu o idee greșită, cum mi s-a-ntâmplat mie. Dacă într-adevăr îți imaginezi că Julian conduce firma. Nu-i chiar așa, să știi. Julian trebuie câteodată să lupte din răsputeri să-și impună ideile despre felul cum trebuie acționat și, de multe ori, propriile lui comitete trec peste hotărârile sale.

Nu, nimeni nu conduce firma, în sensul strict al cuvântului; e un fel de bulgăre de zăpadă ce se rostogolește în virtutea propriei inerții, mizerabilul. Mizerabila. De fapt, îl compătimesc pe Julian. Să fii atât de puternic și în același timp atât de lipsit de putere!

— Să-ți spun drept, Julian începe să-mi displacă.

— O! Figura tatălui, spuse criptic. Cred că-ți consumi energia degeaba. Ești membru al firmei, parte din firmă, și vâslești acum alături de noi toți, în aceeași barcă. Eu n-aș fi ajuns nicăieri dacă nu era firma. M-au cules de la o universitate din provincie și, dacă n-ar fi fost ei, mi-aș fi petrecut viața undeva într-o cancelarie flecărind la nesfârșit despre Rutherford. Acum pot să dau ce am mai bun în mine, am libertatea deplină și e minunat; odată mi-au acordat chiar trei ani de concediu ca să călătoresc. Nu, Merlin e un dar de la Dumnezeu — cel puțin pentru mine.

Ar fi putut fi la fel și în cazul meu, m-am gândit, dacă n-aș fi făcut greșeala să mă însor în interiorul firmei. Sau, poate, nu asta e cauza reală? Toate complicațiile ce le aveam cu Benedicta s-au strâns într-un val uriaș care s-a revărsat asupra mea, gata să mă înghită. Am dat din cap, plin de îndoieli.

— Bine, spuse Marchant. Te-ai purtat ca un om de treabă; îți mulțumesc, și când ai nevoie de ceva poți conta pe mine.

Am privit silueta subțire, cu mersul ei caraghios, puțin cocârjat, dispărând cu pași mari de-a lungul străzii. Suna telefonul, Suna.

Ne închipuim mereu că, într-un moment oarecare, în mintea noastră există un singur gând. E o iluzie, cred eu. Trăim cu ea pentru că suntem nevoiți să ne așternem gândurile pe hârtie, unul sub altul, într-o ordine lingvistică. Iată, vorbeam cu cei de la birouri, în timp ce mâinile răsfoiau paginile colorate ale unei reviste săptămânale ce se ocupa cu noua viață conjugală a Iolanthei. La reședința ei de la Hollywood. Un edificiu luxos, cu foișoare, în bună parte o „casă chineză" într-o altă lume. Piscina, dormitorul, parfumurile scumpe, rafturile încărcate cu haine, tăieturile din ziare, goliciunea unei lumi de

oglinzi. Iolanthe în cizme înalte de călărie. Arăta palidă și obosită. O expresie demodată, de smerenie delicată ce nu-și mai găsea locul în lumea noastră, dar pe care ecranul, arhivar al spiritului de turmă, o perpetua încă. Soțul ei părea un tip superficial, acceptabil, totuși. I-am dorit succes Iolanthei. Da, da, i-o doream.

Vara se duce, vine toamna și o dată cu ea știrea că Benedicta își materializase intenția sub forma unei odrasle masculine ce urma să se numească Mark. (Printre altele, n-am fost consultat nici în problema numelui). Vrafuri de telegrame, aidoma unor peștișori zburători, casete de șampanie. Mai mult, Benedicta plănuia să se întoarcă de Crăciun. Nash a decretat că e într-o stare excelentă, dar m-a sfătuit să nu acționez în nici un fel, s-o las să-și vadă de treburi în propriul ei ritm.

— Știu că te înnebunește, că-ți faci griji, adaugă înțelegător. O să fie bine, sunt sigur. Trebuie, însă, puțin timp.

Ce puteam face, deci, decât să recurg la soluția clasică — să mă las absorbit de muncă. Lista mea de trofee creștea treptat, succesele veneau unul după altul, dar totul se întâmpla cu o ușurință și o rapiditate ce creau o senzație de goliciune — frivolitatea unei iluzii. Prins în mrejele iluziei, mă descopeream cu strângere de inimă revenind nostalgic la promisiunile de odinioară, la trecutul plin de făgăduințe. Istambulul ascuns printre voalurile sale de negură. O senzație mereu mai acută, pentru că distanța în timp nu făcea decât să îmbrace toate evenimentele în culorile strălucitoare (creația memoriei) ce transformă realitatea în ficțiune. Din răbojul luminos al zilelor se desprindeau mici secvențe în care apărea o altă Benedicta, plăsmuită în întregime din amintiri, o ființă menită, poate, s-o înlocuiască pentru totdeauna pe Benedicta cea adevărată. Firește, teama naște confuzie, neliniștea va duce la o ruptură, la senzația că plutim amândoi în derivă, în direcții opuse. Doar dacă. Ce anume? Șansa, ceva venind din exterior, o ocazie să schimb curgerea veșnică a evenimentelor.

Cam în acest timp a sosit la Londra Hippolyta. Venea să-și trateze o gleznă fracturată. Își pusese cârjele lângă ea și ședea la gura sobei privind cu ochi aspri chipul Iolanthei ce se lăfăia pe coperta lucitoare a unei reviste. Hippolyta îmbătrânise inimaginabil — ori să mi se fi părut mie pentru că o asociam cu prezența cârjelor? Nu,

la tâmple se adunau șuvițele cărunte, avea crețuri la colțul ochilor, ochelari pentru citit și așa mai departe. Și nu era singura care îmbătrânise, pentru că am auzit un „Charlock, te-ai schimbat". A rostit-o și am văzut atunci, pentru o clipă, cum, ieșit parcă de sub o mască tămăduitoare, strălucește din nou chipul fiicei impetuoase și iscoditoare a Atenei. Da, sigur, avea dreptate. Mă îngrășasem, părul tuns prost își pierduse luciul și era plin de mătreață, costumul necălcat. Respirația grea: țigările. Dar ne-am strâns în brațe până când durerea de la gleznă i-a smuls un geamăt.

— Mai înțeleaptă? Mai tristă? Ai văzut fața asta nouă?

Îmi arătă mâhnită starul de pe copertă. („Corpul se chircește, ți se întunecă mintea, sufletul revine la stadiul de crisalidă; o singură forță rezistă, continuă veșnic să trăiască, sfidând dogmele teologiei. Singurul care nu obosește niciodată: timpul". De la Koepgen citire.) Ne zâmbea de acolo ca o mumie și, lovindu-și ușor fața cu ochelarii, Hippolyta spuse, cu aceeași mină posomorâtă:

— Devin din ce în ce mai geloasă și din motive tot mai neînsemnate; ea o duce mereu mai bine, Felix, e acum într-adevăr o vedetă. Ai văzut noul ei film? Am venit până aici special pentru el. Știu, voi clocoti de mânie, dar trebuie să merg, trebuie să le văd pe toate. E deja o obsesie. Caut, în toate ipostazele în care apare, caut cu înfrigurare câte ceva din Graphos.

— Graphos!

— Da. Și când te gândești că-n tot acel timp nu știam că desfrânatul ăla, monstrul ăla de duzină se desfăta, primea totul.

Cu mișcări ferme, își prinse o țigară și sufla cu putere, ca pe o osândă nerostită, un val de fum.

— Iar acum Graphos se stinge încet, nu se poate face nimic. Deocamdată nu știe nimeni, e încă activ. El, însă, știe.

S-a folosit de una din cârje ca să atâțe focul, iar eu am rostit pe un ton patetic:

— Graphos.

Hippolyta zâmbi.

— Mie mi-a explicat. S-ar spune că a fost ură la prima vedere — singura formă de iubire pe care au putut-o cunoaște. Aveau aceleași valori, se simțeau amândoi frustrați în aceeași zonă a vieții afective. N-aveau nevoie să joace teatru unul față de celălalt. Și așa, a durat mult

și bine. Eu — ce umilință pentru mine — nu știam. Oare știi vreodată? Eu îi refăceam lui Graphos cariera, fraiera de mine.

Au urmat câteva cuvinte foarte urâte, rostite în greacă; brusc, ochii i s-au umplut de lacrimi.

— Și acum, din pricina asta, Iolanthe mă obsedează. Dar nu contează, își are și ea greșelile ei, chiar dacă a ajuns să-și poarte sexul ca pe un parfum scump. Aha, ceva pute la bărbatul cu care s-a măritat, *pute.* Îmi pare bine. N-are nici un farmec, nu-ți poate oferi nimic. Sunt răutăcioasă, dar nu pot să nu mă bucur.

— Nu. Nu e în firea ta, Hippo.

— Este. Este. Și ceea ce mă irită și mai tare e că o spune acum *deschis,* am furat niște scrisori de-ale ei către Graphos. Vezi cât de mult se poate înjosi cineva? Știu fragmente din ele pe de rost, de exemplu când spune: „Cât despre mine, ținută din tinerețe în captivitate, închisă într-un fel de clinică unde se făceau experiențe asupra iubirii, am fost forțată de împrejurări să accept pe oricine, tânăr sau bătrân. N-am învățat să răspund cum trebuie, viața mea afectivă a rămas neatinsă. Actul sexual își pierde sensul dacă nu se declanșează mecanismele psihice. Trebuie perforată o altă membrană, față de care himenul e doar o parodie, un himen mintal. Altfel nu poți înțelege, nu poți primi. Cât de puțini bărbați pot face asta pentru o femeie! Tu, Graphos, ai făcut-o pentru mine. Deși nu te-am putut iubi niciodată, îți sunt recunoscătoare".

Bătu cu cârja în podea și întoarse revista cu fața în jos. Fața Iolanthei.

Am cinat, așadar, acolo lângă foc, cu farfuriile pe genunchi; era o desfătare să discuți despre un trecut care devenise pentru mine preistorie — imagini îngălbenite de pe Acropole, sau din Polisul bizantin. După cină și-au făcut apariția pentru scurt timp Pulley și Vibart și, deși conversația noastră a devenit oarecum mai animată, simțeam moartea mișelească a lui Caradoc plutind apăsătoare în aer. Caradoc era o prezență fizică, o simțeam din plin — și nu numai pentru că toate hârtiile lui zăceau îngrămădite acolo, pe bufet. Nici n-am mai încercat să-mi pornesc aparatele să-i auzim vocea, n-aș fi făcut decât să sporesc senzația de apăsare. Aveam însă știri de la Banubula. Era posibil să vină curând la Londra pentru un examen al prostatei. „Dimineața se retrage timp de o oră în baie, cu o pipă lungă din lut și

un lighean cu apă și săpun. Șade acolo într-un extaz tăcut, face baloane uriașe în care se regăsesc toate culorile curcubeului și privește apoi cum plutesc deasupra Atenei. Împăcat cu el însuși. Doar eternele lui tânguieli că nu e primit de cei de la Merlin. Altfel, nici o schimbare".

Vibart tocmai se reîntorsese dintr-o vizită. A fost pe la Jocas care era și el în convalescență după o căzătură cu fractura coapsei. O imagine a lui Jocas țintuit în pat, în fața unui foc uriaș, sorbindu-și uleiul de ricin cu o lingură demodată, în timp ce eunucul îi face pedichiura. Înnebunit de plictiseală și incapabil să citească, găsise totuși o soluție — un trenuleț electric. Minusculele vagoane goneau prin toată casa și înconjurau cam jumătate din grădină. Purtat într-o lectică pe la diverse puncte de interes, Jocas își petrecea astfel timpul în mod agreabil.

În cele din urmă, însă, discuția a început să lâncezească. Caradoc continua să fie printre noi, o durere persistentă de dinte cariat. Carafa era goală. Au plecat, fără prea mult chef, cu sentimentul neîmplinirii, conștienți totuși că nu puteau face nimic să învioreze o seară ce părea ratată. Hippo a mai rămas să bârfească și să mediteze.

— Vii cu mine? Am mai descoperit patru filme în care joacă. În provincie. Stau aici o săptămână — mult prea puțin pentru Londra.

Am consimțit, neașteptat de tulburat de idee; în afară de privirea fugară ce-o aruncasem în interiorul vasului mai slab, nu văzusem nimic din Iolanthe. Hippolyta m-a strâns de mână; am vorbit de alte lucruri și am pomenit de băiatul acela mort din patul lui Sipple. Până la urmă, cine purta răspunderea? Răspunderea pentru faptă și pentru mușamalizarea afacerii. Nu știa; și simțeam că spune adevărul.

— Sipple amenințase că o va face, pentru că băiatul avea de gând să-l șantajeze. 15 egal. Dar mai târziu a afirmat că totul s-a petrecut în timp ce el era plecat. 30—15. Da, era un frate al Iolanthei și tatăl ei, care în acel weekend era la Atena, amenințase și el că-l va pedepsi pe băiat. 30 egal. (Gemu ușor și-și trecu mâna prin păr). Se pare că există o sută de motive pentru fiecare faptă, o sută de cauze. Și, când e vorba să accepți o sin-

gură explicație, sfârșești prin a ezita. Viața își sporește misterele, nu le lămurește.

— Trebuie să mărturisesc că am crezut că putea, ea însăși... (Priveam distrat fața de ciută a starului mondial). Oare firma știe?

— Trebuie să-l întrebi pe Julian.

Mai târziu l-am întrebat, bineînțeles. A spus ceva de genul: „Știi, majoritatea întrebărilor devin mai macro sau mai micro, mai coperniciene sau mai ptolemeice; nu stau locului, pendulul se mișcă mereu. Întrebările se modifică sub ochii noștri. Iar răspunsul sugerat, în special cel sugerat de o organizație ca firma, e mereu provizoriu, întotdeauna de scurtă durată. Trebuie să ne obișnuim cu asta". Din voce răzbătea o tristețe copleșitoare. Aproape că mi s-a pus un nod în gât, atât eram de mișcat.

— Întrebări și răspunsuri, zise Hippo tăioasă. Cum să-mi explic dragostea ta pentru Benedicta Merlin?

— Ușor. A fost tot așa cum respiram aerul din jur.

— Și acum?

— Asta e. Acum sunt absolut derutat.

Râse scurt, un râs plin de cruzime.

— O, stai puțin, am zis, pe un ton dojenitor. În ceea ce mă privește, merge încă.

— N-o poate suporta nici o femeie. Știi doar.

Bineînțeles că știam. Îmi venea cam greu să-i explic că Benedicta îl vrăjise pe bietul său om de știință fără minte și-l ținea sub puterea vrăjii. O formă de isterie, după părerea mea; în Evul mediu aș fi fost calificat drept posedat.

— Se spune că firma a aranjat să fie cu regularitate jefuită ca să compenseze prin plata asigurărilor cheltuielile ei exorbitante.

— Răutăți, am răspuns.

— Bine. Răutăți, dacă vrei.

Cineva suna la ușă. Îi comandasem un taxi și, încet și fără tragere de inimă, am ajutat-o să meargă șchiopătând până la mașină. Ajunsă în stradă, se întoarse și-mi spuse:

— Mâine după-amiază, bine? Te rog.

— Sigur, mâine, deci.

Se gândea la filmul Iolanthei. A dispărut, un fâlfâit dintr-o mănușă albă și un zâmbet fugar.

Casa mi s-a părut dintr-o dată foarte veche și groaznic de mucedă, ca o criptă abandonată și lăsată în seama profanatorilor de morminte. Am luat unul dintre calendarele firmei — fotografii enorme, țipătoare, cu peisaje exotice — și am însemnat zilele rămase până la Crăciun. Mă gândeam că vor fi necesare niște pregătiri s-o primesc. Sau, ar fi oare mai bine dacă las totul în seama hazardului, dacă o fac să revină în mijlocul vieții noastre obișnuite (în măsura în care am putea-o numi așa) ca și cum ar fi lipsit din încăpere doar câteva clipe? Ce să fac? Ce să fac?

Între timp, la toate aceste gânduri a venit să se adauge pelerinajul la altarul zeiței iubirii — o săptămână în care sărmana Hipployta s-a supus de bunăvoie supliciilor și exercițiilor de admirație. Opream la câte un cinematograf de periferie de prin Finchley și Willesden, unde masca sacră era exhibată într-o serie de roluri hieratice care se învălmășeau cu așa o viteză și cu așa o diversitate a vârstelor, a situațiilor, a peisajelor, încât nimic nu m-ar fi putut aduce într-o transă mai profundă. Șezând pe scaune putrede, inhalând praful podelelor pe care trosneau sub picioare cojile de arahide; la matinee, în staluri unde mișunau gângăniile, ținând mănușa albă a Hippolytei și privind cu sufletul la gură — încercam să-mi provoc amintirile și descopeream că numele ei nu-mi mai era de nici un folos. Iolanthe dispăruse nevăzută, undeva mai presus de mine, departe de Numărul Șapte, de Atena, de Duna. Noua ei viață, viața luminilor rampei, însemna prestanță; gravitatea, distincția și mica doză de maliționitate din comportarea ei fascinau. În toate gesturile sale, în varietatea expresiilor, exista un rafinament ce sugera o despărțire radicală de trecut. Nu, nu. Pe această femeie n-o cunoșteam deloc. O dată sau de două ori i-am rostit în șoaptă numele, dar fără nici un ecou. Și totuși priveam cu interes colosala metamorfoză a Iolanthei într-un fetiș mondial, mă preocupa eul său adevărat. (Hippo, cu gura căscată după vreo scenă grandioasă, spunând „minunat", impresionată până în adâncul sufletului). Totuși, o Doamne, răspunderea pe care și-o asumase era înfricoșătoare. Viața ei însemna acum respectarea regulilor impuse de această pseudoartă, o viață în travesti, trăită

mereu în fața publicului; Iolanthe, prizonieră a imaginii sale, în același fel în care noi toți eram prizonierii firmei. Cobora în stradă, ducea o scrisoare la cutia de poștă, și trebuia să devină o altă femeie, să-și schimbe complet înfățișarea. Brusc, în minte mi s-a desenat, foarte clară, traiectoria tristă a noii sale vieți — o viață de vestală. Totul era acolo, atunci, în clipa revelatoare. Nimic din ce aveam să aflu după aceea n-a mai putut să schimbe ceva. Pentru mine, cele povestite de ea însăși mai târziu, chiar dacă era vorba de lucruri dintre cele mai dureroase, nu mai însemnau decât detalii. Era obligată, de exemplu, să se deghizeze, „să joace" chiar și atunci când voia să fie singură, ferită de insistențele agasante ale fotoreporterilor ce o urmăreau peste tot; sau când își însoțea soțul în vizitele la banca în subsolurile căreia își depozitaseră averea, un ritual ce se petrecea de două ori pe an și la care el ținea mult pentru că reușea să-i mai risipească spaimele. Întâmplări din viața ei cea nouă: cum, într-o zi, copilul se încuie din greșeală într-un seif, se sufocă, e scos de acolo mort — toate treburile astea; și, fugind pe stradă plângând, pe drumul de la spital, aude țăcănitul aparatului unui fotograf și i se oferă o carte de vizită:

— O poză, doamnă?

Bietul om nu observase lacrimile din spatele ochelarilor negri. Apoi, într-o cameră cu tavanul foarte jos, umblând încoace și-ncolo cu mersul ei cel nou, un mers învățat cu atâta trudă de la o balerină, inhibat însă de prezența perpetuă a camerelor de luat vederi, îmi spune pe un ton care stârnește mila:

— De ce n-aș iubi viața asta, Felix? E singura viață reală pe care am trăit-o.

Într-adevăr. Și apoi Hippo, exclamând furioasă:

— Dacă asta ar fi artă, orice fel de artă, ar fi cu adevărat mare! Slavă Domnului, nu e. M-ar enerva și mai mult.

— De unde să știm noi?

— E ceva pentru gloată.

— Și?

— Și!

Mai târziu, într-o cafenea oarecare, în fața unui ceai grețos și pâine prăjită cu unt, Hippo mi-a explicat mai în detaliu:

— Vezi tu, maselor n-ar trebui să li se ofere plăceri elevate, ca arta de exemplu, la care, în vremurile noastre, se simt îndreptățite. Nu e vorba de privilegii, dragul meu. Exact așa cum nu-i destul să știi să citești ca să poți citi cu adevărat — cei mulți sunt biologic nechemați pentru plăcerile superioare, plăcerile parodiate de Iolanthe; actul iubirii, arta, teologia, știința — reușesc să surprindă și să dea formă plenitudinii existenței pentru că fiecare dintre ele conține chintesența unor vieți exemplare. Ele există doar pentru creatorul lor și puținii săi aleși, Iolanthe există pentru toți. Vorbind de distrugerea unui ethos, a unei culturi, nu facem altceva decât să descriem ceea ce se întâmplă când devine accesibilă tuturor. Gloata e doritoare de cultură, dar o vrea pe gustul ei și, ca atare, o diluează, îi atenuează efectul. Atunci apare Iolanthe.

Nu eram deloc sigur că are dreptate. Îmi pătasem cravata cu unt. Asta însă nu mă durea atât de mult cât mă durea sufletul că n-o cunoscusem niciodată pe Iolanthe.

N-am primit vești până în ajunul Crăciunului, când a sunat Nash. Ciripea, plin de însuflețire.

— În sfârșit, și-a făcut apariția, spuse, cu entuziasmul lui care suna destul de fals. Totul e perfect.

Flori! Credul ca de obicei, sperasem întotdeauna că o să se reîntoarcă pe Mount Street. Nash însă mi-a risipit iluziile:

— Nu, e la țară. Te roagă, dacă vrei, să i-l duci pe Baynes. Pleci astă-seară, nu?

Am spus da, deși a trebuit să ascund cât eram de jignit în amorul propriu. Nici nu se osteni'se să mă informeze despre sosirea ei, nu-mi dăduse nici un telefon măcar, să-mi spună unde e. Oricum, am înghițit-o și pe asta, nu era prima dată, și am ieșit să cumpăr cadouri, așa cum se cuvenea în preajma sărbătorilor. Afară fulguia, șoferul taxiului, altfel plin de bunăvoință, turuia neîncetat; ca de obicei nu găseam nimic să-i ofer Benedictei, avea de toate. Nimic, vreau să spun, care să merite atenție, nimic de valoare. Dacă i-aș fi luat de pildă tablouri sau cărți n-ar fi simțit niciodată că-i fac un dar. Se dezlănțuise spectacolul sărbătorilor de Crăciun. Magazinele erau luminate feeric — oribila invazie a artificialului ce se instalase peste tot, într-o paradă de culori și forme vestitoare ale triumfului comerțului asupra re-

ligiei. Se auzea din toate părțile *Silent Night*, difuzoarele amplificau spiritul pruncului Christos, revărsându-l asupra a toți și a toate în tânguiri de orgă și xilofoane. În gerul din stradă viermuia gloata cu nasuri roșii de frig. Se înghesuiau să cumpere mărturii ale miracolului — masele socialiste, o adunătură de hierofanți slabi de înger, înfruptându-se din osânza capitalistă. Era frig, un frig tăios, iau eu eram plin de mânie. Cu refrenul său repetat iarăși și iarăși, cel mai recent succes muzical disloca tenace straturile de aer înghețat.

E dulce ca un cotlet în sânge
S-o prețuiesc, o viață nu-mi ajunge.

Prin mijlocul larmei asurzitoare pășește Charlock, „eșecul providențial" din povestea lui Koepgen, întrebându-se ce-ar putea cumpăra să ofere de Crăciun. Ceva nu e în regulă cu o filosofie care nu-ți poate dărui speranța unei minime aspirații la fericire. Sfidând condiția umană (tragică?) ne încăpățânăm să credem în existența fericirii, căutăm mereu o dovadă palpabilă, o simțim plutind în aerul din jur. Înăuntru la Selfriges ne-a învăluit aerul greu, stătut, impregnat cu fierbințeala corpurilor și respirațiilor. Presat din toate părțile de celelalte sardele, m-am lăsat purtat de șuvoaiele umane ce se scurgeau cu capul în pământ, împăcate. Apucăturile, *moeurs*-urile noastre ne divulgă cu cea mai mare exactitate înclinațiile. Dar să trecem peste asta. Am cumpărat daruri scumpe și am pus să mi le împacheteze elegant; apoi am mototolit bonul și împovărat cu noile achiziții m-am îndreptat, m-am clătinat ametit, ca o femeie pe punctul să nască, spre ieșire. Mulțimea se revărsa în valuri. „Descătușați, eliberați de grija zilei ce o să vină, nu vom mai fi cârmaci corabiei în ruină": N-am mai găsit taxi, a trebuit să merg pe jos aproape tot drumul înapoi. Mașina de serviciu mă aștepta la birou. Pe Mount Street stătea în așteptare Baynes; îmi făcuse deja bagajele. M-am uitat prin jur să văd dacă n-a uitat nimic. Respira greu, ca un peștișor ce tocmai a căzut din acvariu și se zbate pe covor.

Dar, curând, o dată cu lăsarea serii, se făcea tot mai frig, iar noi eram din nou în alertă — cădea o zăpadă grea, păstoasă și luminile albe ale farurilor se pierdeau în albul troienelor ce se cerneau ca o ploaie de confetti

azvârlite de undeva din înalt, de pe o scenă invizibilă plasată în întunericul ceresc. Orbecăiam, înaintam cu greu în coloana lungă de mașini; ne-am târât așa prin Putney, de-a lungul Tamisei, ne-am continuat drumul pe serpentinele fantomatice ale șoselei principale, purtați tot mai departe în adânc, spre locul ce s-a transformat pe nesimțite într-o pădure fermecată — spațiul legendelor medievale, pădurea lui Malory. Ca să-mi mai treacă timpul, m-am apucat să ascult niște înregistrări recente — voci noi, destinate colecției mele. Ce ciudat, să șezi privind zăpada, în timp ce vocea cam pițigăiată a lui Marchant... „Războiul, băiete, a însemnat, pentru fiecare dintre noi, absolut totul: locuri de muncă, eliberarea de răspundere față de nevastă și copii, falsul sentiment că ești util. N-aveai decât să-ți acuzi vecinul de propria-ți neurastenie și să-l pedepsești. A fost în întregime real, a fost necesar. Și, totuși, o himeră. Toată lumea iubea războiul și motivul era simplu: nimeni nu avea timp să se gândească la o problemă poate mai presantă: „De ce-mi bat joc de viața mea?“ Eu am avut timp, n-am avut minte, însă. M-am avântat fără preget în dulcea amnezie pe care doar enormele vărsări de sânge ți-o pot oferi. Zei însetați! Ce ofrande măreț e! Câte vite de sacrificiu! Uraaa!“

Când am ajuns se făcuse târziu. Ne-am strecurat neauziți pe aleile mărginite de copaci albi, spre casa aceea ciudată în care luminile păreau să ardă pretutindeni, fuseseră lăsate aprinse în încăperi pustii; cine trecea oare pe acolo să le stingă și la ce oră? Lacul era o crustă groasă de gheață. Lângă insula din mijloc ardea șuierând și scoțând scântei un foc uriaș din butuci de stejar; câteva zeci de siluete înfofolite bine se zbenguiau în voie, crestând cu patinele lor luciul gheții. Exista chiar și un pavilion luminat îmbietor unde se serveau niște licori colorate din care ieșeau aburi — probabil limonadă fierbinte pentru că se făcuse prea târziu pentru alcool și era greu de crezut că cineva s-ar fi încumetat să-i clintească pe birtașii cârcotași și leneși, să-i înduplece la un gest de milă creștinească. Oricum, era reconfortant să vezi, pe moșia lăsată în paragină, pâlcurile acelea de săteni ce se amuză, îți mai venea inima la loc. Din când în când, din direcția lacului se auzea un pocnet de pistol și, aproape instantaneu, pe luciul gheții se desena o fisură, ca și cum cineva ar fi lăsat

o dâră de cărbune în albul din jur. Avertismentele erau salutate cu chiote și râsete. Baynes dădu din capu-i înțelept și murmură ceva de genul:

— Totul e bine, domnule, dar ajunge numai să se topească o clipă gheața și-i vezi pe toți îmbibați cu lichid.

Mașina a tras la scară, s-au deschis porțile. Podoabe de toate felurile, semne prăfuite ale unor sărbători trecute, atârnau pretutindeni prin saloane și pe coridoare. Câțiva servitori, nu prea mulți, își făceau de lucru prin preajmă. Luminile și încăperile gătite te-ar fi putut face să crezi că Benedicta era în așteptarea unui mare număr de oaspeți. Nici vorbă de așa ceva, de altfel se și culcase. Nici urmă de mașini strălucitoare, din care să descindă madone în rochii lungi de seară, nici vorbă de sclipirile monoclurilor sau ale jobenelor lucitoare.

Am urcat în dormitor în ritmul bătăilor inimii. Patul pe care era întinsă, cu picioarele lui sculptate, scurte și bondoace și perdelele din damasc legate de cordoane din catifea, arăta ca un vas amiral. Citea, avea lumina îndreptată spre carte. Când am intrat a închis cartea cu zgomot. Copilul era culcat într-un leagăn galben, lângă cămin — un boț rotofei și roz, cu degetul în gură. Am stat mult timp în tăcere, ne-am privit îndelung. Ochii ei aveau o expresie tristă, aproape umilă în sinceritatea lor. Și totuși, mi s-a părut că întrezăresc acolo un licăr nou — eram și mai străini? Avea ceva dintr-un călător, mereu pe drumuri, care se întoarce, în sfârșit, după ce a trecut prin nenumărate aventuri — se întoarce și constată cum experiențele ce le-a trăit îi cotropesc prezentul. M-am așezat la capătul patului și i-am luat mâna într-a mea, întrebându-mă dacă o să spună totuși ceva, dacă nu cumva o să ședem așa, privindu-ne, la nesfârșit.

— N-am putut să vin mai repede din cauza zăpezii, am spus, iar ea, adâncită în gânduri, a dat doar din cap în semn de înțelegere, fără să înceteze să mă fixeze cu ochii aceia triști.

Se fardase extrem de neglijent în seara aceea și nu și-a dat osteneala să se demachieze. Pe fața acoperită cu pudră, buzele subțiri, de un roșu aprins, puneau în evidență o paloare aproape bolnavă, paloarea celui scuturat de friguri.

— Știi, spuse în șoaptă, e ca o a doua naștere, mă reîntorc printre cei vii. Foarte nesigur deocamdată, cu trudă, aproape că învăț din nou să cunosc lumea. O nesfârșită oboseală.

M-a făcut să-i pun mâna pe frunte și m-a întrebat:

— Totuși, n-am febră, ce spui?

Am îmbrățișat-o afectuos. Tremura ușor.

— Știi, a continuat, între noi a mai apărut ceva. Trebuie să trecem și peste asta, sigur. O să știi să ai răbdare? Sprâncenele i s-au coborât amenințătoare peste priviri aspre, încruntate. Îmi arăta leagănul din colț.

— Ai văzut?

Mi-am făcut supus datoria, voiam să mai temperez tensiunea rău prevestitoare din monologul ei. Am traversat camera și m-am uitat atent la copil. Benedicta își schimbase poziția și, sprijinită într-un cot, mă urmărea absorbită, cu o aviditate flămândă, înverșunată, aproape animalică. Și, de data asta cu vocea ei obișnuită, fermă, și-a rostit verdictul fatal:

— Nu-ți dai seama? Acum mai avem ceva ce ne unește. Poate pentru totdeauna, nu știu. Te iubesc. O să trebuiască să luăm totul de la capăt. Totul de la început.

Am rămas aproape paralizat dar un val brusc de mânie m-a trezit la realitate: eram în stare să iau în coarne toată lumea asta, ca un taur furios. Benedicta a oftat, un singur oftat și apoi, dintr-o dată, am văzut-o zâmbind iarăși; un zâmbet scos la iveală din niscaiva unghere uitate ale bravului, neprihănitului nostru trecut comun. A urmat un ceremonial tăcut. A luat dintr-o sticluță două pastile și le-a lăsat să cadă cu un clinchet într-un pahar, nu prea adânc. Mi-a întins paharul și i l-am umplut la chiuveta din bucătărie. A privit mai întâi cum se dizolva pastilele efervescente și a băut amestecul. A pus jos paharul și apoi a rupt tăcerea;

— Important e că m-am întors, în sfârșit. M-am întors cu adevărat. Altceva nu mai contează.

La o biserică dintr-un sat din apropiere au început să bată clopotele și s-a pus să țârâie ceasul de lângă pat.

Trebuie să-mi alăptez puiul, zise, iar mie mi s-a părut ciudat cum îi spune.

M-am întors, gata de plecare, am bodogănit ceva despre cina care mă aștepta jos, iar ea, foarte aferată, a traversat val-vârtej camera să ia copilul în brațe. Am

lăsat-o șezând turcește în fotoliul de lângă pat, cu „puiul" la piept, profund absorbită de ce făcea. Madona cu pruncul.

Jos, Baynes nu-și mai găsea locul. Mă aștepta cu cina și se îngrijise de toate preparativele. Trezise din amorțeală câțiva servitori. Dădeai de ei zăcând prin bucătării, unde-și găseau cele mai neașteptate culcușuri. Am observat că Baynes murea de nerăbdare să mă întrebe de Benedicta, dar, așa cum se cuvenea din partea unui servitor rasat ca el, se abținea. M-am așezat la cina aceea târzie descurajat, cu un sentiment acut al eșecului și ca să-mi mai abat gândurile de la scena dezolantă — masa lungă, solitară, cu lumânări colorate, absența Benedictei — mi-am făcut câteva notițe sumare pentru cuvântarea ce urma s-o țin nu peste mult timp la Societatea Regală a Inventatorilor.

După cină am mers și m-am așezat în fața focului din salon și în timp ce zăceam acolo, gata s-adorm, am auzit canonada tradițională a bătăilor în ușa din față și apoi glasuri ascuțite de colindători ce-și înălțau în tremolouri pline de jale cântarea. Era pentru mine o schimbare binevenită; m-am dus, am deschis ușa și m-am găsit față-n față cu un grup de copii din sat, conduși de un băiat cu un lampion în mână. Desprinși din zăpada din jur, stăteau așezați în semicerc în fața ușii. Așa cum arătau, plini de elan și cu obrajii îmbujorați, erau pentru mine ca niște spiriduși aducători de gânduri bune. În timp ce cântau, aburii respirațiilor mici și inocente s-au răspândit în valuri prin aerul înghețat. L-am trimis pe Baynes să aducă degrabă băuturi, prăjituri și niște biscuiți. Când au terminat prima colindă i-am invitat în salonul primitor, la căldura focului. Afară era un ger pătrunzător și au fost bucuroși să se strângă aproape de bușteni dogoritori și să-și întindă degetele învinețite de frig spre vâlvătaia din cămin. Unora le clănțăneau dinții, dar, după băuturile calde și prăjiturile dulci, și-au revenit imediat. Mi-am golit tot mărunțișul din buzunare în căciula de lână a celui mai vajnic dintre ei, un flăcăiandru zdravăn de vreo unsprezece ani; blond și cu ochi albaștri. Au vrut să-mi ofere un dar de rămas-bun, să-mi cânte, chiar acolo în salon, o ultimă colindă. Nu m-am opus. S-au pornit să intoneze cu voci nestrunite, dar din tot sufletul, cât îi ținea gura „Domnul să vă aibă în pază". Reverberații minunate

amplificate de ecourile casei. Am văzut-o doar când au ajuns pe la jumătatea melodiei. O siluetă necunoscută care păşea ţeapăn, milităreşte, pe scara impozantă ce cobora de la etaj; o femeie înaltă, subţire, cu părul cărunt, într-un halat alb pe care şi-l ţinea strâns în jurul pieptului cu degete lungi, noduroase. Faţa îngustă, încruntată, se crispase într-o expresie ostilă, plină de reproş.

- Treziţi copilul, a spus de câteva ori pe un ton apăsat.

S-a oprit pe primul palier.

— Cine sunteţi? am întrebat.

Trilurile colindătorilor s-au întrerupt la mijlocul frazei.

— Doica, domnule.

- Cum vă numiţi?

- Doamna la Four.

— Se aude până sus?

S-a întors fără nici un cuvânt şi a început să urce din nou treptele. Nu mi-a mai rămas nimic de făcut decât să deschid uşa colindătorilor şi să le urez noapte bună.

Mai târziu, când am ajuns în camera mea, am găsit, prinsă de pernă, cartea de vizită a Benedictei; nu conţinea însă nici un mesaj. Am adormit. Somnul greu al celor ajunşi la capătul puterilor, somnul celor ce simt că-i podideşte plânsul înainte să poată adormi istoviţi. In dimineaţa următoare aveam să mă trezesc şi să văd cum, asemenea unei melodii ce trece brusc într-o altă tonalitate, totul în jur se schimbase. Încă o dată. O Benedicta nouă, sau poate cea veche, şedea la capătul patului, gata echipată pentru o plimbare călare. Imi zâmbea, un zâmbet liniştit şi senin, o faţă de pe care dispăruse orice urmă de incordare.

— Hai să mergem să călărim. E atât de frumos afară!

O schimbare care pur şi simplu îţi tăia respiraţia. S-a aplecat să mă îmbrăţişeze. N-o mai făcuse niciodată.

— Sigur. Bineînţeles.

— Să nu întârzii mult. Te aştept jos.

M-am grăbit să mă spăl şi să mă îmbrac. O lumină limpede, liniştită, scălda peisajele înzăpezite. Nici cea mai mică pală de vânt. Din când în când vreun arbore semeţ îşi scutura din înalt haina groasă, lăsând să-i

cadă mari torente albe ce explodau răspândindu-se în mii de fărâme multicolore pe acoperișurile pavilioanelor. Casa părea, dintr-o dată, trezită și ea la viață, plină de animație. Într-adevăr era o forfotă generală, o servitoare fredona ceva in timp ce deretica, mesele din salon erau iarăși ticsite de telegrame și pachete. In fața ușii de la intrare caii pufăiau și spumegau nerăbdători. Benedicta i-a dat lui Baynes niște instrucțiuni de ultim moment în vederea cinei.

— A sunat Julian să ne ureze toate cele bune, și Nash, strigă fericită, în timp ce-și punea pălăria strâmtă de fetru, garnisită cu o pană lucitoare.

Sute de gesturi intime păreau să-și fi regăsit semnificația printr-un singur zâmbet. De necrezut.

Am pornit plini de însuflețire. Prin lunci albe, pe poteca ce-o știam atât de bine, drumul care-l băteam des în hoinărerile călare, înfruntam troienele nepăsători și liberi. Zăpada însă ne-a ,sfidat atotstăpânitoare. Pornită să ne zădărnicească orientarea, desființase hotarele, ascunsese urmele din cale. Ne-au venit în ajutor contururile vagi, repere invizibile acum, răscolite din amintirea unor întâmplări trecute. Și așa, căutându-ne mereu rostul, am înaintat peste albul nereal spre pădurea unde copacii albi se transformaseră în uriașe torturi nupțiale. Peste tot în jurul nostru se întretăiau urme de pași, dovezi ale unor vieți neștiute, scoase parcă la iveală dintr-o rotativă misterioasă, menită să imortalizeze în secret mișcările viețuitoarelor nevăzute; mesajele cuneiforme ale iepurelui, veveriței, șoarecelui de câmp, mâzgălite pe covorul de zăpadă. Un studiu geodezic al vieții invizibile din jurul nostru. Vadul, nu prea adânc, era înghețat și am descălecat să-mi iau calul de căpăstru; Benedicta însă, nesăbuită ca de obicei, s-a încăpățânat să treaca vadul călare, foarte încântată de trosnetele gheții ce se spărgea sub copitele calului. Mergeam spre vest, spre dealul căruia i se spune Nicovala, de-a lungul unor cărări nesfârșite, adevărate coridoare naturale apărute pe locurile ce fuseseră despădurite ca să zădărnicească un eventual incendiu. Potecile se intersectau acum în calea noastră desenate cu linii ferme, perfect conturate în albul contrastant al zăpezii și arborilor din jur. Ajunși aproape de vârful dealului, am cotit spre platourile golașe. Caii pășeau deja pe un teren nesigur, pentru ei, o vizuină de iepure ar fi putut să însemne

o căzătură grea sau un picior rupt. Benedicta sfida însă raţiunea. S-a întors spre mine, aprinsă la faţă şi mi-a spus râzând cu poftă:

— Acum nu mi se mai poate întâmpla nimic. Ţi-am spus adevărul. Trebuie să ne despărţim. Ştii, ţi-am spus şi m-am eliberat, sunt liberă acum să te iubesc iarăşi. Astăzi sunt imună la orice pericol.

Porni într-un galop nebunesc pe întinderea albă, aplecată tot mai mult peste spinarea animalului care gonea cu gâtul ţeapăn ca un arc încordat. Până la urmă am ajuns fără nici un incident la un mic han. Se chema „Busola". Câţiva clienţi, fascinaţi de mărinimia soarelui iernatic, se opriseră în zăpada din faţa barului să-şi bea berea brună. Totul era bine pe lumea asta. Nici o adiere de vânt. Am găsit la îndemână un stâlp să ne priponim caii şi ne-am oprit şi noi câteva minute, am băut limonadă fierbinte şi rom, sprijiniţi de gardul ce împrejmuia hanul. Benedicta mă ţinea de braţ, îi simţeam apăsarea uşoară a trupului.

— Mă puneau într-o cămaşă uriaşă din pânză. Semăna cu pelerinele pe care le poartă arabii. Avea mâneci lungi, atât de lungi că te puteau înfăşura în ele; mi se întâmpla întotdeauna când voiam să-ţi scriu. Mă simţeam în siguranţă în cămaşa aia. Pânza era groasă şi grea — nu puteai vârî un ac prin ea. Mă simţeam în siguranţă; aşa cum mă simt azi. Nu se poate întâmpla nimic.

— Când ne despărţim? Vrei să divorţezi?

S-a încruntat şi a căzut pe gânduri, apoi a dat din cap:

— Nu, divorţ nu, spuse, asta nu pot.

— De ce?

E greu de explicat. N-aş vrea să te pierd, am destule motive; copilul trebuie să aibă un tată, nu? Şi mai e... din punctul de vedere al...

S-a oprit chiar la timp, a surprins probabil expresia de pe faţa mea. Dacă avea de gând să spună „firma", ar fi fost chiar destul să mă facă să-mi pierd controlul.

Am dus înapoi paharele, le-am pus pe tejgheaua din lemn, plin de noduri şi am plătit băuturile; am încălecat din nou şi am pornit, mai încet de data asta, mai cumpătaţi. Benedicta privea în jos, îşi studia mâinile albe ce ţineau hăţurile.

— Dacă stau aici până la primăvară o să poți veni la sfârșit de săptămână.

— Probabil.

— Știi, Felix, cu somnul stau cam rău; sunt încă puțin slăbită. O, dar tu înțelegi tot, nu-i nevoie să-ți explic. Hai s-o luăm la goană.

Ne-am avântat iarăși într-un galop nebun, ne-am abătut pe poteci lungi, răscolind în urma noastră petale albe. Călăream acum foarte aproape, caii se opinteau trudind unul lângă altul și mi-am auzit glasul acoperind distanța dintre noi:

— Plec mâine.

S-a întors spre mine și pe fața strălucitoare a apărut un zâmbet. A încuviințat din cap, fericită.

— Ai înțeles. Înțelegi. Mi-am recâștigat acum încrederea în mine.

Orașul părea pustiu, părăsit de toată lumea, lăsat în voia zăpezii; la fel și șirurile de birouri goale de la sediul Grupului Merlin. Încălzirea fusese închisă sau poate înghețaseră caloriferele, astfel că timp de câteva zile a trebuit să mă mulțumesc cu un radiator pe care mi-l puneam la picioare. Secretarele erau în concediu, servitorii din casa de pe Mount Street învoiți și ei. Mâncam la club și de cele mai multe ori zăboveam acolo cât puteam de mult, până târziu seara, îmi mai treceam timpul cu câte o partidă de biliard. Târziu în noapte, sunetul pașilor pe drumuri austere, inabordabile...

Totuși, da, Benedicta suna uneori, copleșită de neliniști. Îi veneau mereu idei funeste și mi se plângea deznădăjduită; simțeai lupta ce se dă, o rezistență înverșunată, valuri venite din adânc, mereu mai mari, ce se spărgeau de stâncile nevăzute de pe fundul hăului. Mările pline de prăpăstii, inconștientul, atât de drag lui Nash. În fine, Nash era în oraș. Zăcea în pat, răcit; am cinat cu el o dată sau de două ori și-am avut grijă cu fiecare ocazie să-l admonestez prevenitor: „Teologia e ultimul refugiu al ticăloșilor". Citisem asta undeva, printre hârtiile unui prieten. Mi-am petrecut câtva timp și cu notițele lui Koepgen, hieroglife ce s-au lăsat descifrate după cercetări minuțioase, mesaje esoterice transmise în avânturi aforistice bubuitoare de tipul: „O operă mare e o stare de spirit comunicată cu succes — *cosa mentale*" și „Poetul posedă daruri care nu sunt încă în proprietatea sa exclusivă — le are doar în păstrare. Poe-

tul nu luminează, poetul cârmuiește". Tâmpenii, mi-am spus, tâmpenii! Și vorbim de natură ca și cum n-am fi parte din ea. Pe ici pe colo sesizam influența unui scriitor numit Pursewarden. Maestrului Nash nu-i puteam stârni cine știe ce interese pentru asemenea tururi de forță.

— Vezi tu, bunul meu Nash, realitatea e prezentă tot timpul, noi însă nu: noi apărem intermitent. Problema e cât de multe putem înghiți până la ora închiderii.

Of, a fost o perioadă mizerabilă... zăceam și simțeam că mă înăbuș printre frustrări.

— Știu, e groaznic, spunea marele savant. Rătăcirile bruște fac însă parte din tabloul clinic. Merge constant spre însănătoșire, o să vezi. Să nu faci nimic care s-o tulbure.

Veniți cu toții, omuleți cu har,
Reclădiți-o în zadar.

Am impresia că, într-un fel greu de explicat, începusem s-o urăsc pe Benedicta! Ideea mă surprinde, chiar și acum; sigur, s-ar putea să nu fie adevărat. Probabil era vorba de o dragoste de-a-ndoaselea, o dragoste vegetală, vorace, venită din adânc și întreținută de starea de epuizare și de un sentiment de perpetuă criză. Am dus la mărit și înrămat câteva din fotografiile ei cele mai bune — pentru dormitorul meu de pe Mount Street și pentru birou. Puteam, astfel, să arunc din când în când priviri visătoare spre fața gravă cu ochii aceia care-mi urmăreau mișcările.. O gamă întreagă de emoții ce refuzau să-și găsească un făgaș.

Am mers la ea câteva weekend-uri la rând, îmi luam inima-n dinți, geanta diplomat în mână, o pălărie moale pe cap. Mă întâmpina calmă Benedicta cea nouă; o femeie tăcută, binevoitoare, ușor absentă, pe care o cunoșteam vag. Toate gândurile îi erau absorbite de micuțul Mark, o făptură deocamdată aidoma unui crab din care ies niște vrejuri osoase. Totuși, mi s-a părut că purta deja pecetea sorții ce-i fusese hărăzită. Avea să devină, neîndoielnic, un intelectual subțire, cu piept de găină. Citeam primele semne întipărite pe fața mică și serioasă. Îl vor trimite la Winchester, îl vor burduși cu știință, o să învețe cum să-și stăpânească emoțiile, să-și

controleze mișcările, va deveni un savant. I-o dorcam mult, mult de tot. Mark, cel născut în chinuri și uimire. (De la Marcu, Luca, Matei și Ion citire). Ședeam de-o parte și de alta a focului, cu leagănul între noi, discutam lucruri fără importanță, ca doi pensionari ce-și încălzesc bătrânețile la soare. Benedicta. Îi urlam numele și reverberațiile mi se învălmășeau prin vidul din craniu, asurzindu-mă. Buzele însă refuzau să-l spună. Lunea mă simțeam iarăși liber și mă întorceam ușurat printre hârtiile mele, în apartamentul de pe Mount Street, unde Vibart și Pulley erau vizitatorii nelipsiți, unde venea Marchant să vorbească la infinit, până o lua razna, despre lumina care poate să transporte undele sonore — principiul pe care, mai târziu, aveam să-l adopt pentru Abel. Un singur fascicul laser etc. Pianul meu de concert era acoperit cu formule scrise cu cretă albastră, a trebuit să pun să fie lăcuit din nou. Dar, răbdare, am o surpriză.

Pulley a venit la mine la birou. Pășea în vârful picioarelor, palid ca moartea, muncit de o bănuială cumplită.

— Felix, spuse în șoaptă, fluturând un „Times", dacă nu-i mâna ta la mijloc, atunci încă *trăiește*.

În primul moment n-am înțeles ce vrea să spună; apoi i-am urmărit degetul în timp ce se plimba tremurând în josul coloanei cu „Anunțuri", până când, Dumnezeule mare, am dat peste... un mnemon. Am citit cu voce tare, uluit: *Pitic nevolnic, tot numai piele și os, caută loc într-un poem despre un vânzător de bovine.* Am scos un strigăt:

— Nu, Pulley, nu sunt eu. Trebuie că *trăiește*.

Iar cuvântul din urmă s-a desprins și s-a zbătut prin încăpere ca un porumbel speriat. Caradoc! Pulley vorbea acum teribil de repede și împrăștia scuipat peste tot.

— Nu așa tare, strigă îngrozit. Dacă e adevărat înseamnă — o, Doamne, ce nebun — înseamnă că a scăpat; totuși, ce caz tipic de om care nu poate rezista... O, Felix.

Ochii i s-au umplut de lacrimi. Își frângea degetele lungi, alunecoase.

— Ce caz? am strigat.

— Dacă vede Julian — crezi că Julian o să-l lase în

pace? Nu, se va pune pe treabă, o să-l caute și-l va ademeni să se întoarcă. Cretin bătrân.

Mi se învălmășeau în cap tot felul de gânduri. Apoi, într-o clipă, am înțeles tot.

— Prostii, am zis. I-am putea foarte bine spune lui Julian...

A început să sune telefonul. Ne-am uitat unul la altul ca doi școlari surprinși masturbându-se. Pulley s-a contorsionat groaznic, arătând mai întâi spre telefon, apoi spre propriile-i buze, care rosteau un mesaj mut. Am dat din cap. Înțelesesem, îmi venise și mie aceeași idee. Am ridicat receptorul.

Din aparat se revărsă vocea caldă, liniștită a lui Julian; vorbea pe un ton calm, plin de înțelepciune, ușor amuzat.

— Mă-ntreb dacă ați văzut deja. Numărul de azi din „Times"! Publică una dintre ciudățeniile alea scornite de Caradoc.

— Da, am spus. Noi am născocit-o, Pulley și cu mine. Ne-am gândit să scriem un fel de necrolog, la fel de excentric ca și omul.

A urmat o pauză lungă, apoi l-am auzit pe Julian căscând.

— Bine. Atunci problema e lămurită. Am fost puțin intrigat, se-nțelege.

Pulley se crispă iarăși. Am zis, plin de exuberanță:

— O, e normal.

— Știi, spuse Julian sec, în zilele noastre nu poți fi sigur de nimic. Au existat câțiva supraviețuitori. N-am mai auzit de ei, omul pe care-l avem acolo a plecat. Și, sigur, mai sunt și lucrările alea ce le-au aruncat valurile pe țărm. Dovezi certe.

Am fost de acord cu tot ce-mi spunea.

— Bine, deci, continuă pe un ton devenit puțin malițios, voiam doar să-ntreb.

A închis telefonul. Am rămas cu Pulley să mai discutăm, pe tonuri joase, despre noul curs al evenimentelor. Nu după multă vreme telefonul a sunat iar. Era Nathan, întreba dacă Pulley e cu mine, pentru că domnul P. vrea să-i vorbească. Mi-am făcut semnul crucii și i-am întins receptorul celui chemat. Plin de solicitudine, Pulley a povestit tot ce știa, șuierând și fâsâind mieros în aparat, în timp ce fruntea i se acoperea cu

broboane de sudoare. A închis apoi și a căzut pe gânduri, cu ochii pironiți asupra sugativei de pe birou.

— Nu-i convins, zise răgușit, nu-i convins deloc. Vrea să mă urc în avion, să plec în căutarea adevărului.

S-a înfuriat, ca de obicei, și mi-a spus, în timp ce izbea mânios ziarul:

— Și tâmpitul ăla șade probabil într-un bordel din Sidney, crezând că a scăpat de firmă. Dă-mi un sfat.

Clocotea, înnebunit de atâta samavolnicie.

— Va trebui să mergi.

— Da, n-am ce face. O să plec.

Zis și făcut. În dimineața următoare, foarte recunoscător că-mi dă ocazia să scap de la birou, l-am condus chiar eu la aeroport. Se îmbrăcase de parcă mergea la polul nord și nările roz de nevăstuică îi fremătau adulmecând încântate șansa de a scăpa pentru un timp de iarna englezească. Da, ne cam pierdusem din elanul inițial. Eram speriați și ne simțeam pe un teren nesigur, pentru că investigațiile dovediseră că mnemonul a fost expediat la poșta din New York — probabil înainte de plecarea lui Caradoc în călătorie. Priveam înduioșat silueta aceea lungă și șleampătă; Pulley, traversând greoi și derutat pista de decolare, apoi întorcându-se și, cu un gest stângaci de rămas bun, dispărând în pântecele navei. Nash era și el la aeroport, venise să întâmpine pe cineva și-și pierdea timpul în fața barului. Ne-am decis să bem o cafea. M-a privit în față și mi-a spus, ușor zeflemitor:

— Lucrurile nu prea merg bine, așa-i?

Am făcut o grimasă, un crochiu vivant cu maimuță legănându-se atârnată de un candelabru.

— Să fiu sincer, Nash, aproape că m-am hotărât să obțin divorțul. Nu se mai poate face nimic altceva.

Trase aer în piept, cu un geamăt îngrozit.

— O, Doamne, spuse, n-aș face asta. O, nu.

Apoi și-a mai revenit și a adăugat:

— De fapt, nu cred c-o să poți, chiar dacă ai vrea. Felix, ai răbdare câtva timp.

Răbdare! Nu de asta era vorba. Îmi făceam griji din pricina Benedictei, îmi acapara toate gândurile și mă simțeam legat de mâini și de picioare. Am condus nebunește pe drumul de întoarcere, aproape că-mi doream un accident — veșnicul mijloc de scăpare al celor slabi. Nu s-a întâmplat însă nimic nici de data asta și, ajuns

cu bine, m-am lăsat liniștit în voia micului ascensor care m-a purtat, silențios și placid, spre birou. Inimoasa mea secretară și-a ridicat privirile să mă anunțe:

— Vă sună din minut în minut Promovarea Produselor, de când am venit.

Departamentul de Promovarea Produselor consta din trei bătrâni exoftalmici, absolvenți de Eton, ce trăiau în susurul permanent al unor glume numai de ei înțelese. Mai era și Baum, un evreu întreprinzător din Bremen care fuma trabuc și arăta proaspăt circumcis în fiecare dimineață. Cei patru elaborau împreună planurile pentru vânzările produselor Merlin. Baum avea o voce gravă, plină de un entuziasm molipsitor:

— Sponsorizarea celei mai mari expoziții de pictură impresionistă din toate timpurile. Vă amintiți de idee? Urma să organizăm expoziția la aeroportul din Londra.

Îmi aminteam vag ceva despre un raport care începea cam așa: „Nimic nu s-a dovedit mai rentabil în epoca noastră decât comerțul cu produse culturale autentice. Merlin a descoperit că în materie de publicitate nu există altceva mai profitabil decât sponsorizarea expozițiilor de artă, a întâlnirilor culturale, a filmelor *avante-garde*". Ultima idee de acest gen se materializase în sponsorizarea unei expoziții mamut de artă impresionistă, amplasată într-un aeroport. Mofturi artistice, niște bagatele în comparație cu minunatele produse Merlin, ce urmau să fie expuse cu același prilej.

— Da, știu Baum, ce-i cu expoziția?

Și-a dres glasul și mi-a răspuns:

— Ei bine, ghiciți pe cine am găsit s-o inaugureze? Am în față telegrama de acceptare.

Iolanthe! Părea extrem de improbabil, dar...

— Noul ei film va fi lansat la Londra cam în același timp și a acceptat să vină. Minunat, nu?

Minunat, într-adevăr. O simbioză perfectă între interesele comerciale și cele estetice. Cumpărați o mașină de tuns iarba în timp ce vă sorbiți cultura.

— Bine, am spus. Excelent. O idee de maestru.

Baum a scos un scâncet încântat:

— Intrarea va fi liberă, spuse.

Am dat din labe și am hămăit ca un cățeluș.

— Ce-ați spus?

Uau! Uau! Ultimul film al Iolanthei se numea *Simoun, Diva*. Undeva în străfunduri începea să încol-

țească în mine un sentiment nou, o aversiune intensă, stăruitoare, față de Julian. Își avea punctul de pornire într-o remarcă întâmplătoare a Benedictei: „Julian e și el absolut de acord că trebuie să meargă la Winchester". Era de acord, sigur că era. M-am ambiționat să studiez, aproape cu înverșunare, cele câteva cuvinte gravate cu un scris cursiv pe o lucrare recentă de-a mea. Am încercat vechiul truc al grafologilor și m-am chinuit să mai trec o dată cu o peniță uscată peste conturul literelor, să pătrund, în felul acesta, în personalitatea celui ce adnotase lucrarea; absent și totuși omniprezent, cine era omul mereu reprezentat de o voce, o voce calmă? Se folosea oare și de mine, ca de toți ceilalți, eram și eu un fel de mașinărie pe care o punea în funcțiune prin telefon, ori de câte ori voia să dea un ordin? De ce refuza să mă întâlnească? Era jignitor — sau, mai curând, ar fi fost jignitor dacă ceilalți n-ar fi fost, și ei, în aceeași situație. Și totuși... simțeai că vocea aceea n-ar fi putut niciodată rosti o minciună; era ca un oracol, îți inspira încredere. Julian e bun. Am încercat să-mi scot din cap orice motiv de iritare, nu merita să mă enervez fără rost. Julian. Cine știe ce dureri, ce suferințe a avut de îndurat! Și unde aș fi fost acum dacă n-ar fi existat clarviziunea lui? Cariera mea, datorită lui... Cu toate acestea — încet, pe nesimțite — m-am lăsat stăpânit de ideea că aș putea să forțez într-un fel lucrurile, aș putea să-l atrag într-o cursă. Ajunși față în față, am fi putut discuta despre Benedicta, despre obstacolele care se înălțaseră în jurul nostru și care amenințau să-mi abată gândurile de la celelalte probleme, de la sarcini vitale pentru firmă. S-o ia naiba de firmă!

În seara aceea, mi-am terminat treburile la birou și am luat un taxi, am mers spre mica piață unde locuia adresa nu era un secret pentru nimeni, apărea în *Who's Who*. Copaci sumbri, puțină zăpadă. Rolls Royce-ul din fața ușii și șoferul în livrea mi-au întărit speranțele c-am să-l găsesc acasă. N-am mai stat să-l întreb nimic pe șoferul care pusese în funcțiune radiatorul și stătea încremenit la volan. Am luat liftul și-am urcat la etajul doi. Când mi s-a deschis ușa eram deja pregătit să-l văd pe Ali, servitorul turc — un tip greoi, indolent, cu un cap de rădașcă; eram de asemenea dispus să-l aud cum vorbește, scuipând și șuierând cuvintele, molfăindu-le apoi în cerul gurii, despicat în două de la natură.

Nu știa pe unde e Julian și pentru seara aceea nu primise nici un fel de instrucțiuni. Am întrebat dacă aș putea aștepta câtva timp, telefonasem deja la clubul lui Julian, m-am interesat dacă cinează sau nu acolo. Exista o probabilitate destul de mare că va reveni, chiar și numai să se schimbe — presupunând că avea vreo invitație undeva. Era încă devreme.

Am examinat cu cea mai mare atenție vizuina lui Julian, surprins să-mi dau seama că mă simt în largul meu în locul acela plăcut, ce nu semăna nicidecum cu locuința unui monden. Un apartament de burlac, destul de modest, cu o bibliotecă serioasă, înzestrată din belșug cu lucrări clasice și medievale, splendid legate și ornamentate opulent. În cămin ardea, aruncând sclipiri vioaie, un foc de cărbuni. Trei fotolii îmbrăcate în catifea de un roșu aprins, o masă de joc bogat ornamentată, cu o suprafață de postav, ca o oază verde, pe care se odihneau o carafă, un pachet de cărți de joc și un exemplar din „Financial Times". De sub un fotoliu mijeau vârfurile papucilor de casă. O pisică neagră ce arbora o mină înțeleaptă ședea pe un taburet din trestie, cu ochii ațintiți asupra focului. Când m-am așezat, a catadicsit totuși să-mi arunce o privire. Asta era deci casa lui Julian! Mi-l imaginam stând în fața mea în fotoliul stacojiu, încălțat în papuci, angajat — ca să-și mai răcorească mintea — în speculații aride despre piețele lumii. Poate chiar cu o scufie în cap? Nu, asta ar fi stricat totul. Pisica a căscat.

— Nu m-aș mira să fii chiar Julian, i-am spus.

Mi-a aruncat o privire plină de dispreț și s-a întors apoi să se uite iarăși la foc.

Într-un ungher mai îndepărtat lumina se reflecta într-o mică pianină pe care, alături de câteva seturi de partituri, era așezat un vas cu flori proaspete. Lămpi maiestuoase din alabastru, cu brațe suple, aplecate ca un gât de lebădă întregeau o atmosferă care-ți desfăta privirea. Abajururile din velur erau asemenea unor ecouri discrete ale fotoliilor stacojii. Se completau într-o armonie deplină. Era încântător; un bun gust fără nici o stridență, fără nimic ostentativ. Tablouri puține dar de calitate. Totul în jur sugera o personalitate echilibrată, un spirit rafinat. Recunoșteai omul de cultură, poate un mare intelectual și, în același timp, un om al afacerilor.

Am stat, așadar, în așteptare. N-a venit însă, și timpul trecea. Servitorul mi-a adus un cocteil. Focul continua să ardă în cămin. Pisica moțăia. Am observat apoi, într-un colț, pe un mic birou de scris, o fotografie înrămată. Fusese decupată din „Ilustrated London News" și înfățișa un grup ce părăsea catedrala Sf. Paul după o slujbă prilejuită de una din comemorările naționale. Aparatul de fotografiat nu fusese bine reglat și rezultatul era o imagine cam ștearsă. Totuși, printre numele înșirate sub fotografie era și cel al lui Julian. Am parcurs cu atenție lista, am citit fiecare nume din al doilea rând și, când am ajuns la al cincilea, am rămas uluit. Cel pe care-l vedeam era cu siguranță Jocas. Sau cel puțin așa mi s-a părut. Mi-am șters ochelarii și, cu o lupă aflată la îndemână, m-am pus să studiez încordat, cu respirația tăiată, omul din fotografie.

— Bine, dar ăsta e Jocas! am exclamat.

Nemaipomenit de ciudat. Mâinile acelea uriașe — i-am văzut mâinile, chiar dacă fața îi era umbrită de borul pălăriei. Am descoperit că servitorul era în spatele meu. Stătea aplecat și privea și el fotografia, atent și cu o expresie impenetrabilă.

— E într-adevăr domnul Julian? l-am întrebat, iar el și-a întors spre mine niște ochi fățarnici și goi, prefăcându-se că nu pricepe nimic.

Am repetat întrebarea și a confirmat, dând încet din cap.

— E, cu siguranță, fratele lui, domnul Jocas Pehlevi, trebuie să fie o greșeală.

Și-a clămpănit limba în gură, strângând aer în golul ce i se căsca sub nări. Nu-l văzuse niciodată pe Jocas, spuse; după câte știa el, e Julian, de ce mă-ndoiam? Uimitor. Sigur, putea fi o greșeală de nume, jurnalistul putea să fi comis o eroare.

— Ești sigur? am întrebat din nou, iar el a dat din cap fără să spună nimic, inexpresiv ca un totem.

A plecat târșâindu-și picioarele și m-a lăsat cu ochii holbați în continuare la fotografia aceea neobișnuită. Mi-am terminat cocteilul și am pus paharul la o parte. Apoi am zărit încă o ușă, amplasată în peretele din cealaltă parte a camerei. Era crăpată. Am deschis-o și am aruncat o privire în mica încăpere alăturată. Era o minusculă cameră de lucru, cu un birou pe care zăceau în-

grămădite o mulțime de lucruri. Surpriza cea mare era însă o fotografie ce trona, frumos înrămată, pe peretele opus: Iolanthe, o imagine mărită din filmul pe care-l turnase în Grecia. Stătea cu mâinile împreunate, într-o poză gravă, pe treptele templului Victoriei, cea fără aripi și privea în jos, iar la picioarele ei, unduindu-se spre mare, se întindea Atena. Nici n-am avut timp să mă bucur de tot ceea ce puteam vedea, pentru că undeva a bătut un ceas. Muream de curiozitate — voiam să văd dormitorul, să arunc o privire la garderoba din dulap și așa mai departe. Zgomotul, însă, m-a făcut să tresar, eram ca un spărgător prins asupra faptului; m-am întors, și în același moment, în hol a început să sune telefonul. L-am auzit pe Ali răspunzând cu rostirea lui gâfâitoare, ca un grohăit — probabil raporta prezența mea. Bineînțeles, a apărut apoi la ușă și mi-a făcut semn să merg la telefon, curmându-mi astfel investigațiile. Cât de familiare îmi erau inflexiunile acelea, vocea aceea domoală, precisă, binevoitoare!

— Dragul meu Charlock, ești acolo. Nu-mi vine să cred. Cât sunt de dezamăgit!

Uneori eram Charlock, alteori Felix.

— Încă o încercare nereușită să te întâlnesc, am spus șovăielnic.

— Dragul meu.

Vorbea blând, dar pe un ton ce trăda, totuși, o mică undă de vanitate satisfăcută, ca și cum, în vreun fel nedeslușit, îi făcusem, într-adevăr, un compliment venind la el neanunțat.

— Ce ghinion absurd, continuă, și intonația puțin teatrală, vocea — cum să-i spun? — țuguiată, sugera prezența unui trabuc între dinți. Să ratăm din nou întâlnirea. Știi că fusesem absolut hotărât să stau acasă în seara asta? Apoi, în ultimul moment m-a sunat Cavendish. E vorba de o decizie ce trebuie luată urgent, o fuziune, undeva în nord, și, la naiba, sunt aici la aeroport, în așteptarea unui avion. (Râse duios). E ceva urgent? Te pot ajuta cu ceva?

Tonul pe care-mi vorbea era atât de calm, prietenos, atât de senin încât, brusc, m-am simțit vinovat; am avut sentimentul că fusesem necinstit. Urmărindu-l perpetuu, încercasem să abuzez de el. Am rostit în aparat, cu o voce pierită:

— Voiam să discut cu tine despre Benedicta. Bineînțeles, la modul general.

Tuși și zise:

— Asta e, deci!

Era evident ușurat, ca și cum subiectul devenise deja banal, sau, dacă nu chiar banal, atunci depășit.

— O, dar îți cunoaștem dificultățile. De la Nash — le știm pe toate. Voiam să-ți comunic cât îți sunt de recunoscător — îți suntem, cu toții — pentru faptul că tratezi problemele astea cu atâta răbdare, cu atâta scrupulozitate. Ești de-a dreptul eroic. Deocamdată ai renunțat și la ideea divorțului — de dragul ei. Ce pot să spun, dragă prietene? Vom face tot ce crezi tu de cuviință, în toate privințele. Suntem în întregime alături de tine.

Pe fundalul zgomotelor de toate felurile, o voce dintr-un difuzor intona numere de avioane — cântul abia auzit al unui muezin dintr-o moschee cu turnuri crenelate. Îmi simțeam interlocutorul încordat, era cu urechile în două, își aștepta numărul de zbor.

— Mă întreb de ce te ascunzi de mine, am spus în cele din urmă, pe un ton nelalocul lui, agresiv.

Julian râse în felul său domol; vorbea atât de afectuos, aproape tandru — ca și cum, în gând, mă luase de braț, sau mă cuprinsese de umăr.

— Dragul meu Felix, mă admonestă duios.

— Răspunde-mi, am zis. Hai, dă-i drumul.

— În primul rând, nu e cazul să exagerezi. O dată sau de două ori probabil că am considerat că e inoportun, dar în cea mai mare parte au fost simple coincidențe — ca astă seară, de exemplu.

— Dacă ai fi știut că sunt aici, ai fi venit?

— Acum e prea târziu să-mi dau seama. Un lucru e, însă, evident: faptul că nu ne-am întâlnit e o coincidență. Cum să pot spune ce-aș fi simțit atunci? N-ar fi decât o simplă ipoteză.

Am lovit furios lemnul lustruit al biroului.

— Vorbe goale, am zis. N-ai fi venit; mai mult ca sigur c-ai știut și m-ai ocolit intenționat.

Plescăi din limbă dojenitor.

— Hai, fii serios, se tângui.

— Nu, eu te cred în stare de așa ceva; problema e, de ce? De multe ori mă întreb ce poate fi în mintea ta, ce gânduri te frământă?

Scoase un geamăt ușor zeflemitor:

— Nici nu e de mirare. Trăim în epoca poveștilor cu detectivi Mi-e teamă însă că-ți construiești un castel din cărți de joc. Incearcă să-ți imaginezi cum sunt: real, teribil de comun și puțin, timid — aproape până la excentric, dacă vrei. Îți vorbesc sincer.

— Nu, am spus, nu ți se potrivește.

— Doamne Dumnezeule, de ce?

În timp ce vorbeam mă apucasem să examinez conținutul vasului de argint de lângă telefon. Căutam să fac o estimare a cantității imense de cărți de vizită și invitații ce-i erau adresate — ambasade și cluburi, persoane particulare și societăți. Știam că în fiecare dimineață venea un secretar de la firmă să-i rezolve corespondența. Adnotase meticulos, cu scrisul lui frumos, secretarial, colțul din stânga sus al fiecărei cărți de vizită. „Rog refuzați", iar pe altele, „Acceptați, vă rog".

— Nu într-atât de timid, am spus, simțindu-mă imediat puțin rușinat de postura mea de scotocitor prin spațiul său privat, nu într-atât de timid încât să nu accepți prânzul de la Buckingham Palace, unde te-ai întâlnit cu Misiunea Comercială Persană.

Chicoti din nou exasperat și spuse, fără nici un resentiment:

— Dar, Charlock, trebuie s-o fac, nu-ți dai seama? De dragul firmei. Nu-mi pot permite să mă port altfel. Pe lângă asta, o invitație la Palatul Buckingham e, de fapt, un ordin, știi doar.

Da, presupun că știam, și totuși . . .

— Hai, spuse pe tonul său jucăuș, conciliator — parcă vorbea cu un copil — ai încredere în mine, în bunele mele intenții. Nu te-am dezamăgit până acum, recunoaște. Te-am înșelat eu vreodată?

Chiar dimpotrivă, am răspuns, într-adevăr disperat.

— Știi doar cât de mult ne preocupă Benedicta. Pe toți, nu ești singurul care-ți faci griji, crede-mă. Jocas ți-a spus probabil de evoluția asta nefericită a simptomelor. Un ciclu intermitent, însă, nu durează mult. Trebuie să-ți pui speranțele în asta, ca și noi toți. Cât despre întâlnirea noastră — ce să-ți spun? S-avem mai mult noroc, amândoi, data viitoare, asta-i tot ce pot să doresc, într-adevăr.

Am mârâit.

— O, îmi vine avionul.

De undeva din spatele tăcerii în care se refugiase, un difuzor revărsa în cadență niște sunete nedesluşite.

— Trebuie să mă urnesc, spuse, şi oftă scurt. Vrei să-i spui lui Ali să dea drumul maşinii? Mulţumesc. Bine, Felix, deocamdată la revedere.

Un clinchet slab şi, încă o dată, legătura noastră s-a întrerupt.

M-am reîntors lângă foc să-mi termin paharul şi să meditez asupra micii fotografii cu rama de argint. Pisica dispăruse. L-am auzit pe servitor trebăluind prin bucătărie. Stăteam năucit cu ochii holbaţi la foc, gata-gata să adorm. În vreun fel, m-am gândit, trebuie să arunc o privire la mâinile lui Julian, chiar şi numai ca să-mi astâmpăr curiozitatea. Asta nu mi-o putea refuza, atât cel puţin! Mă simţeam ciudat, aveam senzaţia că mă umilesc, că cerşesc, pentru ca apoi să mă las iarăşi copleşit de mânie sau remuşcări. Vocea lui stârnea instantaneu un val de simpatie, mă topeam. O polaritate a sentimentelor deconcertantă ce se datora — dacă ar fi să adopt formulele lui Nash — tensiunii psihice, oboselii mintale. Crescuseră şi planau în jurul celei mai importante probleme: Benedicta. Cuvântul ideal pentru starea mea: epuizare nervoasă. În cazurile în care nu putem stabili etiologia unei boli sau a cursului pe care-l urmează acţiunile umane — atunci când, de exemplu, creierul, ce elaborează, şi nervii, care transmit, sunt în dezordine — reuşim întotdeauna să găsim urgent un termen medical, să dăm un nume, chiar dacă termenul respectiv nu ne spune nimic.

Din carafa de argint dispăruse deja mai mult de un cocteil, când mi-a trecut prin minte să mă uit la ceas; nu era aşa de târziu cum aş fi crezut. Am pornit să străbat Londra, mi-am început călătoria spre Mount Street. Bătea un vânt reavăn, enervant, parcurile erau pline de foşnet. Deprimat, într-o stare vecină cu deznădejdea, păşeam, surd şi orb, pe trotuarele străzilor capitalei, printre case întunecate, maronii; paşi înceţi şi regulaţi ca o respiraţie. O parte din gândurile mele, jumătatea de atenţie pe care o puteam acorda vieţii din exterior, arunca asupra realităţilor din jur o lumină cu o lucire stranie — o lumină ce le făcea să pară imateriale. Pe Bond Street s-a rupt partea din spate a unui camion şi din el au început să cadă scaune. O sută de

scaune fastuoase, o sută de scaune aurite, s-au rostogolit pe drum. Curgeau din camion în torent, ca un râu, creând iluzia că dansează, perechi-perechi, pe caldarâm, înainte să se liniștească înclinându-se în niște reverențe de secolul optsprezece. Fuseseră evident destinate pentru sala de recepții a vreunei ambasade. Apoi, mai târziu, o femeie și-a scăpat poșeta, o poșetă mare, din piele. A explodat pe trotuar. Sute de monede s-au răspândit în jur și, aproape instantaneu, trecătorii, asemenea unui șir de furnici abătut din cale, au început s-o ajute să le strângă — monedele se rostogoliseră pretutindeni, chiar și în mijlocul străzii. Într-o clipită strada era împânzită de culegători: căutau melci, adunau ciuperci. Femeia stătea și se uita dezorientată în jurul ei, gata să izbucnească în plâns. Își ținea poșeta deschisă și, unul câte unul, trecătorii binevoitori puneau la loc monedele culese. M-am oprit și-am privit scena. Apoi, mai departe, țăcănitul sec al cheii vârâte în broască, solicitudinea tăcută a servitorilor, benzile și hârtiile mele. Slavă Domnului, nu terminasem cu Marele Han. „Arhitectura modernă reflectă goliciunea jegoasă a minții suburbane". Da, dar înregistrarea trebuia curățită de alte voci. Voci stânjenitoare, iritante, multe dintre ele neidentificate, izbucneau intempestiv deranjând imprimarea. Totuși, unele dintre ele erau suficient de inedite, meritau să fie păstrate. Una, de pildă, care spunea: „Când Merlin, suferind de paralizie generală, murea dement, a pus să i se scoată Rolls Royce-ul și șezând lângă el într-un scaun cu rotile își plimba mâinile pe caroseria lucioasă, catifelată a mașinii, încercând parcă s-o ungă cu un balsam răcoritor". Cine naiba putea fi?

Mai rămâneau atât de multe de făcut — piste înșelătoare ce trebuiau urmate sau eliminate. Într-o colecție așa de haotică, o colecție ce cuprindea o perioadă de timp atât de lungă, identificarea vocilor devenise o problemă formidabilă. Totul era în regulă acolo unde captasem o voce distinctă spunând ceva distinct — o voce ușor de recunoscut datorită timbrului devenit între timp familiar, a lui Caradoc, de exemplu. Dar ce era de făcut cu spațiile în care, bâzâind monoton, se interferau frecvent alte voci? Ce era de făcut cu zgomotele de fond care uneori dădeau culoare și sens înregistrării propriu-zise? Micii mei dactyli m-au slujit cu credință transcriind tot materialul sonor ce reușiseră să-l surprindă, însă în ca-

zul înregistrărilor defectuoase m-am ales foarte des cu mari zone de confuzie — cuvântări pe care, cu bună credință, nu le puteam atribui unei persoane sau alteia, deși erau, multe dintre ele, prea bune să le distrug. Aveam acum un fel de acumulator nebun care-și concentra energia să furnizeze exponate unui muzeu mnemonic... O, Doamne, reușisem. Undeva, în mijlocul studiilor mele, înecat în munțele de hârtii albe, mi-a venit ideea care a condus mai târziu la construirea lui Abel, computerul. Atunci încolțise doar, deși în lunile următoare a început să ia o formă mai precisă. Elementele primare ale fonologiei sunt relativ simple dacă le reducem la un alfabet. Dar dacă -- așa credeam eu în mintea mea dezorganizată -- dacă fonemul însuși ar putea fi transpus, printr-un tabel de transformări, în vibrații... sărmanul Charlock, vai lui, ar putea atunci clasifica autorii acestui festival de voci în funcție de frecvențe, ar putea să impună o ordine științifică în haos — nu, poate nu chiar haos, ci doar o așezare greșită a datelor. Totul era de o imprecizie înspăimântătoare; în materie de electronică mai aveam încă multe de învățat de la Marchant. Aș putea merge chiar până acolo încât să pretind că pot explica un om înregistrând pur și simplu tonalitățile vorbirii sale obișnuite. Cine știe? Coardele vocale servind la un nou mijloc de interpretare a ființei umane?

În orice caz, indiferent ce-ar fi urmat, chiar dacă totul se va dovedi fals, nimic n-ar fi fost mai rău decât să încredințez sporovăiala asta îndoielnică, dar deseori amuzantă sau plină de învățăminte, coșului de gunoi. Începusem de la Caradoc și am făcut-o cu un scop bine definit. Până și în cazul lui, însă, identificarea devenea discutabilă. Nu apărea în stare pură, existau lucruri — poate tot ale lui —, rostite cu alte voci sau în chei diferite. Într-un fel, se crea impresia că personalitatea lui Caradoc (dispărut din viață acum) începuse să se risipească, să-și iasă din matcă, devenise mai puțin clară, mai greu de pătruns în termeni de psihologie individuală. Intra acum în propria-i mitologie; și, bineînțeles, interveneau și greșelile noastre, vocile atribuite greșit. Îl puteau falsifica în întregime, adăugând la nenumăratele sale incunabule de obiter dicta exemple de Koepgen sau alții. Cam astea erau ideile, idei șovăielnice, care-mi treceau prin minte în timp ce puneam în funcțiune aparatul, privind cum minuscula creatură începe să-mi verse

pagini pe covorul cel scump — mesaje transmise din încăperile blindate ale memoriei, ale destinului.

Oare unde-și făcea loc arbitrarul? Te rog, ajută-mă, micul și crediciosul meu dactyl, folosește-ți drăguțele tale gheare de oțel, te rog ajută-mă. Încet, cu toată migala de care eram în stare, am notat, folosindu-mă de câte o literă a alfabetului, vocile ce-mi erau cunoscute, vocile prietenilor pe care bănuiam că reușisem să-i identific. De multe ori însă, nenorocitele astea de jucării fuseseră lăsate să funcționeze când nu eram de față. Lui Caradoc și Iolanthei le arătasem cum să se joace cu ele. Nu-i de mirare, deci, că aveam atâtea enigme de rezolvat.

Fă-te cu-n ți oi băiete,
Pescuiește-mi de băut.
Ia cangea, învârte mulineta
Înfige harponul. În gin.

(C)

noaptea, sus în turla bisericii,
meșterul clopotar repară Carul.

(K?)

moartea lui e încă vie
în noi. O, nu vă atingeți
de un mistic ce preferă
să-și ia micul dejun în pat.

(?)

În esență, fiecare femeie
vrea să dea naștere unui
copil din înalta societate,
dragul meu.

(H)

Mici cercei de aur în formă
de ghilotină, scumpul meu;
Toată lumea îi purta la
începuturile Revoluției
franceze. Ce drăguț.

(B)

un abac al
stărilor sufletești
contemporane

(K?)

Poeți; puneți-vă
sperma la treabă.

(?)

Mie-mi atârnă clopote din
față, talanga-balanga, tu,
preaslăvit stăpân, ce
luneci lin prin lanul de
orez, ai clopoței ad hoc.
cling-cling

(C)

Una dintre lecțiile pe care le
învățăm de la femei e că
este posibil să ai o minte
superbă fără să fii deloc
inteligent.

(K)

Scoateți-i focosul și Eros
va salva rasa umană.

(K)

Strămoșii mei, neantrenați
yogic,
au murit pentru că au văzut;
iată-mă, deci, priviți: o casă,
un muzeu, un bordel.
(?)

Astfel se revărsau din micul aparat mărturii enigmatice, un labirint de gânduri intermitente. Se răspândeau apoi pe covor, urmând să fie strânse în mănunchiuri, aidoma snopilor de grâu; mai târziu, trei capete atente, trei capete aplecate, vor încerca să iasă din labirint, vor asculta, iarăși și iarăși, vor dezbate paternitatea. Uneori însă, sărmani ascultători, sunetele se desprind solitare din lungi momente de tăcere. Un suspin, de exemplu, un singur suspin, prelung și tandru — neîndoios al Iolanthei — in întunericul din camera mea. Să fi avut vreun oaspete în timp ce eram plecat? Se deschide o ușă, scapără un chibrit, cineva vede saboții de lemn. Vocea lui Graphos — doar o șoaptă, însă, astfel că nu pot spune cu certitudine că e a lui. Pot spune, totuși, cu siguranță, că rostește, în greacă: „Ăștia-ți sunt pantofii, deci!" Liniștea durează o veșnicie, îți zgârie auzul; scârțâie patul. Apoi, la fel de neîndoios, sunetul robinetului din baie și susurul apei care curge. Da, unele din părțile prost înregistrate puteau la fel de bine să fie și ele suspine umane, suspine pline de voluptate, sugerând acte simple — o voce șoptind: „Ah", sau poate (nu sunt sigur): „O, mamă". Transpuneri nereușite ce refuzau să se lase descifrate; unele din pârâiturile îngrozitoare puteau să fie, foarte bine, suptul unui sân. Micul meu instrument continua să bârâie fără să-mi spună nimic — nimic, într-un întuneric deplin. Iată, așadar, una din benzile pe care voi putea să le distrug fără mustrări de conștiință. Iolanthe!

Șed printre coloane albastre de fum de țigară și meditez la fărâmele astea de mărturii din trecut. Un trecut nu îndeajuns de îndepărtat să fie trezit la viață și readus în prezent, trecutul ce încă poate fi comparat cu el însuși — memoria față-n față cu mărturiile. Memoria noastră imperfectă, singura cauză a îndoielilor și deformărilor. Când nici memoria nici mașina nu-ți oferă prea multă siguranță, ajungi, de cele mai multe ori, la paginile acestea îndoielnice pe care rândurile se așternu, poate, fără noimă. Palimpsest.

La urma urmelor întreaga natură cu țâțe veșnic gata să plesnească e indiscretă, largă, abundentă, risipitoare... tu nu? tu nu? de ce?

(C sau K)

Zoë Pithon „viața într-o capsulă" gândește-te la asta, mintea are nevoie de un spațiu de refugiu.

(C)

De obicei nu-mi place genul ăsta, dar dacă e bogat trebuie că e foarte drăguț.

(H)

prezentul, invadând clipă de clipă trecutul, mereu denaturându-l, cuvânt de cuvânt, privindu-l, ai senzația, prin prisma morții.

(K)

astfel de preocupări înălțătoare: cultivarea întru frumos a spiritului, căutarea și identificarea eurilor ce zac în letargie, împăcarea cu ideea morții — sunt singurele năzuințe semnificative. Restul e amăgire.

(K)

vorbești de dărnicia nemăsurată a naturii; dar, curvă bătrână, în ciuda țâțelor ălora umflate, e de fapt slabă ca o scândură; toată osânza ce prisosește i se topește în războiul crâncen, pe care-l poartă cu istoria.

(C sau K)

Capăt de linie! Moribundia. O, frumoasă angoasă a sfârșitului!

(C?)

Un dialog șoptit, o transpunere foarte proastă; câteva fraze, printre ele: „De ce trebuie să moară? Nu poți să-l faci să dispară?" O, Doamne, ce-am făcut?

(?)

Intră. Încuie ușa.

(?)

Nu știu. N-o să știu niciodată.

(?)

Să te trezești cu o tresărire la ora două noaptea, înconjurat de mormanele astea tot mai înalte de hârtii, să stingi și să te târăști, cu fața buhăită, înapoi în pat. Dar, mi-e teamă, doar ca să fii strivit iarăși în visele și spaimele care se îmbrâncesc în țeasta trestiei fericite. Fericită am spus? O, Charlock, infelix — de ce ți-ai lăsat închipuirea să rătăcească de-a lungul acestor cărări nebătute? De ce ți-ai lăsat-o ispitită de ideea lamelor ce se ascut în timp ce taie? Un Braille electronic vibrând prin

degetele sensibile ale orbului. Scurgându-se prin filtrul jucăriilor mele, amalgamul acela de voci neștiute tulbură somnul celui ce le-a creat. O învălmășeală confuză de ecouri venind din trecut — pentru că o dată moarte, totul și toate își dorm somnul în același continuum: o referință istorică din Pausanias sau o remarcă a unui trecător de pe stradă, din zilele noastre — „o gură publică de pe care s-a ros rujul"; sau, pe ici pe colo, un vers, un aforism poetic — „poezia ce remodelează, pentru o clipă, incertitudinea". Undeva, mână-n mână c-o fată, mă plimb printre pietre mărețe, adunate parcă la Delphy să caște ochi uimiți la moaștele post-creștine — un căscat enorm, barbar.

Sau, filmul unde, la lumina de celuloid a lunii, Parthenonul pare să ia forma săpunului ce-l am în baie; și fața fără chip a lui Io, cu preocupări interioare aidoma celor ale femeilor tăcute de piatră, femeile cu melci în chip de bucle. „Odată, niște buze cioplite te sărută cu miresme de sare, de vin, piper și prăzi nemăsurate". Împreună cu Benedicta, în nopțile fără aer din deșert, ne lăsam în voia șuvoaielor răcoroase și apoi ne urcam, așa uzi, în mașină, hoinăream peste dunele șerpuitoare; lăsam să ne usuce luna. „Moartea, aidoma firelor de păr, crescând pe nesimțite". Vocea lui Hippo: „Flămânzesc, evident: cei umili au întotdeauna cele mai mari pântece". Și apoi logica perfect argumentată a lui Julian. *(Trebuie să-i văd mâinile).* Mă trezesc cu un țipăt, sună telefonul; dar, pe când ajung să ridic receptorul, încetează; cel care mă chemase a închis. Sunt iarăși gata să adorm, visez că intru în cabinetul meu și găsesc un revolver încărcat zăcând pe registrul de pe birou.

Și totuși... Aproape că l-am prins. A doua zi, la Cazino. Descoperisem că trece deseori pe acolo să-și încerce norocul. Într-adevăr, pierduse o sumă considerabilă chiar în seara aceea. Am ajuns însă prea târziu, se făcuse nevăzut, chemat la un telefon. Într-o scrumieră de argint, lângă un fotoliu, mai ardea încă un muc de țigară. Majordomul mi-l arătă așa cum ai arăta osemintele unui martir. Am privit fumul ce se ridica, se ondula, purtat de aerul cald. Îmi râdea în nas. Mesele fremătau — toți cei prezenți îl văzuseră, a stat cu umărul lipit de-al lor, sau, se așezase zâmbind la o masă să joace o tură Era real, exista.

Altădată, iarăși aproape; am auzit un funcționar de la

birouri comunicând lui Nathan niște rezervări de bilete. Julian lua expresul de Paris. Am notat numărul vagonului și al locului și cu inima bătând nebunește (și mintea gândind și mai nebunește) am coborât pe Strand unde, surprins și eu de ce făceam, am cumpărat — cumva în taină, cu aerul conspirativ al călugărului ce-și cumpără un prezervativ — un pistol cu șase cartușe. Gestul în sine n-avea nimic agresiv, era vorba mai curând de autoapărare, m-am simțit totuși, destul de penibil. În așteptarea taxiului ce urma să mă ducă la gara Victoria, m-am așezat la birou și am curățat pistolul. Cu mult respect. Încă o dată, desele opriri de pe drum m-au încurcat teribil. Am țâșnit pe lângă controlorul de bilete și am început să fug nebunește. Trenul meu se pusese lin în mișcare. Vagonul șase. Vagonul șase. Mi-am întețit efortul. Un loc la geam, numărul douăzeci și șase, pe la mijlocul vagonului. Gâfâiam. Am zărit un șase pe un vagon restaurant și am continuat să alerg paralel cu el. Trenul luase însă viteză și a trebuit să fac un ultim efort ca să ajung din urmă vagonul mult dorit. Am reușit să-l prind undeva la capătul peronului, după ce mă luptasem pentru fiecare centimetru câștigat.

Da, încet, încet, am ajuns în dreptul locului ocupat de Julian, nu îndeajuns de aproape, însă, ca să-i văd fața. Dar le-am văzut, în sfârșit, *i-am văzut mâinile*. Nu, nu erau ale lui Jocas. Foarte fine, mici, albe, degete napoleoniene, ținând o havană. Mâinile unui chirurg operator, degete complicate, subtile: fața însă... n-am ajuns la față. M-am prăbușit pe un cărucior de bagaje, la capătul peronului. Destul de ciudat, eram în culmea fericirii dar totodată puțin speriat, îmi trăiam poate triumful. În orice caz îi văzusem mâinile, sau mai degrabă una din ele. Am abandonat pistolul într-un coș de gunoi din fața gării, l-am îngropat sub niște ziare îmbibate cu apă. Existența pistolului în buzunarul meu era o enigmă care nu se supunea nici unei analize; totuși, o dată scăpat de el, s-a domolit și durerea nevralgică ce se localizase în zona ochilor. Am coborât într-un closet public, am dat un șiling să mă spăl și să mă aranjez. Voiam, de fapt, să-mi satisfac pur și simplu o curiozitate. Mi-am examinat fața într-o oglindă. Arătam uimitor de bine și, ținând seama de diversele grade de urâțenie, destul de frumos.

M-am reîntors la birou cuprins de un simțământ total

nou. Vizibil ușurat, reveneam în cușca mea căptușită cu pluș, în mijlocul tuturor acelor nimicuri indispensabile unei existențe creatoare. (Își făcuseră aparițiа niște prototipuri noi; le-am pipăit mulțumit). În lumina albă ce le transforma pielea diafană (pudrată din belșug) în mușama, secretarele ciripeau excitate de priveliștea roților și angrenajelor ciudate răsărite în birou. Brusc, Julian și identitatea lui încetaseră să mă intereseze. Curat în cuget și simțire, m-am așezat la fereastră și-am privit iarna înnegurată, solemnă, a Londrei mele. Am stat acolo, meditând adânc, cu uimire, la simbioza plantelor și zornăindu-mi mărunțișul din buzunare. Sigur, glumesc doar, pentru că, de undeva, din străfundurile conștiinței, își făceau loc amenințătoare, debordante, gânduri de rău augur, imagini ale reședinței de la țară, unde Benedicta, cu toate simțurile în alertă, aștepta parcă să se producă explozia. Își încorda auzul, asculta, auzea ceva care venea de dincolo de percepțiile obișnuite ale urechii umane. Se putea chiar întâmpla să intervină în mijlocul unei conversații cerând autoritar tăcere. Odată, în timp ce treceam prin salon îndreptându-mă spre ea, am descoperit-o fixând cu privirea ceva ce se afla în spatele meu și se apropia de ea o dată cu mine. M-a evitat, apoi cu un efort de voință, și-a scuturat capul ca un înotător care vrea să scape de apa intrată în ochi; a reapărut la suprafață zâmbitoare, naturală și calmă.

Apoi, într-o după-amiază, am ajuns la birou și am găsit un convoi lung de autobuze ce adăstau, ca niște care mortuare, în fața clădirii. Întreg personalul firmei era în alertă. La început am crezut că e vorba de o înmormântare; toată lumea purta costume negre de gală. Personaje extraordinare pe care nu le văzusem niciodată până atunci se revărsau din toate ungherele, din toate deschizăturile. Învești mântați cu o sobrietate funerară, reprezentau diversele clanuri totem ale instituției noastre — contabilii ca niște struți, juriști asemănători unor porci sălbatici sau rinoceri, consilierii în chip de bufnițe pline de importanță.

Baum, gătit superb, se zbătea cu organizarea diferitelor grupuri. Vânat de toată lumea, aducea cu un fluture de noapte ce-și agită aripile albastre. Se învârtea extrem de aferat printre tropotele oamenilor care alergau în toate direcțiile. Se repezea la fereastră să se asigure că vehiculele de la pompe funebre se umpleau în

mod ordonat, pentru ca în clipa următoare să mărșăluiască în sus și-n jos pe culoare, bătând la uși și răcnind răgușit:

— E cineva înăuntru?

Mi se părea clar că cel ce-și dăduse ortul popii era o persoană de importanță națională. Când a dat cu ochii de mine Baum m-a luat în primire:

— O să întârziați, spuse, pipăindu-și nervos perciunii.

— Ce dracu' se-ntâmplă? am strigat, iar bunul meu Baum și-a aplecat capul dintr-un amvon invizibil și a rostit plin de reproș:

— Marea Expoziție, domnule Charlock. N-aveți voie s-o pierdeți.

Uitasem complet de afacerea cu expoziția. L-am observat pe Baum măsurându-mă de sus până jos cu niște ochi dojenitori:

— Veniți așa cum sunteți, spuse. N-o să mai aveți timp să vă schimbați. Anunț eu șoferul.

Iată-mă, așadar, urnindu-mă o dată cu lungul cortegiu pornit parcă să-și poarte doliul prin Londra albă și cătrănită, prin zăpada crestată de răni hidoase. Mereu ținut în loc de circulația imensă (Baum gesticulând furios), mereu alunecând prin zloată și noroi vâscos. Oare pe cine am fi ales să ne fie cadavru dacă am fi fost într-adevăr un cortegiu funerar? Din fericire, în mașină exista un bar bine garnisit și, pe deplin convins că nu mai e nimic de făcut, mi-am refăcut forțele cu niște whisky-uri tari. Când am ajuns la aeroport — o masă de biliard albă — stratul de zăpadă se îngroșase și se lăsa întunericul. Luminile albe ale farurilor se întâlneau, se căutau una pe alta tandre, părcau să-și transmită semne de recunoaștere ca niște insecte ce se salută cu antenele. Un desenator nebun trăsese linii și parabole negre pe toată întinderea de zăpadă și locul arăta ca o hartă geodezică, o schiță plauzibilă dar destul de relativă încă. Am invadat clădirea centrală ca un stol de grauri. Înăuntru, însă, totul era lumină, era spațiu și aer cald.

In zona expoziției, despărțită de public cu o panglică de mătase, mișunau polițiștii. Baum îmi spusese că suma plătită pentru asigurarea tablourilor era atât de exorbitantă încât paza ar implica practic prezența întregului Departament de Criminalistică. Presupun că totul era foarte bine organizat. Pereții acoperiți cu pânză de sac și comorile lor aveau fiecare în față un alt perete, la fel

de lung și de înalt, ce conținea specimene din cele mai valoroase produse ale firmei Merlin. N-am putut să mă stăpânesc, am pufnit în râs — poate prea tare — Baum m-a potolit cu o strălucire din ochi. Ne strângeam încet în așteptarea oaspeților, ne unduiam în cerc, tot mai înghesuiți, în poziții incomode. Deocamdată fără băuturi și fără țigări. Se aranjau vestele, se trăgeau manșetele de la cămăși, se ajustau gulere și cravate. Unii alunecau pe podeaua lustruită. M-am uitat la lista pe care mi-o dăduse șoferul, cu gândul să văd cine sunt invitații. Toată lumea, literalmente toată lumea. În momentul acesta își face apariția primarul Londrei. Intră, însoțit de membrii cei mai de vază ai corpului diplomatic, pe ușile ce se cască zvâcnind pe fundalul alb. O, zei!

Ce ține la piept, ca pe un manuscris înluminat, primarul? Să fie cuvântul de salut? Apar brusc, ca broboanele de sudoare, cohorte de polițiști. Preacinstitele bresle se ridică și ele la înălțimea evenimentului — veniseră Vânzătorii de pește, Pielarii, Cizmarii, Tăbăcarii, Asociația edecarilor, Liga călătorilor în picioare în tramvai și Dumnezeu știe ce alte Asociații și Comitete. Toți, la mare ținută, dichisiți potrivit ocaziei, decișii cu toții să vadă adevărata artă cinstită cum se cuvine. Cât privește diplomații, deschideau, ca să spun așa, balul. Atât de împăcați cu ei înșiși, relaxați, atât de luciferici în eleganța lor... Tresăreau fățarnici când se recunoșteau în mulțime și scoteau exclamații ipocrite de uimire „Ce surpriză să te văd aici...". Se strângeau la piept cu băgare de seamă, precum actorii care: „când se îmbrățișează își țin unul altuia perucile, ca să fie siguri". Și mai multă zăpadă și mai multă lumină. Încet-încet, m-am pierdut în mulțime și m-am strecurat printr-o perdea care ascundea un mic bar ce servea îndeobște pasagerii de rând. Cu paharul în mână, priveam nevazut de nimeni gloata obscură, ignorantă. Și Iolanthe? Da, toate ziarele erau pline de zvonuri despre divorțul iminent — împreună, bineînțeles, cu pozele triste de rigoare. Presupun că se va întâmpla ceea ce se întâmplă cu toate aventurile amoroase ale celor ce-și trăiesc viața sub ochii publicului — își pierd cu timpul farmecul și nu rămâi decât cu lacrimile din plastic și un contract pentru un film. Murmurul celor prezenți se înalță spre acoperișul din sticlă asemenea bâzâitului dintr-un stup; sau, „ca niște

coase cu limba ascuțită ce bârfesc în iarbă". Nu știam ce să fac, dar mă simțeam în siguranță. Am căscat.

Într-un târziu, mulțimea din spatele ușilor somptuoase a început să se agite. În mijlocul unui tumult general, în fața clădirii au aterizat simultan, asemenea unor fluturi ce-și deschid aripile, șase automobile imense. Polițiștii erau în alertă. O lumină stelară colora întreaga scenă în roz — o sclipire intensă în care ochii tuturor celor aflați în așteptare păreau ieșiți din orbitele ce căpătaseră contururi uriașe. Au început să țăcăne aparatele de fotografiat și blitz-urile cu scânteierile lor scurte presărau pete albe, stridente, pe aurora boreală.

— Iat-o! strigă cineva.

— Unde? Cine? Uite! Cine?

Ușile s-au dat în lături și a pășit încet, în mijlocul semicercului format din indivizi ce-o urmăreau îndeaproape, probabil garda înarmată. De o sută de ori mai frumoasă, desigur, corola unei flori rare, desenată pe fondul întunecat al costumelor din jur. Faimosul zâmbet ce contura o semilună. Mergea încet, cu pași mătăsoși, ezitanți, privind în jur aproape rugătoare, cerșind îngăduință, nesigură, parcă, de rolul ce trebuia să-l joace. Într-o clipă foaierul mustea de lume — spectatori nepoftiți: pasageri, casieri, frizeri, piloți... Polițiștii s-au pus pe treabă, încercau să-i oprească. Sala uriașă devenea tot mai neîncăpătoare obligându-i până la urmă pe toți să se înghesuie unul într-altul.

Iolanthe înainta maiestuoasă, cu măreția delicată a unei zâne de operetă, sigură de succes dar primind suspicioasă încă furtuna de aplauze ce își trimiteau reverberațiile tunătoare spre înaltul sălii. Sprâncenele false, mari și umede îi puneau admirabil în evidență trăsăturile, le confereau formă și grație. Rochia de moar i se unduia trimițând în jur raze strălucitoare ce o făceau să pară luminată din interior. Un întreg circuit luminos menit să ascută simțurile, să moduleze sunetele. Cu aceeași expresie de cucernicie îndelung studiată — nu putea scăpa de ea — s-a îndreptat spre demnitarii care-o așteptau să dezlege împreună misterele lui Monet, Manet, Pisaro. Și asta era fata care, odată, m-a întrebat ce e un Manet. („Scrie aici că a cumpărat un Manet. Ce-i asta? Un fel de motoretă?"). Abia așteptam să-i spună primarului că e o motoretă. Începea să se formeze un culoar viu prin care să-și facă intrarea. Eram gata să

mă afund înapoi în bar, dar a apărut Baum care m-a prins energic de braț și m-a împins, târându-mă aproape, spre coloana în formare. Mi-a șoptit, ca o rugă fierbinte:

— Vă rog, domnule Charlock, vă rog.

N-am avut curajul moral să mă desprind; m-am trezit așadar, în prima linie de marș, cot la cot cu ceilalți sclavi. Am închis pentru o clipă ochii. Voiam să mă calmez, încercam să mă stăpânesc, mi-era teamă că-mi voi pierde cumpătul. Dar nu, totul era în regulă.

Raza de lumină se deplasa inexorabil spre noi, în ritmul lent impus de camerele de luat vederi. Puteam acum să văd cât devenise de frumoasă — o frumusețe artificială, nu mă îndoiesc, dar foarte palpabilă. Pielea diafană izbucnise de sub masca din albuș de ou, ieșind la lumină proaspătă ca o puică ieșită din găoace. Ochi ce râdeau și un nas modelat perfect. Mai mult decât atât, plutea ușoară, fără nici un efort, de-a lungul șirului nesfârșit de oficialități. Avea o distincție și o modestie care cucereau. Kallipygos Io, sforțându-se din răsputeri să facă pe cariatida. Camerele de luat vederi zăboveau nesățioase pe fețele noastre paralizate. Am fost tentat să închid ochii — tactica struțului — cu speranța că n-o să mă vadă; am observat însă privirile critice ale lui Baum și m-am abținut. Unda de lumină s-a îndreptat, în cele din urmă, asupra mea și iat-o, cu degetele manichiurate măiestrit, întinse spre mine:

— *Xaire* Felix, spuse, cu o voce scăzută, amuzată.

În pupile îi scăpărau mici scântei îmbietoare la rele. Mi s-a părut că mai observ acolo o undă de jenă orgolioasă — era pe jumătate încântată, pe jumătate rușinată de toate zorzoanele astea multicolore cu care-și garnisea victoria. Am răspuns la salut cu jumătate de gură și într-o greacă din pleistocen. Obrajii i s au lăsat în jos într-o expresie ce amintea vag de rânjetul de odinioară. A continuat apoi cu aceeași voce scăzută, privind în jur, încercând parcă să-și dea seama dacă există cineva care îi înțelege cuvintele:

— Așteptam de mult să te văd. Avem atâtea să ne spunem!

Am dat din cap și am rostit un „foarte bine" ce suna stupid. Totuși, l-am văzut pe Baum umflându-se în pene, am prins curaj și am adăugat:

— Când ai timp. Oricând dorești.

O fracțiune de secundă și-a încruntat sprâncenele și apoi a spus:

— Mulțumesc. Cât de curând.

Porni apoi încet mai departe, spre locul unde stătea gâfâind și ștergându-și transpirația, primarul. Iolanthe a ținut o cuvântare scurtă și înțeleaptă, evident scrisă de altcineva; n-a spus nimic de motorete. Apoi, cu niște foarfece uriașe de croitorie, a tăiat panglica. Din spatele ei, am năvălit cu toții, copleșiți, în Expoziție. În focul bătăliei primarul uitase să-și țină discursul de răspuns; și-a înghesuit hârtiile undeva sub aripile fracului și ne-a urmat plin de bărbăție. Nu mai era nimic care să mă țină acolo. Mi-am făcut, așadar, loc și m-am întors înapoi la bar cu gândul să mai beau ceva și să aștept plecarea Iolanthei — s-ar fi putut să mai întrebe de mine și nu voiam să-l supăr pe Baum. M-am refugiat după perdea și am urmărit cu privirile încordate, concentrat, ca un trăgător de elită în fața țintei, desfășurarea evenimentelor. Într-adevăr, eram atât de absorbit încât aproape că n-am băgat de seamă că cineva mă bătea pe umăr. Când m-am întors m-am trezit față-n față cu doamna Henniker.

— Păiatul meu!

Era ultima persoană de pe lume pe care mă așteptam s-o văd! Îmi strânse voinicește mâna cu o mână aspră, ca o mănușă pentru șofat. Aceeași doamnă Henniker, nici o zi mai bătrână! Vorbea cu o însuflețire debordantă. Totuși... Cu ce să încep? Era îmbrăcată în pantaloni groși de tweed și niște pantofi solizi, cu talpa groasă, foarte drăguți. Extrem de elegantă. Pulover negru și perle. Părul, vopsit acum într-o nuanță roșiatică, era tăiat în bucle strengărești. Mirosea serios a băutură și o ușoară nesiguranță în priviri și în voce sugera... putea fi însă, pur și simplu, emoția reîntâlnirii. Pielea aspră și roșie, bătută de vânturi. Purta cu ea câteva mape și un carnet de însemnări. Încântată, triumfătoare, își trecea mereu greutatea de pe un picior pe altul. Când mi-am exprimat nedumerirea în legătură cu prezența ei acolo, a făcut un semn cu capul în direcția Expoziției.

— Cu Iolanthe, spuse. Sunt secretara ei.

Apoi, dându-și paharul pe gât dintr-o înghițitură:

— A telefonat să vin la ea imediat ce-a putut. Mi-a fost ca o fiică... (S-a întrerupt să mai comande un pahar). I-am fost mamă.

Mi se confesa cu emoție profundă, n-aveam nici o îndoială.

— Să fiu al dracului, am spus, iar doamna Henniker hohoti gros.

— Vezi, zise, cu o sclipire în ochi și ridicând paharul, vezi cât de ciudată e viața?

Ciudată viață! Un motiv să mai bem câteva pahare. Cine știe când ne-am fi oprit, a sosit însă momentul plecării zeiței și doamna Henniker a sărit în picioare declarându-mi că e chemată la datorie.

— Poți veni la Paris săptămâna viitoare? Preferă să te întâlnească acolo — din cauza lui Julian.

Am sărit in sus.

— Bineînțeles, pot veni la Paris.

Doamna Henniker își scutură crestele roșii:

— Bine, luăm atunci legătura și-ți comunic toate detaliile. Știi, va trebui să se deghizeze și să caute un loc de întâlnire, o cafenea sau ceva de genul ăsta. Bănuiesc că-ți va explica ea totul. E imediat acaparată de mulțime, oriunde merge, nu poate rămâne singură nici măcar în propriul apartament. Te sun. O, păiete, păiete.

Eram destul de buimăcit în mașina ce mă ducea înapoi la Londra, o buimăceală plăcută, însă. Lângă mine, Baum nu-și mai încăpea în piele de atâta fericire. Un mare succes, ideea a fost unanim apreciată. Picturile alături de plăsmuirile acelea de geniu ale minții iscoditoare, mașina de tăiat iarbă „Merlin", de pildă.

— Îmi închipui cât ați fost de emoționat când v-ați văzut creația acolo, chiar față-n față cu pânzele maeștrilor, spuse. Și ea era atât de frumoasă încât aproape că mi-a fost teamă. Știți cât primește acum pentru un film? Un milion de dolari. Un milion!

Scoase niște triluri de copil ce se minunează:

— Era ca o floare, domnule Charlock.

Da, o floare deschisă și umplută cu rouă sintetică.

— O artistă înnăscută, continuă Baum, copleșit.

Fără îndoială, fără îndoială. Plină de *feu sacré*. Eram gelos. Învinsese.

Puțină obrăznicie nu strică niciodată; adevărul e că o singură privire mi-a fost de ajuns. Am sesizat maturitatea, siguranța aceea insolentă ce mă umplea de invidie. Noua Iolanthe. Îmi dădea impresia genului de femeie care știe ce vrea, o femeie ce ducea o viață mult mai plină de sens decât a mea. Totuși, treburile erau încă

teribil de încurcate. La colțul străzii am cumpărat un ziar de seară, cu gândul să-l răsfoiesc înainte de cină. Voiam să studiez mai atent fotografiile. Iolanthe și soțul ei; iminenta despărțire era încă în stadiul de zvon; rămâsese însă nedezmințită și asta-i conferea un anumit iz de autenticitate. Nu mă privea în nici un fel. După cină m-a sunat Julian și, trebuie s-o mărturisesc, am tresărit. Aproape că uitasem de existența lui și vocea aceea reînviată mi-a provocat o surpriză reală. A vorbit de Expoziție, m-a întrebat dacă a avut succes și toate celelalte. I-am relatat cât am putut de mult; am avut impresia că soarbe pur și simplu, soarbe cu nesaț orice aș fi găsit să-i spun despre Iolanthe. Stăruia nesătul, voia tot ce era în legătură cu ea.

Și-a dres apoi glasul timorat și m-a întrebat, aproape umil:

- A fost, pe vremuri, amanta ta, nu-i așa?

- Nu, nu femeia de acum, am replicat. Aceea era cu totul o altă fată. E complet schimbată.

Julian cobori puțin tonul vocii:

— Da, știu, spuse. Știu.

A urmat o tăcere îndelungată, apoi a continuat:

— A cerut să te vadă? V-ați fixat o întâlnire?

Îndelungi suspiciuni mă făcuseră circumspect, așa că am răspuns:

— Nu. Nu mai avem acum nimic să ne spunem; nici nu cred că are vreun rost.

Julian scoase un mârâit și l-am auzit aprinzând un chibrit.

— Așa, deci. Apropo, am auzit că Benedicta nu s-a simțit prea bine în ultima săptămână. Nash a plecat s-o vadă.

M-am gândit că asta însemna mai multe sedative, cam atât. N-am spus nimic. Benedicta. Eram atât de scârbit încât am simțit că mi se face greață.

— Între timp, spuse Julian, aș vrea să-ți petreci câteva zile la Paris.

Mi-a dat detalii despre niște negocieri în curs de finalizare; mi le-am notat sârguincios în registru.

— În regulă, am spus. În regulă.

Cam asta era. Dădea impresia că vorbește din Dublin sau Zürich. M-am întors la țigara mea, lângă foc, și prin minte au început să mi se perinde vagi bănuieli. (A crâcni sau a nu crâcni, asta e întrebarea). Înainte de cul-

care am trimis o telegramă (tarif redus) doamnei Henniker, rugând-o să mă sune a doua zi la birou.

La telefon, însă, am auzit vocea Iolanthei, o voce somnoroasă.

— Henniker are zi liberă azi și m-am gândit să te chem eu... începu, apoi continuă în greacă; nu voia să fie înțeleasă, bănuiesc, de vreo telefonistă curioasă. Îți dau un număr la care să mă suni când vii — sper să vii. Mai stau o lună, cel puțin. Abia aștept să te văd. Când crezi că poți veni? Sunt liberă vinerea și sâmbăta.

S-a aranjat deci întâlnirea, mijlocită și de jocul complice al hazardului care mă trimitea, oricum, la Paris. Mi-a crescut inima la perspectiva unei scurte evadări din Londra asediată din toate părțile de zăpadă, chiar dacă asta însemna că va trebui să stau la Diego. Totul era gratuit la Diego, aparținea companiei. Știu, lumea îl urăște — spațiile sale enorme cufundă pe cei ce locuiesc acolo într-un anonimat de-a dreptul infernal. Acum, însă, nu aveam de discutat decât niște detalii fără prea mare importanță, ceva în legătură cu brevetele și pentru astfel de treburi locul era ideal. Diego se mândrea cu săli de conferințe aranjate elegant, unde bântuiau mirosuri de piele ostenită ce văzuse multe, și arome putrede, sofisticate, de la trabucurile Babilonului. Prin holurile somptuoase de la intrare mișunau, croindu-și drum prin mijlocul ornamentațiilor flamboiante, toți cetățenii de vază ai lumii interlope, obișnuiții tranzacțiilor internaționale: potentați arabi cu suita lor de servitori negri, studiind absorbiți hărțile câmpurilor petroliere, bancheri sosiți din Statele Unite, mici și veșnic puși pe glume, zburând ușor de la un grup la altul, regi și regine uitate, gangsteri, preoți itineranți și agenți de bursă rotofei. Prin aer plutea greu un zumzet neîntrerupt: discuții aprinse, oferte disperate, aranjamente politice, certuri, neînțelegeri. Fauna pestriță a afacerilor mondiale roia în călduri. Diego era un bâzâit continuu: lupta unui milion de aspirații, ciocnirile proiectelor rivale, forfota sciziunilor.

Mi-am rezolvat rapid afacerile și m-am mutat într-un hotel modest, la periferie, unde locuisem odată, în tinerețe. Bătrânul Corneille. Era tot acolo, deși de atunci trebuie să fi trecut prin sute de mâini. Aceeași binecunoscută sărăcie generală, aceleași, deja renumite, instalații defecte; dar la prețuri modeste și cu niște camere ce dădeau spre curți insalubre dar romantice. Pâlcuri de

arbori. Și vechea mea cameră. Liberă. În realitate, era numărul 13, dar din respect pentru clienții superstițioși, fusese numerotată 12A. Telefoanele vechi țârâiau și huruiau, au reușit să pervertească râsul melodios al Iolanthei, atunci când, în fine, am dat de ea.

— Ascultă-mă, zise, știi ce mi se întâmplă. Sunt asaltată imediat. Ți-a spus, nu-i așa? Nu îndrăznesc să-mi arăt fața decât în cazul când se ivește peste umărul unui polițist. Dacă vreau să am un cât de mic moment de intimitate, trebuie să-mi schimb cumva înfățișarea. (O spunea, totuși, de parcă situația i-ar fi făcut plăcere). Apartamentul ăsta nu-i bun de nimic. Sunt supravegheată.

Am gemut.

— O, Doamne, am spus, și tu! Trebuie deci să ne-ntâlnim ascunși sub voaluri grele sau să purtăm bărbi false. Cine te urmărește?

Am gemut din nou.

— Julian, am continuat înverșunat, sigur că nimerisem. A râs din toată inima.

— Nu, bineînțeles. E vorba de soțul meu.

Dincolo de fereastră, Parisul se scălda în splendoarea unui început de primăvară, cu zăpada ce se topea șiroind în rigole, cu primii muguri și păsările umblând haihui. Miresmele verdelui recucerind parcurile, ultimii stropi de gheață picurând din penisul de piatră a lui Pan, în grădina publică.

— Ce facem atunci?

— O să mă dau drept Solange, spuse zglobie.

— Solange? Eram uluit. Ce știi tu despre Solange?

— Fetișcana ta, spuse. Mi s-a întipărit în memorie tot ce mi-ai spus, ca o fotografie.

— Ți-am spus de Solange?

Era, într-adevăr, surprinzător. Solange era o femeiușcă vulgară. Trăiserm cu ea câtva timp, într-o vară — într-adevăr, în această cameră. Oare când i-am povestit de ea?

— Ai uitat, zise. Mi-ai spus tot despre Solange, o comparai mereu cu mine, mă jigneai. Îmi amintesc că eram deprimată. Solange era așa și pe dincolo, Solange făcea asta, făcea aia. Și nu-mi dădeam seama că totul era snobism parizian. În zilele acelea toți trebuiau să aibă o afacere amoroasă la Paris. Dacă nu, riscau pur și simplu să fie ridicoli. Eu nu știam — ai profitat de prostia mea. Oricum, am ascultat atentă, întotdeauna am

dorit să învăț. Și pe Solange n-am uitat-o niciodată. Ba mai mult, o să ți-o și dovedesc. La unsprezece jumate. Café Argent, da?

Sigur, de obicei era Café Argent; apoi din nou aici, pentru acele mici trucuri pline de tandrețe pe care le uitasem cu desăvârșire; da, în așa măsură încât trebuia să fac un efort real să reînviu sensul expresiilor trecătoare de pe fața albă, ofilită, a micii mele pariziene.

— Doamne Dumnezeule! am exclamat.

Părea, într-adevăr, extraordinar să retrăiești o astfel de amintire, o fărâmă de gând printre multe altele — tonele de balast dintr-o singură viață. Te lepezi de ea, o arunci nepăsător în drum, nu știi că-și va găsi adăpost într-o altă memorie. Îți închipui c-ai scăpat de ea și te simți eliberat — dar nu, cineva ți-o ține în păstrare, o trezește la viață; o remarcă întâmplătoare sau, uneori, o simptomatologie completă.

— Bine, am spus resemnat. Vino atunci și prefă-te că ești Solange.

A făcut-o și rezultatul a fost atât de tulburător încât în primele clipe mintea mea a refuzat să creadă. Sigur, ar fi fost imposibil s-o întruchipeze perfect pe Solange și la ora aceea mai erau în jur destul de multe femei. Ședeau pe *terrasse* — așezate la vedere, expuse asemenea zorzoanelor ieftine pe taraba unui negustor. Dar, printre ele, Solange! A trebuit, totuși, să aștept până când chelnerul mi-a adus o bucată de ziar ce avea desenat pe ea un semn de întrebare. Apoi, cu o mișcare din cap, mi-a arătat locul de unde venea mesajul. Și atunci, Solange! Ivită parcă din mormânt, Solange, cea cu fusta albăstruie (culoarea prafului de pușcă), prost croită, Solange cea cu pantofi scâlciați, gri-albăstrui și o pelerină ce căpătase o nuanță gălbuie, Solange, un poem inedit în culori nemaivazute: margele ieftine, poșeta din piele de crocodil, bereta mov. S-a ridicat și a venit spre mine cu fața ei spoită și ochi rimelați violent, cu mersul acela de paradă dar totuși temător. (Tot ce era teamă aparținea Iolanthei). *Je suis libre, Monsieur.* A plutit peste terasă, printre studenții stânjeniți, germani, elvețieni, americani, o voce firavă, tânguitoare, tristețea teribilă ascunsă într-un zâmbet deliberat obraznic.

— Iolanthe, am exclamat, pentru Dumnezeu, ce mai urmează?

În timp ce se cufunda în scaunul împletit de lângă

mine și își punea poșeta pe masă, între noi, a izbucnit în hohotul de râs plebeu, caracteristic. A bătut din palme să cheme chelnerul și a comandat, pe un ton minunat, cu inflexiuni metalice, o *coupe*.

— Hai, dă-i drumul, zise, spune-mi că nu știu juca. „Times" așa scrie.

Dimpotrivă, eram fascinat. O interpreta extraordinar pe Solange. Purta perucă, bineînțeles — un păr castaniu tuns băiețește, gropițe în obraji. Nimeni n-o va recunoaște în postura asta, cu siguranță.

— Știi, spuse, luându-mă de braț, acolo, la masă. Așa suntem liberi și putem sta de vorbă în voie. Povestește-mi de tine. Tot ce ți s-a întâmplat.

Ar fi trebuit probabil să-i spun că aparent se schimbaseră multe dar, de fapt, schimbările erau îngrozitor de puține. Oricum, de unde să încep? Mi-am încercat norocul cu o relatare succintă a izbânzilor mele; știa aproape totul. Asculta atentă, preocupată, își clătina din când în când capul ca și cum ceea ce-i spuneam venea să confirme propriile ei intuiții.

— Vâslim în aceeași barcă, spuse, în cele din urmă. Amândoi bogați, amândoi celebri și bolnavi.

— Bolnavi, Iolanthe?

— O boală fizică, în cazul meu.

— Și în cazul meu?

— Ai apucat-o pe un drum greșit. O știam deja atunci, ți-o văzusem în cărți, așa ți-era hărăzit; iar când e vorba de tine — ai privit întotdeauna oamenii reali ca pe un fel de obiecte inerte, simple imagini ale lucrurilor — secreții glandulare. Simțeam că n-o să te eliberezi niciodată și mai târziu, când am auzit că ai intrat la „Merlin", m-a durut inima. Mă întristai tot mai tare. Știu cât am plătit eu să fiu liberă, și mi-am dat seama că n-o să scapi niciodată.

— De ce aș scăpa? am întrebat sfidător. Îmi rotunjește binișor conturile.

Se uită la mine consternată, aproape dezgustată; apoi expresia feței i s-a schimbat. A înțeles că nu-i spuneam tot adevărul.

— Dacă sunt ceea ce sunt, e datorită lui Merlin, am rostit plin de emfază, și aproape că mi-a venit rău să mă aud spunând asemenea baliverne.

S-a pornit atunci să râdă. Uuf! Conversația părea că urmează să ia o turnură neplăcută.

— Hai să ne mișcăm puțin, am spus.

Când am trecut pe lângă Café Déme a insistat să intru să văd dacă nu există vreun mesaj pentru Solange. Sigur că exista, într-o franceză stricată, tipică; o pusese pe doamna Henniker să-l planteze acolo.

— Se merge prea departe, am spus, nicidecum amabil. Să ne întoarcem mai bine la hotel și . . .

În priviri i-a apărut pentru o clipă o expresie tristă, înecată imediat într-un zâmbet. M-a luat din nou de braț și m-a urmat. Am traversat, așadar, parcul, fără grabă, aruncând priviri amuzate înspre statui. Discutam acum cu voce scăzută, eram iarăși în lumile noastre diferite.

— Și ești liberă deci, tu așa spui. Ce înseamnă libertatea pentru tine, Iolanthe?

— Totul. Aveam pur și simplu nevoie de libertate. Dar m-a costat mult — de fapt, casa mea de filme se zbate continuu, mereu în pragul falimentului. Din cauza lui Julian, bineînțeles. N-a putut suporta să mă vadă liberă.

— Îl cunoști pe Julian?

— L-am văzut o dată — am schimbat doar o privire, o privire menită să dureze o viață. Și în acel moment am știut că mă iubește. Într-un fel pervers, e adevărat; mă iubea cu și mai mare patimă pentru că îl înfruntasem, pentru că eram liberă. Cu primii mei bani mi-am înființat propria firmă, mi-am ales singură rolurile. Julian a încercat să ne distrugă. Era singurul lui mijloc să mă facă a lui, să mă aibă în proprietate, cumpărată în chip de acțiuni.

Râse, un râs întristat, dar fără nici o undă de resentiment.

— Unde ați fi voi, bărbații dacă n-ați vâna nici o femeie? adăugă zâmbind. Totuși, Julian avea o mină atât de ciudată încât am încercat chiar să iau lecții de desen ca să o pot reproduce.

— Cum v-ați cunoscut?

— Nu ne-am întâlnit; cineva din echipa care face cercetări asupra comportamentului publicului ne-a informat despre existența unui admirator. Era întotdeauna prezent, nu pierdea absolut nici un film de-al meu, deseori le revedea iarăși și iarăși, săptămâni de-a rândul. Voiau să scrie un articol despre omul ăsta și să-l publice într-o gazetă. Ziaristul care se ocupa de toată povestea a

fost însă informat de patron că Julian oprise scrierea articolului. Mai târziu, Julian mi-a fost arătat la o expoziție.

Nu știu de ce, dar eram gelos.

Prin Grădinile Luxembourg, pe lângă terenul de joacă al copiilor și mai departe apoi, purtați de firele inexorabile ce ne legau de amintirile noastre ateniene. Am rămas, de multe ori, surprins: era ca și cum aș fi dat peste un teanc de scrisori citite în grabă și dosite apoi undeva, într-un fund de dulap; niște scrisori ce le recitești și se dovedesc pline de lucruri care trecuseră neobservate. De exemplu:

— Mai târziu, iubirea ce ți-o purtam atunci n-a încetat să mă uimească. Te iubeam, așa credeam în vremurile-acelea, dar motivele mele par neverosimile. Locul ce-l ocupai în gândurile mele se datora indiferenței tale funciare, o indiferență cel puțin bizară. Nu puteai înțelege — asta te făcea să fii obiectiv, rece și, prin urmare, *curtenitor*.

(O, Doamne, e vorba doar de apendicele vermiform al iubirii.)

— Uneori te consideram demn de dispreț ca bărbat, dar de șovăit n-am șovăit niciodată. Tu nu știi, Felix, ce puțin cerem noi de la viață. O femeie nu speră la mai mult decât la tainul ei minuscul de concentrat de fericire — tot ce dorește e puțin *respect*. Fărâma de încredere în noi înșine e mult prea insignifiantă ca să ne facă să credem că am putea fi vreodată iubite — e gemul și untul de pe felia de pâine. Dar cum rămâne cu pâinea? Poți cuceri o femeie arătându-i pur și simplu respect. Când e disperată se mulțumește cu atât. Îți amintești? M-ai luat de braț în plină stradă, deși toată Atena știa că sunt din aia care face trotuarul. Ai avut curajul să te lași văzut cu mine, mi-ai deschis ușa. Ce gesturi cavalerești, mă gândeam! Toată lumea va crede că suntem logodiți. Dar, bineînțeles, mai târziu mi-am dat seama că nimic din toate astea nu avea pentru tine conotații deosebite — erai pur și simplu distrat și, în ce privește mentalitatea micilor capitale, ignorant.

Râse, bine dispusă. Am încercat să-i întorc fața zâmbitoare spre mine, s-o îmbrățișez; a scos însă un geamăt de durere; rănile nu sunt încă vindecate, mi-a explicat.

— Îmi vorbeai de lucrările tale și-mi spuneai că scormonești, scoți la lumină nedoveditul; mai apoi am

înțeles că „doveditul" tău e un fals, că se năruie, pervertit de fiecare nouă descoperire. Nu faci decât să-ți sapi o tranșee, îți cauți un adăpost — îl cauți pentru că ești slab.

De ce să-mi fi păsat de toate astea? Inhalam aerul cald, un dar divin, mă bucurau frunzele, scrâșnetul pietrișului sub picioarele trecătorilor ce pășeau parcă pe coverte înclinate, sau se lăsau smuciți, târâți înapoi de câini uriași, în călduri. Poate oare intuiția să devină un reflex condiționat?

— Mai târziu, continuă, am auzit ce-ai făcut și ți-am ținut pumnii. Mai credeam că ar putea veni o zi când o să te hotărăști, ca și mine, să devii independent. Ți-am văzut însă fața și mi-am dat seama că n-ai făcut nici un efort serios. Aveai același aer caraghios de copil răsfățat, ca întotdeauna; am fost tentată să te sărut, să te sărut prelung, să te sărut triumfătoare, pur și simplu numai pentru că Julian era acolo, în mulțime.

— Julian? Era acolo?

— *Cred* că era Julian.

M-am răzbunat pe câteva pietricele de pe drum; le-am lovit furios cu piciorul, întrebându-mă, în același timp, cât o să mai pot rezista.

— Drept să-ți spun, am răspuns în sfârșit, nu mă prea încântă cicăleala asta de nevastă nevricoasă, mai ales când vine din partea ta; și nici ideea cam umflată că tu ai realizat cine știe ce lucruri grozave; tu, care n-ai făcut decât să hrănești un surogat de cultură, o cultură pentru gloată, cu versiuni vulgarizate ale clasicilor, niște siropuri subțiate de *cinéastes* ce nu s-au mai putut ține . . .

Iolanthe mă privi încântată.

— Nu asta e problema, spuse; ar fi putut fi doar un mic atelier de croitorie în Plaka, nu era nevoie de o companie de filme. Ideea e să trăiești fără ipocrizii, fără secrete incomode, să trăiești în văzul tuturor. Adevărata libertate. *A mea.*

Am râs disprețuitor.

— *Adevărata* libertate?

Confirmă, dând din cap plină de însufletire.

— Te întrebi, inevitabil, în ce măsură ai existat cu adevărat și începi să te gândești că poți trăi realitatea asta iluzorie și în afara firmei. O, nu, eu nu spun că firma

nu e benefică; te ajută să ajungi unde vrei, să faci ce dorești, să te realizezi.

— Atunci, ce e cu toate prostiile astea de fecioară preacurată?

— Te-am supărat, spuse tristă. Hai să vorbim despre altceva. Știi, Graphos e pe moarte; ar fi meritat iubirea unei femei cu inima într-adevăr mare, boala însă i-a luat mințile. Soarta e cinică și Graphos e un caz tipic. Își imaginează că m-a iubit, că mă iubește și acum, iar eu țin la el prea mult și nu pot să-l contrazic. La urma urmelor, el m-a educat, el m-a învățat să văd — în ciuda obiceiurilor și gusturilor sale perverse.

Am ajuns la intrarea bătrânului hotel; am luat cheia și, braț la braț, am urcat fără grabă. S-a uitat în jur și a râs amuzată:

— Genul tău de cameră, mi-a spus, tipică.

A mers la fereastra groaznic de murdară și s-a uitat afară, la frunzișul pomilor. Ploua, o rafală serioasă de ploaie.

— Îți amintești picnicul nostru ratat de pe Acropole, atunci când întreg cerul părea să prăvale asupra noastră o masă uriașă de sticlă topită și pașii noștri făceau piatra să scoată aburi?

Și-a dat jos pantofii și s-a întins lângă mine, apoi și-a potrivit o pernă să-i țină capul ridicat și și-a aprins o țigară. Nu mai era nevoie decât de o lumânare aprinsă și o icoană... Icoanele, depozitarele sensibilității colective. Mi-au venit în minte în timp ce eram gata să adorm. („Nu există Dumnezeu, nu există vreun plan; o dată ce accepți asta, poți începe să înțelegi?") Stătea liniștită, cu ochii pe jumătate închiși. Reușisem, încă o dată, să destram învelișul din mucava, giulgiul sub care zăcea, în balsamuri, mumia adulată. Mai presus de toate, trebuie să eviți să-ți construiești o mitologie din propriile-ți aspirații arzătoare.

I-am căutat mâna și i-am strâns-o în palmă; eram aproape adormiți, arheologi reconstituind cu fiecare respirație un trecut îngropat de vremi. Șopotele tainice, șuierăturile huhurezilor; munți de frunze bezmetice zburătăcite prin parcuri. Firma era asemenea acelor mari opere de artă care, prea perfecte, pier. („Suprema fericire pentru cei puțini aleși; țelul ce și l-a ales natura, marele aristocrat"). Cobaii pe care i-am tăiat în bucăți, i-am înfometat, i-am torturat în numele științei — cum ar

spune Marchant; unii oameni cer sânge ca să se lase convinși. Am sărutat mângâietor locul unde i se arcuia gâtul și am căzut apoi în letargie, moțăind lângă ea în timp ce-mi vorbea, vorbea blând, o voce melodioasă, o melodie tristă și apăsătoare.

— E îngrozitor când simți că ai ajuns la capăt, că viața nu-ți mai poate oferi alte experiențe și nu mai există nimic nou, nimic ce te face să poți spera. Nu-ți mai rămâne atunci altceva decât să trăiești printre dovezile ratării, mereu aceleași, mereu repetate în alte și alte combinații. Pășești pe panta descendentă și trăiești un fel de viață postumă, sângele ți-e rece și pulsul constant. (Mi-a dus degetul ca să-i simt pulsul lent, liniștit). Și, totuși, înseamnă că ai atins un punct, ai ajuns la momentul prielnic în care, de după un tufiș se repede asupra ta, ca o fiară sălbatică, gata să te devoreze, sensul cel nou, înțelegerea.

Mici oftaturi, scurte momente de tăcere, ne comportam ca niște drogați. Fără vreun apetit sexual, zăceam reconvertiți la practici preistorice, la intimitatea originară.

— E ca un soi de blestem, ai zice; în puține suflete am adus alinare, iar unora le-am făcut mult rău. Nu cu bună știință, ci pur și simplu pentru că mă găseam pe o axă unde viețile lor se intersectau. Hippolyta, femeia aceea — a trebuit să joc teatru ca să pot s-o înșel. Și alții — nenorocitul de Sipple. Îl caut ori de câte ori sunt în Polis; e ca un fel de ispășire, deși nu pomenim niciodată de frate-meu.

— Doamne! Spune-mi de Sipple!

Se sculă și, căscând și întinzându-se, se așeză în fața oglinzii. Și-a scos peruca și a început s-o pieptene alene.

— Credeam că știi de băiatul ăla. E adevărat, era fratele meu. Am fost obligată să-l omor.

În liniștea din cameră, a răsunat ca o detunătură. Iolanthe s-a întors spre mine zâmbind, cu un aer de sinceritate resemnată.

— Și bietul Sipple a trebuit să suporte oprobiul general. Își pierde vederea, știi, nu? Se ocupă mai nou cu testarea parfumurilor. Îi ung drăgutele de aripioare cu mirosuri și el le spune cum să amestece esențele. Studiază, intenționează, nici mai mult nici mai puțin, să treacă la catolicism.

— De ce, Iolanthe? Fă-mă să-nțeleg. De ce?

— Asta e partea tristă. N-am vrut să-l las pe taicămeu să-și asume el răspunderea; tata a fost unul dintre oamenii aceia mici de statură, nesăbuiți și violenți. Se jurase să-l pedepsească pe Dorcas. A jurat pe Sfânta Fecioară. Știam că va fi obligat să se țină de cuvânt, chiar și numai din pricina jurământului. N-am putut să-l las să ajungă în mormânt cu conștiința încărcată — la șaizeci și cinci de ani. I-am sărit în ajutor, trebuia să-l acopăr și Graphos a aranjat mușamalizarea afacerii. Încep să cred că ideea de răscumpărare a vinei e mai mult o fantezie vanitoasă — cine poate ști?

„Precum săgeata ce sărută rana pe care tot ea o face!" A venit spre pat și mi-a pus între buze o țigară aprinsă; am stat așa mult timp. Fumam în tăcere și ne priveam cu ochi larg deschiși.

A început apoi să-mi povestească cum a murit taicăsău. El, cel puțin, nu era conștient de ceea ce făcuse Iolanthe de dragul lui. Scena îmi apărea în fața ochilor foarte clară: căsuța, pânzele de păianjen, o masă și cele trei scaune din fața sobei. Un țăran muribund luptându-se cu tetanosul, chircindu-se încet, încet, închizându-se ca un briceag.

— Ai auzit vreodată pe cineva urlând, cu dinții încleștați — un urlet inuman, urlet de urs înnebunit? Și împleticindu-se, răsturnând mobilele. Nu voia să se dea bătut, s-a războit cu moartea până la ultima picătură de energie. Și apoi, corpul întepenit în niște forme atât de ciudate. Semăna cu cineva care se luptă să încalțe o pereche de cizme prea mici pentru el. Și fumul lumânărilor; n-a vrut să stea culcat nici după ce murise. Sărea iarăși în sus, ca un arc, de fiecare dată când îl împingeau să-l culce. Bocetele stridente ale femeilor din sat. N-au avut ce face, nu se lăsa pus în sicriu. Până la urmă au trebuit să cheme măcelarul satului: i-a strivit oasele ca la o găină să-l poată întinde cum se cuvenea (Pe fruntea Iolanthei apăruseră broboane de sudoare. Începuse să se plimbe încoace și-ncolo la capătul patului). I-au legat o fundă, o fundă verde, în jurul brațului înainte să-i ia sânge bărbierul. Cât sânge în bătrânelul acela uscat! Îți dai seama? Nu se dădea bătut.

S-a oprit un moment și apoi a continuat:

— Căsuța există încă, e a mea, dar nu îndrăznesc să mă întorc acolo. Am lăsat totul așa cum era, cheia e încă în scobitura din peretele fântânii — îți amintești,

nu? Dacă ajungi vreodată prin părțile alea, mi-ar plăcea să vizitezi locul. Îmi povestești apoi ce-ai văzut, bine? Am destul sânge grecesc în mine să simt că poate, într-o zi, o să fiu mult mai bătrână — mă voi reîntoarce. Dar cum, Felix? Cineva trebuie să alunge răul. Exorcizarea, Felix, vrei s-o faci tu? Ți-aș fi recunoscătoare. Vrei?

O rugăminte fierbinte, atât de stăruitoare încât am spus da, am spus-o fără să mă gândesc, așa cum îmi era obiceiul, dar am spus da, o voi face. Și acum e prea târziu, desigur. Întotdeauna e prea târziu.

— Între timp, uită-te la mine, zise, cu o ironie amară. Cea mai frumoasă femeie din lume. Așa îmi spun. O, Doamne!

Iolanthe. Atât de departe acum, dispărută pe nesimțite printre umbrele timpului. Din Iolanthe n-au mai rămas decât măștile. Zac în bidoanele de tinichea azvârlite claie peste grămadă prin depozitele uitate ale companiilor falite. Iolanthe e acum o undă neștiută de tristețe ce mă urmărește, mă cheamă, ori de câte ori văd un petec de cer albastru, cerul Greciei, sau o seară târzie ce se lasă, îmbietoare, peste Plaka. Și apoi, oroarea, jalea cu care mi-a spus: „Uită-te", cu vocea aceea de copil speriat, în timp ce-și desfăcea sutienul ieftin și-mi arăta sânii bandajați cu cruci din leucoplast, umpluți cu vată, umflați ca niște azime.

—Încă nu sunt complet vindecată.

— Cancer?

A dat din cap:

— În orice caz, nu încă. Ceva chiar mai nostim. Anul trecut la Hollywood au lansat un tratament nou pentru sânii care se lasă — injecții cu parafină lichidă. Au făcut furori. În cazul meu, însă, tratamentul a mers prost; nu sunt singura, Felix.

S-a mai așezat o dată în fața oglinzii să-și aranjeze costumația și mi-a spus pe un ton indiferent:

— Te-am adus acum la zi.

Robi ai timpului măsurat de calendar, prinși în capcană, în marile capitale ale lumii. Gândurile mele se lăsau impregnate cu Iolanthe; se cufunda în adânc, tot mai jos, și mai jos, sondând parcă abisul, zbătându-se, încolăcindu-se în lumile subacvatice ale amintirii și dorinței; se dizolva, pierzându-și contururile.

— Hai, spuse în cele din urmă, destul cu dezgropatul

morților. Am închiriat o mașină, ne așteaptă la birouri. Hai să mergem la țară. Prânzim acolo, ne întindem pe iarbă, uităm, ne prefacem.

— Să uităm, am zis, și brusc, mi-am amintit de Benedicta. Trebuie să sun la birou să văd dacă există vești despre Benedicta. N-a fost prea bine în ultimul timp.

— Benedicta, rosti Iolanthe. Se spune că totul e din cauză că se drogheză. Am auzit asta demult, nici nu mai știu de când. Poate e adevărat. Aparent, Julian...

Am simțit cum un val de mânie îmi zdruncină creierii. Urcase de-a lungul șirei spinării ca să-mi explodeze foarte adânc în mine, asemenea unei capsule distrugătoare ce-și revărsa veninul.

— Nu vreau să-i mai aud numele, am spus. Te implor.

— Bine, mi-a răspuns calmă și m-a sărutat — sărutul acela menit să potolească un copil neascultător.

Numărul 13. L-am trântit în urma noastră și am coborât.

Ne-am întors seara târziu. Înainte să traverseze trotuarul din fața blocului cu uși mari de sticlă, a verificat cu grijă toate detaliile noii sale identități. Rolls-Royce-ul casei de filme, cu obișnuitul pâlc de privitori adunați în jur, era parcat în fața intrării. Prezența automobilului însemna întotdeauna că Iolanthe e în clădire și că ar putea ieși în orice moment ca să fie dusă undeva. Observam, era aproape un miracol, cât de repede se adunau curioșii — păreau că țâșnesc chiar din trotuar; nu trebuia decât să descindă din lift și să apară în lumina roșie, discretă, de la capătul culoarului și începea vânzoleala. Răsăreau caietele de autografe. Îi eliberau cu greu un culoar de trecere. Apoi, când se așeza pe locul din spate în mașină, pe geamurile laterale apăreau nasuri apăsate în forme grotești, fețele mistuite de sete o inhalau avide, o sorbeau cu patimă. Micuța Solange, însă, arăta ca o croitoreasă jigărită și, în timp ce descuia ușile înalte, nu s-a întors nici măcar un singur cap. Ajunsă înăuntru, la adăpost de pericol, mi-a trimis un sărut și a chemat liftul.

M-am plimbat, jumătate din noapte, pe malul fluviului. Întunericul ceresc își oglindea în apă hăurile pârdosite cu opal și pudrate cu pulbere de stele. Era frig, ziua primăvăratică cedase, învinsă de o noapte cu tem-

peratura sub zero care mă făcea să mă bucur de pardesiul gros. Am hoinărit printre standurile golite de cărți, prin preajma vaselor întunecate acostate la mal. Dezorientat și neputincios, plângeam în hohote, îmi închipui, dar ce poți face dacă lacrimile curg în interior și fața ineptă nu exprimă nimic? Tot ce meritam era o necunoscută, bătrână și murdară, cu un dinte de aur, care să mă golească într-o clipă de sămânță, să bage banii în buzunar și să o zbughească pe scări, înapoi la felinarul ei; până și ăsta, însă, părea un simplu act de bravură, o încercare de automutilare; e greu de crezut c-ar fi străpuns carapacea groasă ce-mi proteja narcisismul, amorul propriu. Să miroasă a dedesubturi murdare, a gumă și a sudoare; nici atunci măcar n-aș fi putut ostoi ogarii înfometați ai introspecției, care-mi lingeau mădularele. Am citit o frază într-o carte deschisă din vitrina unei librării. Era Flaubert: *On ne saura jamais ce qu'il a fallu etre triste pour entre-prendre de ressusciter Carthage.* Am recitit-o, iarăși și iarăși. Poate, dacă m-aș fi trezit mai repede aș fi putut să devin și eu un maestru al prozei refulate. Cine știe... Mi-am reluat plimbarea, am mers fără nici un țel, tot mai departe, nu m-am oprit până când am simțit că nu mă mai țin picioarele: am luat un taxi și m-am reîntors în camera mea igrasioasă să-mi petrec restul nopții de veghe războindu-mă cu formele gigantice ale unui coșmar care mă țintuia în pat, incapabil să respir și să gândesc. Trezit de propriile-mi gemete, mi-am amintit ce-mi spunea Benedicta: „O, eu am coșmaruri diurne, Felix, *pavor diurnus,* cum îi spune Nash. Din astea te trezești și mai greu" (La miezul nopții cantitatea de monoxid de carbon din sânge atinge punctul maxim). Ca întotdeauna când era sinceră, îți dădea impresia unui adevăr ghimpat cu o sensibilitate diabolică. În dimineața următoare i-am lăsat câteva rânduri Iolanthei. Îi promiteam s-o vizitez din nou și mă scuzam invocând afaceri urgente care mă chemau înapoi la Londra. Într-un fel, aproape imposibil de analizat, întâlnirea noastră m-a întristat. Clătinase eșafodajul ce-mi susținea încrederea în mine. Ca întotdeauna, era greu să te desparți de Paris — un oraș greu de digerat, soios și metalic, unde corabia civilizației își târăște ancora; era și mai greu să dai față cu Londra glacială, cu figurile posace, barbare, pe jumătate ascunse de păr, ale tinerilor.

O seringă groasă
Un penis zbârcit
N-au de dăruit
Alt prinos lui Venus.

Nu, ceva nu merge. Adânc, în cele mai tainice hrube ale orgoliului din noi, dădeai peste o săgeată arătând spre ceva ce rămăsese nedescifrat, nerealizat — deşi, cum poate fi definit acel ceva fără să-ţi formulezi în prealabil un exemplu palpabil, nu ştiam. N-aveam totuşi voie să mă las pradă disperării, inerentă în cazul unei asemenea descoperiri, şi să recurg la vreo soluţie violentă — violenţa e pentru cei slabi. Dar atunci, slăbiciunea ta, Felix, numai din pricina ei... Cineva a spus odată că Julian e obsedat; nu de moarte , ci de gândul că va putrezi; nu putea concepe aşa ceva (Iolanthe sau K?). Pe de altă parte nu ar fi acceptat nici să-i scoată măruntaiele, să-l umple cu balsamuri. I-a trecut prin minte o idee salvatoare. A apelat la Gantry, celebrul fabricant de seifuri. Şi-a comandat un sicriu care se închidea ermetic, din oţel. Aveam şi eu un seif Gantry în birou. Şuieră uşor când îl închizi şi sistemul de combinaţii e extrem de complicat. Îi uitam mereu codul şi mă scotea din sărite.

Miezul verii, toamna, a trecut un an, fără ca timpul său socotit în ore şi zile să fie pe potriva proliferării lente a hotărârilor decisive ce-mi invadau, impetuoase, mintea; nişte judecăţi venite din adâncime, debile încă, atât de nearticulate încât era nevoie să fie scoase la lumină, curăţite de reziduuri, examinate — dezgropate, asemenea oaselor de dinozaur. Trebuia apoi ca imaginaţia să creeze o floră şi o faună pentru astfel de oseminte, să le transpună în imagini. În lumea exterioară nu se schimbase, aparent, nimic. Viaţa îşi continua, fără grabă, cursul, înainta imperceptibil, asemenea unui gheţar. Iolanthe mi-a scris de două sau trei ori şi am încercat să-i răspund. Petreceam ore în şir cu foaia albă de hârtie în faţă, molfăind stiloul, dar gândurile ce se cereau cu ardoare comunicate nu ajungeau niciodată până la vârful peniţei. Am renunţat să mai lupt. A apărut Banubula, în căutare de hormoni feminini, presupun. A trecut pe la mine şi, timp de câteva zile, m-a purtat înapoi în timp, prin epocile acelea îndepărtate când aveam, amândoi, vreme şi voinţă să creăm şi să ducem

lucrul început la bun sfârșit. Aducea adieri binecuvântate de Polis și Atena, Banubula. În legitimă apărare, Jocas a împușcat un eunuc ce trăsese în el; litigiul complicat și epuizant în problema reparațiilor continua încă. Starea lui Graphos se înrăutățise simțitor; și-a petrecut de data asta toată iarna la Paulhaus dar tratamentul n-a prea dat rezultate. Hippo „albise neînchipuit". De fapt, nu stăteam nici noi prea bine; ne descopeream, și eu și contele, tâmplele încărunțite. Mi-a părut rău că pleacă, în ciuda lamentațiilor sale perpetue. Nu putea să intre în firmă. („Dar de ce naiba *să vrei* să intri?" Contele își freca nasul. „Voi sunteți de vină. Nu vă vedeți? Toți sunteți fericiți".)

Benedicta zăcea în mări fără vânt. Nici un semnal pentru ridicarea ancorei, nici o schimbare în bine sau în rău, plutea încă între stări de depresie adâncă și izbucniri bruște de entuziasm tandru — ceva ce s-ar putea numi accese de luciditate aproape perfectă. Totuși, își petrecea mereu o jumătate din zi în camerele cu storurile trase și lumânări arzânde. Cât mai puțină lumină.

— Într-o zi mi-am dat seama dintr-o dată că oamenii reali au devenit umbre — ego-uri fără formă materială.

Frumos spus, dar îmi venea să întreb: „Cu excepția lui Julian, nu?".

Îmi făceam apoi reproșuri, bineînțeles, și visam urât: Julian, așezat lângă patul meu, mărunt la trup, cu bot de vampir, holbând spre mine doi cărbuni incandescenți. Știam, desigur, de ce duceau lipsă toate femeile astea — o lingură de spermă, spermă proaspătă de poet, o infuzie cu aer sărat și sămânță. Poate face minuni la o femeie sensibilă. Ceea ce însă ne lipsea la toți, mi se părea — și aici îl copiam mental pe K., cu judecățile lui ex cathedra — era dimensiunea mitologică a personalității. Mi-l amintesc spunând în fața statuii bătrânului rege ce a continuat să se culce, luni de zile, alături de soția lui moartă:

— Și ai îndrăzneala să-ți închipui că există vreun personaj mitologic care să nu se fi ivit din groapa unde zace un personaj istoric real?

Totul era bine. Am fost la New York și la Rio. Generos, le-am sporit zestrea intelectuală cu discursuri ales formulate.

Şi atunci, extraordinar (sau poate aşa mi s-a părut, nu mă aşteptasem) a apărut Pulley. Extrem de agitat, a intrat neinvitat în casa de pe Mount Street. Găsise uşa de la intrare crăpată, îl aşteptam pe Marchant să discutăm despre nişte substanţe chimice. Un Pulley nou, cadaveric. A traversat salonul fără măcar să mă salute, a mers la bufet şi şi-a turnat vârtos whisky şi sifon.

— Asta-i bună, am zis.

La prima vedere arăta de parcă-l bătuse cineva; avea fruntea vânătă, plină toată de umflături; şi nu numai atât, pielea galbenă te făcea să crezi că tocmai trece printr-o criză acută de gălbinare. Dar nu, spuse, vânătăile le avea de la o căzătură pe scări iar pielea îi era galbenă din cauza unui virus ce-l luase „acolo departe" şi împotriva căruia îl trata Nash.

— M-am întors de la Zürich chiar în dimineaţa asta. Mi-am găsit vizuina într-un hal de nedescris.

Se cufundă într-un scaun, oftând şi privindu-mă cu gura căscată într-un rânjet. Partea de zâmbet era, oricum, neglijabilă, afişa, de fapt, un rictus bizar.

— Pulley, ce naiba ai făcut?

Tresări uşor şi zise:

— La Paulhaus m-au drogat. Pastă-n ţeastă. Contra virusului. Nu mai ştiu ce le-am spus, nu-mi amintesc absolut nimic şi sunt neliniştit. Să le fi spus adevărul? N-aveam de gând. Oricum, nu sunt deloc sigur că era el — Robinson.

— Stai puţin. Şi termină cu prostiile astea. Care Robinson? Şi unde?

— Iartă-mă, spuse spăşit, poate a fost Caradoc, poate n-a fost Caradoc, am aruncat doar o privire. Pentru moment am fost sigur că e el; apoi, după ce am plecat, am început dintr-o dată să am îndoieli. La urma urmelor, bătrânul putea fi într-adevăr Robinson. Dar să încep cu începutul. Copra, miezul nucilor de cocos — îi ştii mirosul? Îl simt şi acum în nări. În special miezul ce putrezeşte, amestecat cu iz de petrol şi duhori de pe fundul calei. Un mic vas mirosind a tenişi puşi pe foc şi eu, vomând peste tot pe unde apucam. Nu zic, locul e foarte frumos; aş prefera totuşi să-l văd pe ilustrate. Umezeala de pe insulele alea, băiete, vânturile umede, norii umezi, jungla din care ies aburi. Şi mâncarea, ciosvârta de porc şi fructe ce ţin loc de pâine, coapte prost şi servite foarte prost pe frunze în chip de farfurii. Cam

după o lună, mi-a ajuns. Și nu numai atât, epuizasem și lista cu cei câțiva supraviețuitori, îi vizitasem pretinzând că vin ca agent de asigurări ale unei companii aeriene. A mai rămas unul singur, îl chema Robinson, un preot răspopit, se spunea, care se stabilise definitiv acolo și trăia retras pe o insuliță minusculă la mile întregi de orice așezare. Fusese în avion — cel puțin așa spuneau cei de la pașapoarte — reușise să se târască până la mal și apoi a dispărut. După părerea lor, s-a reîntors acasă. Ultimul transport cu nuci de cocos plecase de nu știu când și pentru vasul următor mai era de așteptat, așa că nu aveam nimic altceva de făcut decât să zac în Pyengo și să aștept.

—N-am nici o speranță că voi mai putea vreodată să mă sacrific să văd o asemenea groapă de gunoaie uitată de Dumnezeu; iar dacă doamnele sunt înțelegătoare, precum le e reputația, totul e în regulă. Ar trebui doar să miroși alifia, specialitate locală — își ung corpul cu ea. Nici cu asta nu-i ușor să te obișnuiești, îți la ceva timp. Altfel, locul e însorit, există o lagună fără rechini, iar alimentele soseau învelite în „Times"-uri vechi. M-am mulțumit cu atât, ce să fac? Trebuia să prind vasul care mergea spre insula lui Robinson. Se pare că omul avea adunate niște scoici și o recoltă bunicică de nuci de cocos ce trebuiau ridicate și mi se oferea astfel prilejul pentru o vizită inopinată. Am așteptat mult și bine până când a catadicsit vaporul ăla să-și facă, în sfârșit, apariția. Între timp mă umplusem de eczemă pe sub brațe, iar puținele investigații ce le-am putut face nu aveau deloc darul să-mi dea speranțe. Mi se părea totul o pierdere de timp. Stăteam prost cu somnul, nenorociții ăia de copaci fosneau îngrozitor. Auzisem că sezonul se va sfârși curând și mă și imaginam petrecându-mi restul zilelor acolo. În fine, căpitanul s-a înduplecat și m-a luat la bord, nu înainte de a sublinia că Robinson nu permitea nimănui, sub nici un motiv, să pună piciorul pe țărm. Echipajul încărca miezul de nucă și apoi trebuia s-o șteargă urgent.

Pe insulă întâlneai la tot pasul note pe care stătea scris: „Accesul interzis străinilor". Mi-am zis c-o să-mi încerc, totuși, norocul, deși nu eram din cale-afară de încântat; se pare că Robinson avea o armă și, mai mult ca sigur, nu va pregeta s-o folosească. A tras odată în-

tr-un ajutor de episcop care încercase să vină şi să-l readucă printre cei pe care-i păstorea.

— Totuşi, uneori trebuie să rişti şi după toată aşteptarea aceea simţeam că nu mai pot să dau înapoi. O călătorie îngrozitoare, mirosuri infernale, o mare uleioasă, totul în jur părea că se descompune. Ne-au trebuit trei zile să ajungem, în cele din urmă, la micuţa insulă. Am tras la un debarcader de fier ruginit, blagoslovit cu o macara cocârjită. Am sunat sirena să-l anunţăm pe Robinson că am sosit, dar n-a răspuns nimeni şi marinarii s-au bălăbănit până la ţărm şi au început, fără zăbavă, să încarce miezul de nucă aranjat destul de ordonat prin preajmă. Mai erau şi nişte lăzi mari, pline cu scoici. Am făcut câţiva paşi pe ţărm, foarte precaut, cu ochii-n patru, dar n-am văzut pe nimeni şi căpitanul mi-a dat să înţeleg că nici nu va apare nimeni. Se-ntâmpla destul de frecvent, zise. A arătat spre vârful colinei, satul era undeva dincolo de el. O insulă destul de simpatică şi foarte verde, presărată, ici-colo, cu porţiuni de teren cultivat; mi se spusese că toată populaţia locului număra cam şaizeci de suflete — suficient pentru strânsul recoltei şi celelalte munci. Undeva, la o oarecare depărtare de pâlcul de case cel mai apropiat — un cătun, fără îndoială — am văzut o casă din lemn, neaşteptat de mare. M-am îndreptat într-acolo cu gândul că trebuie să aparţină şefului sau lui Robinson. De-a lungul drumului am observat, prinse de copaci, semne care avertizau: „Accesul străinilor absolut interzis. Pericol". Nu suna prea liniştitor. Mi-am văzut totuşi de drum şi când m-am apropiat de coliba aceea uriaşă am văzut un bătrân cu o coamă de păr alb, care şedea pe trepte. Când m-a zărit a sărit în picioare şi a scos un ţipăt nearticulat, un strigăt de mânie, cred. Am început să gesticulez disperat, îmi agitam mâinile în semn de pace, asemenea unui soldat ce-şi flutură steagul alb. I-am strigat bătrânului, în engleză: „Domnul Robinson e acolo? Nu stau decât o clipă, vreau să-l întreb ceva". Asta a fost tot, dragă Charlock, absolut tot. Deşi la o distanţă pe care ochiul abia o putea cuprinde, am reuşit totuşi să-l văd, l-am văzut bine. Era tot numai păr, avea o barbă până la brâu, coama de pe creştet dată pe spate, purta o fâşie de pânză în jurul şalelor şi un fel de papuci din cine ştie ce piei, legaţi cu nişte curele grosolane. În clipa aceea se uita la mine ca un animal

încolțit, un mistreț rănit ce mă privea cu ochii lui mici și injectați.

— Imaginile mi se învălmășeau în minte, toate deodată — știi, momentul acela de emoție intensă. Multe lucruri văzute în cele câteva secunde mi-au apărut cu claritate doar mai târziu, când fugeam îngrozit. De exemplu, faptul că avea la sân doi prunci, *le dădea să sugă, bătrânul*. Am văzut chiar puțin lapte, i se prelingea pe părul de pe piept, alb, ca laptele nucilor de cocos. Mi s-a părut că e Caradoc, el era. Adică așa am avut impresia atunci, în momentul acela; mai târziu n-am mai fost chiar atât de sigur. La o fereastră de sus a apărut o femeie, bine făcută și destul de arătoasă. A cloncănit ceva, chemându-l la ordine. Toate astea s-au întâmplat într-o fracțiune de secundă. Cu o voce temătoare, l-am strigat pe nume, doar o dată. Și-a pus atunci jos pruncii, a luat o armă care zăcea lângă el și a deschis focul. Am auzit un trosnet și m-am trezit cu un mănunchi de frunze ce se prăvălea peste mine chiar de deasupra capului. Nu era timp de discuții; aproape mă nimerise. Am luat-o la goană în timp ce gloanțele răscoleau pietrele din jurul meu. La un moment dat, am crezut că m-a atins — nu erau însă decât pietrele, azvârlite în aer de gloanțe. Dureau. Trebuie să fi fost o armă de calibrul doisprezece, cu șase cartușe, pentru că toate cele șase gloanțe mi-au șuierat pe la urechi, câteva înfiorător de aproape. Am străbătut în fugă panta abruptă a colinei — îmi zvâcnea inima în piept — și nu m-am oprit decât la debarcader. Oamenii tocmai terminaseră cu încărcatul, iar eu m-am refugiat în cabina de pe punte și am așteptat ca vasul să ridice ancora și să pornească. Îmi era teamă că ar fi fost în stare să mă urmărească până jos în port, unde puteam deveni o țintă sigură.

— Ei bine, tot ce s-a-ntâmplat, clipa aceea în care am văzut, a avut asupra mea un efect bizar. Nu era numai ineditul situației, spaima și celelalte. Am simțit că, pentru o fracțiune de secundă, mintea mi se trezise din amorțeală. Experiența a lăsat ceva în urmă și acel ceva a continuat să mă tulbure mult după ce am căzut iarăși într-o letargie vecină cu moartea. Nu mă prea pricep cu cum să exprim asta. Apoi, când m-am îmbolnăvit serios și zăceam scuturat de friguri, am avut multe vise fierbinți: cu noi toți, cu firma. M-au transportat

la Zürich, unde mă puteau trata, a fost ideea lui Julian. Dar, Doamne, ce tari au fost medicamentele — mă simt și acum amețit. Și, iarăși, bătrânul ăla nebun, Caradoc sau Robinson. Nu, nu, Caradoc era. Într-un fel, mi se pare înduioșător — mi-am dat seama cât de lipsită de tact, cât de precară fusese încercarea aceea prin care voia, cum să spun?, să-și facă uitat trupul. De ce naiba s-o fi făcut? Pentru mine, firma înseamnă totul: înseamnă un mod creator de-ați câștiga existența, sau nu, e existența însăși. Și totuși, Felix, și totuși...

Mă privea atent și între timp își pipăia vânătăile de pe frunte și își sugea dinții. Paloarea unei fețe îngălbenite de lumina flăcărilor din sobă.

— Un alt lucru de care nu mi-am dat seama că-l văzusem decât după ce am plecat era tipul de casă în care trăia acolo. Nu semăna deloc cu celelalte construcții de pe insulă — o casă cocoțată pe niște stâlpi. Nu-ți amintești, așa-i, cum ne povestea Caradoc despre teoria lui Sarasin cum că proporțiile Parthenonului imită, într-un fel, clădirile și pilonii din Celebes? Obișnuia să ne vorbească la nesfârșit și adesea ne făcea un desen pe nisip. Ai uitat, nu? Oricum, dacă-mi amintesc bine, forma era aceeași.

A luat un creion și a făcut următoarea schiță, pe dosul unui ziar:

Nu, n-o văzusem niciodată înainte.

— Bine atunci, spuse Pulley resemnat. Deci, cam așa ceva își construise. N-ar fi o dovadă pentru nimeni, dar pentru cineva care-l cunoaște pe Caradoc e suficient de concludent. Știi, pur și simplu nu putea rezista. Oricât s-ar fi străduit. Fabrica mnemonuri și construia case. Și, din cauza asta, îl vor găsi mereu.

S-a oprit pentru un timp să-şi termine băutura.

— Nu ştiu dacă le-am povestit despre toate astea, spuse. Îmi era imposibil să gândesc. Tot ce-a spus Julian în timp ce-mi mulţumea a fost: „Bine, atunci cazul e închis". Mă tot gândesc, pot oare să-l cred? Uuf! Asta e problema.

Cazul s-a închis...

— Nu ştiu, spuse Pulley. Poate că ar trebui şi noi să ne vedem mai bine interesele. (Se plimba prin încăpere jucându-se cu obiectele de pe mese şi de pe poliţa căminului). Eu, însă, nici n-aş putea visa să încerc să ies, zise trist. În cazul tău, Felix, eu...

— Cazul meu? am întrebat, gata să izbucnesc. Cu mine ce ai?

— Nimic, nimic. Dar, într-un fel, m-am întrebat întotdeauna — vreau să spun chiar de atunci, de la început. Dacă eşti, într-adevăr cu noi, unul de-ai noştri.

— Fir-ar al dracului! am zis, sincer surprins.

Îmi deschisese brusc ochii; m-am gândit că, la urma urmei, pe undeva trebuie să existe oameni care nu sunt în firmă. Pulley a zâmbit larg, un zâmbet infantil, dezgolind nişte dinţi enormi:

— Eşti singurul din şleahta asta, zise, în faţa căruia simt că pot să mă destăinui, unul dintre puţinii oameni din firmă care sunt — ţi-o spun absolut onest — suspecţi.

— Şi ai senzaţia că ar trebui să găsesc o cale să ies?

— O, n-am spus chiar asta. Nici nu mai ştiu, de fapt, ce senzaţii mai am, dacă mai am vreuna. Sunt îngrozitor de obosit după tot tratamentul ăla. Uneori m-apucă plânsul, aşa din senin. Nu-mi pune, deci, întrebări la care ştii dinainte ce-ţi voi răspunde. Şi mai e ceva, Felix. Avem oare *timp*? Timpul să ne facem griji. Te agiţi să-ţi plăteşti impozitele pentru ca în minutul următor să te holbezi spre cer de pe fundul unui sicriu din lemn de pin. Cerule! vezi-ţi de treabă, bătrâne, stai liniştit.

— Acum tu-mi spui mie să stau liniştit.

— Da, atâta timp cât mai poţi respira. Stai liniştit. Mulţi nu mai rezistă. Cei slabi recurg, de obicei, la acte de violenţă fără sens. Îmi amintesc de bătrânul Trabbe — într-o zi a pus mâna pe o secure de pompieri şi a îngropat-o în maşina lui Julian. Dar, l-au vindecat. L-au trimis în străinătate. Şi biata doamnă Trabbe — după ce a murit, servitoarele au început să-i poarte rochiile

și pantofii. Toată lumea a fost surprinsă. Și îndurerată, în același timp. Deci... (Căscă și se întinse). Trebuie să plec. Mi-a prins bine că te-am văzut, trebuie să ne mai întâlnim. Cât de curând, da? O să se mai îndrepte lucrurile, ce naiba!

Avea niște priviri de om hăituit; într-un fel, nu-mi prea plăceau; și nici mersul, un mers de om bătrân. L-am însoțit la ușă și i-am propus, dacă-i face plăcere, să se mute la mine câteva săptămâni. A dat însă încet din cap:

— O, mulțumesc, nu, nu. Salut.

Am zăbovit în ușă și m-am uitat cum o ia, încet, în jos pe stradă, spre cea mai apropiată stație de metrou. Nu s-a mai întors la colț să-mi facă semn cu mâna, ca mai demult.

Nu mi-a fost deloc ușor să-i dau de urmă, să-l localizez, dacă se poate spune așa. L-am descoperit pe Julian petrecându-și weekend-ul undeva la țară. Telefonul meu l-a surprins în mijlocul unui căscat.

— A, da, tu ești, Charlock, spuse. Mă întrebam cine poate fi.

— Julian, am luat o hotărâre și vreau s-o discut cu tine. Poate că nu pare foarte importantă în sine, dar pentru mine e vitală.

Julian tuși și spuse:

— Știi bine că poți oricând conta pe mine.

Nu suna deloc moralizator. Am tras aer în piept și am continuat:

— Am hotărât să fac publică una din invențiile mele — să o ofer tuturor, înțelegi? Să o ofer, pur și simplu pe gratis, fără nici un echivoc.

N-a spus nimic. Am făcut o pauză, și am continuat:

— Recent, în timp ce eram în laborator și-mi făceam de lucru cu niște substanțe chimice, am făcut, absolut întâmplător, o descoperire. Nu e mare lucru, ar putea fi, însă, o adevărată mană cerească pentru orice gospodină. Fabricarea nu costă nimic, sau aproape nimic. Va revoluționa spălatul vaselor.

— Doamne, pentru Dumnezeu, scoate-ți un bre...

— Stai puțin. Ascultă-mă. Ce propun eu, e să fac un

dar. Îmi propun să scriu o scrisoare la „The Times" în care să descriu cum oricine poate, la un preț de nimic, să facă...

Mi s-a părut că începe să devină mai atent. A oftat, am auzit cum se aprinde un chibrit, urmat de un pufăit.

— Mă bucur că înainte să faci ceva te-ai hotărât să discuți mai întâi cu mine, spuse. Ce urmărești, de fapt? Câțiva bănuți, acolo, oricum ar fi un cadou — chiar brevetat de Merlin. Crezi că suntem prea duri cu publicul? În comparație cu alte firme, aș fi crezut...

— Nu are nici o legătură cu ce spun eu. Pur și simplu simt că o dată în viață trebuie să fac gestul ăsta, să *ofer* ceva, înțelegi? Ceva, cum să spun?, rodul gândirii mele. Nu înțelegi?

— Îmi dau seama ce vrei să spui, zise rece. Cu toate astea, însă, nu prea văd mobilul. Ai dat lumii atât de mult, Charlock. Prin intermediul firmei.

— Nu a fost vorba de dat, Julian. Asta-i problema. Am vândut.

— Ideea ta are o tentă religioasă, spuse sec. Frumos și lăudabil.

Părea să vorbească serios, dar vocea suna ostenită.

— Știu că pare fără importanță, dar pentru mine e ceva foarte important, ceva ce ani de zile n-am putut nici să-mi imaginez — un gest, pur și simplu.

— Bărbatul căsătorit visează la divorț, rosti oracular. (Am recunoscut traducerea unui proverb grecesc). Iar omul de știință se gândește la știință ca la o fată drăguță cu două...

Bătea câmpii urmărind să câștige timp. Apoi, puțin mai tăios:

— Ce să fac cu ideea asta? Trebuie să fiu de acord? Cum aș putea să-mi permit, Charlock? Mă și întreb de ce m-ai consultat. Știi bine că ceea ce-mi propui tu e mai mult decât o problemă personală. Miroase a precedent. Și, sigur, indiferent de ce spun eu, am dubii că firma va fi de acord; iar eu nu sunt firma, sunt și eu doar un peregrin în caravana cea lungă, îmi port cămila alături de ceilalți. Oricum, îți mulțumesc, ai fost îndeajuns de onest să-mi spui ce-ai pe suflet.

— Am simțit mereu că pot oricând să mă adresez vocii tale, am spus.

— Ironia a fost întotdeauna atuul tău. Întotdeauna.

— Oricum, acum știi ce-am hotărât.

Şi-a dres glasul liniştit şi a lăsat să se scurgă câtva timp; când şi-a reluat atacul devenise visător, meditativ, înţelegător.

— Mă întreb dacă te-ai gândit cu adevărat ce faci; nu, nu, e doar un impuls, un gest spontan de generozitate.

— Dimpotrivă; rodul unei lungi dezbateri interioare.

— Hm. Te-ai gândit, de exemplu, la termenii asocierii tale cu firma? Ai veni în contradicţie cu înţelegerea noastră, valabilă, dacă îmi amintesc bine, încă douăzeci de ani. Cel puţin.

Am simţit un fior de-a lungul şirei spinării. „Douăzeci de ani". Da, ştiam foarte bine, dar să auzi cifra asta rostită cu voce tare — îţi îngheaţă sângele-n vine.

— Nu merge, spuse, în cele din urmă, de data asta mai ferm. N-ar duce decât la un litigiu costisitor şi epuizant, asta ar fi totul. Şi ai pierde, firma câştigă. Te-ai obligat să creezi doar pentru firmă.

— Vom vedea, am răspuns, dar am simţit că-mi tremură vocea.

Julian continuă suav:

— Sprijinim financiar, integral sau parţial, o serie întreagă de acţiuni de binefacere. Ştii, nu-i aşa? Toţi cei din firmă sunt încurajaţi să contribuie — de ce n-ai face-o şi tu? Ai putea să-ţi donezi în întregime salariul, dacă doreşti. Roagă-l pe Nathan să-ţi arate listele. Sunt legate în volum.

— Le-am văzut.

Aşa era. Un volum uriaş, de grosimea unei Biblii, cu foi veline, în care se aflau liste cu toate acţiunile de caritate la care contribuise firma.

— Ce spui, întrebă Julian, nu te-ar satisface?

— Nu.

— De ce? (Era acum aproape arţăgos).

— Acţiunile de felul ăsta ne aduc reduceri la taxele pe impozit. Pentru companie sunt o afacere.

— Înţeleg. Doamne, greu mai e să-ţi facă cineva pe plac.

A urmat iarăşi un lung moment de tăcere. (Încă un fum din ţigară).

— De ce neliniştea asta, Charlock? De unde vine?

— Am ajuns, pur şi simplu, la un punct în care trebuie să fac gestul, actul acela simplu, insignifiant, în fond. Am nevoie de puţină libertate, trebuie să respir.

— Am credința că totul e din cauza unei neînțelegeri în ceea ce privește natura firmei. Simt, în tot ce-mi spui, o idee preconcepută, o morală strâmbă și, implicit, o critică ce nu se poate justifica în întregime. Mă întreb dacă nu faci puțin pe fariseul, dacă nu cumva vrei să-ți dai aere.

— Să iau aer, doar.

— Ceea ce încerc să-ți spus eu e că firma nu înseamnă doar o extindere a unor însușiri morale, un produs al unei voințe diabolice, al unui spirit mercantil, mereu nesătul. Nu, e ceva mult mai profund. De fapt, într-o formă sau alta, firma a existat întotdeauna. Eu, cel puțin, așa cred.

— Ce sofisme! Lumea asta e și altceva, nu e numai firma.

— Eu nu sunt chiar atât de sigur. Nu spun că e un lucru simplu și nici că e ceva plăcut; firma e însă un fapt, o realitate ce ține de natura umană. Nimeni nu poate face abstracție de existența firmei, Charlock.

— Natura umană!

— Corespunde probabil unei nevoi profunde a psihicului uman. Pentru că, niciodată exprimată, a existat întotdeauna în noi. Trebuie să acceptăm asta, s-o acceptăm fără patimă, pentru că nu e vorba de ceva malefic în sine. Există doar acolo, nedefinită, o *repoussoir*. Ceea ce facem noi din ea...

— Așadar, sclavul e născut în lanțuri.

— Da. Unii se pot elibera, foarte puțini însă. Eu n-aș putea. Poate cei care cred în liber-arbitru sau în predestinare...

— Ajunge cu predicile, am spus.

— Totuși, te-a obligat cineva să intri în firmă?

— Nu, am făcut-o de bunăvoie. Din ignoranță.

— Nu e chiar așa; totul era clar de la început; ochii îți erau larg deschiși.

— Ca la un motan de trei zile.

— O dată ajuns unde-ai ajuns, nu văd de ce-ai dori să dai înapoi.

— Se pot obține reduceri ale pedepsei. Pentru bună conduită. Chiar și în închisoare.

— Totuși, ce naiba, s-ar putea să te trezești într-o bună zi și să descoperi că, de fapt, tu conduci firma, sau cel puțin o bună parte din ea. N-o să trăim veșnic, Jocas și cu mine.

— Ferească Dumnezeu.

Scoase un „Ah" exasperat, dar apoi redeveni prietenos.

— Firma e un organism suplu, spuse, cu o ușoară nuanță de reproș. Și, în ciuda dimensiunii sale, un organism delicat, un ghem de fire lungi ce se desfășoară cuprinzând întreaga lume. Un element esențial, extrem de fragil, de fapt coloana vertebrală a întregului edificiu, e obligația contractuală. Orice revocare a acestei obligații sacre înseamnă o fisură în eșafodajul pe care se sprijină totul și, natural, ca orice alt organism, firma va încerca să-și ia măsuri de protecție.

— *Trebuie* s-o fac, ți-o repet.

— Vei sfârși prin a-ți construi un sistem iluzoriu. Te vei considera persecutat. N-o merită, biata firmă.

Am scrâșnit din dinți.

— Oricum, continuă, firma nu poate exercita nici un fel de presiune directă asupra ta; va reacționa însă, cu siguranță, la orice acțiune de felul celei schițate de tine. Ciudat, am impresia că pentru tine firma înseamnă încă niște personalități; nu, a devenit altceva, ceva mult prea mare pentru personalitățile ce au creat-o — Merlin, Jocas, eu însumi; noi nu mai suntem altceva decât niște precursori. Firma e acum o forță de sine stătătoare, își urmează fără opreliști calea menirii sale și o face în virtutea propriului impuls, pe care nici tu nici eu nu-l mai putem modifica. Sigur, cel care nu e alături de firmă e împotriva ei, și toate celelalte. În alte epoci ar fi putut lua alte forme. Dar omul rămâne același, imposibil de schimbat, incapabil să mai învețe, iar firma e plămădită după chipul și asemănarea omului — *după chipul și asemănarea ta, Charlock!* Întreabă și ți se va răspunde! Bătrâna scroafă. Trebuie doar s-o îmboldești și va guița.

S-a oprit un moment, apoi vocea i s-a stins încet, în tonalități pierdute, resemnate. A murmurat, într-o șoaptă abia auzită:

— Iolanthe! Moare, nu-i așa?

Oftă, spunea acum ceva doar pentru sine. S-a lăsat o lungă tăcere.

— Charlock, ești încă la telefon?

— Da.

— Cred, oricum, că în cazul tău totul pornește de la un sentiment de neputință, un sentiment pe care succesele

n-au făcut decât să-l adâncească; şi astfel de sentimente duc întotdeauna la nişte sentinţe morale nechibzuite. N-ai reuşit niciodată să dai o formă materială abstracţiilor la care visai cu atâta ardoare. Şi n-a fost vina noastră. Eşti plin de resentimente. Ţi le cultivă, spunându-ţi că firma se zbate în năvodul întins de tot ce e material şi, deci, inferior, că explorează şi prelucrează materia. Trăieşti cu ideea că firma a confiscat materia.

— Şi consecinţele?

— Dragul meu, nu pot face nimic, nimeni nu poate. Da, e adevărat, putem aduce mici ajustări, putem influenţa ponderea sau direcţia, accentul. Hai, încearcă să creşti mare, Charlock. Nu te muşcă nimeni, să ştii.

— Aştept încă să mă convingi, am spus înnegurat. Nu faci altceva decât să pledezi o cauză falsă.

Falsă, fără-ndoială. Şi totuşi, privită altfel, adevărată. Judicios argumentată pe un anumit plan, un nonsens pe altul. Nu reuşisem încă să pătrund până la eroarea fundamentală, generatoarea contradicţiilor. Era chiar caraghios, dar pe Julian personal îl consideram nevinovat, incapabil să mă înşele deliberat. Credeam în ce spune şi, în consecinţă, ceea ce spunea era adevărat, chiar dacă numai pentru el, nu şi pentru mine. Poate chiar un adevăr obiectiv, de ce nu? Totul mi se învârtea în minte. Un vârtej ameţitor, dominat de un sentiment al eşecului, atât de intens, încât ajunsese să se confunde cu respiraţia. Mă sufocam. L-am auzit pe Julian punând la o parte receptorul şi făcând câţiva paşi. Linişte, apoi o muzică — primele acorduri ale unui concert de Schumann.

— Ca om de onoare, zise, ca unul care detestă orice exagerare, nu ştiu ce să-ţi spun.

Mă întrebam câte dintre ideile ce-mi treceau prin minte vor rezista nealterate. Julian a oftat iarăşi.

— Şi Iolanthe? am întrebat.

Loveam fără milă. (Marchant spunea că ideile sunt ca nişte gloabe bătrâne; le călăreşti peste tot până te saturi de câte una şi atunci o priponeşti de un copac şi o bagi în mă-sa).

— Iolanthe, repetă încet, accentuând greşit cuvântul.

În starea în care eram, o stare jalnică, de om beat, n-am putut rezista, am continuat să mă joc cu focul.

— O creaţie a creierelor din plastic. Fotografia Iolanthei în apartamentul tău! Nimeni n-ar crede aşa ceva.

Julian zâmbi invizibil.

— O artistă, spuse, și un zâmbet ce te face să te ridici în șa.

— S-ar putea chiar să plec din Anglia, am răspuns, țara unde indolența națională a ajuns la cortexul cerebral.

Tuși. Brusc, înstăpânită de o mânie înghețată, vocea îi căpăta inflexiuni dure, tăioase.

— Nu ai decât o singură soluție — să încetezi definitiv să mai inventezi, să te retragi cu ceea ce ai agonisit de la noi — nu spun câștigat, pentru că fără noi n-ai avea un ban în buzunar. Ieși din joc pentru totdeauna.

Apoi tonul vocii i s-a schimbat din nou; a coborât la un alt registru, iarăși înțelegător, blând, calm. A șoptit, aproape numai pentru sine:

— Cine poate judeca ce simte un îndrăgostit silit să stea și să asiste neputincios la degradarea continuă a unei minți strălucite și a unui corp minunat? Să-i binecuvântăm pe cei ce aprind în noi flacăra pasiunii.

— Julian, am strigat, e ultimul tău cuvânt?

— Cum altfel? spuse, cu o tristețe nemărginită și atât de sătul de viață încât am simțit că mi se ridică un nod în gât.

În același timp însă, în minte continuau să-mi răbufnească, de nepotolit, rafale de mânie și frustrare.

— Șarlatan! Actor! i-am strigat batjocoritor.

Totuși, nu părea să mă fi auzit — în orice caz, din tonul lui nu răzbătea nici un ecou al insultelor.

— Graphos, zise, putea iubi o fată doar dacă o vedea plângând. Dacă nu varsă lacrimi de bunăvoie, trebuie s-o faci să plângă — așa zicea Graphos.

Mi-am amintit dintr-o dată o remarcă întâmplătoare a Iolanthei. Mi-a spus cândva că o femeie nu poate iubi cu adevărat decât un bărbat liber. M-am întrebat oare la care din noi se gândea? Vai mie, care din noi?

Am rostit cuvintele înainte să-mi dau seama că mi s-au desprins de pe buze — fără nici o premeditare:

— Julian, de cât timp e Benedicta amanta ta? Și care e numele drogului?

L-am auzit icnind, trăgând aer în piept cu putere. ca și cum i-aș fi înfipt un spin sub unghii.

— Mă auzi? am întrebat, clătinându-mă — beat, fără-ndoială — și hohotind grosolan.

La capătul celălalt al firului, doar tăcere. Era război, am simțit-o, un război pe viață și pe moarte. Stăteam totuși la telefon iar tăcerea se prelungea la infinit.

— Julian, am zis din nou, nu-i nevoie să-mi spui. O să aflu de la ea.

S-a auzit un țăcănit sec, pusese jos receptorul. Asta a fost tot, iar eu stăteam cu ghiocul nimicniciei la ureche, murmurând ceva în sinea mea; pentru că, într-un fel, remarcile astea stupide mi-au aprins în minte o vâlvătaie ce lumina direcții noi de acțiune, zone întregi necercetate încă. Cheia — sigur că da — răspunsul la toate întrebările era Benedicta! Nu puteam face nimic fără ea. Toate actele mele conțineau în esența lor consimțământul Benedictei, aprobarea Benedictei. N-o să pot să-mi rezolv nici o problemă dacă n-o clarific mai întâi cu cea care-mi e soție. „O, Doamne", mi-am spus când, în sfârșit, m-am deșteptat, „bineînțeles". Cât am fost de nedrept! M-au copleșit dintr-o dată remușcările. N-o consultasem cu adevărat niciodată, n-am încercat niciodată să găsesc în ea sprijin pentru planurile mele. Benedicta! Trebuie să alerg și să-i explic totul.

Pe când am ajuns, însă, Benedicta reușise, cu mai mult succes decât oricând, să scape de sub urmărirea doctorilor, să fugă de cei ce-o iubeau. Făcuse saltul ei obișnuit în neant, era deja în lumea unde domnea triumfătoare nebunia.

Un Lethe suplu, de trei litri și jumătate, mă aștepta în fața biroului — dar din partea firmei, de ziua mea de naștere. Botul negru, lucitor privea în josul străzii, ca o lance ce așteaptă liniștită să intre în acțiune. Mașina mea era un proiectil elegant care știa să se strecoare în tăcere prin traficul intens și, cu un mârâit slab, plin de scârbă, să urce fără probleme la peste o sută pe oră. În cele mai multe cazuri scotea un sunct ca de mătase arsă — vreau să spun, de fapt, că nu făcea nici un zgomot. Claxonul scurt, insistent, copia tonul unui gâscan sfătos. Nu e nici un secret. Amețeala plăcută ce o simțeam la volanul mașinii — o stea căzătoare traversând cu iuțeală Londra — avea darul să mă vindece de toate neliniștile. La Hammersmith, dinspre fluviu adiau brize răcoroase; ascuns după nori, soarele își trimitea ultimele raze piezișe să lumineze agonia zilei. Se va întuneca înainte să ajung. Când am ajuns era întuneric.

Ca de obicei, casa părea plină de animaţie, deşi locatarii nu se vedeau nicăieri — ca şi cum proprietarii ar fi ieşit să bea ceva şi lăsaseră toate luminile aprinse, radioul deschis şi focurile nesupravegheate. Servitorii aveau zi liberă, fără îndoială. Nici o undă pe lac. Entuziasmul buimac stârnit de gândul că m-am regăsit (descoperisem că aveam încă puterea să-mi concep planurile cum voiam) mă făcea imun chiar şi la cele mai neobişnuite lucruri. Nu mă puteam gândi decât la sentimentele mele şi la felul cum s-o fac pe Benedicta să le înţeleagă cât mai clar. Eram atât de absorbit încât la început aproape că nici n-am observat urmele de sânge presărate din loc în loc pe covorul stacojiu de pe scări; nu mi-au atras atenţia nici şirurile de coperte false care zăceau azvârlite în toate poziţiile pe paliere — scoarţe goale, o bibliotecă obscură de titluri fără noimă: *Declinul şi prăbuşirea, Gânduri nocturne, Mângâierile filosofiei.* Urcam, continuam să urc; destul de distrat ca să nu intru în alertă. Mai curând intrigat. Totuşi, din loc în loc — ca şi cum aş fi fost pe urmele unui leu care se retrăgea rănit în bârlogul lui — dădeam peste semne proaspete, urme de labe impregnate în covor. Oare ce puteau să însemne? Cum naiba să-mi treacă prin cap că Benedicta îşi făcuse de lucru cu un cuţit de bucătărie? Sigur, degetul de la picior, cel dublu.

În sfârşit, uşa de la dormitor era întredeschisă. Am împins-o uşor, am intrat şi m-am oprit în prag să contemplu imaginea noii Benedicte. Cea mai recentă, şi totuşi foarte veche ipostază. Aveam o vagă bănuială că apariţia ciclului menstrual a surprins-o nepregătită. Nici vorbă de aşa ceva. Stătea cocoţată pe pat, goală, cu braţele ridicate în extaz, cu faţa aprinsă, într-o expresie de recunoştinţă şi adoraţie. Nu mai aveam nici o îndoială. Plafonul dispăruse ca prin minune şi i s-au arătat cerurile, bolta plină de nori şi înstelată, o frescă fără de sfârşit cu îngeri şi demoni — chipuri dintr-o Bună Vestire renascentistă. Plafonul retras spre înalt era un pocal răsturnat din care curgeau stele. Le vorbea probabil celor de pe boltă — buzele i se mişcau. Degetul mutilat era ascuns printre blănurile groase de pe pat. Era înconjurată de un adevărat troian de hârtii, rupte în bucăţi mici. Presupun că marea majoritate erau transcrierile mele — am recunoscut hârtia pe care o foloseam pentru dactyl. Mai erau însă şi altele, rânduri scrise pe hârtii

rupte din caiete. Hainele se revărsau din dulapurile larg deschise, masa de toaletă gemea de cosmeticale aruncate vraiște. Împrejur zăceau hlizindu-se la noi cutii elegante din piele, cu încrustații — cutiile în care-și ținea *postiche*-le și perucile. Liniștea era impresionantă. Aveai senzația că transa putea să se prelungească la nesfârșit; siluetele de pe frescă aveau mâinile ridicate în binecuvântare, îndreptate spre pieptul altor personaje sau spre cununi de spini. Erau totuși chipuri blajine, se vedea că se milostiviseră, și pe obrajii Benedictei curgeau lacrimi de recunoștință. Era concentrată adânc, își trăia viziunea cu atâta intensitate încât am simțit că, pur și simplu, nu mai este loc și pentru mine, pentru preocupările mele. Am stat și am privit năucit tabloul, până când m-a zărit cu coada ochiului și s-a întors încet, oarecum contrariată. Pe fața albă se așterneau, tot mai largi, cercuri concentrice de uimire — era ca și cum aș fi aruncat o piatră într-un helești. Bănuiesc că am bâlbâit ceva, pentru că mi-a aruncat o privire tăioasă și și-a dus degetul la buze. Am văzut atunci cum, cu o uluitoare rapiditate, în ochii ei își făcea loc panica. Și-a astupat urechile și a țipat:

— Am asurzit.

La fel de brusc, a lăsat mâinile să-i cadă, s-a calmat și a zâmbit răutăcios.

Ar fi trebuit probabil să mă liniștesc, deși nimic nu poate fi mai angelic decât zâmbetul rece, imbietor, al demonului. În spatele lui, în adânc, foarte departe de suprafață, recunoșteai privirea unui animal rănit, o pisică, de pildă, încercând să spună: „Mi-a intrat un ghimpe în picior. Te rog, ajută-mă". M-am lăsat purtat de o revărsare stupidă de emoții difuze, contradictorii; târât pe creasta valului, am înaintat timorat, cu brațele desfăcute și îngăimând ceva, deloc sigur de semnificația gestului meu — menit să îmbrățișeze? să înăbușe? să aline? Toate trei, cred. Într-un colț, un telefon smuls din perete sugera o forță ce nu părea să aparțină trupului ei fragil.

— Îți dai seama? șopti și se strecură afară din pat ca să evite îmbrățișarea.

Întreaga operație a fost mai delicată și mai anevoioasă decât mă așteptasem. Te trezești în încăpere cu o rândunică rătăcită de cine știe unde și încerci s-o gonești fără să-i faci vreun rău sau s-o sperii. La fel, cu aceeași sublimă stângăcie, ne-am învârtit și noi în jurul ca-

merei. O dată sau de două ori aproape c-am ajuns-o; s-a întâmplat atunci când își concentra brusc atenția asupra unui obiect din jur. Absentă doar pentru o clipă, continua apoi să mă evite, abilă și răbdătoare. Și, mai departe, afară pe culoar, cu o singură oprire — răsturnase o mică statuetă. În jos, pe treptele cele multe, profund absorbiți de ineditul îngrozitor al situației. Unde naiba erau ceilalți din clădire? În mod normal, casa era plină de servitori. Benedicta se furișa prin încăperi închizând ușile în urmă ca să mă facă să întârziu; intram și o vedeam, voluptate vidă, la capătul celălalt al camerei, privindu-mă peste umăr, încercând să se asigure că o urmasem. Traversa clădirea fără să se oprească, se îndrepta spre aripa dinspre răsărit — tot mai aproape de sala ce adăpostea vitrine din sticlă, pline cu arme. Tot mai îngrijorat, am iuțit pasul; distanța dintre noi rămânea însă aceeași. A dispărut în vechea sală de arme, a reușit să găsească o cheie ce se potrivea și s-a încuiat înăuntru. De dincolo de zgomotul zgâlțâiturilor și al vorbelor mieroase auzeam cum se deschid ușile de sticlă ale vitrinelor; un pârâit de hârtii și cartoane mi-a evocat imediat imaginea Benedictei desfăcând un pachet de cartușe, erau câteva sertare pline. Am început să transpir; apoi mi-am adus aminte că exista o a doua ușă, o simplă deschizătură în perete, de fapt. M-am repezit într-acolo, dar a fost prea târziu, câștigase destul timp și am năvălit înăuntru doar s-o zăresc ieșind în tăcere la celălalt capăt al încăperii. Ținea o pușcă sub braț.

Alesese a doua sală de bal — o sală uriașă, poleită cu aur — goală și netedă acum, ca o tigvă, cu excepția oglinzilor și a unui pian de concert. Se oprise în mijlocul sălii, calmă și stăpână pe sine, așteptând să apar în prag. Câteva dâre — în degetele de la picior nu prea e sânge — îi marcau trecerea pe parchetul lustruit. Stătea acolo impasibilă, asemenea unui trăgător gata să atace primele talere ce urmează să fie lansate spre cer. Era inutil s-o strig. Și atunci, în clipa aceea, am simțit, inevitabil, că mi-e frică. Pierdut, incapabil să acționez și încadrat perfect în rama aurită a ușii, devenisem o țintă ideală. Ar fi fost totuși posibil să nu-i treacă prin cap așa ceva și nu voiam să fac vreo mișcare necugetată prin care să-i dau chiar eu ideea. Am rămas așadar țintuit în prag, pregătit să primesc în stomac glonțul trimis de pușca de calibru doisprezece. Dar ea se plimba prin sala de bal,

se unduia, se fandosea în fața șirului lung de oglinzi ce împodobeau încăperea. O dată cu primul foc și-a început, cu o voce înăbușită, tremurătoare, un sunet plăpând printre detunături, rugăciunea. „Tatăl nostru" (pac) „care ești în ceruri" (pac) „sfințească-se" (pac) „numele tău" (pac). Și mereu așa, mai departe. Își găsise o armă automată cu șase gloanțe. Nici o urmă de fum, doar un zgomot asurzitor, care-mi zgâlțâia creierii. Amețit și neputincios, m-am lăsat pradă unei învălmășeli îngrozitoare de senzații. Și totuși, o parte din minte, fărâma ce rămâne veșnic lucidă și atentă, mă obliga să observ, fără voia mea, icnetul plin de voluptate cu care, explodând în oglinzi, gloanțele rămâneau încrustate adânc în realitatea ne-oglinzilor. Spulberau imaginea Benedictei, o sfărâmau aproape fără zgomot, cu un sunet înfundat, ca atunci când bați niște perne de puf.

Ceea ce a urmat e învăluit în ceață. Am cules, nici eu nu știu cum sau de unde, o creangă tânără de frasin — probabil sub impulsul unui vag instinct de autoapărare. Presupun că m-am repezit spre ea — trebuie că arătam asemenea unui patinator care se leagănă și se zbate în luptă cu luciul gheții — parchetul era alunecos. Cu o mișcare ce semăna probabil cu un placaj la rugby, mi-am înlănțuit brațele în jurul goliciunii care mă sfida și am căzut îmbrățișați, cu arma între noi. Așa a fost, într-adevăr, ultima rafală s-a pornit în timp ce cădeam; suflul fierbinte mi-a ars fruntea, am simțit fierbințelea cumplită a țevii. Am continuat să ne rostogolim și, în cele din urmă, arma i s-a desprins din mâini, a plutit până departe pe parchetul neted ca o oglindă. Apoi, spre surprinderea mea, am început s-o bat, s-o bat cu propria mea armă. O loveam pe spate, peste fund, cu un fel de furie voluptuoasă, ca un posedat — îl băteam, cred, pe Julian. Iar Benedicta zăcea acolo, palidă, cu o expresie aproape mulțumită, cu ochii închiși și buzele mișcându-se într-o rugăciune — imaginea celui ce-și acceptă pedeapsa binemeritată. Era înfiorător și, într-un fel obscur, excitant. Curând, însă, scena asta dizgrațioasă avea să se sfârșească pentru că încăperea începea să se umple de lume.

Ne-au luat în primire cele două guvernante, niște vrăjitoare bătrâne în haine negre decolorate de prea mult purtat; fără să scoată un cuvânt, s-au pornit, pline de elan, să ne despartă și să ne imobilizeze. Apoi au pus gheara pe noi, bombănind și mârâind în surdină, mai

marii casei, Baynes de pildă. Și ultimul, Nash, plin de ifose, cu solicitudinea lui catastrofală.

Îmi era rău. Eram înfierbântat și foarte trist, mă simțeam fără rost în toată hărmălaia ce se stârnise. Și cred că în halul de isterie în care eram nici ceva tare n-ar fi avut darul să mă consoleze. Cu toate acestea, n-am putut dormi. Am stat treaz aproape toată noaptea și am ascultat zgomotele înfundate ce veneau din alte părți ale casei; indicau, neîndoios, activități mai pline de înțelesuri decât ceea ce făceam eu. Sunetul telefonului, vocea lui Nash: „Da, e aici. L-am culcat". Am râs singur, un râs cumplit, și mi-am ridicat pumnul încleștat spre tavan. Nu-ți trebuia prea multă imaginație să-ți dai seama ce însemna, devreme în zori, scâncetul acela, jelania cauciucurilor pe pietrișul din fața casei; era limuzina ce avea mereu perdelele trase. Curând, Benedicta va fi pe drum, își va fi început iarăși călătoria, veșnica ei călătorie, înapoi, spre tărâmul arhetipurilor. „Tatăl nostru care ești în ceruri". Aplecându-mă pe fereastră îmi puteam verifica ipotezele. Copilul urma să șadă în față, cu harpiile. Pe Benedicta o vor duce acoperită cu voaluri groase, ca o statuie a Fecioarei Maria. Eu nu spun că nu aveau intenții bune. Eu nu spun că nu aveau intenții bune. *Om.*

ŞASE

Atenția umană e fragilă și limitată; n-o poți supune; nu poate fi mituită; e veșnic schimbătoare. O, cât de mult tânjeam după o clipă de inspirație, după momentul când voi putea reordona un întreg univers de simboluri, investindu-l astfel cu semnificații. Presupun că privite din exterior păreau semnele unei depresii progresive — mă gândesc la demisia din firmă (n-a produs nici o reacție) și la retragerea la țară, într-o izolare totală. Era încercarea mea disperată să abandonez totul, *să nu mai inventez* — calea propusă de Julian. Vine o zi când, într-un fel sau altul, trebuie să renunțăm la imaginea de mici eroi ce ne-o făurim despre noi înșine — ce zici Charlock? Încearcă, nimic nu te oprește. Un an, doi, cel mult. Totul e perfect: solitudine și mizantropie. Mi-am lăsat barbă; presărată cu fire albe, îmi dădea un aer mirat. Și a trebuit să-mi cumpăr lentile mai groase la ochelari. Am băut serios și fumam prea mult. Îmi făcea însă plăcere să-mi cultiv degradarea, mă bucuram să constat efectele delăsării; purtam pulovăre jerpelite și pantaloni fără dungă, cu genunchii ieșiți. Nu eram, totuși, complet rupt de lume. De Julian, da; aștepta, cred, momentul potrivit. Cu alții vorbeam la telefon, conversații lungi, pline de *non sequitur*, da, și de convenientele de rigoare. Iar în tot acest timp, sfidând eul meu conștient, mormanul ăla de fire și circuite, pe nume Abel, se maturiza. Și-a făcut apariția și resemnarea, făceam plimbări prin zăpadă, clămpăneam la pian (Bach), patinam cufundat în gânduri, pe apele înghețate ale lacului. De ce nu, în fond? Oricum, trebuia să-mi găsesc o ocupație. Aveam altceva mai bun de făcut? Și apoi, cine va putea vreodată să-l înțeleagă pe bietul Abel, cine va pricepe cum poate Abel să pornească de la primul gângurit, vocea omului cavernelor, și să măsoare, cu calculele lui ab-

sconse, tot ce zace adânc în om? Nu-l uitasem nici pe Julian, îmi pregăteam răzbunarea.

Ați putea spune că un astfel de aparat nu poate face proroci; da, dar viitorul nu e decât amintirea trecutului extinsă în viitor. Partea nevăzută a lunii, dacă vreți, a lunii memoriei. Să prevezi existența unor stele, niște stele nedescoperite încă de telescoape — iată o analogie potrivită. De la țipătul noului născut, până la horcăitul final — totul era acolo, în codul lui Abel. Mă voi scuti de efortul celor opt rânduri de formule matematice care probează afirmația — cârlige și bețigașe, coaja oului cosmic. Ce puțin ne trebuie ca, pornind de la o singură viață dată, să intuim cu precizie calitățile virtuale ale omului; prin vibrații, apoi înapoi în memorie și de aici la circumstanțele răspunsului. Foarte simplu, dar marii savanți ai firmei nu vor putea pricepe. Când o să-l demonteze pe Abel se vor găsi în fața unei grămezi de fire, niște cabluri mute ca un schelet uman. Unde e sufletul mașinii? vor striga. Vai mie! O invenție la fel de unică, la fel de originală și indispensabilă ca și telescopul. *E pur si muovi* și celelalte.

Totul trebuia însă dovedit în practică iar eu nu aveam la dispoziție decât o mașină de calcul, mică și mizerabilă, doar abacul meu cu foarte puține bile, — cei care s-au ciocnit de mine ca niște meteoriți rătăciți, doar umbrele lor, imaginea și puținele lucruri ce le știam despre ei. Am pus stăpânire pe balconul spațios, destinat muzicienilor și mi-am instalat acolo panoul de distribuție, am montat acolo uriașa mea orgă, șirul lung și complicat de tablouri cu mulțimea lor de clape și butoane. În spatele lor era așezată colecția de sunete cu sistemele de transformare. Ce poate fi mai plăcut decât cititul în stele? Să le asculți în extazul iubirii sau copleșite de durere, să auzi ecourile muzicii sferelor printre animale decrepite. Totul se năștea în micile mele cutii magnetice. (Multe dintre ele bârâiau îngrozitor); în timp ce zăceam, într-o liniște înspăimântătoare, în casa pustie (concediasem aproape toți servitorii). Stăteam, un bărbat uscățiv și bărbos, și răsuceam butoanele: iluzoriu, notoriu... mă jucam de-a viața și ne-viața. Mi-a trebuit o groază de timp, desigur, mai bine de trei ani, până am început să obțin răspunsuri coerente la datele ce le aveam. Speram, astfel, că voi reuși să pun în mișcare primele acțiuni în războiul contra lui Julian — urma să stârnesc prigoana

împotriva omului din umbră. Mă gândisem inițial la alte lucruri, dar nu erau decât simple șotii școlărești, mesaje scrise cu cerneală simpatică, apărând încet pe sugative uimite. Nu, mai bine cu Abel. Cu Abel puteam scruta viitorul, Abel era cristalul magic în care vedeam totul. În mare parte dezagreabil, dar când e oare plăcut să știi adevărul? Am descoperit multe și despre mine, despre purtarea mea stupidă cu femeile. O, și ce teribil a fost să văd adevărul adevărat despre Benedicta. Benedicta era vrednică de milă, nu aveai dreptul s-o urăști. Și Iolanthe, pe patul de moarte, exclamând resemnată: „Ce puțin am reușit să trăiesc. Și întotdeauna, în hoteluri. Mi se părea mereu că nu-mi ajunge timpul, și acum . . .“ Ar fi trebuit să le iau pe femeile astea, să le prind în dinți și să le duc într-un loc pustiu, unde să le devorez în tihnă Oricum, femeile sunt întotdeauna prădalnice, nu pot fi altfel — îți faci o prietenă și te-ai ales cu o fermă de nurci.

A apărut Mark, fiul meu. Ce ciudat sună! Se ținea însă departe de mine, strecurându-se prin toate cotloanele, încerca să evite întâlnirea. L-am văzut, o stârpitură palidă cu urechi clăpăuge, mergând solemn la biserică încadrat de cele două harpii, pe post de paznici. Era evident că fuseseră bine instruite. Băiatul făcea pregătiri pentru un soi de examen de admitere, deși abia ieșise de la grădiniță. Am reușit să-l înregistrez pentru Abel, neclar, însă. L-am văzut, l-am *auzit* șezând la biroul meu de la sediul firmei — un tânăr palid, cu oase mici și un moț de păr căzut pe frunte. Dar asta va fi mult mai târziu, după . . . după dispariția mea. Era ceva cețos, ceva cu un iz puternic de tendință sinucigașă. Și fiindcă tot veni vorba de sinucidere, îmi aduc aminte că Mark a făcut și el un mic efort în acest sens. Într-o dimineață — începusem să lucrez foarte devreme — mi-am aruncat din întâmplare ochii spre fereastră. Chiar la timp să-l zăresc pe Mark mergând în direcția lacului. M-a surprins, ora era foarte timpurie, abia se lumina. Mark ținea în mână o felie de pâine, vroia probabil să hrănească lebedele. Eram gata să-mi întorc privirea, când ceva în mersul lui mi-a stârnit curiozitatea: avea un mers țeapăn și forțat, părea împins doar de un efect de voință. În momentul următor a intrat deja în apa rece ca gheața, înaintând încet spre larg. Cădea o lapoviță grea. L-am strigat de două ori dar nu s-a întors și atunci, ca o stră-

fulgerare, mi-a trecut prin minte ce vrea să facă. M-am repezit spre ușă. Gerul de afară te lovea în moalele capului. Mark înainta mereu, spre adâncimi tot mai mari, era cufundat aproape până la gât. Nu-mi mai păsa de gerul șfichiuitor, am sărit în apă, gâfâind de durere. Am ajuns la el, mi-am întins mâna să-l prind chiar în clipa când apa îi ajungea deja la gură. L-am apucat strâns, țipa și hohotea, înțepenit de frig. Mic cum era, am înghesuit cam jumătate din trupul vânăt și contorsionat sub cămașă și, după chinuri cumplite, am reușit să mă târăsc până la mal, aproape înghețat și eu. Mi-a șoptit printre buzele lui mici și albastre, niște buze de crevete:

— Încearcă să mă ții la distanță de tine.

A repetat-o mereu și mereu. Înghețat de frig și de spaimă, am năvălit spre baia de la parter, spre căldura binefăcătoare și l-am cufundat în apa fierbinte să-i dezgheț picioarele și mâinile inerte. M-am prăbușit apoi pe bideul de pe peretele opus și am plâns; am plâns după copilăria mea solitară și, mai departe, după sânul mamei, ca apoi să-mi găsesc iarăși adăpost în pântecele matern, singura amintire ce nu ne înșeală niciodată. Plângea și el, îmi plângea de milă și, deodată, i-am simțit mâna mică și pală plimbându-mi-se pe păr, mângâindu-mă, consolându-mă. Nu era nevoie să întreb cine sau ce încearcă să-l țină la distanță de mine. Am șezut așa și ne-am privit la nesfârșit. Mă îngrijora cât era de subțire, avea pieptul îngrozitor de scofâlcit. Din hainele noastre puse pe calorifere ieșeau aburi și, în timp ce așteptam să se usuce, l-am întrebat:

— Ai vrea să lucrăm împreună la Abel?

— N-o să mă lase, a oftat.

— Atunci nu trebuie să afle, asta-i tot. Găsește momentele prielnice, ca acum, ore prea târzii sau prea timpurii pentru ei.

Așa s-a și întâmplat. Mark a devenit ucenicul meu devotat, ce se furișa pe scări înainte să se lumineze și își petrecea două ore absorbit de beculețele și firele mele. La început mi-a fost greu să-l inițiez în principiile mașinăriei, mai târziu, însă, stăpânea întreg sistemul și trebăluia aferat prin jur, asemenea băieților care, pe vremuri, aduceau pulberea mateloților. Vasul unde-și purta războiul Mark era balconul cu orga mea minunată.

— Ce e Abel, de fapt?

— Știi, într-o zi vei simți nevoia să ne cunoști pe

toți, să-mi afli trecutul, să-ți știi propriul trecut și viitor.

— Și-o să pot?

— Aproape sigur. Toți putem. Uită-te aici, la clapele astea. Vezi compartimentele pe care scrie „Cine", „Când", „De ce" și „Dacă"?

— „Dacă", spuse surprins. De ce, „Dacă"?

— Într-un fel, e cea mai importantă dintre întrebări. Le poate schimba pe toate celelalte; e de-ajuns un grăunte minuscul din „Dacă".

Îmi plăcea să am pe cineva cu care să pot purta discuții; și, în timp ce lucram, i-am povestit despre toți strămoșii lui Abel, începând cu *Theaitetos* și aluatul lui de ceară din sufletele noastre — ceea ce știm și producem în minte; întreaga teorie platoniciană a amintirii și toate sclifoselile pe care copilul le asculta uimit dar și cu destulă înțelegere. Singura problemă era Julian. A trebuit să-l previn pe Mark, l-am rugat să aibă grijă. Julian va cădea cu siguranță în cursă pe care i-o întindeam. După ce va fi trecut prin filtrele lui Abel, va veni, fără îndoială, nerăbdător să afle tot ce se știa despre el. Cine rezistă tentației de a-și vedea dosarul secret? Era tabloul al doilea din stânga, cel cu un buton roșu, ispititor. Am apăsat pe buton, voiam să-i arăt lui Mark ce e înăuntru, să mă asigur că înțelege. Ne-am uitat împreună la țevile unei puști de calibrul doisprezece. O legasem de un suport și aștepta acolo încărcată și conectată la dispozitiv, gata să acționeze. Aveam de gând s-o las acolo când plec. Mark a privit-o atent, apoi a întors spre mine niște ochi mici și albaștri care încercau încordați să descifreze semnificația darului meu pentru Julian. N-a spus însă nimic.

— N-o să mă trădezi, așa-i? am întrebat, foarte sigur de dragostea lui.

A dat energic din cap, plin de mândrie.

Am conectat, așadar, câteva canale și am terminat de pus la punct programele complicate ce urmau — cum să mă exprim în termeni științifici? — să le trezească la viață. Nu-mi amintesc să fi fost vreodată atât de fericit. N-am ținut secret nimic din ceea ce făceam. A venit Nash și i s-au dat toate explicațiile. Avea o înfățișare bizară. Nash — a declarat că a înțeles și s-a făcut nevăzut, în vârful picioarelor. Dacă în fața mea nu s-a lovit peste frunte, plin de înțeles, probabil c-a făcut-o în fața altora.

A venit și Marchant — el, însă, a pălit și și-a mușcat buzele, nu știu dacă era vorba de gelozie sau de dispreț. Și totuși, da, știu. Aveam extrem de puțin despre el, și materialul era într-o stare jalnică, nu mă prea ostenisem să-l pun în ordine. Cu toate acestea, când a fost vorba să prezică, aparatul a afișat cuvântul „plagiat". Intenționam ca toată vorbăria asta să se scurgă încetul cu încetul la urechile lui Julian și așa s-a și întâmplat. Nu era decât începutul.

Apoi, din nefericire, l-au prins pe Mark; una din harpii stătea, învelită într-un halat asemenea mantiei unui vrăjitor, în ușa de la balconul lui Abel. Șuiera:

— Mark, de câte ori ți s-a spus . . .

A întins o mână ca un hârleț. Priveam scena cu un soi de insolență absconsă, cu sticla de limonadă la gură. Mark s-a lăsat dus fără să opună rezistență, cu capul sus. Buzele albe, urechi roz — un iepure captiv. Mi se părea că orice protest ar fi fost inutil și n-am făcut deci nimic, foarte sigur că pot să am încredere în el. Pășea măreț și mândru, n-a întors capul să salute.

Deci, ce a urmat? Aveam în față o iarnă întreagă să pun totul în ordine, să-mi continuu scrutarea viitorului — eram pe un teren mai sigur decât a avut vreodată John Dee*. Zăpada se așternuse peste tot, în casă ardeau pretutindeni focurile. Venise acum rândul lui Julian să fie persecutat. Propria lui voce îl suna la telefon.

— Alo, Julian?

— Da.

— Julian la telefon.

Se zvonea tot mai insistent că Abel ar fi un fel de glumă electronică; da, dar adevărul e relativ. Mai puțin precis decât mi-ar fi plăcut să sper, Abel s-a dovedit, totuși, folositor. În fond, nici planșeta mediului nu e bună de nimic fără mâna ce scrie. Și ce poți oare face cu globul de cristal dacă lipsește ochiul magului? Da, puteam să-mi plimb privirea înainte și înapoi de-a lungul tragicei elipse a vieților fragmentate și, în răstimpuri, reușeam să ajung la infime cioburi de adevăr. Uneori scoteam năvoadele pline; alteori plasa se umplea de plevușcă și trebuia s-o deșert înapoi în baltă. Și totuși,

* John Dee (1527—1608) — matematician, alchimist și astrolog, magicianul reginei Elisabeta I. (n.t.).

Doamne Dumnezeule, aveam destul să-l fac pe Julian să intre în panică. A încercat în câteva rânduri să mă sune. Cu câtă încântare ascultam vocea aceea străduindu-se să-şi ascundă neliniştea! De unde ştiam ce ştiam? Să fiu sincer, pur şi simplu din prevestirile făcute în numele lui Abel. Nu mi-a trebuit prea mult timp să-l conving şi să-i aduc în suflet o mare tulburare; informaţiile mele, bietele mele proroci fără importanţă, s-au dovedit exacte doar la câteva zile după ce le auzise de la vocea lui Julian. S-ar putea toate astea folosi la speculaţiile de la bursă? Poate la cursele de cai? Întrebări pe care l-am făcut pe Julian să i le pună, cu un ton cinic, lui Julian. Dar, mai apoi, am început, inexorabil, să pătrund tot mai mult în viaţa lui intimă — am ajuns pe nesimţite în spaţiul adânc al emoţiilor şi speranţelor. O, dar eu voiam să-l umilesc, să-l distrug încet, încet, cu infinită încetineală. Julian era acum asemenea unui om pe punctul să se înece, ştiam că suferă şi uneori mă copleşeau remuşcările. Îi simţeam slăbiciunea şi continuam, totuşi, să-l chinui cu brutalitate. Am încercat să-mi folosesc mijloacele de tortură cu cea mai mare eficienţă şi mi-am concentrat deci atacul în jurul sărmanei Iolanthe. Iolanthe bolnavă, moartea Iolanthei, o moarte liniştită, în firea lucrurilor. Julian auzise deja destul să se teamă că tot ce va urma ar putea foarte bine să devină realitate. Am trecut apoi la Graphos: nişte paşi pe linoleumul unui coridor borţos de spital, paşii trişti ai lui Hippo. Miasmele infame de acetonă, picioarele ce se umpleau încetul cu încetul şi deveneau gangrenoase. Picioarele acelea, întreţinute cu atâta grijă, păstrate mereu în şosete gri de lână. Graphos fusese *prevenit* să nu încerce să-şi taie singur unghiile, pentru că cea mai uşoară rană... Dar nu era el, Graphos, omul care să respecte un ordin. Graphos ştia întotdeauna mai bine.

Îi scrisesem Iolanthei, îi promiteam exorcizarea cu condiţia să vină cu mine; dar scrisoarea a ajuns prea târziu, a ars-o împreună cu multe altele. Asta s-a întâmplat după ce aveam s-o întâlnesc pe doamna Henniker. O întâlnire ciudată, în avionul de Zürich. Avea obrajii supţi de prea multă suferinţă, uscaţi şi subţiaţi până la os, după nopţile petrecute la căpătâiul lui Io, lângă patul acela înalt de fier, lipit de fereastra plină cu stelele Alpilor şi iarbă nestăvilită. O lumânare arzând în faţa unei icoane — nu e nevoie să mai spun care: Tremura toată,

scuturată de hohote necontrolate de plâns. Un plâns fără lacrimi — și le terminase. La început nu știa nimeni, cu excepția lui Julian, bineînțeles. De câte ori se îmbolnăvea era înregistrată la trei clinici diferite ca să se poată bucura de puțină liniște în perfectul anonimat al celei de-a patra. Acolo, la lumina lumânării, i se perindă pe buze istoriile din trecut iar ochii măriți, frământați de furtuni, iscodesc viitorul, văd cetăți inexpugnabile, sicriul din lemn de pin. *Tunc.*

Se trecea lin, senină și împăcată, fără suferință, fără regrete nerostite, se lăsa prinsă în mrejele neiertătoare ale somnului infinit. Cobora curbele prelungi, aluneca repede, mereu mai repede pe pantele verzii ale morții, tot mai jos, spre adânc, dincolo de conștiință, spre miezul cu irizații de opal. Iar doamna Henniker era acum veșnic acolo, la căpătâiul ei, toată noaptea. Doamna Henniker, cu ochii larg deschiși, ochii de culoarea stâncilor, ațintiți asupra feței aceleia albe, fața sclavei plăcerilor, cea care-i devenise fiică. Doamna Henniker, nemișcată în scaunul incomod de oțel, de veghe toată noaptea, în liniștea deplină a clădirii. Doar un târșâit de pași — sora de gardă, singura pe întreg palierul. Din când în când, ochii bolnavei se deschid, privirile îi rătăcesc pe întinderea tavanului, căutând parcă ceva. Buzele se mișcă încet, pâlpâie poate într-un surâs. Mă lăsam legănat de speranțe — credeam chiar — că se visa alături de mine, plutind în barca albastră spre insula tatălui ei. O biserică, debarcaderul de culoarea nisipului, chiparoși, căsuțe colorate spoite cu var, gunguritul porumbeilor cu labele roz. Tot mai sus, mai sus, spre hambarul părăsit unde-și petrecuse toată viața, desăvârșise cercul simplu al existenței sale. Fântâna invadată de mușchi, cu peretele de piatră în care cablul ce de secole aducea la lumină apă limpede își săpase făgaș adânc. Dacă scoteai o piatră, dădeai la iveală locul unde era ascunsă cheia. Să spunem că am intrat în întunericul descântat de izul merelor răscoapte, că am pășit în vârful picioarelor în încăperea unde dormeau, netulburate de nimeni, pânzele de păianjen — camera în care a murit. Undeva, în șirul evenimentelor, viața mea apare, exact în acest punct, amenințată de mari succese; totul se îndreaptă spre bine. Un vânt proaspăt umflă pânzele corăbiei — așa-mi spune Abel, dar, mereu corectându-se, adăugă: „O amăgire ca multe altele, asta-i tot". Apoi, iarăși nimic, un spațiu

gol, urmat de prevestiri vagi, referitoare la sinucidere. Nu durează, știți doar, nici nu poate să dureze.

Iat-o, deci, pe doamna Henniker, șade, șade nemișcată doamna Henniker, cu batista boțită în palmă, cu fața ei cabalină lucind de transpirație. Dacă aș putea să redau dorința mistuitoare din privirile ce nu se dezlipeau de pe chipul Iolanthei — Iolanthe moartă — totul ar exploda, s-ar dezintegra în mii de fărâme, înghițit de flăcări. Cărțulia verde care a căzut de pe pat nu avea în ea nici un rând subliniat, nimic ce să depună mărturie despre ultimele ei gânduri — n-a avut prea multe, cred. Henniker a pus cartea la o parte, pentru mine, împreună cu o șuviță din faimosul păr — relicve sentimentale pe care copiii mari le păstrează cu sfințenie: mărturii menite să dăinuie în memorie atât timp cât în ochii secătuiți va mai rămâne o singură lacrimă stingheră. Ochii Iolanthei. S-au oprit oare asupra pasajului pe care-l descifram acum, în timp ce buzele mi se mișcau inerte de-a lungul rândurilor? *Vous êtes lié fatalement aux meilleurs souvenirs de ma jeunesse. Savez-vous qu'il y a plus de vingt ans que nous nous connaissons? Tout cela me plonge dans les abîmes de rêverie qui sentent le vieillard. On dit que le present est trop rapide. Je trouve, moi, que c'est le passé qui nous dévore.*

Rânduri șovăitoare, scrise de mâna unui Flaubert ce-și simțea bătrânețea aproape, cuvinte ce-au apărut, cu siguranță, în fața ochilor lui Julian. Le-a parcurs probabil cu privirea, le-a trasat, iarăși și iarăși, semnificațiile. Pentru că Julian era, inevitabil, acolo. Venise neanunțat, a intrat în liniște, imediat după miezul nopții și și-a așezat servieta pe podea, foarte atent să nu facă zgomot.

Tot ce-a văzut Henniker, în confuzia din mintea ei, a fost o siluetă, un liliac uriaș, într-un costum negru și cu o pălărie moale, neagră, care i-a făcut semn să rămână tăcută și i-a indicat prin gesturi că poate lăsa pacienta în grija lui. N-a fost nevoie de cuvinte, înțelegerea a fost deplină. Oftând, Henniker a mers spre divanul așezat direct pe podea și a căzut imediat într-un somn adânc. A mai apucat totuși să observa ceva. Iolanthe, cu ochii închiși, cu fața cuprinsă brusc de un tremur și mâna ce i se mișca încet, pe cearșaful alb, spre mâna lui. Au rămas așa, tăcuți, cu degetele ei odihnindu-se în-

frigurate pe mâna aceea mică, o mână de copil. Am întrebat, bineînțeles, cum *arată*, dar am primit răspunsuri vagi, fusese asaltată de zeci de impresii contradictorii. Teribil de obosit și bătrân, cu o față pământie, craterul unui vulcan stins; sau poate, un liliac născut din fiorii durerii, cu aripile atârnate de tuburile de oțel ale scaunului; sau... Dar era inutil, absolut inutil. Julian apare de câte ori e necesar; o știi, dar mereu îți dai seama doar după ce a plecat.

Noaptea își trăia ceasurile, se scurgea lin, să facă loc albului opac al zorilor; colții imaculați ai acoperământului de zăpadă sclipeau în întreaga lor splendoare vană. Natura toată dormita și Julian însuși simțea în răstimpuri cum îi cade capul pe piept. Schimbarea l-a surprins probabil într-una din clipele acelea când, picotind în scaunul lui, s-a trezit și a simțit o greutate nouă, masivitatea apăsătoare ce însoțea trecerea ei într-o altă stare. Moartea survenise cu întreaga sa încărcătură și degetele Iolanthei deveniseră atât de grele încât Julian a trebuit să-și folosească toată forța ca să-și elibereze mâna de sub apăsare. Doar atât. A fost singura lui reacție. Doamna Henniker sforăia încetișor. Julian a continuat să privească nesățios profilul alb, încremenit în intensitatea dăruirii. N-a putut să-l facă să se miște nici musca amețită ce i se așezase pe pupilă.

Totuși, până la urmă n-aveau nici ei să fie cruțați de înjosirile la care te supune, în astfel de ocazii, presa. S-a aflat, nu se știe cum, de locul unde se refugiase. Clinica nu era pregătită, mai ales la o asemenea oră, să facă față prigoanei stârnită de șaizeci de năvălitori. Cu îndrăzneala caracteristică tagmei, au dat buzna pe toate intrările, spre disperarea sorei de gardă care, copleșită, rămăsese totuși surdă la toate protestele. N-a scăpat de asalt nici balconul ce dădea spre grădină. Au umplut liniștea străjuită de lumânările arzânde, cu respirațiile lor răgușite și solemne, cu târșâitul picioarelor, fâsâitul și străfulgerările blitz-urilor. Julian nu s-a mișcat însă; ședea epuizat pe scaunul lui. Și totuși, printr-un joc ciudat al sorții, a trecut neobservat. Nici o privire măcar, nici o întrebare; și nici o urmă a prezenței sale în fotografiile ce aveau să împânzească toate cotidienele lumii. De ce-aș continua? Termenul de valabilitate a corpului uman etc. În tot timpul evenimentelor, doamna Henniker și-a continuat somnul. S-a trezit doar când, undeva,

s-a trântit o uşă. Julian plecase.

— Partea tristă, urma să-mi spună mai târziu Julian, a fost că te-a iubit. Un lucru absolut nefiresc, iar ţie, oricum, nu-ţi păsa.

Nişte acuzaţii în faţa cărora, cuprins de un nemărginit dezgust şi obosit peste măsură, nu mă mai simt în stare să mă apăr. Nu sunt vinovat de nimic — e singurul lucru de care, într-adevăr, *nu sunt vinovat*. Am citit apoi în presa de scandal că i-au profanat mormântul. Se spunea că e mâna admiratorilor, ei nu cunosc, aşa e, nici o limită în adulaţia lor. În orice caz nu-l pot bănui nicidecum pe Julian, şi nu era vorba de hoţi obişnuiţi, bijuteriile au rămas neatinse. Părul însă ... părul unei zeiţe are un preţ enorm pe piaţă. Iolanthe n-a vrut iubire, Iolanthe căuta pe cineva cu care să-şi trăiască speranţele efemere — dar, de unde să ştie asta Henniker? Rostise nişte cuvinte năucitoare, am rămas acolo holbându-mă la ea şi simţind cum nodul ce mi s-a pus în gât creşte, mă sufocă.

Aici totul e nemişcare. *Om*. Am spus *Om*.

ŞAPTE

O scurtă perioadă de apatie. Zăceam de câtva timp în Atena, într-o singurătate obositoare, așteptând să-și facă apariția Koepgen. Simțeam că trebuie să-l văd înainte... înainte să pot merge mai departe. Stăteam la pândă prin preajma cârciumei ce-o știam atât de bine — aproape neschimbată și ea. S-a surpat o fereastră, vița de vie era năpădită de mană. Văduva murise, i-a luat locul, însă, fiul ei. Hoinăream pe străzi, mă plimbam prin noapte, noaptea catifelată și feroce a Atenei, plină de zvonurile răgușite ale muzicilor înveninate și de miasmele desfătărilor. Nu mai pot să înregistrez gândurile, trăiesc cu impresia că rola mea e plină, iar mintea refuză să mai funcționeze, o simt cum clocotește și se blochează asemenea unui motor suprasolicitat. Și atunci, apare, se ivește brusc, pe înserate — țap bătrân în straie monahale. Cu puțin alb prin păr. Deloc surprins să mă vadă. Am șezut o bucată de vreme și ne-am devorat din priviri, am observat că era foarte băut și m-am grăbit să împart binecuvântata stare de grație cu el.

— Știam că vei veni (Clătina din cap plin de înțelesuri, bătând darabana în cana albastră de tinichea). Vrei să știi ce-am mai făcut, aștepți să-și povestesc.

Așa era. Ardeam de nerabdare, imi stăpâneam cu greu curiozitatea. Aveam o cantitate impresionantă de date despre Koepgen, dar, cu excepția unor maxime ce păreau apocrife, nu reușisem să obțin aproape nimic de la Abel.

— Icoana și tot ce-a urmat, povestea ta cu „a fost odată ca niciodată".

Se sprijinea de peretele alb, dat cu var, și ochii îi jucau în orbite.

— Doamne, Charlock — zise — sunt cu adevărat liber. Și câți ani mi-au trebuit să-mi câștig libertatea

asta! Am ajuns însă la liman și n-am plătit un preț prea mare. Liber, domnul meu!

Liber! Am ridicat carafa cu vin și aproape că i-am azvârlit-o în moalele capului, într-atât de sătul eram de cuvântul ăsta fără nici o noimă.

— M-au tratat foarte bine, spuse. Dar nu e lucrul cel mai ciudat. Da, până la urmă am găsit-o — și, ceea ce mă iluzionasem că o să însemne pentru mine un fel de revelație divină, s-a dovedit lucrul cel mai prozaic pe care și-l poate imagina cineva. (Râse, plin de voie bună). Avea lipit pe spate testamentul lăsat de taică-meu; împreună cu actele proprietății din Rusia — dacă se vor hotărî vreodată să ne-o restituie.

— Bine, dar totuși, unde?

— Și asta e extraordinar — Spinalonga.

— Leprozeria? Insula din largul coastelor Cretei?

— Exact. Jocas mi-a spus de locul acela și am aranjat cu biserica să mă trimită pe insulă. Ceva îngrozitor. N-a fost, însă, totul. Am dat acolo, printre leproși, de un bătrânel. Nu mai avea mult, bătrânul, și am fost rugat să ajut la desăvârșirea formalităților. N-a murit, însă, cu una cu două, vorbea la nesfârșit, nopți de-a rândul, vorbe fără șir. Știi, bătrânul era englez și mi-a spus — ce crezi? Mi-a spus că el e Merlin. Merlin însuși.

— Pe dracu'!

— Așa-l chema, fără-ndoială; dar n-aveam de unde să știu dacă e chiar MERLIN, sau cineva cu același nume. Ce zici? Știa, totuși, multe, despre fiecare dintre noi, despre Benedicta, despre tine; și, de două ori, ți-a trimis un mesaj prin mine. De asta sunt sigur, Charlock, nu mint. Așteaptă o secundă să-mi amintesc.

A sorbit lacom din vinul scârbos. Și-a șters apoi buzele cu o bucată de pâine și a continuat:

— Mi-a zis: *Firma există doar ca să scapi din ea. Așa să-i spui lui Charlock.* Tu ce înțelegi din asta? Apoi, altădată, mi-a zis: *Muritorii au de ales între două feluri de moarte. Spune-i lui Charlock.*

Am stat și l-am privit neîncrezător, dar, nici eu nu-mi dau seama de ce, am prins curaj. A bătut din palme și a cerut chelnerului să-i umple stacana cu licoarea ce-ți descreștește mintea.

— Spunea că, după părerea lui, firma înseamnă altceva pentru fiecare dintre noi; pentru tine, firma a fost

un fel de memorie, o bancă de date, prea bogată să-i epuizezi fondurile cu cecurile tale în alb.

— Să le ia naiba pe toate.

— Știu la ce te gândești, spuse Koepgen grav, dar înainte să te hotărăști ar fi bine să vizitezi căsuța de pe insulă. Și e cazul să-ți dai seama că un astfel de gest...

— Încetează!

Am răcnit, mi-am arătat colții.

— Știu, te rog să mă ierți. Oamenii liberi n-au voie niciodată să le facă morală celor ce trăiesc încătușați. Hai să vorbim de altceva. Să-ți povestesc ce noroc am avut: îți aduci aminte de traducerile alea, m-ai ajutat și tu. Poeziile mele. Le-am trimis la o editură, nu mi-am dat numele. Au fost acceptate, n-a trebuit să-i pistonez deloc. Acceptate, pur și simplu. Imediat. Astăzi am primit contractul.

Am luat teancul de hârtii pe care-l ținea în mână, am aruncat o privire și a fost de-ajuns să simt cum încolțește în mine panica. Mi-am întors ochii spre el, l-am studiat înfrigurat, temător, cu nemărginită milă. Incredibil! Să fie atât de nătâng și să nu știe? Era editura lui Vibart, contractele purtau semnătura partenerului său. Respiram din ce în ce mai greu, gata să mă sufoc. Să-i spun? „Nu", striga *alter Felix*-ul meu, „Nici un cuvânt".

— Hai atunci să mai bem unul, merită.

Paharele noastre s-au ciocnit cu un clinchet biruitor, în timp ce ochii i se umpleau de lacrimi. Bucuria împlinirii. Am zăbovit mult în noaptea aceea; până când cerul violet a devenit liliachiu și a început să sângereze; până când chelnerii sforăiau pe pervazurile ferestrelor. Într-un târziu, ne-am târât anevoie pe lângă Acropole, am coborât dealul.

Nash era mereu în impas când încerca să-și explice tristețea ce-l copleșea ori de câte ori, la volanul mașinii sale, cotea încet pe pantele străjuite de ulmi ale colinei. Bărbatul în costum închis ședea lângă el, impasibil, privind în jur cu o răceală studiată. Pe prima porțiune de drum, Julian rămăsese, în majoritatea timpului, tăcut. Coborau însă pe aleea cu ulmi, erau ultimele mile ale

călătoriei și, așa cum îi stătea în obicei, începuse iarăși să mediteze cu voce tare.

— Nu-i frumoasă, spuse, de parcă ar fi ghicit gândurile lui Nash. Sunt de acord. Prea bizantină grandoarea asta. Nu cred că va exista vreodată cineva care să se simtă acasă aici.

Nash a schimbat viteza, clătinând din cap. O cută trecătoare i-a zbârcit fața de pasăre migratoare.

— Ea n-are nici o vină, spuse. Trebuie să recunoști că și-a revenit minunat. Și asta, în ciuda atâtor vești proaste, moartea și toate celelalte.

Julian și-a aprins un trabuc și a răspuns:

— Presupusa moarte. Nu e chiar același lucru. Moartea rămâne doar o ipoteză în lipsa trupului care să o dovedească. În moarte, trupul e tot atât de necesar ca și în timpul vieții. Iar Charlock... va trebui să așteptăm să se ivească dovada. În orice caz, Mediterana își dă mereu în vileag corpurile. Cred că-l vom găsi, dacă e cazul să fie găsit. Trebuie să așteptăm, e doar o problemă de timp.

Tuși și se adânci și mai tare pe locul din mașină. Veniseră să cerceteze jucăria aceea ciudată din balconul muzicienilor („Un abac al intuiției — poți și tu să construiești unul?") Asta și alte probleme minore ce se cereau rezolvate. Julian continuă suav:

— E ca în legendele acelea ale hesicaștilor* — mori și lași un mormânt gol. De Charlock e bine să te ferești.

— O, Doamne, nu știu, spuse Nash, iar Julian răspunse cu răceală:

— Nimeni nu se așteaptă să știi. Nu trebuie decât să exiști, să fii, pur și simplu.

— Asta-i tot necazul.

Lebedele pluteau bezmetice, asemenea unor lămpașe albe, pe lacul întunecat, acoperit cu o crustă murdară, gelatinoasă. Vopseaua de pe bănci se scorojise. Sub cerul ce coborâse ca să atârne mohorât chiar deasupra noastră, frunzele umede se lipeau de cauciucurile mașinii. Când era vorba de mașina lui, Nash era mofturos ca o pisică; nu putea să suporte să i se prindă ceva de lăbuțe. Făcuse rost de un băț și s-a apucat să dezlipească, plin de râvnă, frunzele, în timp ce Julian aștepta în drum și perora cu însuflețire:

---

* Membri ai unei secte religioase din Grecia secolului al XIV-lea, adepți ai chietismului. (n.t.)

— Ne ocupăm mai întâi de copil, spuse pe un ton mai potolit. S-ar putea să știe ceva. Sunt sigur că există o capcană ascunsă. Putem cel puțin să-l întrebăm.

Nash mormăi nemulțumit. Găsise în pietrișul drumului o brățară și și-o punea în buzunarul pardesiului. Servitorul le deschise cu o înclinare mută din cap și cei doi au străbătut culoarele lungi și scara în spirală ce ducea spre camera în care, conform sugestiei lui Julian, urmau să-l interogheze pe Mark. Nash bocănea greoi pe coridoare, în urma lui Julian, trăgându-și răsuflarea la fiecare palier. Destul de ciudat, pe față îi apărea din când în când o undă fugară de dispreț.

— Mă duc atunci s-o văd pe Benedicta, spuse, și, ajuns la locul de intersecție a două coridoare, o luă la stânga, pornind cu pași apăsați în direcția dormitoarelor.

Julian nu-și dezmințise nici de data aceasta calitățile de maestru al efectelor și alesese drept loc de desfășurare a interogatoriului o încăpere demnă de un închizitor experimentat. O debara, de fapt, năpădită de pânze de păianjen. Singura fereastră, fără perdele, dădea spre parc. În cameră fusese adus și plasat, cu fața spre fereastră, un fotoliu de modă veche, cu un spătar înalt — atât de înalt încât atunci când Mark a intrat șovăind în încăpere, tot ce-a putut vedea din Julian erau două mâini albe ce se odihneau nepăsătoare pe brațele fotoliului. Nimic altceva. Până și capul îi era ascuns de spătarul scaunului. Mark fusese adus de una din guvernante, pus să mărșăluiască de-a lungul coridoarelor din aripa estică a clădirii și apoi, la un semnal dat, introdus, mai mult mort decât viu, în cameră. Aștepta acum neliniștit, o față plăpândă și străvezie, devenită parcă și mai albă în lumina ce răzbătea prin fereastră.

— Da, unchiule, spuse, când i s-a rostit numele. Da.

Julian a adoptat tonul lui molcom, suav ca o reptilă, își asculta meditativ cuvintele care, mlădioase, se desfăceau singure din încolăcire.

— Mark, l-ai ajutat pe scumpul nostru Felix să-l construiască pe Abel, așa-i?

— Da.

— Există vreun dispozitiv capcană ascuns în Abel, ceva ce ar putea să explodeze și să rănească pe cineva?

Mark a început să respire foarte greu și pe față i-a apărut o expresie extraordinară, trădând fermitate și o

voință neclintită. Omul din fotoliul cu spătar înalt n-a mai spus nimic, a lăsat să se scurgă un moment de tăcere grea, rău-prevestitoare. Dădea impresia că așteaptă clipa în care băiatul își va înfrânge emoțiile nefericite.

— Am promis să nu spun, a venit într-un târziu răspunsul.

— Știi că ai putea fi vinovat dacă i se-ntâmplă cuiva ceva rău?

— Am promis.

— Știi că ai putea fi vinovat dacă i se-ntâmplă cuiva ceva rău?

Mark urmărea rotocoalele de fum de la trabucul lui Julian înălțându-se în aerul stătut din camera mâncată de molii.

— Te-ntreb ceva, spuse brusc Julian, cu o voce atât de ascuțită, încât l-a făcut pe Mark să tresară. Te-ntreb ceva.

Mark și-a lăsat capul în jos, gata să izbucnească în plâns. Julian a revenit la tonul suav, detașat:

— Mark, spuse, prelungind la infinit cuvintele, știi povestea Prinților din Turn?*

Mark a încuviințat din cap și a șoptit un „Da" care a răsunat înăbușit în liniștea din încăpere.

— Foarte bine, spuse Julian. Mă bucur c-o știi. Nu-i o poveste prea frumoasă. Acum, hai să te întreb altceva, Mark. Știi cum am putea demonta, fără nici un pericol, dispozitivul capcană?

— După o lungă luptă interioară, Mark a rostit din nou un „Da" abia îngăimat.

— Bine, spuse Julian. Știi ce trebuie să faci, așa-i?

— Da, unchiu' Julian.

— Și așa-i că vrei să ne ajuți? Nu ne putem permite să pierdem aparatul din cauza vreunui accident stupid.

— Există un buton, zise Mark, șovăitor. Mi l-a arătat.

Julian scoase un enorm oftat de ușurare.

— Deci, totul e clar, zise. Faci asta pentru noi, așa-i? Știi, profesorul Marchant și cu mine vrem să ne uităm puțin la mașinărie. E o invenție minunată, foarte originală. Cea mai bună realizare de până acum a lui Felix.

---

* Prinții din Turn — Regele copil, Eduard al V-lea și fratele său Richard, întemnițați (1438) în Turnul Londrei de unchiul lor, viitorul rege Richard al III-lea. Cei doi prinți au dispărut, uciși, se presupune, de unchiul lor. (n.t.)

Firma nu-şi poate permite s-o piardă. Dacă vrei să ne ajuţi în dimineaţa asta, va putea veni şi el. Îl chem cândva în timpul săptămânii şi punem aparatul în funcţiune.

S-a lăsat o tăcere lungă, asurzitoare. Mark stătea cu privirile aţintite la spiralele de fum ce se ridicau spre tavanul murdar.

— Bine, unchiu' Julian. Dacă vrei, putem merge acum.

— Eşti un băiat de ispravă, spuse Julian uşurat. Băiat bun.

— Pot pleca? întrebă Mark.

— Sigur.

— La revedere, unchiu' Julian.

— La revedere, Mark. Îţi mulţumim mult.

Benedicta era în convalescenţă, încă la jumătatea luptei cu răul. Palpitaţiile ar fi putut reveni, nu avea voie să se agite, să facă prea multă mişcare. Nash şedea lângă patul bolnavei, nespus de optimist.

— Eşti mult mai bine, spuse, întinzându-se să-şi ia blocul de reţete şi stiloul. Încă o zi sau două şi-o să te vedem umblând prin toată casa.

Benedicta privea concentrată mâna ce scria cu mişcări aproape imperceptibile, mângâind hârtia. Părul blond, neîngrijit, îi încadra faţa prelungă şi palidă, asemenea unui scut protector. Era îmbrăcată cu o eleganţă puţin desuetă — o rochie largă, cu volănaşe, încinsă în jurul taliei suple cu un cordon auriu. Te ducea gândul la veşmântul unei poetese victoriene. Pe piept îi ticăia un mic ceas în formă de inimă, prins cu o broşă ce imita o caracatiţă. Stătea puţin aplecată, lăsându-se în seama lui Nash, care-i lua pulsul, şi meditând între timp adânc.

— M-a sunat Marchant, spuse, pierdută în gânduri. În legătură cu benzile alea ale lui Felix pe care le-au găsit lângă haine, pe plajă. Marchant le-a ascultat cu cea mai mare atenţie. Ultima e, totuşi, destul de curioasă. Marchant zice că s-a înregistrat ceva care ar putea fi luat drept sunetul unor vâsle, o furchetă care scâr-

ţâie. Totul e foarte neclar, însă. Crezi că Felix e într-adevăr . . .

— Nu putem crede nimic, răspunse Nash repezit. Tocmai discutam azi cu Julian. Trebuie să aşteptăm. Avem acum tot timpul de pe lume, tot timpul.

Totuşi, ochii Benedictei au început să-şi recapete ceva din licărul neastâmpărat de odinioară. A fost în clipa în care, la capătul patului, se ivise o siluetă întunecată ce o fixa cu priviri pe care ochii ei le căutau avizi, cu o tandreţe mistuitoare. Simpla lui prezenţă părea să fi aprins flacăra menită să-i redea înţelesul lumii din jur; crusta bolnavă se desprindea, se topea nevăzută, asemenea fâşiilor îmbălsămate de pe un corp mumificat.

— Julian, rosti, cu o voce copleşită de fiorii emoţiei.

— Mark e gata să ne ajute, spuse Julian visător, rostind cuvintele alene, cum o făcea uneori. Am clarificat o primă problemă. În rest . . . Ştii, Benedicta, simţim, Nash şi cu mine, că trebuie să ne folosim de însănătoşirea ta. Pentru că ţi-ai revenit minunat. Am vorbit şi cu Jocas, şi a fost perfect de acord cu noi. Trebuie să te odihneşti cum se cuvine. Vei pleca pentru câtva timp în Polis. Lasă restul detaliilor de aici în seama noastră.

— Dacă aşa vrei tu, spuse Benedicta. Dacă aşa vrei, Julian.

Julian îşi sprijini coatele de marginea patului şi îşi coborî privirile îngândurate spre faţa palidă, cu trăsături armonioase.

— Dacă vrei, ai putea şi tu să ne fii de folos, continuă, fără să se grăbească. Ştii, e vorba de un tânăr baron german. Îl preocupă botanica. A venit în Turcia cu iahtul său şi călătoreşte mult. Susţine că a descoperit o floare care ne-ar putea oferi un mijloc ideal pentru combaterea insectelor. Un control perfect, obţinut pe cale naturală . . . N-am de gând să te plictisesc cu detaliile. Încercăm să-l aducem în firmă, e absolut necesar. La plecare, n-ar fi rău să iei cu tine formularele pentru contract, va putea atunci şi Jocas să se pună pe treabă. Trebuie să-l convingă, baronul pare destul de nehotărât.

— Bine, sigur, cum vrei tu, răspunse Benedicta, şi în ochi i-a apărut o licărire stranie, o dorinţă ascunsă, hulpavă. (Ascultându-l, începuse să-şi roadă unghiile).

— O, nu-i nici o grabă, o asigură Julian. Avem tot timpul de pe lume, tot timpul.

Zgomotul unei detunături. Venit de undeva dintr-o aripă îndepărtată, înăbuşit de pereţii groşi, prea slab ca să străpungă zidul invizibil, doar al lui şi al ei, care îi despărţea de lumea aceasta. Ea, culcată, sorbindu-l cu ochi mari, încremeniţi în admiraţie şi compătimire, el, la căpătâiul ei, privind-o de acolo, de sus — aşa o privise întotdeauna — cu o tristeţe impenetrabilă. Doar Nash a tresărit în scaunul lui de lângă pat. A întrebat:

— N-aţi auzit o împuşcătură?

NOTA AUTORULUI

Tunc se dorește a fi primul palier dintr-un roman cu două paliere. Cititorul atent va descoperi pe alocuri reverberații stranii din *Cvartetul Alexandria* sau chiar din *Cartea Neagră*. Ele nu sunt întâmplătoare.

Lector: DANA PRELIPCEANU-POP
Tehnoredactor: GHEORGHE SANDU
Corector: MARIA BUZURA

Apărut: 1994. Bun de tipar: 20. 10. 1994. Comanda nr. 3512.
Coli de tipar: 23,25. Hârtie: velină 70 g/mp. Format: 54×84/16.

Tiparul executat sub comanda nr. 296
la Imprimeria „ARDEALUL" Cluj,
B-dul 21 Decembrie nr. 146
ROMÂNIA

Timbrul literar se virează la:
Uniunea Scriitorilor din România
Contul nr. 45101032
BCR Filiala Sectorului 1, Bucureşti

"Nu e nimic în neregulă cu cogito sau cu sum. Problema e cu ergo."

Lawrence Durrell

Ne aflăm în "Tunc", în mijlocul unui joc nesfârşit de umbre şi lumini. Oglinzile heraldicii lui Durrell reflectă irizaţiile răsăritului de soare din Bosfor, şoaptele tainice ale nopţii ateniene, spaţiul fără timp al Orientului sau tehnologia eclatantă a unui Occident pervertit de cultul valorilor materiale. Plin de sinuozităţi, itinerarul spiritual al lui Durrell explorează teritorii ce refuză să-şi trădeze secretele sau urmează, mereu în căutarea de certitudini, căi de mult ştiute. Durrell poate să fie banal sau sofisticat, naiv şi exuberant, filosofează jucându-se de-a cuvintele sau îşi rosteşte solemn verdictele. Fiu adoptiv al Mediteranei, scriitorul îşi construieşte universul cu voluptatea degustătorului avizat de arome rafinate şi cu versalitatea gnosticilor.

EDITURA DACIA

PRET 5000 lei
T.L. 100 lei
TOTAL 5100 lei

ISBN 973-35-0423-8